

Міністерство освіти і науки України
Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування
Асоціація докторів наук з державного управління
Сумський державний університет
Харківська облдержадміністрація
Харківська обласна рада
Харківська міська рада
Академія муніципального управління
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України
Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

СТАЛИЙ РОЗВИТОК В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

МАТЕРІАЛИ

***ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ***

7-8 квітня 2017 р.

м. Харків

Міністерство освіти і науки України
Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування
Асоціація докторів наук з державного управління
Сумський державний університет
Харківська облдержадміністрація
Харківська обласна рада
Харківська міська рада
Академія муніципального управління
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України
Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

СТАЛИЙ РОЗВИТОК В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

МАТЕРІАЛИ

***ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ***

7-8 квітня 2017 р.

м. Харків, 2017

УДК [330.3-026.16:339.9] (063)

С 76

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Вченою радою Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова (протокол № 13 від 02.06.2017 р.)

Матеріали подані в авторській редакції

Сталий розвиток в умовах глобальних викликів : матеріали Всеукраїн. наук.-практ. інтернет конф., Харків 7-8 квітня 2017 р. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова та ін. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 333 с.

У збірнику подані матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «СТАЛИЙ РОЗВИТОК В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ», яка проходила 7-8 квітня 2017 року в Харківському національному університеті міського господарства імені О. М. Бекетова. Висвітлюються погляди науковців, представників державної влади, органів місцевого самоврядування, бізнес-структур, громадських організацій, докторантів, аспірантів, слухачів магістратури на шляхи вирішення актуальних проблем сталого розвитку України в умовах глобальних викликів.

УДК[330.3-026.16:339.9] (063)

© Колектив авторів, 2017
© ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ	14
<u>АКАДЕМІЧНЕ МІСТО: НОВІТНИЙ ОСВІТНІЙ ФОРМАТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u> Бабаєв Володимир Миколайович	14
<u>ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ</u> Чернов Сергій Іванович	16
<u>РОЛЬ ПРОЕКТІВ ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ</u> Белова Людмила Олександрівна, Мельман Вікторія Олександрівна	18
<u>КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД ЯК БАЗИС ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД</u> Сухонос Марія Костянтинівна, Старостіна Альона Юріївна, Макаров Роман Олеговіч	20
<u>СТАЛИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ: СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ І НООСФЕРНО-ОСВІТНІЙ АСПЕКТИ</u> Закін Олександр Ілліч	22
<u>ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ</u> Дегтяр Андрій Олегович, Кузнецова Владислава Дмитрівна	24
<u>СИСТЕМНЕ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ОРГАНІЗАЦІЇ</u> Новікова Марина Миколаївна	26
СЕКЦІЯ 1 УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ	29
<u>SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND REGIONAL INTEGRATION OF COUNTRIES: COMMON PROBLEMS</u> Ashiru Ismaily Kashasira	29
<u>THE USA AS EXTERNAL ACTOR IN SHAPING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF UKRAINE</u> Oleksiy Kandyuk	31
<u>PREVENTING CORRUPTION AT CORPORATE ENTERPRISES AS A FACTOR OF PROVIDING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE STATE</u> Galyna Shapoval	33
<u>THE PRIORITY DIRECTIONS OF THE DEVELOPMENT OF SOCIAL SECURITY, WHICH WERE DETERMINED AT THE 53RD MUNICH SECURITY CONFERENCE</u> Pomaza-Ponomarenko A. L.	35
<u>СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО БІЗНЕСУ</u> Баєва Олена Вікторівна	36
<u>РОЛЬ ЛОКАЛЬНИХ ТА ГЛОБАЛЬНИХ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u> Бельська Тетяна Валентинівна	37
<u>ОЦІНКА ЯКОСТІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПОЗИЦІЇ СТЕЙКХОЛДЕРІВ</u> Бочарова Надія Аваківна, Шевченко Іван Віталійович	39
<u>ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ ЯК ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ</u> Боярін Євгеній Володимирович	41

<u>ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СТАЛОГО СТРАХУВАННЯ У СИСТЕМІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ</u>	42
Бубнов Андрій Олександрович	
<u>ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА ОСНОВІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ</u>	44
Вавренюк Сергій Анатолійович	
<u>ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ТУРИСТИЧНИХ АВІАПЕРЕВЕЗЕНЬ В УКРАЇНІ</u>	46
Валько Алла Миколаївна, Сатаєва Олександра Олександрівна	
<u>РОЗВИТОК МІЖНАРОДНИХ АЕРОПОРТІВ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u>	49
Валько Алла Миколаївна, Сиротюк Марія Романівна	
<u>ОРГАНІЗАЦІЯ КОМЕРЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ САНАТОРНО-КУРОРТНИМИ ЗАКЛАДАМИ ДЕРЖАВНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ</u>	52
Влащенко Наталія Миколаївна	
<u>СУЧАСНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОЇ БАЗИ БАНКІВ В УКРАЇНІ</u>	54
Вовк Вікторія Яківна	
<u>ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ ТА ПЕРСПЕКТИВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ</u>	56
Вороніна Алевтина Вікторівна, Єфимова Яна Дмитрівна	
<u>НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я</u>	58
Вороніна Олена Олегівна	
<u>ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА БУДІВЕЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЯК ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ</u>	60
Галат Вікторія Вадимівна	
<u>ФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В УМОВАХ СТАЛОГО МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ</u>	62
Галяс Наталія Миколаївна	
<u>ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ</u>	63
Гнатенко Марина Костянтинівна	
<u>ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ТА РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАШИНОБУДІВНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ</u>	65
Гусак Юлія Володимирівна	
<u>ЕФЕКТИВНЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ ЯК ПІДРУНТЯ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА</u>	67
Денисенко Ірина Дмитрівна	
<u>ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА</u>	69
Денисюк Олександр Васильович	
<u>ОСНОВНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ПРИЙНЯТТЯ ДЕРЖАВНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u>	70
Дегтяр Олег Андрійович	
<u>НАПРЯМИ РЕГІОНАЛЬНОЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ</u>	71
Догадіна Валентина Юріївна	
<u>ПРОБЛЕМНЕ ПОЛЕ САБОТАЖУ В КОНТЕКСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u>	73
Свтухова Ганна Юріївна	

<u>РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГОБЕЗПЕЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u>	
Скель Ганна Володимирівна	75
<u>МОДЕРНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ФУНКЦІОНАЛЬНОСТІ</u>	
Зюзь Дмитро Володимирович	76
<u>РОЛЬ ВЗАСМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ВОЛОНТЕРСЬКИХ РУХІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ</u>	
Івженко Інна Борисівна	78
<u>РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ</u>	
Каревік Олександр Олександрович, Соболев Роман Георгійович	80
<u>ДО ПИТАННЯ РОЗМЕЖУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ</u>	
Карпа Марта Іванівна	82
<u>СИСТЕМА ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ РЕГІОНІВ</u>	
Козирева Олена Вадимівна	84
<u>ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСПОРТНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ</u>	
Комар Дмитро Леонідович	85
<u>РЕІНЖИНІРИНГ В УПРАВЛІННІ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ (МІКРО- ТА МАКРОРІВНІ)</u>	
Комеліна Ольга Володимирівна, Степаненко Євгенія	87
<u>ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ</u>	
Кондратенко Наталія Олегівна, Козирева Анна Костянтинівна	89
<u>РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ</u>	
Корінчевська Ірина Анатоліївна	91
<u>ЦІННІСНІ ЗМІНИ ТА РОЛЬ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ</u>	
Котовська Ольга Петрівна	93
<u>ЯКІСТЬ ПОСЛУГ ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ</u>	
Кривоберець Марина Миколаївна	95
<u>ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ</u>	
Крюков Олексій Ігорович	97
<u>РОЛЬ ДЕРЖАВИ В АНТИКРИЗОВОМУ УПРАВЛІННІ</u>	
Курганська Марина Костянтинівна	98
<u>ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ</u>	
Луганська Єлизавета Дмитрівна	100
<u>ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ</u>	
Лук'янченкова Вікторія Євгенівна	102
<u>ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ</u>	
Мазур Аліна Борисівна	104
<u>ДЖЕРЕЛА РЕАЛЬНОЇ КАПІТАЛІЗАЦІЇ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ</u>	
Макарова Ганна Сергіївна, Бойко Оксана Сергіївна	106
<u>ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ В БУДІВЕЛЬНІЙ СФЕРІ</u>	
Мелко Владімір Ладіславович	108

<u>ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ВЗАЄМОДІЄЮ ДЕРЖАВИ ТА БІЗНЕСУ З МЕТОЮ СТИМУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ</u>	
Митник Алєся Анатоліївна	109
<u>РОЛЬ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ</u>	
Мохненко Андрій Сергійович	111
<u>ЗАДАЧІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ГАЛУЗЗЮ АВТОМОБІЛЕБУДУВАННЯ (ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ У АСПЕКТІ СВІТОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ)</u>	
Мурашев Сергій Павлович	112
<u>ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ</u>	
Новіков Антон Олександрович	114
<u>СТАЛИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ</u>	
Новіков Дмитро Антонович	116
<u>ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ</u>	
Оболенцева Лариса Володимирівна	118
<u>ПРОБЛЕМА ВИБОРУ КРИТЕРІЇВ ОЦІНКИ ТА СТРУКТУРУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ</u>	
Овчарова Марина Євгенівна	120
<u>ВАЖЛИВІСТЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ</u>	
Омаров Азад Енвер огли	122
<u>АДАПТИВНІСТЬ УКРАЇНИ ДО СИСТЕМНИХ ПРОЯВІВ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ</u>	
Полякова Євгенія Сергіївна	124
<u>ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я</u>	
Попова Ірина Анатоліївна, Волошко Інна Вікторівна	126
<u>ГОТІВКОВІ ОБМЕЖЕННЯ У РОЗРАХУНКАХ: ЕФЕКТ ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ</u>	
Примуш Юлія Сергіївна, Нагорна Вікторія Олексіївна	127
<u>ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ</u>	
Рац Ольга Миколаївна, Лєсна Владислава Максимівна	129
<u>ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ</u>	
Рибак Ганна Іванівна	131
<u>НОВІ СУСПІЛЬНІ РУХИ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА</u>	
Савельєва Тетяна Павлівна	133
<u>РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ – ОДНА З ПЕРШОЧЕРГОВИХ РЕФОРМ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ</u>	
Савенок Вячеслав Володимирович	135
<u>КРИТЕРІЇ І МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ЗЕРНОВИМ РИНКОМ ЯК ЗАПОРУКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u>	
Сікало Максим Володимирович	136
<u>ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ</u>	
Скакун Олександр Євгенович	138

<u>СУТНІСТЬ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ З ФОНДОМ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ПРИ ВИВЕДЕННІ НЕПЛАТОСПРОМОЖНИХ БАНКІВ З РИНКУ ТА ЇХ ЛІКВІДАЦІЇ</u>	
Соколов Олексій Михайлович	140
<u>НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЕНЕРГО-, РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ</u>	
Сурменелян Олександра Рубенівна	142
<u>РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ГРОМАДЯНСЬКИМ СУСПІЛЬСТВОМ</u>	
Сусаєв Віталій Вячеславович	144
<u>ФІНАНСОВА КОНСОЛІДАЦІЯ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u>	
Сухарська Лариса Вікторівна	145
<u>НОВІ ФУНКЦІЇ ПОДАТКОВИХ ІНСПЕКЦІЙ ТА ЇХ РОЛЬ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ</u>	
Турко Марія Олександрівна, Арсентьєва Катерина Тарасівна	147
<u>ОЦІНКА РОЛІ ІНФРАСТРУКТУРИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u>	
Федорчук Олександр Михайлович	149
<u>РОЛЬ ІННОВАЦІЙНОГО ФАКТОРУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u>	
Цененко Анастасія Сергіївна	151
<u>СТАЛИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ НА БАЗІ ГРОМАД</u>	
Чернятіна Вікторія Анатоліївна	153
<u>ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ «ЗЕЛЕНОГО» ЗРОСТАННЯ</u>	
Шилепницький Павло Іванович	155
<u>ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ</u>	
Якименко Олег Вікторович	157
<u>ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА АВІАЦІЙНОМУ ТРАНСПОРТІ УКРАЇНИ</u>	
Яновський Петро Олександрович, Соколова Олена Євгенівна, Борець Ірина Валеріївна	159
<u>ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ КОМПАНІЇ SITA НА УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ АЕРОПОРТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ОБРОБКИ БАГАЖУ</u>	
Яновський Петро Олександрович, Валько Алла Миколаївна	161
<u>ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КАПІТАЛУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ</u>	
Яновський Петро Олександрович, Перебийніс Катерина Тарасівна	163
<u>СЕКЦІЯ 2 ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТ</u>	165
<u>GREEN ECONOMY: MULTIDIMENSIONAL EVALUATION OF TRENDS AND DETERMINANTS</u>	
Grynenko Volodymyr, Otepka Pavol	165
<u>METHODOLOGIES FOR THE MEASUREMENT OF REGIONAL COMPETITIVENESS</u>	
Guliak Roman	166
<u>SYSTEM ELEMENTS OF STRATEGIC PLANNING UNDER THE CONDITIONS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF CITY</u>	
Kalashnikova Christina	168
<u>MAKING A RIGHT DECISION</u>	
Naplyokov Yuriy Vasilievich	169
<u>URBAN BRANDING AS AN APPROACH TO SUSTAINABLE URBAN DEVELOPMENT</u>	

<u>Oleksiy Krasnorutskyy</u>	172
<u>MODERN MANAGEMENT AND PRINCIPLES OF DEVELOPMENT OF TOURISM INDUSTRY</u> <u>Shamila Hassan Ismail</u>	174
<u>HERITAGE CONSERVATION AS A TOOL FOR SUSTAINABLE URBAN DEVELOPMENT</u> <u>Svitlana Plotnytska</u>	176
<u>ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ МОЛОДІЖНОГО РИНКУ ПРАЦІ М. КИСВА</u> <u>Акіліна Олена Володимирівна</u>	177
<u>ТУРИЗМ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ М. ХАРКОВА</u> <u>Баландіна Ірина Сергіївна</u>	179
<u>ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u> <u>Боровик Марина Вікторівна, Гнедич Сергій Юрійович</u>	181
<u>ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u> <u>Боровик Марина Вікторівна, Скляренко Дмитро Геннадійович</u>	183
<u>УПРАВЛІННЯ СПІЛЬНИМ МАЙНОМ СПІВВЛАСНИКІВ БАГАТОКВАРТИРНИХ БУДИНКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТА</u> <u>Браташ Мирослава Анатоліївна</u>	185
<u>УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІНФРАСТРУКТУРИ ВЕЛИКИХ МІСТ ЗА КОРДОНОМ</u> <u>Вавренюк Сергій Анатолійович</u>	187
<u>СОЦІАЛІЗАЦІЯ ГРОМАДЯН – ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ МІСТА</u> <u>Васильєва Наталія Вікторівна</u>	188
<u>КОРПОРАТИВНА ПРОЗОРИСТЬ ТА ЇЇ РОЛЬ У ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ</u> <u>Ващенко Олександр Миколайович, Тесленко Роман Юрійович, Чжан Хаоюй</u>	190
<u>РОЗВИТОК МІСТ В УМОВАХ УРБАНІЗАЦІЇ: ТЕНДЕНЦІЇ, ПРОБЛЕМИ</u> <u>Великих Ксенія Олександрівна</u>	191
<u>СУТНІСТЬ МОТИВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО РОЛЬ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u> <u>Величко Яна Іванівна</u>	193
<u>ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u> <u>Величко Яна Іванівна, Резніченко Лідія Віталіївна</u>	195
<u>СТАЛИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ ТУРИНДУСТРІЇ</u> <u>Власюк Дар'я Олександрівна</u>	196
<u>ВПЛИВ ПРОБЛЕМ ТРУДОВОГО КОЛЕКТИВУ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u> <u>Водолажська Тетяна Олександрівна, Пушкар Микола Борисович</u>	197
<u>СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ</u> <u>Волкова Мілиця В'ячеславівна</u>	199
<u>ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ РОЗПОДІЛУ ПРОДУКЦІЇ АПК</u> <u>Вострякова Вікторія Іванівна</u>	201
<u>ЛОГІСТИЧНІ ПРОЦЕСИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ЇХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u> <u>Добраш Анна Анатоліївна</u>	203
<u>ДИНАМІЧНИЙ НОРМАТИВ СКЛАДОВИХ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА</u> <u>Догадайло Яна Вікторівна</u>	204

<u>ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ФУНКЦІЇ КОНТРОЛІНГУ</u>	
Догадайло Яна Вікторівна, Калина Наталя Андріївна	206
<u>ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ БЮДЖЕТУВАННЯ ЗІ СТРАТЕГІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА</u>	
Догадайло Яна Вікторівна, Мироненко Владислав Володимирович	208
<u>СТАЛИЙ РОЗВИТОК МІСЬКИХ ТРУБОПРОВІДНИХ СИСТЕМ У ЧАСІ ТА ПРОСТОРИ</u>	
Дядюн Сергій Васильович	210
<u>МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД В СФЕРІ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ І РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА</u>	
Запорожець Анна Олександрівна	212
<u>СКЛАДОВІ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ В МІСТАХ</u>	
Карлова Олена Анатоліївна, Козак Сергій Вікторович	214
<u>РОЗРОБКА КОМПЛЕКСУ МАРКЕТИНГУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА</u>	
Кіктенко Руслан Дмитрович	216
<u>ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ УРБАНІЗАЦІЇ</u>	
Колісник Олена Віталіївна	217
<u>ЕКОНОМІКА ЗНАНЬ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ МІСТА</u>	
Колесник Тетяна Миколаївна	221
<u>ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА</u>	
Колонтаєвський Олег Петрович	222
<u>ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ ВИМОГ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u>	
Комеліна Ольга Володимирівна, Федорова Юлія	224
<u>РЕГІОНАЛЬНИЙ МАРКЕТИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ</u>	
Костогриз Вікторія Григорівна	226
<u>СУЧАСНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА</u>	
Купіна Анастасія Олексіївна	228
<u>ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА</u>	
Лук'янов Віктор Іванович	230
<u>МАРКЕТИНГОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ</u>	
Луценко Олена Анатоліївна	232
<u>СИСТЕМА МОТИВАЦІЇ ТА СТИМУЛЮВАННЯ ПЕРСОНАЛУ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u>	
Мадуїке Кристина Вернатіусівна	234
<u>МАРКЕТИНГОВІ ЗАХОДИ ЩОДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ</u>	
Манаєнко Карина Вікторівна	235
<u>СМАРТ-ІНФРАСТРУКТУРА ТА URBAN BIG DATA</u>	
Манакова Наталя Олегівна, Сенчук Тетяна Сергіївна	237
<u>ОГЛЯД ТА КЛАСИФІКАЦІЯ МЕТОДІВ DATA MINING В ГАЛУЗІ HUMAN RESOURCE</u>	
Манакова Наталя Олегівна, Циганенко Інна Іванівна	239
<u>ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ</u>	
Манецька Юлія Ростиславівна	241

<u>ЗАРУБІЖНА ПРАКТИКА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА</u>	
Манойло Павло Олександрович	243
<u>ФОРМУВАННЯ СТІЙКИХ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ</u>	
Марьєнкова Вікторія	245
<u>УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ ЩОДО ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ</u>	
Матвєєва Наталя Миколаївна	247
<u>ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИЗМУ ТА КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛСЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ – ОДИН З НАПРЯМКІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕРГАЧІВСЬОГО РАЙОНУ</u>	
Мірошнікова Юлія Сергіївна	249
<u>ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ ОБРОННО-ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ</u>	
Момот Тетяна Валеріївна, Аванесова Ніна Едуардівна, Вінник Іван Юлійович	250
<u>СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ЖИТЛОМ</u>	
Нестеров Олексій Олександрович	252
<u>ДІЛОВА РЕПУТАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ СТРАТЕГІЧНИЙ АКТИВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ</u>	
Нечепоренко Анна Дмитрівна	254
<u>ВИКОРИСТАННЯМ МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЇ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ПАСАЖИРІВ З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТ</u>	
Озерова Ольга Олексіївна, Яновський Петро Олександрович, Омельченко Олександр Дмитрович	256
<u>МОТИВАЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КАР'ЄРИ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ</u>	
Олешко Анна Анатоліївна	257
<u>ОБ'ЄКТИВНА НЕОБХІДНІСТЬ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ</u>	
Плекан Уляна Михайлівна	259
<u>ВРАХУВАННЯ МОЖЛИВИХ ВАРІАНТІВ ВИХОДУ З ПРОБЛЕМНИХ ЗОН У СФЕРІ БІЗНЕС-РИЗИКУ ТА НЕВИЗНАЧЕНОСТІ</u>	
Потишняк Олена Миколаївна	261
<u>МІЖНАРОДНІ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ</u>	
Радинський Сергій Віталійович	262
<u>РИНОК ЕНЕРГЕТИЧНИХ ПОСЛУГ ЯК ФАКТОР СТАЛОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ</u>	
Самойленко Інна Олександрівна, Чайка Валентин Станіславович	264
<u>СОЦІАЛЬНА МОБІЛІЗАЦІЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА СТАЛОГО МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ</u>	
Самоткал Тетяна Геннадіївна	266
<u>МАРКЕТИНГОВІ ІНСТРУМЕНТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРАГЕНСТВ</u>	
Семенцова Тетяна Олександрівна	268
<u>УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ЕНЕРГЕТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ</u>	
Семерніна Марина Сергіївна	269
<u>ЩОДО ЗРУЧНОСТІ СПРИЙНЯТТЯ КОРИСТУВАЧАМИ РЕЗУЛЬТАТНОЇ ЕКОНОМІКО-АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЗА РАХУНОК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЙБІЛЬШОЇ ВИРАЗНОСТІ ПРЕДСТАВЛЕНИХ ДАНИХ</u>	
Ткаченко Сергій Анатолійович	270

<u>УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ТА УНИКНЕННЯ БАНКРУТСТВА</u>	
<u>Троц Ірина Вікторівна</u>	271
<u>СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ПІДПРИЄМСТВА</u>	
<u>Федорова Вікторія Олександрівна</u>	273
<u>ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МАРКЕТИНГУ ТА ЛОГІСТИКИ В ДІЯЛЬНОСТІ АТП</u>	
<u>Федотова Ірина Володимирівна, Комихова Яна Дмитрівна</u>	275
<u>ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМКІВ ОЦІНКИ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ</u>	
<u>Федотова Ірина Володимирівна, Скурту Валерія Віталіївна</u>	277
<u>МАРКЕТИНГОВІ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u>	
<u>Цибульняк Олександра Сергіївна</u>	279
<u>ГРОМАДСЬКИЙ ТРАНСПОРТ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u>	
<u>Шатірішвілі Давід Арчілович</u>	281
<u>СЕКЦІЯ 3. ОСВІТА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u>	283
<u>THE DIRECT METHOD LIKE A MOTIVATING START FOR STATE PROFESSIONAL DEVELOPMENT</u>	
<u>Krokhmal Alla</u>	283
<u>PROFESSIONAL COMPETITIVENESS IMPROVEMENT AS A PRECONDITION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT</u>	
<u>Olena Pienko</u>	284
<u>МАРКЕТИНГ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ</u>	
<u>Аллабердієв Гайипназар</u>	286
<u>ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ</u>	
<u>Баєв Вадим Вікторович</u>	287
<u>РОЛЬ ОСВІТИ І НАУКИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАНДАРТІВ ЄДИНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ</u>	
<u>Барабан Лариса Миколаївна</u>	289
<u>ЗНАННЯ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ</u>	
<u>Боровик Марина Вікторівна</u>	291
<u>МОДНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ОСВІТІ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА</u>	
<u>Воронкова Анастасія Ігорівна</u>	293
<u>ВИЩА ОСВІТА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ: НООСФЕРНИЙ АСПЕКТ</u>	
<u>Гайдученко Світлана Олександрівна</u>	294
<u>УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА МОВА ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА</u>	
<u>Демченко Володимир Миколайович</u>	295
<u>РОЛЬ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ФІНАНСОВО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СТАЛОМУ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ</u>	
<u>Добрик Лілія Олександрівна</u>	297
<u>РОЛЬ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ</u>	
<u>Дорош Тетяна Леонідівна</u>	299

<u>ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ОСВІТИ</u>	
Дядюн Сергій Васильович, Євдокімов Андрій Анатолійович, Штельма Ольга Миколаївна	300
<u>МАРКЕТИНГОВІ АСПЕКТИ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</u>	
Запорожець Ганна Володимирівна	302
<u>ВПЛИВ КУЛЬТУРИ ТА ЗНАНЬ ЛЮДИНИ НА ПОВЕДІНКУ В СУСПІЛЬСТВІ</u>	
Касатонова Інна Анатоліївна	304
<u>НАЦІОНАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР ОСВІТИ І НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ</u>	
Короткова Марина Геннадіївна	305
<u>НОВИЙ РЕЛІЗ СТАНДАРТУ ЕСMASCRIPT 2016 В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u>	
Костюк Владислав Дмитрович	307
<u>ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ОСВІТИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ</u>	
Кризина Наталія Павлівна	308
<u>АКТУАЛЬНІСТЬ ЗМІН В СИСТЕМІ ОСВІТИ</u>	
Кучер Маргарита Миколаївна	310
<u>ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ: МЕТА, ПОНЯТТЯ І ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ</u>	
Малеки Ольга Анатоліївна	312
<u>SMART – ОСВІТА ЯК ОДИН З ІНСТРУМЕНТІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА</u>	
Мерзляк Анжела Віталіївна, Шаров Павло Юрійович	313
<u>РОЛЬ ОСВІТИ У ВИЗНАЧЕННІ ЗАСАД СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u>	
Мохова Юлія Леонідівна	315
<u>АНАЛІЗ ДЕРЖАВНИХ СТАНДАРТІВ ОСВІТИ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u>	
Пахомова Мілана Володимирівна	317
<u>ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ОСВІТИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ</u>	
Радченко Людмила Миколаївна	319
<u>ЩОДО ПИТАННЯ ПРОБЛЕМ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ</u>	
Романенко Євген Олександрович, Чаплай Ірина Віталіївна	320
<u>РОЛЬ ОСВІТИ В КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u>	
Рощупкіна Світлана Володимирівна	321
<u>ПРОФЕСІОНАЛЬНЕ ЗРОСТАННЯ У ГАЛУЗІ ЕНЕРГООЩАДЖЕННЯ Й ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ</u>	
Самойленко Інна Олександрівна	322
<u>ВИКОРИСТАННЯ БЕНЧМАРКІНГУ НА РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ</u>	
Семенюк Світлана Богданівна	324
<u>ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ</u>	
Союнов Джумагелді	325
<u>ХІМІЧНА ОСВІТА В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА</u>	
Швець Ольга Григорівна	327
<u>МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА ІНТЕГРАЦІЯ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ ЯК ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА</u>	
Шевченко Вікторія Сергіївна	329
<u>МАТЕМАТИЗАЦІЯ ЯК АСПЕКТ ВИПЕРЕДЖАЮЧОЇ ОСВІТИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</u>	
Якунін Анатолій Вікторович	331

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

АКАДЕМІЧНЕ МІСТО: НОВІТНІЙ ОСВІТНІЙ ФОРМАТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Бабасв Володимир Миколайович,

*доктор наук з державного управління, професор, ректор Харківського національного
університету міського господарства імені О. М. Бекетова*

В умовах, коли провідні міжнародні організації визнають освіту основою забезпечення сталого розвитку планети впродовж останнього десятиліття (Резолюція Генеральної Асамблеї ООН «Десятиліття освіти в інтересах сталого розвитку» [1], 17 ключових Цілей сталого розвитку на 2016-2030 рр. ООН [2]), а в нашій країні активно триває процес реформування освітньої галузі, не достатньо уваги, на наш погляд, приділяється питанням висвітлення у науковій літературі та періодиці теми новітніх рішень у сфері налагодження ефективної взаємодії освіти, науки і виробництва.

Станом на березень 2017 року тема створення та розвитку академічних міст, як центрів тяжіння та опорних точок забезпечення випереджального соціально-економічного розвитку, а також запоруки сталого розвитку, в епоху розбудови інформаційного суспільства або суспільства знань [3], нажаль, не знайшла свого відповідного відображення у наукових пошуках сучасних вітчизняних та закордонних дослідників, однак добре зарекомендувала себе на практиці, завдяки своїй результативності, до того ж у таких різних країнах світу, як Ізраїль [4], Індія [5], ОАЕ [6], Польща [7] та Японія [8].

У класичному розумінні, академічне місто – це освітній кластер. Оскільки поєднання ресурсів та зусиль різних ВНЗ та інших навчальних закладів, НДІ, виробничих підприємств, як правило, за галузевою та територіальною ознаками, задля отримання певних освітніх, наукових, виробничих переваг – це основа освітнього кластеру. [9]

Однак, сучасні академічні міста з різних країн світу мають свої особливості, залишаючись, при цьому, за своєю сутністю освітніми кластерами. Окреслимо цілі та специфіку їхньої діяльності задля визначення кращих практик.

Міжнародне академічне місто Дубай (Dubai International Academic City – DIAC), ОАЕ. Уряд ОАЕ, у рамках загальнонаціонального переходу до економіки, заснованої на знаннях, ставив собі за мету, створити у країні Місто знань та перетворити його на основу для освітнього росту та удосконалення суспільства і країни. Проект було започатковано у травні 2006 року, як вільну економічну зону [10]. Разом з тим, до університетів, які хочуть розміщуватися в DIAC, висуваються певні вимоги. Департамент знань і розвитку людського потенціалу, що опікується освітою в місті Дубай, розробив систему контролю якості для університетів у вільній зоні з тим, аби забезпечити дотримання єдиних для усіх учасників стандартів. Нездатність відповідати їм може призвести до скасування ліцензій на надання освітніх послуг.

Про успішність створеного державою освітнього кластера свідчить динаміка зміни кількості студентів, які навчаються у ВНЗ DIAC. Так, їхній контингент в останні роки практично подвоївся (з 20,4 тис. осіб у 2012 р. до понад 40 тис. осіб у 2015 р.). Географія країн вражає – 145 країн світу. Навчання проводиться за понад 400 програмами вищої освіти у 40 вітчизняних та закордонних ВНЗ [6].

Академічний місто Єрусалим (Jerusalem Academic City), Ізраїль. Початок створення Академічного міста було покладено у 2008 році Адміністрацією розвитку Єрусалиму, Міністерством Єрусалиму та у справах діаспори, Єрусалимським муніципалітетом, а також Єрусалимським інститутом досліджень Ізраїлю.

Мета Академічного міста полягає в тому, щоб:

- створити унікальний досвід надання освітніх та наукових послуг у місті у співпраці з

різними академічними установами;

- збільшити кількість студентів, які навчаються в Єрусалимі;
- надати студентам можливості впливати на характер розвитку самого міста [11].

Завдяки вдалому маркетингу та підтримці міської влади, а також наданню пільг і послуг, унікальних та затребуваних серед студентської молоді, відбулося збільшення числа студентів, які навчаються в 15 освітніх закладах Єрусалима – з 39 тис. у 2008 р. до 43 тис. студентів у 2013 р. [4].

Академічне місто Варшава (Warsaw Academic City), Польща. Варшава є одним з найбільших академічних міст у Східній Європі, в якому навчається 250 тис. осіб на рік, що набагато більше, ніж, наприклад, у сусідніх Берліні (140 тис. осіб) чи Празі (130 тис. осіб). У ВНЗ Варшави, 15 з яких є державними, також здобувають освіту 30% іноземних студентів, які навчаються у Польщі [7].

Академічне місто у Варшаві підтримується і розвивається з метою:

- залучення та об'єднання талановитої студентської молоді, молодих фахівців, іноземців;
- створення сприятливого для інноваційної діяльності клімату в місті та країні;
- підвищення рівня і якості соціального та культурного життя столиці.

Харківський університетський консорціум «УНІКОН». Що стосується нашого міста, то перші кроки на шляху створення у Харкові академічного міста вже зроблено. У 2015 році за ініціативи колишнього голови ХОДА, а нині – голови Адміністрації президента України, Райніна І.Л. у рамках реалізації Стратегії розвитку Харківської області до 2020 року було створено Харківський університетський консорціум. З основними цілями, завданнями і принципами діяльності якого та з проектами, що ним реалізуються, можна ознайомитися на офіційному веб-сайті УНІКОН [12].

Академічне місто Харків (Kharkiv Academic City), Україна. У 31 ВНЗ III-IV рівнів акредитації Харкова здобувають вищу освіту понад 180 тис. студентів (2016 р.), з яких майже 22 тис. осіб – іноземні громадяни зі 116 країн світу, що становить третину від усіх іноземних студентів, які навчаються в Україні. Науковий потенціал Харкова – це 15% вітчизняних НДІ, 20% конструкторських і проектних організацій, 20% науковців країни.

Відтак, Харків може дійсно перетворитися на центр тяжіння для учнівської молоді, аспірантів, дослідників, вчених та бізнесу, крім власного регіону, з низки сусідніх областей (Полтава, Суми, Луганськ, Донецьк) та з цілком об'єктивних причин для половини інших регіонів (Дніпро, Запоріжжя, Одеса, Херсон, Миколаїв, Черкаси, Кропивницький, Чернігів).

Тому створення у Харкові Академічного міста із залученням місцевих вишів всіх рівнів акредитації, науково-дослідних, проектних інститутів та організацій, їхніх бізнес-партнерів є, на наш погляд, єдиною та найкращою перспективою збереження та істотного покращання існуючих конкурентних позицій Харкова як великого європейського міста в країні та за її межами.

Зрозуміло, що лише завдяки виникненню синергії взаємодії від об'єднання різних ідей, ресурсів, зусиль декількох ВНЗ та їх партнерів у єдину добре розвинену мережу «освіта-наука-бізнес» за принципами академічного міста можна отримати значно більший, триваліший, потужніший ефект у забезпеченні сталого розвитку міста, регіону, країни, ніж на це можна сподіватись.

Список використаних джерел

1. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 57/254 «Десятиліття освіти в інтересах сталого розвитку» / Офіційний веб-сайт ООН. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/556/14/PDF/N0255614.pdf?OpenElement>.

2. Цілі сталого розвитку 2016-2030 / Офіційний веб-сайт ООН. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.

3. Інформаційне суспільство / Веб-сайт Вікіпедія. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B5_%D1%81%D1%83%D1%81%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE.
4. Study in Jerusalem / Офіційний веб-сайт Jerusalem Academic City. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studyinjerusalem.org>.
5. Malabar Academic City / Офіційний веб-сайт EMSET. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ekc.edu.in/emset/AboutUs.aspx#>.
6. Dubai International Academic City / Офіційний веб-сайт DIAC. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.diacedu.ae>.
7. Warsaw – the academic city / Офіційний веб-сайт University of Warsaw. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://en.uw.edu.pl/study-in-warsaw/warsaw-the-academic-city>.
8. Kyushu University Academic City / Офіційний веб-сайт OPACK. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.opack.jp/en>.
9. Хмара М. Кластеризація у сфері вищої освіти України / Веб-сайт Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.edu-trends.info/wp-content/uploads/2015/04/Khmara_abstract_16_04_15.pdf?x47754.
10. Dubai International Academic City / Веб-сайт Wikipedia. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Dubai_International_Academic_City.
11. Academic City / Офіційний веб-сайт Jerusalem Development Authority. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.jda.gov.il/template/default_e.aspx?Pid=142.
12. Харківський університетський консорціум / Офіційний веб-сайт УНІКОН. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unicon.org.ua>.

ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Чернов Сергій Іванович,

доктор наук з державного управління, доцент, голова Харківської обласної ради

Фінансова децентралізація передбачає передачу повноважень у доходах і видатках з вищих рівнів управління нижчим. У 2015 році було прийнято зміни до Бюджетного і Податкового кодексів. Результатом реформ стало значне розширення повноважень органами місцевого самоврядування з 1 січня 2016 року. Якщо до початку реформ рівень ротаційності місцевих бюджетів складав більш ніж 70% у половини сільських громад, а майже у 500 територіальних громад державні дотації взагалі склали 90%, то відповідно до зведених даних Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України і Міністерства фінансів України, у результаті реформи децентралізації надходження власних доходів місцевих бюджетів у 2016 році зросли в 1,5 рази і склали 146,6 млрд грн. Водночас, власні доходи об'єднаних громад зросли у понад 3 рази у порівнянні з 2015 роком. За підсумком 2016 року вони сягнули 3,3 млрд грн. Об'єднання громад дозволило збільшити власні доходи бюджетів об'єднаних територіальних громад на 1 жителя відповідної території. Середній показник власних доходів об'єднаних громад із розрахунку на 1 жителя об'єднаної територіальної громади збільшився до 2345 грн. з 700 грн. (+ 1645 грн.) [1].

Фінансова децентралізація має певні переваги, зокрема: формування самодостатності територій, підвищення якості адміністративних послуг, стимулювання бюджетної

конкуренції, сприятливі умови для підвищення свідомості та відповідальності громадян, прозорість бюджетних процедур, зростання добробуту населення.

На рівень територіальних громад були передані такі послуги як державна реєстрація нерухомості, державна реєстрація фізичних та юридичних осіб, надання послуг про реєстрацію місця проживання. Місцева влада буде збирати 100% плати за надання адміністративних послуг, 100% державного мита, 10% податку на прибуток підприємств. Разом з тим, у місцеві бюджети надходитимуть збори з роздрібного продажу підакцизних товарів (пива, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, нафтопродуктів) за ставкою 5% вартості реалізованого товару. Крім того, їхні доходи поповняться податком на нерухомість, яким відтепер оподатковується і комерційне (нежитлове) майно, податком на автомобілі з великим об'ємом двигуна, 80% екологічного податку (замість 35%) та 25% плати за надра.

До місцевих бюджетів надходитиме 13,44% акцизу з виробленого та ввезеного пального. Набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання зарахування частини акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального до бюджетів місцевого самоврядування» (№ 96 від 8 лютого 2017 року) [2; 3].

Децентралізація дає шанс маленьким селам отримати нові можливості для розвитку. Зараз є села, які не мають власної сільради, а отже, фактично ніхто не дбає про їхні інтереси. Після об'єднання вони матимуть власного представника в об'єднаній громаді – старосту. В чинне законодавство вводиться поняття «старостинський округ» - одне або декілька сіл (селищ) на території об'єднаної громади, інтереси жителів яких представляє староста. Цим запроваджується повсюдність інституту старост в межах об'єднаної територіальної громади, що є гарантією захисту прав та інтересів жителів всіх сіл та селищ. Президент України підписав 9 березня 2017 року Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо статусу старости села, селища)» [4].

Громади зможуть брати участь у формуванні місцевого бюджету об'єднаної територіальної громади. В об'єднаній громаді невеликі села отримують можливість спільними зусиллями утримувати такі важливі для життя села об'єкти як клуби, бібліотеки, дитячі садки і фельдшерські пункти, покращити стан шкіл та амбулаторій. Кожна об'єднана громада отримує від держави базову освітню, медичну та інфраструктурну субвенції. Субвенція надається для створення, модернізації інфраструктури об'єднаної територіальної громади та могла спрямовуватися на нове будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів інфраструктури, що належать до комунальної форми власності Зміни у роботі освітніх і лікувальних закладів, це – можливість самостійно розпоряджатися бюджетними грошима і легально отримувати додаткові доходи.

Звичайно реформа має певні ризики та загрози, зокрема: нерівномірний розвиток територій, невідповідний рівень компетенції управлінського персоналу, ускладнення макроекономічної стабільності.

Однак громадськість та уряд очікують від реформи зростання самодостатності регіонів та окремих адміністративних одиниць, збільшення наповнюваності місцевих бюджетів, активізацію участі громадськості у вирішенні питань місцевого значення.

Подальше впровадження децентралізації має сприяти стабілізації соціально-економічної ситуації, виходу з фінансової кризи, подолання суперечностей між різними рівнями влади, між центром та регіонами, сприяти підвищенню ефективності використання бюджетних коштів на всіх рівнях управління. Реалізація бюджетної децентралізації має спиратися на адміністративно-територіальну реформу в Україні.

Отже, реалізація реформи потребує нових підходів і формування нової психології управління, що базуватиметься на нових підходах до теорії і практики публічного управління.

Список використаних джерел

1. Децентралізація: виконання доходів місцевих бюджетів за 2016 рік [Електронний

ресурс] // Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерство фінансів України за підтримки Швейцарсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO. – Режим доступу : [http://decentralization.gov.ua/pics/attachments/MinReg_FEB-2017-mini_\(1\).pdf](http://decentralization.gov.ua/pics/attachments/MinReg_FEB-2017-mini_(1).pdf)

2. Деякі питання зарахування частини акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального до бюджетів місцевого самоврядування : Постанова Кабінету Міністрів № 96 від 8 лютого 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/96-2017-п>

3. Набрала чинності постанова, яка визначає новий механізм зарахування частини акцизу до місцевих бюджетів [Електронний ресурс] // Сайт «Децентралізація влади». – Режим доступу : <http://decentralization.gov.ua/news/item/id/4645>

4. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо статусу старости села, селища) : Закон України № 1848-VIII від 09.02.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1848-viii>

РОЛЬ ПРОЕКТІВ ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Бєлова Людмила Олександрівна,

доктор соціологічних наук, професор,

директор Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

Мельман Вікторія Олександрівна,

кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедр менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Важливими принципами державної політики у сфері вищої освіти є сприяння сталому розвитку суспільства шляхом підготовки конкурентоспроможного людського капіталу, інноваційній діяльності ВНЗ, а також міжнародній інтеграції та інтеграції системи вищої освіти України у Європейський простір [1].

Забезпечення сталого розвитку публічного управління в Україні потребує врахування досвіду реалізації освітніх проектів європейськими країнами, а також участі викладачів ВНЗ та студентської молоді в міжнародних проектах, що реалізуються на державному рівні.

Закон України «Про вищу освіту» визначає що, «вища освіта - сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти...» [1].

Важливого значення набуває реалізації міжнародних освітніх проектів за участю органів державної влади, громадських організацій та вищих навчальних закладів, що сприятиме формуванню громадського суспільства в цілому та фаховій підготовці студентської молоді до активної професійної діяльності.

За ініціативою Харківської державної обласної адміністрації в 2015 році створено Громадську спілку «Харківський університетський консорціум», яка об'єднує провідні ВНЗ м. Харкова. Основною метою діяльності Консорціуму є співробітництво, поєднання інформаційних, кадрових та фінансових ресурсів для досягнення науково обґрунтованого соціального ефекту у сферах академічної мобільності, наукових досліджень, технологічних розробок та інновацій, удосконалення і підвищення якості підготовки фахівців з вищою освітою, розробки спільних освітянських програм, розвитку спільної науково-освітянської

інфраструктури, реалізації інноваційних проектів на основі інтеграції наукового, освітнього, інноваційного та технологічного потенціалу учасників Консорціуму, підвищення конкурентоспроможності в національному та міжнародному масштабах [2].

З грудня 2016 р. по березень 2017 р. ГС «Харківський університетський консорціум» був реалізований освітній психосоціальний проект «Консорціум молодих психологів Харківщини» за підтримки Deutsche Gesellschaft fuer Internationale Zusammenarbeit (GIZ) та сприяння Харківської обласної державної адміністрації.

Актуальність проекту обумовлена необхідністю сталого розвитку Української держави, рівень якого залежить від формування професійного середовища, здатного вирішувати завдання розбудови громадського суспільства. За таких умов важливого значення набуває об'єднання досвідчених і молодих фахівців з метою підвищення рівня професійної компетентності, обміну методичними розробками та професійного розвитку.

Особливістю Харківського регіону є велика концентрація категорій громад, що потребують фахової психосоціальної підтримки: ВПО, демобілізовані бійці АТО, родини ветеранів АТО, а також приймаючі ВПО громади.

Мета проекту - створення об'єднуючої професійної платформи фахівців-психологів для навчання студентів-психологів, з метою підвищення їх професійної компетентності та подальшого надання якісних соціально-психологічних послуг ВПО, ветеранам та бійцям АТО та членам їх родин, а також приймаючим громадам.

Навчальна програма тренінгів для формування компетентностей у студентів-психологів була сформована з використання досвіду реалізації міжнародних проектів та європейських практик психосоціальної підтримки [3,4].

Важливим результатом проекту є створення єдиної платформи, професійного співтовариства 120 студентів-психологів провідних харківських ВНЗ та досвідчених практикуючих психологів, а також створення спеціальної лабораторії «Психосоціального діалогу» - ментального, навчального та фізичного простір для обміну досвідом та професійного розвитку.

Перспективи розвитку проекту полягають в професійній самореалізації студентів-психологів в громадських організаціях, закладах освіти з метою надання психосоціальної підтримки кризовим цільовим аудиторіям. Важливим напрямом також є залучення студентської молоді під супервізією досвідчених психологів до підготовки і проведення тренінгів, семінарів, лекцій щодо психосоціального діалогу для державних службовців, фахівців соціальних служб та представників об'єднаних територіальних громад.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про вищу освіту» (2014 року) – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Офіційний сайт ГС «Харківський університетський консорціум» – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://unicon.org.ua/>.
3. Матеріали тренінгу для державних службовців, фахівців соціальної роботи, психологів «Розвиток професійних компетенцій для надання психосоціальної підтримки внутрішньо переміщеним особам та приймаючим громадам»// Society for Psychological Assistance, Initiatives of the Infrastructure Programme for Ukraine, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ). – Харків, 2016. – 45 с.
4. Fine, S.F. Glasser, P.H. The first helping dialogue: Engaging client and building trust. London: Sage, 1996. – p. 67 – 70.

КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД ЯК БАЗИС ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Сухонос Марія Костянтинівна,

*доктор технічних наук, професор, проректор з наукової роботи
Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова*

Старостіна Альона Юріївна,

*кандидат технічних наук, начальник науково-дослідної частини
Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова*

Макаров Роман Олеговіч,

*аспірант,
Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова*

Динамічні зміни, які супроводжують на сьогоднішній день розвиток України, спонукають керівництво територіальних громад шукати дієві інструменти управління розвитком даних утворень. Традиційними інструментами управління стратегіями розвитку територій та України в цілому є програми. У зв'язку з чим, на сьогодні керівні апарати мають таку структуру, першочерговим призначенням якої є задоволення потреб програми. Тобто кожен низхідний та висхідний управлінський, фінансовий, інформаційний, та ін. потік має такі об'єм, напрям та часову характеристику, які необхідні для досягнення мети програми.

Однак реформа децентралізації влади призводить до необхідності змінювати основні характеристики цих потоків, разом із структурами керівних апаратів. Що призводить до певних часових, ресурсних та фінансових втрат, і тому процес описаних вище перетворень, повинен бути чітко спланованим, зваженим та доцільним саме для певної територіальної громади. Окрім цього, даний процес перетворень повинен забезпечувати впровадження такої системи управління територіальною громадою, яка забезпечить її подальшу спроможність, яка охарактеризована у Постанові КМУ № 214 від 8 квітня 2016 р. як здатність «самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг, зокрема у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідної адміністративно-територіальної одиниці» [1].

Однак, кожна окрема територіальна громада має свою кількісну характеристику «належного» рівня так званої «соціальної» складової, і тому необхідно звертати особливу увагу на те, щоб ця характеристика не суперечила аналогічному показнику по Україні в цілому. Виконання цієї умови актуалізує використання кластерного підходу при формуванні програм розвитку територіальних громад, як такого, який дозволяє провести групування об'єктів специфічним чином, і на основі інформації про отримані кластери управляти розвитком територіальної громади.

Таким чином, виникає протиріччя між необхідністю застосування такого інструментарію управління розвитком територіальних громад, який здатен максимізувати всі позитивні ефекти від діяльності громади, та недосконалістю даних інструментів з точки зору їх спільної спрямованості із загальнодержавними напрямками розвитку.

Тобто, завдання створення технології управління територіальною громадою, яка буде не суперечити стратегічним напрямкам розвитку України і буде максимізувати позитивні ефекти від діяльності територіальної громади є актуальним, як в прикладному так і в науковому аспектах, а тому потребує детального розгляду і вирішення.

Питання розвитку територій, регіонів, міст, тощо є актуальними не лише для українських науковців, а і для зарубіжних дослідників. Про що свідчить наявність робіт [2–4], присвячених даному питанню. Поряд з цим, актуальність кластерного підходу при

управлінні територіальними стратегіями розкривається в роботах білоруських вчених [5,6]. Серед українських науковців питання розвитку територій вивчають В. Бабаєв [7], О. Безуглий, О. Крайнік, Б. Колесніков, І. Мішина, та інші. Зокрема питанням застосування кластерного підходу у розрізі управління розвитком територій приділяють увагу такі вчені, як І. Дегтярьова, В. Івальчук, І. Лисенко, Н. Мікула, І. Чикаренко, та інші. Хоча, на сьогоднішній день існує велика кількість напрацювань у напрямі застосування кластерів для управління розвитком територіальних одиниць, залишаються не вирішеними питання симбіозу позитивних характеристик кластерного методу, як такого який вже довів свою ефективність зокрема в Білорусії, та програмного менеджменту, теоретико-методологічні засади якого вже на протязі багатьох років реалізуються в Україні.

Тобто є актуальна необхідність у створенні механізму формування програми розвитку територіальної громади на базі кластерного підходу. Розробка такого механізму потребує реалізації наступних кроків:

1. Формалізувати принципи формування програми розвитку територіальної громади.
2. Розробити концептуальну кластерну модель програми розвитку територіальної громади.
3. Розробити механізм оцінки та включення проектів та робіт до програми розвитку територіальної громади.

На думку авторів, до базових принципів формування програми розвитку територіальної громади слід віднести:

1. принцип всеосяжності – реалізується через здатність програм розвитку охоплювати усі напрями функціонування територіальної громади, та розглядати їх як систему з певними зв'язками та елементами;

2. принцип спільної спрямованості із загальнодержавними стратегічними векторами розвитку – реалізується за рахунок наявності у процесі формування програми етапу, на якому аналізується на скільки формуючий прибуток територіальної громади кластер, відповідає стратегічним напрямам розвитку України;

3. принцип спроможності – полягає у можливості програми розвитку територіальної громади забезпечити на належному рівні всі необхідні соціально-побутові послуги жителям громади, використовуючи ресурси саме цієї територіальної одиниці;

4. принцип збалансованості – є прями наслідком принципу всеосяжності, і реалізується за рахунок можливості програми розвитку територіальної громади розробляти та реалізовувати такий комплекс тактичних та стратегічних заходів, який забезпечить гармонійний розвиток усіх векторів територіальної громади.

5. принцип позитивного розвитку – реалізується у програмі розвитку територіальної громади через наявність механізму відбору компонентів програми, який враховує необхідність максимізації позитивних результатів від реалізації проектів та робіт територіальної громади.

6. принцип гнучкості – реалізується за рахунок наявності механізмів моніторингу і контролю реалізації програми розвитку територіальної громади, що дозволяє відстежувати ступінь реалізації заходів програми, аналізувати відхилення та у разі необхідності реалізовувати коригуючі заходи.

В межах подальшої роботи над дослідженням планується розробка концептуальної кластерної моделі програми розвитку територіальної громади та формування механізму оцінки та включення проектів та робіт до програми розвитку територіальної громади.

Список використаних джерел

1. Постанова Кабінету міністрів України № 214 від 8 квітня 2016 р. «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад». [Електронний режим доступу] <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF>

2. Industrial Development for the 21st Century: Sustainable Development Perspectives / Department of economic and social affairs. – New York: United nations. – 2007. – 432 p.

3. Stern Nicholas The Global Development of Policy Regimes to Combat Climate Change / Nicholas Stern, Alex Bowen, John Whalley. USA, New Jersey :World Scientific Publishing Co., 2014. – 280 p.

4. Sepic D. The regional competitiveness: some notions / D. Sepic. – М.: Russian-European Centre for Economic Policy (RECEP), 2005. – 39 p.

5. Развитие кластеров: сущность, актуальные подходы, зарубежный опыт / авт.-сост. С. Ф. Пятинкин, Т. П. Быкова. – Минск: Тесей, 2008. – 72 с.

6. Яшева Г. Кластерная концепция повышения конкурентоспособности предприятий в контексте сетевого сотрудничества и государственно-частного партнерства: монография / Г. Яшева . – Витебск: Витебский государственный технологический университет, 2010. – 373 с.

7. Бабаєв В. М. Управління великим містом: теоретичні і прикладні аспекти : монографія / В. М. Бабаєв. – Х. : ХНАМГ, 2010. – 306 с.

СТАЛИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ: СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ І НООСФЕРНО-ОСВІТНІЙ АСПЕКТИ

Закін Олександр Ілліч,

генеральний директор ТОВ «Чугуївський завод паливної апаратури»

У січні 2015 року сплинув час дії проекту Ради ЮНЕСКО “Десятиліття освіти для сталого розвитку”, який мав за мету реалізацію Резолюції ООН стосовно сталого розвитку в умовах глобалізації шляхом інтенсифікації зміни суспільної свідомості в сторону збалансованого розвитку суспільства, зміни в освіті, у вихованні людей. Гасло цього проекту – “краща якість життя для кожного тепер і для поколінь, що приходять”. При цьому, основними критеріями визнано такі: революційний прорив у розвитку людських ресурсів; ефективна захищеність природного довкілля; раціональне і якісне використання природних ресурсів; високі і стійкі рівні зростання економіки та зайнятості; розбудова інформаційного суспільства; демократизація, децентралізація і демонополізація державної влади. А сталим суспільством визнано “суспільство, яке зберігається протягом життя багатьох поколінь і характеризується гнучкістю, далекоглядністю і мудрістю, за якої не руйнуються його фізичні чи соціальні системи життєзабезпечення” [5].

Під егідою ООН прогресивні країни світу за останнє десятиліття зробили рішучі кроки у напрямку сталого розвитку. Крім Європейської Стратегії освіти для сталого розвитку, у вересні 2015 року на Саметі Генеральної Асамблеї ООН було поставлено нові завдання щодо забезпечення соціально-економічного розвитку, конкурентоспроможності країн, екологічної та енергетичної безпеки, глобального партнерства для розвитку та визначено ключові цілі розвитку тисячоліття. В Україні також розпочалась робота зі встановлення цілей сталого розвитку на 2016 – 2030 роки, відповідних завдань та показників для моніторингу досягнення ключових цілей, а також виконання Стратегії сталого розвитку “Україна – 2020”, схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 [6].

Отже, відповідно до усіх згаданих вище документів, сталий розвиток регіону “охоплює забезпечення економічної життєздатності, справедливості, соціальної згуртованості, охорони довкілля і сталого управління природними ресурсами. Освіта є однією з передумов досягнення сталого розвитку і важливим інструментом ефективного управління, свідомого прийняття рішень і розвитку демократії на благо сталого суспільства” [5]. Про це свідчить той факт, що серед ключових цілей розвитку тисячоліття четвертою ціллю визначено “забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх” [7]. В Національній Стратегії розвитку освіти в Україні, схваленої Указом Президента України від 25 червня 2013 року №

344/2013 освіту віднесено “до найважливіших напрямків державної політики України” [4]. До цього ж визнано, що “головною передумовою реалізації Стратегії “Україна – 2020” є суспільний договір між владою, бізнесом та громадянським суспільством, де кожна сторона має свою зону відповідальності”. А “Програма популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі” базується “на синергії зусиль органів влади, бізнесу та громадянського суспільства для просування України у світі” [6].

У сукупності означені ключові напрями сталого розвитку регіону актуалізують його соціокультурний та ноосферно-освітній аспекти. Соціокультурний аспект змістовно зосереджений на системному забезпеченні потенціалу організаційної культури публічного управління, яке передбачає її інституалізацію в якості підсистеми публічного управління на усіх рівнях: національному, галузевому, інституційному, організаційному. Адже саме організаційній культурі публічного управління на системних засадах властиві такі особливості, як чітке визначення місії, стратегії та ціннісних орієнтирів діяльності, самоорганізація, саморозвиток, самовдосконалення, узгодженість із організаційною структурою та її комунікаційно-інформаційним забезпеченням, чітке обґрунтування необхідних часу організаційних змін, що у сукупності об’єднує людей навколо стратегічних цілей і сприяє їх руху в одному напрямку [2]. У цьому контексті цілком доцільно починати процес інституалізації організаційної культури публічного управління на місцях, знизу, шляхом системного підходу: структурування, функціонування, взаємодія, моніторинг, контроль, необхідні зміни на виключно демократичних і людиноцентричних засадах.

Вирішення соціокультурних проблем громади з розглянутих позицій є комплексним в напрямку пов’язаним із ноосферно-освітньою проблематикою, яка є досить складною і дискусійною в Україні. Ноосферна освіта, як і освіта для сталого розвитку, є сучасною альтернативою традиційній освіті в Україні в силу динамічного внутрішнього і зовнішнього середовища. Відповідно до теорії відомого філософа українського походження В. Вернадського, ноосфера (сфера розуму або розумної взаємодії людини із природою) є третьою у послідовності таких основних фаз розвитку Землі як утворення геосфери (неживої природи) та біосфери (живої природи). Вчений тлумачив ноосферу як “стан, в який переходить уся біосфера під впливом наукової думки і праці організованого людства” [1]. Ця теорія спрямована на революційний прорив у розвитку людської особистості через “наукову думку, працю та соціальну організацію людства як основні енергії, які перетворюють біосферу в ноосферу і забезпечують ноосферний розвиток. Серед основних передумов ноосферного розвитку Вернадський визначав такі: заселення планети людиною; вихід народних мас на арену світової історії; вибух наукової творчості; демократизацію соціального життя; участь держави в ноосферному будівництві” [3]. Попри численні критичні думки опонентів В. Вернадського, є переконання того, що ноосферна теорія – правильний шлях розвитку людства і, зокрема, його освіти. На часі її реалізації сприяють майже безмежний інформаційний простір і невинний процес формування нової цивілізації, які зумовлюють зміни в процесі навчання.

Таким чином, необхідно створювати освітнє середовище, яке сприятиме навикам висловлювати та відстоювати власну точку зору, робити свідомий вибір між альтернативами, відповідати за свій вибір та прогнозувати його наслідки, слухати та розуміти інших, вчитися поважати демократичні рішення, розв’язувати конфлікти цивілізовано, вчитися домовлятися та взаємодіяти, мислити стратегічними і глобальними категоріями, ініціювати інноваційні підходи до вирішення проблем тощо. При ноосферній освіті особливого значення набуває партнерство вищого навчального закладу із органами державної влади, місцевого самоврядування, бізнесом та неурядовими організаціями у підготовці фахівців. Таке соціальне партнерство дає змогу залучити нові нетрадиційні форми до навчального процесу, оперативно реагувати на їх актуальні проблеми з урахуванням інтересів кожного, а також реформувати освіту у напрямі сталого розвитку регіону.

Список використаних джерел

1. Вернадский В. И. Автотрофность человечества // Владимир Вернадский. Жизнеописание. Избранные труды. Воспоминания современников. Суждения потомков / В. И. Вернадский. – М. : Современник, 1993. – С. 462 – 520
2. Гайдученко С. О. Теоретико-методологічні засади формування та розвитку організаційної культури публічного управління: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. док. наук з держ. упр. : 25.00.01 – теорія і історія державного управління / Гайдученко Світлана Олександрівна. – Х., 2017. – 40 с.
3. Жульков М.В. Шляхи ноосферного розвитку людства: модель системи ноосферного суспільства / М.В. Жульков. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sn-philocultpol.cfuv.ru/wp-content/uploads/2016/12/008-julk.pdf>
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
5. Підліснюк В. Сталий розвиток суспільства: роль освіти. Путівник / В. Підліснюк, І. Рудик, В. Кириленко, І. Вишенська, О. Маслюківська // За ред. В. Підліснюк. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/142/ukraine>
6. Стратегія сталого розвитку “Україна – 2020”: Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
7. Цілі сталого розвитку 2016-2030. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>

ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Дегтяр Андрій Олегович,

доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри менеджменту і адміністрування Харківської державної академії культури

Кузнєцова Владислава Дмитрівна,

аспірант,

Харківська державна академія культури

Сталий соціальний розвиток неможливо забезпечити без публічно-приватного партнерства (ППП), тому що в умовах обмеженості бюджетних коштів і недостатнього рівня фінансування соціальних інноваційних проєктів потрібне залучення додаткових фінансових ресурсів і організаційних можливостей приватного бізнесу.

Відповідно до визначення Економічної комісії ООН у Європі (UNECE), публічно-приватне партнерство є інноваційною контрактною угодою між публічним та приватним секторами у наданні публічних послуг і розбудові інфраструктури. Воно поєднує у собі найкраще, що мають ці сектори: ресурси приватного сектора, його кваліфікаційні здібності, технології та потенціал публічного сектора щодо економічного регулювання та захисту публічних інтересів [8].

Фінансова вигода публічно-приватного партнерства заснована на максимально повному використанні унікальних можливостей і специфіки кожного партнера і адекватному розподілі ризиків, вона проявляється в синергетичному зниженні загальної вартості проєкту.

Очевидно, що перехід країни на інноваційний шлях розвитку неможливий без опори на вітчизняну науку - пріоритетний розвиток сфери науки є об'єктивною закономірністю сучасної цивілізації.

Співпраця академічної науки і бізнесу представляє сучасну форму ППП в сфері інноваційного розвитку, яка зводиться до трансферу нових знань бізнесу для впровадження в наукомістке виробництво [3].

Спираючись на те, світова тенденція направлена на скорочення частки коштів, що виділяються для науки з боку бюджету, і зростання частки приватного сектора у фінансуванні, інвестиції в інтелектуальний капітал визнаються найбільш ефективним способом розміщення ресурсів. Досвід таких провідних країн як Китай, Ізраїль, Фінляндія та інші, свідчить про те, що інтегративне партнерство наукових установ і бізнесу через генерацію ідей, розвиток техніки, вдосконалення виробничих технологій, поліпшення соціальної структури організації дає істотний мультиплікативний ефект.

Проведення державою ефективної інноваційної та науково-технічної політики стає однією з умов успішної реалізації структурних перетворень і залучення приватних інвестицій в сферу науки і техніки.

Для побудови інноваційної економіки в Україні великого значення набуває сфера освіти і науки, в рамках якої генеруються креативні і аналітичні компетенції, відтворюється інтелектуальна компонента людського капіталу.

На даний момент є багато не вирішених проблем української освітньої сфери, до яких відносяться: нераціональна організація мережі освітніх установ; застаріла матеріально-технічна та інформаційна база, яка не відповідає потребам інноваційної освіти; викладацький склад, який не відповідає сучасним вимогам; слабка сприйнятливості системи освіти до потреб ринку праці; нерозвиненість механізмів інтеграції науки і освіти; недостатня відповідальність навчальних закладів за кінцеві результати освітньої діяльності. При модернізації економіки необхідно модернізувати і систему освіти на основі трьох принципів - якість, ефективність, доступність.

Розвиток сучасної професійної освіти і навчання неможливо без ефективного партнерства держави, бізнесу і громадських організацій. Результатами такої співпраці можуть стати єдині стандарти навчання і додаткова фінансова підтримка, знання, максимально наближені до запитів бізнесу і спрямовані на вирішення актуальних соціально-економічних проблем.

Інтеграція освіти і бізнесу сприяє підвищенню інноваційного потенціалу національної економіки [3].

На сьогоднішній день вітчизняні освіта, наука і бізнес знаходяться на стадії пошуку життєздатних форм тристоронньої інтеграції, заснованих на мережевому принципі взаємодії в рамках спільних центрів, лабораторій, навчально-науково-виробничих комплексів, що дозволяють не тільки порівнювати учасників, різних за інституційною та організаційною специфікою, але і отримувати істотний синергетичний ефект від використання можливостей промислового обладнання в навчальному процесі та цільових НДДКР, широкого обміну знаннями між вченими, викладачами і виробниками.

Досвід реалізації інвестиційних проектів з використанням механізмів ППП в Україні свідчить про необхідність подолання різного роду множинних адміністративно-відомчих бар'єрів, які найбільшою мірою гальмують запуск ППП-механізмів в регіонах.

Забезпечення ефективної державної підтримки бізнесу, всебічне співробітництво та партнерські взаємини влади і бізнесу сприятимуть вирішенню найбільш актуальних завдань суспільства.

Наразі Україна робить лише перші кроки у розвитку публічно-приватного партнерства, і вони не завжди відповідають сутності цього поняття та можливостям застосування відповідних механізмів для реалізації суспільно значимих проектів.

Список використаних джерел

1. Гагарин П.А. Государственно-частное партнёрство как инструмент реализации масштабных проектов [Электронный ресурс] // сайт Экспертного Совета при Комиссии Московской городской Думы по законодательству. URL: http://www.expert-mgd.ru/test/publications/publications_133.html
2. Гусев В.О. Державна інноваційна політика: методологія формування та впровадження: Монографія. / В.О.Гусев. – Донецьк: Изд-во Юго-Восток. - 2011.– 624 с.
3. Дегтярь А.О. Концептуальные основы взаимо-действия власти и бизнеса : экономико-управленческий аспект: статья / А.О. Дегтярь. - Власть и общество (История, теория, практика): науч. журн. – Грузия, Тбилиси, 2015. – №3 (35). – С. 112–132.
4. Закон України «Про державно-приватне партнерство» [Електронний ресурс] // сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
5. Национальная экономика : Учебник /Под общ. ред. Р.М.Нуреева. - М.: ИНФРА-М, 2011. – 655 с.
6. Рожкова С. Анализ мирового опыта использования государственно-частного партнерства в различных отраслях экономики. [Электронный ресурс] // сайт журнала «Рынок Ценных Бумаг». URL: www.rcb.ru/rcb/2008-01/8902/.
7. Best International Practices in Public Private Partnership with Regards to Regional Policy Issues / - EBRD, November 2005.
8. G.Hamilton The challenges of capacity building in PPP in Central Asia: speech on the III Astans Economic Forum, Kazakhstan, 1–2 July, 2010.

СИСТЕМНЕ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ОРГАНІЗАЦІЇ

Новікова Марина Миколаївна,

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Глобальні виклики сьогодення потребують забезпечення сталого розвитку організацій на всіх рівнях управління та у всіх сферах економічної діяльності. Реалізація реформ та програм розвитку України повинна мати потужну основу системного управління, в тому числі і на рівні суб'єктів господарювання [1]. Забезпечення сталого розвитку потребує нових поглядів на управління і стає очевидним, що процес управління придбає нові якості, преш за все, системність. Системне управління є необхідною умовою забезпечення ефективного управління, спрямованого на позитивну результативність діяльності організації [2]. Більшість науковців, які займаються вирішенням проблем забезпечення ефективності управління, використовують поняття «системне управління», ототожнюючи його з поняттям «система управління» [3; 4]. Правомірність такого підходу обґрунтована авторським баченням сутності системного управління та необхідності використання даної категорії для характеристики управління одночасно як процесу та системи, ґрунтуючись на теорії систем, системному підході та системному аналізі [5].

На думку Б. Мізюка, системне управління – це інтегральний функціонал регулювання та координації діяльності підприємства, що за рахунок цілеспрямованої структурної та функціональної організації інформаційних та господарсько-виробничих процесів забезпечує стійкий гомеостазис внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, стабільність функціонування та сталий розвиток. Характерними рисами системного управління він вважає: (1) – цілеспрямованість (направленість на отримання конкретних результатів); (2) – ієрархічність та послідовність етапів здійснення; (3) – орієнтованість на ситуації зовнішнього середовища; (4) – узгодженість прийняття і реалізації управлінських рішень щодо часу, ресурсів та виконавців; (5) – направленість на отримання позитивного синергічного

ефекту. Рівень системності визначається ним як відношення повноти застосування пунктів (1) – (5) до величини отриманих результатів діяльності підприємства [2, с. 7]. Такий підхід до розуміння сутності системного управління доводить, що системне управління ґрунтується на теорії систем, системному підході та аналізі, забезпечує динамічну рівновагу внутрішнього та зовнішнього середовища організації як складної соціально-економічної системи.

Системне управління передбачає розбиття процесу управління на підпроцеси, що здійснюються за такими етапами: 1. Постановка цілей і завдань управління. 2. Виявлення проблем у забезпеченні запланованої результативності діяльності організації як об'єкту системного управління. 3. Дослідження виявлених проблем і пошук шляхів їх вирішення. 4. Оцінка ефективності та вибір прийняттого в певних умовах управлінського рішення. 5. Розробка організаційного механізму реалізації управлінського рішення. 6. Оцінка ефективності реалізації управлінського рішення.

У межах організації в процесі системного управління об'єднуються образ мислення персоналу, корпоративна культура організації, команда персоналу, яка задіяна в розробці, обґрунтуванні та реалізації управлінського рішення та який пов'язаний загальною метою реалізації певного управлінського рішення на основі мотиваційних важелів впливу на результативність роботи персоналу. Б. Мізюк розглядає систему як наукову категорію певного рівня абстракції, яка є засобом вирішення актуальних проблем управління. На його думку, необхідною та достатніми для визначення цього поняття є три атрибути: елементи системи; зв'язки між ними; композиції елементів за певними відношеннями. Зміст поняття «система» як важливого елемента системної парадигми управління, разом з її інваріантними властивостями доповнюється важливою категорією «структура» [2].

Таким чином, тільки системний підхід в управлінні дозволяє відобразити якісну результативність функціонування та сталого розвитку організації. В першу чергу, це пояснюється тим, що саме організація є соціально-економічною системою (СЕС). Підсистеми СЕС організації є різними за своєю сутністю і функціональним призначенням. Одні з них визначають її виробничо-технічну структуру, інші – соціально-економічну. Проте, проектуючи СЕС організації необхідно забезпечити взаємодію цих структур, утворюючи єдність статичних і динамічних її характеристик. Це основна умова функціонування СЕС організації, оскільки з втратою здатності підсистем взаємодіяти вона неминуче перестає існувати. Системний підхід до управління організацією вимагає щоб закономірності її сталого розвитку були розкриті не як окремо взяті закономірності науково-технічного прогресу або розвитку соціально-трудових відносин – цього недостатньо для забезпечення цілісності СЕС, – а як їхня злагоджена взаємодія. Системний підхід до управління також враховує взаємодію організації з її зовнішнім середовищем, що є дуже важливим в умовах глобалізації економічних процесів. Тому для забезпечення ефективного функціонування та сталого розвитку організації їй потрібно розуміти як частину загальнішої соціально-економічної системи по-перше, на регіональному рівні, по-друге, на національному рівні, по-третє, на світовому рівні та оцінювати стан складових СЕС організації та перспективи їх розвитку з цих позицій. В загальній теорії систем сформульований принцип, який свідчить про те, що якість функціонування якої-небудь СЕС можна оцінити тільки виходячи з визначення її місця в порівнянні з системами вищого порядку [4].

Методологія системного управління організацією базується на використанні теоретичних моделей систем управління. Теорія систем представляє багаторівневу понятійну концепцію різноманітних моделей систем, які приймають формальні та описові форми. На вищих рівнях цих моделей знаходяться найабстрактніші моделі, що описуються такими атрибутами: поняттям «ціле», «елемент», «зв'язок» («відношення»), «структура». Більша частинна моделей будується навколо процесу, який має «вхід» і «вихід», «стан», «простір входу», «навантаження входу», «процесор», «середовище». Конкретизація моделі системи управління приводить до моделі цілеспрямованої системи, в якій вводяться поняття «проблема», «рішення» (альтернатива), «мета», «критерій», «функція», «метод» і встановлюється номенклатура функцій, реалізація яких веде до вирішення певної проблеми.

На основі поняття цілеспрямованої системи будується ряд моделей, зокрема, моделі систем, що самоорганізуються. Методологія вирішення проблем базується на методі системного аналізу, визначаючий вирішення існуючих проблем як систему, що дозволяє представити процес вирішення проблем як процес побудови та функціонування систем. Ефективність вирішення проблем залежить від методів, що застосовуються для їх вирішення. Сукупність методів, які використовуються в системному управлінні, має бути збалансована, що дозволяє оптимізувати витрати на їх використання та забезпечення результату сталого розвитку організації. Використання системного підходу в управлінні організацією дозволяє забезпечити якість управління та бажану результативність її функціонування та сталого розвитку, а саме: економічну (збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції, робіт, послуг; збалансування обсягів виробництва та реалізації; збільшення прибутку тощо) та соціальну (поліпшення умов праці; посилення мотивації розвитку персоналу; зміцнення трудового потенціалу організації).

Список використаних джерел

1. Стратегія сталого розвитку "Україна - 2020". [Електронний режим доступу]. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
2. Мізюк Б. М. Системне управління : монографія / Б. М. Мізюк. – Львів : Вид. Львівської комерційної академії, 2004. – 388 с.
3. Лук'янихін В. О. Потенціал системи управління та персонал сучасної організації / В. О. Лук'янихін // Вісник Сумського державного університету : Серія економіка. – 2004. – № 9 (68). – С. 42 – 50.
4. Месарович М. Теория иерархических многоуровневых систем / М. Месарович, Д. Мако, И. Такахага; пер. с англ. И. Ф. Шахнова. – М. : МИР, 1973. – 344 с.
5. Новікова М. М. Системне управління трудовим потенціалом підприємства : монографія / М. М. Новікова. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2008. – 212 с.

СЕКЦІЯ 1
УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ

**SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND REGIONAL INTEGRATION
OF COUNTRIES: COMMON PROBLEMS**

Ashiru Ismaily Kashasira,

Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University

Regional integration. It is the form of connectivity or unity among member countries which agreed to be governed under the same rules or laws in their corporation. Regional integration comes after the emerging of the Globalization, which leads to the development of the country, some regional Integration helps each other in the development of the country.

We can group the regional integrations according to scale, this depends on the number of country members, example can be two countries decided to join their membership or six countries, it can also be greater depending on the members as more they join, and we have multi-nation members. For instance European Union, African Union, etc, also we can group the region integrations regarding on the economic and politic. Example, Economical Regional Integrations Significance of Regional Integrations. Having the regional integration helps the member countries to stand strong and speak in one voice through their unity.

Example the European Union makes business negotiations with their customers in the world market as a single entity representative instead of individual country members:

 this makes the member countries to stand strong in the world market;

 it gives the chance for the country members to make contribution and open the major economic investments in their areas;

 this gives employment opportunities to the people in their regions;

 it reduces the wastage of resources in their regions and makes the proper utilization of those resources as a unit which can stand strong and make it easily to initiate and use their resources efficiently and effectively;

 it expands the market from local market to international market. by forming these regional integrations have facilitated the trading activities among country members by removing those unnecessary trading barriers such as tariffs, taxes on imports and export in their regions and make the trading system to be easier for their people;

 it increases the speed of effectiveness and efficiency in the production;

 this is because people are competing, exchanging skills, knowledge among member countries.

As we have seen in the world market that China exports more its products because of their advanced technology and win the world market. Also Germany produces more qualitative products and gets its high reputation because of high technology which they have. When the countries stand together in their regional integrations as the single entities always make people to compete for the markets and hence produce qualitative and quantitative products to conquer the world's market. It can increase the level of employments in the regions as people are free to move and seek for the works in their wide areas, and also diversifying their economic activities which suits the environment instead of being in one place and removing difficulties to people hence brings more development in the regions.

Regional integrations widen and increase the level of exports in the regions. This is because of having the good market relation with other countries outside their borders and hence can exports more and sell outside their regional and keep a good record in the world market.

Disadvantages of regional intergration. It gives limitations for the countries. For instance once a country joins the regional integration must obey and follow the laws of that membership, for instance if a country was before making the trade with other countries which are not members

of that regional integration, it may be later obliged to stop to continue making trade with other countries and limited only to trade with member countries. If a certain country was collecting taxes for importations and exportations before joining the regional integration but after joining this integrations it may be ordered to stop collecting those taxes because of the laws which prevents the barriers of trade in the regional members

Sometimes the regional integrations control the monetary situation in their regions in order to have the same common currency. Good example is in European Union where all members are using common Euros. This may affect their economic situation later when the currency decline it can affect all country members. When a country stands on its own can control well its currency but because of being in the regional integration they can't stand individuals on making that must be using the same currency like all other members in their regional.

Regarding the above points are the basic concept of regional integration, I have shown some advantages and disadvantages of having such corporations but all in all to join those regional integration has more benefits than loses. As we have seen that being on regional integrations give the chance for the countries to help each other and stand as a strong one unit something which can bring more developments in the regions and the world at large.

Sustainable development has been defined in many ways, but the most often quoted definition of our common future, also known as the Brundtland report: "Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs It contains two key concepts 1) :the concept of needs, including basic needs of the poor of the world to which the top priority should be given; 2) the idea of limitations imposed by the state of technology and social organization on the environment's ability to meet the environmental present and future needs"[6].

The Sustainable Development Goals (SDGs), officially known as Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development is a set of 17 "Global Goals" with 169 targets between them. Spearheaded by the United Nations through a deliberative process involving its 193 Member States, as well as global civil society, the goals are contained in paragraph 54 United Nations Resolution A/RES/70/1 of 25 September 2015 [7], The Resolution is a broader intergovernmental agreement that acts as the Post 2015 Development Agenda (successor to the Millennium Development Goals).

References

1. Why regional integration is so important for resource-driven diversification in Africa. Submitted by GOZDE ISIK on TUESDAY 03.15.2016/ - <http://blogs.worldbank.org/trade/why-regional-integration-so-important-resource-driven-diversification-africa>
2. THE GUARDIAN JOURNAL OF 10 MAY 2016. - <https://www.theguardian.com/global-development-professionals-network/2016/may/10/economic-integration-is-helping-boost-trade-and-investment-in-africa>
3. Regional Integration and the Challenge of overlapping memberships on trade by Palgrave Macmillan, a division of Macmillan Publishers Ltd 2013. - <https://link.springer.com/article/10.1057/jird.2013.13>
4. <http://bookshop.europa.eu/en/trade-pbNA0216154/>
5. http://siteresources.worldbank.org/INTSERBIA/Resources/3008031121188888161/serbia_sem_report_chapter3.pdf
6. <http://www.iisd.org/topic/sustainable-development>
7. https://en.wikipedia.org/wiki/Sustainable_development

THE USA AS EXTERNAL ACTOR IN SHAPING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF UKRAINE

Oleksiy Kandyuk,
PhD, associate professor,
Chernivtsi National University

Today the region, which is usually called the “post-soviet space”, comprising the independent states that have appeared after the collapse of the USSR, are undergoing an overly complex and important period of their political history. The majority of these states are on a certain stage of final cutting off geopolitical forms of the Soviet period and refocusing on one or another form of regional or global integration. In practice it means the wreckage of projects-simulacrum aimed at the imitation of the USSR (the Commonwealth of Independent States, Eurasian Union, etc.) and the loss of a major part of its geopolitical influence in Eurasia by Russia.

Certainly, such broad-scale political perturbations are attended by social, economic, and regrettably even military disruptions. However, despite the complex and shaky situation in the region, it is now understandable that these processes are irreversible.

A very similar situation was observed in the Central and Eastern Europe at the end of the XX century. Inspired by the collapse of the socialist camp, countries of Central and Eastern Europe determined their new foreign policy vector. For the majority of them it was European integration.

In both cases the impact of foreign players, and primarily the United Europe and the USA, whose policy mainly formed further paradigm of development in these regions, was of paramount importance.

Drawing such parallels between the countries of Central and Eastern Europe 25-30 years ago and the post-soviet countries today, investigation of the American factor in the formation of foreign policy of Ukraine becomes exceedingly interesting. Also, potential possibilities of implementing the CEE experience in Ukraine are extremely topical on Ukraine’s way to its new geopolitical identity.

Author tends to agree with those experts [See for example; 6, 2], who argue that despite the genuine support of European integration the interests of the USA in the region of the Central and Eastern Europe primarily consist in broadening the Euro-Atlantic integration and finding new allies. Also the USA is interested in limiting the influence of Russia on the European continent [See for example; 1, 3, 4] Therefore the existence and support of the independent Ukrainian state meets the strategic interests of Washington.

However, long after the collapse of the Soviet Union, US were looking for its own foreign policy strategy in relation to Ukraine. First, an approach oriented at Russia, or even the one depending on Russia, was dominating in the Ukraine-USA relations. Washington counted on Russia, hoping that political and economic reformations started in it, would be quickly-achievable. Considering their interests that were objectively similar, although not the same, the USA and Russia increased their pressure on Ukraine to get rid of its nuclear weapons [See: 9]

The next stage of the Ukrainian-American relations started with declaring 1994 “the year of Ukraine” in the USA. And exactly since then a thaw in the attitude of the USA to Ukraine has become vivid. The Office of Bill Clinton started the policy of active engagement of Ukraine in the world community and its institutions [See: 10].

The western attempts to help establishing democracy in Ukraine that took place at the time were conditioned by three major reasons.

First, it was understood that Ukraine is a state of medium weight and the one having its impact in the region.

Second, without the support of the West, Ukraine would inevitably lean towards Russia, the strengthening of which in the conditions of inner instability of the region might cause unpredictable geopolitical consequences for the United States and the West as a whole. In the words of Charles Krauthammer: “the support of Ukraine was primarily connected with Russia, and only then with democracy. The Ukrainian episode is a short almost nostalgic echo of the Cold War. Russia is attempting to save the remains of the empire, while the West seeks to finish the case, which started with the fall of the Berlin Wall and continue the European march to the East. This struggle has less to do with democracy than it has with geopolitics” [7].

And third, geographically, a relatively democratic Ukraine was in any case more advantageous to the West, than an authoritarian one, because a big authoritarian country on the border of the EU was unacceptable for the West because of security matters. According to Sherman Garnett: “Ukraine is remaining on the crossway geographically. Extraordinary geopolitical changes that enabled the uprising of Ukraine as an

independent state, made it at the same time a key state between Russia and the NATO and the EU” [5]. Such a situation had to force Ukraine into a long and potentially unstable process of reformations that would last until Ukraine has found its place in the Central Europe or the former Soviet Union, or Europe in general. Until then Ukraine will remain unable to determine itself as a European or a Euro-Asian state. Such a situation bears a great danger that consists in the peripherization of the state, which may be caused by the geopolitical indifference of the West to the status of Ukraine. According to Garnett: “peripheral and stagnating Ukraine will increase the risk for the NATO and the EU of getting an undefined and unstable neighbor” [5].

The United States alongside with the European Union have condemned the Russian aggression in Ukraine and supported the formation of a democratic pro-European government and parliament [See: 8].

However, regrettably, it can be stated that the United States, the same as the European Union, still do not have a clear strategy in relation to Ukraine for the moment. General vision of their actions with regard to Ukraine mainly comes down to: supporting the integrity of Ukraine, termination of military actions and continuing to “draw” Ukraine onto the western political orbit. Although, presently Washington has no ready recipes neither for the first, nor for the second task.

However, despite the extremely hard geopolitical conditions there are possibilities to unlock Ukraine’s potential of sustainable development and they lie in the area of using the foreign policy resource of relations both with the European Union, and the United States.

Over these years, the US position has changed, depending primarily on the Ukraine’s domestic changeover and its foreign policy shifts. However, in the fundamental things official Washington remained stable: the United States has always wanted to see Ukraine pro-Western in maximum communication with Europe.

It is still so nowadays but today it is consonant with the EU common position. Thus, Ukraine has obtained a historic opportunity to pass point of no return to the semi-authoritarian post-Soviet structures and become firmly established in the European foreign policy choice.

References

1. Brzezinski, Z. (2014), What is to be done? *Washington post*, March 4
2. Dahrendorf R. (2001), Can European democracy survive globalization? *The National Interest*, Fall, pp. 17 – 22.
3. Dobrianski P. (2004), Advancing democracy, *The National Interest*, Fall, pp. 71 – 78.
4. Donnelly T. (2003) Preserving American Primacy, Institutionalizing Unipolarity, Available at: http://www.aei.org/publications/pubID.16999/pub_detail.asp
5. Garnett, S. (2011), “Kiev and Moscow. Ukraine: Challenges of the Continuing Transition”, Conference Report, Available at: http://www.cia.gov/nic/confreports_ukrainechlnge.html#sec_three
6. Kissinger H. (2001), America at the apex, *The National Interest*, Summer, pp. 9 – 17.
7. Krauthammer, C. (2004), Why Only in Ukraine? *Washington Post*, December 3, pp. A27
8. Obama B. (2014) Statement by the President on the Ukraine Freedom Support Act, Available at: <http://web.archive.org/web/20150122042150/http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/12/18/statement-president-ukraine-freedom-support-act>
9. Pifer S. (2014), Getting Rid of Nukes: The Trilateral Statement at 20 Years, Available at: <https://www.brookings.edu/blog/up-front/2014/01/13/getting-rid-of-nukes-the-trilateral-statement-at-20-years/>
10. U.S. department of state dispatch published by the bureau of public affairs, volume 5, number 49, December 5, 1994, Available at: <http://dosfan.lib.uic.edu/ERC/briefing/dispatch/1994/html/Dispatchv5no49.html>

PREVENTING CORRUPTION AT CORPORATE ENTERPRISES AS A FACTOR OF PROVIDING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE STATE

Galyna Shapoval,

PhD, associate professor,

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

Every year billions needed for development of education, health care and social security in general, are lost by bribery and extortion. Corruption destroys markets and prevents social and economic development in each country without exception. But it is important to remember, that corruption is not a natural phenomenon, and it can be combated. Corruption is a result of men solutions first of all, usually caused by man greed, but nevertheless it can and must be eradicated.

Opposition to corruption is also a final among the 10 principles of Global agreement of UN [1] – voluntary initiative, which was supported by over 8 thousand companies and organizations in the world and by-over 190 – in Ukraine. By joining to the Global agreement, companies contract a duty to create and support ethical foundations of corporate culture both on strategic and operational levels.

For implementation of the 10th principle of Global agreement companies are offered to follow three specific steps, such as: introduction of anticorruption policies on levels of companies, including corporate culture development; monitoring and reporting about implementation of such policies, including demonstration of cases and specific examples; and, finally, association efforts with other players of the market within industry or on more large-scale levels for collective actions.

Forming corporate culture concerning rejection of corruption inside an enterprise on the level of top managers and other personnel is an actual problem for corporate enterprises, .because it is one of the basic elements of preventing and combating corruption equally with taking corporate policy, compliance program and system of internal control.

The problem of preventing and combating corruption on the level of business entities is especially relevant for Ukrainian companies, which waste nearly 10% of their profit for corruption. Besides, taking into account internal and external assessment of corruption level situation in Ukraine is becoming worse (according to Transparency international Index [2] Ukraine deteriorated its position over the last few years).

According to the most developed world practices struggle against corruption is usually concentrated in two spheres: sphere of state administration and sphere of business. And in both spheres combating of corruption is ensured by normative and legislative regulation of this problem on national and international levels.

Nowadays there are a lot of legislative acts in Ukraine concerning combating corruption starting from the Law “On combating corruption” and including the National Strategy for combating corruption and State Program for preventing and combating corruption. It should be noted, that an emphasis is made on close cooperation between state bodies and private sector while realizing anticorruption Program, which can ensure public control over implementation of anticorruption legislation. But analysis of practical results shows ineffectiveness of these initiatives. The reasons may be different, but there is no doubt that one of them is low anticorruption culture of society at all, including corporate culture. That is why, it is necessary to study international experience for solving this problem and perspectives of its implementation in Ukrainian companies.

World Economic Forum perfectly sums up how businesses are affected by corruption: “The private-sector monitoring organization, Transparency International, estimates that corruption equals a full three percent of the world’s gross domestic product. Corruption is corrosive by its very nature because it keeps businesses from doing work in countries where bribery is prevalent, thereby limiting economic advancement. Likewise, it also significantly damages the reputation of companies that pay bribes, creating an environment of mistrust among the public” [3].

A very important instrument for preventing corruption at corporate companies is code of conduct. “Individual ethical principles are usually covered by internal codes of conduct, which

consist of guidelines for staff on how to behave when confronted with dilemmas such as conflict of interest, gifts, theft, insider trading, pay-offs and bribery” [4]. In many situations employee may simply not know how to act when corruption occurs. The code of conduct should show him the way to react and as a result should be a way to avoid such situations and fight with bribery. What is more it is also a clear signal to the business partners as well as competitors, clients and civil servants that the company would never accept the offer that could be treated as a corruption.

Practice of international companies shows the necessity of implementing the high level of corporate governance for preventing and combating corruption at the level of enterprise. Good corporate governance, despite all other factors, includes development of corporate culture, which also contributes to preventing corruption. It should be mentioned that corporate culture is sense of being an instrument of preventing and combating corruption includes a wide range of elements, such as:

- Code of conduct. Development of the code gives an opportunity to enterprise personnel to take right decisions in conditions of uncertainty and can decrease the possibility of actions connected with corruption.
- Proper financial accounting. Means preparation of financial reports, keeping and dissemination of financial information in accordance with international standards and in accordance with anticorruption legislation.
- Corporate Compliance Program. The document, which will show negative enterprise attitude towards corruption; list of actions, which can be qualified as potentially corrupted; measures, which will be taken to prevent and combat corruption and enterprise principles for preventing corruption.

To summarize, it should be highlighted that corruption has a very negative impact on the development of economy starting from an enterprise and striking the whole world economy. To prevent and combat corruption it's important to struggle with corruption starting from the level of enterprise, which will finally have a positive impact on the level of corruption in the state and will enable its sustainable development.

References

1. United Nations (2005) <http://www.un.org/>
2. Transparency International (2015) <http://www.transparency.org/>
3. World Economic Forum (2005) <http://www.weforum.org/>
4. Kolk, Ans and Rob van Tulder (2003) International Codes of Conduct: Trends, sectors Issues and effectiveness, Rotterdam: SCOPE

THE PRIORITY DIRECTIONS OF THE DEVELOPMENT OF SOCIAL SECURITY, WHICH WERE DETERMINED AT THE 53RD MUNICH SECURITY CONFERENCE

Pomaza-Ponomarenko A. L.,

*PhD in Public Administration, Senior Scientific Employee
National University of Civil Protection of Ukraine,*

«Citizens of democracies believe less and less that their systems are able to deliver positive outcomes for them and increasingly favor national solutions and closed borders over globalism and openness»

*Ambassador Wolfgang Ischinger
Chairman of the Munich Security Conference [1, c. 5]*

The problems of security, its components and the ways of these problems solving are the subject of the annual discussion of the military and politician leaders of the states from all over the world, political scientists, mass media representatives, public figures and other interested persons, which takes place within the framework of the Munich Security Conference. In 2017, it should be considered as a really historical event of a global scale due to the range of reasons, one of which is a shift of the security accents from the global level to the local and social one.

Among Ukrainian scientists, who paid attention to the solution to the problems of state security policy, it is possible to single out the scientific works by O. Amosha, V. Bakumenko, S. Bielai, A. Degtyar, O. Degtyar, S. Dombrovska, O. Iliash and others.

The paper objective is the analysis of the priority directions of the development of social security, which were determined at the 53rd Munich Security Conference, as well as the identification of the means necessary for the implementation of the state policy of Ukraine from a perspective of its social security.

The issues of identification of the newest and the efficient tools of the state policy of social development in the light of security system still maintain scientific-theoretical and practical urgency. The solution to these issues in Ukraine and abroad is in the plane of the focus of the activity of state authorities on the needs and interests of citizens, as well as the adherence to the global principles and values (legitimacy, rule of law, accountability and effectiveness). The timely analysis of successes and failures in this field is an important aspect of the development of security system, which also includes a social security. That is why the results of the similar consideration obtained during the 53rdMSC are so important for the science and practice.

The stable social conditions are necessary to carry out the organizational and structural, as well as economic reforms. It may be ensured only on condition of the increase of the share of middle class in society and its prevalence, as its social role, as is generally known, is to be a kind of balancer in social and public mechanism.

Conclusions of the research. It was determined that the levels of incomes of population, or, to be more precise, their limits are unique for each country, and they are changeable. In this context, globalization of economic and social relations intrinsically stipulates the necessity to support social unity. Exactly it was the focus for the participants of the 53rd MSC in the context of provision and guarantee of safe social and economic development of the states. On the one hand, it is a category of ideal order. On the other hand, it is a goal which cannot be achieved immediately, but the formal and informal institutions should strive for this as much as possible adhering to the global principles and values.

Список використаних джерел

1. Munich Security Report 2017 «Post-Truth, Post-West, Post-Order?» [Electronic resource]. – Access to: <https://www.securityconference.de/en/discussion/munich-security-report/munich-security-report-2017/>.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО БІЗНЕСУ

Басва Олена Вікторівна,

доктор біологічних наук, професор,

директор Інституту менеджменту та охорони здоров'я при МАУП

Міжнародний досвід розвитку фармацевтичного бізнесу свідчить про сучасні тенденції впровадження інтегративного менеджменту, який передбачає не тільки щодо розвитку високих технологій, проте й забезпечення суспільних потреб та очікувань. На перший план виходить забезпечення сталого соціально-економічного розвитку фармацевтичних компаній, який визначають як гармонійний збалансований розвиток.

Соціально-економічна відповідальність фармацевтичного бізнесу – комплекс зобов'язань суб'єктів фармацевтичної галузі фінансового, економічного, соціального та екологічного характеру за наслідки їхньої діяльності перед державою, суспільством, навколишнім співтовариством, персоналом, бізнес-партнерами та іншими зацікавленими сторонами. Така відповідальність реалізується через дотримання чинного законодавства і міжнародних стандартів на принципах добровільності і взаємної вигоди. Для сучасних тенденцій розвитку міжнародного фармацевтичного бізнесу характерно підвищення роль соціальної відповідальності не тільки безпосередньо суб'єктів фармацевтичного ринку, проте й соціальної відповідальності країни, яка є основою конкурентоспроможності бізнесу та важливою складовою його іміджу.

Стратегія соціально-орієнтованого управління в фармацевтичній компанії має стати однією з основних ключових функціональних стратегій, яку доцільно розглядати як провідну підсистему загальної стратегії розвитку фармацевтичного бізнесу.

Проблема розвитку довгострокових стратегій в нашій країні, в фармацевтичній галузі зокрема, виступає макроекономічна нестабільність та відсутність чіткої державної концепції соціального напрямку в фармацевтичній галузі та соціальній сфері. З іншого боку, розробка стратегій суб'єктів фармацевтичного ринку відбувається в умовах динамічного та непередбачуваного зовнішнього середовища, тому при розробці довгострокової програми необхідно враховувати стратегічні соціальні державні орієнтири, що зумовлює адаптацію окремого фармацевтичного підприємства до загальної державної соціальної стратегії.

Як правило, стратегія соціально-економічного управління на фармацевтичному підприємстві розробляється у вигляді довгострокової програми у рамках забезпечення стратегічної конкурентної переваги підприємства на фармацевтичному ринку. Основним документом, який відображає завдання, напрями та шляхи реалізації стратегії соціально-економічного управління в суб'єктах фармацевтичного бізнесу виступає план соціального розвитку, який включає основні заходи щодо удосконалення соціально-демографічної структури колективу, покращення умов та охорони праці, удосконалення медичного обслуговування, житлових, побутово-культурних умов працівників, підвищення рівня оплати праці, фінансування соціальних програм та становити частину колективного договору фармацевтичного підприємства.

Механізм реалізації стратегії розвитку соціально-економічного управління має передбачати використання комплексу взаємоузгоджених методів та засобів впливу на соціально-економічні процеси на підприємстві з метою досягнення цілей стратегічного розвитку. Доцільно виокремити такі складові механізму реалізації стратегії соціально-орієнтованого управління суб'єктами фармацевтичного бізнесу: нормативно-правовий; інституціональний; ресурсний; фінансовий; управління персоналом комунікативно - інформаційний.

РОЛЬ ЛОКАЛЬНИХ ТА ГЛОБАЛЬНИХ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Бельська Тетяна Валентинівна,

кандидат наук з державного управління, доцент

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Проблематика глобальної трансформації суспільства та перспектив суспільного розвитку досліджується такими вченими, як Х. Булл, Е. Гідденс, Дж. Кін, Е. Ласло, Дж. Розенау, Е. Тоффлер, М. Едвардс та ін. Водночас більш глибокої уваги потребує локальний рівень трансформації суспільно-владних відносин.

Локальний рівень є менш конфліктним, і саме на локальному рівні можна досягти порозуміння, доводить О. Глухова. Вона пояснює, що сьогодні на глобальному рівні спостерігається злам міжнародного порядку, який зробив всі країни беззахисними перед прямим застосуванням сили, обумовило зростання конфліктності. За Р. Дарендорфом, “Кожен намагається реалізувати свої інтереси власними силами, нехай навіть і за рахунок іншого... Потреба у всевітніх нормах рідко була очевиднішою, ніж зараз” [3, с. 161–163]. В умовах міжнародної кризи “на тлі ідеї нації як політичної спільноти відбувається консолідація регіональних спільнот з акцентом на наднаціональні (регіональні) цінності, і водночас відбувається активізація дрібних політичних одиниць, більш згуртованих, ніж національна держава” [2, с. 103].

Локальний рівень, на думку Т. Лешкевич, обумовлює формування консенсусного типу самосвідомості, для якої переважаючими є цінність свободи самовираження, визнання своєрідності, власної ідентичності, можливість відкрито висловлювати власну думку.

П. Бейер бачить елемент єднання на локальному рівні в релігії. Релігія “є одним з найбільш очевидних способів утверджувати індивідуальну або колективну різницю в глобальному контексті; але є і інші категорії, які можуть грати центральну роль у глобальному структуруванні... Яскравими прикладами є культура, стать, раса, етнос та нація” [6, с. 100].

М. Шинкаровський ґрунтується на тому, що глобальні тенденції, концентруючись у конкретних регіонах, привносять у цей розвиток свою специфіку, й об’єднавчим началом на локальному рівні є відмінні від нації та держави елементи. “Перша, найпростіша форма такої співпраці – локальні прикордонні контакти. Друга – взаємодія між територіальними політичними утвореннями, наприклад націями-державами або адміністративно-територіальними одиницями окремих держав. Нарешті, третя, мережева форма, яка тільки формується в умовах глобалізації, передбачає взаємодію між акторами різних рівнів, минаючи територіальні розмежування” [5, с. 52]. Одним із способів реалізації цих тенденцій виступає транскордонне співробітництво, яке може набувати різних форм залежно від ступеня еволюційної зрілості організацій.

Не заперечуючи досягнення всіх попередніх авторів, висловимо думку про те, що об’єднавчим началом суспільства є цінності, складовою яких є бізнесові, державні, територіальні, релігійні, етнічні та культурні інтереси, інтереси територіальних громад тощо.

Зокрема, Майкл Е. Портер наголошує, що цінності та вірування, які він відносить до “культури”, відіграють неперевершену роль у поведінці і розвитку людства. При цьому, “глобалізація не знищить культуру, як багато хто боявся. Однак замість ізолювання деяких народів в їх економічних недоліках, ці культурні відмінності можуть доповнити спеціалізовані переваги, що так важливо для підвищення добробуту націй в глобальній економіці” [4].

Лоренс Е. Гаррісон головною причиною невдач у розвитку людства після II Світової війни вважає “те, що уряди й інституції розвитку не спромоглися прийняти до уваги здатність культури допомагати чи перешкоджати прогресу... Культурна відмінність між Західною Європою та Латинською Америкою головним чином пояснює успіх плану

Маршала і поразку Союзу заради прогресу” [2]. Він переконує, що у більшості країн Латинської Америки особливості культури стали головною перешкодою для розвитку.

А. Патраков, автор “Геополітики “Книги змін”. Час Евразійського мередіану” переконує, що “Історія сповнена фактів, коли не в результаті воєн і епідемій, а в результаті приходу до влади еліт із чужими для цього народу цінностями цей народ утрачав свій національний генокод і зникав з обличчя Землі. Не заперечуючи думку автора, висловимо переконання, що дві культури зазвичай в умовах конструктивної політики доповнюють і збагачують одна одну.

Наприкінці 1970-х рр. дослідницькою групою з Університету Тілбурга (Нідерланди) під егідою Яна Керкгофса та Рууда де Мура був ініційований проект “Дослідження Європейських Цінностей” (European Values Study, EVS) з метою вивчення схожості й відмінностей соціальних цінностей європейських країн. У цьому дослідженні презентовано аналіз думок людей про життя, дозвілля та роботу, сім’ю та шлюб, релігію та моральні настанови, політику та суспільство, національну ідентичність та навколишнє середовище.

Результати цього дослідження Р. Інглгарт і К. Вельцель виклали в книзі “Модернізація, культурні зміни і демократія: послідовність людського розвитку”, де презентується еволюція ціннісних установок жителів різних країн світу в останні десятиліття ХХ ст. Робляться висновки про те, що економічний розвиток породжує соціальні рухи, що відбувається перехід від традиційних цінностей до секулярно-раціональних і від цінностей виживання до цінностей самовираження.

Отже, у процесі трансформації суспільно-владних відносин держава виконує роль регулятора, який за допомогою державної політики посилює чи зменшує прояви локальних або глобальних культурних цінностей для забезпечення сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Глухова А. В. Политическая конфликтология перед вызовами глобализации [Електронний ресурс] / А. В. Глухова // Социологические исследования. – 2005. – № 8. – С. 100–107. – Режим доступа : <http://ecsocman.hse.ru/data/363/924/1219/013.GLUKHOVA.pdf>
2. Гаррісон Лоренс Е. Чому культура має значення [Електронний ресурс] / Лоренс Е. Гаррісон // Незалежний культурологічний часопис “І”. – 2008. – № 53. – Режим доступа : <http://www.ji.lviv.ua/n53texts/harrison1.htm>.
3. Дарендорф Р. Современный социальный конфликт. Очерк политики свободы / Р. Дарендорф ; [пер. с нем. Л. Ю. Пантиной ; ред. перевода М. Н. Грецкий]. – М. : Росспэн, 2002. – 289 с.
4. Портер Майкл Е. Настанови, цінності, вірування і мікроекономіка добробуту [Електронний ресурс] / Портер Майкл Е. // Незалежний культурологічний часопис “І”. – 2008. – № 53. – Режим доступа : <http://www.ji.lviv.ua/n53texts/porter.htm>.
5. Шинковский М. Ю. Глокализация как предмет научного исследования / М. Ю. Шинковский // Полития. – 2008. – №. 2. – С. 46–57.
6. Beyer P. Globalization and glocalization [E-resource] / Peter Beyer // The sage handbook of the sociology of religion. – 2009. – P. 98–117. – Regime to access : <https://www.researchgate.net/file.PostFileLoader.html?id=557cbfe76307d9a5f28b45d8&asSetKey=AS%3A273795498086401%401442289341347>

ОЦІНКА ЯКОСТІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ З ПОЗИЦІЇ СТЕЙКХОЛДЕРІВ

Бочарова Надія Аваківна,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Шевченко Іван Віталійович,

студент,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Протягом останніх років все більше уваги приділяється теорії зацікавлених сторін. Одним із перших ідею врахування інтересів зацікавлених сторін в управлінні корпораціями сформулював Р. Фрімен. Він наполягав на тому, що стратегічне управління фірмами приватного сектору може бути набагато ефективнішим і результативнішим, якщо менеджери почнуть урахувувати інтереси різних груп зацікавлених сторін [2]. Акціонерам важливо отримати набагато більші вигоди у довгостроковій перспективі, за умови, якщо інтереси інших зацікавлених сторін не залишать без уваги. Зацікавленою стороною, за визначенням Фрімена, «може бути будь-яка група чи особа: яка сама може впливати на досягнення цілей організації; на яку впливає досягнення цілей організації» [2, с. 46].

Т. Дональдсон і Л. Престон [1] виділяють три найважливіші особливості теорії зацікавлених сторін: «призначена одночасно описувати і визначати структуру і функціонування певної корпорації; розглядає корпорацію як деякий організаційний об'єкт, через який численні і різноманітні учасники вирішують свої численні завдання; є загальною і всебічною, але у той же час має і практичну цінність».

Співпраця зі стейкхолдерами означає залучення основних груп заінтересованих сторін до розвитку і впровадження політики підприємства, вона розглядається як інструмент сприяння ефективній комунікації між підприємством, урядом, громадськими організаціями, науковцями та іншими групами суспільства. Підприємство повинно інтегрувати залучення стейкхолдерів до всіх релевантних політик та процесів задля побудови стратегії розвитку підприємства (бачення, місії, цінностей) та операційного управління.

«Стейкхолдер – ринковий суб'єкт, який має інтерес до діяльності підприємства чи до деяких напрямів його діяльності, але цей інтерес не базується на бажанні отримати чистий дохід» [3]. Зараз вже чітко визначено основи системи відносин між головними дійовими особами корпоративного (директорами, менеджерами, акціонерами, кредиторами, покупцями, працівниками, постачальниками, державними чиновниками, жителями місцевих громад, членами громадських організацій, членами громадських рухів). Ця система створена для вирішення трьох основних завдань корпорації: забезпечення її максимальної ефективності, залучення інвестицій, виконання юридичних і соціальних зобов'язань. Усіх стейкхолдерів поділяють на внутрішніх (керівництво, працівники, власники, спонсори) та зовнішніх (державні регулятивні, законодавчі органи, правові, судові та політичні установи, а також конкуренти, місцеве населення, ЗМІ). Є групи, що знаходяться між внутрішніми та зовнішніми сторонами: клієнти і постачальники [5].

Інтереси стейкхолдерів можуть вступати в конфлікт один з одним, отже, «зовнішніх і внутрішніх партнерів» господарюючого суб'єкта можна розглядати як єдине суперечливе ціле, рівнодіюча інтересів частин якої буде визначати траєкторію розвитку підприємства. Основними стейкхолдерами підприємства є: інвестори, кредитори, менеджери підприємства, працівники підприємства, постачальники, споживачі, суспільні і державні організації [4]. Заінтересовані сторони є невід'ємною частиною в корпоративному управлінні для майбутніх успіхів підприємства. Те, що можливо дізнатися від участі заінтересованих сторін є важливим внеском у стратегію розвитку, тим самим є гарантія, що майбутні заходи проводяться у відповідальній манері і що ключові інтереси стейкхолдерів прийняті до уваги.

Це, в свою чергу, допомагає визначити напрями діяльності у бізнес-одиноці і в географічних регіонах, і допомагає створенню формалізованих партнерських відносин з клієнтами, постачальниками, технологічними партнерами. Взаємодія з численними заінтересованими сторонами є ключовим фактором зниження ризиків і розвитку інновацій. Заінтересовані сторони допомагають визначити ключові питання діяльності і розвивати корпоративну стратегію відповідальності.

Можно вважати, що стейкхолдери або заінтересована сторона – особи або група осіб, яка має інтерес у будь-яких рішеннях або діях підприємства. Деякі компанії проводять роботу зі стейкхолдерами на двох рівнях – глобальному та локальному. У роботу першого рівня залучають інвесторів, політиків, законодавців, що працюють на міжнародному або національному рівнях, міжнародні громадські організації. У роботу другого рівня - національних (на локальному та регіональному рівнях) стейкхолдерів – муніципалітети, споживачів та працівників підприємства.

Під час співпраці зі стейкхолдерами компанія може зіштовхнутися з такими ризиками: конфліктні ситуації між різними групами стейкхолдерів; небажання або байдужість до участі в діалозі; неможливість виконання очікувань стейкхолдерів підприємством; відсутність балансу між сильними і слабкими групами стейкхолдерів; непроінформовані стейкхолдери. При оцінці роботи зі стейкхолдерами ключовими компонентами залучення в компанії відносять: визначення і аналіз стейкхолдерів, розкриття інформації, консультації зі стейкхолдерами, переговори і партнерство, управління скаргами, залучення стейкхолдерів до процесу моніторингу проєктів.

Зацікавлені сторони є невід’ємною частиною, в корпоративному управлінні для майбутніх успіхів підприємства. Взаємодія з усіма групами зацікавлених сторін є ключовим фактором для підприємства для зниження ризиків і розвитку інновацій. Зацікавлені сторони допомагають визначити ключові питання діяльності і розвивати корпоративну стратегію відповідальності.

Список використаних джерел

1. Donaldson T. The stakeholder theory of the corporation: Concepts, evidence, and implications / T. Donaldson, L.E. Preston // *Academy of Management Review*. – 1995. – № 20. – P. 65-91.
2. Freeman R.E. *Strategic management: A stakeholder approach*. – Boston: Pitman, 1984.
3. Арефьева О.В. Інтереси стейкхолдерів в організаційному забезпеченні стратегічного управління фінансовим потенціалом підприємств / О. В. Арефьева, П. В. Комарецька // *Актуальні проблеми економіки*. – 2008. – №9. – С. 80.
4. Шафалюк О.К. Методологічні наслідки розвитку прогресивних науково-дослідних підходів у вивченні поведінки споживачів / О.К. Шафалюк. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpchdtu/2009_22_1/articles/Zagal_pit_econom/12_Shafaluk.pdf.
5. Шершньова З.Є. *Управління корпораціями: навчальний посібник* / З.Є. Шершньова, А.Є. Черпак. – Київ: КНЕУ, 2011. – 550 с.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ ЯК ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Боярін Євгеній Володимирович,
аспірант,
Класичний приватний університет

Молодь держави складає перспективний прошарок майбутнього трудового потенціалу країни, а залучення молоді в суспільні процеси країни є одним з важливих напрямів забезпечення зайнятості населення країни. Однак, на жаль, в сучасних реаліях, які характеризуються складними економічними умовами, зростає рівень безробіття та рівень соціальної захищеності молодшої частини населення. При цьому держава, профспілки та інші соціальні інституції повинні вжити заходи, щоб гарантувати постійні, стабільні, доступні робочі місця для молоді.

У міжнародних документах, зокрема, прийнятих ООН молодіжна політика, а також політика зайнятості виступає однією з ключових цілей забезпечення сталого розвитку держави. Так, зокрема, серед цілей сталого розвитку на період з 2016 по 2030 рр. зазначається „сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх” [1].

У контексті сталого розвитку державне регулювання повинно бути орієнтовано на забезпечення таких гарантій у сфері зайнятості і працевлаштування молоді:

- гарантії, спрямовані на забезпечення вільного вибору роботи;
- гарантії, спрямовані на захист трудових прав працівників під час встановлення і припинення трудових відносин;
- гарантії, спрямовані на зниження безробіття та забезпечення фінансової допомоги безробітним;
- гарантії працівникам зі зниженою конкурентоспроможністю на ринку праці (наприклад, молоді, яка вперше виходить на ринок праці) [2, с. 223].

За визначенням ОЕСР розрізняють п'ять ключових напрямів політики держави щодо регулювання ринку праці молоді:

- допомога у пошуку роботи;
- запровадження програм навчання;
- розвиток програм субсидованої зайнятості молоді у приватних підприємствах;
- створення нових робочих місць і реалізація суспільних програм зайнятості;
- підтримка самозайнятості.

У більшості країн сума, виплачувана молоді по безробіттю залежить від попереднього рівня доходу. Так, наприклад, в Австрії, Бельгії, Болгарії, Чеській Республіці, Естонії, Німеччині, Угорщині, Італії, Латвії та Словаччині така сума становить до 50-60% попереднього доходу. Найнижчий відсоток спостерігається у Франції на рівні 40%, а найвищий – в Данії на рівні 90%. В Іспанії, Нідерландах, Швейцарії, Словенії, Люксембурзі відсоток коливається між 70 та 80%. Тривалість допомоги по безробіттю також варіюється в залежності від країни. Наприклад, в Естонії, Греції та Угорщині цей термін становить 3 місяці. В Австрії, Болгарії, Чеській Республіці він триває приблизно п'ять місяців, у той час як цей період є 6 місяців для Люксембургу, Польщі, Словаччини й Великобританії. В Ірландії, Італії, Латвії та Литві період виплати по безробіттю становить дев'ять місяців. Найдовший термін спостерігається в Данії, Фінляндії, Франції, Німеччині та Швеції (два роки), Словенії (25 місяців), Нідерландах (38 місяців) і Португалії (38 місяців) [3, с. 12].

Методи державного регулювання зайнятості молоді поділяють на методи прямого та опосередкованого впливу. До першої групи належать ті, що безпосередньо впливають на запобігання безробіттю та збільшення зайнятості через програми, законодавчі акти тощо. Методи другої групи є непрямими, тобто впливають на зайнятість населення через інші

важелі регулювання, а саме, зміну податкової системи, надання субсидій, дотацій та ін. За характером методи державного регулювання зайнятості молоді розподіляють на: освітні, економічні, нормативно-правові, соціально-психологічні та адміністративно-організаційні.

До освітніх відносять ті, що регулюють навчання, підготовку та перепідготовку молодих фахівців. Саме через них досягається відповідність потреб на ринку праці та пропозиції робочої сили. Застосування економічних методів державного регулювання зайнятості дає змогу створити економічні умови, які спонукають суб'єктів ринку праці діяти в необхідному для держави напрямі, що обумовлює вирішення певних проблем (наприклад, зміна податкових ставок, надання дотацій і субсидій, виплати допомоги по безробіттю). Нормативно-правові методи полягають у законодавчому регулюванні зайнятості молоді. До засобів соціально-психологічного методу впливу на зайнятість відносяться профорієнтація молоді, стимулювання працевлаштування, ефективна мотивація до праці молоді, розвиток традицій тощо. Адміністративно-організаційні методи державного регулювання зайнятості представляють інструменти прямого впливу держави на зайнятість населення, представленні у формі наказів, розпоряджень, постанов, розробка програм та планів дій, які дозволяють, забороняють, прогнозують, нормують та спрямовуються окремі напрямки діяльності у сфері зайнятості [4].

У цілому, державне регулювання працевлаштування молоді спрямоване на допомогу молодій частині населення, особливо тій, яка зіштовхується з бар'єрами для зайнятості, одержати інформацію й одержати навички, досвід роботи й здібності задля успішного переходу на ринок праці шляхом сприяння забезпеченню ефективної зайнятості, запобіганню безробіттю, створенню нових робочих місць та умов для розвитку молодіжного підприємництва.

Список використаних джерел

1. Цілі сталого розвитку 2016-2030 [Електронний ресурс] / Представництво ООН в Україні. – Режим доступу : <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.
2. Борданова Л.С. Концептуальні засади регулювання процесу працевлаштування молоді на регіональному ринку праці / Л.С. Борданова // Бізнесінформ. – 2013. – № 9. – С. 222 – 227.
3. Youth activation policies / Werner Eichhorst, Ulf Rinne ; International Labour Office, Youth Employment Programme, Employment Policy Department. – Geneva : ILO, 2014. – 60 p.
4. Статівка Н.В. Подолання дисбалансу на молодіжному ринку праці методами державного регулювання [Електронний ресурс] / Н.В. Статівка, А.А. Батюк // Актуальні проблеми державного управління. – 2014. – № 1 (45) – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2014-1/doc/2/01.pdf>.

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СТАЛОГО СТРАХУВАННЯ У СИСТЕМІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Бубнов Андрій Олександрович,
аспірант,
Класичний приватний університет

Протягом останніх десятиріч умови життя громадян багатьох країн світу характеризуються постійно зростаючим рівнем ризиків з боку навколишнього середовища, суспільства, самої держави. Спостерігається все більш тісний взаємозв'язок економічних, політичних, соціальних та екологічних чинників. Все це зумовлює необхідність пошуку шляхів збалансування їх впливу на суспільство на засадах сталого розвитку.

Статистичні дані свідчать про те, що починаючи з 2000-х років понад 1 млн. осіб загинуло від природних катастроф, понесений від них збиток для держав сягав у 2013 р. понад 130 млрд. дол. США. Крім того, стрімкий розвиток економічних процесів у державах призводить до збільшення соціальної нерівності, нівелювання прав громадян (зокрема, зловживання дешевою робочою силою, неналежні умови праці, незаконне виселення з територій та ін.).

Відповідно до досліджень, проведених британською аудиторсько-консалтинговою компанією Ernst & Young, екологічні проблеми та зміна клімату призводять до зростання рівня смертності та збільшення проблем зі здоров'ям громадян держави, спричиняють поглиблення конфліктів у частині контролю та володіння природними ресурсами, негативно впливають на ринки капіталу тощо. Враховуючі ці тенденції та відіграючи подвійну соціально-економічну роль у державі, саме страховий сектор має стати тим інструментом, який зменшить рівень ризиків та сприятиме забезпеченню сталого розвитку у державі.

У державах із ринковою економікою система страхування сприяє економічній стабільності, зміцненню фінансової системи, активізації інвестиційних процесів і розв'язанню соціальних проблем. У багатьох розвинених країнах страховий ринок входить до стратегічних секторів економіки і є каталізатором її економічного розвитку. Останніми роками спостерігається динамічний розвиток українського страхового ринку: збільшуються збори страхових премій, показник їх відношення до ВВП також зростає. Але у порівнянні із зарубіжними країнами, вітчизняний страховий ринок характеризується недостатньою розвиненістю, недосконалістю структури, тенденцією до укладання короткотермінових договорів, нестабільністю фінансового стану багатьох страхових компаній, що призводить до несвоєчасного виконання зобов'язань перед страхувальниками та знижує рівень відповідальності страховиків.

Найчастіше під категорією „стале страхування” („відповідальне страхування”) (з англ. sustainable insurance) розуміється стратегічний підхід, за яким кожен етап страхової діяльності здійснюється на засадах відповідальності через виявлення, оцінку, управління та моніторинг ризиків пов'язаних з ESG (ecology – „екологія”, society – „суспільство”, governance – „врядування”) проблемами та що має на меті зменшення ризиків, розробку інноваційних рішень, покращення успішності бізнесу та підтримку безпечного розвитку держави.

Вперше принципи сталого страхування були впроваджені на саміті Ріо + 20 у червні 2012 р. Ці принципи, запроваджені ООН, мають на меті об'єднання якомога більшої кількості страхових компаній спільними цінностями та принципами ведення страхової діяльності, особливо ризик-менеджменту. Грунтуючись на цих принципах стале страхування спрямоване на:

- зниження рівня бідності та забезпечення продовольчої безпеки;
- гарантії прав на освіту, соціальну рівність та участь у громадянському суспільстві;
- забезпечення належного рівня охорони навколишнього середовища, зменшення ризиків, пов'язаних із змінами клімату;
- поглиблення державно-приватного партнерства у сфері страхування, підвищення відповідальності установ,
- посилення міжнародного співробітництва у цій сфері.

За рівнем реалізації стале страхування може бути розділено на три категорії:

- макрострахування (національний рівень) – включає заходи щодо захисту держави (суверенні ризики), що ґрунтуються на вітчизняних або міжнародних гарантіях;
- мезострахування – передбачає поширення традиційних страхових полісів, які купують окремі громадяни, суб'єкти господарювання та регіони;
- мікрострахування – невеликі за сумою преміальні страховки, які виділяються для бідних громадян з низьким доходом у країнах, що розвиваються.

Такого роду страхові послуги можуть надаватися через:

- приватний сектор – страхові компанії, їх об'єднання, приватні підприємства тощо (понад 50% страхових послуг, що надаються державою);
- державний сектор – у багатьох країнах, страхування небезпечного природного явища здійснюється через державні системи.

Стале страхування передбачає реалізацію таких ключових напрямів:

- „стабільні фінанси” – управління ризиками, пов'язаними зі зміною клімату, навколишнього середовища та економіки;
- „стабільні операції” – співробітництво з постачальниками з метою пошуку нових способів зменшення впливу діяльності на навколишнє середовище (закупівля поновлюваної енергії, проектування та управління будівлями, зменшення рівня відходів тощо);
- „стабільне співробітництво” – забезпечення фінансових внесків у спільні суспільно значущі проекти.

Таким чином, у сучасних умовах страхування галузь держави особливо стосуються питання забезпечення стійкості та сталого розвитку. А концепція сталого страхування спрямована саме на інтеграцію принципів екологічної та соціальної відповідальності у процеси управління страховою діяльністю, що спрямоване на забезпечення сталого розвитку держави.

Список використаних джерел

1. Волохова Л. Стале страхування як ключовий фактор підтримки сталого розвитку суспільства / Л. Волохова, О. Овсєнко // Вісник КНТУ ім. Т. Шевченка. – 2015. – № 3 (168). – С. 18 – 25.
2. Козьменко О.В. Страховий ринок України у контексті сталого розвитку : монографія / О.В. Козьменко. – Суми : ДВНЗ „УАБС НБУ”, 2008. – 350 с.
3. Insurance regulation for sustainable development [Electronic resource] / The University of Cambridge Institute for Sustainability Leadership. – 2015. – 44 p. – Available at : <http://www.cisl.cam.ac.uk/publications/publication-pdfs/insurance-regulation-report.pdf>.
4. Principles for Sustainable Insurance (PSI) [Electronic resource] / United Nations Environment Programme Finance Initiative (UNEP FI). – Available at : http://www.unepfi.org/fileadmin/documents/PSI_document-en.pdf.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА ОСНОВІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ

Вавренюк Сергій Анатолійович,

кандидат наук з державного управління,

Національний університет цивільного захисту України

Розвиток економічних взаємовідносин та інтернаціоналізація, під впливом процесів глобалізації, поглиблення всесвітньої економічної інтеграції в різних формах, ведуть до змін ролі державного управління соціальною сферою в зарубіжних державах. Це обумовлює актуальність вивчення в науковому та практичному плані світового досвіду державного регулювання розвитку соціальної сфери, в особливості економічно розвинутих країн ЄС.

Європейська інтеграція накопичила унікальний досвід державного регулювання розвитку соціальної сфери в країнах, що належать різним культурам, які в минулому були розділені оспорюваними кордонами і нерідко вступали в збройні конфлікти один з одним. Останні роки склали новий етап історії Європи: час народження багатонаціональної, полікультурної та багатомовної спільноти, що розвивається в єдиному політичному, економічному та соціальному просторі.

За цей час соціальна складова європейської інтеграції також пройшла складний шлях.

Економічна інтеграція, здійснена в 50-80 рр. XX ст., політичний союз, створений на початку 90-х рр. XX ст., призвели до появи ряду проблем, в тому числі соціального характеру. Країни та інститути Європейського Союзу виявилися не зовсім готові до узгодженого здійснення загальної політики при організації процесів соціального управління і знадобилося чимало часу, щоб подолати виниклі розбіжності провідних політичних сил країн ЄС з приводу того, як це краще здійснити.

На думку К. Зонтхаймера, державне регулювання європейською соціальною сферою завтрашнього дня означає прийняття заходів, що перешкоджають розпаду суспільства [2, с. 46]. Перед органами державного регулювання соціальною сферою ЄС стоять насамперед наступні завдання: сприйняти демографічні зміни і діяти відповідно до них; створювати, гарантувати і зберігати робочі місця; розуміти здоров'я як ресурс; підкреслювати важливість сімейної форми життя; інтегрувати мігрантів; боротися з бідністю; зміцнювати і заохочувати добровільні об'єднання громадян [3, с. 29].

Результати аналізу свідчать, що стрижневою ідеєю соціально-економічної моделі, застосовуваної в країнах Північної Європи, є кейнсіанська ідея стимулювання попиту, яку вони реалізують у своїй економічній політиці. Північноєвропейська модель дозволяє розкривати творчий потенціал осіб найманої праці, а також направляє активність підприємців в таке русло, яке не лише приносить їм дивіденди на вкладений капітал, але і відповідає інтересам суспільства в цілому. Великі вкладення в розвиток людського потенціалу, що дозволяють перетворити його в «людський капітал», не тільки допомагають витримувати конкуренцію на зовнішніх ринках, але й забезпечують ефективну роботу «соціального ліфту» і високу якість управлінської еліти в Скандинавських країнах [1, с. 45].

В даний час північноєвропейська модель державного регулювання соціальною сферою, на наш погляд, є однією з кращих у світовій економіці. Всі країни цього регіону протягом останніх 15 років є найбільш прогресивними по показникам, що характеризують основні напрямки соціального розвитку, таким, як: умови життя і ведення господарської діяльності, розвиток людського потенціалу, конкурентоспроможності, здатність до засвоєння інновацій, протидія таким негативним явищам, як корупція і безробіття.

У скандинавських країнах, незважаючи на світову фінансову кризу, зберігається один з найвищих рівнів компенсації доходів, втрачених в результаті безробіття, хвороби або у зв'язку з народженням дитини.

На основі результатів аналізу європейського досвіду державного регулювання соціальної сфери в умовах фінансової кризи можливо запропонувати ряд напрямів використання його в Україні:

По-перше, – необхідно поєднати соціальні та інноваційні орієнтації. Стрижневою ідеєю сучасної економічної стратегії є забезпечення ринків збуту. Потужними засобами реалізації цієї мети є соціальна та інноваційна орієнтація економіки, які реалізуються на взаємозалежній основі. Це дозволяє займати вигідне положення в системі міжнародного поділу праці, з іншого боку, це забезпечує відтворення якісної робочої сили. Експорт наукомісткої продукції, яка не має численних аналогів на світовому ринку, дозволяє отримувати на світовому ринку додатковий дохід – науково-технічну ренту за інноваційне лідерство.

По-друге, – це необхідність наявності так званого «соціального трикутника». Підтримання соціальної та інноваційної орієнтації забезпечується рівновагою сил у «трикутнику»: сильний уряд – впливові профспілки – креативний бізнес. Переважання будь-який з трьох сил тягне негативні наслідки, спотворює покладені на них соціальні функції (невиправдані викривлення в розподілі суспільного продукту, економічні зловживання і корупцію, погіршення якості робочої сили, примітивізацію виробництва і т.д.).

По-третє, – це важливість наявності креативного бізнесу. У соціально орієнтованій державі бізнес готовий прийняти на себе соціальну та екологічну відповідальність, проявляти інноваційну активність. Такий бізнес формується за активного сприяння держави, яка обмежує можливість отримання прибутку за допомогою спекуляцій, роздутого

фінансового посередництва, використання незаконних переваг, придбаних на основі корупції. Роль держави полягає, зокрема, в тому, щоб різко обмежувати розвиток спекулятивного підприємництва, підтримуючи і розвиваючи виробничий бізнес.

По-четверте, – це забезпечення пропорційності у розподілі. Підтримка економічного зростання вимагає дотримання певних макроекономічних пропорцій між соціальними групами, різними регіонами, різними секторами та галузями господарства.

По-п'яте, – це поєднання ринкових і неринкових методів. Неоліберальні принципи не обмежують вибір інструментів, що застосовуються соціальною державою. Ряд сфер господарства повністю або частково виводиться з-під дії ринкових механізмів (вся соціальна сфера, значна частина інфраструктури та сфери НДДКР, частково – сільське господарство). Для цього використовуються податки, держбюджет і державна власність. У необхідних випадках також використовується державна монополія та / або націоналізація.

По-шосте, житлова проблема в північноєвропейських країнах в міському середовищі була повністю вирішена за допомогою муніципального будівництва та муніципальної форми власності на житловий фонд [4, с. 67].

Досвід північноєвропейських країн доводить, що соціальна сфера – це багатофункціональний суспільний інститут, яка забезпечує значні й різноманітні переваги: соціально-політичну стабільність, економічну безпеку, відтворення якісної робочої сили, стабілізацію попиту на внутрішньому ринку, стартові позиції для наукомістких виробів експортної спрямованості і т. д.

Список використаних джерел

1. Бакуменко В.Д. Інновації в управлінні суспільним розвитком : навч. посіб. / А.М. Михненко, В.Д.Бакуменко, С.О.Кравченко : К.: [НАДУ], 2009. – 116 с.
2. Зонтхаймер К. Федеративная Республика Германия сегодня : [пер. с немецкого] / К. Зонтхаймер. – М. : Наука, 2006. – 301 с.
3. Лобас В.М. Рационализация государственного социального управления: вопросы теории и практики / В.М. Лобас. – Донецк: ДонГАУ, 2003. – 245 с.
4. Поважний О.С. Наукові засади реформування і розвитку житлово-комунального господарства : монографія / О.С. Поважний. – Черкаси: ЧДТУ, 2010. – 331 с.

ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ТУРИСТИЧНИХ АВІАПЕРЕВЕЗЕНЬ В УКРАЇНІ

Валько Алла Миколаївна,
старший викладач,
Національний авіаційний університет

Сатасва Олександра Олександрівна,
студентка,
Національний авіаційний університет

В Україні визначення поняття «сталий розвиток» на державному рівні зафіксовано у проекті Закону «Концепція переходу України до сталого розвитку» (1997 р.). У документі зазначається, що сталий розвиток – це процес гармонізації продуктивних сил, забезпечення задоволення необхідних потреб усіх членів суспільства за умови збереження і поетапного відтворення цілісності природного середовища, створення можливостей для рівноваги між її потенціалом і вимогами людей усіх поколінь [3].

Вплив туризму на мандрівника в цілому реалізуються стратегією планування та управління. Але і не можливо забувати і те що зворотний нега-тивний вплив туристського руху впливатиме на країни, та місця перебування туристів. Що в свою чергу спонукає на рівні місцевої влади включати планування й управління розвитком туризму, створення відповідної інфра- та супраструктури, інформаційного забезпечення, маркетингу, підтримку підприємницької активності, контроль за реалізацією запланованих заходів.

На думку Т. І. Ткаченко, у контексті сталого розвитку туризму ключовим є питання постійного (безперервного) узгодження та гармонізації взаємовідносин людини та її оточення за:

- вектором часу – досягнення короткотермінових і довгострокових цілей у вирішенні альтернативних проблем отримання швидкого та максимального прибутку туристичним бізнесом, використання туристичних ресурсів у межах відновлюваного процесу або оптимізація цих взаємовідносин;

- вектором простору – задоволення потреб міжнародного туристського руху та міжнародного капіталу у вирішенні проблем географічного просування туристських потоків у все нові місцевості, екологічно чисті та заповідні зони, важкодоступні місця без певних обмежень, поліпшення економічних умов розвитку місцевих громад, консервація окремих потенційних детонацій і

- туристичних об'єктів або ж оптимізація цих альтернативних підходів і мінімізація туристського втручання в умови й уклад життя окремих громад. [2, с. 49–50]

Транспорт і туризм — це одні з найважливіших складових матеріальної бази економіки будь-якої країни та рушійна сила суспільного розвитку. Вони нерозривно пов'язані між собою. Адже саме прогрес та розвиток у сфері транспортних засобів і інфраструктури дозволив людині розширити горизонти свого оточення шляхом здійснення подорожей на все більшу відстань.

Авіаційні перевезення надають можливості не тільки швидко і комфортно подолати просторовий розрив між місцями проживання туристів і туристичними дестинаціями, але й є важливими чинниками розвитку туристичних центрів та зон. Авіаційні компанії по всьому світі стимулюють попит на свої послуги з боку туристичного бізнесу, виплачуючи туристичним агентствам комісійну винагороду за кожне заброньоване (напряму або через глобальні мережі бронювання та резервування) місце.

У період з 2013 по 2015 рік ми спостерігали, спад в'їзного та виїзного туризму в Україні в порівнянні з 2012 роком. Дана тенденція була пов'язана в першу чергу з початком конфліктів на території східної України та дестабілізацією економічного та політичного становища. Така ж ситуацію відбувалася і з авіаційними перевезеннями, які пов'язані з туризмом. Так, порівняно з 2012 р. обсяг потоку виїзної туризму в 2014 р. зменшився на 1 383 584 осіб. Протягом 2013–2015 рр. спостерігається зменшення туристичного потоку. 2015 р. характеризується невеликим збільшенням туристів (на 5 057 осіб більше порівняно з 2014 р.), які виїжджають за кордон із метою туризму. Динаміка в'їзного туристичного потоку характеризується зменшенням частки організованого туризму. Порівняно з 2012 р. обсяг іноземних туристів у 2014 р. зменшився на 1 088 048 осіб. Поки спостерігається щорічне зменшення в'їзного туристичного потоку. 2015 р. характеризується значним зменшенням іноземних туристів (на 8 898 осіб менше порівняно з 2014 р.), які приїжджають до України з метою організованого туризму.

Але з початком 2017 року відбулося підвищення попиту на пасажирські авіаперевезення. В січні 2017 року об'єм пасажирських перевезень збільшився на 57,5%, досягнувши 676,5 тис. чол., як повідомляє Державна служба.

Враховуючи, що до початку минулого року статистика українських перевезень займала стабільну ситуацію, можемо зробити висновок, що приріст не носить статичного характеру. При цьому підсумки січня 2017 року виявились набагато кращими результатів всього минулого 2016 року, коли пасажиропотік українських авіакомпаній виріс лише на 31,2%. В січні-лютому 2017 року авіа-компанії України обслуговували більше 1,235 млн.

чол. Найбільше пасажиропотік виріс на міжнародних напрямках – на 55,2%. Він склав 1,106 млн. чол. На внутрішніх авіалініях склав лише 129,2 тис. чол.

На сьогоднішній день Україна має значну кількість проблем пов'язаних з розвитком міжнародних туристичних авіап перевезень в Україні. Розвиток міжнародного туризму може стримуватися тим, що транспортні системи в країні не відповідають світовим стандартам в сенсі зручності, ефективності, безпеки, а транспортні проекти, зокрема будівництво нових аеропортів, потребують для своєї реалізації величезних інвестицій.

Маючи деякі недоліки надання послуг у обслуговуванні туристичного сегменту, особливу роль відіграє все ж таки високі ціни на українську візу стримують підвищення пасажиропотоку та розвитку туризму.

Також ще однією глобальною проблемою за рішенням ВТО, яка стримує розвиток міжнародних туристичних авіап перевезень в Україні є надмірна завантаженість аеропортів, що призводить до затримок рейсів. Адже це в свою чергу викликає перевитрати дорогого палива, додаткові викиди у повітря шкідливих речовин, позначається на тарифній політиці авіакомпаній, які закладають ці збитки у вартість квитків. Як зазначає Торгово-промислова палата України, сьогодні 70% всіх авіап перевезень в Україні здійснює саме аеропорт "Бориспіль", але він не задовольняє всі потреби пасажирів. Політика провідних українських авіакомпаній, спрямована на інтегрування внутрішніх та міжнародних авіарейсів. Вдале географічне розташування України і наявність міжнародних аеропортів дають можливість освоєння нової відкритої ніші ринку – ринку транзитних пасажирів, що літають між Західною та Східною півкулями, а також з Європи з пересадкою в столиці України. Авіаційні перевізники по всьому світу забезпечують значну частку міжнародних туристичних поїздок і виявляються залежними від коливань туристичного попиту. Розуміння необхідності вивчення ступеню взаємозалежності між туристичним і авіаційним бізнесом трансформує традиційні підходи до здійснення суспільно-географічних досліджень туризму та авіаційного транспорту.

Протягом багатьох років туроператори є ядром туристичного бізнесу і саме вони створили індустрію туризму в її сучасному виді. Туроператори виконують роль моста між постачальниками продуктів і користувачами, формуючи з різних елементів туристичний пакет, який продається клієнту особисто або через турагенство. Місце, яке займає туроператор в системі збуту продукту туристичного бізнесу знаходиться між сектором проживання, обслуговування та перевезення та споживачем (турагент-споживач).

З підвищенням потреб подорожуючих, зміною їх споживацької поведінки та високої конкуренції між фірмами, що пропонують послуги для туризму, чутливість гостей до фактору зіставлення ціни таякості зростає з кожним роком. Для того, щоб підвищувати ціни або утримувати їх стабільними, туристична індустрія повинна забезпечити умови для досягнення найвищої якості для забезпечення конкурентоспроможності даного сектору.

Туризм та авіап перевезень в Україні розвиваються і досить потужним поштовхом для більшого розвитку може стати подія, яка відбудеться в Україні. У цьому році в Україні пройде музичний конкурс "Євробачення". На його проведення уряд і муніципальна влада вже пообіцяли виділити кошти. Крім того, Кабінет міністрів має намір заручитися і спонсорською підтримкою. За найскромнішими оцінками, Україні на організацію конкурсу подібного рівня знадобиться близько 15 млн євро. Це великі капіталовкладення для нашої країни, і хтось може заперечити, що це не на часі для нас. Однак спираючись на попередній досвід країн, які проводили подібні заходи, можемо стверджувати, що проведення «Євробачення 2017» дасть змогу отримати вигоду для вітчизняної економіки. Одна з галузей, для якої такий конкурс може стати каталізатором зростання, - туризм. А це дуже перспективний напрямок - потенційний оборот галузі в Україні оцінюється в 10 млрд доларів - саме стільки може заробляти наша країна на об'єктах туристичної інфраструктури.

За прогнозами київської влади і Національної телерадіокомпанії в Київ на Євробачення 2017 приїде від 15 до 30 тисяч іноземних туристів. Таку заяву зробив Зураб Аласанія, генеральний директор Національної телекомпанії України, в інтерв'ю ZN.ua.

Аласанія також пояснив, чому Євромістечко вирішили розмістити саме на Софіївській площі. "Київ аргументує це тим, що тут традиційно проходить безліч міських свят. Обговорювали з делегацією і транспортну логістику. Київ готовий організувати, крім автобусних переїздів, ще й трамвайно-річкове сполучення. Хочуть відродити річкові трамвайчики на маршруті з Річкового вокзалу на острів. Влада міста допомагає і з самим Експоцентром на Лівому березі, домовляючись з власником, адже цей майданчик — приватний бізнес", - говорить він.

Проаналізувавши все вище зазначене можемо дійти висновку, що на сьогоднішній день Україна має досить гарні перспективи розвитку туристичних авіаперевезень. Для подолання існуючих проблем та формування конкурентних переваг, що сприятимуть зміцненню позицій на світовому ринку, збільшенню рентабельності, залученню інвестицій, розвитку технологічної бази для України пріоритетним є: створення міжнародних консорціумів за участю провідних транснаціональних корпорацій; організацію спільних підприємств туристичних авіаперевезень; державна підтримка туристичної та авіаційної сфери. Перспективою розвитку авіаційної галузі України є консолідація авіаційних підприємств в рамках потужних структур, що є характерним для авіакомплексів розвинутих країн.

Список використаних джерел

1. Балабанов Г.В., Ткачук Л.М. Аналіз процесів взаємодії у системі авіація-туризм
2. Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія/ Тетяна Іванівна Ткаченко. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 463 с.
3. Г. П. РЕКУН, канд.екон.наук, ХНУ ім. В.Н. Каразіна, Харків.Дослідження взаємозв'язків розвитку ринків туристичних та пасажирських авіаційних в Україні
4. Про концепцію переходу України до сталого розвитку: проект Закону України [Електронний ресурс]. – Режимдоступу: <http://www.mns.gov.ua/laws/laws/nuclear/92.htm>. – Назва з екрану.
5. Державна служба статистики України/[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНИХ АЕРОПОРТІВ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Валько Алла Миколаївна,
старший викладач,
Національний авіаційний університет

Сиротюк Марія Романівна,
студентка,
Національний авіаційний університет

Управління сталим розвитком підприємств передбачає об'єктивне визначення його поточного та майбутнього стану, управління ресурсами підприємства, прийняття управлінських рішень, які сприяли б забезпеченню сталого розвитку. Зокрема, це може бути налагоджено та відображено у сформованому цілісному механізмі. Саме цілісна система взаємопов'язаних елементів, що відображають відповідні заходи менеджменту з управління сталим розвитком підприємств формує функціонування економічної системи кожної країни.

Невід'ємною ланкою авіаційної транспортної системи є аеропорти. Саме в аеропорті відбувається так званий перехід від повітряного функціонування літака до наземного функціонування. Тому для підвищення ефективності функціонування цивільної авіаційної

транспортної галузі в Україні слід звернути увагу на дослідження та особливості розвитку пасажирських аеропортів.

Які з декількох десятків аеропортів України с точки зору пасажирів є найпривабливішими? На скільки повинна бути глибокою модернізація аеропорту для подальшої привабливості? Ось питання яке у сукупності техніко-економічних та організаційних проблем спонукає до розширеного розгляду цільової програми розвитку аеропортів України до 2023 року.

На даний момент в Україні можна виділити 7 найбільших міжнародних аеропортів (пасажиропотік вище 100 тисяч осіб) з функціонуючих зараз 17. В Таблиці 1 наведена динаміка зміни кількості перевезених пасажирів за період з 2011 року по 2016 рік (в пасажирях).

Таблиця 1

Аеропорт	Місто	Код (IATA/ ICAO)	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Міжнародний аеропорт «Бориспіль»	Київ	KBP/UKBB	8029400	8478000	8690400	6890443	7277135	8645236
Міжнародний аеропорт «Одеса»	Одеса	ODS/UKOO	824300	907600	920400	863900	949100	1033569
Міжнародний аеропорт «Київ» (Жуляни)	Київ	IEV/UKKK	469800	861900	623700	1090025	9443052	11275000
Міжнародний аеропорт «Львів»	Львів	LWO/UKLL	296900	576000	467300	585200	570570	738317
Міжнародний аеропорт «Харків»	Харків	HRK/UKHN	308500	501400	480100	437500	373625	598173
Міжнародний аеропорт «Дніпропетровськ»	Дніпропетровськ	DNK/UKDD	426300	444200	450700	446798	346014	284900
Міжнародний аеропорт «Запоріжжя»	Запоріжжя	OZH/UKDE	56900	56700	59300	75400	128104	281828

Аналізуючи дані, можна зробити висновок що у 2012 році відбувся значний зріст пасажиропотоку (порівняно з попередніми роками). Спричинено це було рядом факторів:

1. Євро-2012: під час чемпіонату до України прибуло близько 2 млн. туристів, 1,2 млн з яких – авіатранспортом.
2. За час чемпіонату збільшився попит на внутрішні рейси.
3. Підвищений інтерес до України завдяки активній рекламі, здебільшого спрямованій на країни Європи.

На відміну від 2012 року у 2013 році попит на авіаційні перевезення навпаки зменшується. Цьому стали причиною наступні фактори:

1. Дестабілізація політичного та економічного стану у країні.
2. Міжрегіональні конфлікти.
3. Недостатнє фінансування авіаційної та туристичної галузей з боку держави.
4. Зменшення зацікавленості іноземних туристів, в зв'язку з нестабільною ситуацією всередині країни.

Ця тенденція продовжувалася і у 2014 році в зв'язку з політичною ситуацією в країні.

Міжнародні аеропорти «Донецьк» та «Сімферополь» у 2012 році також активно приймали туристів на чемпіонат Євро-2012. Проте, в зв'язку з тимчасовою окупацією Криму аеропорт «Сімферополь» припинив своє функціонування як український аеропорт з березня 2014 року. Робота аеропорту «Донецьк» була призупинена з 26 березня 2014 року у зв'язку зі спробою захоплення аеропорту озброєним сполученням сформованої ДНР. Міжнародний аеропорт «Луганськ» припинив дію 11 червня 2014 року у зв'язку з бойовими діями.

У авіації, подібно до закону збереження матерії, нічого нікуди не зникає і ніщо нізвідки не виникає. Пасажиропотік, який мав надійти до вже недіючих аеропортів був

спрямований до інших аеропортів України. В зв'язку з цим спостерігаємо підвищення пасажиропотоку у II кварталі 2014 році, порівняно з 2013 в аеропортах Київ (Жуляни), Львів та Запоріжжя. Дана тенденція спостерігалася й далі.

Слід зазначити, що на сьогодні близько 98 відсотків загальних пасажиропотоків сконцентровані в 7 провідних аеропортах – Бориспіль, Київ (Жуляни), Одеса, Львів, Харків, Дніпропетровськ та Запоріжжя. За підсумками 2016 року, Міжнародний аеропорт «Бориспіль» став одним із лідерів в рейтингу аеропортів Європи за класифікацією ACI Europe (Міжнародна рада аеропортів). Згідно зі статистикою за минулий рік аеропорт «Бориспіль» збільшив кількість перевезених пасажирів на 18,8% та посів третє місце серед аеропортів, які щорічно обслуговують від 5 до 10 мільйонів пасажирів. З огляду на позитивні показники МА «Бориспіль» можна сказати що Україна продемонструвала готовність до вдосконалення авіаційної галузі. Інший же столичний аеропорт – Жуляни – збільшив показники перевезення на 19,4%. Протягом двох останніх років, активно розвиваються регіональні аеропорти. До групи «найменших» аеропортів Європи ввійшов МА «Харків», який також продемонстрував позитивні показники. Хоча політичні події 2014 року дали поштовх до розвитку решти аеропортів України, вони до Європейського рейтингу поки що не ввійшли, проте також показали підвищення показників діяльності аеропортів. Кількість пасажирів, обслуговуваних в аеропорті Рівне зросла у 8,6 рази в 2016 році порівняно з 2015 роком, аеропортом Вінниця – в 6,6 рази, Івано-Франківськ – 3,9 рази, Запоріжжя – в 2,2 рази, Харків – на 60,1%, Львів – на 29,4%, Одеса – на 8,9%, Херсон – на 1,6%.

Розвиток української авіації не стоїть на місці й зараз, у 2017 році. Чи не найгучнішою подією української авіації на початку року стає вихід на ринок України ірландської авіакомпанії Ryanair. З Києва – аеропорту Бориспіль – лоукост літатиме за 4 маршрутами: три рейси на тиждень Ryanair здійснюватиме в Ейдховен, п'ять – до Лондона, три рейси літатимуть у Манчестер і чотири в Стокгольм. Вхідження лоукосту до України має низку переваг. По-перше, дешеві квитки до Європи, що гарантує збільшення інтересу пасажирів до перельоту. По-друге, після переговорів з Ryanair, Україна може розраховувати на значні інвестиції на покращення авіаційного бізнесу, відкриття нових високотехнологічних робочих місць, тощо. По-третє, можна передбачити входження й інших світових авіакомпаній та розширення мережі їх рейсів в Україні. Та варто звернути увагу і на негативну сторону. Авіаційний бізнес, як і будь-який бізнес, це спосіб заробляння грошей. Дешеві квитки лоукосту можуть різко підвищитися навіть протягом року після промо-акції. До того ж, сам авіаквиток коштуватиме менше ніж трансфер з чи до аеропорту, так як лоукост компанії використовують для польотів аеропорт з невисокими аеропортовими зборами, а вони, в свою чергу, зазвичай знаходяться подалі від центру міста. Також, значною перешкодою для рейсів лоукосту є те, що Україна дотепер не отримала доступу до спільного авіаційного простору з Європою («відкритого неба»).

Ще однією важливою подією для авіації України має стати Євробачення-2017, яке будемо приймати в Києві. Звісно, для України це реальна реклама, можливість представити себе всьому світу, перспектива на інвестиції та нові робочі місця. Та чи готові аеропорти України приймати закордонних туристів? Бюджет на вдосконалення інфраструктури виділений, залишається лише завершити роботу. Аеропорти Києва рішуче налаштовані на вдосконалення та розвиток. Так, міжнародний аеропорт «Жуляни» оголосив про закриття рейсів на період з 14 по 24 травня. На цей час заплановано капітальний ремонт злітно-посадкової смуги. Варто нагадати, що 13 травня пройде фінал пісенного конкурсу Євробачення-2017 і гостям доведеться користуватися лише одним аеропортом «Бориспіль», який буде виконувати всі рейси замість аеропорту «Жуляни».

Виходячи з цього, можна зробити висновок, що Україна має перспективи на підвищення пасажирських перевезень авіаційним транспортом. Додаткову увагу необхідно приділити розвитку ринку послуг із наземного обслуговування в регіональних аеропортах з урахуванням обсягів перевезень та стану аеропортової інфраструктури. Враховуючи важливість питання доступу на ринок послуг із наземного обслуговування в аеропортах

України, нині Державна авіаційна служба Міністерства інфраструктури України розробляє Авіаційні правила «Доступ на ринок послуг із наземного обслуговування в аеропортах».

Звернути увагу потрібно на відкриття нових внутрішніх авіарейсів, перерозподіл пасажиропотоків із вже не діючих аеропортів (Сімферополь, Донецьк та Луганськ) до функціонуючих, тим самим підвищивши їх рентабельність, розробка нових методів обслуговування пасажирів, відповідність стану аеропортів до стандартів Європи. І вже через декілька років ми зможемо помітити покращення авіаційної галузі України та її конкурентоспроможність на світовому ринку. Формування ефективного конкурентного середовища на ринку послуг із наземного обслуговування України та забезпечення вільного доступу до нього допоможуть зменшити експлуатаційні витрати авіакомпаній та підвищити якість послуг, що надаються користувачам аеропорту. Зниження експлуатаційних витрат, своєю чергою, створить умови для зменшення вартості авіаперевезень для пасажирів та сприятиме подальшому розвитку авіаційної галузі України.

Список використаних джерел

1. Звіт Державного департаменту авіаційного транспорту (Укравіатранс) „Підсумки роботи авіаційного транспорту України за 2016 рік”. – К., 2017.
2. Корогодова О.О. Концептуальні засади управління ефективністю підприємств сфери послуг / О.О. Корогодова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpen/2012_8/16KZU.pdf

ОРГАНІЗАЦІЯ КОМЕРЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ САНАТОРНО-КУРОРТНИМИ ЗАКЛАДАМИ ДЕРЖАВНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ

Влащенко Наталія Миколаївна,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова

У сучасних умовах наукова економічна думка все більше звертається до проблем стратегічного розвитку санаторно-курортного комплексу (СКК) України і, зокрема, до моделей і механізмів стратегічного управління підприємствами цієї сфери. СКК стимулює розвиток інфраструктурних галузей економіки, примушує їх активно перебудовуватися, впроваджувати нові організаційні форми, вступати у конкурентні відносини на внутрішньому і зовнішньому ринках сфери рекреаційних послуг.

У дослідження проблеми стратегічного управління санаторно-курортними підприємствами істотний внесок внесли К.С. Ващук, М.П. Висоцька [1], П.А. Петриченко [2], І. А. Рахмана [3], П. М. Рендович [4], І. О. Федоров [5] та інші. У їх роботах достатньо ємко й на високому науковому рівні висвітлені питання взаємозв'язку туризму і оздоровлення, фінансового стану в цьому секторі економіки та ін. Дещо менше уваги приділено системі організації комерційної діяльності санаторно-курортних підприємств в залежності від організаційно-правових форм власності, що в сучасних умовах є вельми актуальним.

Економічний аналіз діяльності санаторно-курортних підприємств свідчить, що вони можуть мати цілу низку переваг через специфіку своєї організаційно-правової форми. Наприклад, це можливість отримання цільового бюджетного фінансування для придбання обладнання, а також можливість реконструкції і подальшого використання вже наявних приміщень і обладнання для санаторно-курортних підприємств, часто державної або сумісної форми власності, або використовувати можливість розвитку нетрадиційних видів оздоровчого туризму.

Одним з нових видів для вітчизняних підприємств СКК можна вважати розвиток

інсентів-туризму, зокрема, державного. Це напрям в діяльності СКК нам вважається надзвичайно перспективним. Під державним інсентів-туризмом розуміється заохочувальний туризм, тобто поїздки працівників державних підприємств або установ, здійснювані за рахунок підприємств з метою заохочення їх роботи.

Фінансовими джерелами, що забезпечують потоки зазначеного напрямку туризму, можуть бути не тільки кошти державного бюджету різних рівнів, але в набагато більшому обсязі фінансові кошти самих підприємств, що залишаються в їх розпорядженні після здійснення всіх розрахунків по господарській діяльності. На сьогоднішній день переважна більшість державних підприємств здійснюють комерційну діяльність, основою метою якої, як і для всього комерційного сектора економіки, є отримання прибутку. Проте через особливості своєї організаційно-правової форми, зазначені підприємства не завжди мають можливість використовувати отримуваний прибуток за власним розсудом. Зміна умов господарювання, централізоване внесення до статутних документів підприємств дозволу на витрачання частини прибутку, отриманого від комерційної діяльності, на здійснення оздоровчих програм персоналу підприємства, дозволить підвищити його зацікавленість в результатах діяльності і престижність роботи в рамках державного сектора економіки. Ці ж заходи сприятимуть розвитку вітчизняної санаторно-курортної сфери.

Отже, існує реальна можливість розвитку цього напрямку, як в рамках державного сектора оздоровчої галузі, так і в рамках підприємств санаторно-курортної сфери, що мають приватну форму власності. Разом з тим, державну систему легко адаптувати до нового виду оздоровчих заходів, оскільки регуляторний механізм розподілу коштів може бути введений простими нормативно-правовими актами на всіх підприємствах одночасно. Крім того ця система дозволить оптимально розподіляти фінансові потоки і потенційний контингент громадян в залежності від чинника сезонності, особливостей територіального місцезнаходження комплексу, а також наявного попиту на його послуги з боку вільного ринку споживачів.

Необхідно зазначити, що для підприємств сфери санаторно-курортних послуг пропонується система побудови взаємин «санаторно-курортний комплекс – власник – підприємства державної форми власності», дозволить істотно понизити витрати на проведення рекламної компанії з метою масштабного ознайомлення ринку споживачів з кожним конкретним санаторно-курортним підприємством. Цей чинник, особливо у світлі браку фінансових ресурсів у більшості установ санаторно-курортної сфери, є досить істотним.

Впровадження пропонуваної системи розвитку державного заохочувального лікувально-оздоровчого туризму потребуватиме квотування місць в санаторно-курортних установах. Визначаться і пропорції продажу частки путівок (місць) на комерційному ринку санаторно-курортних послуг. Введення певної квоти путівок в рамках програми заохочувального оздоровчого туризму забезпечує певний гарантований рівень наповнюваності санаторно-курортних підприємств впродовж всього року, а це є значним кроком на шляху до фінансової стійкості підприємств СКК.

Проте за наявності ряду безперечних переваг, даний напрям має і ряд істотних недоліків, а саме: орієнтація лише на надання лікувально-оздоровчих послуг, орієнтація на державних службовців, обмеженість резервів для подальшого підвищення ефективності роботи. Тому доцільно здійснювати пошук й інших напрямів діяльності підприємств СКК. На наш погляд, актуальним є використання стратегії диверсифікації санаторно-курортних послуг, яка дозволить істотно згладити чинник сезонності, підвищити ефективність функціонування практично всіх окремо узятих підрозділів комплексу, створить можливості для виходу на зовнішній лікувально-оздоровчий ринок, який є в даний час одним з перспективних.

Список використаних джерел

1. Ващук К.С. Аналіз проблем та шляхи вдосконалення фінансово-господарської

діяльності підприємств санаторно-курортного комплексу ЗАТ „УКПРОФОЗДОРОВНИЦЯ” / К.С. Ващук, М.П. Висоцька [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppei/2010_25/vashuk.pdf

2. Петриченко П.А. Формування стратегії підприємств санаторно-курортного комплексу на підставі життєвого циклу клієнтів / П.А. Петриченко [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Tiru/2010_29/Petrich.pdf

3. Рахмана І.А. Реорганізація підприємств санаторно-курортного комплексу як інструмент поліпшення результатів їхньої фінансової діяльності / І. А. Рахмана [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VSUNU/2008_10_2/rahmana.pdf

4. Рендович П. М. Фінансове забезпечення підприємств санаторно-курортного комплексу : дис. канд. екон. наук : 08.00.08 / П. М. Рендович. – Тернопіль : ТНЕУ, 2012. – 214 с.

5. Федоров І. О. Оцінка ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств санаторно-курортного комплексу: автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. екон. наук : 08.04.01 / І. О. Федоров. – Суми, 2002. – 19 с.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОЇ БАЗИ БАНКІВ В УКРАЇНІ

Вовк Вікторія Яківна,

доктор економічних наук, професор,

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Нормальне функціонування, стабільний та ефективний розвиток банківського сектору є необхідною передумовою економічного зростання держави та уникнення конфліктів у суспільстві. Можливості банківського сектора щодо фінансування потреб реального сектора економіки й задоволення споживчого попиту населення в умовах посилення макроекономічної нестабільності, зростання банківських ризиків та підвищення конкуренції між банками за ресурси і ефективні напрями їх розміщення багато в чому визначаються рівнем його ресурсного потенціалу. Аналіз наслідків фінансової кризи 2008–2009 рр. показав, що в умовах нестабільності світових фінансових ринків і національних фінансових систем традиційні підходи до формування ресурсної бази банків вже не відповідають світовим тенденціям і потребують модернізації.

Метою даної роботи є визначення сучасних умов формування ресурсної бази та розробка пропозицій щодо підвищення ефективності депозитної політики банків.

Здійснення банком фінансово-кредитної діяльності потребує формування достатнього обсягу та оптимальної структури банківських ресурсів за строками та видами валют. Це обумовлено тим, що достатність і збалансованість ресурсів визначає можливості банку щодо забезпечення прибутковості діяльності у довгостроковій перспективі. В умовах нестабільної економічної ситуації в державі та відсутності довіри населення до банківського сектора, банкам стає важче залучати фінансові ресурси, особливо на довгий термін.

В сучасних наукових дослідженнях на сьогодні відсутній єдиний підхід до визначення сутності банківських ресурсів. Узагальнення наукових підходів дозволяє дійти висновку, що основними характеристиками банківських ресурсів є такі, як: це сукупність акумуляованих грошових коштів, що перебувають у розпорядженні банку і можуть бути використані для проведення активних операцій; складаються із власних, залучених і запозичених коштів; джерелами формування банківських ресурсів є банківський капітал (акціонерний і резервний капітали, нерозподілений прибуток) – *власні кошти*, вклади (депозити), залишки на поточних та кореспондентських рахунках – *залучені кошти*, кошти від розміщення облігацій та інших боргових цінних паперів, емітованих банком, субординований борг, кошти, одержані від центрального банку в порядку підтримання ліквідності, а також міжбанківські кредити –

залучені кошти; банківські ресурси розміщуються як з метою отримання прибутку, так і нарощування матеріально-технічної бази; можуть розглядатися як у мікроекономічному аспекті (ресурси окремого банку), так і у макроекономічному аспекті (ресурси банківського сектора, які мають мультиплікативний ефект); мають цільовий характер (використовуються для досягнення конкретних цілей економічного розвитку).

Найбільшу питому вагу у структурі банківських ресурсів традиційно займають залишки на депозитних та поточних рахунках клієнтів, але не менш важливе значення мають і отримані від центрального банку та інших банків кредити, які виступають джерелом підтримання ліквідності та забезпечення фінансової стійкості банків. Банківські ресурси поділяються на фінансові, економічні, матеріальні, природні, технічні, технологічні, інформаційні, сировинні, кадрові (людські); стартові, що є в розпорядженні банку на початку його діяльності, та створені у процесі діяльності; стабільні (строкові вклади, міжбанківські кредити, кредити рефінансування), нестабільні (залишки на поточних рахунках і коррахунках), постійні (власний капітал). Банківські ресурси є основним джерелом зростання банківських активів, а основними постачальниками ресурсів для банків продовжують залишатися суб'єкти господарювання та фізичні особи.

Політична та економічна криза 2014–2015 рр. негативно позначилася на обсязі ресурсної бази банків. За даними Національного банку України за перший квартал 2015 р. вкладники-фізичні особи винесли з банків валютних депозитів на 1,7 млрд. дол. США та 15,2 млрд грн. У цілому по банківському сектору обсяг коштів фізичних осіб банків України протягом 2014–2015 рр. скоротився на 42,05 млрд. грн., або на 10%. Частка коштів фізичних осіб у загальних пасивах банків скоротилася з 34,57 до 31,92%. Натомість залишки на рахунках юридичних осіб збільшилися на 99,43 млрд. грн., або на 38%. Частка коштів юридичних осіб у загальних пасивах банків станом на 01.01.2014 р. становила 20,42%, станом на 01.01.2016 р. – 28,78%.

Враховуючи те, що депозитні ресурси займають найбільшу питому вагу у структурі банківських ресурсів, ринок депозитних послуг для банків має стратегічну привабливість, яка визначається двома факторами:

по-перше, високою потенційною ємністю депозитного ринку. Банківські депозити виступають традиційною послугою для юридичних і особливо для фізичних осіб, яка дозволяє надійно розмістити кошти та отримати додатковий дохід у вигляді відсотків;

по-друге, активізація діяльності на депозитному ринку забезпечує для банку можливість розширення клієнтської бази та збільшення загальної ресурсної бази для наступного фінансування активних операцій.

Ефективна депозитна політика банку має формуватися з урахуванням таких вимог:

має відображувати необхідність використання максимально широкої номенклатури прикладних інструментів розширення клієнтської бази. В умовах загострення конкурентної боротьби в банківській сфері значна увага приділяється саме неціновим методам управління, оскільки підвищення відсоткових ставок закладами впливає на рівень прибутковості банківської діяльності загалом;

має відображувати спеціалізацію конкретного банку, тобто при формуванні депозитних послуг необхідно враховувати як загальні ощадні можливості, так і специфічні потреби клієнтів;

має відображувати принцип пріоритетності корпоративних інтересів банку над інтересами окремих напрямів його діяльності або структурних підрозділів;

має забезпечувати можливість ефективного контролю над співробітниками банку з метою профілактики порушення прав і законних інтересів вкладників банку;

має бути спрямована на використання сучасних технологій в процесі розробки депозитних послуг, які відповідали б існуючим потребам клієнтів та сприяли збільшенню обсягу залучених ресурсів.

Таким чином, формування ресурсної бази банків в Україні має певні особливості, пов'язані з низьким рівнем довіри до банківського сектора з боку клієнтів, стагнацією

кредитного ринку, а отже скороченням прибуткових напрямів розміщення банківських ресурсів, зниженням рівня відсоткових ставок за депозитними продуктами, девальвацією гривні, скороченням реальних доходів населення тощо. В умовах відсутності ресурсів для довгострокового кредитування економіки пріоритетним напрямом державного регулювання депозитного ринку є забезпечення захисту прав і законних інтересів вкладників банку і, як наслідок, підвищення довіри до банківського сектора.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ ТА ПЕРСПЕКТИВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Вороніна Алевтина Вікторівна,

*кандидат економічних наук, доцент, доцент
Дніпровський державний технічний університет*

Єфимова Яна Дмитрівна,

*студентка
Дніпровський державний технічний університет*

На теперішній час інноваційні процеси в економіці України не набули вагомих масштабів. Так, у рейтингу найбільш інноваційних економік світу за версією Bloomberg Україна посіла 41 місце у 2016 році. Загальний показник України склав 56,77 пункту. Перше місце з показником 91,31 пункту зайняла Південна Корея, за нею розмістилися Німеччина, Швеція, Японія і Швейцарія. Розташування нашої країни на такій позиції, відбулось за рахунок, збільшення кількості хай-тек компаній, R&D персоналу в країні і зростання «рейтингу патентів». Проте, Україна у цьому рейтингу має дуже низькі показники науки та виробництва, але залишається сподівання, що керівництво держави розвиватиме саме ці галузі інновацій [1]. Впровадження інновацій актуальне для вітчизняних підприємств, оскільки більшість з них потребує вибору оптимальних шляхів розвитку через інноваційні перетворення. Упродовж 2014–2016 рр. частка підприємств, які займалися інноваційною діяльністю, за рекомендованими видами економічної діяльності становила 14,6%, у т.ч. здійснювали технологічні інновації – 9,5% (5,2% – продуктові та 7,2% – процесові), нетехнологічні – 8,6% (4,7% – організаційні та 6,4% – маркетингові) [2]. Важливим є те, що існує прямий зв'язок між розміром підприємства і його рівнем інноваційності, оскільки для впровадження інновацій потрібно мати певну кількість персоналу, задіяного у виконанні наукових досліджень і розробок (НДР), що призводять до впровадження інновацій. Розподіл підприємств за типами інновацій та кількістю працюючих наведена в табл.1. Відповідно найвища частка як технологічно інноваційних, так і нетехнологічно інноваційних підприємств була серед великих підприємств (відповідно 32,9% і 20,7%).

Таблиця 1

Розподіл підприємств за типами інновацій та кількістю працюючих

(відсотків)

	Обстежені підприємства, усього	З них інноваційно активні	У тому числі запроваджували		
			технологічні інновації	технологічні та нетехнологічні інновації	нетехнологічні інновації
Усього	100,0	14,6	6,0	3,5	5,1
у т.ч. з кількістю працюючих					
до 49 осіб	100,0	11,3	4,0	2,3	5,0
50–249 осіб	100,0	19,7	9,6	4,8	5,3
250 осіб і більше	100,0	38,8	18,1	14,8	5,9

Щодо видів економічної діяльності, то протягом 2014–2016 рр. найвища частка інноваційних підприємств була на підприємствах переробної промисловості (20,3%), з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (18,6%), а також інформації та телекомунікацій (16,3%). При цьому вища за середню по країні частка підприємств із технологічними інноваціями була серед підприємств переробної промисловості, з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (по 15,6%), а також підприємств інформації та телекомунікацій (10,6%); з нетехнологічними інноваціями – серед підприємств переробної промисловості, інформації та телекомунікацій (по 11,1%), оптової торгівлі, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами (9,1%). Протягом 2014-2016 рр. за географією розташування партнерів 16% інноваційних підприємств співпрацювали з підприємствами України, 5,7% – країн Європи, 1,3% – Китаю та Індії, 1,2% – США. В інших країнах розташовані 3% підприємств-партнерів з питань інноваційної діяльності. Майже половина підприємств із технологічними інноваціями реалізовували у 2016р. інноваційну продукцію, з яких понад чверть – нову для ринку, 87% – нову для підприємства. Обсяг реалізованої у 2016р. інноваційної продукції склав 2,8% (у т.ч. нових для ринку – 0,9%, нових лише для підприємства – 1,9%) загального обсягу реалізованої продукції обстежених підприємств. Крім упровадження технологічних інновацій, підприємства можуть бути активними в організаційних і/або маркетингових інноваціях, які підтримують продуктові й процесові інновації, підвищують якість і ефективність роботи підприємства та поліпшують обмін інформацією й використання нових знань і технологій, а також можуть впливати на продуктивність фірми, вихід на нові ринки або сегменти ринку та розроблення нових способів просування продукції. У таблиці 2 наведено розподіл підприємств, на які впливали зазначені фактори та сприяли їх щодо рішення розвивати інноваційні проекти або стримували здійснення інноваційної діяльності упродовж 2014–2016 рр.

Таблиця 2

**Розподіл неінноваційних підприємств за причинами
що перешкоджали здійсненню інновацій протягом 2014-2016 рр. %**

Немає вагомих причин здійснювати інновації	82,2
у тому числі	
Низький попит на інновації на ринку	6,0
Через попередні інновації	3,9
Через дуже низьку конкуренцію підприємства на ринку	3,0
Відсутність хороших ідей або можливостей для інновацій	7,4
Можливому впровадженню інновацій перешкоджають вагомні чинники	17,8
у тому числі	
Відсутність коштів у межах підприємства	11,4
Відсутність кредитів або прямих інвестицій	6,1
Відсутність кваліфікованих працівників у рамках підприємства	1,7
Труднощі в отриманні державної допомоги або субсидій для інновацій	5,8
Відсутність партнерів по співпраці	1,9
Невизначений попит на інноваційні ідеї	2,1
Занадто велика конкуренція на ринку	4,3

Необхідно взяти до уваги, що ці результати оцінені в цілому по країні і показують лише тенденції, що склалися. Ситуація може дещо відрізнятись на рівні виду діяльності й навіть на рівні підприємств, а також з огляду на те, що перелік і значущість перешкоджаючих факторів може залежати від віку, розміру, галузі та інноваційності підприємства. Підприємства зможуть посісти належне конкурентне місце за умови інноваційного шляху розвитку.

Список використаних джерел

1. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://hromadske.ua/posts/bloomberg-ukraina-posila-41-mistse-v-reitynhu-innovatsiinykh-ekonomik>

НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Вороніна Олена Олегівна

асистент,

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Організація соціального захисту та забезпечення охорони здоров'я в Україні забезпечує рівний доступ громадян до медичних послуг при рівній на те потребі, а також надання послуг в залежності від існуючої потреби, а не від здатності пацієнта за них платити.

Сучасний стан фінансування системи охорони здоров'я в нашій країні є недостатнім, тому медична галузь на жаль не в змозі надавати якісну медичну допомогу у необхідних обсягах. Особливо від цього страждають соціально незахищені верстви населення.

Концепція розвитку охорони здоров'я передбачає: створення правових, економічних та управлінських механізмів реалізації конституційних прав громадян України на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування; забезпечення гарантованого рівня надання безоплатної кваліфікованої медичної допомоги у визначеному законодавством обсязі; формування керованого ринку платних медичних послуг, сприяння діяльності закладів охорони здоров'я всіх форм власності, створення умов для задоволення потреб населення в медичних послугах; ефективного використання наявних кадрових, фінансових і матеріальних ресурсів; солідарну участь держави, роботодавців, територіальних громад та окремих юридичних і фізичних осіб у фінансуванні послуг з надання громадянам медичної допомоги [1].

Стратегічною метою політики держави у сфері охорони здоров'я є поліпшення стану здоров'я населення, підвищення реальної доступності медичної допомоги для всіх його прошарків. Збереження і поліпшення здоров'я забезпечує більш повне використання багатогранних можливостей людини, продовження тривалості активного працездатного періоду її життя та піднесення економічно значущих якісних характеристик населення. Здоров'я сприймається не стільки як здатність до фізичного благополучного існування, скільки здатність до виконання соціально-трудова функцій, до відтворення сукупності людських здібностей та потреб узагалі. Ступінь розвитку різноманітних здібностей, творчих можливостей особистості й повнота їх реалізації, інтенсивність та результативність життєдіяльності індивіда є не лише залежними, а й, певною мірою, похідними від стану його здоров'я [2].

Сьогодні медична галузь має бути адаптована до сучасних ринкових умов, які склалися у країні. Реформи у медицині повинні бути спрямовані на перерозподіл повноважень, ресурсів, прав та привілей. До того ж медичні працівники повинні по-новому розглядати свою практичну діяльність, по-новому відноситися до людей, яким вони надають медичну допомогу. Для підтримки реформи в медичній галузі необхідна довіра і підтримка соціальних інститутів суспільства.

Показниками, які характеризують рівень здоров'я населення в Україні є соціально-економічні чинники. Важливою проблемою у цьому питанні є диспропорції соціально-економічного розвитку регіонів України, що безперечно призводить і до регіональної диференціації стану здоров'я громадян. Дослідження вказують на те, що ВВП на душу населення та індикатори економічного розвитку різняться між різними регіонами України більше ніж у 2 рази. Цей дисбаланс викликає необхідність розробки програм й заходів для подовження тривалості життя і зменшення рівня смертності населення. Тому на

сьогоднішній день необхідно більш ретельно дослідити зв'язок між рівнем соціально-економічного розвитку і регіональною диференціацією здоров'я громадян, з'ясувати чи політика вирівнювання цього розвитку буде сприяти зменшенню диференціації.

Державну політику в сфері управління охороною здоров'я, в умовах переходу до ринкових відносин, доцільно розглядати в двох напрямках: на загальнодержавному та на регіональному рівнях. З метою мінімізації територіальних диспропорцій доцільно класифікувати регіони за певними показниками, визначати специфіку факторів ризику і формувати адекватну політику щодо охорони здоров'я в регіонах [3].

Державна регіональна політика представляє собою комплекс заходів, які повинні забезпечити, з однієї сторони, унітарність і цілісність України як єдиного політичного, соціально-економічного і правового простору, з іншої -необхідну децентралізацію, вирівнювання економічних і соціальних умов розвитку різних регіонів, розвиток міжрегіональних відносин, ефективну реалізацію функцій місцевого самоуправління.

Регіональна політика у галузі охорони здоров'я повинна бути спрямована на забезпечення збалансованого поєднання національних, регіональних і місцевих механізмів та послуг для оперативного реагування на потреби населення щодо здоров'я, які здатні оцінювати ризики і вирішувати проблеми у сфері громадського здоров'я.

На практиці органи регіональної влади повинні забезпечити реалізацію регіональної політики у галузі охорони здоров'я за наступними основними напрямками:

- визначення пріоритетів у формуванні регіональної політики та стратегічного управління з питань здоров'я громадян;

- розробка проектів та програм з профілактики та лікування захворювань, які спричиняють найбільший негативний соціальний, економічний та демографічний вплив для регіону та контроль за їх виконанням;

- ведення чіткої та прозорої регіональної системи звітності за результатами впровадження проектів та програм в сфері здоров'я громадян та проведення громадських слухань з обговорення станів здоров'я населення та його детермінант забезпечення координації дій у сфері громадського здоров'я усіх секторів державного управління та зацікавлених сторін на регіональному рівні;

- реагування на надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я, що мають регіональне значення (наприклад, спалахи інфекційних хвороб);

- забезпечення організації моніторингу причин і умов виникнення інфекційних хвороб та отруень з наданням матеріалів з цих питань відповідним центральним органам виконавчої влади;

- планування та організація спеціальних досліджень у галузі охорони здоров'я (включаючи скринінгові програми).

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку охорони здоров'я населення України / Затв. Указом Президента України від 7 грудня 2000 р. №1313/2000. – К.: МОЗ України, 2000.

2. Людський розвиток регіонів України: аналіз та прогноз : кол. моногр. / за ред. Е. . Лібанової. – К. : Ін-т демографії та соц. дослідж. НАН України, 2007. – 328 с.

3. Жаліло Л. І., Солоненко І. М., Кунгурцев О. В., Мартинюк О. І., Солоненко Н. Д. Нові технології управління реформуванням галузі охорони здоров'я: регіональний аспект //Главный врач. – 2003. – № 11. – С. 77-79.

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА БУДІВЕЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЯК ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Галат Вікторія Вадимівна,

аспірант,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Забезпечення фінансово-економічної безпеки будівельних організацій набуває нового значення в умовах глобальних викликів як у теоретичному, так і в практичному аспектах. Вирішення цього завдання означає створення ефективної соціально-економічної системи, здатної забезпечити стабільний розвиток будівельних організацій в умовах невизначеності зовнішнього середовища [1]. Фінансова безпека підприємства – це сукупність робіт щодо забезпечення максимально високого рівня платоспроможності підприємства та ліквідності його обігових коштів [3]. Зважаючи на те, що фінансова безпека має враховувати всі зв'язки організації, які охоплюють всі рівні управління, а отже і загрози, які виникають в процесі її функціонуванні як складової системи фінансових відносин, фінансова безпека держави, регіону залежить і забезпечується станом безпеки агентів системи фінансових відносин мікрорівня, а фінансова безпека суб'єктів господарювання – її станом на мезо- та макрорівні. Фінансово-економічну безпеку будівельних організацій доцільно розглядати як їх захищеність від впливу факторів зовнішнього середовища шляхом оптимізації впливу на їх господарську діяльність факторів внутрішнього середовища, що дозволяють врахувати специфіку функціонування організацій будівельної галузі, підвищити ефективність їх роботи та забезпечити сталий розвиток їх господарської діяльності. Можна погодитися з тим, що основною складовою економічної безпеки підприємства є фінансова безпека, яка визначається як кількісно і якісно детермінований рівень фінансового стану підприємства, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього характеру [4].

Фінансова безпека будівельних організацій є синтезованим, інтегруючим у собі важливі характеристики таких категорій як «економічна безпека організації» та «фінансовий стан організації», які досить детально розглядаються в сучасній науковій літературі, що дає змогу використовувати їх теоретичну основу і методологічний інструментарій як важливих характеристик поняття «фінансова безпека організації» як об'єкта управління [5]. Фінансова безпека будівельних організацій це комплексна характеристика стану їх фінансів, спроможних створювати і розподіляти вартість продукції, робіт, послуг, утворювати доходи і прибутки, здійснювати необхідні витрати, формувати, розподіляти і використовувати фінансові ресурси тощо [2]. Визначальною ознакою фінансової безпеки будівельних організацій є їх здатність максимально задовольняти як власні потреби, так і інтереси власників та інших учасників фінансових відносин.

Таким чином, фінансово-економічна безпека будівельної організації – це один із об'єктів управління, що обґрунтовує необхідність використання в загальній системі менеджменту організації методичного підходу до оцінювання фінансового стану організації та прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо забезпечення її сталого розвитку. Серед основних фінансових показників, за якими слід оцінювати фінансовий стан будівельної організації слід назвати такі коефіцієнти: фінансової незалежності, абсолютної ліквідності, оборотності оборотних коштів, рентабельності власного капіталу, маневреності власного капіталу, концентрації залученого капіталу, довгострокового залучення позикових коштів, співвідношення залучених та власних коштів, співвідношення залучених та власних коштів. Інтегрована оцінка фінансового стану будівельної організації потребує узагальнення часткових коефіцієнтів фінансового стану будівельної організації в інтегральний за часовими періодами та їх оцінювання. Таке узагальнення можна здійснювати на основі методи

середнього геометричного, розподіляючи коефіцієнти фінансового стану на показники позитивного та негативного впливу.

Слід зазначити, що процес управління фінансово-економічною безпекою будівельних організацій залежить від результатів реалізації їх фінансових стратегій, спрямованих на досягнення фінансової рівноваги, стійкості, платоспроможності і ліквідності в довгостроковому періоді. Управління фінансово-економічною безпекою будівельних організацій доцільно реалізовувати на основі врахування взаємозв'язку між цілями і завданнями кожного суб'єкту господарювання будівельної галузі. При цьому формування системи управління фінансово-економічною безпекою будівельної організації має базуватися на обґрунтованих рішеннях як у забезпеченні захисту фінансових інтересів суб'єкта господарювання, так і в управлінні його фінансовою безпекою. Основою реалізації процесу управління фінансово-економічною безпекою будівельної організації є ідентифікація сукупності наявних і потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього середовища її фінансовим інтересам.

Таким чином, трансформаційні процеси, що викликані глобалізацією, посилення конкуренції створюють умови для впровадження фінансових інновацій и пошуку нового фінансового інструментарію для забезпечення належного рівня фінансово-економічної безпеки будівельних організацій, підвищення їх ринкової вартості, належної реалізації їх фінансових інтересів. Тому до актуальних завдань управління фінансово-економічною безпекою організацій будівельної галузі слід віднести такі: підвищення ефективності ризик-менеджменту з метою мінімізації негативних наслідків від фінансових викликів, поліпшення стану конкурентоспроможності будівельних організацій та їх ринкових позицій на основі сталого фінансового забезпечення та ефективного використання потенціалу конкурентних переваг, які формуються на основі впровадження інновацій у процеси планування, організації, мотивації та контролю. Враховуючи сучасні тенденції економічного розвитку, управління фінансовою безпекою будівельної організації доцільно здійснювати на основі інноваційних підходів до формування сприятливого фінансового клімату як системи нормативних та економічних умов здійснення фінансової діяльності, що визначають рівень доходності та ризику та забезпечують ефективне функціонування фінансових потоків в умовах економічної невизначеності та специфічних особливостей управління будівельною галуззю.

Список використаних джерел

1. Про основи національної безпеки : Закон України № 964-IV від 19.06.2003 р. // Відомості Верховної Ради. – 2003. – № 39. – С. 351.
2. Новіков А. О. Морфологічний аналіз поняття фінансово-економічної безпеки за різними рівнями забезпечення / А. О. Новіков // Сучасні тенденції в економіці та управління: новий погляд: збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Донецьк, 14 – 15 березня 2014 р.). – Донецьк: ГО «СІЕУ», 2014. – Ч. 2. – С. 20 – 23.
3. Ярочкин В. И. Основы безопасности бизнеса и предпринимательства / В. И. Ярочкин, Я. В. Бузанова. – М. : Мир, 2005. – 208 с.
4. Горячева К. С. Фінансова безпека підприємства, сутність та місце в системі економічної безпеки / К. С. Горячева // Економіст. – 2003. – № 8. – С. 65 – 67.
5. Воробйов Ю.М. Фінансова безпека організацій рекреаційної сфери / Ю. М. Воробйов, О.Г. Блажевич // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2010. – № 2. – С. 12 – 19.

ФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В УМОВАХ СТАЛОГО МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ

Галяс Наталія Миколаївна

аспірант,

Національна академія державного управління при Президентіві України

У відповідності із Європейською стратегією інновацій та доброго врядування на місцевому рівні, що містить 12 принципів ефективного демократичного управління фундаментальним є принцип сталого розвитку та спрямованість на тривалі результати, дотримання якого в діяльності органів публічної влади надає змогу гарантувати екологічну цілість, якість життя, економічну безпеку, демократичну участь. Він є першорядним у суспільному розвитку на місцевому рівні, створюючи спільну цінність для визначеного територіального середовища [1].

Сутність сталого розвитку проявляється у якісних змінах тих територій, які розвиваються на засадах/принципах ефективного демократичного управління на місцевому рівні, що надає змогу переходити на новий, якісний рівень [2].

Одним з таких рівнів може стати формування публічного простору територіальної громади, на необхідності формування якого наголошують експерти, представники місцевої влади та громадські організації. Саме вони розпочали роботу над розробкою проекту Концепції оновленого Статуту територіальної громади міста Києва, (Далі – Концепція) [3], в якому пропонуються зрозумілі для кожного учасника процесу управління розвитком міста алгоритми.

Основу сталого розвитку складають системний підхід та сучасні інформаційні технології, які надають змогу креативно моделювати різні варіанти напрямів розвитку, з високою точністю прогнозувати їх, надаючи перевагу найбільш оптимальним [2].

Новий Статут територіальної громади призведе до вибудовування ефективної моделі місцевого самоврядування, адже діючий Статут територіальної громади м. Києва (Далі – Статут) [4] носить більше декларативний характер.

Київський міський голова наголошував на одній із ключових інновацій майбутнього Статуту, а саме – закріпленні унікального на сьогодні поняття – публічного простору, який ще називають публічним або суспільним. Заступник міського голови Олексій Резніков додав, що публічний простір – це право кожного на комфорт, безпеку, доступність, естетичний вигляд міста. Усвідомлення та захист публічного простору – ознака демократичного суспільства [5].

Для більшості членів територіальних громад на території України діяльність органів місцевого самоврядування є незрозумілою і недоступною для сприйняття. Це заважає долученню широких верств населення до місцевого самоврядування. Натомість сучасність вимагає запровадження у реальному житті норм, що описують особливості формування і використання громадського простору.

На думку доктора наук державного управління В.С. Колтун, залучення мешканців до управління містом зможе реалізовуватись завдяки тим алгоритмам, які передбачені у VIII розділі Концепції статуту територіальної громади м. Києва. Зокрема у ньому будуть вписані правила проведення ключових форм прямої або партисипативної форм демократії: загальних зборів, громадських слухань, електронних петицій, місцевих ініціатив, функціонування консультативно-дорадчих органів. Новий Статут, на думку Київського міського голови, дасть можливість розвитку міської громади через нові громадські простори та створення нового інтелектуального середовища. “Одним з головних призначень громадського простору є забезпечення комунікацій у територіальній громаді, він має виступати своєрідною кристалічною решіткою, на основі якої згуртується ядро майбутньої, значно більш потужної, ніж сьогодні, - спільноти містян” [6].

Специфіка Статуту в тому, що він приймається з метою врахування історичних,

національно-культурних, соціально-економічних та інших особливостей здійснення місцевого самоврядування. Основну функцію, місію Статуту, можна визначити як формування правового простору у тих сферах, що не прописані у чинному законодавстві. Таким чином, Статут зможе виконати функцію із захисту і охорони культурної спадщини у той спосіб, який передбачено чинним законодавством.

Концепцією пропонується окремо вписати: ефективну систему прибирання та вивезення сміття з вулиць, прибудинкових територій та під'їздів багатоквартирних будинків у населених пунктах громади; ефективну систему безпеки громадян та захисту їхнього майна (боротьба зі злочинністю, охорона громадського порядку, попередження та ліквідацію наслідків стихійного лиха); вільний доступ та використання публічного простору, що неодмінно сприятиме сталому місцевому розвитку.

Список використаних джерел

1. Європейська стратегія інновацій та доброго врядування на місцевому рівні (м. Валенсія, 15-16 жовтня 2007 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.slgcoe.org.ua
2. Гордєєв О.К. Забезпечення місцевого сталого розвитку: підходи, принципи, складові / О.К. Гордєєв // [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db>
3. Концепція Статуту територіальної громади міста Києва [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.kievcity.gov.ua/content/kyiv-new-statut.html>
4. Статут територіальної громади міста Києва [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.kmr.gov.ua/uk/content/statut-terytorialnoyi-gromady-mista-kyieva>
5. Публічний простір впишуть у Статут Києва [Електронний ресурс]] – Режим доступу : <https://hmarochos.kiev.ua/2016/10/03/publichniy-prostir-vpishut-u-statut-kiyeva/>
6. Публічний простір провокує гостру дискусію [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.vchirniykiev.com.ua/news>

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Гнатенко Марина Костянтинівна,

стариший викладач,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Управління регіональним соціально-економічним розвитком є складною динамічною системою, яка ґрунтується на відповідних принципах, реалізується на різних рівнях, що виокремлюються за характером відносин між учасниками регіональних процесів трансформацій та набувають конкретного вияву у формах стосунків між зазначеними суб'єктами взаємодії.

Генерація та реалізація управлінських рішень в сфері регулювання регіонального розвитку звичайно відноситься до компетенції центральних та місцевих органів влади, проте, за сучасні умови неухильного ускладнення та підвищення невизначеності умов регіонального розвитку неабиякого значення набуває також необхідність залучення широкого кола недержавних інституцій, підприємницьких структур, об'єднань людей та навіть приватних осіб до вирішення регіональних проблем.

Відносини, які виникають при вирішенні економічних і соціальних проблем регіонів, є дуже складними, внаслідок чого забезпечення повної гармонії в цих відносинах неможливе. Проте досягнення результативності регіонального розвитку суттєво прискорюється при наявності творчих ініціатив і креативних підходів з боку органів регіонального управління, представників територіальної громади, промисловців і

підприємців [4, с.89].

Територіальний поділ відіграє важливу й неоднозначну роль в розвитку суспільства та економічних відносин в ньому. Наявність і поєднання певних політико-адміністративних, природно-географічних, історико-демографічних факторів надають суттєвого впливу на утворення та розвиток економічної й соціальної системи територій. Під цим впливом у державі формується регіональна структура економіки, тобто система господарських утворень на окремих територіях (в регіонах).

За роки реформ в Україні розбіжність регіонів за рівнем соціально-економічного розвитку значно підсилася, що суттєво ускладнює здійснення трансформаційних процесів в економіці, а також може призвести до соціальних конфліктів й екологічних катастроф [2, с.35-36]. У той же час розробка нової регіональної політики затримується, що негативно впливає на процес реформ. На цей час вкрай необхідними є пошук шляхів мінімізації негативних наслідків територіальних диспропорцій розвитку, розробка ефективної регіональної політики, а для цього, у свою чергу, необхідні фундаментальні дослідження щодо концептуальних основ розробки моделі ефективного функціонування регіонів на принципах стійкого розвитку. Регіональна політика має передбачати відповідний вибір його важелів і регуляторів залежно від рівня розвитку регіону, необхідно виявити фактори негативного впливу на розвиток регіонів, що руйнують його збалансованість й є причина диференціації, досліджувати особливості регіонів, розділити критерії їхньої диференціації, здійснити класифікацію видів регіонів і сформулювати напрямки регіональної політики проблемних регіонів.

Формування єдиної цілісної моделі регіонального розвитку держави відбувається на трьох основних рівнях [3, с.33]:

загальнодержавному, де на основі зіставлення погодженого впливу макроекономічних факторів визначаються основні положення національної регіональної політики;

регіональному (оцінка рівня стратегічного потенціалу великих територіальних об'єктів та визначення пріоритетних напрямків використання природних багатств та людських ресурсів, розвитку промислового та сільськогосподарського виробництва);

на місцевому рівні, де визначаються компетенція, права, обов'язки та сфера відповідальності органів місцевого самоврядування та виконавчої влади на нижчих територіальних рівнях управлінської ієрархії.

Виділяють три основні типи моделей організації управління соціально-економічним розвитком територій [1, с.44]:

1) органи загальнодержавного управління підпорядковують органи регіонального управління у здійсненні державної регіональної політики;

2) органи загальнодержавного управління безпосередньо взаємодіють із усіма регіонами в рішенні окремих проблем або з окремими регіонами у вирішенні конкретних проблем, у тому числі шляхом створення для цього певних адміністративно-економічних умов, що спонукують регіони до більше активної самостійної ролі;

3) регіональна проблематика стає предметом рівноправної взаємодії органів управління загальнодержавного й регіонального рівнів, і її розв'язання координується в межах всієї національної економіки.

Світова практика напрацювала цілу низку різноманітних інструментів підтримки регіонального та місцевого розвитку, серед яких слід виділити законодавчі та нормативні акти; а також формалізовані процедури, призначені для сприяння регіональному розвитку. Звичайно до складу інструментів підтримки розвитку відносять такі.

1.Фінансові інструменти: безпосередні дотації, м'які кредити (із зниженими або із субсидованими відсотковими ставками): податкові концесії; субсидії для підприємців; опосередковані банківські гарантії; участь капіталом; надання гарантій банкам.

2.Розвиток технічної інфраструктури.

3.Розвиток інституціональної інфраструктури розвитку, що спрямована, перш за все, на доступ до інформації, порад і консультацій, на навчання, дослідження та передачу технологій і інновацій:

4. Нематеріальні інструменти, а тому числі інструменти планування, що спираються на аналіз ситуацій і методику стратегічного планування.

Державна підтримка регіонального інноваційного розвитку може здійснюватися на основі використання адміністративно-правових, економічних та організаційних методів

Список використаних джерел

1. Братута А. Удосконалення механізму управління депресивними регіонами / А. Братута. // Економіка України, 2002. – №10 – с.43–48
2. Герасимчук З. Комплексна оцінка рівня стійкого розвитку регіонів України / З. Герасимчук. // Економіка України, 2002. – №2 – с.34–42
3. Савченко В.Ф. Держава і регіон: регулювання соціально-економічного розвитку. / В.Ф. Савченко. – К.: “Знання”, 1999. – 1014 с.
4. Чумаченко Н.Г. Экономика региона: теоретические основы, функциональная деятельность. / Н.Г. Чумаченко. / НАН Украины и др.. - [Препр.]. – Донецк, 1995. – 52 с.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ТА РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАШИНОБУДІВНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Гусак Юлія Володимирівна

аспірант,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Машинобудівний комплекс України є найважливішою галуззю промисловості. Її стан визначає стан виробничого потенціалу держави та являє собою підґрунтя для сталого розвитку та стабільного функціонування всіх галузей економіки України. Від рівня розвитку машинобудівного комплексу національного господарства залежать всі ключові макроекономічні показники ефективності виробництва на рівні підприємств, галузей та національного господарства в цілому.

Велика кількість підприємств потребує масштабної реконструкції і технічного переоснащення з метою створення умов для виготовлення продукції з конкурентоспроможними техніко-технологічними показниками. Організаційно-економічний та науково-технічний потенціал підприємств потребує оптимального структурування, формування замкнених макротехнологічних галузевоутворювальних комплексів, які б давали можливість ефективно конкурувати на світових ринках. Тобто, оцінка перспектив його розвитку свідчить о незбіжності переходу до інноваційного напрямку діяльності.

Розглядаючи машинобудівний комплекс національного господарства, як об'єкт державного регулювання треба зосередити увагу на існуючих проблемах, які є сьогодні: недосконалі економічні відносини, недосконала нормативно-правова база щодо управління організаційним та ресурсним забезпеченням підприємств, умови конкуренції серед підприємств машинобудівного комплексу, існуюча обмеженість розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та багато інших.

Питання, які ставляться перед Державною владою щодо державної підтримки та державного регулювання організаційного та ресурсного забезпечення машинобудівного комплексу національного господарства є вкрай важливими у зв'язку з тим, що сьогодні необхідно знайти нові сучасні форми організації державного регулювання та управління промисловими комплексами та системами, які б сприяли розвитку промисловості України.

Суб'єктами державного регулювання організаційно-ресурсного забезпечення машинобудівного комплексу України є державні органи управління, які є носіями та виконавцями державних інтересів у розвитку машинобудівного комплексу національного господарства України.

До цілій державного регулювання організаційного та ресурсного забезпечення машинобудівного комплексу України можна віднести:

1. Стимулювання розвитку підприємств машинобудівного комплексу.
2. Підтримка здорової конкуренції.
3. Підтримка збалансованості виробництва у галузі.
4. Підтримка та стимулювання розвитку власних та імпорту інноваційних технологій.
5. Стимулювання росту кваліфікованих робітників у галузі.

Що стосується методів державного регулювання організаційного та ресурсного забезпечення машинобудівного комплексу національного господарства, то їх можна згрупувати таким чином: адміністративні; економічні; законодавчі; інформаційно-орієнтаційні.

До основних адміністративних методів відносяться: контроль над ціноутворенням на продукції галузі, контроль над кредитуванням підприємств машинобудівного комплексу; контроль над заключенням контрактів між державою та підприємствами; контроль міжнародних зв'язків.

До економічних методів слід віднести: вплив на попит та пропозицію машинобудівної продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках; вплив на формування всіх видів ресурсів виробництва; вплив на оподаткування підприємств машинобудівного комплексу; митне регулювання; регулювання тарифів на електроенергію [1].

Законодавчі методи державного регулювання організаційно-ресурсного забезпечення машинобудівного комплексу національного господарства повинні забезпечувати правові основи суб'єктів господарської діяльності (машинобудівних підприємств).

Інформаційно-орієнтаційні методи – це методи, які орієнтовані на забезпечення промислових підприємств комерційною інформацією, що дає їм змогу вибирати оптимальні шляхи реалізації поточних і перспективних завдань [2]. До основних видів такої інформації відносяться: кон'юнктурна інформація про асортимент, якість і ціни на промислову продукцію; статистична інформація, яка дає можливість одержувати узагальнюючі оцінки стану національного ринку машинобудівної продукції; прогнозна інформація – яка необхідна для складання плану дій на стратегічній основі та поточних програм розвитку підприємств; інформація про середньогалузеві показники діяльності підприємств машинобудівного комплексу.

Державне регулювання організаційного та ресурсного забезпечення машинобудівного комплексу України здійснюється за умови наявності у державі відповідних ресурсів. До їх складу входить: частка державної власності у промисловості, зокрема у машинобудуванні; державні фінанси; законодавче право; збір та переробка відповідної господарсько-фінансової інформації.

Досягнення цілій державного регулювання організаційного та ресурсного забезпечення машинобудівного комплексу національного господарства України здійснюється за рахунок втручання держави у питання, пов'язані із усуненням диспропорцій та суперечливостей між учасниками ринку галузі та забезпеченням їх стійкого розвитку.

Отже, одними з основних завдань, які ставляться перед державою щодо організаційного та ресурсного забезпечення машинобудівного комплексу національного господарства України є розробка та впровадження заходів щодо державного регулювання ефективного використання всіх наявних ресурсів, забезпечення розширеного відтворення у виробничій сфері, стабільне зростання виробництва високоякісної продукції та організацію високоекологічного виробництва машинобудівної продукції.

Подальший розвиток машинобудівного комплексу України передбачає: визнання пріоритетності розвитку машинобудівного комплексу на базі світових, європейських і національних технологій, розбудови на засадах технологічної і економічної самодостатності, що передбачає розроблення і впровадження стратегії національної політики в галузі машинобудування; удосконалення галузевої структури машинобудування, розширення

асортименту його продукції за рахунок виробництва соціального комплексу (товарів народного споживання) на рівні сучасних вимог якості й конкурентоспроможності.

Список використаних джерел

1. Економічна оцінка державних пріоритетів технологічного розвитку: [колективна монографія] / [Бажал Ю. М., Александрова В. П., Данько М. С. та ін.; відп. ред. Ю. М. Бажал]. – Київ : Інститут економічного прогнозування НАН України, 2002. – 320 с.

2. Державне регулювання економіки України: методологія, напрями, тенденції, проблеми / [за ред. д.е.н. М. М. Якубовського]. – К. : НДЕІ Міністерства економіки України, 2005. – 410 с.

ЕФЕКТИВНЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ ЯК ПІДґРУНТЯ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Денисенко Ірина Дмитрівна,

доктор філософських наук, професор,

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Розробка дієвого механізму забезпечення сталого розвитку сучасного суспільства, безсумнівно, є актуальною проблемою як для науковців, так й для представників владних структур.

У сучасному науковому дискурсі існує досить велика група методологічних підходів, у контексті застосування яких можливо та доцільно розглядати зазначену проблему – від інституційного підходу до системного [див., напр., 1].

З позиції офіційного визнання соціального (насамперед, політичного) конфлікту дієвою рушійною силою соціальних змін, а соціальні зміни – невід'ємною і загальною властивістю всіх соціальних структур, представниками конфліктологічного підходу (зокрема, Р. Дарендорфом, Р. Коллінзом, Е. Обершеллом, А. Туреном та ін.) передбачається, що реальними засадами сталого розвитку сучасного суспільства є «раціональне, ліберальне ставлення до соціальних колізій», до їхнього так званого «каналізування» та врегулювання» [5, р. 139 – 140].

Основна мета останніх дій – перетворити конфлікти у чинники, що сприяють підтримці рівноваги будь-якої соціальної системи в контексті її постійного розвитку за умов змін як всередині її структурних елементів, так й – за її межами [3, с. 129].

Таке перетворення (тобто, врегулювання – усунення протиріччя між суб'єктами конфлікту із залучанням третьої сторони) соціальних зіткнень пропонується здійснювати поетапно – з урахуванням певних процедурних моментів.

Найбільш детально ці моменти представлені в дослідженнях відомого німецького науковця Р. Дарендорфа (зокрема, в авторських монографіях «Соціальні класи та класовий конфлікт в індустріальному суспільстві» (1957 р.) та «Сучасний соціальний конфлікт. Нарис політики свободи» (1988 р.)) [2; 4].

У контексті досліджень німецького автора ефективність здійснення цього процесу в умовах сучасного суспільства ставиться в залежність від рівня формування певних (трьох) груп обставин. Перша з них включає наявність ціннісних передумов, які реалізуються у моменті визнання кожним учасником зіткнення існування конфліктної ситуації й у зв'язку із цим – «фундаментальної справедливості справи (частіше) опонента» [4, р. 211]. Однак таке твердження не означає прямого визнання справедливості всіх змістовних інтересів опонента. Ефективне врегулювання конфлікту неможливо як за умов проголошення розгляду всіх нереалістичних позицій опонента, так й – невинного, помилкового підкреслення (констатації) загальних інтересів.

Друга група обставин, що визначають ефективність урегулювання соціального конфлікту, розглядається як процес організації «груп інтересів», що відбивають конкретні позиції конфліктуючих сторін. Такі групи виступають групами в суто соціологічному значенні цього терміну, і по суті виступають реальними агентами групового конфлікту. Вони мають власну структуру, форму організації, програму або цілі, елемент членства [4, р. 180].

Третю групу умов ефективного управління конфліктною ситуацією становлять прагнення конфліктуючих сторін взаємно приймати певні формальні правила гри, що гарантують основу збереження їхніх відносин. Правила гри повинні надавати їй забезпечувати рівність можливостей для кожної із сторін і не ставити ні одну з них у нерівноправне положення стосовно іншої [4, р. 214].

При цьому й сама конкретна форма (дискусія, діалог, переговори, страйк, революція, війна), у якій виявиться те або інше протиборство інтересів, залежить, в остаточному підсумку, саме від мистецтва врегулювання розвитком конфліктної ситуації з боку керівників конфронтуючих сторін (державних діячів, профспілкових лідерів, адміністрації фірм), які усвідомлюють рівень бажання протиборчих сторін взаємно приймати певні правила гри, що становлять рамки їхніх взаємовідносин.

Крім наявності вище зазначених обставин для ефективного врегулювання соціального конфлікту, відповідно до тверджень Р. Дарендорфа, необхідне створення в структурі сучасного суспільства певних (спеціальних) інститутів парламентського або квазіпарламентського типу, основна мета яких – посередництво між конфліктуючими сторонами. Такі соціальні інститути повинні відрізнятися:

- автономністю й правочинністю в досягненні згоди між конфліктуючими сторонами;
- монополією на проведення посередницької діяльності;
- обов'язковістю ухвалених рішень для всіх учасників конфлікту;
- демократичним характером своєї діяльності.

Отже, з позиції представників конфліктологічного підходу ефективно врегулювання соціальних (насамперед, політичних) конфліктів може виступати реальним підґрунтям в забезпеченні сталого розвитку сучасного суспільства. Тобто, демократичним суспільством для забезпечення свого сталого розвитку необхідно:

- розробляти основні правила ігри для конфліктуючих сторін, заснованих на конституційних нормах і на сукупності затверджених процедур, регламентів, активно сприяючих виробленню оптимального рішення;
- покласти на парламентські органи певні обов'язки відносно формування системи ефективного примирення між політичними партіями;
- створити інститути посередництва, що складаються з певних осіб, що володіють відповідним рівнем авторитету (на той випадок якщо попередні механізми регулювання стосунків між конфліктуючими сторонами не забезпечують досягнення бажаної згоди);
- сформувати власну правову систему арбітражу, розраховану на врегулювання тих зіткнень інтересів, які безпосередньо можуть загрожувати парламентським механізмам переговорів.

Список використаних джерел

1. Байме К. Політичні теорії сучасності / Клаус фон Байме ; [пер. з нім. М. Култаєвої та М. Бойченка]. – К. : Стилос, 2008. – 398 с.
2. Дарендорф Р. Современный социальный конфликт. Очерк политики свободы / Р: Дарендорф ; [пер. с нем.]. – М. : «Российская политическая энциклопедия», 2002. – 288 с.
3. Територіальна громада: знаннєвість, дієвість : монограф. / Ю.О. Куц, В.М. Сінченко, В.В. Мамонова, С.Г. Газарян. – Харків : Віровець А.П. «Апостроф», 2011. – 340 с.
4. Dahrendorf R. Class and Class Conflict in Industrial Society / R. Dahrendorf. – Stanford, California : Stanford University Press, 1965. – 350 p.
5. Dahrendorf R. Society and Democracy in Germany / R. Dahrendorf. – N.-Y. :

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Денисюк Олександр Васильович,

здобувач,

Національний університет цивільного захисту України

Нині дослідженням проблеми державного регулювання сучасного сталого розвитку займаються не тільки в системі державного управління, а й розглядаються з позицій: соціології, конфліктології, глобалістики, синергетики, теорія управління, екології, та економічної теорії. Проте складність, взаємозалежність процесів, що визначають стійкий розвиток людської цивілізації на сучасному етапі, диктує необхідність вироблення інтегрального підходу до безпеки, що об'єднує накопичені знання гуманітарного і природничонаукового напрямку. Прагнення до максимальної безпеки завжди було однією з найважливіших характеристик, властивих як окремим людям, їх об'єднанням, так і господарюючим суб'єктам і цілим державам. У міру зростання науково-технічної і матеріальної бази розвитку економіки, посилення інтернаціоналізації і глобалізації економічної діяльності, ускладнення характеру і форм економічних стосунків і відповідно наростання нестійкості в економічних системах усіх рівнів, усього великого значення набуває економічна безпека діяльності господарюючих суб'єктів, окремих галузей економік, регіонів, національної економіки держави [1].

Сучасний період розвитку досліджень з проблем державного регулювання економічної безпеки слід охарактеризувати як період становлення нового напрямку в державному Тому формування державного регулювання економічної безпеки є об'єктивна потреба часу. Особливо гостро вона відчувається при виробленні стратегії стійкого розвитку в умовах наростання диференціації між суб'єктами держави. У зв'язку з цим важливе значення набуває дослідження і моніторинг динаміки еволюційних процесів в соціально економічному і природному середовищі і коригування на цій основі стратегії державного регулювання економічної безпеки суб'єктів усіх рівнів, у тому числі територіальних об'єднань[2].

Багато авторів сходяться на тому, що найбільшу загрозу існуванню країни, її безпеці представляють величезний розрив між виробництвом і споживанням. Таким чином, вивчивши методологічні основи стійкості і державного регулювання економічної безпеки, можна зробити наступні висновки:

у державному регулюванні економічна безпека розглядається як здатність економіки до стабільного і стійкого розвитку, прогресу і вдосконалення. Під державним регулюванням безпекою економічної системи ми розуміємо її стан, при якому вона здатна з певною достовірністю своєчасно розпізнавати і блокувати чинники небезпеки, які можуть привести до порушення функцій елементів системи і зв'язків між ними, внаслідок чого може статися порушення або руйнування системи [3];

суть економічної безпеки відбивається системою порогових значень економічних показників. Коли певні економічні показники нижчі за порогові показники, можна говорити про безповоротність цього процесу. В цьому випадку ситуація починає наблизитися до фрустрації.

Список використаних джерел

1. Узунов Ф.В. Підвищення соціальної відповідальності бізнесу як передумова рівноправного партнерства між державою і бізнесом // Економіка та держава. – 2014. - № 1. –

С. 125 – 128.

2. Україна. Фінансовий сектор та економіка: нова стратегія реформ: Матеріали конференції: 22-23 червня 2006 р. – К. : Козаки, 2006. – 124 с.

3. Стеченко Д.М. Управління регіональним розвитком / Д.М. Стеченко: навч. посіб. – К.: Вища шк., 2000. – 223 с.

ОСНОВНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ПРИЙНЯТТЯ ДЕРЖАВНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Дегтяр Олег Андрійович,

доктор наук з державного управління, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Питання прийняття раціональних управлінських рішень поки ще не знайшли однозначного тлумачення в дослідженнях вчених-економістів, недостатньо розвинені теоретичні аспекти, пов'язані зі створенням відповідних економічних механізмів, що враховують різноманіття умов підготовки та реалізації рішень; відсутні чіткі оціночні підходи до розгляду управлінських процесів в організації, методики оцінки рівня раціональної обґрунтованості і якості рішень. Мета будь-якого управлінського рішення повинна відповідати довгостроковим інтересам та прагненням суб'єкта управління. Дається така мета суб'єкту ззовні або він сам повинен її розробити під впливом конкретних умов зовнішнього середовища, з методичної точки зору не становить інтересу. Вимоги до мети від цього не змінюються. В їх числі прийнято виділяти: узгодженість, реальність, системність, комплексність [1, 140].

Цільовий початок у діяльності організації виникає як відображення інтересів різних груп людей, пов'язаних з діяльністю організації і зайнятих в процесі її функціонування: співробітників, власників, покупців, ділових партнерів організації, які перебувають з нею у формальних і не формальних ділових відносинах; місцевих спільнот і суспільства в цілому, в першу чергу в особі державних інститутів. Ступінь прояву в місії інтересів кожного з шести суб'єктів залежить від розмірів організації, сфери бізнесу, місця розташування. Найбільш стійкий вплив на місію організації надають інтереси власників, співробітників і покупців [3, с. 51].

Цілі конкретних управлінських рішень можуть мати деяку ступінь вкладеності в місію компанії: а) всі цілі повністю реалізують місію організації; б) цілі лише частково реалізують місію організації; в) цілі реалізують приватні інтереси і потреби, що не збігаються з місією організації.

Основним підсумковим критерієм раціональності прийнятих рішень повинно бути досягнення поставленої мети: якщо мета досягнута, прийняте рішення було раціональним; якщо ж мета не досягнута або досягнута невірно – рішення не було раціональним.

Однак значна частина управлінських рішень реалізується протягом місяців, років, часом розтягується на десятиліття. А тому для оцінки прийнятого рішення в умовах, коли його реалізація ще не завершена, доречно використовувати вторинне поняття раціональності. Найчастіше «раціональність» тлумачать як «розумність», як відповідність деяким законам розуму, стандартам і нормам «розумної» діяльності. Якщо діяльність відповідає цим законам і правилам, вона оцінюється як раціональна. Ці закони, норми, правила і утворюють певний стандарт, що лежить в основі раціональних оцінок рішень ще до того, як їх реалізація завершиться.

Спираючись на вищенаведене положення не завжди можливо однозначно оцінювати управлінське рішення як раціональне або нераціональне. З одного боку, менеджер приймає

рішення, орієнтуючись на уявлення про те, що він вважає розумним і правильним. З іншого боку, можна навести безліч прикладів, коли необґрунтовані та безглузді з точки зору уявлень і правил менеджменту рішення призводили до позитивних результатів тобто виявлялися ефективними.

Розглядаючи категорію раціональності стосовно до проблеми управлінських рішень не можна не враховувати таку їх властивість, як поліморфізм, оскільки зміст логіко-методологічної раціональності при цьому може деяким чином трансформуватися. У контексті нашого дослідження ми пропонуємо класифікувати управлінські рішення з урахуванням наступних критеріїв:

- значимість рішення для організації: є вона важливим або не настільки важливим, рішення є стратегічним або тактичним;
- складність і частота прийняття рішення: складне або повсякденне, спеціальне або періодичне, приймається воно регулярно або нечасто;
- ступінь невизначеності кінцевого результату: заздалегідь зумовлений, попередньо визначений або невизначений;
- ступінь структурованості проблеми та рівень інноваційності рішень: чи є вони рутинними або припускають наявність нововведень, використання інтуїції і творчих компонентів [2, с. 21].

В науці про прийняття рішень створена як загальна методологія, так і великий апарат – численні способи, техніки, прийоми виконання операцій по збиранню і обробці інформації, що відносяться до різних класів проблем і фазам вироблення рішень. Якщо рішення приймається «технологічно» грамотно, без помилок, то воно є раціональним та зі значною вірогідністю має високу якість. При цьому «технологічна» грамотність не виключає використання творчих компонентів [4, с. 89].

Список використаних джерел

1. Кігель В.Р. Методи і моделі підтримки прийняття рішень у ринковій економіці: монограф. / В.Р. Кігель. – К. : ЦУЛ, 2003. – 202 с.
2. Кини Р.Л. Принятие решений при многих критериях: предпочтения и замещения / Р.Л. Кини, Х. Райфа ; [пер. с англ. В. В. Подиновский, М. Г. Гафт, В. С. Бабинцев] ; [ред. И.Ф. Шахнов]. – М. : Радио и связь, 1981. – 560 с.
3. Кривов'язюк І.В. Функціонування та розвиток підприємств в умовах кризи: системно-аналітичний підхід : монограф. / І.В. Кривов'язюк. – Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2012. – 392 с.
4. Теребух А.А. Господарські рішення на машинобудівних підприємствах: прийняття, оцінювання та моделювання : монограф. / А.А. Теребух. – Л. : Львівський державний інститут новітніх технологій та управління імені В. Чорновола, 2010. – 244 с.

НАПРЯМИ РЕГІОНАЛЬНОЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ

Догадіна Валентина Юріївна,

*доктор філософії в галузі управління інформаційними системами МКА, професор,
Харківський інститут ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом»*

Загострення проблеми зайнятості, зростання чисельності безробітного населення України, високий рівень плінності кадрів, відзначені в більшості галузей національної економіки, зокрема на підприємствах сфери послуг, призводять до дестабілізації виробничого механізму підприємств, до зниження показників якості діяльності персоналу.

В останній час відбулося послаблення конкурентних позицій України на світовому ринку внаслідок, зокрема, недостатньої уваги до розвитку таких показників

конкурентоспроможності нашої країни, як умови праці, рівень соціального розвитку країни, рівень охорони здоров'я, якість і рівень освіти, внутрішні фактори, які впливають на ведення бізнесу в країні, тощо. Однією з основних причин такого становища є недооцінка людських ресурсів та не врахування їх впливу на економічне зростання країни та її регіонів.

Згідно з енциклопедичними трактуваннями кадрової політики — це сукупність правил і норм, цілей і уявлень, які визначають напрямок і зміст роботи з персоналом.

Метою кадрової політики є забезпечення оптимального балансу процесів відновлення та збереження кількісного і якісного складу кадрів відповідно до потреб самої організації, вимог чинного законодавства й становища на ринку праці, а також створення високопродуктивного і високопрофесійного відповідального колективу, здатного гнучко й адекватно реагувати на зміни внутрішнього і зовнішнього середовища. Основними цілями кадрової політики є:

- своєчасне забезпечення організації персоналом необхідної якості й у достатній кількості;
- забезпечення умов реалізації, передбачених трудовим законодавством прав і обов'язків громадян;
- раціональне використання трудового потенціалу;
- формування і підтримання ефективної роботи трудових колективів.

Сучасний підхід до кадрової політики - створення системи управління кадрами, що базується в основному не на адміністративних методах, а на економічних стимулах і соціальних гарантіях, орієнтованих на зближення інтересів працівника з інтересами організації в досягненні високої продуктивності праці, підвищенні ефективності виробництва, одержанні організацією найкращих економічних результатів.

Державна кадрова політика - це цілеспрямована стратегічна діяльність держави, пов'язана з плануванням та прогнозуванням формування, професійного розвитку та раціонального використання кадрів, усіх трудових ресурсів України, визначенням цілей і пріоритетів кадрової діяльності. Від стратегії подальшого розвитку держави залежать обсяг і межі державного регулювання кадрових процесів, рівень їх децентралізації та демократизації.

Кадрова політика як соціальне явище, маючи багаторівневу структуру, значно ширше за змістом, ніж державна кадрова політика, де суб'єктом виступає держава, яка не може виключно на себе брати розв'язання всіх кадрових проблем. Кадрова політика як наука відображає закономірності розвитку об'єктивних кадрових процесів, зв'язки та відносини, що дають їм певну якісну характеристику, визначають основні риси та принципи кадрової роботи.

Формування державної кадрової політики є досить складним, суперечливим процесом. Він може бути результативним у разі дотримання певних вимог за умов послідовної реалізації низки науково-методичних, законодавчих, політичних та організаційно-управлінських заходів. У розробці державної кадрової політики важливо вирізняти окремі етапи:

- розробку кадрової доктрини;
- вироблення концепції державної кадрової політики, визначення її змісту (системи цілей, пріоритетів, принципів тощо);
- розробку програм (цільових, комплексних та ін.);
- розробку та налагодження механізмів реалізації кадрової політики, розв'язання її окремих проблем.

Регіональна кадрова політика – вираження соціальних та економічних інтересів і відношень різних верств населення стосовно кадрового контексту; оптимальне поєднання регіональних, відомчих, групових, індивідуальних інтересів і потреб під час розвитку кадрового потенціалу; це цілі, завдання, найважливіші напрями та принципи роботи регіональних і місцевих структур, інститутів з кадрами [1].

Регіональна кадрова політика базується на територіальному та галузевому розподілі суспільної праці, сутність якого полягає у розташуванні певних галузей та промислових комплексів у певних регіонах країни.

Основною метою кадрової політики регіону є формування, підготовка, розміщення і раціональне використання висококваліфікованих кадрів різних галузей господарства і напрямків діяльності у межах регіональної економічної системи.

На формування кадрової політики у регіоні впливають економічні, соціальні, політичні, демографічні, техніко-технологічні й екологічні фактори. У свою чергу вони розподіляються на зовнішні та внутрішні.

Формування регіональної кадрової політики повинно враховувати те, що всі регіони України відрізняються за наступними показниками:

- унікальністю ресурсів регіону (матеріальних, природних, людських тощо);
- мінливістю окремих соціально-економічних параметрів розвитку регіону;
- здатності гнучко адаптуватись до змін, що відбуваються на рівні держави та регіону;
- збалансованості цілей і завдань розвитку держави та регіону.

До основних напрямів регіональної кадрової політики відносяться:

– Політика формування кадрового потенціалу (з використанням зовнішніх і внутрішніх джерел).

– Політика захисту кадрового потенціалу.

– Політика професійного розвитку кадрового потенціалу (за категоріями персоналу).

– Політика забезпечення затребуваності кадрового потенціалу.

– Політика розвитку системи професійної освіти регіону.

– Політика в галузі розвитку ринку професійної праці.

Сьогодні ініціативний і творчий персонал – найцінніший ресурс. Вихідним пунктом такого управління є переконання, що кожна людина здатна до саморозвитку незалежно від того, на якому рівні вона працює. Так як кадрова політика регіону є похідною від загальної стратегії його розвитку, то її вибір та напрями залежать від цілей та можливостей, які є в його розпорядженні.

Список використаних джерел

1. Дороніна О.А. Обґрунтування архітектури багаторівневої кадрової політики в системі соціально-економічного управління / О.А. Дороніна // Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 12. Частина 2. 2015. С 138 – 141.

ПРОБЛЕМНЕ ПОЛЕ САБОТАЖУ В КОНТЕКСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Євтухова Ганна Юріївна,

аспірант,

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди

Досягнення сталого розвитку можливе через реалізацію трьох його складових: економічної, екологічної та соціальної. Кожна з них представляє окрему систему зі своїми структурами та задачами.

Соціальна складова сталого розвитку означає досягнення рівності в розподілі, належному забезпеченні соціальних послуг, включаючи політичну участь. Українська реальність відбиває велику кількість суспільно-політичних процесів, наслідком яких є суттєві соціально-політичні зміни. Реформування політичних інститутів та їх складових, розвиток громадянського суспільства є ознаками становлення нової демократичної держави.

Досягнення сталого розвитку передбачає, перш за все, управління цими процесами. Саме тому в умовах транзитивного суспільства набувають актуальності політичні явища і процеси, що завжди супроводжують суспільні трансформації та можуть привести до соціально-політичної дестабілізації. В межах соціальної складової сталого розвитку актуальності набуває напрям вивчення політичної участі та саботажу як одного з її проявів. В цьому контексті важливою стає проблема адекватного осмислення місця та ролі явища саботажу у соціально-політичних процесах трансформаційних суспільств.

Дефініція «саботаж» в інтелектуальній та політичній традиції сучасної політичної науки має досить широку трактовку та не є предметом окремих суспільно-політичних досліджень. В сучасних політологічних теоріях явище саботажу знаходить місце в теоріях конфлікту (Р.Дарендорф, К.Боулдінг), розглядається як засіб протистояння пануючому класу (В.Парето), як відхилення від нормального перебігу подій (Д.Істон, Д.Сандерс) і як неконвенційна форма політичної участі (У.Мілбрайт, А.Марш, М.Каазе) [4]. Біхевіоральна, соціально-психологічна, системно-функціональна парадигми політичної участі вказують на взаємозв'язок політичної участі та політичної системи, пояснюють механізми впливу громадян на її стабільність. Останнім часом політична участь в трансформаційних суспільствах стає предметом вивчення і вітчизняної науки (О.О.Чемшит, Н.Ю.Ротар, В.І.Бортніков) [1-3]. Дослідники зосереджують увагу більш на конвенційних формах, в той час як неконвенційні залишаються недостатньо вивченими. Невивченим залишається і адекватне визначення соціально-політичної природи явища саботажу, його місце і роль в суспільно-політичних процесах трансформаційних суспільств.

В західній політології проблеми політичної участі представлені декількома напрямками. Серед них розрізняють: поведінковий, соціально-психологічний, системно-функціональний, неінституціональний (політична участь як інструментарій політичної системи для досягнення політичних цілей). Поняття «соціально-політичний саботаж» може бути кваліфіковане як елемент неконвенційної політичної участі та розглянуте в контексті класичних та сучасних політологічних теорій. Характерно, що явище саботажу має місце в тих теоріях політичної участі, головним принципом класифікації яких виступає законність дій або протест.

Неконвенційна участь може виступати дестабілізуючим фактором в суспільстві та поділяється на ненасильницькі активні дії (мітинги, пікети, саботаж тощо) та насильницькі (тероризм, бунт тощо). В такому випадку саботаж може розглядатися як акція, до якої вдаються громадяни, у разі, коли відсутні або знівельовані інституціональні канали вираження їх інтересів, а/або традиційні форми участі не добігають бажаного результату.

Існує різниця між політичною участю стійких політичних систем та тих, що переживають період трансформації, й, відповідно, між використанням терміну «саботаж» для позначення різних соціально-політичних явищ в сучасному суспільстві.

В умовах стійких політичних систем з демократичним політичним режимом, явище саботажу має відношення здебільшого або до економічної сфери, або до військових злочинів. В таких державах громадяни мають досить широкі можливості участі у політичних процесах, а прояви абсентеїзму продиктовані скоріше довірою до існуючих політичних і владних інститутів. Діяльність політичних інститутів, відрегульовані взаємовідносини гілок влади роблять саботаж на суспільному та державному рівнях незагрозливим для політичної системи.

В умовах недемократичних політичних режимів форми політичної участі значно обмежені. Політична еліта прагне підмінити справжні форми політичної участі керованими. В умовах недемократичних режимів термін «саботаж» набуває загрозливого змісту та стає в одному синонімічному ряді з поняттями «контрреволюція», «ворог народу».

Перехідні політичні системи не є стійкими. В цих умовах конвенційні форми політичної участі діють на користь процесів легітимації влади, а неконвенційні можуть призводити до дестабілізації політичної системи, що в свою чергу порушує баланс складових сталого розвитку.

Таким чином, політична участь є частиною соціальної складової сталого розвитку. В трансформаційних політичних системах саботаж, разом з іншими неконвенційними формами політичної участі, несе в собі загрозу дестабілізації політичної системи та, в свою чергу, призводить до дисбалансу складових сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Бортніков, В.І. Політична участь і демократія: українські реалії. / В.І.Бортніков. - Луцьк:РВВ, 2007 «Вежа» Волин. Держ ун-ту ім.Лесі Українки. - 524 с.
2. Ротар, Н. Методологічні проблеми дослідження політичної участі в період постбіхевіоризму. [Електронний ресурс] / Н.Ротар. – Режим доступу: http://old.filos.lnu.edu.ua/bulletin_philosophy/ua/docs/visnyk01/articles/rotar.pdf.
3. Ротар, Н. Політична участь громадян України у системних трансформаціях перехідного періоду. / Н.Ротар. - Чернівці: Рута, 2007. – 472 с.
4. Milbrath, W. Political Participation: How and Why Do People Get Involved in Politics? [Електронний ресурс] / W. Milbrath .- Режим доступу: <[http://journals.cambridge.org/action/displayAbstract?fromPage=online&aid=8986294&fileId=S0003055400132125\(1965\)](http://journals.cambridge.org/action/displayAbstract?fromPage=online&aid=8986294&fileId=S0003055400132125(1965))>.

РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГОБЕЗПЕЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Єкель Ганна Володимирівна,

кандидат економічних наук,

Національний науковий центр «Інститут землеробства НААН»

Бурхливий розвиток промисловості, бездумне використання природних ресурсів призвело до того, що людство сьогодні шукає шляхи порятунку від екологічної загрози, яка нависла над усією планетою. Орієнтація суспільства на матеріальні цінності викликала суттєве погіршення якості продуктів харчування. Зростання чисельності населення на планеті спричинило продовольчу кризу. Всі ці негативні фактори, пов'язані з глобалізацією, змушують нині шукати шляхи розвитку економіки, які б змогли відновити втрачений екологічний баланс в навколишньому середовищі та були б направлені на раціональне використання наявних ресурсів і змогли б забезпечити екологічну безпеку суспільства.

Сталий розвиток відноситься до моделі людського розвитку, в рамках якої використання ресурсів спрямоване на задоволення людських потреб з одночасним забезпеченням сталості природних систем та навколишнього середовища, щоб ці потреби могли бути задоволені не тільки для нинішнього, а й для майбутніх поколінь [1].

Сталий розвиток – такий розвиток країн і регіонів, коли економічне зростання, матеріальне виробництво і споживання, а також інші види діяльності суспільства відбуваються в межах, які визначаються здатністю екосистем відновлюватися, поглинати забруднення і підтримувати життєдіяльність теперішніх та майбутніх поколінь [2].

Сталий розвиток вимагає раціоналізації у використанні ресурсів, він направлений на відновлення балансу екосистеми та збереження її для майбутніх поколінь. Він стає реальним в умовах переходу на нетрадиційні методи ведення господарства: органічне землеробство, екологічнобезпечне землекористування.

Якщо розглядати екологічнобезпечне землекористування як процес вилучення із земельної ділянки корисних властивостей, при якому зберігається екологічна рівновага та задовольняються відповідні потреби землекористувача і виключається шкідливий вплив на оточуюче середовище, постає необхідність появи певних регуляторних важелів та інституцій, які будуть здійснювати нагляд за товаровиробниками в галузі рослинництва.

З одного боку, такі регуляторні важелі вже присутні у самому механізмі функціонування ринку. Вони реалізуються через конкуренцію, коливання ринкових цін, вирівнювання попиту і пропозиції. З іншого боку, постає необхідність державного втручання у господарські процеси, однією із функцій якої, виступає контроль за дотриманням законодавчих вимог у здійсненні діяльності товаровиробниками.

Ефективне регулювання в сфері екологобезпечного землекористування полягає в створенні сприятливих умов для розвитку економічних відносин у площині держави та землевласників. Воно включає нормативно-правове забезпечення, встановлення цін, тарифів, пільг, квот, накладання штрафів, санкцій та ін.

Регулювання екологобезпечного землекористування в сільськогосподарських підприємствах має на меті такі цілі:

- нормативно-правове забезпечення розвитку виробництва екологобезпечної продукції;
- проведення реформ в аграрній сфері економіки;
- індикативне планування у сфері державних закупівель;
- податкове регулювання виробництва екологобезпечної продукції;
- цінове регулювання;
- реформування земельних відносин;
- регулювання імпорту екологобезпечної продукції;
- забезпечення державних потреб в сільськогосподарській продукції та сировині;
- забезпечення якості продуктів харчування та вирішення продовольчої проблеми.

Накопичений світовий теоретичний і практичний досвід щодо забезпечення екологобезпечного землекористування та охорони земель у контексті сталого розвитку має бути невід'ємною складовою розробки сучасної стратегії та програм з охорони земель на державному та регіональних рівнях.

Список використаних джерел

1. Звіт Комісії ООН під керівництвом Гро Харлем Брутланд, 1987 р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zhiva-planeta.org.ua/diyalnist/staluy-rozvitok.html>
2. Що таке сталий розвиток [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sd4ua.org/shho-take-stalij-rozvitok/>

МОДЕРНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ФУНКЦІОНАЛЬНОСТІ

Зюзь Дмитро Володимирович,
аспірант,

*Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії
державного управління при Президентові України*

Сучасна система державного управління в Україні має значну кількість проблем, які наразі обговорюються в широкому загалі. Науковці постійно працюють та вносять свої пропозиції щодо покращення, вдосконалення та реформування даної системи. Дискусії, які розвернулися навколо окресленої ситуації зводяться в основному до визначення понять державне управління, публічне управління, публічне адміністрування і т.д., а також до підходів щодо надання послуг населенню. Відповідно все менше уваги приділяється питанню саме управління державою.

На сьогодні, в державному управлінні країни царює хаос. Причиною такої ситуації виступає відсутність стратегічного планування, і перехід на задоволення особистих потреб або миттєвих потреб електорату.

Управління (за адміністративним правом України) – це цілеспрямований вплив з боку керуючого суб'єкта (держава) на поведінку керованого об'єкта (суспільство), на відповідні явища та процеси задля приведення їх у відповідність з певними закономірностями [3].

Модернізація (фр. modernization – оновлення, від moderne – новітній, сучасний) – процес реконструкції всіх сторін суспільної системи [1, с. 455]. В дослідженні модернізація управління розглядатиметься, як приведення відповідної системи до умов сучасних викликів з урахуванням історії, традицій та ментальності українського народу.

Державне управління можна визначити, як найвищий рівень управління, який має всеохоплюючий характер, включає в себе всю повноту влади та механізми її реалізації за для створення максимально комфортних умов нинішнім та майбутнім поколінням. Відповідно, всю повноту влади та механізми її реалізації акумулює в собі президентська республіка.

Постійний дуалізм влади між Президентом та Прем'єр-міністром гальмує розвиток держави. Таким чином президентська республіка дозволяє усунути дану ситуацію, адже за відповідної моделі Президент очолює виконавчу владу та самостійно з мінімальною участю Парламенту формує Уряд.

Управління територією (князівством, січчю, державою тощо) починаючи ще з Київської Русі постійно рухалося у відповідному руслі, тобто завжди була особистість, яка брала на себе всю повноту влади та несла усвідомлену відповідальність перед населенням. За віки дана модель проникла в генетику нашого народу, що відображається в його національному ментальному архетипі поведінки й мислення.

Провівши аналогію між державою з президентською формою правління та маршрутним таксі стає очевидним, що дана модель є більш вдалою. Водій – це Президент, пасажир – люди (суспільство, електорат тощо). Відповідно існує певний маршрут (вектор розвитку держави), встановлені зупинки (поетапне вирішення проблем). Водій під час їзди керується правилами дорожнього руху (Конституція, закони і т.д.). Пасажири часто прагнуть вийти не на зупинці, а там, де їм зручніше й краще або кудись під'їхати не за маршрутом. А тепер уявимо ситуацію, що даним транспортом керує група людей сформована більшістю пасажирів, тобто один давить на педаль газу, інший на гальма, третій крутить кермо, хтось переключає передачі. Зрозуміло, що в таких умовах далеко автомобіль не заїде, керувати повинен хтось один. Відповідно набирає актуальності питання щодо терміну керування транспортом. Чи обирати водія після кожної зупинки, чи на весь маршрут? На думку автора, чим довший термін, тим краще і для пасажирів, і для автомобіля.

Слід зазначити, що всі люди неспроможні стратегічно мислити в рамках держави на десятки років уперед (а інколи за рутинною життям й ніколи займатися даними питаннями) і ситуація, коли окрема особа плануватиме розвиток країни на період, коли більшість не побачить миттєвих результатів, може призвести до не розуміння впроваджених заходів. Перші позитивні зрушення після реальних дій (створення підприємств, транспортної інфраструктури тощо) будуть прослідковуватися лише через 5-10 років (середньострокове та довгострокове планування). Таким чином термін, на який має обиратися Президент, повинен бути не меншим ніж вище зазначений період.

До речі, законодавством України не передбачається прогнозування економічного і соціального розвитку держави на довгостроковий період, відповідно потрібно внести зміни до Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» та зробити відповідні доповнення [2].

За даною моделлю важливо щоб працював механізм послідовності влади, тобто при зміні політичних еліт притримання заданого вектору розвитку (доведення розпочатих проектів до логічного завершення). Відповідно, потрібно закріпити дане положення на законодавчому рівні. А також прийняти законодавчий акт, який регламентував би процес, коли чиновники (центральних органів виконавчої влади починаючи з міністра) певний час на рік повинні працювати простими спеціалістами на рівні району. Дана практика запустить механізм

зворотного зв'язку, що приведе до оптимізації системи виконавчих органів та дозволить покращити надання послуг населенню.

Сьогодні Україна має парламентсько-президентську форму правління і більшість зробить цілком доречно зауваження, що в демократичному суспільстві саме так і повинно бути. Але тут виникає проблема в тому, що в парламент не завжди проходять люди високо компетентні та обізнані.

Наразі інформаційний простір заповнений популістичними гаслами про ті, чи інші політичні сили, що саме вони відстоюють інтереси людей і т.д. Цікаво, плюралізм політичних партій, добре це, чи погано? Невже в людей такі різні потреби, бажання, чи можливо стиль життя, що існує стільки політичних сил? Адже основну масу суспільства цікавить демографічно-обумовлена складова. Тоді який плюралізм, коли люди прагнуть до одного? Зрозуміло, що для того щоб не було узурпації влади потрібні різні політичні сили, але ці різновиди повинні контролювати вірність виконання декларованих векторів розвитку. Так як цілі суспільства збігаються, то неважливо, хто за кермом, а хто контролює. Результат на виході повинен бути одним.

Таким чином модернізація державного управління повинна рухатися в руслі історичної спадщини народу. Недаремно говорять, що все нове – це нещодавно забуте старе. Відповідно для сталого розвитку держави, потрібно переглянути нинішню форму правління в країні, процедуру виборів Президента та терміни його можливого служіння інтересам народу, а також вдосконалити нормативно-правові акти стосовно запровадження стратегічного планування та контролю за досягненням його цілей.

Список використаних джерел

1. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. Т. 7 : Державне управління в умовах глобальної та європейської інтеграції / наук.-ред. колегія : І. А. Грицяк (співголова), Ю. П. Сурмін (співголова) та ін. – 2011. – 764 с.

2. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» [Електронний ресурс] : від 23.03.2000 р. № 1602-III [зі змінами] / Верховна Рада України – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>.

3. Право України – Административное право Украины [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://scicenter.online/pravo-administrativnoe/84publichne-upravlinnya.html>

РОЛЬ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ВОЛОНТЕРСЬКИХ РУХІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Івженко Інна Борисівна,

аспірант,

Національна академія державного управління при Президентові України

Сучасний розвиток України, з огляду на її економічні, соціальні та екологічні проблеми, актуалізує забезпечення сталого розвитку як одного з ключових питань сучасного розвитку всіх країн світу. Так, зазначено, що концепція «сталого розвитку» визначає взаємозв'язок і баланс економічних, соціальних, екологічних, інституційних та інноваційно-технологічних компонентів з метою максимізації добробуту людини без ускладнення можливостей для майбутніх поколінь задовольняти свої потреби» [6] .

Враховуючи надзвичайну актуальність концепції сталого розвитку для місцевого розвитку, значна кількість науковців, практиків, експертів міжнародних організацій у різних країнах світу присвятили свої роботи дослідженню проблем сталого розвитку та розробці

шляхів його забезпечення. Серед інших робіт окремо слід відзначити фундаментальні праці А. Бартлет [1], Г. Дейлі [3], Д. Медоуза [7], В. Томаса [8], які не тільки підняли цю надзвичайно важливу проблему для усіх держав, але й розробили практичні рекомендації та пропозиції щодо формування національних та регіональних та місцевих стратегій сталого розвитку.

Безумовно, сучасну демократичну державу неможливо уявити без взаємодії органів місцевого самоврядування з громадянським сектором. Так, невід'ємною складовою всіх демократичних правових держав світу є розвинуте громадянське суспільство, одним із головних інститутів якого є волонтерський рух. Реалії сьогодення свідчать про необхідність суттєвого оновлення поглядів стосовно процесу реалізації соціальної роботи на місцевому рівні, яка за словами В.С.Тетерського [5] полягає в тому, що є однією із форм діяльності, направленої на досягнення соціальних змін. Як показує практика, значну роль в реалізації соціальної роботи на місцевому рівні відіграє саме громадський сектор, який може бути представлений волонтерським рухом, тому що саме він дозволяє швидко та ефективно реагувати на виклики часу, долучаючись до підтримки найбільш вразливих верств населення, реалізуючи своє право на самоврядування, так як основна властивість будь-яких рухів - спроможність породжувати нові погляди в нових ситуаціях, генерувати нові інтерпретації, впливати на мислення своїх учасників у широкому репертуарі життєвих ситуацій.

Вітчизняний науковець В.С. Колтун [4] зазначає: "Якщо розглядати систему таких рухів як інноваційне середовище, то варто вже сьогодні відобразити у регіональних та місцевих програмах соціально-економічного та культурного розвитку територій, серед інших заходів, спрямованих на підтримку громадянського суспільства, також і інституційну, організаційну, освітню, тощо підтримку для створення громадських рухів. Це дозволить з одного боку, вдало використати "надлишок" соціальної емоційної напруги, перевести її в позитивне русло, та сформувати нетрадиційний інноваційний ресурс для майбутнього розвитку".

Таким чином, запровадження концепції сталого розвитку для місцевого розвитку в Україні, потребує від держави вирішення нових соціальних завдань, головними з яких є формування ефективної організації соціальної підтримки населення на основі запровадження дієвих механізмів взаємодії органів місцевого самоврядування і волонтерських рухів. Відомо, що в суспільствах з усталеною демократичною традицією участь добровольців у реалізації конкретних цілей та завдань місцевої влади має важливе значення не лише з точки зору залучення безоплатної робочої сили, а й в контексті «пробудження» в соціумі таких норм і цінностей, якими є гуманізм, альтруїзм, відповідальність, допомога ближньому, на противагу поширенню «цінностей» суспільства споживання [2].

Безумовно, концепція сталого розвитку є складовою сталого розвитку держави в цілому та місцевого розвитку, зокрема, і формується на основі обґрунтування економічних, екологічних та соціальних цілей та завдань. На нашу думку, взаємодія органів місцевого самоврядування та громадського сектору, представленого волонтерським рухом, щодо забезпечення місцевого сталого розвитку, має бути спрямована на напрацювання стратегічних рішень, що передбачають установа таких цілей і стратегій поведінки об'єктів управління, реалізація яких забезпечує їх ефективне функціонування в довгостроковій перспективі та швидку адаптацію до особливостей зовнішнього середовища, а також забезпечення соціального захисту найбільш уразливих категорій населення.

Список використаних джерел

1. Bartlett A. Reflections on Sustainability, Population Growth and the Environment // *Renewable Resources Journal*. - Vol. 15. - № 4. – Winter, 1997-98. – P. 6-23.
2. Волонтерський рух в Україні : звіт дослідження // GfK [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gfk.com/ua/documents/presentations/report_vyshlisky.pdf.
3. Daly H.E. *Beyond Growth: The Economics of Sustainable Development*. – Boston, MA: Beacon Press, 1996. - 253 p.
4. Державна служба та публічна політика: проблеми і перспективи розвитку: матеріали

щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 27 трав. 2016 р.) / за ред. А.П.Савкова, М.М.Білінської, С.В. Загороднюка. - Київ : НАДУ, 2016. - 440 с.

5. Тетерский С.В. Введение в социальную работу: Учебное пособие. - 5-е изд. - М.: Академический Проект, 2006. - 496 с.

6. Трофимова В. В. Концепція сталого розвитку як основа постіндустріальних моделей розвитку / В. В. Трофимова // Інвестиції: практика та досвід, 2010. – №8. – С. 33- 37.

7. Meadows D. H., Meadows D. L., Randers J., Behrens W. W. The Limiting to Growth. - N.Y.: Potomac, 1972. – 207 p. 2009: Випуск 3/1 Наукові повідомлення 191. Наше общее будущее. - М.: Прогресс, 1989. - 374 с.

8. Якість економічного зростання: Пер. з англ. / В.Томас, М.Дайламі, А.Дарешвар та ін.; Наук. ред. пер. О.Кілієвич. – К.: Основи, 2002. – 350 с.

РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ

Карєвік Олександр Олександрович,
кандидат технічних наук, професор,
Харківський соціально-економічний інститут

Соболь Роман Георгійович,
кандидат наук з державного управління, доцент,
Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії
державного управління при Президентові України

Досвід розвинених країн переконливо довів, що лідерство у конкурентній боротьбі отримують ті суб'єкти господарювання, які володіють методами логістики як системи раціональних та узгоджених дій при управлінні матеріальними потоками від сировинного джерела до кінцевого споживача. Матеріальні потоки в економічній системі складаються як результат дій багатьох учасників, кожен з яких переслідує власну мету, але якщо вони зможуть погодити і раціоналізувати свою діяльність, то всі вони зможуть отримати економічні вигоди. Логістика також суттєво впливає і на розвиток ринкових відносин в країні, що має прояв у підвищенні конкуренції та сервісу, зниженні витрат на товарний рух, раціональному використанні ресурсів, ефективному функціонуванні виробничої інфраструктури.

Актуальність логістики, її адекватність до існуючих виробничих відносин обумовлена тим, що в Україні ринок логістичних послуг посідає стадію активного розвитку, збільшується кількість компаній, що надають такі послуги, підвищується їх технічне оснащення, зростає кількість і кваліфікація персоналу.

Розвитку логістики як на всьому пострадянському просторі, так і в Україні сприяла ліквідація централізованого адміністративного розподілу ресурсів [1]. Реалізація сучасної концепції логістики забезпечує підвищення конкурентоспроможності підприємств за рахунок створення умов, щоб матеріали і товари могли долати простір і час.

Теоретичні і прикладні аспекти логістики і необхідності її підтримки з боку держави досліджувались у наукових працях іноземних вчених і спеціалістів, зокрема Вуда Д., Вордлоу Д., Ламберта Д., Ліндерса М., і таких українських провідних вчених, як Безноєва А., Біловодська О., Кальченко А., Крикавський Є., Олефіренко О., Суярова О. та інших. Водночас проблема сталого розвитку логістики з боку держави потребує подальшого вивчення і дослідження.

Логістику можна визначити як процес планування, управління і контролю ефективного, з точки зору зниження витрат, потоку запасів сировини, матеріалів,

незавершеного виробництва, готової продукції, послуг і відповідної інформації, який починається з місця виникнення цього потоку до місця його споживання з метою повного задоволення запитів споживачів. Практика свідчить, що логістика дозволяє економити 15-20 % витрат, які пов'язані з виробництвом і доставкою товарів споживачам, тому логістику в сполученні і з маркетингом і менеджментом справедливо називають найважливішим чинником економії часу і витрат [2]. Значущість логістики в сучасній ринковій економіці підкреслює і той факт, що загальний оборот європейського ринку логістичних послуг становить більше 600 млрд. євро. [3].

Тенденції розвитку логістики залежать від стану і характеру змін, що відбуваються в економіці на внутрішньому і зовнішньому рівнях, до яких можна віднести глобалізацію економіки, зростання обсягу операцій, зростання вимог безпеки у ланцюгу поставок, збільшення витрат на персонал. В таких умовах велике значення для розвитку логістики набуває необхідність державної підтримки. Держава зацікавлена, щоб механізми логістики раціонально використовувались усіма підприємствами, що, в свою чергу, дозволить успішно вирішувати різноманітні завдання соціально-економічного розвитку[4]. Забезпечення масштабної узгодженості заходів як підприємницьких структур, так і органів державної влади різних рівнів призведе до зниження рівня витрат у масштабі всієї країни, що відповідає інтересам споживачів і є реальним кроком у підвищенні конкурентоспроможності товарів і послуг, що сприяє успішному функціонуванню національної економіки.

До сучасних проблем логістики в Україні слід віднести: нераціональний розвиток систем розподілу товарів і послуг, відсталість транспортної інфраструктури, нерозвиненість сучасних систем електронних комунікацій, низький рівень розвитку складського господарства, механізації та автоматизації складських послуг, недостатній обсяг і рівень кадрової підготовки. Тому виникає об'єктивна і нагальна потреба в координаційних функціях з боку органів державного управління, а також у виконанні ними функцій науково-методичного і регулятивного характеру.

Участь державних органів управління в підтримці логістики має відбуватися через використання фінансово-кредитних важелів, реалізацію координаційних функцій, виконанні цільових програм з метою сприяння підвищенню ефективності і ролі логістичних структур, економічній зацікавленості у розширенні та інтенсифікації послуг, що надаються, забезпечення економії фінансових та матеріальних ресурсів.

Організація державного регулювання і підтримки логістики повинна забезпечити: розробку і реалізацію державної політики розвитку процесів руху товарів; регулювання формування і функціонування інфраструктури товарних ринків на основі використання методів стратегічного, опосередкованого та індикативного планування; координацію процесів руху товарів і діяльності суб'єктів виробництва по організації та здійсненню товарного руху. Державні органи управління мають також здійснювати аналіз та прогнозування товарних ринків, підтримувати розвиток логістичних структур для обслуговування виробництва і торгівлі та підвищення ефективності.

Слід зауважити, що регулювання логістики з боку державних органів влади має переваги та вигоди для національної економіки в цілому. По-перше, підвищення конкурентоспроможності економіки за рахунок створення сучасної логістики, яка забезпечує комплексну логістику постачання центрів виробництва, оптимізацію складських запасів і вивільнення фінансових ресурсів, комплексну логістику розподілу товарів від центрів виробництва до центрів споживання. По-друге, зниження частки сукупних витрат на просування товарів і вантажів; зниження рівня інфляції за рахунок зменшення логістичних витрат; підвищення інвестиційної привабливості проектів по розташуванню виробництв на території України.

Таким чином, підвищення ролі держави та формування державної підтримки логістики потребує відповідної законодавчої діяльності, державного інфраструктурного планування, створення льотних умов для інвестування в інфраструктуру логістичних

центрів, створення відповідної нормативно-правової бази, що регулює діяльність, спрощення прийняття рішень щодо будівництва транспортно-складських об'єктів тощо.

В результаті вдосконалення державної політики в забезпеченні сталого розвитку логістики в Україні забезпечить підвищення ефективності функціонування споживчих ринків, обумовить все більшу доступність товарів за рахунок зниження цін, сприятиме зростанню рівня та якості життя населення України.

Список використаних джерел

1. Біловодська О.А. Логістика / Біловодська О.А., Олефіренко О.М., Суярова О.О., Безноєва А.В. // Маркетинг: бакалаврський курс: підручник / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: Університетська книга, 2009. – 1134 с. – С. 759 – 882.
2. Кальченко А. Г. Логістика: навч. посібник / А. Г. Кальченко, В. В. Кривещенко. – 2-ге вид. – К. : КНЕУ, 2008. – 472 с.
3. Крикавський Є. Логістичне управління: підручник / Є. Крикавський. – Львів : Національний університет «Львівська полехніка», 2005. – 684с.
4. Управління логістикою: розробка стратегій логістичних операцій: пер. з англ.; за наук. ред. О. Є. Міхейцева. – Дніпропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2007. – 368.

ДО ПИТАННЯ РОЗМЕЖУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Карпа Марта Іванівна,

кандидат наук з державного управління,

Львівський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

В умовах розвитку глобальних систем управління потреби та інтереси суспільства займають визначальне місце саме як об'єкти управління. Основні актуальні тенденції розвитку управління: розподіл впливів на об'єкти управління державними та громадськими утвореннями; реалізація компетенційного підходу до здійснення публічних функцій; визначення об'єктів управління, їх закріплення за суб'єктами; співпраця та партнерство між державними та самоврядними суб'єктами управління. Ієрархічні структури влади поступово замінюються на горизонтальні, координаційні або локальні, мережеві. Субординація поступово замінюється координацією, що посилює компетенційну складову, підвідомчість, територіальне функціональне навантаження на суб'єкт управління.

Як зазначено, публічне управління – це управління, що здійснюється на основі волевиявлення громади (колективу людей) та реалізується суб'єктам, визначеними громадою, для задоволення потреб і досягнення цілей громади як об'єкту управління [1]. Для створення правової основи розвитку децентралізації, що створює передумови для визначення та закріплення компетенційних меж як у територіальному та і у функціональному аспектах науковці та практики [2] виокремлюють основні критерії розмежування компетенцій:

- територіальні критерії (запровадження трирівневої системи адміністративно-територіального устрою – регіон, район, громада; визначення громади як адміністративно-територіальної одиниці, що включає один або декілька населених пунктів);
- функціональні критерії (передача функцій виконавчої влади від місцевих державних адміністрацій виконавчим органам відповідного рівня; розподіл повноважень за принципом субсидіарності; розмежування фінансових ресурсів).
- інституціональні критерії (наявність законодавчо закріпленого статусу суб'єктів публічної служби; створення інституційної структури публічної служби).

Проблемним питанням залишається визначення об'єктів управління. Правознавці найчастіше звертаються до поняття предмету відання – тобто основного напрямку діяльності, що проявляється у функціях та функціональному призначенні суб'єкта публічної служби. Предмети відання багатьох суб'єктів перетинаються, що є цілком прийнятним та логічним, але їх повноваження є виключно індивідуальними, навіть коли функція декількох суб'єктів є загальною для всіх. Наприклад, охорона навколишнього середовища являється одночасно предметом відання багатьох суб'єктів (міністерств, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, державних підприємств тощо), але такі основні характеристики компетенцій як *повноваження, відповідальність та статус* суб'єктів мають бути індивідуальними, чітко закріпленими за суб'єктами.

Для того, щоб розвинути цей критерій з позиції предметної ознаки, доцільно проаналізувати його місце у загальній структурі компетенційного підходу у публічному управлінні. За предметним розмежуванням зобразити структуру відповідності компетенцій можна такими співвідношеннями: сфера управління – загальна компетенція; сфера господарювання – галузева компетенція; напрям, тематика – спеціальна компетенція; предмет відання – предметна компетенція.

Загальна компетенція зафіксована здебільшого у нормативному полі загальними положеннями. Основні повноваження та функції суб'єктів публічної служби визначаються Конституцією або/та законами. У Конституції України ч.2 ст.19 визначено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законодавчими актами [3]. Тобто суб'єкти публічної служби мають право вирішувати будь-яке питання, яке не вилучене із сфери їхньої компетенції.

У контексті забезпечення правового регулювання становлення та розвитку умов для ефективного здійснення публічного управління актуальним залишається:

- наявність статусу публічних інституцій, який закріплює на законодавчому рівні їх функцій, механізм їх виконання;
- виконання стратегічної мети та завдань системи публічної управління;
- запровадження єдиного реєстру публічних послуг та надання публічних послуг населенню відповідно до нього;
- проходження служби на засадах відповідальності, підзвітності, чесності, служіння народу України тощо. У цьому контексті доцільно чітко визначати компетенцію суб'єкта публічної служби, його посадових осіб з встановленням повноважень, юридичною відповідальністю та можливістю контролю за його діяльністю.

Для встановлення нормативно-правового поля компетенційних меж, необхідно узгодити значну кількість методологічних питань, які найперше знаходяться у площині визначення базових понять, теорій публічного управління, діяльності суб'єктів публічної служби, функціонального навантаження суб'єктів публічної служби, забезпечення виконання функцій публічної служби загалом та конкретними її суб'єктами.

Список використаних джерел

1. Оболенський О.Ю. Публічне управління: цивілізаційний тренд, наукова теорія і напрям освіти // Публічне управління : шляхи розвитку : матеріали наук .- практ . конф . за міжнар. участю (Київ , 6 листоп. 2014р.) : у 2 т . / [за наук . ред. Ю. В. Ковбасюка, С. А. Романюка, О.Ю.Оболенського]. – К.: НАДУ, 2014. – Т . 1. – 150 с. – С. 4.
2. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг.ред. Р.М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА, 2016. – 744 с. - С.224.
3. Конституція України. Верховна Рада України; Конституція, Закон від 28.06.1996. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/>.

СИСТЕМА ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ РЕГІОНІВ

Козирєва Олена Вадимівна,
доктор економічних наук, доцент,
Харківський національний фармацевтичний університет

Гармонійний розвиток України як суверенної держави, що прямує до побудови громадянського суспільства та конкурентоспроможної економіки на основі демократичних цінностей, неможливий без ефективного та стабільного розвитку кожного її регіону. На шляху розбудови повноцінної господарської системи регіонів стоять інституційні, соціально-економічні та морально-психологічні перешкоди, подолання яких є нагальною вимогою часу. Відсутність активної, виваженої державної регіональної політики за попередні роки призвела до посилення відцентрових та дезінтеграційних тенденцій на регіональному рівні, послаблення міжрегіональних економічних зв'язків та порушення ефективної взаємодії за вертикаллю „центр-регіони”, диференціації регіонів за рівнем конкурентоспроможності та якості життя людей.

Трансформаційні зміни внаслідок переформатування командно-адміністративної економіки у ринкову, не призвели до реструктуризації економіки країни та зрушень у соціально-економічному розвитку регіонів в автоматичному режимі. Кризи останніх часів підсилювали диспропорції міжрегіонального розвитку. Спроби вирівнювання соціально-економічного розвитку з боку органів влади не дали суттєвих результатів, а навпаки посилили диспропорції.

Тривалий час більшість вчених та спеціалістів розглядали економіку регіону як об'єкт державного управління державних органів влади. Вважалось, що регіональні органи влади практично не мають займатись питаннями стратегічного управління економічним розвитком.

Модель державного управління, яка склалась в Україні у перехідний період, базується на домінуванні державних органів влади у вирішенні питань регіонального економічного розвитку, не відповідає сучасним тенденціям у цій сфері. Як показала практика останніх років, недостатньо вдосконалювати механізми державного управління лише на державному рівні. Вітчизняні регіони характеризуються віддаленістю від центра і не можуть ефективно функціонувати у ринковому просторі тільки на основі загальнодержавних законів у режимі саморегулювання без урахування регіональних особливостей.

Дослідження проблем економічного зростання регіонів тісно пов'язане з формуванням системи державної підтримки регіонального розвитку. Державна складова економічного зростання втілюється у державній економічній політиці.

Держава може здійснювати структурну політику за допомогою методів прямого та непрямого регулювання. До методів прямого регулювання належать: надання фінансової допомоги у вигляді інвестиційних надбавок, субсидій, дотацій, позичок на розвиток окремих галузей, виробництв, регіонів; використання системи державних замовлень та закупівель; методи індикативного планування тощо.

До методів непрямого регулювання належать: надання податкових і кредитних пільг з диференціацією за відповідними галузями й виробництвами, які визнані пріоритетними; здійснення політики прискореної амортизації, цінової та експортно-імпоротної політики, у тому числі встановлення різних імпорتنих та експортних тарифів тощо.

Проблема державної підтримки економічного зростання знаходиться у сфері обґрунтування пріоритетних напрямів фінансування державою програм соціально-економічного розвитку країни та її регіонів, а також оцінки ефективності такого фінансування. Встановлено, що не існує односпрямованого взаємозв'язку між державними витратами та темпами економічного зростання країни.

Поєднання важелів державної підтримки та ринкового регулювання регіонального розвитку має відбуватися на основі економічної координації. В країнах з ринковою економікою економічна координація здійснюється шляхом інформування та мотивації

(економічної зацікавленості або втрат). Виходячи з цього, вибір інструментів державної підтримки вирівнювання соціально-економічного розвитку регіонів країни має відбуватися на базі науково-обґрунтованих управлінських рішень (прогнозів, стратегій, програм, проектів та планів).

Державна політика регіонального розвитку втілюється у відповідних стратегіях, програмах, проектах та планах, що мають розроблятися з урахуванням недостатньої ефективності традиційних інструментів вирівнювання регіонального розвитку, таких як, наприклад, трансферти.

Доцільно проводити постійний моніторинг показників економічного та соціального розвитку регіонів, для відстеження та своєчасного корегування його диференціації.

При цьому неоднорідність економічного простору проявляється у місцях концентрації економічної діяльності, де простір приймає шпильку форму, а на інших територіях воно однорідне. Посилення неоднорідності простору знижує самоорганізацію національної та регіональної економік [1].

Державна підтримка вирівнювання соціально-економічного розвитку регіонів країни складається з наступних інструментів:

- Аналіз слабких сторін та конкурентних переваг регіону;
- Узгодження цілей та напрямів соціально-економічного розвитку регіону загальним цілям державної регіональної політики;
- Аналіз можливості залучення інвестиційних ресурсів для стимулювання соціально-економічного розвитку регіонів;
- Аналіз можливості створення точок економічного зростання для стимулювання соціально-економічного розвитку регіону;
- Вибір інструментів державної підтримки вирівнювання соціально-економічного розвитку регіонів.

Отже, застосування запропонованих інструментів здатне зменшити соціально-економічну нерівномірність регіонального розвитку в економічному просторі України, що набуває особливого значення під час посилення зовнішньополітичних викликів та загострення загрози цілісності країни.

Цей перелік доцільно доповнити постулатом про те, що конкурентні переваги регіону виступають базовим фактором для формування у ньому точок економічного зростання з метою реалізації державної регіональної політики, спрямованої на вирівнювання соціально-економічного розвитку регіонів країни в її економічному просторі.

Список використаних джерел

1. Гонта О. І. Структуризація зовнішніх впливів на економіку регіонів України в умовах глобалізації / О. І. Гонта // Чернігівський науковий часопис Чернігівського державного інституту економіки і управління. Сер. 1: Економіка і управління. - № 1. – 2011. – С. 21-29.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСПОРТНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Комар Дмитро Леонідович,
аспірант,
Класичний приватний університет

Відповідно до транспортної стратегії України на період до 2020 року транспорт є однією з базових галузей економіки, ефективне функціонування якої є необхідною умовою для забезпечення обороноздатності, захисту економічних інтересів держави,

підвищення рівня життя населення. На сьогодні галузь транспорту в цілому задовольняє потреби національної економіки та населення у перевезеннях, проте рівень безпеки, показники якості та ефективності перевезень пасажирів і вантажів, енергоефективності, техногенного навантаження на навколишнє природне середовище не відповідають сучасним вимогам [1]. При цьому також Україна має найвищий транзитний потенціал у Європі та може отримувати від транзиту і надання інших видів транспортних послуг прибуток за умови побудови надійної системи транспортної безпеки.

Аналіз змісту транспортної безпеки свідчить, що вона спрямована на захист пасажирів, власників, отримувачів і перевізників вантажів, власників транспортних засобів і осіб, що його фрахтують, транспортного комплексу, включаючи інфраструктуру та працівників, економічний стан країни, включаючи бюджети всіх рівнів, екологічний стан навколишнього середовища.

Міністерство інфраструктури України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сфері забезпечення безпеки на транспорті, що є одним з основних його завдань. А саме, Управління безпеки на транспорті та технічного регулювання, як структурний підрозділ Міністерства, займається питаннями безпеки руху, перевезення небезпечних вантажів, технічного регулювання, ліцензування, цивільного захисту, а також сприяє впровадженню норм та стандартів ЄС у транспортній сфері.

Під транспортною безпекою розуміється стан захищеності суспільних відносин, предметом яких є особисті та суспільні цінності, національні та міжнародні інтереси у сфері функціонування транспорту від внутрішніх загроз. Відповідно до цього на думку Степанова О.В. до зовнішніх джерел загроз транспортної безпеки відносять: діяльність економічних, політичних, військових структур, яка спрямована проти інтересів України у транспортній сфері; міжнародна конкуренція за володіння новими ринками транспортних послуг, новими транспортними технологіями; витіснення України з світових транспортних ринків; діяльність міжнародних терористичних організацій. До внутрішніх джерел загроз транспортної безпеки відносять: несприятливу криміногенну обстановку в країні; незадовільний матеріально-технічний стан деяких галузей транспортного комплексу; недостатню координацію діяльності регіональних органів державної влади, органів державної влади з формування та реалізації єдиної державної політики у транспортному комплексі та забезпечення транспортної безпеки [2, с. 562].

При державному контролі за роботою транспорту особлива увага приділяється таким принципам [3]:

- узгодження планів розвитку транспортної інфраструктури з генеральною схемою планування території України, планами використання земельних ресурсів;
- реалізація жорсткої антимонопольної політики;
- лібералізація ціноутворення на ринку транспортних послуг;
- забезпечення екологічної безпеки, обов'язкового дотримання екологічних стандартів і нормативів під час провадження діяльності у галузі транспорту;
- стимулювання розвитку енергозберігаючих і екологічно безпечних видів транспорту.

Критеріями ефективності державної політики у сфері транспорту є: забезпечення динамічності розвитку галузі; забезпечення балансу між інтересами виробників і споживачів, що відповідає потребам розвитку суспільства; економічна ефективність, що означає прибуткову роботу підприємств галузі, мінімізацію витрат у використанні ресурсів транспортного господарства та його послуг; забезпечення суспільно прийняттого рівня безпеки функціонування транспортних систем для життя і здоров'я людей, задоволення потреб держави в транспортних послугах [4].

З огляду на це, національними інтересами України у транспортній сфері можна вважати такі: оптимальне використання транзитного потенціалу України, мінімізація транспортної складової у собівартості товарів, забезпечення конкурентоспроможності

українського транспорту на світових ринках перевезень і транспортне забезпечення потреб економіки та населення країни, готовність роботи транспорту за надзвичайних і мобілізаційних умов.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Транспортної стратегії України на період до 2020 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.10.2010 р. № 2174-р [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2174-2010-%D1%80>.
2. Степанов О.В. Забезпечення транспортної безпеки / О. В. Степанов // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. - 2015. - Вип. 156. - С. 560-565.
3. Контроль у сфері транспорту як функція державного управління / Є. Д. Федорчук // Теорія та практика державного управління. - 2013. - Вип. 4. - С. 99-104.
4. Степанов В.Ю. Державне регулювання транспортною сферою / В. Ю. Степанов // Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління. - 2016. - Вип. 1. - С. 97-103.

РЕІНЖИНІРИНГ В УПРАВЛІННІ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ (МІКРО- ТА МАКРОРІВНІ)

Комеліна Ольга Володимирівна,

доктор економічних наук , професор,

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

Степаненко Євгенія,

магістрант,

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

В сучасних умовах господарювання підприємства, міста, регіони, країни стикаються з глобалізаційними процесами, що супроводжуються інтенсивністю змін, нерівномірністю розвитку ринку, невизначеністю середовища, неузгодженістю у реалізації потреб та інтересів різних учасників ринку. Крім цього, важливою вимогою часу щодо організації діяльності підприємств у складних умовах функціонування є перегляд підходів щодо управління ними з позицій забезпечення сталого розвитку.

На жаль, економічні чинники розвитку, зокрема високі темпи виробничої діяльності підприємств, можуть співіснувати з низьким рівнем ефективності економічних і соціальних процесів, створювати загрози для навколишнього середовища. В процесі дослідження структури взаємодії підприємств, ринків, процесів логістики і відтворення, необхідно глибше вивчати закономірності групування економічних систем за об'єктами, видами середовищ, процесами і проектами. Це дасть можливість будувати раціональну структуру інтеграційних зв'язків підприємств з іншими видами соціально-економічних систем, які в умовах постійних змін забезпечуватимуть сталий розвиток підприємств [1].

Важливу роль у досягненні сталого розвитку підприємств відіграє інтенсивне і збалансоване використання його потенціалу як основи, на якій будуються і реалізуються його зовнішні і внутрішні відтворювальні процеси. У зв'язку з цим актуалізується необхідність формування багаторівневої системи управління розвитком підприємства, яка має ґрунтуватися на раціональному використанні і побудові взаємозв'язків між різними видами і рівнями напрямів діяльності, ієрархії управління, сферами функціональної відповідальності, ресурсами.

За умов мінливого зовнішнього середовища головним завданням підприємства стає швидке реагування на зміни, вчасне застосування нових методів і підходів оцінювання його результативності, активне запровадження інновацій. Одна з нових концепцій розвитку бізнесу і управління базується на системі реінжинірингу бізнес-процесів (РЕП), що має прямий зв'язок із системою Тотальної якості (TotalQuality). Реінжиніринг бізнес-процесів виділяється серед існуючих концепцій управління бізнесом і представлений у роботах В. Ільїна, Є. Ойхмана, Е. Попова, Рєпіна В., В. Пономаренка, М. Хаммера, Д. Чампі, Дж. Харрінгтона та інших вчених.

Майкл Хаммер запропонував розглядати реінжиніринг як фундаментальне переосмислення і радикальне перепроєктування бізнес-процесів з метою досягнення істотного поліпшення якості функціонування підприємства [3]. Практична реалізація реінжинірингу бізнес-процесів в управлінні інноваційними проектами на основі логістичних підходів створює нові можливості щодо визначення джерел розвитку та піднесення конкурентоспроможності підприємств, виступає важливим методом інноваційного прориву корпорацій та формування їх інноваційного потенціалу.

Проведення РБП є складним процесом, який потребує часу та концентрації зусиль всієї організації. Як і будь-який глобальний процес, який впливає на життєдіяльність підприємства та радикально змінює способи його функціонування, РБП підкоряється певним принципам проведення: інтегрування бізнес-процесів; самостійність прийняття рішень виконавцями бізнес-процесів (робіт); логічна послідовність реалізації бізнес-процесів; функціональна доцільність та ефективність організації бізнес-процесу; багатоваріантність реалізації бізнес-процесів; зменшення кількості входів у бізнес-процеси; зниження обсягів робіт з перевірки і контролю бізнес-процесів; скорочення узгоджувальних процедур; відповідальний (проектний) менеджер є єдиною контактною особою процесу.

З позицій забезпечення сталого розвитку як мікро-, так і макросистем, реінжиніринг розглядається як сукупність методів і засобів, призначених для кардинального поліпшення результуючих показників їх діяльності шляхом моделювання, аналізу і перепроєктування існуючих бізнес-процесів, виступає дієвим методом перебудови діяльності з урахуванням нових, суспільно значимих пріоритетів сталого розвитку (економічних, екологічних, соціальних). Реінжиніринг бізнес-процесів застосовується за необхідності радикальних змін, що передбачає створення цілком нових, ефективніших бізнес-процесів на без урахування їх старої організації.

Важливо, що РБП як метод управління має три вихідні позиції щодо практичної реалізації:

1) спрямований на істотне поліпшення діяльності підприємства (якісний перехід до нового рівня ефективності бізнесу, здійснення прориву; критерій результативності реінжинірингу – разючий прорив в ефективності функціонування);

2) передбачає радикальне перетворення підприємства, по суті відмову від того, що було раніше, новий винахід того, як робота повинна бути виконана;

3) спрямований на застосування моделі управління бізнес-процесами, що передбачає розроблення групи взаємозалежних завдань, що спільно створюють цінність для споживача, є засобом створення цінності для споживачів [3-4].

Застосування РБП може бути дієвим інструментом реалізації регіональних чи національних пріоритетів сталого розвитку, а його інструментарій має забезпечувати: розвиток ринків, поточні і майбутні потреби споживача, суттєве підвищення ступеня їх задоволення; докорінну зміну критеріїв оцінювання якості діяльності мікро- та макросистем в системі вимог сталого розвитку, що має супроводжуватися одночасним зменшенням кількості процесів та їх вартості, зниженням витрат часу на виконання виробничих функцій, радикальним скороченням тривалості виробничих циклів, значним поліпшенням процесу управління якістю.

Аналіз практики зарубіжних підприємств свідчить, що застосування РБП дає змогу побудувати систему інноваційного розвитку підприємства, що зокрема передбачає більш

ефективне використання кадрового, виробничого, інноваційного, інвестиційного потенціалу підприємства та забезпечення прискореного впровадження нових технологій. Цей підхід створює умови для забезпечення адаптації підприємства до функціонування в умовах інформаційного суспільства і «суспільства знань», дає можливість радикального поновлення результатів за рахунок створення нових технологій бізнес-процесів, базується на використанні сучасних інформаційних технологій для досягнення цілей сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Komelina O. Re-Engineering for innovative potential development. // Innovative potential of the national economy: the implementation of priority: [Monograph] / Under the general editorship of Raimbekov Zh.S., Rakhmetulina Zh.B. - Astana: L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2017. - 255 p. – p. 95-1-7.
2. Робсон М., Уллах Ф. Практическое руководство по реинжиниринге бизнес - процессов: Пер. с англ - М: .. ЮНИТИ, 2007.
3. Хаммер М. реинжиниринга корпорации: Манифест революции в бизнесе / Майкл Хаммер, Джеймс Чампи, пер. с англ. Ю.Е.Корнилович. - М, : Манн, Иванов и Фербер, 2006. - 287с.
4. Харрингтон Дж. Оптимизация бизнес-процессов: документирование, анализ, управление, оптимизация / Дж. Харрингтон, К.С. Эсселинг, Х. Ван Нимвеген; [Пер. с англ.]. - СПб. : Азбука; СПб. : БМикро, 2009. - XXIV, 328с.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Кондратенко Наталія Олегівна,

доктор економічних наук, професор,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Козирева Анна Костянтинівна,

студентка,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Найважливішим показником розвитку економіки є інвестиції. Інвестиційний процес задає напрям стратегічного розвитку й формує підґрунтя для успішного економічного і соціального розвитку країни та її регіонів. Активізація інвестиційної діяльності та нарощування обсягів інвестицій є визначальними факторами при проведенні структурних реформ в економіці, реалізації соціально-орієнтованої інноваційно-інвестиційної моделі розвитку в Україні. Вирішення поточних і довгострокових завдань соціально- економічних реформ вимагає зваженої, всебічно обґрунтованої інвестиційної політики та державного регулювання інвестиційної діяльності у регіонах України.

Криза інвестиційних процесів і дієвих механізмів інвестування розвитку національної економіки в нашій країні обумовлюється низкою важливих причин. Проте основна складність інвестиційних процесів на сучасному етапі трансформації вітчизняної економіки полягає, насамперед, у дуже обмежених можливостях щодо внутрішніх нагромаджень і неспроможності вітчизняних інвесторів повною мірою компенсувати брак капітальних вкладень для відновлення і підтримки економічного зростання.

Визначальним в управлінні інвестиційною діяльністю в умовах трансформації вітчизняної економіки на ринкові засади є інституційне забезпечення політики цієї трансформації, створення ефективного законодавчого поля. На цій основі потрібна невідкладна реструктуризація галузей економіки в напрямі соціальної спрямованості. Це

створить ґрунтовну основу підвищення дієздатності держави в розвитку соціальної сфери, підвищення доходів населення (зарплати, пенсії, надання соціальних послуг).

Державне регулювання інвестиційної діяльності визначається як сукупність послідовних цілеспрямованих дій органів державної влади на інвестиційну діяльність з метою узгодження їх інтересів і дій у напрямку досягнення стратегічних і тактичних завдань державної інвестиційної політики.

Розвиток інвестиційної діяльності на регіональному рівні, значною мірою буде залежати від реалізації механізмів державного регулювання інвестицій у регіоні. Механізми державного регулювання інвестиційного процесу на регіональному рівні являє собою сукупність різноманітних форм, інструментів і методів організації інвестиційних відносин, які можна розподілити за: рівнями регулювання (держава, регіон, інвестор); формами власності (державна, недержавна, комунальна); джерелами інвестування (інвестиції банків і фондів, збереження населення, інвестиції підприємств); інвестиційними регуляторами (податки, кредити, трансферти, цінні папери); функціями інвестиційного управління (прогноз, планування, організація, координація, стимулювання, контроль) [1].

Державне регулювання інвестиційної діяльності на регіональному рівні полягає у здійсненні впливу на відповідні інвестиційні рішення суб'єктів інвестиційного процесу за допомогою відповідних інструментів:

- податків і податкових пільг;
- грошово-кредитної та амортизаційної політики;
- надання фінансової допомоги у формі дотацій, субсидій, субвенцій, бюджетних позик;
- розширення практики спільного державно-комерційного фінансування інвестиційних проєктів з залученням іноземного капіталу;
- стимулювання інвестицій в реальний сектор економіки за рахунок розвитку системи державних гарантій, що надаються інвестору на пріоритетних для регіону напрямках інвестування;
- посилення інвестиційної спрямованості бюджетної політики при врахуванні інших напрямів, які потребують уваги з боку регіональних органів влади;
- підтримка підприємств за рахунок коштів централізованих інвестицій, шляхом кредитування на платній та конкурсній основі;
- цінового регулювання на регіональному рівні.

Сучасний стан державного регулювання інвестиційної діяльності на регіональному рівні характеризується низькою ефективністю прийнятих управлінських рішень. На шляху їх прийняття існують певні перешкоди:

- відсутність надійної інформаційної бази оцінки інвестиційного клімату в регіоні;
- незбалансованість наявних інвестиційних ресурсів з реальною інвестиційною ємністю регіону;
- нерівномірний розподіл інвестиційних ресурсів у територіальному й галузевому розрізах;
- невідповідність інтересів закордонних інвесторів регіональним пріоритетам вітчизняного інвестування [2].

Для розвитку регіональної інвестиційної діяльності необхідно впровадження в органах державної влади одночасно з діючими адміністративними регулятивно-координаційних функцій інвестиційного менеджменту та підвищення ролі місцевих державних адміністрацій в регулюванні взаємовідносин між суб'єктами інвестиційної діяльності.

Система державного регулювання інвестиційної діяльності у регіонах України повинна складатися й функціонувати відповідно до цілей і пріоритетів, для реалізації яких вона розроблена.

Пріоритетними напрямками у цьому аспекті повинна бути оптимізація розмірів і структури інвестицій та ефективне управління її елементами, у результаті реалізації яких передбачається досягти:

максимізації доходів бюджету;

оптимізації структури інвестицій в інтересах забезпечення стійких передумов для економічного зростання (зокрема з погляду регіональних пропозицій);

використання об'єктів інвестування як інструменту залучення інвестицій тощо.

Основними завданнями оптимізації відносин між державою і регіонами в інвестиційній сфері є узгодження інтересів та гармонізація підходів обох сторін до головних напрямів і механізмів побудови цих відносин.

Основний акцент інвестиційній діяльності регіонів необхідно ставити на розвитку тих сфер виробництва, які сприятимуть економічному зростанню регіону, країни в цілому. На регіональному рівні необхідно застосувати нові комплексні підходи до довгострокових відносин, які відповідали б сучасним політичним реаліям, а також пріоритетним інтересам держави, пов'язаних з європейською інтеграцією.

Список використаних джерел

1. Мартиненко В.Ф. Державне управління інвестиційним процесом в Україні [Текст] / В.Ф. Мартиненко: Монографія – К.: Вид-во НАДУ, 2005. – 296 с.

2. Мерзляк А.В. Механізми державного управління іноземними інвестиціями: регіональний аспект [Текст] / А.В. Мерзляк: Моногр. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 300 с.

РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Корінчевська Ірина Анатоліївна,

*доктор філософії з державного управління, доцент,
Інститут менеджменту та охорони здоров'я, МАУП*

Згідно з даними ООН, до 2050 р. населення України скоротиться на 10 млн осіб [5].

За будь-яких умов кількість українців зменшуватиметься, оскільки потенціал демографічного зростання вичерпано. Наша держава вже пережила той сприятливий етап, коли в репродуктивний вік вступила значна кількість жінок, народжених у другій половині 1980-х років; нині цю кате-горію становлять дівчата, що з'явилися на світ у 1990-х роках – у період стрімкого скорочення народжуваності.

Репродуктивне здоров'я як складова загального здоров'я вважається важливим чинником забезпечення сприятливих демографічних перспектив країни, передумовою формування демографічного і соціально-економічного потенціалу, відтворення виду та збереження генофонду [2].

Тому для нашої держави надзви-чайно важливе значення має стан репродуктивного здоров'я нації, мож-ливості реалізації як чоловіками, так і жінками своїх репродуктивних прав, включених до міжнародно-правових актів, до основних з яких можна віднести: Загальну декларацію прав людини (ст. 3); Міжнародну угоду про цивільні і політичні права (ст. 9.1); Конвенцію ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (ст. 12.1, 16.1); Міжнародну угоду про економічні, соціальні і культурні права (ст. 12); Матеріали Четвертої Все-світньої конференції зі становища жінок (ст. 89 – 93).

На сьогодні основні з цих документів вже ратифіковані Україною і це свідчить про спрямування національ-ної державної політики у сфері РЗ відповідно до сучасних міжнародних правових стандартів.

Основними нормативними актами, що регулюють репродуктивні права та здоров'я в

Україні є: Конституція України, Закон України “Основи законодавства України про охорону здоров’я, Закон України “Про охорону праці”, Сімейний кодекс, Державні ці-льові програми: “Репродуктивне здоров’я нації на 2006–2015 роки”, “Репродуктивне здоров’я нації на період до 2015 року”, „Здоров’я нації” на 2002-2011 роки” та інші нормативно-правові документи (постанови КМУ, накази МОЗУ, і т.д.) [1].

Згідно зі статистичними даними, офіційними звітами МОЗ та фахівцями проекту USAID “Репродуктивне здоров’я в Україні”, результати виконання Державної програми “Репродуктивне здоров’я нації на період до 2015 року”, наблизило Україну до виконання Цілей розвитку тисячоліття, безпосередньо пов’язаних із забезпеченням репродуктивного здоров’я.

Програма сприяла зниженню ма-теринської смертності, неонатальної та малюкової смертності. Також було покращено доступ до інформації з питань репродуктивного здоров’я молоді та підлітків. А це сприяло збільшенню застосування сучасних методів контрацепції та зниження числа абортів та захворюваності на інфекції, що передаються статевим шляхом [3].

Водночас, дані звітів засвідчують, що, не зважаючи на значні позитивні зрушення, основні показники репро-дуктивного здоров’я в Україні все ще не відповідають показникам у країнах Європейського Союзу.

Тому важливо, щоб досягнуті результати були не лише збережені, але й покращені. Необхідним кроком у напрямку поліпшення ситуації має стати прийняття нової державної програми.

В умовах економічної кризи та військового конфлікту виникає ризик погіршення основних показників у репродуктивній сфері, а поточна си-туація ставить під загрозу збереження репродуктивного здоров’я нації в цілому [4].

Зважаючи на це, існує необхідність прийняття нової державної програми, в межах якої й надалі буде реалізовува-тись комплекс заходів щодо покращення репродуктивного здоров’я.

Метою нової програми має бути комплексне вирішення більшості нагальних проблем у сфері охорони репродуктивного здоров’я населення та планування сім’ї відповідно до заходів, передбачених Європейським планом дій ВООЗ з посилення охорони се-ксуального, репродуктивного здоров’я та прав людини.

Державна соціальна програма “Репродуктивне здоров’я нації” на період 2017-2021 рр. має базуватися не лише на суто медичних аспектах, а й враховувати питання культури здоров’я, дитячої захворюваності, поши-реності венеричних та інфекційних хвороб, психологічні проблеми в нестабільній родині, економічні аспекти тощо.

Вирішення питань репродуктивного здоров’я та прав повинні перебу-вати в полі уваги на національному та місцевому рівні (у політичній, економічній та соціальній площині), у спів-праці з мережею партнерських орга-нізацій через навчання, просвітництво і волонтерство, моніторинг та оцінку системи надання послуг в сфері охоро-ни здоров’я та освіти.

Список використаних джерел

1. Жилка Н. Я. Аналітичний огляд зако-нодавчого забезпечення охорони репродуктивного здоров'я в Україні / Н. Я. Жилка. - К. : Вид-во Раєвського, 2005.
2. Матеріали Круглого столу “Проблема репродуктивного здоров’я та залучення чоло-віків до її вирішення” // за сприяння Фонду народонаселення ООН та участі Державної соціальної служби для сім’ї, дітей та молоді, Ліги соціальних працівників України (7 вересня 2005р.)//www.unfpa.org.ua
3. Матеріали Круглого столу “Стратегія державної політики у сфері репродуктивного здоров'я нації” (19 червня 2015 р.)// <http://www.rada.gov.ua>
4. Радучич Ольга. Репродуктивне здо-ров’я нації: коли питань більше, ніж відповідей // <http://health-ua.com/>
5. До 2050 року населення України може скоротитися майже вдвічі //

ЦІННІСНІ ЗМІНИ ТА РОЛЬ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Котовська Ольга Петрівна,

кандидат філософських наук, доцент,

Національна академія державного управління при Президентіві України

Об'єктивні громадсько-політичні, культурні та цивілізаційні «зсуви» свідчать про остаточний відхід західноєвропейського суспільства від світоглядних принципів Модерну [2, с.95]. Постмодерні зміни у загальносвітовому вимірі призводять до трансформації функцій держави в класичному їх розумінні та підносять проблему збереження єдиного центру, здатного в умовах нестабільності й повсюдних конфліктів, інформаційних воєн, втрати довіри до міжнародних організацій забезпечити керованість суспільства та консолідувати його як на інституціональному рівні, так і на рівні суспільних цінностей. Без підтримки й довіри населення, без опори на стійку систему суспільно-політичних цінностей, що інституціалізуються у формі політичної культури, державотворча діяльність втрачає ознаки поступального розвитку держави [4, с.348].

Сучасні теорії цінностей за допомогою емпіричних методів нейронаук, психології, соціології та економіки намагаються пояснити природу цінностей та їхню ієрархію, зрозуміти чому і за яких умов людина дотримується певних переконань та приймає певні суспільні й політичні цінності. У знаковій для подальших досліджень книзі «Тиха революція: зміни цінностей та політичних стилів серед громадськості» (1977) американський соціолог Р.Інглегарт наголосив на двох суттєвих ціннісних трансформаціях, які в країнах з сталої та тривалої демократії відбулись впродовж 50–70-их рр. ХХ ст., а саме на: переході від матеріальних до постматеріальних цінностей; «зсуві» традиційних цінностей безпеки до самовираження, громадської активної та участі у прийнятті важливих політичних рішень [5, с.4–5]. Гіпотеза про те, що внаслідок індустріалізації світ сильно змінився, а цінності трансформувались, неодноразово була емпірично підтверджена в рамках проектів «Європейське дослідження цінностей» (European Values Study) та «Всесвітнє опитування цінностей» (World Values Survey), що проводяться з 1981 р. згідно методології запропонованої самим Р.Інглегартом та ізраїльським соціальним психологом Ш. Шварцем [8]. Дослідження серед іншого, підтвердило, появу в 1950–1970-их рр. нового покоління, котре загалом є носієм постматеріальних цінностей, тобто прагне до максимального самовираження, відзначається скептичним ставленням до влади, релігії та ідеологій, схильне довіряти демократичним інституціям, а не окремим особам, чутливе до навколишнього середовища і терпиме до девіантних груп (наприклад, гомосексуалістів) [3]. Головний висновок з отриманих результатів полягає у тому, що зростання добробуту населення призводить до демократизації та модернізації суспільного життя. За своєю природою цінності є достатньо інертними, а тому, зважаючи на ціннісні пріоритети того чи іншого народу можна говорити про особливості національного менталітету, про архетипи суспільно-політичного життя. Одночасно інтенсивні зміни, які спостерігаються впродовж ХХ–ХХІ ст., ставлять перед національними спільнотами своєрідні виклики, підсилюють або, навпаки, послаблюють пріоритетність тієї чи іншої ціннісної складової.

Переосмислення особливостей вітчизняних трансформаційних процесів в епоху Постмодерну особливо гостро ставить проблему зміни суспільно-політичних цінностей. На етапі реформування державної системи України й загострення питання відповідності державно-політичного життя теперішнім очікуванням українського суспільства важливо дослідити ті процеси, які відбуваються у сфері переоцінки «старих» цінностей та

формування «нових» ціннісно-сміслових орієнтирів, зокрема у молоді. В Україні питання цінностей набуло особливого значення, коли поразка ідеалів Помаранчевої революції стала очевидною. «Кульмінацією цього дискурсу, – зауважує львівський історик Я.Грицак, – став Євромайдан, котрий не випадково називали Революції Гідності або революцією цінностей» [3]. Загалом, згідно дослідження Інституту економіки та прогнозування НАН України «Соціокультурні зміни модернізації економіки України» за 2002–2015 роки, тенденція росту екстраверсії, тобто цінностей *самовираження*, особливо помітна за період 2002–2006 рр. (ріст в 1,7 рази) й характеризується незначними змінами впродовж наступного періоду перед та після Революції гідності (березень 2014 р. – грудень 2015 р.) – ростом у 1,1 рази [1] й значними інверсійними процесами впродовж 2016 року. Події останніх трьох років вплинули на формування цінностей громадсько-політичної активності саме серед молодого покоління українців. З іншого боку, «відкат назад» у показниках постматеріальних цінностей у значній мірі зумовлений помітним падінням рівня життя українців. Так, якщо у 2015 р. згідно рейтингу індексу рівня життя (Prosperity Index) [6], в якому враховані економічні показники та умови ведення бізнесу в країні, рівня управління, освіти, охорони здоров'я, безпеки, персональної свободи, соціального капіталу, Україна опустилась на сім позицій порівняно з 2014 р. та посідала 70-те місце з 142-ох країн, то згідно цього ж рейтингу в 2016 р. Україна опинилась на 107-му місці серед 149 країн [7].

Після здобуття Незалежності перед українським суспільством повстала дилема вибору власних ціннісно-сміслових орієнтирів. Одна частина суспільства тяжіла до перенесення в українські архетипи суспільно-політичного життя ліберальних цінностей країн сталої та розвиненої демократії, інша – до збереження сформованих в період колоніального минулого патерналістських цінностей. На сучасному етапі спостерігається загострене протистояння прихильників цінностей минулого та прибічників ліберально-демократичних цінностей. Нові виклики, які стоять перед сучасними державами, в українських реаліях характеризуються: по-перше, нашаруванням власних традиційних (архетипних) та модерних, пострадянських (постколоніальних) і постмодерних трендів; по-друге, перетвореннями як на рівні зовнішніх державно-управлінських форм, так і на рівні світоглядних принципів, соціально-поведінкових норм, ціннісних орієнтацій суспільства; по-третє, ціннісними й структурно-інституційними змінами, які не є однонапрямленими, а бінарними за своєю природою, та можуть сприяти як розвитку демократії, так і посиленню авторитаризму, зменшенню рівня громадсько-політичної активності; по-четверте, кризою принципів ведення міжнародної політики й збереження безпеки, центральними серед яких були закріплені у Заключному акті НБСЄ 1975 р. «матеріальні» за своєю природою принципи територіальної цілісності держав та непорушності їх кордонів [2, с.96–97]. Без адекватного врахування суспільно-політичних цінностей українського суспільства органами державної влади та місцевого самоврядування у формуванні державної політики і при виконанні політичних, управлінських та адміністративних функцій; без готовності суспільних (в тому числі державних) інститутів та суб'єктів громадсько-політичного життя до впровадження масштабних реформ важко розраховувати на їх успішність.

Список використаних джерел

1. Афонин Э.А., Балакирева О. Н., Носко Н.А., Половников И.И. Ментальная Модель украинской трансформации как движение к точкам сингулярности / Э.А. Афонин, О. Н. Балакирева, Н.А.Носко, И.И. Половников // Научно-дослідна робота Інституту економіки та прогнозування НАН України «Соціокультурні зміни модернізації економіки України» за 2002–2015 рр. – 6 с.
2. Афонин Е.А., Суший О.В. Закономірності та особливості української трансформації / Е.А.Афонин, О.В. Суший // Стратегічна панорама. – 2015. – №1. – С.94–108.
3. Грицак Ярослав. Цінності українців: pro et contra реформ в Україні / Я. Грицак. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zbruc.eu/node/37721>.

4. Радченко О. В. Ціннісна система суспільства як механізм демократичного державотворення : монографія / О.В. Радченко. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2009. – 380 с.
5. Inglehart R.. (1977). The Silent Revolution: Changing Values and Political Styles Among Western Publics [Text]. – Princeton, NJ: Princeton University Press, 2015. – 496 pp.
6. Legatum Prosperity Index 2015 [Electronic Resource]. – Access mode: http://media.prosperity.com/2015/pdf/country_profiles/UKR.pdf
7. Legatum Prosperity Index 2016 [Electronic Resource]. – Access mode: <http://www.prosperity.com/rankings>
8. World Values Survey [Electronic Resource] – Access mode: <http://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp>

ЯКІСТЬ ПОСЛУГ ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ

Кривоберець Марина Миколаївна,

старший викладач,

Міжрегіональна Академія управління персоналом

Розвиток національної економіки та поява в Україні верств населення з високим доходом спричинило інтерес до підвищення якості туристичних послуг. Крім того, туризм є провідною сферою діяльності у багатьох країнах світу та відіграє велику роль у формуванні валового внутрішнього продукту, в забезпеченні зайнятості населення, активізації зовнішньоторговельного балансу. Туризм також вагомо впливає на розвиток різних ключових сфер економіки і є одним з найприбутковіших видів бізнесу в світі. Внаслідок цього, необхідно пришвидшити темпи розвитку туристичної індустрії в нашій державі.

Проблема якості обслуговування в туризмі являє собою актуальним питанням розвитку цієї галузі народного господарства. На міжнародному туристичному ринку якість обслуговування – найефективніша зброя в конкурентній боротьбі. Якість обслуговування в кінцевому результаті сприяє підвищенню економічної ефективності туризму загалом « у [4]».

Комплексний характер туристичної діяльності ускладнює встановлення єдиного показника оцінки якості обслуговування. Крім того, вплив ряду чинників економічного, організаційного, технічного характеру не дозволяє виміряти якість обслуговування в різних видах туристичної діяльності з одного і того ж показника. Поняття «якість послуг» та «якість обслуговування» тісно взаємопов'язані між собою, так як і те і інше залежить від виробничих можливостей туристичних об'єктів, будь то туристична фірма, готель, пансіонат чи санаторій.

Необхідно зазначити, що серед вітчизняних вчених проблемами підвищення якості послуг та обслуговування займалися: Апілат О.В., Кифяк В.Ф., Сидоренко І.О., Городні Т.А., Чорненька Н.В., Школи І.М., Окрепилова В.В., Кочерги О.І., Роглева Х.Й., Пуцентейло П. Р., Карсекіна В. І., Ільєнкової С. Д., Качанова В. С., Квартальнова В.О. Проте, стосовно якості туристичних послуг все ще залишається велика кількість маловивчених проблем. Зокрема проблем пов'язаних з оцінкою якості та ефективності туристичних послуг і формуванням на цій основі ефективних систем управління туристичною фірмою. Основними характеристиками зовнішнього середовища є її складність, динамізм і невизначеність. Зовнішні фактори в умовах ринкових відносин сприяють формуванню якості послуг. До них в першу чергу відносяться: вимоги ринку, тобто покупців; конкуренція: нормативні документи в області якості продукції; необхідність завоювання гідного місця, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку; забезпечення іміджу фірми в середовищі покупців, ділових людей та ін.

Якість послуг – це сукупність характеристик, що визначають її здатність задовольняти вже існуючі або передбачувані потреби людини. Якість послуг залежить від ряду факторів. Фактори якості – якісні або кількісні характеристики однієї або декількох властивостей послуги. Класифікація чинників якості послуг досить широка: показники функціонального призначення; показники соціального призначення; ергономічні показники; естетичні показники; показники безпеки; екологічні показники; патентно-правові показники; показники стандартизованості «[3, с. 111-112]».

Крім того, в туристичній індустрії досить різноманітна низка факторів, що значною мірою впливають на створення якісного туристичного продукту, а саме:

1) Дискретність (безперервність) виробництва туристичних послуг і цілісність їх споживання. Фахівці туристичного бізнесу часто говорять: «Гостинність – мистецтво дрібниць». У забезпеченні якості турпродукту всі служби повинні працювати однаково чітко та якісно.

2) Можливість повторного виробництва турпослуг на однаково високому рівні, або тривалість якості. Рішення даної проблеми для багатьох виробників турпродукту виявляється непосильним завданням, що, в свою чергу, часто стає причиною різкого зниження конкурентоспроможності підприємства загалом.

3) Сфера туризму відноситься до такого виду діяльності, де вироблений продукт, будучи невідчутним, споживається одночасно з виробництвом. У персоналу підприємства немає шансу на виправлення браку, а також на повернення гостя. Це дуже важливий момент, оскільки якість роботи персоналу суттєво впливає на якісні характеристики самого турпродукту «[1, с. 156-157]».

Стосовно реалій, то на практиці якість послуги визначається перш за все оперативністю роботи по підбору і організації турів по запитам клієнтів - швидкість обслуговування в комплексі визначає ступінь задоволення кожного клієнта; термінами отримання довідкової інформації; ввічливістю обслуговування, яке виражається в привітності співробітників туристичної фірми, їх увазі до запитів кожного клієнта, терпінні при обговоренні маршруту; відповідністю пропонованого туру реальному змісту; наявністю узгодження всіх складових частин комплексного обслуговування «[2, с. 255]».

Важливим відповідальним завданням для туристичних підприємств є створення репутації високої якості обслуговування гостей, яке забезпечується колективними зусиллями працівників всіх служб підприємства, постійним і ефективним контролем з боку адміністрації. Надані туристичні послуги повинні відповідати очікуванням і фізичним можливостям споживачів, яким адресується послуга, а також вимогам, які передбачають додаткові зручності для споживачів «[2, с. 118]».

Отже, щоб своєчасно реагувати на зниження задоволеності клієнтів наданими послугами, підприємство не повинно нехтувати оцінкою такого важливого показника, як якість надаваних послуг.

Список використаних джерел

1. Захожай В.Б., Салухіна Н.Г., Язвінська О.М., Чорний А.Ю. Управління якістю: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл./ В.Б. Захожай, Н.Г. Салухіна, О.М. Язвінська, А.Ю. Чорний за наук.ред. В.Б. Захожая. – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. – 936 с. : іл. – Бібліогр.: с. 899-931.

2. Кібанов А. Я. Оцінка економічної ефективності удосконалення управління підприємством / А. Я. Кібанов. – М: Інфра, 2009. – 342 с.

3. Мазур І.І. Управління якістю.- 2 –ге видав. / І.І. Мазур, В.Д. Шапіро та інші – «Омега - Л», 2006.- 400 с.

4. Труш Ю.Л. Оцінка ефективності напрямів підвищення якості продукції / Ю.Л. Труш // Наукові праці Національного університету харчових технологій. – К.: НУХТ, 2010. – № 36 - С. 99–102.

ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Крюков Олексій Ігорович,

*доктор наук з державного управління, професор,
Національний університет цивільного захисту України*

Державна екологічна політика України як складова державної управлінської системи потребує нових ефективних механізмів формування та розвитку. Відсутність ефективної системи управління у сфері охорони довкілля, повільне проведення структурних реформ і модернізації технологій в умовах зростання національної економіки призводять до підвищення рівня забруднення та зумовлюють неефективні підходи до використання енергетичних і природних ресурсів.

Антропогенне та техногенне навантаження на навколишнє природне середовище в Україні у кілька разів перевищує відповідні показники у розвинутих країнах світу та продовжує зростати. Україна належить до країн, які орієнтовані на нераціональне використання природних ресурсів. Інтереси бізнесу не збігаються з можливостями природного середовища та не відповідають соціально - економічному становищу держави.

Значні екологічні проблеми та пов'язані з ними негативні соціально-економічні наслідки зумовлені неефективною діяльністю органів державного управління.

Державна екологічна політика тісно пов'язана з економічною та соціальною сферами. Неузгодження нормативно-правових актів з реальною економічною ситуацією, їх прийняття за відсутності системного підходу не тільки не сприяє розв'язанню наявних суперечностей, а й посилює негативне сприйняття населенням економічної та соціально-гуманітарної політики, яку проводить держава через уряд та відповідні інституції.

Державне управління у сфері екології суттєво впливає на охорону, раціональне використання та відтворення навколишнього природного середовища.

Організаційна система управління у сфері екології та природних ресурсів має два зрізи: адміністративно-територіальний і галузевий. Адміністративно-територіальний зріз функціонує на рівні держави, області, району, окремого населеного пункту.

На галузевому рівні функціонують інституції спеціального державного управління. До системи управління у сфері екології та природних ресурсів відносять також органи громадського управління.

В цій системі найбільш вагомим є економічний механізм, який становить собою сукупність методів прогнозування, стратегічного планування та формування економічних відносин, що сприятимуть зміцненню конкурентних позицій держави, реалізації стратегії сталого розвитку.

Систему інструментів та важелів потрібно періодично коригувати відповідно до змін стратегічних цілей, стану довкілля, глобалізаційних процесів, показників економічного розвитку країни .

Таким чином, можна констатувати, що до світових загроз XXI ст. у сфері екології належать деградація природного середовища, посилення боротьби за природні ресурси і продовольство між окремими державами та міждержавними союзами.

Головними складовими державної екологічної політики України мають бути: організація, управління та контроль за дотриманням вимог екологічної безпеки; планування і координація комплексних програм охорони довкілля та раціонального природокористування; контроль за дотриманням єдиної державної політики, що гарантує надійність і стійке функціонування загально-суспільних об'єктів екологічної безпеки.

Список використаних джерел

1. Медоуз Донелла. Пределы роста. 30 лет спустя / Донелла Медоуз, Йорген Рандерс, Деннис Медоуз. – М., 2008. – С. 23.
2. КоммонерБарри. Замыкающийся круг / Барри Коммонер. – М. : Гидрометеиздат,

1974. – 280 с.

3.Хлобистов Є. В. Екологічна безпека трансформаційної економіки / Є. В. Хлобистов. – К. : Агенство «Чорнобильінтерінформ», 2004. – 336 с.

РОЛЬ ДЕРЖАВИ В АНТИКРИЗОВОМУ УПРАВЛІННІ

Курганська Марина Костянтинівна,
здобувач,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Кризи, що виникають час від часу під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників, відіграють важливу роль у розвитку економік, сприяючи «витісненню» з ринку «слабких» гравців та оновленню асортименту продукції та матеріально-технологічної бази суб'єктів господарювання. Криза повинна розглядатися як складне комплексне явище, що охоплює соціальну систему.

Криза змінює тенденції життєдіяльності системи, тобто порушує її стійкість при цьому оновлюючи її. Тому криза як явище оновлення системи та набуття нею якісно нового рівня розвитку так само потрібна, як і спокійне та стабільне існування та розвиток.

Об'єктивно криза характеризується великою кількістю взаємо- пов'язаних ситуацій, які підвищують складність та ризик управління. При цьому є можливим відвернути кризу, стабілізувати її, перевести в іншу площину розвитку, пом'якшити негативні наслідки, перетворити їх на стимулятор розвитку, вийти з неї тощо.

У період кризи проблема управління є найважливішою. Висока компетентність управлінців у таких умовах, з одного боку, дає змогу впливати на розвиток окремих кризових процесів, а з іншого — потребує високої якості управління. Розвиток кризи може спричинити два варіанти кінцевого результату дій менеджменту: банкрутство або подолання кризи.

Одним з найважливіших інструментів виявлення і врахування впливу як зовнішніх, так і внутрішніх чинників є постійне здійснення моніторингу. У процесі моніторингу відбуваються нагромадження інформації і обмін нею між суб'єктом управління і середовищем, що дає можливість своєчасно виявляти потенційні кризові явища і ситуації.

Динаміка виходу з кризи, а потім і економічного зростання визначається не силою держави, а ефективністю непрямого впливу і регулювання інституціональних форм в ринковому середовищі, стимулювання конкуренції, завершення структурної перебудови економіки. За кризою, що представляє собою руйнування всього застарілого і веде до перегляду колишніх уявлень, важливо побачити основи нового рівня розвитку національної господарської системи.

Ця функція держави реалізується шляхом розвитку демократії, підтримки соціально орієнтованого характеру реформ, здійснення політики в інтересах суспільства в цілому, а не будь-яких груп і еліт. Йдеться про інтеграцію державної влади в структурний механізм суспільства, що передбачає регулярну зміну адміністрацій відповідно до волі виборців і захищає суспільство від монополізації влади. Вирішити це завдання можна лише за наявності державного і громадського контролю над владою. Для приведення в дію соціальних чинників, отримання їх максимальної віддачі необхідно забезпечити ряд умов: розвиток законодавчої бази та ефективних механізмів виконання всіма законів, формування механізмів, що забезпечують вирішення соціальних протиріч, підтримку економічної безпеки, політичної стабільності, орієнтації на правовий захист особистості, соціалізацію господарської діяльності.

Найбільше кризових явищ і ситуацій спостерігається на мікрорівні. За статистичними даними щорічно 10–20 % малих підприємств потрапляють у кризові ситуації, близько 10 % цих підприємств припиняють діяльність.

Сьогодні в Україні склалася така ситуація, яка є відображенням як внутрішніх економічних і політичних проблем, так і негативного впливу глобальної фінансової кризи.

В загалі, під антикризовим треба розуміти управління, здатне запобігати або пом'якшувати кризові ситуації у виробничо-господарській діяльності, а також утримувати функціонування підприємства в режимі виживання в період кризи і виходити з кризового стану з мінімальними втратами.

Для запровадження антикризової політики держави, саме держава повинна вжити певних заходів: викуп проблемних активів; вливання капіталу; надання ліквідності центральним банком; поширення державних гарантій на певні види зобов'язань фінансових установ; розширення схем гарантування депозитів [1]; бар'єри для злиття й поглинання; валютні інтервенції; введення адміністративних заходів; встановлення лімітів; встановлення різних імпорتنих та експортних тарифів; грошова емісія та стерилізація грошової маси; державні замовлення та закупівлі; здійснення політики прискореної амортизації; ліцензування та квотування; надбавки, дотації, позики; пільги в оподаткуванні та кредитуванні; регулювання цін; цільові субсидії [2].

Антикризове управління є новим типом управління, яке здатне передбачати, пом'якшувати перебіг криз чи запобігати їм, та є важливим фактором розвитку сучасної економіки, хоч його назва, як і суть, викликають дискусії.

В останні роки в Україні приділяється велика увага спеціалізованій підготовці антикризових керівників, які здатні виводити організацію з кризи з найменшими негативними наслідками. їхня професійна підготовка орієнтована на кризові ситуації. Але при підготовці звичайних менеджерів також слід приділяти велику увагу розвитку здібностей до управління в критичних ситуаціях. Антикризове управління має стати необхідним елементом стратегічного управління.

Антикризове державне управління розподіляється на такі підвиди:

1) передкризове управління, яке здійснюють для своєчасного виявлення та вирішення проблем (прийняття рішень) для запобігання кризи;

2) управління в умовах кризи, що визначає стабілізацію нестійких станів і збереження керованої системи;

3) управління процесами виходу з кризи, яке здійснюють для мінімізації втрат і втрачених можливостей під час виведення з кризи.

До основних принципів державного антикризового управління відносяться:

наукова обґрунтованість антикризових заходів;

правове забезпечення антикризового управління;

підтримка фінансової системи;

надання допомоги найбільшим структуроутворюючим підприємствам;

пріоритетність соціального захисту населення;

запобігання масовим звільненням;

підтримка малого бізнесу і розширення самозайнятості населення.

Важливішим показником - результатом антикризового управління є його ефективність - здатність приносити оптимальний ефект від впровадження відповідних антикризових програм максимально можливим збереженням всіх переваг при мінімальних витратах засобів і ресурсів.

Світовий досвід, накопичений у сфері антикризового управління, дуже корисний. Багато розвинутих країн схиляються до моделі регулювання економіки, яка характеризується вагомою часткою держави в управлінні, високими соціальними гарантіями, жорсткими стандартами кредитування, прагненням не допускати дисбалансу між фінансовими та реальними активами.

Список використаних джерел

1. Богдан Т. П. Глобальна фінансова криза та виклики для економічної політики в посткризовий період / Т. П. Богдан // Фінанси України. – 2010. – № 6. – С. 3–14.
2. Мельниченко О. А. Управління структурними зрушеннями : підручник / О. А. Мельниченко. – Х. : Оберіг, 2013. – 300 с.

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Луганська Єлізавета Дмитрівна,
аспірант,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Промисловість – найважливіша структурна ланка господарського комплексу України. Сьогодні вітчизняні промислові підприємства знаходяться у вкрай складному становищі. Вивчення закономірностей формування і функціонування промислових комплексів дає змогу розкрити додаткові джерела підвищення продуктивності праці на основі розроблених принципів розміщення і територіальної організації промислових об'єктів, окремих галузей та міжгалузевих утворень.

Промисловий комплекс України відіграє найважливішу роль у розвитку економіки країни. Його стан визначає стан виробничого потенціалу держави та являє собою підґрунтя для сталого розвитку та стабільного функціонування всіх галузей економіки України. Від рівня розвитку промислового комплексу залежать всі ключові макроекономічні показники ефективності виробництва на рівні підприємств, галузей та національного господарства в цілому.

За часи незалежності України з боку державних органів влади та управління також здійснювались певні цілеспрямовані заходи щодо підтримки промисловості країни. Про це свідчать прийняті концепції державної промислової політики, стратегії соціально-економічного розвитку України, Закони України, а також загальнодержавні цільові та інші програми розвитку промисловості та її галузей.

Необхідно відмітити, що сучасна ситуація у вітчизняній промисловості, незважаючи на певні кроки держави у напрямі підтримки її розвитку, може бути охарактеризована як критична, оскільки протягом останніх десятиріч промислому розвитку України притаманні руйнівні тенденції, що дозволяє зробити висновок про неефективну політику держави в промисловому секторі та необхідність її негайного переосмислення.

Протягом останніх років частка промисловості у ВВП України скорочується. Промислові підприємства змушені відповідати на зростання викликів та загроз перед їх діяльністю – скорочення попиту на внутрішньому та зовнішніх ринках, подорожчання внутрішніх фінансових ресурсів, гостру потребу в оновленні основних фондів. Одночасно у світі увага до промислової політики зростає. Уряди багатьох розвинутих країн та країн, що розвиваються, розглядають промислову політику як один із засобів стимулювання сталого економічного зростання та підвищення добробуту громадян.

В Україні за 25 років незалежності не вироблено чіткого та системного підходу до того, якою має бути промислова політика, та чи є їй місце в економічній політиці країни взагалі. Ініціативи різних урядів з підтримки промисловості зводилися, в основному, до рішень (часто політичних) про податкові пільги окремим галузям та про пряму фінансову підтримку «чутливих» галузей через їх соціальний аспект. Така підтримка не стимулювала реструктуризацію та розвиток проблемних галузей, а навпаки, консервувала їх проблеми. Напруженість економічного становища вимагає від уряду перегляду підходів до промислової політики і вироблення чіткого та системного бачення на майбутнє.

Збереження існуючої моделі розвитку промислового сектору України з орієнтацією на низькотехнологічне виробництво та експорт може призвести до подальшого нарощування технологічного відставання від розвинутих країн та зниження конкурентних позицій національної економіки.

Структура державного управління промисловістю потребує відповідних змін з метою оздоровлення економічного середовища, в якому діють суб'єкти господарювання, і поліпшення інвестиційного клімату.

Сьогодні для України ключовим завданням є формування національної системи, яка спроможна не лише забезпечити високий технологічний рівень промислового розвитку, а й сприяти забезпеченню конкурентоспроможності країни та її участі як рівноправного партнера у технологічному процесі.

Розв'язання зазначених проблем можливе шляхом застосування програмних комплексних заходів щодо державної підтримки промисловості, що передбачають:

- удосконалення законодавства у сфері функціонування та розвитку промисловості;
- структурні перетворення промислового комплексу: реструктуризація, реорганізація, у тому числі створення науково-виробничих об'єднань;
- забезпечення інвестиційно-інноваційної політики розвитку промисловості;
- впровадження сучасних ринкових механізмів господарювання;
- збереження і виведення на новий якісний рівень кадрового потенціалу промисловості.

Визнання того факту, що вузькість, насамперед, внутрішнього ринку наукоємної продукції нездатна забезпечувати її стабільний випуск вітчизняним виробництвом та стимулювати науково-технічну діяльність щодо інноваційних розробок, має спонукати до усвідомлення необхідності підтримки інноваційної діяльності державою доти, доки зростання інноваційного виробництва не буде викликане стійким попитом на його продукцію [1].

Слід зазначити, що в Україні практично неможливо виокремити та поррахувати ефекти від надання державної допомоги, оскільки не існує адекватного обліку та контролю за впровадженням заходів допомоги та за їх результатами. Відсутність контролю та аналізу результатів є однією з основних причин низької ефективності проектів державної допомоги. Крім того, рішення про надання державної допомоги в Україні, як правило, не базуються на оцінці економічної ефективності проектів, а є політичними або пролобійованими зацікавленими групами.

Ефективні заходи підтримки промислових підприємств мають давати зростання обсягів виробництва, експорту, підвищення прибутковості, створення нових робочих місць. Але в умовах України державна допомога часто націлена на підтримку збиткових державних підприємств та на вирішення короткострокових соціальних цілей.

Для промислового розвитку особливо важливим є формування ринку цінних паперів, що додає капіталові належну мобільність. В Україні «стрижнем програми реформування промислового комплексу повинні стати заходи інституціонального й організаційного характеру, спрямовані на підвищення рівня його інтегрованості» [2].

Володіючи потужним інтелектуальним і технологічним потенціалом у промисловості, Україна має перспективи створення конкурентоспроможного промислового комплексу, здатного утвердити її як високотехнологічну державу.

Список використаних джерел

1. Інноваційна стратегія українських реформ / А.С. Гальчинський, В.М. Геєць, А.К. Кінах, В.П. Семиноженко – К.: Знання України, 2002. – 336 с.
2. Попович О.С. Місце пріоритетів в реалізації державної науково-технологічної політики України / О.С. Попович // Наука та наукознавство. – 2001. – № 2. – С. 65 – 73.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Лук'янченкова Вікторія Євгенівна,
здобувач,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Будівництво становить самостійну галузь народногосподарського комплексу держави, яка виконує значну роль у створенні умов для динамічного розвитку економіки країни та її регіонів.

Будівельний комплекс являє собою сукупність виробництв і організацій, що характеризуються тісними і стійкими економічними, організаційними та технологічними зв'язками для отримання кінцевого результату - забезпечення відтворення основних фондів національного господарства.

Загальновідомо, що будівництво є специфічною галуззю. Досвід розвинутих країн показує, що ефективне виконання державою своїх функцій дає потужний стимул розвитку будівництва. Водночас держава часто зазнає критики за створення різних бар'єрів на шляху його розвитку. Адміністративні бар'єри, бюрократична тяганина, корупція й непрозорість у здійсненні основних функцій держави безпосередньо впливають на обсяги ринку будівництва та ціну об'єктів, оскільки забудовники перекладають усі витрати на подолання бар'єрів влади на кінцевого покупця житла. Останнім часом за кордоном приділяється найбільша увага питанням управління будівельною галуззю, як однією з важливих галузей економіки. Фахівці вважають, і це підтверджено на практиці, що витрати на удосконалювання управління в остаточному підсумку себе багаторазово окупають [1].

Сфера будівництва для України та її регіонів є вкрай важливою, оскільки від її розвитку залежить багато життєво утворюючих чинників:

- Забезпеченість населення регіонів житлом, медичними закладами, закладами освіти і науки, культури;
- Забезпеченість об'єктами виробничого та торговельного призначення;
- Організація та проведення загально будівельних та спеціалізованих робіт щодореконструкції підприємств, житлового будівництва, об'єктів побутово-культурного призначення;
- Своєчасне введення в дію перелічених об'єктів.

Результати економічної діяльності у будівництві залежать від ситуації на ринку землі та земельних відносин, на фінансових ринках, ринках проектних, посередницьких та управлінських послуг, матеріалів, техніки і технологій, підрядних робіт, ринку послуг з експлуатації будівель. Окрім конкуренції на зазначених ринках, регулюючу роль у формуванні взаємовідносин учасників і результатів будівництва відіграють місцеві та центральні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, інші інституції, зокрема з експертизи і контролю будівництва тощо. Формуючи умови діяльності перелічених суб'єктів, держава може стимулювати або гальмувати розвиток будівництва.

Державна політика регулювання розвитку будівельної галузі належить до компетенції Кабінету Міністрів України. Головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з питань забезпечення реалізації політики у сфері будівництва, архітектури та містобудування є Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. Урядовим органом державного управління, що діє у складі міністерства є Державна архітектурно-будівельна інспекція. На місцевому рівні органами управління в будівельній галузі є управління (відділи) містобудування і архітектури місцевих державних адміністрацій, управління (відділи) містобудування і архітектури міст виконавчих органів місцевого самоврядування.

Сьогодні особливе значення набуває нормативно-правове регулювання роботи даної галузі, направлене на:

- посилення контролю за цільовим використанням централізованих капітальних вкладень, формування єдиної інвестиційної програми держави;
- проведення взаємозв'язаної бюджетної, податкової і цінової політики;
- підвищення ролі і забезпечення цільового використання амортизаційних відрахувань, як найважливішого джерела інвестицій;
- послідовне зниження процентної ставки за банківські кредити;
- забезпечення державної підтримки індивідуального житлового будівництва і залучення заощаджень населення на інвестиційні цілі;
- розвиток системи гарантій і правового забезпечення активної діяльності приватних інвесторів, зокрема іноземних;
- створення умов для скорочення незавершеного будівництва, включаючи підвищене оподаткування;
- розширення міжгалузевої інтеграції, створення фінансово-промислових і фінансово-будівельних груп, лізингових, холдингових компаній, розвиток малого бізнесу.

Для того щоб державна політика у сфері будівництва була би більш ефективною, перш за все необхідно щоб держава працювала бік о бік з будівельними підприємствами, тобто при розробці нормативної бази враховувались такі фактори як потенціал, розмір підприємства та перспективи його розвитку.

Підприємства будівельного комплексу України забезпечують інші галузі національного господарства новими основними фондами та виконують роботи чи надають послуги з реконструкції, ремонту та технічного переоснащення діючих об'єктів. Будівельна галузь економіки України тісно взаємопов'язана з іншими галузями національного господарства. Для деяких галузей економіки будівництво є постачальником матеріальної продукції, для інших – споживачем, який відіграє визначну роль у динаміці їх розвитку [2].

Державне регулювання розвитку будівельної галузі слід розглядати, як комплекс заходів державних органів законодавчого, виконавчого і контрольного підпорядкування, дії яких спрямовані на стабілізацію та адаптацію чинної економічної системи до мінливих умов розвитку країни. Тобто зміст державного регулювання розвитку будівництва в Україні полягає у:

- формуванні цілей та завдань розвитку будівельного комплексу;
- визначення об'єктів регулювання;
- організація керуючої системи;
- виділення суб'єктів регулювання і формування їх структури;
- розмежування функцій і вибір необхідних методів регулювання;
- оцінювання результатів регулювання.

Таким чином державне регулювання розвитку будівельній галузі, припускає модель, що включає комплекс заходів щодо формування сприятливого бізнес-середовища та підвищення конкурентоспроможності будівельних підприємств.

Список використаних джерел

1. Бібкін Н.В. Міжнародна практика державного регулювання в сфері будівництва / Н.В. Бібкін // ДонДУУ «МЕНЕДЖЕР». № 1 (67) , 2014 р. С. 115 – 121.
2. Биба В.В. Стан та перспективи розвитку будівельної галузі України / В. В. Биба, В. С. Гаташ // Зб. наук. праць (галузеве машинобудування, будівництво). – Полтава : ПолтНТУ, 2013. – Вип. 4 (39). – Т. 2. – С. 3–9.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Мазур Аліна Борисівна,
здобувач,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Економічний розвиток регіонів України залежить від ряду факторів, які можна поділяти на фактори макросередовища, мезосередовища та мікросередовища. Відповідно макроекономічні фактори є загальнодержавними і формуються на основі законодавчої бази та державної політики. Фактори мікросередовища пов'язані із розвитком економічних суб'єктів в регіоні, їх діяльністю, результатами роботи.

Розвиток будь якого регіону України – багатоцільовий і багатокритерійний процес. Зміст розвитку регіонів може суттєво різнитися. Сьогодні в кожному регіоні України розробляються регіональні програми, метою яких є визначення довгострокових цілей розвитку, параметрів прогнозних змін. Такі програми не обмежуються лише визначенням перспективних напрямів розвитку регіонів. Вони передбачають конкретні дії регіональної влади в розрізі пріоритетних для регіонів сфер економічної діяльності з метою досягнення бажаних прогнозних орієнтирів.

Треба констатувати, що сучасний етап розвитку економічного простору України характеризується посиленням процесів диференціації, зростанням розмаху асиметрії між сильними і слабкими, бідними і багатими регіонами. При цьому відбувається розширення ареалів репресивності та бідності.

Підґрунтям ефективного економічного розвитку регіонів повинно стати реформування всієї системи економічних відносин. Здійснення реструктуризації економіки регіонів передбачає вирішення низки завдань:

- забезпечення розвитку високотехнологічних галузей промисловості та диверсифікація виробничої структури регіонів;
- формування сприятливого інвестиційного клімату та створення спеціальних програм стимулювання розвитку малого і середнього бізнесу;
- здійснення повного обліку активів регіону, не залежно від форми їх власності з метою пошуку шляхів оптимізації їх використання та розширення існуючої податкової бази.

Регіони України за умов упровадження децентралізованої моделі управління дістають реальну можливість розширити свої повноваження щодо регулювання процесів раціонального використання регіональних ресурсів та створення умов для підвищення якості життя населення [1].

Взагалі, державне регулювання економіки є необхідною умовою для забезпечення соціального та економічного розвитку. Держава покликана сприяти підтримці економічної, соціальної й політичної стабільності в кожному регіоні, забезпеченню їх ефективної взаємодії, поєднанню конкретних підходів до вирішення проблем окремих регіонів в єдності із загальними принципами функціонування ринку на всій території. Основні параметри регіонального розвитку задаються центром у вигляді законодавчих і нормативних актів. Це стосується порядку й механізму приватизації, ціноутворення, податкової політики тощо [2].

Ефективність державного регулювання, у першу чергу, залежить від того, наскільки розумно і виважено використовуються економічні, правові та адміністративні важелі у процесі реалізації економічної політики.

Сьогодні, як ніколи, державне регулювання економічного розвитку регіонів, яке має проявлятися у виваженій регіональній економічній політиці, повинно бути спрямоване на вирішення нагальних регіональних проблем та запобігання виникненню інших.

Наростання негативних тенденцій соціально-економічного розвитку регіонів у кризовий період викликає низку надзвичайно серйозних ризиків та загроз як для регіонів, так і для країни в цілому:

- поглиблення диспропорцій у показниках соціально-економічного розвитку регіонів;
- зниження здатності до капіталотворення та інноваційного розвитку у базових (сировинних) галузях старопромислових регіонів, що робить їх продукцію неконкурентоспроможною на світових ринках;
- поглиблення структурних диспропорцій регіональних ринків праці, зростання безробіття та зниження мобільності робочої сили в межах країни [3].

Державне регулювання економічного розвитку регіону передбачає збереження відповідного співвідношення між ринком і державним втручанням. Форми державного регулювання економічного розвитку регіону за своєю сутністю спрямовані на створення економічної бази, яка стабільно розвивається, як основи реальної самостійності розвитку всіх регіонів.

Державне регулювання економічного розвитку регіонів України полягає в систематичному впливі органів державного управління на регіональні пропорції розподілу факторів соціально-економічного зростання за допомогою застосування спеціальних засобів регулювання (механізмів, інструментів, методів тощо) відповідно до Державної стратегії регіонального розвитку, Державної програми економічного та соціального розвитку України і програм соціально економічного розвитку регіонів.

Сьогодні державне регулювання економічного розвитку регіонів України повинно рухатися у наступних напрямках:

- зміцнення соціально-економічних основ держави, збереження її цілісності шляхом забезпечення соціально-економічної інтеграції територій, зміцнення єдиного соціального й економічного простору;
- згладжування відмінностей та характерних рис в рівнях економічного та соціального розвитку регіонів, забезпечення високого рівня і якості життя населення;
- створення сучасного економічного механізму державних відносин, здатного забезпечити функціонування національної економіки як єдиного цілого через поєднання інтересів держави і її регіонів;
- формування соціальної та ринкової інфраструктури.

Втручання держави у регіональний розвиток та її вплив на економічні процеси набуває особливого значення, а державне регулювання економічного розвитку регіонів стає підґрунтям для забезпечення сталого розвитку України.

Список використаних джерел

1. Дідківська Л.і., Головка Л.С. Державне регулювання економіки: Навч. Посіб. – 6-те вид., випр., і доп. – К.: Знання, 2007. – 214 с.
2. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року [Електронний ресурс]: Затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2006 р. N 1001. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1001-2006-%EF&p>
3. Шумська Г. М. Проблеми регіонального соціально-економічного розвитку України / Г. М. Шумська // Матеріали II Міжнар. наук.-практ. конференції ; за заг. ред. д. е. н., проф. О. Ю. Амосова. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ "Магістр". – С. 117–119.

ДЖЕРЕЛА РЕАЛЬНОЇ КАПІТАЛІЗАЦІЇ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Макарова Ганна Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент,

Придніпровська державна академія будівництва і архітектури,

Бойко Оксана Сергіївна,

студентка,

Придніпровська державна академія будівництва і архітектури

Однією із головних обставин поживавлення трансформаційних процесів в будівельній галузі економіки є забезпечення необхідного рівня капіталізації будівельних підприємств. Капіталізація підприємств є однією з найважливіших категорій ринкової економіки. Пов'язано це з тим, що вона зачіпає всі сторони діяльності підприємства і визначає траєкторію його розвитку. Підвищення капіталізації впливає на зростання їх економічного потенціалу, конкурентоспроможності, фінансової стійкості та інвестиційної привабливості будівельних підприємств. Проте, не зважаючи на принципове значення даного питання, актуальною залишається проблема детального дослідження його сутності, форм і джерел.

Забезпечення якісних перетворень у будівельній галузі неможливе без поступового нагромадження капіталу підприємств як на простій, так і на розширеній основі. Будівельні підприємства є одними з основних суб'єктів національної економіки, фінансове забезпечення розвитку яких відбувається за рахунок використання не тільки власних, але і залучених з різноманітних джерел капіталу. Капіталізація будівельного підприємства забезпечує не лише збільшення власного капіталу, а сприяє розвитку усіх сфер економіки, міжгалузевих та міжнародних зв'язків, державного сектору. На сьогоднішній день розвиток процесу капіталізації стоїть дуже гостро, що пов'язано як з кризовими явищами в економіці, стрімкими інфляційними процесами, неефективним функціонуванням корпоративного і державного сектору в країні.

Аналізуючи існуючі наукові дослідження, можна виділити декілька теоретичних підходів до визначення сутності економічної категорії «капіталізація», а саме «капіталізація» розглядається, як процес перетворення ресурсів у вартість, що приносить додаткову вартість; процес трансформації доходів у загальний капітал підприємства; вливання капіталу з інших сфер національної економіки, залучення прямих іноземних інвестицій; категорія фінансового менеджменту (функція приросту фінансового капіталу); показник оцінки ринкової вартості підприємства (ринкова капіталізація). Таке розмаїття тлумачень пояснюється наявністю двох форм «капіталізації». Отже виокремленні форми капіталізації, їх особливості та джерела вимагають детального подальшого дослідження.

Сучасна концепція економіки підприємництва базується не на дослідженні прибутку, як статичного показника ефективності підприємства за певний період, а на дослідженні вартості компанії та динаміки її змін. Капіталізація є тим процесом, що формує вартість підприємства. У вузькому сенсі під капіталізацією підприємства розуміють, власне, його ринкову вартість. В більш широкому розумінні, капіталізація – це процес перетворення активів у новий капітал. Кругообіг такого процесу і частина доданої вартості, що при цьому буде виділятися, і є характеристикою процесу капіталізації, зокрема, і ефективності господарської діяльності, взагалі. Капіталізація – це процес перетворення капіталу у новий капітал, нову вартість. Капіталізація буває двох форм – реальна та ринкова (фіктивна). І реальна капіталізація і ринкова приводять до зростання вартості підприємства: реальна за рахунок створення доданої вартості у процесі трансформації ресурсів, а ринкова – за рахунок змін коливання курсу акцій підприємства. Це в свою чергу приводить до створення нового капіталу (нова капіталізація) і такий кругообіг повторюється [1].

Однією з форм капіталізації підприємств є реальна капіталізація, суть якої полягає у нарощення капіталу в процесі виробництва та реалізації продукції. Сферою формування

реальної капіталізації є промислове виробництво, будівництво, сфера обігу. Формою прояву реальної капіталізації є нарощення оборотного і необоротного капіталу підприємства, зростання резервів. Результатом збільшення капіталізації підприємства виступає зростання його ринкової вартості.

Реальна капіталізація створюється в процесі фінансово-господарської діяльності підприємства, використовуються реальні матеріальні ресурси, грошовий капітал, результатом чого стає збільшення власного капіталу підприємства. Тобто реальна капіталізація є економічно об'єктивним явищем, яке забезпечується власними і залученими джерелами фінансування, зміцнює фінансову стійкість підприємства, його рейтинг і ринкову вартість.

Матеріальною основою економічної стійкості є реальна капіталізація, яка виступає об'єктивним процесом ефективного введення підприємницької діяльності, оскільки завжди підкріплена відповідними джерелами фінансування та уособлюється у матеріальних активах [2].

Ознаки реальної капіталізації характеризуються проведенням активного та цілеспрямованого реінвестування частини одержаного прибутку у розширення операційної діяльності, збільшуючи таким чином вартість власного капіталу. Масштабність капіталізації свідчить про здатність підприємства генерувати доходи, ефективно використовувати наявні ресурси та забезпечувати майбутнє зростання бізнесу [3].

Джерелами реальної капіталізації можуть бути власні кошти підприємства (прибуток, амортизація та ін.); кредитні ресурси; бюджетні ресурси; іноземні інвестиції; кошти, отримані на фінансовому ринку [2].

Андрійчук В.Г. у якості джерел реальної капіталізації розглядає власні доходи, залучені банківські кредити, фінансовий лізинг, вливання капіталу з інших сфер економіки; залучення прямих іноземних інвестицій, а також руху капіталу всередині галузі від менш ефективних власників до більш ефективних [3].

Джерелом процесу капіталізації у [4] може виступати капіталізація власних доходів, емісія цінних паперів, залучення банківських та комерційних кредитів, франчайзинг, фінансовий лізинг, вливання капіталу з інших сфер економіки, залучення прямих іноземних інвестицій, інновації у вигляді нематеріальних активів, а також руху капіталу в середині галузі від менш ефективних власників до більш ефективних.

Узагальнюючи, пропонуємо у якості джерел реальної капіталізації будівельних підприємств розглядати власні джерела: прибуток будівельних підприємств, емісія цінних паперів, амортизаційні відрахування; і залучені джерела: державне фінансування, кредити комерційних банків, прямі іноземні інвестиції.

Список використаних джерел

1. Касумян А.Т. Ресурсна капіталізація підприємств: сутність та методика розрахунку / А.Т. Касумян // Економіка Крима. – 2010. - № 4(33). – С. 315- 319.
2. Капитализация предприятий: теория и практика. Монография / Под ред. И.П. Булеева, Н.Е. Брюховецкой. Донецк. – ИЭП НАН Украины. – ДонУЭП. – 2011. – 328с.
3. Андрійчук В.Г. Капіталізація вітчизняного сільського господарства: суть, напрями, механізми і перші оцінки здійснення / В.Г. Андрійчук // Економіка АПК. – 2005. – №7. – С. 69–74.
4. Ялчевський В. Л. Економічна сутність капіталізації підприємств та напрями її здійснення / В. Л. Ялчевський // Вісник ЖНАЕУ. – 2011. – № 2, т. 2. – С. 308–319.

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ В БУДІВЕЛЬНІЙ СФЕРІ

Мелко Владімір Ладіславович,

аспірант,

Чернігівський національний технологічний університет

Оцінка ефективності інституціонального механізму регулювання будівельної діяльності передбачає аналіз нормативно-правового забезпечення та регламентації прав і обов'язків суб'єктів управління, а також виконання певних процедур у будівництві. Відносини у будівельній галузі регулюються низкою нормативно-правових актів, серед яких: Конституція України, Цивільний, Господарський, Податковий та Земельний кодекси України та спеціальні нормативно-правові акти: Закони України «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про основи містобудування», «Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду», «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності», «Про Генеральну схему планування території України», «Про архітектурну діяльність», «Про землеустрій».

Аналіз цих нормативно правових актів (передусім, Законів «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про основи містобудування», «Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду», «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності») свідчить про недосконалість законодавчого поля регулювання будівельної діяльності. Зокрема, деякі положення дублюються, зокрема в частині компетенції суб'єктів державного управління у сфері будівництва; відповідальності за порушення будівельних норм і правил; регламентації порядку узгодження/затвердження будівельної документації, а також відведення земельних ділянок. Все це призводить до неоднозначності у трактуванні норм законодавства і, як результат, зумовлює порушення з боку суб'єктів будівельної діяльності. Також вищезазначені нормативні акти містять суперечності в частині погоджувальних процедур з боку органів місцевого самоврядування (адміністрацій та рад) і органів архітектурного нагляду, що зумовлює наявність корупційної складової у процесі отримання дозволів на будівництво.

На нашу думку, ці Закони доцільно об'єднати у один законодавчий акт «Про основи містобудівної діяльності та її регулювання», який буде спрямований на формування повноцінного життєвого середовища, забезпечення охорони навколишнього природного середовища, раціонального природокористування, збереження культурної спадщини. Цим Законом також будуть встановлені правові та організаційні основи містобудівної діяльності, забезпечення сталого розвитку територій з урахуванням державних, громадських і приватних інтересів. Закон покликаний визначати відповідальність учасників будівельної діяльності та суб'єктів державного управління. Такий об'єднуючий законодавчий акт буде містити чіткий розподіл повноважень органів регулювання, запобігати порушенням у будівельній сфері, а також забезпечувати відповідальність суб'єктів будівництва стосовно взятих на себе зобов'язань.

Аналіз правового поля, у якому функціонує галузь будівництва, дає змогу зробити висновки про достатню зарегульованість та бюрократизацію дозвільних процедур. Будівельні норми розпорошені по різних законодавчих актах (близько десяти законів та десятки підзаконних актів), що ускладнює їхнє тлумачення та зумовлює наявність корупційної складової.

Підводячи підсумки викладеного, можна дійти висновку про недостатній рівень нормативно-правового забезпечення регулювання будівельної галузі. На сьогодні ми спостерігаємо превалювання адміністративного підходу над економічним державним регулювання будівельної діяльності, що суперечить вимогам ринку. Необхідність додання кризових явищ у будівельній галузі зумовлює застосування ефективних форм, методів, інструментів державного регулювання будівельної діяльності, які здатні забезпечити системність прийняття рішень, ринкових за змістом, ефективних і доступних для кожного учасника будівельного ринку.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ВЗАЄМОДІЄЮ ДЕРЖАВИ ТА БІЗНЕСУ З МЕТОЮ СТИМУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Митник Алеся Анатоліївна,
аспірант,

Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

На сьогоднішній день ситуація у сфері управління взаємодією держави та бізнесу в Україні характеризується, з одного боку, визнанням представниками державних структур, бізнес-сектору та науково-експертного співтовариства високої актуальності стимулювання міжсекторної співпраці, появою успішних управлінських моделей і позитивних результатів державно-приватного партнерства, посиленням інституційних передумов ефективного управління взаємодією представників державного та комерційного секторів в межах повного спектра державно-владних повноважень (включаючи управлінські функції органів влади та функції надання послуг) і управлінських цілей бізнесу; з іншого боку, відсутня системність у вирішенні виникаючих проблем, недостатньо чітко окреслений механізм управління перетвореннями відносин держави і бізнесу в контексті стимулювання соціально-економічного розвитку.

Механізм взаємодії держави та бізнесу пропонується розуміти як сукупність принципів і методів, економічних і правових форм і технологій, організаційних структур, в рамках і за допомогою яких будуються міжсекторні відносини, і проявляється в конкретних формах економічних відносин між державою і бізнесом.

Серед шляхів вдосконалення механізму управління взаємодією держави та бізнесу з метою стимулювання регіонального розвитку важливе місце належить стимулюванню пріоритетних напрямків розвитку регіону з використанням механізмів державно-приватного партнерства, вдосконаленню інформаційно-комунікаційного забезпечення механізму управління взаємодією держави та бізнесу та підвищенню ролі бізнес-асоціацій у механізмі взаємодії влади і бізнесу.

З метою вдосконалення механізму управління взаємодією держави та бізнесу необхідно застосовувати підхід до прийняття управлінських рішень про реалізацію проектів в рамках різних моделей ДПП, що включає три етапи:

- 1) прийняття рішення про можливість і необхідність реалізації державно-приватного проекту на основі експертної оцінки групи критеріїв;
- 2) вибір форми реалізації проекту і схеми фінансування відповідно до пріоритетів регіонального розвитку та інтересів комерційних компаній;
- 3) відбір проекту на основі кількісної оцінки його порівняльної ефективності та застосування інтегрованого підходу до відбору учасників проектів (з урахуванням оцінки технічних характеристик, показників сталого розвитку і поведінкових аспектів) [1].

Стимулювання розвитку інформаційного забезпечення взаємодії бізнесу і регіональних органів управління в системі «регіон - господарюючий суб'єкт» є одним з важливих інструментів управління взаємодією інститутів держави і бізнесу. Сьогодні більшість підприємств цікавиться питаннями отримання інформації, необхідної, перш за все, для прийняття оперативних рішень, тоді як для формування конкурентних переваг в довгостроковому періоді необхідно визначення стратегічних пріоритетів розвитку, що зумовлює потребу в прогностичній інформації, яка може служити орієнтиром для прийняття стратегічних рішень на мікро- і мезорівні. У зв'язку з цим, актуальними завданнями є посилення тематичного інформаційного наповнення та контроль регулярності оновлення інформації на Інтернет-сайтах, в розділах яких присутні відомості про взаємодію держави і бізнесу; посилення партнерської компоненти інформаційних ресурсів об'єктів інфраструктури підтримки підприємництва; просування існуючих порталів в мережі Інтернет

для розширення цільової аудиторії їх користувачів; створення нових ресурсів в разі виявлення інформаційної потреби в їх появі і недостатніх можливостях існуючих порталів; впровадження механізмів інформаційної взаємодії влади і бізнесу в електронному форматі і інтерактивному режимі [2].

Потребує вдосконалення інформаційно-комунікаційне середовище реалізації механізму управління взаємодією держави і бізнесу в економічній системі регіону, що може бути досягнуто шляхом визначення завдань, напрямків та інструментів розвитку, рівні реалізації яких відображають: організацію оперативної взаємодії регіональних органів державної влади та господарюючих суб'єктів за допомогою системи електронного документообігу; формування багатоканального механізму здійснення комунікацій державних і комерційних організацій, побудови і змістовного наповнення системи інфокомунікаційного забезпечення державно-приватного партнерства; інтеграцію управлінського, інноваційного та фінансового потенціалу держави та бізнесу в процес інформатизації усіх сфер життєдіяльності людини.

Незважаючи на значну кількість бізнес-об'єднань в Україні, вони ще не зайняли належного місця в структурі громадянського суспільства. Це зумовлено рядом суб'єктивних і об'єктивних чинників, серед яких:

1) важкий фінансовий стан багатьох вітчизняних підприємств, через що вони не бажають створювати додаткові структури, користь яких може бути доведена у більшості випадків лише в перспективі;

2) "ринковий ідеалізм" багатьох керівників підприємств, який протягом попередніх років активно заохочувався державою;

3) перехід загальнодержавних органів до функціональних методів управління та майже повна відмова від галузевих;

4) недоліки у діяльності власне спілок підприємців, а саме надмірна політизація діяльності цих об'єднань, зловживання адміністративними методами залучення підприємців до лав об'єднань, використання цих об'єднань як засобу монополізації певних секторів ринку великими підприємствами, змішування функцій громадських організацій і господарських корпорацій, необґрунтована конкуренція між об'єднаннями роботодавців.

Для посилення бізнес-асоціацій у механізмі взаємодії влади і бізнесу необхідно здійснювати низку заходів одночасно в трьох взаємопов'язаних напрямках [3]: по-перше, в полі «бізнес-актори» - громадські об'єднання бізнесу; по-друге - в частині співпраці громадських об'єднань між собою (для посилення інтегруючого потенціалу інституціональних посередників і створення багатоканальної мережі координаційних зв'язків); по-третє, в просторі «громадські об'єднання - регіональні органи державної влади та інші державні організації».

Запропоновані заходи сприятимуть вдосконаленню організаційно-прикладного інструментарію ефективного включення інституційних ресурсів бізнесу в стратегії регіонального розвитку на основі прийняття узгоджених рішень для стимулювання соціально-економічного зростання.

Список використаних джерел

1. Оленцевич Н.В. Державно-приватне партнерство у розвинених країнах світу: досвід для України / Н.В. Оленцевич, О.В. Ковальова // Економічний аналіз. – 2014. – Том 15. – № 1. – С. 134-143.

2. Онищенко В. Місце інформатизації у формуванні та реалізації стратегій регіонального розвитку / В. Онищенко, О. Терещенко // Економіка і регіон. – ПолтНТУ, 2012. – № 2 (33). – С. 3-8.

3. Плєсков М. Світова практика громадських об'єднань підприємців / М. Плєсков // Рейтинг. – 2006. – № 17. – С. 4-9.

РОЛЬ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ

Мохненко Андрій Сергійович,
доктор економічних наук, професор,
Херсонський державний університет

Агросфера є одним з вагомих секторів економіки України і має реальний потенціал забезпечити лідируюче положення у виробництві і переробці сільськогосподарської продукції. Важлива роль у цьому відводиться фермерським господарствам, що фактично стали повноправними суб'єктами в аграрній багатокладній економіці, пройшли свій перший етап формування і становлення. Обумовлено це тим, що фермерські господарства як мала форма підприємництва мають переваги порівняно з великим виробництвом: прості в оформленні, входження в ринок і відхід з його для них не представляє серйозних проблем; відрізняються гнучкістю в господарській діяльності; швидко реагують на зміни кон'юнктури ринку; мають очевидну економію на внутрішньогосподарських перевезеннях і управлінських витратах у порівнянні з великими формуваннями; більшою мірою зацікавлені в більш ефективній роботі. Наразі у них є чимало соціально-економічних проблем і одна з яких – організація конкурентоспроможного виробництва. В умовах твердої конкуренції фермерські господарства можуть успішно функціонувати за умови виробництва конкурентоспроможної продукції.

В економічній літературі розвиток фермерських господарств досліджується в різних аспектах, що знайшло відображення у наукових працях таких вітчизняних і закордонних вчених, як М.Бакетт, А.Головін, В.Зіновчук, Л.Мельник, І.Томич, М.Туган-Барановський, А.Чаянов, М.Шульський, В.Юрчишин та інших науковців.

Дослідження довели, що в сучасних трансформаційних процесах в агросекторі важливе місце посідає фермерство, оскільки воно є однією з провідних форм господарювання в розвинених країнах світу. Фермерським господарством є господарство, яке базується на праці фермера та членів його родини з можливістю залучення найманих працівників. Фермерські господарства – це самостійна мала форма підприємництва в аграрному бізнесі, яка визначається як економічно і юридично самостійно господарюючий суб'єкт, що створюється окремим громадянином (сім'єю або групою осіб), і який здійснює на принципах комерційного розрахунку товарне виробництво, переробку, реалізацію і використання сільськогосподарської власної продукції на основі власного і позикового капіталу, землі, виробничих фондів, власної і найманої робочої сили.

Роль та значення фермерських господарств, як і будь-якої форми господарювання, є не стабільними і усталеними компонентами суспільства, вони характеризуються динамічністю, яка піддається впливу чинників внутрішнього і зовнішнього середовища. До економічних чинників розвитку фермерства в Україні відносимо необхідність забезпечення продовольчої безпеки країни і населення якісними продуктами харчування, що є важливим елементом економічної політики держави. Розвиток фермерських господарств зумовлений також соціальними чинниками, пов'язаними з тенденціями розвитку колективних господарств. Все більш важливого значення набувають такі фактори, як рівень спеціалізації, кооперування, інтеграція, розміри підприємства тощо. Системний підхід щодо функціонування фермерських господарств і особливостей їх розвитку дозволив виявити їх позитивні і негативні сторони.

Для оцінки значення і ролі фермерських господарств в аграрному виробництві нами здійснено типізацію цих формувань за різними ознаками, які істотно впливають на процеси господарювання: спеціалізація, залучення найманої праці, землезабезпечення і землекористування, організаційні форми ведення виробництва.

На основі проведеного теоретичного дослідження, вивчення практики функціонування і розвитку фермерських господарств розроблена концепція їх подальшого

вдосконалення і розвитку, стійкого за прибутковістю, захищеного в економічному, соціальному і правовому плані. Концепція включає систему заходів, що забезпечують її реалізацію на практиці та досягнення поставлених цілей і формується з блоків: формування усвідомленості товаровиробника у виборі шляху самостійного господарювання у формі фермерського господарства; концентрація землі в приватному секторі (у фермерів); збільшення чисельності фермерських господарств за рахунок трансформації особистих підсобних господарств; кооперація і спеціалізація фермерських господарств; формування первинного капіталу у формі пільгових кредитів; демонополізація переробних підприємств; наукове забезпечення розвитку фермерських господарств; використання досягнень НТП як необхідної умови підвищення стійкого розвитку аграрного виробництва; пізнання і правильне використання законів управління ринковою економікою як основи розвитку фермерських господарств.

ЗАДАЧІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ГАЛУЗЬЮ АВТОМОБІЛЕБУДУВАННЯ (ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ У АСПЕКТІ СВІТОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ)

Мурашев Сергій Павлович,
аспірант,

Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова

Автомобіль на сьогодні є найбільш затребуваним товаром народного споживання. За цією та ще за рядом причин автомобілебудівна галузь є провідною галуззю машинобудування у розвинених країнах, а в аспекті економічного розвитку – однією з фундаментальних.

По-перше, автомобільний транспорт дозволяє вирішувати господарсько-побутові завдання.

По-друге, ця галузь є не тільки своєрідним «локомотивом» економіки у цілому (у певній частині), проте й є вектором, у напрямку якого координується функціонування інших галузей промисловості. А саме, інноваційна діяльність в автомобілебудуванні спричиняє «ланцюгову реакцію» і в інших галузях, що закономірно впливає на показник загальнопромислового зростання.

По-третє, фактором, який обумовлює розвиток національного автомобілебудування в будь-якій країні, є прибутковість даної галузі в умовах сталого загальнодержавного розвитку.

По-четверте, у залежності від домінуючого типу автомобілебудівного виробництва, який властивий країні, ця галузь задіюється при створенні і нарощуванні обороноздатності країни. Останнє автоматично витісняє цю галузь з усього спектра галузей економіки на стратегічні позиції. Так національна автомобілебудівна галузь у цьому аспекті має всі передумови для реалізації вже військово-промислового потенціалу як усередині країни, так і за її межами.

Разом з тим, національній автомобілебудівній галузі, як і будь-якій масштабній системі властива деяка «крихкість», що спостерігалось під час останньої економічної кризи. Дані події і ряд інших не менш значних, стали причиною того, що у рамках планетарної економіки автомобілебудівна галузь стала найбільш депресивною галуззю. Слід зазначити, що на початок 2017 року на Україні спостерігається повний занепад автомобілебудівного комплексу (табл. 1).

Серед основних національних автовиробників, які у складних політико-економічних умовах (2013–2017 рр.) [1] продовжували функціонувати, можна виділити такі: (а) ЗАТ «Запорізький автомобільний завод», (б) Корпорація «Богдан», (в) ПАТ «АвтоКраз», (г) ТОВ «ВО Кременчуцький автоскладальний завод» (працював до 2015 [2]).

Вітчизняна автомобільна промисловість представлена трьома підприємствами, розміри і виробничі потужності яких дозволяють задовольняти потреби у різних типах транспортних засобів: легкових і вантажних автомобілях, військовій техніці, міському транспорті. Виробничий потенціал вітчизняної автомобілебудівної галузі є досить високим.

Грунтуючись на цьому слід вважати, що до 50% ринку легкового і вантажного автомобілебудування може і повинно належати національним виробникам; від 80% до 100% ринку транспортних засобів для міста (тролейбуси і автобуси) так само; потреби у військовій автомобільній техніці слід задовольняти виключно за рахунок національного виробника.

Таблиця 1

Анализ национальных предприятий автомобилестроительного комплекса

Об'єкт	Тип технологічного процесу	Вид продукції або послуг	Останні виробничі показники (січень 2017 р.), од [1].
ЗАТ «ЗАЗ»	SKD та CKD	Легкові та вантажні автомобілі, автобуси, комплектуючі, автосервіс	Легкові – 0 Вантажівки – 59 Автобуси – 2
Корпорація «Богдан»	SKD та CKD	Легкові та вантажні автомобілі, автобуси і троллейбуси, транспортні засоби технічне обслуговування.	Легкові – 0 Вантажівки – 0 Автобуси – 0
ПАТ «АвтоКраз»	CKD	Самоскиди, трактори, платформи, вантажні автомобілі, лісовози та сортиментовози, автомобільні шасі, установки спеціального обладнання, причепи та напівпричепи, військової техніки, сервіс, виробництво деталей	Вантажівки – не має даних
ТОВ «Кременчуцький автомобільно-складальний завод»	SKD	Легкові та вантажні автомобілі, військова техніка, передпродажна підготовка, гарантійне та пост-гарантійне обслуговування.	Легкові - 7 349 (2014 р.)

У той же час слід об'єктивно оцінювати майбутнє автомобілебудівної галузі України, а саме її конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому «арені». Однозначно зрозуміло, що сьогодні як на зовнішніх, так і на внутрішніх ринках складати конкуренцію першій п'ятірці світових лідерів легкового автомобілебудування неможливо, однак створювати і підтримувати конкурентні умови у боротьбі за споживача у бюджетному класі автомобілів всередині країни – посилено. У разі застосування необхідних механізмів державного управління в даній галузі, для вітчизняних виробників вантажних автомобілів і міського транспорту може і зовсім не існувати конкурентів усередині країни. Це у перспективі стане фундаментом для освоєння нових ринкових просторів за межами країни вітчизняними виробниками цього типу транспортних засобів. Ці умови не знімають гостроти проблеми, що пов'язана з переорієнтування автомобільної промисловості на випуск більш надійних, комфортних і фінансово доступніших (більш конкурентоспроможних) транспортних засобів для населення.

Крім цього, питанням не сьогоднішнього дня є інноваційна діяльність в автомобілебудуванні. Для світового автомобілебудування ще п'ять років тому ці тенденції набирали тієї форми, за якою технологіями майбутнього виступали транспортні засоби, що функціонують на альтернативних джерелах енергії. У цьому аспекті такими транспортними засобами є електричні та водневі автомобілі, виробництво яких вже не є новаторством, а даністю сьогоднішнього дня. Однак в умовах вітчизняної автомобільної промисловості освоєння випуску даних транспортних засобів бачиться перспективним, інноваційним видом діяльності.

Список використаних джерел

1. Асоціація автопроизводителів України «УкрАвтопром». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrautoprom.com.ua>.
2. Єдиний державний реєстр судових рішень України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/52254484>

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Новіков Антон Олександрович,
депутат обласної ради,
Харківська обласна рада

Громадянське суспільство – це ефективна, прозора взаємодія органів державної влади, об'єднаних територіальних громад, бізнес-структур, суспільних організацій в процесі побудови, функціонування та розвитку соціальної держави на основі прагнення до забезпечення сталого економічного розвитку, прозорості взаємовідносин влади і населення, демократичних принципів, гуманістичних цінностей і дієвих механізмів контролювання влади громадянами з дотриманням принципів соціальної відповідальності та економічної доцільності. Для забезпечення ефективного впливу на суспільні відносини та співпраці з громадянським суспільством, органи державної влади повинні інформувати громадськість не тільки про загальні цілі державного управління, але й постійно доводити, що обрані методи і засоби їх досягнення є найбільш ефективними та економічно обґрунтованими. Саме прозорість і суспільний контроль над державною владою надає можливість запобігати корупції в системі державного управління. Питанням формування та розвитку громадянського суспільства, системи державного управління як на національному, так і на регіональному рівнях присвячено багато наукових праць, але вдосконалення системи державного управління на регіональному рівні в контексті формування громадянського суспільства в Україні потребує розвитку теоретичних і методологічних основ державного управління [1 – 4].

Стає очевидним, що формування та розвиток громадянського суспільства в Україні потребує вдосконалення системи державного управління (виконавчої влади), яка має дворівневу побудову (національний та регіональний рівні) та ієрархічну структуру зі складними зв'язками між її підсистемами (елементами). При цьому необхідність врахування впливу об'єднаних територіальних громад, що мають взаємодіяти з органами державної влади на місцях і контролювати їх діяльність на шляху досягнення суспільного ладу та соціально-економічного розвитку територій, потребує детального вивчення та обґрунтованого визначення структури системи державного управління на регіональному рівні від формування цілей до оцінювання результатів функціонування системи державного управління на місцях і ефективності їх досягнення. Основуючись на результатах узагальнення теоретичних підходів до визначення понять «система», «система управління», «система державного управління» можна стверджувати, що система державного управління – це сукупність елементів, що знаходяться в певному взаємозв'язку на шляху досягнення стратегічних цілей, вирішення поточних завдань щодо забезпечення соціального та економічного благополуччя населення з дотриманням принципів прозорості функціонування та демократичності взаємодії з територіальними громадами. Система державного управління на регіональному рівні має включати підсистеми цілей і завдань регіонального розвитку, побудованих за принципом ієрархії від головної мети до певних завдань з визначенням критеріїв досягнення цілей і вирішення конкретних завдань; функцій державного

управління; принципів, методів і інструментів державного управління; ресурсного забезпечення державного управління.

Підсистема функцій державного управління на регіональному рівні має включати такі функції: прогнозування та планування, реалізація якої спрямована на розробку стратегій і програм економічного, соціального та культурного розвитку регіону, програм охорони довкілля; організації державного управління, реалізація якої спрямована на вдосконалення організаційної структури державного управління на регіональному рівні; мотивації ефективної діяльності державних службовців; контролю результативності реалізації функцій державного управління на місцях. Підсистема принципів, методів і інструментів державного управління на регіональному рівні має включати такі принципи: відповідальності перед громадою та державою за результати діяльності, верховенства права та законності; пріоритетності прав людини; публічності державної влади, прозорості та інформування суспільства про результати державного управління, поєднання державних і місцевих інтересів. Серед методів державного управління слід виділити такі: законодавчо-правові, соціально-економічні, організаційно-адміністративні, морально-психологічні. До інструментів державного управління належить державна політика, державна концепція, державні стратегії і програми. Підсистема ресурсного забезпечення державного управління включає матеріальні, фінансові, кадрові, інформаційні і часові ресурси. Основу ресурсного забезпечення функціонування системи державного управління на регіональному рівні складають фінансові і кадрові ресурси. Матеріальні, інформаційні і часові ресурси є ресурсами другого рівня, що залежать від фінансових і кадрових ресурсів державного управління.

Слід звернути увагу на те, що система державного управління на регіональному рівні є системою відкритого типу, що характеризується її активною взаємодією з зовнішнім середовищем, перш за все, з національною системою державного управління. При цьому серед важливих складових зовнішнього оточення системи державного управління на регіональному рівні є громадянське суспільство, що взаємодіє з названою системою через відповідні інститути громадянського суспільства. Серед моделей взаємовідносин між державною владою та громадянським суспільством можна визнати таку, де державна влада, по-перше, обмежує державний вплив настільки, щоб громадянське суспільство могло самостійно реалізовувати свої ініціативи та діяльність виходячи з інтересів громадян. При цьому держава не може перешкоджати здійсненню цієї діяльності, якщо та не виходить за рамки діючого законодавства. Практично це означає, що діюче законодавство охороняє певні зони свободи громадян від втручання держави, а держава не порушує встановлені правові норми. По-друге, державна влада, яка забезпечує реалізацію прав і свобод громадян, є досить ефективною, щоб гарантувати інститутам громадянського суспільства та громадянам їхні права і свободи, а також можливість брати участь у реалізації своїх інтересів у приватній сфері незважаючи на неминучі спроби інших груп протидіяти цьому процесу внаслідок розбіжності їхніх інтересів, цілей і цінностей. Тобто державна влада повинна бути здатна долати незаконні (неформальні, нелегітимні) способи впливу на громадянське суспільство. Взаємна відповідальність державної влади та громадянського суспільства на шляху забезпечення сталого розвитку України спроможна забезпечити досягнення стратегічних цілей розвитку України.

Список використаних джерел

1. Бельська Т. В. Глобальне громадянське суспільство: сутність, генеза та вплив на державну політику України : монографія / Т. В. Бельська ; за наук. ред. Е. А. Афоніна; Національна академія державного управління при Президентові України ; Українське товариство сприяння соціальним інноваціям. – К. : Вид-во «ВАДНД», 2016. – 300 с.

2. Держава і громадянське суспільство в Україні: проблеми взаємодії: моногр. / За редю І. О. Кресіної. – К.: Логос, 2007. – 316 с.

3. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/document/247566233/%D0%A00385-00.doc>

4. Чернов С. І. Модернізація системи державного управління регіональним розвитком в Україні: теорія, методологія та механізми реалізації : монографія / С. І. Чернов. – Донецьк : Юго-Восток, 2012. – 374 с.

СТАЛИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Новіков Дмитро Антонович,

кандидат економічних наук,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Україна проходить складний етап реформування соціально-економічних умов суспільного життя на шляху прагнення до розвинутої країни на основі демократичних цінностей, забезпечення публічності влади, відповідальної взаємодії громадянина та держави, конструктивного діалогу між ними. Забезпечення сталого розвитку нашої країни є основним завданням сьогодення, що має сприяти суспільному благу. Проте цей процес відбувається в умовах сучасних глобальних викликів, що необхідно враховувати в стратегії сталого розвитку України до 2020 року. Неможна не погодитися з Т. Бельською, яка визначає глобалізацію як поняття-характеристику сучасної епохи, що визначає початок нової ери взаємодії держав, культур, економічних систем, світових співтовариств та індивідів, викликаючи фундаментальні перетворення в усіх сферах суспільного життя [1]. Глобальні виклики сьогодні впливають на взаємовідносини між країнами, місце країни на світовому та європейському ринках, конкурентні переваги країни в світі, внутрішні умови економічного, соціального та культурного розвитку.

В стратегії сталого розвитку "Україна – 2020" одним із стратегічних індикаторів її реалізації зазначено підвищення ВВП (валового внутрішнього продукту) України за паритетом купівельної спроможності у розрахунку на одну особу, що розраховує Світовий банк, який має підвищитися до 16 000 дол. США. Відомо, що Світовий банк – це міжнародна фінансова організація, що створена з метою організації фінансової та технічної підтримки країнам, які розвиваються [4]. Паритет купівельної спроможності – це співвідношення між купівельною спроможністю двох валют, що виходить з цін на аналогічні товари в цих країнах [3, с. 274]. За версією Міжнародного Валютного фонду середньорічні темпи зміни ВВП на одну особу в Україні за період з 2014 р. по 2016 р. знижувалися щорічно більше ніж на 20%. Україна посідала 134 місце серед 186 країн світу за цим показником. При цьому в порівнянні з країнами ЄС (за середнім рівнем) в 2015 р. ВВП на одну особу в Україні був нижче на 34 010 дол. США, а – з країнами світу – на 8 019 дол. США. Максимальний ВВП на одну особу в 2015 р. був в Люксембурзі – 101 994 дол. США, а мінімальний – в Бурунді – 305 дол. США. В Україні цей показник дорівнював 2 004 дол. США. Якщо спрогнозувати ВВП на душу населення в Україні в 2020 р., використовуючи існуючу тенденцію щорічної зміни цього показника, то він складе 642 дол. США. При цьому слід звернути увагу на щорічні темпи зниження наявного населення України, що складала в періоді з 2014 р. по 2016 р., біля 3%, а з 1990 р. по 2016 р. – 0,74% [6]. Аналіз світових тенденцій зміни ВВП на одну особу показав, що в періоді з 2014 р. по 2016 р. в середньому щорічні темпи зміни цього показника складала за країнами ЄС -5,9%, а за країнами світу -5,8%, що свідчить про негативні світові та європейські тенденції узагальнюючого показника економічного розвитку. Взагалі ВВП на одну особу показує рівень економічного розвитку країни. При цьому максимальне щорічне збільшення ВВП на одну особу відбувалося в Еритреї (+11,2%), а мінімальне – в Юному Судані (-55,2%), в періоді з 2014 р. по 2016 р..

Очевидним стає те, що для досягнення в 2020 р. ВВП на одну особу в Україні на рівні 16 000 дол. США щорічні темпи його приросту мають складати в середньому 52%, тобто цей показник має збільшуватися щорічно майже в 1,5 рази. Для уточнення результатів аналізу «ВВП на одну особу», як узагальнюючої характеристики рівня економічного розвитку країни, необхідно проаналізувати галузеву структуру національного виробництва, якість товарів, що випускаються в країні, ефективність витрати матеріалів і енергії на одиницю виробленої продукції. За період з 2012 р. по 2014 р. в структурі ВВП України відбулися такі зміни: доля сільського господарства в галузевій структурі ВВП збільшилася на 2,7% і складала в 2014 р. 11,7%; доля промисловості – знизилася на 1,3% і складала 23,5%; доля будівництва знизилася на 0,5% і складала 2,7%; доля транспортних послуг знизилася на 0,9% і складала 7,3%; доля державного управління й оборони збільшилася на 0,6% і складала 5,7%; доля охорони здоров'я та надання соціальної допомоги зменшилася на 0,9% і складала 3,3%; доля освіти і науки зменшилася на 0,5% і складала 8,9%; доля сфери послуг збільшилася на 1,0% і складала 36,2%. Таким чином, тільки за два роки галузева структура ВВП змінилася в бік зменшення долі промисловості, будівництва, збільшення долі сільського господарства, сфери послуг. При цьому зростання ВВП України в цей період за щорічними темпами в фактичних цінах складало 4,7%, а в реальних цінах цей показник зменшувався на 6,4% щорічно. Аналогічна тенденція спостерігалася в номінальній і реальній заробітній платі одного найманого працівника, реальний рівень якої можна підвищувати за рахунок поступового зниження матеріальних витрат в структурі витрат на виробництво товарів (робіт, послуг), рівня інфляції. Так за період з 2012 р. по 2014 р. номінальна заробітна плата в Україні щорічно збільшувалася на 7,2%, а реальна – зменшувалася на 4,1%.

Таким чином, досягти стратегічних індикаторів економічного зростання в Україні не можливо без розвитку науки і освіти як ключових факторів підвищення накомісткості національної економіки [5]. Конкурентними перевагами країн у сучасному світі є якісна освіта, нові технології, здорові і освідченні люди, особливо молодь, на яку покладається майбутнє країни. В розвинутих країнах державна політика спрямована на стимулювання інновацій, розвиток людських ресурсів, що стає важливими факторами сучасного економічного зростання. В Україні працездатному населенню необхідно створювати сприятливі умови для роботи, стимулювати продуктивну працю, створювати всі можливості для формування та реалізації інтелектуального потенціалу працездатного населення. Відповідальність влади перед суспільством має реалізовуватися в наданих можливостях продуктивно працювати, отримувати адекватну винагороду за продуктивну працю, безпечно та комфортно жити. Відповідальність громадян перед суспільством має реалізовуватися через професійну реалізацію трудової діяльності, наполегливе навчання, родинні цінності, культурний розвиток. Забезпечення сталого розвитку України покладає відповідальність на все суспільство, потребує його активної участі у всіх процесах, що відбуваються в сучасному житті.

Список використаних джерел

1. Бельська Т. В. Глобальне громадянське суспільство: сутність, генеза та вплив на державну політику України : монографія / Т. В. Бельська. – К. : Вид-во «ВАДНД», 2016. – 300 с.
2. Стратегія сталого розвитку "Україна - 2020". [Електронний режим доступу]. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
3. Гриньова В. М. Державне регулювання економіки : підручник / В. М. Гриньова, М. М. Новікова. – К. : «Знання», 2008. – 398 с.
4. Список країн за ВВП (номінал на душу населення). [Електронний режим доступу]. [https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD_%D0%BF%D0%BE_%D0%92%D0%92%D0%9F_\(%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BB\)_%D0%BD%D0%B0%D0%BB](https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD_%D0%BF%D0%BE_%D0%92%D0%92%D0%9F_(%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BB)_%D0%BD%D0%B0%D0%BB)

0%B4%D1%83%D1%88%D1%83_%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F

5. Орлов П. А. Социальная ответственность субъектов хозяйствования и их маркетинга в свете глобального экономического кризиса: состояния и основные факторы повышения / П. А. Орлов // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2016. – № 3. – С. 41 – 53

6. Статистична інформація. [Електронний режим доступу].
http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/ds/kn/kn_u/kn0117_u.html

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

Оболенцева Лариса Володимирівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Інтеграція економіки України до світового економічного простору вимагає від держави та вітчизняних виробників вирішення головного питання – забезпечення конкурентних переваг та конкурентоздатності продукції. За економічних умов, що склалися в країні, існують підприємства з потенційно високою конкурентоздатністю продукції. У свою чергу, державне регулювання національної економіки в кінцевому підсумку спрямовано на підвищення конкурентоспроможності держави.

Важливою частиною проголошеного Україною стратегічного курсу на всебічну модернізацію національного господарства у сучасному глобалізованому світі, формування системи нових відповідних йому міжнародних економічних відносин, є формування конкурентоспроможності вітчизняної продукції та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств.

Вбудовування економіки України в систему ринкових відносин, необхідність активної інтеграції у світову економіку і створення сприятливого інвестиційного клімату, стратегічні цілі підвищення економічної безпеки та добробуту громадян – все це акумулюється в одну загальну проблему – конкурентоспроможність української економіки.

Економічна криза в Україні значною мірою обумовлена тим, що вітчизняні товари виявилися неконкурентоспроможними не тільки на зовнішньому, а й на внутрішньому ринку. Проблема конкурентоспроможності в Україні на сьогодні стає проблемою національної безпеки.

Найближчими роками слід очікувати подальшого зниження рівня перерозподілу ВВП через систему оподаткування, оскільки Кодексом передбачене скорочення чисельності податків, поетапне зниження ставок ПДВ та податку на прибуток підприємств. Новації Кодексу пов'язані також зі спрощенням самої системи адміністрування податків. Доцільність таких заходів аргументована вітчизняними науковцями, котрі вказували на те, що високі ставки оподаткування перешкоджають ефективному веденню бізнесу в країні [1].

Конкурентоспроможність є однією з найважливіших категорій ринкової економіки і характеризує можливість та ефективність адаптації підприємств до умов конкурентного середовища.

Визначальним фактором, який впливає на конкурентоспроможність вітчизняних виробників є якість продукції та послуг. Сучасний підхід до якості з боку державних органів і сучасних виробництв, визначається тим, що якість сьогодні - це ключова ланка політики в галузі торгових відносин у світовому масштабі, стабілізуючий фактор забезпечення функціонування соціально-економічної сфери життєдіяльності суспільства та сукупність інструментів підвищення конкурентоспроможності бізнесу.

Значний вплив на конкурентоспроможність продукції має ефективна державна політика у сфері конкуренції, тобто державне регулювання при реформуванні економіки з метою створення в країні умов для практичної реалізації положень Конституції України щодо захисту конкуренції та попередження зловживань монопольним положенням [2].

Але, мова не йде про постійний контроль з боку держави за засобами виробництва або втручання держави в діяльність підприємств, оскільки це може призвести до значних деформацій цін і витрат та віднесення країни до таких, що мають неринкову економіку з усіма негативними наслідками, які з цього випливають.

Розвинені країни, в першу чергу США, Японія та Німеччина, вирішують питання досягнення конкурентоспроможності різними способами, виходячи з інтересів власних країн.

Спільними напрямками урядів розвинутих країн в цьому відношенні є:

- Проведення єдиної державної політики підвищення конкурентоспроможності, з використанням економічних, правових та політичних засобів;
- Підтримка пріоритетних галузей промисловості та сприяння структурним зрушенням в промисловому комплексі;
- Здійснення державної підтримки національних товаровиробників і захисту внутрішнього ринку;
- Сприяння розвитку ринкової інфраструктури.

Останнім часом все більше уваги приділяється питанням підтримки вітчизняних товаровиробників бюджетно-податковими засобами та перетворення бюджетно-податкової політики захисту вітчизняних товаровиробників в ефективний інструмент державної політики стимулювання розвитку економіки.

У багатьох програмних документах, розроблених з метою активізації державного регулювання розвитку окремих секторів національної економіки зазначається, що ефективний розвиток тих чи інших секторів вимагає створення дієвих механізмів їх державної підтримки. Разом з тим, однією з проблем реалізації заходів захисту товаровиробників в Україні є відсутність прийнятого єдиного нормативно-правового документа, в якому було б визначено правові та організаційні засади системи їх захисту.

Державна підтримка конкурентоспроможності на макро- та мікроекономічному рівнях завжди спрямована на її підвищення. Вона включає:

- фінансування наукових досліджень, проектних, конструкторських, технологічних розробок, дослідного виробництва, випробувань в рамках державних цільових програм науково-технічного та техніко-технологічного розвитку;
- участь держави у професійній підготовці, підвищенні рівня освіти працівників;
- державна участь в пошуку, поширенні, передачі світового досвіду ведення виробництва та організації ринкових продажів;
- державне сприяння освоєнню і застосуванню ресурсозберігаючих технологій виробництва та обігу продукції;
- управління якістю товарів і послуг за допомогою розробки та затвердження державних стандартів якості та сертифікації продукції;
- державне сприяння просуванню товарів і послуг вітчизняних виробників на ринки збуту, утриманню і розширенню секторів ринку, захисту від тиску вітчизняних та іноземних монополій.

Держава повинна розробляти та впроваджувати заходи щодо підтримки вітчизняної конкурентоспроможності. Серед них: постійне стимулювання високої якості продукції (послуг); регулювання та контроль параметрів якості; встановлення оптимальних податкових ставок, митних зборів, тарифів, що сприяють посиленню конкурентних можливостей вітчизняних товаровиробників.

Список використаних джерел

1. Губені Ю. Регуляторна політика в Україні: від реформи до практики / Ю. Губені // Економіка України. – 2006. – № 3. – С. 33–39.

2. Піддубна, Л.І. Конкурентоспроможність економічних систем: теорія, механізм регулювання та управління: монографія [Текст] / Л.І. Піддубна. – Х.: ВД "ІНЖЕК", 2007. – 368 с.

ПРОБЛЕМА ВИБОРУ КРИТЕРІЇВ ОЦІНКИ ТА СТРУКТУРУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Овчарова Марина Євгенівна,
аспірантка,

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Створення умов для динамічного, збалансованого розвитку України та її регіонів, забезпечення їх соціальної та економічної єдності, підвищення рівня життя населення, додержання гарантованих державою соціальних стандартів для кожного громадянина незалежно від його місця проживання є метою державної регіональної політики [1]. Збалансований розвиток регіону передбачає, перш за все, взаємну відповідність ресурсів і потреб, які підлягають задоволенню, що розглядається в динаміці змін структурних і якісних характеристик тих і інших; кількісні співвідношення між елементами соціально-економічної системи, що визначають збереження або розвиток її змісту. Зазначена відповідність забезпечує сумісність і згуртованість в рамках цілісної системи, якою є регіон. Під збалансованим розвитком регіону розуміється комплексний розвиток, заснований на балансі використання економічних, екологічних, соціальних та інноваційних і інших ресурсів з метою збереження стабільності регіону як системи. Також збалансований регіональний розвиток можна визначити як безперервний процес задоволення потреб нинішнього і майбутніх поколінь.

Регіональний збалансований розвиток зумовлює здійснення моніторингу регіонального соціально-економічного стану з метою визначення ступеня впливу ресурсної бази, а так само природно-кліматичних, соціально-економічних та інших факторів, що формують рівень розвитку території [3]. Таким чином, визначення рівня збалансованості регіонального розвитку можливо тільки на основі збалансованого розвитку його економічного потенціалу.

Необхідними передумовами для безперервного збалансованого розвитку регіону є розкриття його економічного потенціалу. Оцінку розвитку регіонального економічного потенціалу можна назвати основним етапом при виборі напрямів створення та функціонування територіального регіонального господарства. Крім того, важливим моментом є реалізація економічної діяльності підприємств, розташованих на території регіону у всій специфічній сукупності її видів, спрямованої на створення необхідних умов і виробництво необхідних для життєзабезпечення населення благ. Згідно з оксфордським тлумачним словником економічний потенціал – це ступінь потужності та рівня можливості для забезпечення своєї конкурентоспроможності [2]. Тобто, потенціал обумовлений наявними в розпорядженні суб'єкта ресурсами і здатністю до їх ефективного використання.

Існуючі трактування, класифікаційні структури і методи оцінки економічного потенціалу регіону викладені в багатьох роботах відомих вчених і фахівців в даній області. О.Ф. Балацький при розгляді структури економічного потенціалу виділяє в його складі активну та пасивну частини в залежності від ступеня залучення в господарський оборот. Активна частина економічного потенціалу являє ресурси, які на момент обліку залучені в економічну діяльність. До активної частини відносяться діючі основні виробничі і невиробничі фонди, нормативні запаси матеріальних цінностей у сфері виробництва та обігу, зайнята частина економічно активного населення, залучені природні ресурси реалізовані в технологіях, засобах, предметах та продуктах праці, у науково-технічній інформації. Пасивна

частина представлена економічними ресурсами, які є наявними, врахованими, але не задіяні в державному обороті. До них відносяться наднормативні запаси і резерви матеріальних цінностей у сфері виробництва; незайнята частина трудових ресурсів (безробітні, особи, що ведуть домашнє господарство, учні в працездатному віці); розвідані і враховані, але не залучені до обороту природні ресурси; реалізована в проектах науково-технічна інформація, результати наукових дослідів [6]. Вище згаданий автор пропонує оцінювати економічний потенціал території як визначення його розміру у вартісному виразі активної частини. Так, запропоновані ним чотири показники дозволяють виявити та оцінити резерви економічної системи території, а також оцінити економічну ефективність витрат у відтворенні економічного потенціалу та його елементів:

оцінка ступеня залучення економічних ресурсів до господарського обігу через зрівняння оцінок активної частини та загальним розміром економічного потенціалу;

оцінка ступеня використання активної частини економічного потенціалу через зіставлення показників реалізації економічного потенціалу з економічною оцінкою активної частини;

оцінка ступеня використання повного економічного потенціалу території через зіставлення показників реалізації економічного потенціалу з його економічною оцінкою.

оцінка ефективності вкладених коштів до формування та розвитку економічного потенціалу території через порівняння його економічної оцінки з загальним об'ємом економічних ресурсів, які мають кількісний вимір [6].

Таким чином, автор докладно виклав теоретичні підходи до оцінки економічного потенціалу але складними залишається інформаційне забезпечення оцінки економічного потенціалу регіонів через велику кількість показників.

Дослідженням методик оцінки економічного потенціалу регіону займався О.М. Тищенко. Він розробив методику інтегральної оцінки ефективності використання економічного потенціалу регіону з урахуванням впливу складових його елементів, яка ґрунтується на використанні методів таксономічного аналізу та моделі еластичності. В основу цього методу покладені розрахунки впливу різних ознак інвестиційного, інноваційного, природно-ресурсного та трудового потенціалів на інтегральної оцінки ефективності використання економічного потенціалу регіону [5].

Важливими дослідними проблемами залишаються питання комплексної оцінки факторів соціально-економічного розвитку регіону і виявлення потенціалу розвитку регіону. [4]. Автори даного дослідження вважають за доцільне підхід, який би розглядав систему потенціалів розвитку регіону у вигляді трьох блоків. *Перший блок* - матеріально-технічний, тобто блок базових ресурсних потенціалів території. *Другий блок* - фінансово-економічний, об'єднує локальні потенціали, які покликані сприяти реалізації базових ресурсних потенціалів. *Третій блок* - інноваційно-інституційний. Цей блок потенціалів готовності регіону до соціально-економічних перетворень.

Загальним слабким місцем перерахованих методик оцінки та структурування економічного потенціалу регіону є неможливість оцінити розмах варіації і кількісну ступінь відставання одного регіону від іншого. При цьому, на думку ряду дослідників, в даний час система показників, що відображається у статистичній звітності, не відповідає завданням об'єктивної оцінки економічного потенціалу регіонів.

До потенціалу економічної системи можна спробувати підійти з позицій вартісної оцінки - як до грошового еквіваленту суспільного визнання корисності економічної діяльності. Але навряд чи це доцільно в зв'язку з проблемою виміру корисності будь-якої діяльності, в тому числі і економічної. Відомо, що будь-які об'ємні характеристики регіональної економічної системи (ВРП, випуск продукції, чисельність зайнятих і ін.), які взято ізольовано, не в змозі дати оцінку ефективності її функціонування. Жоден показник, ні проста сукупність показників не можуть відобразити динаміку економічного процесу, вони в своїй суті статичні і є лише відображенням стану системи в той чи інший момент часу. Таким чином, можна зробити висновок про те, що в даний час використовуються типи

оцінок обліково-звітнього характеру, без урахування цільових (проблемно-орієнтованих) оцінок потенціалу розвитку. Під оцінкою в даному випадку розуміється сукупність кількісних і якісних характеристик організаційних ресурсів, що описують економічний потенціал, в цілому або за окремими його складовими.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про засади державної регіональної політики» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/156-19> - Назва з екрану
2. Oxford English Dictionary. 2nd ed. – Oxford. Oxford University, т. ХІІІ
3. Бережная, И. В. Методические аспекты оценки уровня сбалансированного развития региона / И.В. Бережная, Н.В. Мельникова // Экономика и управление. – 2010. – № 3-4. – С.10- 18.
4. Виноградова К.О., Ломовцева О.А. Сущность и структура потенциала региона.// Современные проблемы науки и образования. – 2013 – № 3. С.56-60.
5. Тищенко О.М. Оцінка ефективності використання економічного потенціалу. – К.:– ВНТУ, 2004. – 350с.
6. Экономический потенциал административных и производственных систем/ Под общей редакцией Балацкого О.Ф./[Текст] : монография – Суми: ИТД «Университетская книга», 2006. – 973 с.

ВАЖЛИВІСТЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Омаров Азад Енвер огли,

*кандидат наук з державного управління, докторант,
Національний університет цивільного захисту*

Нині Україна переживає період реформ, її економіка нестабільна, процеси, що виникають в ній, несуть загрозу безпечному функціонуванню окремих територій, держави та суспільства в цілому. За цих умов виникає потреба у розробці та реалізації таких механізмів господарювання, які враховували б інтереси держави, що узгоджені з інтересами, цілями та завданнями регіонів.

Проблеми, що вирішуються в кожному регіоні, повинні відповідати загальнодержавним завданням, але з урахуванням територіальних особливостей. Важливою їх складовою є екологічна безпека.

Екологічна безпека – це здатність управлінської системи зберігати рівновагу і збалансованість взаємовідносин по лінії “довкілля – соціум – економіка – управління”, вміння протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам і викликам та забезпечувати прийнятні рівні ризику життєдіяльності населення і стійкості соціально-економічного розвитку, а також відтворення природного і соціально-економічного потенціалу.

Створення ефективної державної системи охорони довкілля і раціонального використання природних ресурсів України має на меті:

- формування і впровадження державної політики в галузі охорони довкілля і раціонального використання природних ресурсів;
- створення наукового і технічного потенціалу в природоохоронній діяльності;
- створення умов для ефективної дії правового забезпечення екологічної політики та ядерної безпеки;
- вирішення питань підготовки кадрів для забезпечення природоохоронної діяльності та здійснення політики регулювання екологічної та ядерної безпеки.

Однак до основних причин, що не дозволяють перейти до повноцінної екологічної

політики в Україні належать:

- формування екологічної політики України відбувається під впливом міжнародного співтовариства та вітчизняної громадськості;
- відсутність екологічної складової в програмах політичних партій;
- необхідність значних ресурсів для реалізації природоохоронних заходів.

Міжнародний тиск на Україну в сфері екологічної політики реалізується у накладанні санкцій відповідно до Орхуської конвенції в 2010 році та призупинення дії механізмів Кіотського протоколу в 2011 році. Прикладом тиску громадських організацій в сфері екологічної політики є судові позови та маніфестації 8 “чорнобильських” громадських організацій організованих з приводу неповної виплати “чорнобильських” пільг та компенсацій. Досить серйозним є спротив громадських організацій щодо реалізації проекту каналу “Дунай – Чорне море”, яке призвело до припинення будівництва тощо [1, с. 6-8].

На Всесвітньому Форумі «Ріо+20» було запропоновано план дій на період після 2012 року, що передбачав розумне управління природним і людським капіталом нашої планети та напрямок розвитку нашого світу. Запропонована “зелена” економіка має декілька основних напрямів:

1) співіснування “без вичерпних ресурсів”: наявність відновлювальних енергетичних ресурсів, вторинне використання матеріалів, органічне землеробство, що витрачає мінімум енергії, не використовує штучних засобів захисту і живлення рослин, генетично модифікованих організмів;

2) оптимізаційний напрям: енергоефективність виробництва та житла, скорочення використання автомобілів; скорочення калорійності продуктів, скорочення споживання води; відтворення лісів та заповідних територій;

3) соціальний напрям: планування родини та виведення народжуваності на рівень відтворення; • принцип рівності у розподілі обмежених ресурсів, вирішення питань розподілу землі та планування землекористування, впровадження нових сільськогосподарських технологій, система фінансового регулювання, що гарантує забезпечення базових потреб більшості людей;

4) управлінський напрям: зміна визначення виміру розвиненості держав – показник ВВП має бути доповнений індикаторами природних послуг та збереження природних багатств, введення податку на вуглецевий газ при імпорті продукції, посилення глобальної системи безпеки, оптимізація системи управління та прийняття рішень.

У зв'язку з вищевикладеним потребують доповнень Основні засади (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2020 року. Включення стратегічної цілі захисту екологічних прав повинно підсилити “Стратегію державної екологічної політики України на період до 2020 року” [2], яка вже містить наступні цілі: підвищення рівня суспільної екологічної свідомості; поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки; досягнення безпечного для здоров'я людини стану довкілля; інтеграція екологічної політики та вдосконалення системи інтегрованого екологічного управління; припинення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття і формування екологічної мережі; забезпечення збалансованого природокористування; удосконалення регіональної екологічної політики.

Список використаних джерел

1. Ветвицький Д. О. Напрями та пріоритети розвитку державної екологічної політики України в умовах глобалізації / Д. О. Ветвицький // Наукові розвідки з державного та муніципального управління. – 2013. – Вип. 1. – С. 108–121. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nrzd_2013_1_11.

2. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року : Закон України від 21 грудня 2010 р. № 2818-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>

АДАПТИВНІСТЬ УКРАЇНИ ДО СИСТЕМНИХ ПРОЯВІВ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Полякова Євгенія Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент,

ВНЗ «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка»

Світова фінансово-економічна криза відбилася на Україні падінням вартості акцій компаній, погіршенням стану багатьох банків (деякі з них знаходяться на межі банкрутства), масштабним зростанням безробіття, різким скороченням обсягів будівництва, зупиненням багатьох підприємств, передусім металургійних. Ці явища свідчать про те, що сьогодні розвиток України, як і багатьох інших країн, набуває серйозної залежності від зовнішніх умов.

Економіка України знаходиться в дуже вразливому стані. Український банківський сектор має високий ступінь ризику – йому привласнена 10 категорія, до якої належать найбільш слабкі та вразливі банківські сектори у світі (разом із Болівією і Венесуелою) 4. Нашій країні загрожує істотний ріст дефіциту зовнішньоторговельного балансу.

Криза неодмінно призведе до змін у структурі української економіки. Сьогоднішні умови її розвитку значно відрізняються від тих, які існували у 1998 році, коли Україна також зазнала впливу потужної світової фінансової кризи. Проте стійкість національної системи економіки до фінансових ризиків відтоді відчутно погіршилась, оскільки рівень боргів корпоративного сектору зріс, він став більшою мірою залежним від зовнішнього фінансування.

Безумовно, отримання коштів МВФ дозволяє частково стабілізувати фінансову ситуацію. Водночас, цей крок можна розглядати лише як необхідну, але абсолютно не достатню умову для виходу з кризи. По-перше, виділяючи кошти на цілі стабілізації, Міжнародний валютний фонд піклується не про підтримку економічної ситуації в Україні, а насамперед про іноземні банки, які працюють у нашій країні. Отже, істотна частина ресурсу, отриманого від МВФ, в Україні довго не затримається. По-друге, всі рецепти подолання кризи від Міжнародного валютного фонду є проявом монетаризму – вони стосуються тільки стабілізації на грошовому та валютному ринку і не містять порад стосовно усунення кризових явищ у реальному секторі (зупинення виробництва, скорочення обсягів продукції АПК і т. п.), що сьогодні становить одну з основних загроз для економіки України. У таких умовах стратегічним напрямом діяльності українського уряду має бути стимулювання притоку інвестицій у реальний сектор національної економіки.

Унаслідок суцільного скорочення видачі кредитів банками й відсутності інструментів залучення інвестицій через фондові біржі більшість українських компаній середньої величини фактично позбулася далекоглядної перспективи розвитку. В експортоорієнтованих секторах економіки наразі спостерігається падіння виробництва, що спричинено реалізацією стратегій, спрямованих на першочерговий пошук зовнішніх ринків збуту, та недооцінкою попиту з боку внутрішніх споживачів. Із стадії структурованого росту вітчизняний бізнес перейшов у стадію виживання.

Вищезазначені кризові процеси неминуче призведуть до зростання безробіття. Громадяни України, які працюють за кордоном і задіяні переважно у сфері будівництва, що найбільше постраждала, також можуть поповнити ряди безробітних й повернутися на батьківщину. Україна не очікує своїх трудових емігрантів і не спроможна їх захистити. Тож на часі – загострення соціальних настроїв.

Наслідки кризи в середньотерміновій перспективі стануть відчутними і в політичній сфері. Йдеться про перерозподіл регіональних впливів на політичний розвиток усередині країни і про зовнішні загрози, які, ймовірно, виникнуть.

Варто звернути увагу на відсутність довгострокової конкурентної стратегії України. Про можливість виникнення кризи попереджали провідні економісти країни впродовж

останніх років. Однак конкурентна стратегія не була вироблена, що не дало змоги належно підготуватися до сьогоденної ситуації.

З-поміж трьох видів конкурентних переваг – ресурсних, операційних і стратегічних – останні є найважливішими. Маючи державну конкурентну стратегію, можна мобілізувати ресурсний потенціал у боротьбі з потенційними впливами конкурентів.

Кожна з держав мусить обрати для себе або модель виживання, або модель розвитку. Модель виживання, яка, власне, сьогодні й реалізується, дозволяє «втриматися на плаву» за рахунок купівлі активів, вимушеної глобалізації капіталів промислово-фінансових груп, які нині шукають нових партнерів, використовуючи для цього державні механізми. Натомість модель розвитку передбачає, насамперед, інвестування в нові технологічні проекти.

Скорочення машинобудування, знищення науки, відмова від інновацій, стимулювання «втечі мозків» за кордон різко знижують здатність країни протистояти кризі. Потрібна сильна політична воля та чітка стратегія кризових дій, спрямованих на структурну перебудову економіки, відтворення машинобудування, розвиток інфраструктури, управлінську, територіальну і соціальну реформи.

Для подолання кризи у країні необхідно виробити системний план дій. Якщо не буде розроблено адекватної нинішній ситуації довгострокової антикризової стратегії, то на нас очікують економічне банкрутство держави як зовнішньоекономічного суб'єкта, не виплати зарплат і пенсій, масштабне безробіття.

В сучасному світі кожна країна має свою критичну, єдиноєфективну та конкурентоспроможну модель розвитку, на впровадження якої повинна бути спрямована відповідна національна стратегія. Без цього розвиток країни, її економіки не відповідає критеріям безпеки розвитку і несе в собі величезні загрози

Пошук української найбільш ефективної моделі розвитку повинен базуватися на оцінці світових тенденцій і закономірностей розвитку, в основі яких лежить не лише глобалізація, а формування системи глобалізму як нової системи світопорядку. Саме в цих нових специфічних умовах глобального навколишнього середовища Україна приречена на те, щоб відродити втрачену провідну роль держави і, збудувавши ефективну конкурентоспроможну систему антикризового державного менеджменту, перевести розвиток своєї економіки із хаотичного в організовану інтегрований, синергетичний тип розвитку, що забезпечить ефект системності.

Інтегрований тип організації економіки, на відміну від дезінтегрованого, є передумовою для забезпечення необхідної системної економічної компресії, ланцюгової економічної реакції розвитку, економічних поштовхів та вибухів. Завдяки його впровадженню можна досягти системно-синергетичного ефекту економічної інтеграції в системі народного господарства. Виникає ефект саморозвитку, прискореного розвитку, розширеного розвитку, нового структурного розвитку, нової якості розвитку. Провідну роль у цьому відіграють два важливі інститути: держава і національні корпорації.

Список використаних джерел

1. Глобализация: взгляд с периферии. К., 2002. С. 31.
2. Хохберг Ф. Зворотний бік американського капіталізму. К., 1999.
3. Блейзер С. Мировой финансовый кризис и возможные последствия для Украины. – www.glavred.info, 03.10.2008.
4. Білорус О. Г. Глобалізація і нова парадигма глобального постіндустріального розвитку // Економічний часопис. 2002. № 10.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Попова Ірина Анатоліївна,

*кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник,
Національний фармацевтичний університет*

Волошко Інна Вікторівна,

*студентка,
Національний фармацевтичний університет*

Враховуючи соціально-політичну значущість та економічну вартість індивідуального та суспільного здоров'я, охорона здоров'я громадян вважається однією з найважливіших функцій сучасної держави. Бо саме кількісними і якісними показниками тривалості життя та рівня здоров'я населення, низкою інших показників соціальної політики відрізняються багаті й розвинуті держави світу. Значення здоров'я людини визнають у світі настільки важливим, що цей показник входить до індексу людського розвитку [1]. Здоров'я є найбільшою суспільною цінністю та впливає на процеси і результати економічного, соціального, культурного розвитку країни демографічну ситуацію і стан країни взагалі. А оскільки здоров'я є важливим соціальним критерієм розвитку і благополуччя суспільства, проблеми охорони здоров'я вимагають постійної уваги держави, що й обумовило актуальність дослідження.

Проблемам державного регулювання в системі охорони здоров'я присвячена значна кількість наукових праць. Так, Циборовський О.М., Істомін С.В., Сорока В.М. займаються питаннями нормативно-правового забезпечення в системі охорони здоров'я; Біленський М.М., Радиш Я.Ф., Карамішев Д.В. та ін. займаються питаннями державного регулювання системи охорони здоров'я. незважаючи на значну кількість праць, потребують більш детального дослідження питання формування та розбудови ефективних систем охорони здоров'я.

Так, державне регулювання України в галузі охорони здоров'я – це комплекс прийнятих загальнодержавних рішень чи взятих зобов'язань щодо збереження та зміцнення фізичного і психічного здоров'я та соціального благополуччя населення держави як найважливішої складової її національного багатства шляхом реалізації сукупності політичних, організаційних, економічних, правових, соціальних, культурних, наукових та медичних заходів з метою збереження генофонду української нації, її гуманітарного потенціалу та врахування вимог нинішнього і майбутніх поколінь в інтересах як конкретної людини (особистості), так і суспільства в цілому [2].

В сучасних умовах особливого значення набувають питання формування та розбудови таких систем охорони здоров'я, які б забезпечували задоволення зростаючих потреб населення в доступній і якісній медичній допомозі, стримуючи при цьому стрімке зростання витрат на охорону здоров'я. При цьому пріоритетна роль повинна відводитися створенню відповідного нормативно-правового поля, адекватному ресурсному забезпеченню та сучасному результативному управлінню. Важливим є вивчення сучасного світового досвіду функціонування моделей систем охорони здоров'я, їх розвитку та удосконалення для обґрунтування еволюційних або реформаторських змін у національних охоронно-оздоровчих сферах.

Стратегічною метою державного регулювання у сфері охорони здоров'я є поліпшення стану здоров'я населення, підвищення реальної доступності медичної допомоги для всіх його прошарків. Збереження і поліпшення здоров'я забезпечує більш повне використання багатогранних можливостей людини, продовження тривалості активного працездатного періоду її життя та піднесення економічно-значущих якісних характеристик населення. Здоров'я сприймається не стільки як здатність до фізичного благополучного існування,

скільки здатність до виконання соціально-трудова функцій, до відтворення сукупності людських здібностей та потреб узагалі [1].

Таким чином, лише поєднання успішних стратегій з ефективними організаційними структурами, відрегульованими процесами медичного забезпечення, достовірною і належною інформацією та дієвим стимулюванням дасть змогу досягти розуміння к пацієнтами, так і медичними працівниками цінності здоров'я.

Список використаних джерел

1. Баєва О. В. Менеджмент у галузі охорони здоров'я : навч. посіб. / О. В. Баєва. – К. : Центр учб. л-ри, 2008. – 640 с.
2. Богатирьова Р. В. Детермінанти здоров'я та національна безпека: монографія / Р. В. Богатирьова ; за ред. Ю. І. Кундієва. – К. :Видавн. дім “Авіцена”, 2011 . – 448 с.

ГОТІВКОВІ ОБМЕЖЕННЯ У РОЗРАХУНКАХ: ЕФЕКТ ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Примуш Юлія Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент,

Придніпровська державна академія будівництва і архітектури,

Нагорна Вікторія Олексіївна,

студентка,

Придніпровська державна академія будівництва і архітектури

Нещодавно Національний Банк України зменшив в 3 рази (з 150 тис. грн по 50 тис. грн) граничний розмір суми, на яку фізособи можуть проводити готівкові розрахунки між собою та зі суб'єктами господарювання (юрособами та підприємцями). Звісно, це викликало безліч питань. Зокрема, коли це обмеження слід застосовувати і що буде, якщо його порушити?

За п. 2.3 Положення № 637, підприємства (підприємці) мають право здійснювати розрахунки готівкою між собою та/або з фізичними особами протягом одного дня за одним або кількома платіжними документами в межах граничних сум розрахунків готівкою, установлених відповідною постановою Правління НБУ [1]. Ось саме цим правом НБУ і скористався, коли встановив такі обмеження:

- 10 тис. грн - для розрахунків між собою для суб'єктів господарювання
- 50 тис. грн - для розрахунків, у яких хоча б однією стороною (платником або одержувачем коштів) є звичайна фізособа. Таке ж обмеження встановлено і для розрахунків між фізособами за договором купівлі-продажу, який підлягає нотаріальному посвідченню.

З 4 січня 2017 р. готівкове обмеження (50 000 грн) між фізичною особою та підприємством (підприємцем) протягом одного дня застосовується не за товари, роботи та послуги, як було раніше, а при будь-яких розрахунках, крім окремо зазначених у п. 2.3 Положення № 637 [1].

За п. 2.3 Положення №637 обмеження щодо готівкових розрахунків не поширюються на:

- розрахунки підприємств (підприємців) з бюджетами та державними цільовими фондами;
- добровільні пожертвування та благодійну допомогу;
- використання коштів, виданих на відрядження [1].

Тож виходить, що видача зарплати та інших виплат працівникам, внесок до статутного капіталу готівкою, отримання та надання готівкою поворотної фіндопомоги

(позики), оплата за придбаний товар, роботи, послуги, в готівковій формі, повернення боргу, оплата матеріальної шкоди тощо однаково обмежені граничними сумами розрахунків.

Платежі понад установлені граничні суми повинні проводитися через банки або небанківські фінансові установи шляхом перерахування коштів з поточного рахунку на поточний рахунок або внесення коштів до банку для подальшого їх перерахування на поточні рахунки.

Кількість підприємств (підприємців) та фізичних осіб, з якими здійснюються розрахунки, протягом дня не обмежується. Тобто витратити або прийняти до оплати готівкою протягом дня можна хоч і мільйон, але щодо різних осіб і так, щоб розрахунки з кожною не перевищували граничний розмір.

Обмеження щодо готівкових розрахунків поширюються і на операції з придбання товарів (послуг) для підприємства працівником за власні кошти.

Працівник, який придбає для підприємства та від його імені товари (послуги, роботи), діє за дорученням цього підприємства. Підтвердженням того, що підприємство приймає витрати, здійснені працівником, як такі, що були здійснені за його дорученням і з його згоди, є затверджений звіт про використання коштів від працівника.

У разі придбання працівником підприємства за власні готівкові кошти товарів (продукції, послуг) він звітує за витрачені кошти у визначеному законодавством порядку з пред'явленням при цьому відповідних документів (товарних і касових чеків, товарно-транспортних накладних, рахунків-фактур тощо), що підтверджують здійснені витрати.

Ці обмеження, а також санкції за їх порушення поширюються і на випадки, коли працівник придбає товари (роботи, послуги) для підприємства з використанням власних готівкових коштів.

Обмеження щодо готівкових розрахунків стосується також розрахунків під час оплати за товари, що придбані на виробничі (господарські) потреби за рахунок готівкових коштів, одержаних за допомогою електронного платіжного засобу. Отже, якщо працівник отримав кошти під звіт (чи зняв їх з корпоративної картки підприємства) на закупівлю товару від імені підприємства, то у випадку розрахунків готівкою слід стежити за дотриманням граничної суми розрахунків.

Порушення цього обмеження тягне за собою адміністративну відповідальність, передбачену ст. 163-15 Кодексу України про адміністративні правопорушення: накладення штрафу на фізособу - підприємця, посадових осіб юридичної особи від 100 до 200 н.м.д.г. (від 1700 грн до 3400 грн) [2].

За повторне порушення, вчинене особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за таке ж порушення, передбачено штраф від 500 до 1000 н.м.д.г. (8500 – 17000 грн).

На сьогодні податківці дотримуються позиції, що таку адміністративну відповідальність передбачено як для платника готівки, так і для особи, яка приймає готівку. Але, оскільки, на нашу думку, таке порушення має разовий, а не триваючий характер, і оскільки рішення про стягнення штрафу мають приймати не суди, а органи доходів і зборів (ст. 234-2 КУпАП), то адміністративна відповідальність щодо нього може застосовуватися лише протягом 2 місяців з дати вчинення (ст. 38 КУпАП) [2].

Національний банк України наголошує, що встановлення граничної суми розрахунків готівкою на рівні 50 тис. грн не завдасть незручностей громадянам та не зачіпатиме щоденних покупок населення, оскільки стосуватимуться лише великих придбань (нерухомості, коштовностей, транспортних засобів, предметів мистецтва, хутра, дорогих годинників, подорожей тощо).

Рішення Національного банку України з цього питання повністю відповідає міжнародному досвіду – багато європейських держав (Франція, Бельгія, Португалія, Італія - 1 000 €, Іспанія – 2 500 €, Греція – 1 500 €) встановили граничні суми готівкових розрахунків, інші країни також планують запровадити аналогічні норми.

Контроль за додержанням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги) згідно з Податковим кодексом України здійснюватимуть органи Державної фіскальної служби України.

Встановлення граничної суми розрахунків готівкою за участю фізичних осіб на рівні 50 тис. грн. сприятиме:

- забезпеченню стабільних надходжень готівки до банківської системи й прискорення її обігу;
- звуженню сфери використання готівки та прискорення розвитку безготівкового сегменту;
- додаткові ресурси для кредитування економіки;
- зменшення обсягів тіньової економіки;
- легалізація доходів населення;
- збільшення прозорості фінансових потоків та боротьба з корупцією;
- зменшення витрат на обслуговування готівки.

Слід зазначити, що Комплексною програмою розвитку фінансового сектору України до 2020 року передбачено поступове зниження рівня готівки в економіці (відношення М0 до ВВП) у 2020 році до 12% (у 2014 році цей показник становив 18,1%, а за результатами 2015 року зменшився до 14,6%).

Список використаних джерел

1. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, Затверджено Постановою Національного банку від 15.12.2004 № 637 [Електронний ресурс]: Законодавство України. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0040-05>

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8073-X від 07.12.1984 р. [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Рац Ольга Миколаївна,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний університет імені Семена Кузнеця

Лєсна Владислава Максимівна,

студентка,

Харківський національний університет імені Семена Кузнеця

Останнім часом простежується досить стійка тенденція до виникнення та поглиблення нестабільних економічних та політичних процесів на регіональному та національному рівнях. Ця проблема має місце і для банківської системи України, що призводить до руйнівних наслідків, оскільки її ефективне функціонування – запорука розвитку ринкових відносин та індикатор стану економіки в цілому.

Вітчизняна банківська система – одна із найбільш розвинутих серед інших галузей української економіки. Це пов'язано з тим, що її структурна перебудова, яка продовжується і донині, почалась раніше. Проте попри це, вона не є досконалою та конкурентоспроможною в порівнянні з європейськими аналогами. Тому банківський сектор не можна назвати ефективно функціонуючою ланкою національної економіки.

Світова економічна криза наклала свій відбиток на кількість та ефективність функціонування українських банків, їх капіталізацію, розвиненість грошово-кредитного, фондового та валютного ринків. Також мають місце проблеми з ліквідністю банків,

скороченням вартості їх активів, нестачею кредитних ресурсів та банківської інфраструктурою. Саме тому виявлення проблемних аспектів та перспективних напрямів щодо удосконалення функціонування банківського сектору є одними з актуальних питань розвитку національної економіки.

Першочерговим аспектом, який потребує вирішення, є гарантування повернення вкладів населення та відновлення довіри до банків. Заощадження клієнтів закладають підвалини для формування пасивних банківських операцій, а впевненість клієнтів у банківському секторі є значно підірваною через банкрутство та шахрайство з боку банківських установ. Саме тому розв'язання вищевказаної проблеми зможе підвищити ефективність банківської діяльності та розширити клієнтську базу. Це завдання загальнодержавної ваги можна втілити шляхом створення сприятливого суспільно-позитивного іміджу банків та їх керівництва. В свою чергу, на репутацію банку можуть впливати стандарти обслуговування клієнтів, максимальна взаємодія з ними, додержання етичних принципів і норм, правил чесного ведення бізнесу та добросовісне виконання своїх обов'язків [1].

Ще одним перспективним напрямом розвитку банківського сектору є підвищення надійності та фінансової стійкості фінансово-кредитних інститутів шляхом оптимізації податкового законодавства, вдосконалення національної системи електронних платежів та підвищення прозорості банківських операцій.

Наступним напрямом є недопущення зниження капіталізації банків та зростання їх конкурентоспроможності на національному та міжнародному ринках. Втілення цього можливе лише у разі активної реорганізації шляхом приєднання або злиття та реструктуризації банків шляхом закриття збиткових установ; розширення можливостей підтримки ліквідності на основі фінансового оздоровлення. За останнім показником іноземні банки займають лідируючі позиції на ринку, тоді як вітчизняні банки набагато відстають. Така ситуація істотно впливає на конкурентоспроможність останніх через те, що обмежений або недостатній капітал банків не сприяє розширенню спектру операцій щодо обслуговування різноманітних категорій клієнтів та створює підґрунтя для зниження його інвестиційного потенціалу.

Безсумнівною є необхідність розв'язання кадрової проблеми. Вона ґрунтується на невисокому ступені кваліфікації спеціалістів та недостатньому досвіді персоналу взагалі. Цей чинник ускладнюється тим, що фінансовий ринок є динамічною структурою, що постійно розвивається та є гнучкою до змін. Тому менеджери повинні також бути мобільними та враховувати останні інновації у банківській сфері. Вкрай необхідним є запровадження перенавчання, підвищення кваліфікації працівників банку та удосконалення менеджменту в цілому. Діяльність вітчизняних банків повинна бути направлена на досягнення міжнародних стандартів корпоративного управління та орієнтацію на міжнародних конкурентів.

Для банківського сектору України характерною є слабка диференціація банківських послуг. Тому цілком зрозумілою є необхідність впровадження інновацій та покращення якості вже існуючих послуг на основі використання сучасних технологій і обладнання. Особливу увагу треба звернути на вдосконалення Інтернет-банкінгу, трастових, консультаційних, посередницьких послуг та факторингових і лізингових операцій [2].

Перспективним напрямом розвитку банківського сектору є розроблення заходів довгострокової стратегії, яка націлена на збереження та нарощення конкурентоспроможності. Формування плану управління банком повинно здійснюватись на основі оцінки внутрішнього потенціалу банківської установи, а саме визначення фактичних ресурсів та можливості персоналу їх створювати та розширювати.

Не менш важливим є покращення системи ризик-менеджменту та оптимізація управління ризиками, що включають стратегію і тактику управління, за рахунок яких відбувається досягнення бізнес-цілей банку. Цей аспект є досить важливим через те, що

банки в своїй діяльності схильні до численних ризиків, функціонують в нестабільному середовищі і не завжди мають повну інформацію про контрагентів і конкурентів [3].

З боку НБУ доцільним є розвиток фінансових ринків та банківської інфраструктури, на основі підтримання політики зменшення коливань процентних ставок на міжбанківському ринку. Такі заходи дозволять зберігати привабливість запозичень у національній валюті та підвищувати обсяги банківських послуг фізичних осіб.

Також перспективним напрямом розвитку банківського бізнесу є залучення інвестицій, особливо іноземних, частка яких в капіталі банків займає досить значний відсоток. Тому нарощування фінансового потенціалу банківської установи за допомогою пошуку нових акціонерів є нагальним питанням для банківського сектору.

Аспект нерівномірного територіального розподілу банківських установ на території України та локальний характер банківських ринків, що має місце переважно для Київської області та густонаселених міст, потребує негайного розв'язання за рахунок розширення мережі банків в інших регіонах країни. Такий захід дозволить збільшити концентрацію банків та посилити конкурентоспроможність банків інших адміністративно-територіальних одиниць.

Отже, в умовах європейської інтеграції першочерговим завданням банківської сфери є забезпечення ефективної та конкурентоспроможної мережі банківських інститутів на національному та світовому рівні, які сприятимуть зростанню економічної ефективності. Тому запровадження ефективного комплексу заходів для подолання довготривалої рецесії зможуть поліпшити економічний стан держави та створити позитивне середовище для функціонування та успішної діяльності банків.

Список використаних джерел

1. Рац О.М. Дослідження конкурентних переваг банків на депозитному ринку України / О.М. Рац, Ю.С. Тисячна // Проблеми економіки. – 2014. – №4. – С. 388-394.
2. Коваленко В.В. Трансформаційні напрями розвитку банківської системи України / В.В. Коваленко // Економічний форум. – 2015. – №2 – С. 286-295.
3. Скаско О.І. Удосконалення системи управління ризиками в банках України / О.І. Скаско // Бізнес Інформ. – 2014. – № 1. – С. 274-279.

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Рибак Ганна Іванівна,
асистент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Одним з основних чинників негативного впливу на результативність ринкових трансформацій в Україні була впевненість у тому, що впровадження ринкових механізмів автоматично створить передумови для якісних перетворень як у реальному секторі, так і в економіці в цілому. Та слід визнати, що економічний розвиток сам по собі не вирішить усіх соціальних проблем країни. Глобальний досвід, включно з українським, свідчить, що економічне зростання супроводжується зростаючими диспропорціями в регіональному розвитку та збільшенням нерівності в доходах, і обидві ці проблеми потрібно вирішувати за допомогою дієвих заходів державної політики [1].

У сучасній економічній літературі категорія «якість життя» розглядається з точки зору таких показників, як рівень матеріального добробуту, розвитку економіки, науки, культури, ступінь задоволення потреб членів суспільства та інше [2].

Не зважаючи на позитивні процеси у реформуванні національної економіки, проблема підвищення якості життя населення та її значної регіональної диференціації стає дедалі гострішою для України. Перехід до ринкових відносин потребує вироблення ефективних і дієвих механізмів управління та регулювання економіки не тільки на державному, регіональному рівнях, а й на внутрішньому просторі регіону. Нехтування регіональною специфікою та особливостями розвитку окремих територій спричиняє неконтрольовані політичні, економічні та соціальні наслідки.

Країни Європейського Союзу в умовах глобалізації дуже добре пристосувалися до нових різноманітних вимог соціального характеру. Їх уряди, усвідомлюючи необхідність досягнення соціальної рівноваги, переорієнтували свій курс на проведення активної соціальної політики, спрямованої на підвищення рівня життя трудящих, обмеження всевладності підприємців, підтримку гідного рівня споживання незаможних верств населення та пом'якшення в такий спосіб соціальної й майнової нерівності в суспільстві. Не випадково, що саме в державах Євросоюзу — на теренах зародження концепцій соціально-ринкової економіки, сформувалась на сьогодні найбільш збалансована система соціально-економічних відносин. Її найважливішою компонентою є розвинута система соціальних послуг, яка, функціуючи через механізми активного державного і наднаціонального регулювання соціально-трудова відносин, соціальну відповідальність бізнесу, передусім його корпоративного сегмента, а також активізацію діяльності організацій суспільного сектору, сформовану інституційну систему, що є основою підтримки і стабільного забезпечення високих соціальних стандартів у даному регіоні.

Вихідною умовою підвищення якості життя населення регіонів України є діагностика сучасного стану рівня життя та розробка відповідних заходів, які повинні одночасно забезпечувати позитивні ефекти в національному економічному розвитку та національній якості життя. З точки зору регіональної економіки такі заходи повинні ґрунтуватися на узгодженні інтересів суспільства, бізнесу та влади і враховувати регіональні диспропорції, які певним чином впливають на такі важливі показники якості життя населення як: рівень доходів населення, рівень соціальної допомоги, рівень розвитку ринку праці та реформування системи оплати праці, пропорційність та прозорість розподілу бюджетних ресурсів, формування ринку доступного житла.

Головною рушійною силою поліпшення якості життя населення є система державного управління. Як показує світовий досвід, ефективне вирішення проблем соціально-економічного розвитку держави та її регіонів вимагає законодавчого закріплення і реалізації системи цілеспрямованих заходів. Досить часто в Україні процес розробки та реалізації стратегічних програм направлений на конкретну сферу застосування або розробку конкретного документа без чіткої системної ув'язки з процесами стратегічного планування, насамперед у соціально-економічній сфері, що в кінцевому підсумку призводить до зниження ефективності державної політики, державного управління в цілому та стратегічного управління зокрема.

З огляду на обрану стратегію євроінтеграції України, з метою досягнення високоефективних соціальних стандартів та забезпечення гідного рівня якості життя населення, необхідно терміново завершити процес формування політико-правових інститутів держави, відповідальних за економічні реформи та розвиток соціальної сфери.

Держава має взяти на себе функцію гармонізації регіональних, міжрегіональних та загальнодержавних інтересів, а також впровадження єдиних «правил гри» в економічній сфері та уніфікованих соціальних стандартів на всій території України, враховуючи європейські принципи субсидіарності, рівних прав, соціальної відповідальності регіонів і центру. Ігнорування загальносвітової тенденції соціалізації факторів економічного розвитку є основною причиною низьких темпів розвитку економіки, що знаходить відображення у параметрах якості життя населення.

Першорядним завданням політичного та економічного курсу української влади має стати якнайшвидше впровадження в країні європейських соціальних стандартів. Додаткової

актуальності необхідності їх імплементації в Україні надає й той факт, що своєю міжнародною стратегією вона обрала євроінтеграцію, невід'ємною частиною якої є конвергенція соціальної системи України та ЄС.

Основою формування інноваційної економічної політики мають слугувати інституціональні зміни з метою підвищення якості життя населення і подолання регіональної диференціації. Вдале втілення модернізації і підвищення конкурентоспроможності регіонів передбачає здійснення інституціональних, організаційних, структурних, інноваційних перетворень. Це потребує нової державної та регіональної політики, відповідних змін у нормативно-правовому полі, а також чіткого розмежування повноважень центрального і місцевих бюджетів та бізнес-структур.

Підводячи підсумки, можна дійти висновку, що головною рушійною силою підвищення якості життя населення є система державного управління. Як показує світовий досвід та аналіз існуючих українських реалій, ефективне вирішення проблем соціально-економічного розвитку держави та її регіонів вимагає законодавчого закріплення і реалізації системи цілеспрямованих заходів. Разом з тим, істотне зниження якості життя значної частини населення та падіння рівня його доходів у першу чергу пов'язане зі зниженням ефективності господарства і падінням виробництва, високою інфляцією на старті економічних реформ.

Список використаних джерел

1. Авчухова А. М. Використання європейського досвіду подолання бідності в Україні / А.М. Авчухова, Т.В. Шиптенко // Стратегічні пріоритети. - К.: НІСД, 2011. - № 4 (21). - С.90-96.
2. Рибак Г. І. Диференціація якості життя міського і сільського населення та фактори її подолання / Г. І. Рибак. // Коммунальне господарство міст. Серія: Економічні науки. – Х. – 2012. – №106. – С. 321-329.

НОВІ СУСПІЛЬНІ РУХИ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Савельєва Тетяна Павлівна,

аспірант,

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Загальноновизнаним фактом для наукової спільноти є роль громадянського суспільства у становленні демократичної держави, у забезпеченні її сталого розвитку. Однією з характеристик сучасного дієздатного громадянського суспільства є існування суспільних рухів.

У межах сучасного наукового дискурсу актуалізується питання щодо розвитку одного з різновидів соціальних рухів – протестних рухів, які набули за останні роки глобального характеру через їх масовий прояв у різних куточках світу. Не дивлячись на протестну форму, суспільні рухи розглядаються сучасними дослідниками не як загроза демократії, а як умова її поступового ствердження. Більшою мірою це пов'язано із появою нових суспільних рухів.

При розгляді питань, що стосуються суспільних рухів, необхідним є окреслення термінологічних рамок даного поняття. При цьому слід звернути увагу на певну метафоричність конструкту «суспільний рух» і відсутність його чіткої онтологічної визначеності [1].

У межах різних парадигм існують свої визначення суспільних рухів з акцентуванням уваги на тих чи інших особливостях, на різних складових рухів. Звернімо увагу на той факт,

що зміна суспільного життя, зміна технологічних, культурних тощо засад суспільства впливають на смислові наповнення поняття «суспільний рух».

Для визначення сутності даного поняття П. Штомпка виокремлює основні компоненти суспільних рухів – колективність людей, що діють сумісно; єдність щодо мети колективних дій, а саме – змін у суспільстві, при цьому мета повинна сприйматися учасниками однозначно; колективність відносно дифузна і має низький рівень формальної організації; дії мають відносно високу ступінь стихійності і не приймають інституціоналізовані, застигли форми. Відповідно, суспільні рухи постають як вільно організовані колективи, що діють сумісно у неінституціоналізованій формі для того, щоб здійснювати зміни у суспільстві [5, с. 339].

М. Діані, синтезуючі визначення суспільних рухів в різних підходах, пропонує розглядати їх як мережі неформальних взаємодій між великою кількістю індивідів, груп, та/або організацій, що приймають участь у політичному та культурному конфлікті на основі колективної ідентичності. Вчений пропонує досліджувати суспільні рухи через самостійні соціальні реальності: ідентичність, соціальні мережі, конфлікти, соціальні дії, цінності [6].

При розгляді нових суспільних рухів актуалізується положення теорії А. Турена щодо відмови від розгляду актора як носія певної позиції в системі, замість цього вчений пропонує розгляд будь-якої ситуації як результату взаємовідносин між діючими акторами, що мають певні культурні орієнтації і включені у соціальні конфлікти. Відповідно, суспільний рух визначається як конфліктна дія, за допомогою якої культурні орієнтації, поле історичності трансформуються у форми суспільної організації” [4, с. 87–89].

Головним конфліктом у сучасному суспільстві є боротьба між управлінським апаратом та громадянами, які «служать» йому, яка виступає у формі різноманітних протестних рухів.

У нинішніх умовах з’являються нові форми участі, колективні актори а також нові сфери для реалізації громадянських ініціатив, що спрямовані безпосередньо впливати на процес прийняття рішень у суспільстві. Зростає роль неінституційних, стихійних форм участі, прямої дії, в які залучаються широкі верстви громадян, що раніше не приймали участь у суспільних рухах [3, с. 115]. Сучасні актори – нові суспільні рухи, що виникають з приводу конкретної проблеми замінили традиційні організації колективної дії.

Згідно із теоретиками відповідної парадигми (парадигма Нових суспільних рухів) нові суспільні рухи є реакцією на експансію державної влади та засобів масової інформації (А. Мелуччі, Ю. Хабермас). Серед відмінностей, які відрізняють нові суспільні рухи від традиційних можна назвати наступні:

- зміщення акцентів з реалізації економічних та політичних інтересів на нематеріальні цінності;
- відсутність жорсткої централізації
- глобальний характер рухів;
- спрямованість на вирішення більш широкого кола актуальних проблем;
- основою рухів є середній клас, і більшою мірою це освічені верстви населення;
- характерною рисою є «дуалістична політика ідентифікації та впливу», спрямована і на громадянське суспільство, і на політичну систему.. При цьому виключається завоювання рухами політичної влади [2].

Отже, нові суспільні рухи, маючи певні характеристики, що виокремлюють їх з низки подібних явищ, постають як у якості одного із продуктів модернізації суспільства, так і акторами, що намагаються привести до ладу (раціоналізувати) життєвий світ індивідів. У сучасних умовах суспільні рухи постають як один з дієвих засобів впливу на владу, що здатний оперативно реагувати на суспільні зміни, і саме тому їх можна віднести до одного з механізмів самовдосконалення суспільства, чинників забезпечення його сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Костюшев В. В. Социология общественных движений: Учебный курс [Электронный ресурс] / В.В. Костюшев. – Спб., 2009 – Режим доступа: <https://www.hse.ru/data/2011/05/23/1211175910/Соц.общ.движения.doc>.
2. Коэн Дж. Гражданское общество и политическая теория / Дж. Коэн, Э. Арато. – М.: Весь Мир, 2003.
3. Павлова Т. В. Социальные движения как фактор трансформации институциональной среды: проблемы теории / Т. В. Павлова // Полис. – 2008. – № 5. – С. 113–124.
4. Турен А. Возвращение человека действующего. Очерк социологии / А. Турен. – Москва : Научный мир, 1998. – 204 с.
5. Штомпка П. Социология социальных изменений / П. Штомпка. – Москва, 1997. – 223 с.
6. Diani M. The concept of social movement / M. Diani // The Sociological Review. – 1992. – P. 1-25.

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ – ОДНА З ПЕРШОЧЕРГОВИХ РЕФОРМ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Савенок Вячеслав Володимирович,
аспірант,

Національна академія державного управління при Президентіві України

Всесвітня Конференція ООН з питань навколишнього природного середовища і розвитку ухвалила декларацію та визнала концепцію сталого розвитку домінуючою ідеологією цивілізації в XXI столітті. Україною взято курс щодо реалізації концепції «Сталого розвитку».

Дещо з історії цього питання, 8 жовтня 1997 р. при Кабінеті Міністрів України було утворено консультативно-дорадчий орган - Національну комісію сталого розвитку України, яка в подальшому трансформувалася у Національну раду зі сталого розвитку України [3]. Результатом діяльності цього органу стала розробка Концепції сталого розвитку населених пунктів, яка була прийнята 24 грудня 1999 р. постановою Кабінетом Міністрів України відповідно до принципів проголошених в Порядку денному на XXI століття, у заключних документах Конференції Організації Об'єднаних Націй з населених пунктів (ХАБІТАТ-II), що відбулася в 1996 році у м. Стамбулі (Туреччина), та рекомендацій Європейської економічної комісії ООН [1]. Зазначені принципи також лягли в основу Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року», яким задекларована діяльність по забезпеченню екологічно-збалансованого природокористування [2].

Сталий соціально-економічний розвиток будь-якої країни означає таке функціонування її господарського комплексу, коли одночасно задовольняються зростаючі матеріальні і духовні потреби населення, забезпечується раціональне та екологічно безпечне господарювання і високоефективне збалансоване використання природних ресурсів, створюються сприятливі умови для здоров'я людини, збереження і відтворення навколишнього природного середовища та природно-ресурсного потенціалу суспільного виробництва.

Метою «Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», яка була схвалена Указом Президента України 12 січня 2015 року, є впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі [4]. Ратифікувавши Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з

атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, Україна отримала інструмент і дороговказ для виробляти і реалізовувати цілісну державну політику, спрямовану на суспільний сталий розвиток і адекватне реагування на внутрішні та зовнішні виклики.

Метою політики у сфері децентралізації є відхід від централізованої моделі управління в державі, забезпечення спроможності місцевого самоврядування та побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні, реалізація у повній мірі положень Європейської хартії місцевого самоврядування, принципів субсидіарності, повсюдності і фінансової самодостатності місцевого самоврядування. Пріоритетом в управлінні публічними фінансами має стати підвищення прозорості та ефективності їх розподілу та витрачання [4].

Отже, реалізація сталого розвитку визначається конкретними стратегічними цілями органів державної влади й органів місцевого самоврядування оформленими у відповідні стратегії, пріоритетними напрямками розроблення та їх реалізації є модернізація управління окремими сферами суспільного життя шляхом створення передумов для розвитку ефективної держави.

Список використаних джерел

1. Про Концепцію сталого розвитку населених пунктів: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 грудня 1999 р. / Офіційний вісник України. – 2000. – № 1 (21.01.2000) -ст. 6.
2. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року: Закон України від 21 грудня 2010 року // Відомості Верховної Ради України. – 2011. - № 26 (30.06.2011). - ст. 218. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>
3. Про утворення Національної ради із сталого розвитку України: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2009р. // Офіційний вісник України. – 2009. № 73 (02.10.2009). ст. 2502.
4. Стратегія сталого розвитку "Україна - 2020" : Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>. – Назва з екрану.

КРИТЕРІЙ І МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ЗЕРНОВИМ РИНКОМ ЯК ЗАПОРУКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Сікало Максим Володимирович,

аспірант,

Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

В сучасній Україні існує актуальний суспільний запит на ефективну державну регіональну політику, спроможну здійснити модернізацію на місцевому рівні, стати запорукою підвищення рівня та якості життя людини. Об'єктивно визначений пріоритет регіонального розвитку – запорука успішного досягнення мети сталого збалансованого розвитку регіону, зростання конкурентоспроможності як регіону в цілому, так і окремих його складових, до яких відноситься і зерновий ринок.

Сучасні тенденції розвитку ринку зерна потребують активного використання сучасних методів дослідження, якісно нових підходів до оцінки розвитку й ефективності управлінської діяльності на регіональному рівні на основі критеріїв та показників.

Метою оцінки ефективності управління ринком в регіональному масштабі є намір визначити, наскільки правильно обрані напрями діяльності в сфері управління зерновим ринком і який результат вони приносять. Орієнтація на кінцеві результати (передбачення результатів, розрахунок кожної дії і формування центрів відповідальності за кінцеві результати) зустрічається як у практиці менеджменту, так і входить як основоположний

компонент у багато сучасних концепцій управління, в тому числі регіональному управлінні ринком.

Виходячи з пріоритетів досліджень впливу результатів регіонального управління на фактори і показники стану та розвитку зернового ринку можна виокремити кілька видів критеріїв оцінювання ефективності управління:

Ефективність з погляду необхідності (Indispensable effectiveness). Ефективність повинна бути закладена в місії органу управління. Як критерій ефективності насамперед слід вказати логічний критерій, або перевірку здоровим глуздом.

Ефективність з погляду виконання плану (Plan Realization). Як оцінку результатів діяльності прийнято використовувати показники, що характеризують ступінь виконання доручень або планових (іноді прогнозних) завдань (такі показники як валове виробництво, виробництво по сортах, видах продукції, якісні показники, урожайність, площа посівних тощо). У цьому разі ми маємо справу з методом “відношення = “факт/план”, яке легко визначається методами статистики.

Цільова і виконавська ефективність (Target & Implementation effectiveness). Ефективність публічного управління в цьому випадку складається з двох самостійних аспектів, перший з яких – цільова ефективність або ефективність цілепокладання (правильність вибору і постановки цілей), а другий – виконавська ефективність (або якість і ступінь досягнення поставлених цілей і завдань). Цільова ефективність відповідає на питання “наскільки завдання відповідають реальним потребам, наявним у суспільстві”. Кількісно виміряти цільову ефективність майже не можливо. Крім кількісних вимірників усе ж таки можна використати такі характеристики, як: зручність, надійність, швидкість, стабільність. Інтегральним показником, який враховуватиме правильність цілепокладання і точність виконання поставлених згори завдань, буде *загальна (або інтегральна) ефективність*.

Порівняльна ефективність (Relative effectiveness) – це відповідність стандартам або найкращим зразкам, прийнятим у світовій практиці, або середньому рівню, який відповідає рівню розвитку продуктивних сил у суспільстві, досягнутому на цей час (згідно з даними Світового банку, за рівнем врожайності зернових культур Україна з показником 2,9 тис. кілограмів з 1 гектара займає одне з останніх місць у Європі (у Великобританії — 6,9 тис. кілограмів з 1 гектара, Польщі — 3,2, Швеції — 4,5, Норвегії — 3,8, Німеччині — 6,7, Франції — 7,1 тис. кілограмів з 1 гектара) [2].

Критерій розвитку (Development effectiveness). Як орієнтир для оцінки ефективної діяльності можна також вибрати спрямованість руху на шляху до прогресу, або відступ назад. Стагнація в управлінській діяльності часто пов’язується із застійними явищами в суспільстві (у галузі рослинництва протягом 2005—2013 років обсяг виробництва збільшився лише у 2006, 2008, 2011 і 2013 роках) [2].

Реактивна ефективність (Challenge effectiveness). Цей різновид ефективності визначає точність, адекватність, швидкість і чіткість реакцій на виклики суспільства і проблеми, що стоять перед державним органом (реакція на неврожай окремих видів продукції (наприклад гречки), різка зміна цін на світових ринках тощо).

Крім того, розрізняють *фінансову ефективність* і *предметну ефективність*. Часто виникає спокуса вважати, що чим більше грошей витрачено, тим більше зроблено. Практика показує, що це далеко не так. Тому доцільно визначати потребу в обсязі предметів споживання чи послуг, які продукує орган публічної влади відповідно до компетенції [1].

Серед методів, які використовують при аналізі ефективності регіонального управління ринком зерна, яка, таким чином, може бути значно поліпшена, можна виділити:

1. Порівняння результатів роботи різних органів влади. Показовою може бути аналітика урожайності, кількості посівних площ, валових зборів урожаю в різних областях України.

2. Заплановане у порівнянні з реальним - метод аналізу результатів, застосування якого передбачає визначення для органів управління конкретних цілей діяльності, які можуть базуватися на: аналізі минулого виконання; порівнянні діяльності інших аналогічних

організацій та структур за певний період; затверджених виконавчих стандартах; даних приватного сектору і недержавних організацій; вивченні реальних потреб населення тощо.

3. Часові тенденції. Діяльність органів регіонального управління зазвичай щороку суттєво не змінюється. Зміни відбуваються поступово, як позитивні, так і негативні, але у кінцевому підсумку невеликі зміни можуть стати тенденцією, тому органи влади мають збирати, відслідковувати і вивчати результати своєї діяльності протягом декількох років, для того, щоб не опинитись у неконтрольованій ситуації.

Застосування критеріїв і методів визначення ефективності регіонального управління має на меті забезпечення регіонального розвитку, який повинен відображати не тільки інтереси окремого регіону. У перспективі – йдеться про досягнення стратегічних цілей регіонального розвитку у масштабах України: зростання конкурентоспроможності регіонів та забезпечення збалансованого регіонального розвитку; досягнення територіальної соціально-економічної інтеграції; підвищення ефективності державного управління у сфері регіонального розвитку, як запоруки сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Сороко В.М. Результативність та ефективність державного управління і місцевого самоврядування: [підручник] / Сороко В.М. // - К.: НАДУ, 2012. - С.18-19.

2. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року: Постанова КМУ від 06.08.2014 р. № 385. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п>

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Скакун Олександр Євгенович,

кандидат юридичних наук,

заступник голови Харківської обласної державної адміністрації

Соціальний захист населення завжди був та залишається необхідним та важливішим напрямом державної політики України, але в умовах сьогодення можна вважати, що цьому питанню приділено недостатньо уваги. Потребує негайного рішення проблема, яка обумовлена реалізацією соціальної політики України.

За роки становлення ринкових відносин в Україні заходи держави із забезпечення мінімально прийняттого рівня життя незахищених верств населення, практично не були реалізовані, забезпечення зростання доходів і рівня життя населення істотно посилила фінансово-економічна криза 2008 року.

Українське законодавство про соціальне забезпечення перебуває у стані переходу від системи, яка базувалася на державній власності, до системи ринкової економіки. Це не може не впливати як на ефективність соціального забезпечення, так і на стан конкретних напрямів забезпечення та його розмірів. У цілому в Україні соціальну допомогу отримує майже половина населення (тільки людей пенсійного віку в Україні близько 20 мільйонів).

Визнання України як сучасної держави з ринковою економікою накладає на неї певні зобов'язання. В першу чергу вони стосуються проблем, пов'язаних із переосмисленням та звиканням до нової економічної політики держави, яка передбачає максимальну мобілізацію всіх ресурсів країни, сприяння розвитку господарської ініціативи і самодіяльності населення, насамперед у формі малого та середнього бізнесу, посилення соціальної орієнтації в розвитку організацій, регіонів і економіки країни загалом. Ця довгострокова соціально орієнтована політика повинна бути спрямована на зниження реального рівня безробіття, посилення економічної активності та мобільності населення, підвищення його доходів, рівня добробуту, тобто покращення соціального захисту населення. На базі соціально орієнтованої

економіки сучасного типу передбачається поступове наближення рівня життя населення до середніх європейських стандартів його якості та показників людського розвитку [1].

Серйозною соціально-економічною проблемою, від якої залежить стан соціального захисту населення, є зростання рівня безробіття, що загрожує несприятливими соціальними наслідками. В цьому випадку необхідно є розробка та доповнення існуючих законодавчих актів про працю, визначення компетенції органів державного управління різних рівнів у здійсненні політики зайнятості населення. Ефективне впровадження даних заходів забезпечить розширення масштабів виробництва, створення нових робочих місць, підвищення зайнятості населення [2].

У не простий час для країни виважена соціальна політика держави збереже стабільність у суспільстві, тим самим дозволяючи йому розвиватися без потужних потрясінь. До того ж, соціальна політика є своєрідним «амортизатором» ринкових ризиків, оскільки її основним критерієм виступає рівень суспільної солідарності. Слід зазначити, що особливу роль соціальна політика відіграє у суспільствах перехідного типу, яким є нині й Україна, так як її механізми спрямовані на захист окремої особистості від втрати доходів, а населення взагалі – від негативних наслідків економічних реформ, структурних трансформацій виробництва та ринкових перетворень. Окрім того, соціальна політика є тим інструментом, за допомогою якого влада може впливати на суспільство та отримувати підтримку політичного курсу держави.

Формою державного регулювання соціального захисту є розробка системи показників, які характеризують стан і динаміку зростання рівня життя населення. До таких показників відносяться: обсяг та структура доходів населення; споживання матеріальних благ і послуг; соціальні гарантії малозабезпеченим верствам населення; стан споживчого ринку.

У контексті основних проблем соціального захисту населення на різних інституціональних рівнях недостатньо уваги приділяється практичній реалізації теоретичних розробок «компенсаційних» захисних механізмів для суспільства, які допомагали б його громадянам адаптуватися до специфічних умов формування нових інститутів та інституціонального середовища.

Загальновідомо, що реалізація конституційного права громадян на соціальний захист здійснюється на підставі розгалуженої системи національного законодавства, яка налічує більше 4 тисяч нормативно-правових актів, а саме конституційні положення щодо соціального захисту набули розвитку приблизно в 100 законах України [3].

Сьогодні Україна є соціальною та правовою державою, тому вона повинна усіма своїми діями забезпечувати належний соціальний захист своїм громадянам, який би відповідав загальновизнаним світовим та європейським стандартам, сформованим у цій сфері.

Повинні бути створені програми, що забезпечують соціальну захищеність широкого кола осіб та передбачають тісну координацію взаємодії всіх галузей, що охоплені даними програми, а також відповідальний політичний контроль з боку центральних урядових органів.

Не менш важливою в удосконаленні державного регулювання соціального захисту є проблема підвищення рівня соціальних інститутів, і у першу чергу за допомогою інформаційної політики, спрямованої на роз'яснювання мети діяльності та заходів, які приймаються. Населенню в складних умовах трансформаційних змін необхідно відчувати турботу держави та її органів управління за станом здоров'я та життя, бути впевненим у завтрашньому дні. Тому в сучасних умовах провідна роль держави у вирішенні соціальних проблем населення посилюється.

Тобто, соціальний захист в Україні, як системи правових, економічних, соціальних, організаційних заходів, дій, програм та стратегій повинен здійснюватися державою в особі органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Основним завданням державного регулювання соціального захисту населення України є створення конституційно

визначених та деталізованих на законодавчому рівні умов належної підтримки соціально незахищених або мало захищених верств населення – пенсіонерів, інвалідів, ветеранів війни, багатодітних сімей та інших законодавчо визначених категорій осіб, передбачає наявність численних правових відносин, які є об'єктом конституційно-правового регулювання.

Сьогодні вимагає проведення дієвої та ефективної політики, спрямованої на реальне поліпшення добробуту населення та об'єктивну оцінку ситуації з бідністю, аби унеможливити її появу в майбутньому. Саме соціальна політика має стати пріоритетом діяльності уряду і парламенту. Для цього є всі підстави і можливості.

Список використаних джерел

1. Болотіна Н. Право людини на соціальне забезпечення в Україні: проблеми термінів і понять // Право України. — 2000. — № 4. — С. 35—39.
2. Балашов А.М. Сучасні проблеми соціального захисту населення України / А.М. Балашов // Економіка та держава. — 2010. - №1. — С. 82-84.
3. Проблеми законодавчого забезпечення пріоритетних сфер суспільних відносин (на основі аналізу законопроектів, включених до порядку денного другої та третьої сесій Верховної Ради України сьомого скликання) / За заг. ред. В.О. Зайчука, акад. НАПНУ. — Том 6. — К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2014. — 684 с.

СУТНІСТЬ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ З ФОНДОМ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ПРИ ВИВЕДЕННІ НЕПЛАТОСПРОМОЖНИХ БАНКІВ З РИНКУ ТА ЇХ ЛІКВІДАЦІЇ

Соколов Олексій Михайлович,

аспірант,

Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

На тлі посилення зовнішніх і внутрішніх загроз національним інтересам держави у фінансовій сфері першочергового значення набувають питання забезпечення фінансової стійкості та надійності банківської системи, яка виконує суспільно важливі функції щодо фінансування потреб реального сектора економіки та підвищення добробуту населення. Реалізація стратегії комплексного реформування банківської системи, яка спрямована на забезпечення її прозорості та виведення з ринку недобросовісних гравців, виявила прогалини у вітчизняному законодавстві у сфері захисту прав і законних інтересів вкладників (упродовж 2014–2016 рр. було ліквідовано 82 банки, а вкладники збанкрутілих банків втратили понад 163 млрд. грн.). За цих обставин актуальним питанням є посилення взаємодії Національного банку України (далі – НБУ) та Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (далі – Фонд) у сфері гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку.

Метою роботи є дослідження змісту взаємодії НБУ та Фонду, визначення її форм та принципів.

Успішна реалізація державної політики щодо очищення банківської системи від проблемних банків, а також банків з непрозорою структурою власності, потребує тісної взаємодії уповноважених суб'єктів системи гарантування вкладів фізичних осіб, особливо у питаннях забезпечення захисту прав і законних інтересів вкладників. Але, перш ніж перейти до розгляду проблем такої взаємодії необхідно дослідити її зміст.

Сьогодні, незважаючи на широке застосування поняття «взаємодія» у всіх сферах суспільного життя, єдиного підходу до визначення його сутності не існує. Як синоніми даного поняття в літературі також використовують поняття «співпраця», «координація»,

«співробітництво» тощо. Зокрема, на думку О.М. Бандурки, «управління являє собою такий процес взаємодії сторін, при якому одна з них чинить вплив на другу, друга ж виявляється здатною сприйняти такий вплив і будувати свою поведінку відповідним чином» [1, с. 13]. Тобто взаємодія орієнтує діяльність кількох суб'єктів управління на досягнення спільної мети та визначає сутність всього процесу управління. О.М. Васильєва вказує, що взаємодія полягає у певній організаційній діяльності як шлях до мети на основі узгодженості дій суб'єктів і на організаційному етапі взаємодії здійснюється: нормативно-правове забезпечення взаємодії; реалізація нормативно-правового забезпечення – як приклад, створення координаційних центрів; безпосереднє планування заходів взаємодії [2, с. 99].

Реалізація функції НБУ, який у межах своїх повноважень сприяє фінансовій стабільності, в тому числі стабільності банківської системи (ст. 6 Закону України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 № 679-XIV), зумовлює необхідність взаємодії з Фондом, на який згідно з Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» від 23.02.2012 № 4452-VI покладено спеціальні функції у сфері гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідації банків.

При взаємодії суб'єктів в межах їх компетенції досягається реалізація спільної мети, визначеної ст. 1 Закону України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III. Утім необхідно враховувати, що наявність спільної мети не передбачає дублювання функцій та завдань взаємодіючих суб'єктів, а, навпаки, свідчить про необхідність їх чіткого розмежування. Тож певні дії НБУ зумовлюють відповідну реакцію Фонду і навпаки, при цьому відповідні дії мають бути максимально узгоджені та співпадати у часі, за місцем та за спрямованістю. Горизонтальний метод взаємодії НБУ та Фонду обумовлений тим, що вони не підпорядковані один одному і є рівноправними суб'єктами системи гарантування вкладів.

У сучасному законодавстві, як і у правовій літературі, відсутній перелік принципів, які можуть бути покладені в основу взаємодії НБУ та Фонду. Однак більшість вчених погоджується з необхідністю унормування у чинному законодавстві та нормативно-правових актах НБУ та Фонду принципів і форм такої взаємодії. Зокрема в основу взаємодії зазначених суб'єктів мають бути покладені такі основні принципи: законності (здійснюється в межах правового поля), безперервності (здійснюється на постійній основі), гнучкості (враховує можливість коригування ухвалених рішень для оперативної адаптації до нових викликів), чітке розмежування компетенції, самостійність у виборі засобів і методів для досягнення ухвалених рішень, взаємоузгодження спільних дій у часі, плановості та контролю (погоджене функціонування суб'єктів в межах розробленого плану та здійснення контролю за відповідністю отриманих результатів запланованим), пропорційної відповідальності (кожний суб'єкт несе відповідальність за вчинені дії в межах своєї компетенції).

Виходячи з наведеного, взаємодія НБУ та Фонду як рівноправних учасників системи гарантування вкладів фізичних осіб має здійснюватися на довготривалій основі у таких формах: взаємному обміні інформацією щодо фінансового стану банків-учасників, плануванні спільних дій щодо виведення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідації банків, виплати коштів за вкладами вкладників збанкрутілих банків, створенні спеціальних органів для реалізації питань, що становлять спільний інтерес, а також прийняття узгоджених рішень, проведенні координаційних нарад, здійсненні спільних заходів щодо проведення інспекційних перевірок банків, підвищення відповідальності за ухвалені рішення. Вибір форми взаємодії визначається обставинами, що склалися, або специфікою встановлених цілей тощо.

Таким чином, вбачається доцільним визначити взаємодію НБУ та Фонду як узгоджену діяльність рівноправних суб'єктів системи гарантування вкладів, спрямовану на досягнення спільної мети шляхом раціонального використання заходів в межах своєї компетенції. Відсутність чітко налагодженої взаємодії НБУ з Фондом не дозволяє ефективно здійснювати регулювання та нагляд за банківським сектором на тлі зростання зовнішніх та внутрішніх викликів. Для підвищення ефективності такої взаємодії необхідно закріпити на законодавчому рівні систему принципів та форм, розбудову комунікацій учасників взаємодії

між собою та органами державної влади, зокрема Кабінетом Міністрів України, а також громадськістю. У загальному підсумку це сприятиме формуванню позитивного іміджу системи гарантування вкладів фізичних осіб, забезпеченню прозорості процедури банківського регулювання та нагляду, виведення неплатоспроможних банків з ринку та їх ліквідації, підвищенню захисту прав і законних інтересів вкладників банків.

Список використаних джерел

1. Бандурка О.М. Основи управління в органах внутрішніх справ України: теорія, досвід, шляхи удосконалення / О.М. Бандурка. – Х.: «Основа», 1996. – 398 с.
2. Васильєва О.М. Некоторые теоретические вопросы взаимодействия органов внутренних дел с добровольными народными дружинами / О.М. Васильева // Вопросы взаимодействия с общественностью. – 1977. – С. 95-103.

НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЕНЕРГО-, РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ

Сурменелян Олександра Рубенівна,

аспірант,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Актуальність підвищення ресурсоефективності вітчизняної економіки є загально визнаною як з боку органів державної влади, так і промислових підприємств і організацій, а також суспільства. Вона диктується високим рівнем ресурсо- та енергоємності продукції вітчизняного виробництва, яка внаслідок цього втрачає свої конкурентні позиції на зовнішньому та внутрішньому ринках, нагромадженням екологічних проблем, обумовлених неефективним природокористуванням, соціальними негараздами, що виникають у відповідь на зростання цін на ресурси та виготовлену на їх основі продукцію.

Використання ресурсів повністю залежить від рівня розвитку країни і, навпаки, наявність відповідних природних умов і ресурсів істотно впливає на економічний розвиток, прискорюючи або сповільнюючи його динаміку.

Протягом багатьох століть людство в своїй діяльності виходило з того уявлення, що природні багатства невичерпні і можна безмежно розширювати свої «зовнішні межі» в ході перетворення природи. І перші зіткнення із зовнішніми межами тобто з обмеженістю природних ресурсних можливостей, обумовили не економне ставлення до природних благ, а, навпаки, намагання «ефективного» їх використання, тобто хижацького. Отже, щоб уникнути серйозних нинішніх і віддалених негативних наслідків хижацького ставлення до природи, необхідний облік таких наслідків, а він можливий тільки на основі знань ресурсних можливостей, лімітів експлуатації природних ресурсів і свідомого управління ресурсозбереженням з урахуванням цих обмежень [1].

Здатність людини адаптуватись до нових умов існування, до випереджального відображення своїх відносин з природною системою, раціонального аналізу причин своїх помилок та прогнозування можливих наслідків своїх дій, перебудова суспільної організації на основі нових, екосумісних, соціально-економічних та соціально-політичних ідеалів – головна передумова подальшого прогресивного розвитку нашої країни.

Водночас, незважаючи на актуальність ресурсозберігаючих заходів, їх реалізація відбувається вкрай повільно. Причин того багато, накладаючись одна на одну, вони спричиняють суттєве гальмування ресурсозберігаючих екоорієнтованих процесів.

Україна володіє значними природними запасами традиційних паливно-енергетичних ресурсів (ПЕР) – вугілля, газу (метану) вугільних родовищ, природного газу, газового конденсату, урану тощо. Сприятливі кліматичні умови визначили наявність значного потенціалу відновлюваних джерел енергії (сонця, вітру, біомаси тощо). Також Україна має

значний технічно досяжний потенціал вироблення енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива.

Україна посідає четверте місце у світі за запасами метану у вугільних пластах, водночас наявний коефіцієнт його використання в 4–5 разів нижче від аналогічних показників інших країн. Тільки системне формування та здійснення заходів із впровадження державної політики щодо енерго- та ресурсозбереження дозволить забезпечити її ефективність.

В загалі, під ресурсозбереженням слід розуміти організаційну, економічну, технічну, наукову, практичну, інформаційну діяльність, методи, процеси, комплекс організаційно-технічних заходів, що супроводжують усі стадії життєвого циклу об'єктів і спрямовані на забезпечення мінімальної витрати речовини та енергії на цих стадіях у розрахунку на одиницю кінцевого продукту, виходячи з існуючого рівня розвитку техніки і технології та з найменшим, впливом на людину і природні системи [2].

Розглядаючи ресурсозбереження як комплексне використання всіх економічних ресурсів на кожному етапі виробництва (від розробки до реалізації продукції), слід враховувати, що їх економія може бути забезпечена лише за умови вдосконалення техніки, технологій, організації праці і виробництва, що можливе лише при наявності відповідного рівня моральної і матеріальної зацікавленості як працівників, так і менеджерів, підвищення їх відповідальності за результати своєї праці. У процесі послідовної і комплексної реалізації організаційних, економічних і технічних заходів, направлених на економію й раціональне використання економічних ресурсів, досягається економічний ефект, що дозволяє підприємству встановлювати конкурентоспроможну ціну і досягати конкурентних переваг.

Найважливішими напрямками ресурсозбереження в контексті підвищення економічної ефективності національного виробництва є:

- зниження енерго- і матеріаломісткості продукції;
- скорочення і ліквідація втрат сировини та енергії;
- поліпшення якості продукції;
- ресурсозабезпечення виробництва за рахунок розширення залучення вторинних ресурсів у господарський обіг [3].

На основі проведених досліджень зроблено висновок про те, що в нашій країні концептуальне обґрунтування ресурсозбереження на рівні державної політики виражено досить слабо. В подальшому це буде могутнім джерелом поглиблення негативних тенденцій у господарській діяльності і кризь неї – на всю стратегію економічного реформування України в цілому.

До основних напрямів державної політики у сфері ресурсозбереження відносяться:

- упровадження нової техніки і технології на основі досягнень науково-технічного прогресу;
- упровадження ресурсозберігаючої технології;
- планування та управління запасами на конкурентоспроможному рівні;
- підвищення кваліфікації персоналу;
- удосконалення контролю і стимулювання раціонального використання матеріальних ресурсів;
- удосконалення організації і планування збирання й використання вторинної сировини;
- використання менш енергоємної технології.

Таким чином, соціально та екологічно орієнтований напрям ресурсозбереження необхідно будувати в Україні, зважаючи на її соціально-економічні й екологічні особливості, який буде спроможний на основі гнучких і пристосованих до еколого-економічних умов національного виробництва механізмів ефективно вирішувати екологічні проблеми, долати гострі екокризові ситуації.

Список використаних джерел

1. Кондратенко Н.О. Теоретико-методологічні засади стратегії ресурсозбереження у регіональних економічних системах: дис..д-ра екон. наук: 08.00.05 / Н.О. Кондратенко. – Київ, 2011. – 469 с.
2. Сотник І. М. Еколого- економічні механізми мотивації ресурсозбереження: монографія / І. М. Сотник. – Суми : ВВП "Мрія" ТОВ, 2008. – 230 с.
3. Мельник Л. Г. Эколого-экономические основы ресурсозбережения : монография / Л. Г. Мельник, С. А. Скоков, И. Н. Сотник / под ред. канд. экон. наук, доц. И. Н. Сотник. – Сумы : ИТД "Университетская книга", 2006. – 229 с.

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ГРОМАДЯНСЬКИМ СУСПІЛЬСТВОМ

Сусаєв Віталій Вячеславович,

слухач,

Донецький національний технічний Університет

Держава, виступаючи гарантом успішної реалізації та охорони прав особистості за допомогою органів публічної влади, сприяє зміцненню зв'язків органів державної влади та місцевого самоврядування з населенням, громадськими організаціями. Поліція, яка є органом публічної влади і здійснює поліцейську діяльність відповідно до Конституції України, міжнародних стандартів, покликана забезпечити можливість реалізації громадянами своїх конституційних прав і свобод.

Відповідно до положень Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» в Україні проводяться заходи щодо реформування та розвитку органів внутрішніх справ.

Якщо звернутись до Закону України «Про Національну поліцію» [1], то ч. 2 ст.9 Закону вимагає від поліції «забезпечення постійного інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку», а ч. 6 цієї ж статті передбачає, що «проекти нормативно-правових актів, що стосуються прав та свобод людини, обов'язково проходять громадське обговорення в порядку, визначеному Міністром внутрішніх справ України».

Крім того, в рамках Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» розпочато процес атестації працівників поліції в центральному органі управління Національною поліцією та її територіальних органах. В рамках оптимізації та підвищення якості правоохоронної функції ліквідована проміжна управлінська ланка у вигляді міських управлінь. Крім заходів із профілактики та упередження вчинення правопорушень, однією з основних функцій поліції стане повсякденна робота з населенням, безпосереднє спілкування з громадянами на території обслуговування та надання їм допомоги в розв'язанні проблемних питань.

Досвід поліцейської діяльності показує, що вона ефективна тільки при підтримці і довірі суспільства, існування партнерських відносин між поліцією і населенням.

При партнерській моделі населення не тільки безпосередньо бере участь в охороні правопорядку, а й своєчасно інформує поліцію про всі ситуації, які можуть йому загрозувати, що, в свою чергу, підвищує результативність діяльності поліції.

Метою такої співпраці є підтримання належного стану публічного порядку, перш за все на вулицях та в інших громадських місцях, зниження рівня вуличної злочинності, залучення до спільних заходів все більшої кількості населення, збільшення кількості громадських формувань з охорони публічного порядку, підвищення ефективності їх роботи [2, с. 30-31].

Взаємодія поліції з громадськими організаціями передбачається лише на добровільних і рівноправних засадах на відповідній території, у визначений час для досягнення мети, у якій зацікавлені як органи внутрішніх справ, так і громадськість. Відносини, що виникають у сфері боротьби з організованою злочинністю між державними органами, фізичними та юридичними особами, будуються на принципах законності, справедливості й максимального забезпечення прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб.

Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» визначає правові, організаційні та фінансові засади щодо участі населення в забезпеченні громадського порядку й державного кордону, порядок створення та організацію діяльності громадських формувань. Цей Закон установлює, що громадські формування з охорони громадського порядку й державного кордону діють у взаємодії з органами виконавчої влади, додержуючись принципів гуманізму, законності, гласності, добровільності, додержання прав і свобод людини та громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, рівноправності членів цих формувань [3].

Процес взаємодії інститутів громадянського суспільства з Національною поліцією можна також охарактеризувати складом спільних дій, серед яких: охорона здоров'я населення та забезпечення здорового способу життя; підвищення рівня освіти населення; розвиток соціально-трудова відносин; морально-етична підготовка громадян до боротьби з організованою злочинністю, з різними видами протиправної діяльності; довірчі відносини громадян до діяльності поліції як підвищення взаємної довіри.

Поглиблення партнерської взаємодії поліції і громадськості є могутнім чинником розбудови правової демократичної держави на шляху досягнення сталого розвитку. Напрямами покращення цього соціально-правового інституту щодо захисту прав громадян, забезпечення екологічної безпеки та охорони навколишнього природного середовища є забезпечення безпосереднього діалогу між поліцією і громадськістю під час особистих зустрічей громадян із керівниками органів Національної поліції, найкращими поліцейськими.

Практична взаємодія поліції і інститутів громадянського суспільства у вирішенні суспільно значущих завдань може стати одним з найефективнішим напрямком досягнення єдиної мети державної політики – сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 №580-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2015. – № 40-41. – Ст. 379.
2. Голуб М. В. Взаємодія поліції та населення як обов'язкова умова забезпечення належного стану публічного порядку в сучасних умовах / М. В. Голуб // Форум права. – 2016. - № 2. – С. 30-33.
3. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 №1835-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 40. – Ст. 338.

ФІНАНСОВА КОНСОЛІДАЦІЯ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Сухарська Лариса Вікторівна,

аспірант,

Національна академія державного управління при Президентові України

У процесі переходу України до ринкових умов господарювання спостерігаються негативні соціально-економічні явища: спад виробництва, збільшення рівня безробіття, зниження демографічних показників (старіння населення, зменшення природного приросту),

зростання соціальної напруженості в суспільстві, погіршення екологічної ситуації і, як наслідок, зниження рівня життя населення. На тлі фінансово-економічної кризи та низки інших негативних факторів між регіонами України продовжують зростати диспропорції в економічному, соціальному та екологічному аспектах. З'явилися так звані проблемні (депресивні) регіони, які не в змозі без допомоги держави вирішити свої проблеми. У таких регіонах спостерігається масове фізичне та моральне руйнування засобів виробництва, знецінення мотивації до праці, що зумовлено перш за все наднизькою вартістю робочої сили, відбувається масова декваліфікація переважної більшості промислово-виробничого потенціалу, відтік кваліфікованих кадрів за кордон тощо [1, с. 11]. Це призводить до гальмування соціально-економічного розвитку регіонів. Вирішення соціально-економічних проблем депресивних регіонів пов'язане зі створенням умов для його сталого розвитку.

Згідно з визначенням сутності сталого розвитку він є системою інтегрованих компонентів екологічного, економічного і соціального спрямування.

Негативні тенденції в розвитку регіонів потребують комплексного підходу щодо їх подолання, активізації трансформаційних процесів, спрямування їх на вирішення економічних, соціальних та екологічних проблем. Важливим і необхідним стає оптимальне поєднання всієї множини об'єктів природи, суспільства та забезпечення такої територіальної організації їх функціонування, за якої регіональні природно-суспільні системи мали б стабільну здатність до стійкого розвитку й відтворення [1, с. 11].

На нашу думку, необхідною умовою забезпечення сталого розвитку регіонів має стати фінансова консолідація. Враховуючи те, що на даний час обсяги фінансових ресурсів, які спрямовуються на соціально-економічний розвиток регіонів, є обмеженими, для суттєвого збільшення їх розміру доцільно задіяти механізм пошуку та залучення всіх вільних ресурсів, що ґрунтується на принципах консолідації.

Термін «консолідація» походить від латинського слова «consolidatio», що в перекладі означає укріплювати, зрощувати, нарощувати. На практиці процес консолідації охоплює багато явищ, зокрема, організаційні, соціальні, бюджетні, фінансові тощо. Найбільш предметне дослідження суті консолідації фінансових ресурсів для конкретної мети здійснив О.Джумов, який ввів до ділового обороту термін «консолідовані фінансові ресурси» як поняття, що об'єднує фінансову діяльність держави, регіонів, суб'єктів підприємництва, громадських організацій для вирішення соціально значимих задач. Вчений підкреслює, що категорія «консолідовані фінансові ресурси» являє собою елемент усвідомленої та виваженої економічної політики держави, що базується на об'єднанні фінансових ресурсів, які належать різним суб'єктам фінансово-економічної діяльності та дозволяє інтегрувати їх зусилля на пріоритетних завданнях [2].

Консолідація фінансових ресурсів на потреби регіонального розвитку на практиці потребує законодавчого унормування спеціальної національної інституції, спроможної адмініструвати великі за обсягом кошти. Вперше в 2012 році в Україні було створено Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР), який передбачено використовувати для фінансової підтримки найважливіших напрямів місцевого розвитку [3].

ДФРР на сьогодні існує як бюджетна програма з визначеним мінімальним рівнем – 1 % загального фонду бюджету (у Державному бюджеті 2017 року ця цифра складає 3,5 млрд. грн.). З огляду на законодавчі вимоги, індикативний розподіл коштів ДФРР у 2017 році передбачений у такому ключі: 80 % – відповідно до чисельності населення, яке проживає у відповідному регіоні, 20 % - відповідно до показника валового регіонального продукту в розрахунку на одну особу (для регіонів, у яких цей показник менше 75 відсотків середнього показника по Україні).

Однак, ця модель не вирішує проблему консолідації фінансового ресурсу у диверсифікованій структурі фінансового забезпечення реалізації регіональної політики загалом, оскільки згідно з частиною першою статті 12 Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» [4], фінансування стимулювання розвитку регіонів та подолання депресивності територій здійснюється не тільки за рахунок коштів, передбачених на цю мету

в законах України про Державний бюджет України, а й за рахунок коштів місцевих бюджетів та інших джерел відповідно до законодавства. При цьому у законодавстві наявна також проблема недосконалості норм, що регулюють питання міжнародної технічної допомоги.

Звідси, удосконалена модель ДФРР в Україні має бути спрямована на реалізацію державно-регіонального партнерства, суб'єктами якого є, з однієї сторони держава, а з іншої – регіон у особі органів влади (муніципальної та державної), а також представники бізнес-середовища та громадянського суспільства [5, с. 43].

Отже, важливим питанням у реалізації концепції сталого розвитку є розвиток регіонів. Забезпечення сталого соціально-економічного розвитку регіонів, підвищення їх конкурентоздатності неможливі без подолання проблем міжрегіональних відмінностей, ліквідації кризових явищ і відсталості у розвитку окремих територій країни. Зазначена ситуація виникла, зокрема, з тих причин, що на даний час чітко не визначені механізми консолідації фінансових ресурсів спрямованих на фінансове забезпечення розвитку регіонів. Тому пропонується запровадити процес фінансової консолідації, а саме сформувати ефективні механізми пошуку та залучення всіх вільних фінансових ресурсів регіону. Це дозволить об'єднати фінансову діяльність держави, бізнесу, громадських організацій навколо вирішення соціально значимих проблем регіонів з метою забезпечення сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Бутко М. П. Регіональне управління: інноваційний підхід [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Бутко М. П., Зеленська О. О., Зеленський С. М. та ін.; за заг. ред. д.е.н., проф. Бутка М. П. - К.: Знання України, 2006. - 560 с.

2. Джумов А. М. Консолидация финансовых ресурсов по обеспечению национальных интересов России : автореф. дис. на соискание уч. степени д-ра экон. наук : спец. 08.00.10 - финансы, денежное обращение и кредит / А.М. Джумов. - Российский университет дружбы народов, Москва, 2009. - 34 с.

3. Інституційно-правове забезпечення реформування державного управління регіональним розвитком. Аналітична записка / [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/810/>

4. Про стимулювання розвитку регіонів [Електронний ресурс] : закон України від 08 вересня 2005 № 2850-IV - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2850-15>

5. Реформування державного управління регіональним розвитком: стан, проблеми, перспективи аналіт. доповідь / за ред. С. О. Білої. - К. : НІСД, 2012. - 56 с.

НОВІ ФУНКЦІЇ ПОДАТКОВИХ ІНСПЕКЦІЙ ТА ЇХ РОЛЬ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Турко Марія Олександрівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Придніпровська державна академія будівництва і архітектури

Арсентьєва Катерина Тарасівна,

студентка,

Придніпровська державна академія будівництва і архітектури

Зміни внесені до Податкового кодексу України Законами України від 21.12.2016р. №1797 «Про внесення змін до ПК України щодо покращення інвестиційного клімату України» [1] та від 20.12.2016р. №1791 «Пронесення змін до Податкового кодексу України

та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році» [2].

З 1 січня 2017 року функції державних податкових інспекцій визначає стаття 19-3 Податкового кодексу України [3]. Так, державні податкові інспекції здійснюють сервісне обслуговування платників податків, здійснюють реєстрацію та ведення обліку платників податків та платників єдиного внеску, об'єктів оподаткування та об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням; формують та ведуть Державний реєстр фізичних осіб - платників податків, Єдиний банк даних про платників податків - юридичних осіб, реєстри, ведення яких покладено законодавством на контролюючі органи та виконують інші функції сервісного обслуговування платників податків, визначені законом.

Податківці у підкатегорії 136.05 ресурсу "ЗІР" зазначили, що фактична перевірка здійснюється без попередження платника податків (особи). Така перевірка може проводитися на підставі рішення керівника (його заступника або уповноваженої особи) контролюючого органу, оформленого наказом, копія якого вручається платнику податків або його уповноваженому представнику, або особам, які фактично проводять розрахункові операції, під розписку до початку проведення такої перевірки.

Для проведення фактичної перевірки достатньо хоча б однієї з таких підстав:

1) Якщо за результатами перевірок інших платників податків виявлено факти, які свідчать про можливі порушення платником податків законодавства щодо виробництва та обігу підакцизних товарів, здійснення платником податків розрахункових операцій, ведення касових операцій, наявності патентів, ліцензій та інших документів, контроль за наявністю яких покладено на контролюючі органи, та виникає необхідність перевірки таких фактів;

2) У разі наявності та/або отримання інформації від держорганів або органів місцевого самоврядування, яка свідчить про можливі порушення платником податків законодавства, контроль за яким покладено на контролюючі органи, зокрема, щодо здійснення платниками податків розрахункових операцій, ведення касових операцій, наявності патентів, ліцензій, та інших документів, контроль за наявністю яких покладено на контролюючі органи, виробництва та обігу підакцизних товарів;

3) Письмового звернення покупця (споживача), оформленого відповідно до закону, про порушення платником податків установленого порядку проведення розрахункових операцій, касових операцій, ліцензування;

4) Неподання суб'єктом господарювання в установленій законом строк обов'язкової звітності про використання реєстраторів розрахункових операцій, розрахункових книжок та КОРО, подання їх із нульовими показниками;

5) У разі наявності та/або отримання інформації про порушення вимог законодавства в частині виробництва, обліку, зберігання та транспортування спирту, алкогольних напоїв та тютюнових виробів та цільового використання спирту платниками податків, а також здійснення функцій, визначених законодавством у сфері виробництва і обігу спирту, алкогольних напоїв та тютюнових виробів, пального;

6) У разі виявлення за результатами попередньої перевірки порушення законодавства з питань, визначених у пп. 75.1.3 ПКУ [3].

Фактичною вважається перевірка, що здійснюється за місцем фактичного провадження платником податків діяльності, розташування господарських або інших об'єктів права власності такого платника. Така перевірка здійснюється контролюючим органом щодо дотримання норм законодавства з питань регулювання обігу готівки, порядку здійснення платниками податків розрахункових операцій, ведення касових операцій, наявності ліцензій, свідоцтв, у тому числі про виробництво та обіг підакцизних товарів, дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору, оформлення трудових відносин з працівниками (найманими особами). пп. 75.1.3 ПКУ [3].

7) У разі наявності та/або отримання інформації про використання праці найманих осіб без належного оформлення трудових відносин та виплати роботодавцями доходів у

вигляді заробітної плати без сплати податків до бюджету, а також здійснення фізичною особою підприємницької діяльності без державної реєстрації.

В Податковому кодексі додано нових обов'язків посадовим особам контролюючих органів [3]. Відтепер вони зобов'язані оприлюднювати на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову і митну політику, перелік уповноважених осіб контролюючого органу та переданих таким особам функцій у випадках, передбачених цим Кодексом. Також зобов'язані використовувати дані та інформацію, що отримані через електронний кабінет, необхідні для виконання покладених на них функцій із адміністрування податків, зборів, митних платежів та реалізацією податкової і митної політики в межах наданих їм повноважень. Та обов'язок вносити до інформаційних баз даних, які адмініструються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, документи, отримані від платників податків в паперовій формі, а також інформацію щодо взаємодії із платниками податків у контактний спосіб. Отже нові функції податкових інспекцій підвищують їх роль в забезпеченні сталого розвитку суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні: Закон України № 1797-VIII від 21.12.2016 р. [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1797-19>

2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році: Закон України № 1791-VIII від 20.12.2016 р. [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1791-19>.

3. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

ОЦІНКА РОЛІ ІНФРАСТРУКТУРИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Федорчук Олександр Михайлович,
кандидат економічних наук, доцент,
Херсонський державний університет

Сьогодні наразі актуальним є питання створення інфраструктурних передумов для формування конкурентоспроможного національного аграрного сектору. Ці процеси найчастіше координуються за допомогою цільових програм різних рівнів. Саме для підвищення соціально-економічної ефективності державних рішень необхідно розробити діючий інструментарій моніторингу інфраструктури агросфери, і за його змогою проводити системну комплексну оцінку реалізацій інвестиційних програм в досліджуваній галузі.

Найважливішим показником – індикатором оцінки ступеня досягнення цілей сталого розвитку аграрного сектору є відповідний рівень розвитку інфраструктури. Саме вона є основним ланцюгом, що забезпечує взаємозв'язок між самостійними одиницями аграрного підприємства, тим самим підтримуючи безперервний процес виробництва продукції, збалансованість між основними галузями та досягнення високих економічних результатів. Інфраструктурні підрозділи сприяють процесу інтеграції та координації матеріально-технічного постачання, технологічного, агрохімічного, зоотехнічного, ветеринарно-санітарного обслуговування, сільського будівництва, меліоративного і транспортного забезпечення тощо [1].

Ми вважаємо, що інфраструктура є прямим фактором стимулювання економічного зростання в аграрному секторі, відповідно показники, що характеризують економічне зростання в національній економіці загалом чи її окремих галузях, можуть опосередковано характеризувати і ступінь розвитку інфраструктури.

Вважаємо, що відповідний розвиток інфраструктури аграрного сектору забезпечує динамічне зростання виробництва валової продукції сільського господарства в розрахунку на одиницю земельної площі та одного працюючого; прибутку сільськогосподарських підприємств та харчової промисловості в розрахунку на 1 працівника. Висновок про випереджаюче зростання інфраструктури відносно основного виробництва, на наш погляд, можна робити лише у випадку, коли рівень рентабельності сільськогосподарських підприємств та харчової промисловості перевищуватиме 20% [4, с. 224].

Держава має стимулювати здійснення структурних змін для більш стійкого економічного зростання. Пріоритетом повинно стати стимулювання державних інвестицій з метою усунення вузьких місць в інфраструктурі, зокрема збільшення державних інвестицій в екологічну і транспортну інфраструктуру, та особливо виробничу інфраструктуру, що забезпечує велику стійкість до наслідків зміни клімату і створює потенційно значну кількість нових робочих місць.

У загальнонаціональному масштабі дослідники акцентують увагу, що активізація використання інфраструктурних факторів підвищення конкурентоспроможності України вимагає проведення заходів, спрямованих як на збільшення доходів держави, так і зміну структури її видатків. Основні резерви зростання державних доходів у найближчі роки пов'язані, у першу чергу, зі здійсненням комплексу заходів щодо підвищення податкового адміністрування та боротьби із заниженням митної вартості товарів при їх імпорті до України. Це повинно створити умови для легалізації економічної діяльності та детінізації доходів [2, с. 55].

Зважаючи на це, можна припустити, що показники рівня конкурентоспроможності аграрного сектору можуть паралельно бути й індикаторами розвитку інфраструктури. Реальне управління основним виробництвом та інфраструктурними галузями – це перш за все управління пороговими значеннями та співвідношеннями рентабельності галузей.

Створення конкурентно прийнятних умов для розвитку основного виробництва в аграрному секторі пов'язане з можливостями освоєння та сталого розвитку сільських територій країни, інфраструктури її життєвого простору. Не потребує доведення той факт, що конкурентоспроможність цієї галузі України цілком залежить від стійкого розвитку її інфраструктури. Саме вона повинна забезпечувати єдність багатьох складових виробничого процесу – економічних, соціальних, екологічних, які, у свою чергу, спрямовані на реалізацію загального зростання підприємств [3, с. 88].

Диспропорції в економічному та соціальному розвитку підприємств зумовлюють загострення конкурентної боротьби серед товаровиробників, особливо підприємств аграрного сектору. Сьогодні конкурентоспроможність визначається насамперед рівнем розвитку інфраструктури, інноваційно-інвестиційним потенціалом аграрного підприємства. В умовах глобалізації аграрні підприємства повинні особливу увагу приділяти обґрунтування стратегії посилення своїх конкурентних позицій. Саме тому стають актуальними питання розвитку інфраструктурних підрозділів як визначального фактору зміцнення та зростання конкурентних позицій підприємств.

Ефективність функціонування інфраструктури аграрного сектору повинна забезпечувати вирішення двох основних проблем: відповідати рівню розвитку (а краще випереджати його) основних елементів системи – сільського господарства, харчової промисловості, аграрного ринку; напрям розвитку всіх складових інфраструктури повинен спрямовуватись на досягнення високих кінцевих результатів та забезпечувати перехід на засади сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Казанська О. О. Аналіз розвитку інфраструктурного забезпечення національної економіки [Електронний ресурс] / О. О. Казанська, А. С. Геращенко. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua.../2010_33/Files/3316.pdf.
2. Луніна І. Державні фінанси та інфраструктурні проблеми розвитку економіки / І.Луніна // Економіка України. – 2011. – № 8. – С. 46–56.
3. Стройко Т.В. Інфраструктура – основа сталого розвитку агропродовольчої сфери України [Текст] / Т.В. Стройко // Стратегія економічного розвитку країн в умовах глобалізації: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених, 4–5 берез. 2011 р., Львів. – Л.: Львівська економічна фундація, 2011. – С. 87–89.
4. Федорчук О.М. Організація та управління використанням матеріально-технічних ресурсів у сільському господарстві [Текст]: навчальний посібник / [О.М. Федорчук, Г.П. Щаслива] – Херсон: Грін Д.С., 2013 – 318 с.

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНОГО ФАКТОРУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Цененко Анастасія Сергіївна,

студентка,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Економіка нашої держави на сьогоднішньому етапі національного розвитку характеризується дуже значними змінами. Це визначається тим, що в процесі всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції в сучасних умовах головним фактором стає саме якісний розвиток людини та внески в його потенціал. Отже завдяки таким продуктам інтелектуальної праці, як знання та новітнім технологічним розробкам досягається високий економічний розвиток, що в решті решт і визнається моделлю інноваційного розвитку економіки [1].

Після виходу з кризового стану національної економіки основними критеріями стають завдання забезпечення її відтворювального інноваційного циклу на новій технологічній основі в умовах ринкової економіки та забезпечення максимально ефективним використанням інноваційного потенціалу країни [2].

Найбільш повним і всеосяжним представляється наступне визначення. Інновація – це комплексна діяльність за участю різних, взаємозв'язаних один з одним суб'єктів, кінцевим результатом якої є практичне впровадження нововведення, наукових досліджень, нової техніки, технології з метою отримання економічного, соціального, екологічного, науково-технічного або іншого виду ефекту [2,3].

Розвиваючи на своїй території інноваційну діяльність і всіляко сприяючи в масштабах наявних сил і засобів її здійснення, регіони, які володіють відносно скромним за кількісними параметрами і технічним потенціалом, реально зможуть вирішувати два принципово важливі завдання. По-перше, ця діяльність буде створювати регіону можливості для вирішення наявних в ньому проблем соціально-економічного розвитку на сучасному передовому рівні з найменшими витратами часу засобів. По-друге, вона сама стане джерелом збереження, а в подальшому і виникнення нових робочих місць у сфері науки і техніки, зниження соціальної напруженості, дасть можливість підтримки існували раніше наукових традицій і шкіл через участь в цьому процесі талановитої молоді, тобто послужить вирішенню цілої низки гострих соціальних і економічних проблем, пов'язаних з труднощами і особливостями сучасного періоду. Необхідність змін, що спрямовані на забезпечення умов сталого розвитку регіону виводить на перший план зміни соціальної, економічної та екологічного напрямів, що відображаються на структурі зайнятості населення в регіоні, підвищення життєвого рівня населення, розвиток освіти та медицини, інфраструктуру сфери послуг та ЗМІ.

Найбільш важливими завданнями економічного розвитку регіонів виділяють: зниження податкових навантажень через удосконалення механізму оподаткування у регіонах; пристосування суб'єктів регіонального господарювання до змін ринкової кон'юнктури; посилення фінансової підтримки інноваційно-активних структур з боку місцевих бюджетів; залучення вітчизняних та іноземних інвестицій для підтримки інноваційного розвитку регіонів та налагодження експертних мереж збуту.

Посилення уваги до інноваційної складової економічного розвитку є дуже важливим для економіки нашої держави. Розробка стратегії інноваційного розвитку на регіональному рівні сприятиме збереженню конкурентоспроможності в довгостроковій перспективі [4].

Соціально-економічний розвиток регіонів України підпорядковується певним закономірностям. Установлення їх і ефективне використання дозволяє істотно пришвидшити темпи економічного росту. Опираючись на знання фактичного становища економіки регіонів і використовуючи відомі механізми регулювання, можна визначити комплекс заходів, що забезпечують прискорений розвиток регіону. Розробка системи заходів щодо підвищення соціально-економічної активності є однією з найбільш значущих детермінант інноваційного механізму регіонального розвитку, що вимагають фундаментального аналізу сучасного економічного становища регіону й виявлення існуючих проблем. Для досягнення стабільних темпів економічного росту в Україні її економічна політика повинна бути насамперед орієнтована на розвиток виробничого сектора, його збалансованість і ефективність. Методи й механізми регулювання економіки зводяться більше до політики виживання й мають в основному розрізнений характер. Разом з тим економічна діяльність тільки тоді буде детермінантою інноваційного механізму регіонального розвитку, коли вона спрямована на створення й впровадження нових розробок з метою отримання більш високих доходів порівняно з тими, які забезпечували розробки до впровадження інновацій.

Для посилення інноваційного розвитку регіонів необхідні певні соціально-економічні умови, такі як, посилення інтелектуального потенціалу для безперебійного здійснення інноваційних процесів, залучення всіх груп стейк-холдерів для здійснення інноваційних процесів, формування інноваційної інфраструктури соціальної та екологічної направленості, розвиток інноваційних технологій необхідних саме для економіки певного регіону. Необхідною передумовою впровадження соціальних інновацій є розвиток наукового сектору, що сприятиме соціально-інноваційній активності регіонів. Формування сприятливого інноваційного середовища – довгий процес, що вимагає значних інвестицій. Без підтримки з боку держави розвиток інноваційних процесів є досить складним [5].

Сьогодні в економіці України просліджується зниження саме активності інноваційної діяльності, що в першу чергу пов'язана з недостатністю власних коштів у підприємств і досить низьким бюджетним фінансуванням. Наразі виділяють два основних фактори, що дозволять вирішити проблему збільшення обсягів вітчизняного виробництва – це зростанням конкурентоспроможності товарів вітчизняних виробників на внутрішньому і зовнішньому ринках та збільшенням купівельної спроможності підприємств і населення. Конкурентоспроможність – це один з інноваційних шляхів розвитку економіки що дає змогу забезпечити постійним оновленням технологій, розширенням ринків збуту, ефективним використанням науково-технічного потенціалу і стимулюванням його зростання, товарів і послуг різноманітного призначення [6,7]. Як відомо, підприємець в першу чергу зацікавлений в активізації інноваційної діяльності, так як це випуск конкурентоздатних видів товарів, що дозволить йому отримати гарантований прибуток, швидке повернення вкладених коштів, накопичення вільного капіталу і можливість його вкладення у розширення виробництва; працівник, так як це забезпечення робочими місцями, гарантована виплата заробітної плати; споживач – отримує доступ до нових якісніших товарів; і врешті решт – держава, так як розвиток інноваційної діяльності дозволяє збільшити надходження до бюджетів усіх рівнів, надходження прямих інвестицій іноземного капіталу до держави.

В сьогоднішніх реаліях світова економічна криза сьогодні «вибраковує» слабких і нерішучих, отже тільки нові знання та інновації, в основі яких лежать наукові здобутки і

високотехнологічні рішення, визначають соціально-економічні перспективи кожної держави. Відповідно успіх України та її місце у глобальній економіці безпосередньо буде залежати від рівня розвитку вітчизняної науки і технологій. Інвестиції в майбутнє України реалізуються через заходи з інноваційної політики, формуючи національні конкурентні переваги і створюючи надійний фундамент для модернізації та інтеграції нашої країни до європейського і світового простору знань. Урахування всіх аспектів інноваційної діяльності: економічного, соціального, наукового, екологічного тощо, дозволить найбільш повно дослідити напрями інноваційного розвитку для посилення позиції регіонів в економіці в цілому.

Список використаних джерел

1. Гаврилов А. И. Региональная экономика и управление: Учебн. пособие для вузов/А. И. Гаврилов. – М.: ЮНИТИ -ДАНА, 2012. –239 с.
2. Стеченко Д.М. Управління регіональним розвитком [Текст]: навч. посіб. / Д.М.Стеченко.–К.: Вища школа, 2015. – 223 с.
3. Угланова Л.И. Роль инновационной составляющей в стратегическом управлении социально-экономическим развитием региона // Инновационные процессы в области образования, науки и производства: Материалы межрегион. науч. практ. конф. – К. 2014. –Т. –С. 264 –266
4. Подлесна В.Г., Податкове регулювання інноваційно-інвестиційних процесів в Україні// Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць/ Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми. 2013. –Т. 25. –С. 317–324
5. Державна служба статистики України: статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV.
7. Матохин В.В. Технология коммерциализации результатов интеллектуальной деятельности в научно-технической сфере. – 2011. - № 8. С. 59-62.

СТАЛІЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ НА БАЗІ ГРОМАД

Чернятіна Вікторія Анатоліївна,
аспірант,

Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

Сільські території як соціально-економічні системи потребують державного управління. Вплив держави на сільські території здійснюється через управлінсько-регулятивні функції державної політики, що має своє закріплення у відповідних нормативно-правових актах, розробленні загальнодержавних та регіональних стратегій розвитку, прийнятті та реалізації різних програм, виконанні розпорядчо-адміністративних функцій через певні державні органи.

Політика сільського розвитку до теперішнього часу існувала як складова аграрної політики, яка вирішувала проблеми сільського господарства, забезпечуючи продовольчу безпеку країни, та роблячи значний внесок у ВВП, та не звертала уваги на проблеми сільських жителів, їх територій з відповідною інфраструктурою, яка знаходиться на дуже низькому рівні. І тому постала проблема розвитку сільських територій не на основі сільського господарства, а на базі розвитку саме інфраструктури, якості життя сільських мешканців та розвитку несільськогосподарських видів діяльності.

Державна політика розвитку сільських територій регулюється Міністерством аграрної політики України, де сільським територіям приділяється мало уваги. Сільські території з кожним роком все більше і більше занепадають, кількість населення зменшується за рахунок природного скорочення та міграційних процесів, де в основному молодь перебирається до міста, а люди похилого віку залишаються доживати останні свої літа. Інфраструктура даних територій перебуває на низькому рівні. Дороги розбиті шент, відстань між селами велика, транспортне сполучення не забезпечене на належному рівні. Відсутнє і належне інформаційне забезпечення, немає інтернет покриття, що обмежує доступ сільських жителів до вільного інформаційного простору. Школи обмежені в технічному забезпеченні, що робить не рівні стартові умови для вступу до вищих навчальних закладів.

Тому зараз вся увага уряду та науковців загострилась на сільських територіях і постало питання, як припинити вимирання сіл. Дивлячись на закордонний досвід, особливо на досвід Польщі, де історія розвитку країни схожа на нашу, уряд сформував стратегічний напрям на об'єднання територіальних громад. Орієнтуючись на те, що об'єднавши сільські території в громади, ми вирішимо велику кількість проблем даної місцевості.

В Україні проблеми сільського розвитку на базі громад стали предметом уваги науковців і практиків нещодавно. При цьому у теоретичному плані зроблено значно більше ніж в прикладному. В аналізі літературних джерел з даної проблематики, ми не знайшли єдиного визначення щодо розвитку сільських територій на базі громад.

Українські науковці О. Бородіна та І. Прокопа пропонують розглядати сільський розвиток на базі громад як модель, в якій цілеспрямована зміна всіх найважливіших чинників розвитку села планується, проводиться та контролюється самими громадами за сприяння держави [1].

Справді, розвиток села за допомогою громад передбачає діяльність, яка дає можливість сільським мешканцям чинити вплив на суспільну мотивацію підтримки села та поглиблювати усвідомлення локальних потреб суспільства, а також допомогти селу подолати соціальну ізоляцію та, відповідно, отримати вільний доступ до інформації та послуг [2].

Водночас узагальнення різних тверджень «сільський розвиток на базі громад» дозволяє стверджувати, що це розвиток, спрямований на формування засад сталості, створення спроможних громад, які самостійно будуть вирішувати проблеми своєї території та займатимуться її розвитком.

Це – ланцюг дій, де громади ініціюють і реалізують власні ідеї щодо покращення повсякденного життя. Це – діяльність самих громад для себе, яка спрямована на реалізацію економічних можливостей громади, покращення соціальних умов і навколишнього середовища її життєдіяльності. Отже, сільський розвиток на базі громад – це цілеспрямована зміна інституційних, економічних, екологічних, демографічних, соціальних, культурних, побутових та інших умов у сільській місцевості у напрямі зростання рівня та якості життя населення [3].

При формуванні політики сільського розвитку на базі громад слід розрізняти громаду як суб'єкт сільського розвитку і територіальну громаду як суб'єкт місцевого самоврядування. Особливо це важливо у зв'язку з реформою місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, у процесі якої передбачається істотне укрупнення територіальних громад і найменування «громадою» низової ланки адміністративно-територіального устрою держави.

В Україні іде розширення повноважень територіальних громад і розширення дохідної бази місцевих бюджетів, але обов'язковою умовою його реалізації є добровільне об'єднання існуючих сільрад в укрупнені адміністративно-територіальні одиниці базового рівня – громади.

Для стимулювання цього процесу передбачено [3]:

а) розширити повноваження об'єднаних громад щодо розпорядження земельними ділянками, включаючи й за межами населених пунктів;

б) зміцнити дохідну базу місцевих бюджетів, зокрема шляхом спрямування до них 60% податку на доходи фізичних осіб, тоді як звичайні сільські й селищні бюджети позбавлені цього джерела;

в) надати об'єднаній територіальній громаді державну підтримку у вигляді субвенцій на формування відповідної інфраструктури;

г) здійснити перехід на пряме казначейське обслуговування громад, на прямі бюджетні відносини з державним бюджетом.

Поряд із цим органи місцевого самоврядування існуючих сільських територіальних громад, які не об'єднуються, позбавляються делегованих їм раніше повноважень у сфері освіти, місцевої пожежної охорони, транспорт і дорожнього господарства тощо. Усе це свідчить про певний примус сільрад до об'єднання, наслідки якого можуть бути не лише позитивними, а й негативними.

Тому вважаємо за необхідним спочатку створити належні умови для сільських жителів, проінформувати їх, щоб виникала ініціативність самостійно об'єднуватися, без конфліктів. Покращення якості життя та диверсифікація економічної діяльності у сільській місцевості необхідні для сприяння сталому розвитку сільської місцевості, зокрема, шляхом розвитку місцевої інфраструктури і базових соціальних послуг та забезпечення доступу до сучасних інформаційних і комунікаційних технологій. Крім того, необхідно підвищити привабливість сільської місцевості як місця проживання і ведення бізнесу, створюючи таким чином нові можливості для працевлаштування, особливо для молоді.

Список використаних джерел

1. Бородіна О. М. Аграрний розвиток і саморозвиток громад: модернізація через взаємну адаптацію (теоретико-методологічний аспект) / О. М. Бородіна, І. В. Прокопа // Економіка України. – 2014. – № 4. – С. 55–73.

2. . Розвиток сільських територій в системі євроінтеграційних пріоритетів України : [монографія] / наук. ред. В. В. Борщевський ; НАН України. Ін-т регіональних досліджень. – Львів, 2012. – 216 с.

3. Політика сільського розвитку на базі громад в Україні : наукова доповідь / за ред. чл.-кор. НАН України, д.е.наук О.М. Бородіної, чл.-кор. НААН України, д-ра екон. наук І.В. Прокопи, д-ра екон. наук О.Л. Попової ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». – К., 2015. – 70 с.

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ «ЗЕЛЕНОГО» ЗРОСТАННЯ

Шилепницький Павло Іванович,

доктор економічних наук, професор,

Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича

В найбільш загальному вигляді державно-приватне партнерство (ДПП) означає співпрацю держави та приватного сектору у сфері розвитку інфраструктури загального користування та надання пов'язаних інфраструктурних послуг і передбачає перерозподіл традиційних державних функцій на користь приватного бізнесу, а у зв'язку з цим - і відповідних ризиків та відповідальностей. Однак, на сьогодні сфера використання ДПП значно розширилась та активно використовується для реалізації державних стратегій, у т. ч. і створенні передумов економічного зростання та сталого розвитку.

Найбільш показовим прикладом у цьому сенсі є практика використання механізму державно-приватного партнерства у реалізації стратегії «зеленого» зростання (Green Growth Strategy). Дана стратегія була започаткована на зустрічі Ради міністрів країн ОЕСР у травні

2011 року і спочатку розглядалася як корисний інструмент розширення економічного зростання та створення робочих місць через стале використання природних ресурсів, ефективність у використанні енергії та оцінювання послуг екосистеми [3, 6].

«Зелене» зростання передбачає, що обираючи певні види діяльності, економічне ріст може бути відокремлений від екологічної шкоди. У деяких випадках, екологічно більш досконалі рішення можуть також підвищити економічну продуктивність (наприклад, за рахунок підвищення ефективності) або добробуту людей (наприклад, за рахунок товарів і послуг, що надаються природним середовищем). Ним є вибір економічної діяльності, що найкращим чином просовують екологічний та соціальний розвиток і, як мінімум, не завдають шкоди довкіллю або добробуту людей. Це досягається за рахунок ретельного аналізу економічних альтернатив і пов'язаних з ними екологічних і соціальних наслідків [6, 7].

Державно-приватне партнерство стала популярною концепцією для проектів «зеленого» зростання. Частиною привабливості ДПП є його традиційні переваги - фінансова вартість для платників податків від диверсифікації ризиків, синергетичних ефектів за рахунок поширення знань та підвищення підзвітності та прозорості між зацікавленими сторонами тощо. Окрім того, можна виділити наступні переваги залучення приватного капіталу у формі державно-приватного партнерства для реалізації проектів «зеленого» зростання [2, 4].

Передовсім, ДПП відіграє важливу роль в стимулюванні інновацій та подальшому формуванні ринків. Уряд може підтримувати дослідження та розробки в початковій стадії за рахунок фінансової та нефінансової допомоги, просуюючи технологічний прорив і зниження ризиків інвестицій приватного сектору [1, 4].

Також, державно-приватне партнерство довело свою ефективність в управлінні природними ресурсами. Політика уряду передбачає здійснення контролю над природними ресурсами для запобігання надмірної експлуатації за допомогою квот, розподілу прав доступу або більш суворих заходів. ДПП, зі свого боку, може створити спільне розуміння цінності природних ресурсів, що дозволить розробити більш ефективні методи управління і участі з боку приватного сектора [1, 2, 4].

Ще однією перевагою є те, що державно-приватне партнерство дозволяє розробляти великомасштабні проекти зеленої інфраструктури, а також менш масштабні розподілені систем [4, 5].

Окрім того, ДПП є доцільним для маломасштабних розподілені інвестицій в інфраструктуру шляхом подолання фінансових обмежень для розвитку нових ринків і проблем слабких ланок в системі. Прикладами тут можуть бути зрошувальні системи для дрібних фермерів, розвиток інфраструктури для виробництва та розподілу біодизельного палива, сільської мережі поновлюваних джерел енергії тощо [4].

Іншою перевагою є те, що партнерство держави та приватного бізнесу може підвищити обізнаність на громадському рівні, що призведе до розширення кола зацікавлених сторін. Участь приватного сектора в зелених проектах сприятиме розвитку соціальної відповідальності корпорацій і створить ринок екологічно чистих продуктів за рахунок використання кращих можливостей інвестування в країні [5].

Крім усього іншого, ДПП також пом'якшує пов'язані бізнес-ризиків, оскільки воно просовує спільні заходи з розвитку, які задовольняють як державний, так і приватний сектори. Як такі, великі зелені проекти можуть бути реалізовані у тих випадках, де ні держава, ні приватний сектор не зможуть досягти одноосібно значних результатів через їх обмеженість фінансування або технологічних можливостей. Наслідком є більш рівномірний розподіл ризиків серед усіх учасників угоди [1, 2, 5].

І, насамкінець, може бути використана іноземна допомога, якщо задіюється досвід приватного сектору. Оскільки ДПП здатні започатковувати та реалізовувати великомасштабні проекти, в даний час вони використовуються для підтримки проектів зеленої економіки, в якій приватний сектор був би зацікавлений. Державно-приватне

партнерство, як очікується, в кінцевому підсумку поліпшить умови ведення бізнесу, дозволяючи компаніям розширюватися в країнах, що розвиваються, якщо перешкоди, що заважають реалізації повного потенціалу ДПП будуть усунені [1, 2, 4, 5].

Список використаних джерел

1. Almarri Kh. Developing guidelines for a framework for accelerating green growth through public private partnerships in the UAE / Kh. Almarri, B. Abu-Hijleh. – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.researchgate.net/publication/282672303>.
2. Bouma J., Berkhout E., Public–private partnerships in development cooperation. Potential and pitfalls for Inclusive Green Growth / J. Bouma, E. Berkhout. - The Hague: PBL Netherlands Environmental Assessment Agency, 2015. – 45 p.
3. Girouard N. The Green Growth Strategy: Reshaping the OECD’s Work Agenda for the Years to Come / N. Girouard. - 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.greenecomomycoalition.org/know-how/green-growth-strategy-reshaping-oecd%E2%80%99s-work-agenda-years-come>.
4. Lee N. Public-Private Partnerships as a policy instrument to advance green growth / N. Lee. - 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.greengrowthknowledge.org/blog/public-private-partnerships-policy-instrument-advance-green-growth>.
5. National Research Council for Economics Humanities and Social (NRCS) (2011), Green growth global cooperation. Seoul, Korea.
6. OECD. Towards Green Growth / OECD. - OECD Publishing, 2011. - 144 p.
7. Sperling F. Facilitating Green Growth in Africa: Perspectives from the African Development Bank. Discussion Paper / F.Sperling, I. Granoff, Y. Vyas. - African Development Bank, 2012. – 23 p.

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Якименко Олег Вікторович,

доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Розвиток будь-якої країни безпосередньо пов'язаний з формуванням та впровадженням ефективної державної інноваційної політики. Реалізація державної інноваційної політики передбачає визначення пріоритетів і основних завдань інноваційного розвитку країни, створення нормативно-правової бази щодо відносин між державними інституціями та суб'єктами підприємницької діяльності (організаціями), використання сучасних методів регулювання інноваційної діяльності з метою її активізації, створення та розвитку відповідної інфраструктури.

Закон України «Про інноваційну діяльність» конкретизує її узагальнене розуміння як «діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг» [1].

Інноваційний шлях розвитку – фактично єдиний реальний спосіб подолання технологічного відставання і виходу товаровиробників України на світові ринки. Зазначений шлях задекларований на державному рівні – у вигляді законів, постанов, указів. Схвалена концепція розвитку національної інноваційної системи, проект стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів. Всі ці заходи стали основою сучасного економічного розвитку та розробці реальної та адекватної інноваційної політики.

Аналіз досвіду реформ в Україні дозволяє стверджувати, що високий науково-

технічний потенціал є необхідною, але недостатньою умовою для успішного освоєння досягнень науково-технічного прогресу. Важливо досягти повної й ефективної реалізації цього потенціалу, тобто змусити його працювати в потрібному напрямі й з максимально можливою віддачею.

Створення умов для оптимального розвитку науково-технічного потенціалу національної економіки стає одним із найважливіших принципів формування інноваційної політики держави.

При всій різноманітності національних підходів до економічного розвитку всі країни прагнуть до розробки і реалізації державної інноваційної політики. Сучасне високорозвинене суспільство стимулює розвиток новітніх технологій, що ґрунтуються на новітніх досягненнях сучасної науки.

Проблеми формування та реалізації державної інноваційної політики постійно перебувають у полі зору вчених-економістів, практиків та представників органів влади [1]. Державна інноваційна політика – це сукупність форм і методів діяльності держави, спрямованих на створення взаємопов'язаних механізмів інституційного, ресурсного забезпечення підтримки та розвитку інноваційної діяльності, формування мотиваційних факторів активізації інноваційних процесів в країні.

Її метою є формування в країні таких умов для діяльності суб'єктів господарювання, за яких вони були б зацікавлені і готові розробляти і виготовляти нові види продукції, впроваджувати сучасні наукові технології, екологічно чисті технології та розширювати на цій основі свої ринки збуту.

Адекватна та цілеспрямована інноваційна політика держави позитивно впливає на ефективність інноваційних процесів і загальну динаміку економічного розвитку. І навпаки, недостатньо обґрунтовані дії і заходи держави у сфері регулювання інноваційних процесів руйнують їх мотиваційний механізм, гальмуючи соціально-економічне зростання і навіть перешкоджаючи йому.

Особливості державної інноваційної політики визначаються стратегією інноваційного розвитку. Для України більш доцільною може бути інноваційна політика, яка охоплюватиме запровадження структурних зрушень в економіці із створенням інституційного середовища для забезпечення інноваційного розвитку у спільному з країнами ЄС напрямку. У цьому контексті слід враховувати важливі аспекти інноваційної політики ЄС та прагнути до їх рівня у цієї сфері.

Ключову роль у реалізації інноваційної політики відіграють методи державного регулювання, які пропонується класифікувати за 22 ознаками, найважливішими серед яких є: сфера впливу, інституційна основа, спрямованість дії, засіб реалізації, тривалість реалізації, деталізація тощо [2].

Основними цілями державної політики щодо розвитку інноваційної діяльності в Україні є забезпечення довгострокового сталого розвитку держави, формування економіки знань в Україні, розвиток та ефективне використання інноваційного потенціалу, а також матеріальних і фінансових ресурсів, спрямованих на створення наукоємних технологій, товарів (робіт, послуг), випуск наукоємної, конкурентоспроможної продукції [3].

Особливе значення для досягнення цілей інноваційного розвитку має співробітництво держави та приватного сектора економіки в установленні пріоритетів інноваційної діяльності з урахуванням необхідності зниження ризиків і невизначеності, гармонізації цілей та інтересів, забезпечення паритетності зусиль влади та бізнесу.

Одним із найважливіших завдань державної інноваційної політики в Україні повинно бути виведення економіки нашої країни з кризи і забезпечення її динамічного зростання через стимулювання розробок та впровадження нових технологій та виробництв. Для цього необхідно створення відповідних можливостей: правових, фінансових, матеріальних, ресурсних, кадрових та інформаційних.

Велике значення для підвищення ефективності державної інноваційної політики має вибір об'єктів державного регулювання (галузей і секторів економіки та науки, ринків,

елементів інноваційної інфраструктури і національної інноваційної системи), а також коригування програмних документів державної інноваційної політики (стратегії економічного розвитку країни, стратегії національної безпеки, концепції інноваційного розвитку, стратегії науково-технологічного розвитку країни й ін.).

Держава сьогодні, створюючи умови для реалізації інноваційної політики, повинна впливати на розвиток не лише державного, а й приватного сектора інноваційної діяльності. Створення умов для оптимального розвитку науковотехнічного потенціалу національної економіки стає одним із найважливіших принципів формування системи і механізму управління інноваційною політикою.

Список використаних джерел

1. Про інноваційну діяльність [Електронний ресурс] : Закон України № 40 IV від 04.07.2002 р. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
2. Атаманова Ю. Державна інноваційна політика: проблеми правового визначення та законодавчого закріплення / Ю. Атаманова // Теорія і практика інтелектуальної власності. — 2007. — № 6. — С. 49–59.
3. Морщагін О. В. Удосконалення інноваційної політики України в контексті становлення інноваційної моделі розвитку / О. В. Морщагін // Вісник ДонДУЕТ. Сер. : Екон. науки. — 2006. — № 4. — С. 20–27.
4. Лисюк В. М. Інноваційна політика – основа модернізації економіки держави / В. М. Лисюк, М. Г. Скрипник // Економіка: реалії часу. — 2013. — № 1 (6). — С. 147–152. — Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2013/n1.html>.

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА АВІАЦІЙНОМУ ТРАНСПОРТІ УКРАЇНИ

Яновський Петро Олександрович,
*кандидат технічних наук, професор,
Національний авіаційний університет*

Соколова Олена Євгенівна,
*кандидат економічних наук, доцент,
Національний авіаційний університет*

Борець Ірина Валеріївна,
*кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний авіаційний університет*

Концепція розвитку застосування «зелених» технологій на авіаційному транспорті України знаходиться на початковому етапі. В межах реалізації політики ІКАО в цьому напрямку у січні 2017 р. Державною авіаційною службою України разом з Міністерством інфраструктури було укладено меморандум про взаєморозуміння з Федеральною авіаційною адміністрацією США (FAA) про зниження впливу авіації на навколишнє середовище. Документ передбачає умови співпраці у сфері авіаційного транспорту, зокрема, дослідження, просування, розробку та використання екологічно збалансованих альтернативних видів авіаційного палива. Сторони домовились про обмін інформацією та передовою практикою у таких сферах як [1]:

- ✓ шум повітряних суден та їхній вплив;
- ✓ викиди та вплив авіації;
- ✓ оцінка технологій повітряних суден;

- ✓ екологічно та енергетично ефективна експлуатація повітряних суден від терміналу до терміналу;
- ✓ моделювання та аналіз авіації;
- ✓ альтернативні види палива для реактивних двигунів.

Відзначимо, що в Україні не має жодного аеропорту, який можна б було вважати «зеленим», а окремі спроби переходу до збереження природних ресурсів та поступового переходу до «екологічного» розвитку зроблені в Міжнародному аеропорті «Бориспіль».

Так, в межах реалізації плану енергонезалежності від споживання газу авіапідприємством введено іноваційні технології опалення на альтернативному паливі. Зокрема, в аеропорту встановили перший в Україні «економайзер», що дозволяє отримувати до 20% теплової енергії з відходів роботи котла - диму. [2]. Проте технологічні рішення в інших областях зниження негативного впливу на навколишнє середовище залишаються ще не вирішеними.

Що ж стосується інших українських аеропортів, то тут майже не простежується практичне застосування «зелених» рішень в їх діяльності, а система екологічного менеджменту не на достатньому рівні адаптована до зовнішніх та внутрішніх умов їх функціонування. Основною причиною такого становища є відсутність фінансових ресурсів та пасивність держави до проектів такого спрямування.

Слід відзначити, що лише за умови державної підтримки, реформування системи «екологічного» оподаткування, формування «екологічної» цінової політики авіапідприємств, наявності джерел інвестування «зелених» рішень в авіаційній сфері та ін. можливо реалізувати іноваційні проекти щодо збереження природних ресурсів та скорочення негативного впливу авіаційного транспорту на навколишнє середовище.

Необхідно додати, що згідно досвіду провідних «зелених» аеропортів світу на рівні вітчизняних аеропортів для ефективного екологічного керування необхідно виконати наступне:

- 1) сформувати ефективну систему екологічного менеджменту аеропорту, з урахуванням його зовнішніх та внутрішніх умов функціонування;
- 2) проаналізувати всі джерела викидів, які є в аеропорту та визначити всі можливі способи скорочення викидів парникових газів;
- 3) розробити ефективну систему контролю та моніторингу всіх процесів в аеропорту, що роблять негативний вплив на навколишнє середовище та клімат;
- 4) встановити сучасні енергозберігаючі системи;
- 5) встановити фотоелектричні системи (автономна сонячна установка з акумуляторами);
- 6) реалізувати заходи по оснащенню виробничих потужностей енергозберігаючим освітленням;
- 7) облаштувати станції зарядки електромобілів (на території аеропорту) тощо.

Отже, застосування «зелених» технологій на авіаційному транспорті України є необхідним іноваційним рішенням для збереження природних ресурсів та скорочення його негативного впливу на екосистеми. Важливим інструментом забезпечення «зеленого» зростання є формування ефективної системи екологічного менеджменту авіапідприємств та запровадження гнучкої екологічної політики з урахуванням конкретних умов функціонування.

Відзначимо, що завдяки державній підтримці в цьому напрямку можливо створити «чисту» високопродуктивну галузь та отримати фінансово-економічні вигоди від її функціонування.

Список використаних джерел

1. Україна співпрацюватиме зі США над зниженням впливу авіації на навколишнє середовище. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249687746&cat_id=244277212.

2. «Офіційний портал аеропорту «Бориспіль». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kbp.aero/ru/about/press-center/news/2016/1461/>.

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ КОМПАНІЇ SITA НА УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ АЕРОПОРТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ОБРОБКИ БАГАЖУ

Яновський Петро Олександрович,
кандидат технічних наук, професор,
Національний авіаційний університет

Валько Алла Миколаївна,
старший викладач,
Національний авіаційний університет

Сучасний стан розвитку ринку авіаційних перевезень зумовлений низкою проблем, що пов'язані обслуговування в аеропортах України. Одним із факторів цього є умови перевезення багажу, які залежать від класу, яким ви літаєте, від обраної авіакомпанії та рейсу (у деяких компаній вимоги до багажу на внутрішніх рейсах відрізняються від міжнародних).

Міжнародна компанія SITA (Societe Internationale de Telecommunication Aeronautiques) була створена 23 лютого 1949 року 11 авіакомпаніями як міжнародне суспільство авіаційного електрозв'язку, є некомерційним кооперативом і належить авіатранспортній галузі. В даний час організація налічує 430 членів. Область професійної компетенції компанії охоплює всі аспекти авіаційної діяльності - від власних глобальних в сфері обслуговування систем зв'язку до різноманітних рішень пасажирів, обробки багажу, польотних операцій, бортового сервісу, прикордонного контролю та систем зв'язку з наземними службами.

В 2018 р вступить в силу резолюція 753 IATA, яка зобов'яже авіакомпанії - членів асоціації відстежувати кожен одиницю багажу протягом всього маршруту перевезення. Резолюція передбачає, щоб при необхідності перевізники змогли довести факти доставки і отримання багажу при зміні відповідальної особи, а також забезпечити облік багажу по вильоті рейсу. Також авіакомпаніям необхідно буде здійснювати обмін інформацією про ці події з іншими операторами.

Вимоги щодо посилення контролю за рухом багажу сформовані за ініціативою самих авіаперевізників, які стикаються з проблемами обліку багажу. Резолюція повинна скоротити випадки помилок при обробці зареєстрованого багажу, підвищити якість обслуговування пасажирів, знизити число випадків шахрайства, забезпечити попереджувальну звітність і автоматизацію процесів обробки багажу. Крім того, все це також дозволить скоротити час підготовки літака до вильоту.

Згідно зі статистикою SITA з 2003 р по 2015 року кількість авіапасажирів зросла майже в два рази (1,9 млрд проти 3,5 млрд пас.); разом з тим кількість випадків помилкової обробки багажу скоротилося в абсолютних числах (з 25,0 млн до 23,1 млн од.).[1]

Основною причиною втрати багажу, вже багато часу залишається - неправильна його обробка при трансферах (за даними SITA, на них припадає близько 45% від усіх втрат). До інших найбільш часто зустрічається проблем в цій сфері належать не завантаженість багажу на рейс і помилка при навантаженні багажу.

Щоб усунути всі ці проблеми і виконати вимоги резолюції, необхідно відстежувати багаж на чотирьох контрольних точках: реєстрація (цей пункт де-факто вже реалізований), транспортування, комплектація і завантаження в контейнер, а також прибуття багажу.

Окремої статистики по Україні у SITA немає, проте, коментуючи ситуацію з технологічної оснащеності в українських аеропортів, можна відзначити, що Україна - не найгірша за показником з точки зору якості обробки багажу. Одночасно наслідок пост

радянського простору відіграє не останню роль, тому що дуже дешева праця людей і на сьогоднішній день гальмує впровадження таких технологій, як автоматичне сортування багажу і т. п., це відчутно в регіональних аеропортах. За часту навіть при використанні ручної праці багато аеропортів показують непоганий результат. Іноземні системи з багаторічним терміном окупності, на сьогоднішній день поступаються іноді дешевій праці людей. Зламати цю тенденцію зможе не лише гідна оплата людської праці а й чи не примусова необхідність впровадження, автоматичних технологій.

Резолюція IATA 753 стала ініціативою, яку повинні підтримати авіакомпанії. Як наслідок у переговорному процесі Перевізник-Аеропорт необхідно виробити, ряд заходів які максимально ефективно задовольнять вимоги резолюції в масштабах всієї країни (особливо з урахуванням підготовки до Пісенного конкурсу Євробачення 2017).

Вимогам резолюції IATA планують задовольнити до 2017 року вже 66% від всіх авіакомпаній - членів IATA

З "джентльменською домовленістю" про те, хто візьме на себе витрати, спираючись на принцип "аеропорт платить, а авіакомпанія отримує перевагу", успіху не досягнути. Як приклад можна розглянути телекомунікаційну сферу, де оператори зв'язку, конкуруючи за клієнта, використовують загальну інфраструктуру. Як альтернатива вирішення цього питання можливий розгляд, коли авіакомпанії домовляються, що вони готові платити аеропорту за будівництво, підключення та експлуатацію відповідної інфраструктури.

Наскільки сьогодні готова інфраструктура Українських аеропортів до відстеження багажу на чотирьох головних контрольних точках? Зараз в основному контроль здійснюється на етапі прийому багажу. Фіксація інформації про те, чи отримав пасажир сумку, ведеться тільки на основі відео спостереження. Крім того, немає такої функції, як сповіщення про те, що багаж виданий або хоча б поданий на стрічку. Однак впровадження цих технологій в SITA оцінюють як відносно невеликі модифікації вже наявних опцій.

Бориспіль та Львів, Жуляни та Харків оцінюються експертами на рівні 70-80%. Для них необхідна лише кілька невеликих додаткових кроків, щоб авіакомпанії, які користуються їхніми послугами, змогли задовольняти вимоги резолюції IATA.

Резолюція IATA 753 не наказує конкретних рішень, які забезпечать виконання всіх її вимог.

Щоб прискорити процес поліпшення якості відстеження багажу в Україні, компанія SITA спілкується по цій темі з низкою українських операторів.

Також з 01.08.2016 року міжнародний оператор Sita, понад півстоліття займає лідируючі позиції серед приймаючих компаній Індії, Шрі-Ланки, Непал, відкрив в Києві своє представництво в Україні, на чолі з Наталією Скібо.

На думку експертів, таке явище пояснюється своєрідною українською особливістю, коли вирішення питань відкладається на останній момент. Процес може активізуватися, якщо операторам загрожуватимуть штрафи. Однак їх розмір невідомий, і, можливо, їм буде вигідніше виплатити штраф, ніж реалізувати всі вимоги.

Грунтуючись на переговорах з аеропортами і авіаперевізниками, можна зробити висновок, що у авіа галузі поки немає однозначного розуміння про те, які заходи потрібно вжити, щоб задовольнити вимогам резолюції. Зі свого боку компанія готова допомогти операторам, так як у неї є статистика, готові рішення і знання.

Список використаних джерел

1. Міжнародна компанія SITA/[Електронний ресурс]. – Режим доступу [h:ttp://<www.sita.aero/ru>](http://www.sita.aero/ru)

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КАПІТАЛУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Яновський Петро Олександрович,
кандидат технічних наук, професор,
Національний авіаційний університет

Перебийніс Катерина Тарасівна,
студентка,
Національний авіаційний університет

Сучасна глобалізація стала суперечливим результатом довготривалого історичного розвитку людства. Глобалізація означає вихід інтересів світової співдружності у цілому, а також інститутів і організацій, які ці інтереси представляють і захищають.

У другій половині ХХ та на початку ХХІ ст. відбулися значні зміни у глобальному економічному середовищі. Основними тенденціями цивілізаційних процесів є перехід до якісно нового рівня виробництва, лібералізаційні процеси, як відбуваються у світі через глобалізацію та регіоналізацію розвитку країни.

Для того, щоб визначити характерні ознаки нових глобальних викликів на формування інвестиційного капіталу в Україні, потрібно визначити проблеми економічного розвитку країни в умовах глобально-економічної кризи.

Нині проблеми впливу глобальних викликів на формування інвестиційного капіталу перебувають у центрі уваги науковців і політиків. Вітчизняні науковці Д. Лук'яненко, В. Чужиков, Б. Губський, О. Білорус С. Сокололенко та ін. у своїх роботах доводять, що головний глобальний конфлікт сучасності полягає в тому, що світ розділився, на частини, кожна з яких належить до різних ер: одна до постіндустріальної, друга — індустріальної, третя — доіндустріальної, якій притаманна відсталість і бідність.

О. Білорус зазначає, що "глобалізація — це не тільки об'єктивний продукт технологічної ери... Це одночасно, ще й міжнародна стратегія і політика", котра протягом всього ХХ ст. була направлена на "розкриття" і освоєння ринків націй держав на користь найбільш розвинених. Отже, можемо зробити висновок, що явище, як глобалізація варто розглядати з двох сторін:

1) позитивної — як процес всесвітньої економічної, політичної і культурної інтеграції та уніфікації. Основним наслідком цього є світовий поділ праці, міграція капіталу в масштабах всієї планети, людських і виробничих ресурсів, стандартизація законодавства, економічних і технологічних процесів, а також зближення культур різних країн.

2) негативної — як перемогу капіталу та інформаційної свободи над національними інтересами, у першу чергу, країн, що розвиваються.

Останніми роками Українська держава потерпала, як від глобальної економічної кризи, так і від внутрішніх політичних, економічних, соціальних, екологічних та інших негараздів.

Несприятливий бізнес-клімат є одним з основних чинників, що негативно впливають на обсяг надходження інвестицій. За результатами рейтингової оцінки, проведеної Всесвітнім банком, Україна займає 142 позицію із 183 країн світу. У зв'язку з фінансово-економічною кризою істотно зменшилися внутрішні джерела надходження інвестицій, а міжнародні фінансові ресурси стали практично недоступними.

Україна може опинитися у центрі змін і стати потужною державою Східної Європи. Однак економіка країни потребує глибоких структурних реформ, які дадуть змогу реалізувати її потенціал повною мірою, але без залучення значних іноземних інвестицій ці проблеми вирішити неможливо. Помірне відновлення економіки України продовжується із повзучою інфляцією. Після скорочення ВВП на 14,8 % у 2009 р., економіка зросла на 4,2 % у 2010, а, за прогнозами Світового банку, в 2017р. очікується зростання ВВП ще на 4,5%.

Спостерігається поступове зростання ділової активності та промислового виробництва, знижується напруженість у фінансовому секторі, відновлюється ринок праці. За короткий час новій владі вдалося стабілізувати відносини з ключовими партнерами України — Євросоюзом, США.

Таким чином, створюються передумови для реалізації нового курсу на глибокі реформи та системну модернізацію країни, що охоплює всі сфери суспільного життя. Україна використовує досвід світових лідерів, що подолали шлях системних криз і досягли успіхів, знаходячи власні відповіді на виклики часу. Сполучені Штати часів Великої депресії, післявоєнні Німеччина та Японія, амбітний Китай та багато інших країн довели своїм прикладом, що не існує універсальних рецептів, але є досвід, впевненість і опора на власні сили, воля до по\$ зитивних змін, мистецтво взаємовигідного міжнародного партнерства. Однак, для забезпечення сталого відновлення і прискорення зростання необхідні значні фіскальні, структурні та управлінські реформи.

Забезпечення сталого зростання вимагає від України створення більш сприятливого інвестиційного клімату та здійснення глибших реформ фіскального та державного секторів. За високої ймовірності того, що ринки капіталу й наділі залишатимуться більш перебірливими та менш схильними до ризиків, ніж раніше, економічне зростання України має спиратися на істотне підвищення продуктивності вітчизняного виробництва. Водночас це завдання вимагає значних державних інвестицій, для забезпечення яких необхідно раціоналізувати та реформувати державний сектор.

Підсумовуючи, можемо зробити висновок, що реалізація такої стратегічної мети має відбуватися через формування ефективної та продуктивної ринкової економічної системи, адаптивної та чутливої до глобальних викликів, спроможної за рахунок інвестиційних вкладень відстоювати національні економічні інтереси та здатної стати основою інноваційної соціально орієнтованої моделі економічного розвитку.

Список використаних джерел

1. Глобалізація і безпека розвитку / О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін.; за ред. О.Г.Білоруса. — К.: КНЕУ, 2001. — 733 с.
2. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку. Монографія: У 2 т. /За заг. ред. Д.Г.Лук'яненка, А.М.Поручника. — К.: КНЕУ, 2006. — Т.1. — 810 с. — Т. 2. — 590 с.
3. Економічна інтеграція та глобальні проблеми сучасності. Навчально методичний посібник / За ред. д.е.н., проф. Д.Г. Лук'яненка. — К.: КНЕУ, 2005.
4. Спільний європейський економічний простір: гармонізація мегарегіональних суперечностей: монографія / За заг. ред. Д.Г. Лук'яненка, В.І. Чужикова. — К.: КНЕУ, 2007. — 544 с.
5. Соколенко С.І. Глобалізація і економіка України. — К.: Логос, 1999. — 568 с

СЕКЦІЯ 2
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТ

**GREEN ECONOMY:
MULTIDIMENSIONAL EVALUATION OF TRENDS AND DETERMINANTS**

Grynenko Volodymyr,
PhD, associate professor,
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

Otepka Pavol,
PhD, professor of the Department of Sustainable Development,
Slovak University of Agriculture in Nitra, Slovak Republic

Green economy is a complex, multidimensional phenomenon which is such branches as the use of green building materials, green building and certification of facilities, electrification of transport, environment friendly transport, the use of renewable energy sources of the latest generation, maximization of material recycling, waste technology, the introduction of the best available technologies, awareness raising citizens, employers and employees on the issue of green technology, jobs, health and safety.

The most interesting practical ways to implement the ideas of the introduction of the green economy and creating green jobs are the following: reducing energy consumption, increasing energy efficiency technologies, reduce the use of non-renewable natural resources and increase the volume of recycled materials and raw materials (i.e. circular economy), reducing the amount of air greenhouse gas emissions, minimizing waste and conserving the natural ecosystems.

Multi-criterion (multidimensional) evaluation is based on the system of target indexes-indicators (criteria) every element of which represents the only specific dimension, problem or strategic purpose of green economy development.

The task of this paper is to substantiate the methodology of development of the system of indicators for multidimensional evaluation of green economy trends and determinants. Such a system is a complex of the organically associated, purposefully formed and used elements, subsystems, which are intended for the solving of described above major problems of green economy development [4].

Economic system transforms natural resources into produced values needed for consumption in the process of strategic goals achieving. Economy in general and green economy in particular may be described as a pyramid where natural resources are the basis, production and consumption are intermediate levels and strategic goals of development are the top. Therefore, there are major subsystems (groups of indexes-indicators) which determine development of green economy: 1) natural resources; 2) production of values; 3) consumption of values; 4) sustainable development goals which are actually green economy goals.

It is proposed to include into every group indicators of each five types which are widely used for sustainable development evaluations: (1) pressure indicators refer to direct stress factors, which human activities place on the environment; (2) state which indicators refer to the current conditions in green economy sector; (3) response indicators which measure aspects of green economy policies; (4) driving force indicators describing how green economy development mitigates the pressure on the environment and (5) impact indicators used for evaluation of effects caused by environmental conditions on green economy development.

The next problem of multidimensional valuation is defining a proportion (weights) of partial indicators into integral multidimensional indicator. It is proposed to create a balance of indicators for multidimensional evaluation of green economy trends and determinants which is based on described above pyramid model [3].

All indicators can be divided into two equal groups: 1) indicators of resources and production; 2) indicators of the use of these resources (consumption) and strategic goals. Indicators inside groups can also be subdivided into equal parts. It is also possible to include into the balances corrections predetermined with conditions and priorities of evaluation itself.

To make a conclusion regarding adequacy of achieved level of development, it would be rational to define and to include into the model the thresholds, poverty lines for every indicator as minimally sufficient levels. In this, it would be possible to diagnose deprivations factors and “poverty gaps” which characterize the depths of deprivations. This approach is based on Alkire & Foster [1] methodologies, writings of Satya Chakravarty [2] who proposed a class of multidimensional poverty measures that extended the Foster Greer and Thorbecke (FGT) class [5] of indices and discussed interrelationships among dimensions. To construct FGT class poverty index the distribution of a given resource (said: indicator) and a poverty line are needed. Every indicator is considered to be either poor, if it is below poverty line, or no. Then, each poor indicator is replaced with 1 and each non poor income is replaced with 0. The distribution of replaced indexes is called deprivation vector. The normalized gap vector replaces each poor index with the normalized gap (relative deviation of poverty line). If indicator is non-poor the normalized gap is assigned as 0. The normalized gap shows how deep the poverty is.

Final multidimensional indicator of green economy development can be calculated as weighted average where poverty gaps of partial indicators would be weighted inside corresponding balances.

Evaluations, based on proposed methodology can be applied for analysis of green economy trends and determinants on any level, macro- or micro. It can be used for market researches in the sphere of green economy, for evaluation of business plans etc. To conclude, we would like to wish that the future of man on the Earth was more sustainable, "greener", healthier and safer.

References

1. Alkire, S., & Foster, J. (2011). Counting and multidimensional poverty measurement. *Journal of Public Economics*, 95, 476-487. DOI: 10.1016/j.jpubeco.2010.11.006.
2. Chakravarty, S. (1983). A New Index of Poverty. *Mathematical Social Sciences*, 6, 307-313.
3. Kovalevskiy G., Grynenko V. The Integral economics of Man: Europe and World. Monograph / G.V. Kovalevskiy, V.V. Grynenko // Scientific publication – Kharkov : «Fort» , 2014. – 106 pp.
4. Patil, G., & Taillie, C. (2004). Multiple indicators, partially ordered sets, and linear extensions: Multi-criterion ranking and prioritization. *Environmental and Ecological Statistics*, 11, 199-228. DOI: 10.1023/B:EEST.0000027209.93218.d9
5. Ravallion, M., Chen, S. (2003). Measuring pro-poor growth. *Economics Letters*, 78, 93-99. DOI: 10.1016/S0165-1765(02)00205-7

METHODOLOGIES FOR THE MEASUREMENT OF REGIONAL COMPETITIVENESS

Guliak Roman,

PhD student,

Technical university of Ostrava

The answer for the question “Which methodology to use for regional competitiveness measurement?”, in our opinion, should be based on methodological pluralism (Flood, Romm, 1996; Mingers, Gill, 1997). The wider the range of available methods, the more complex and comprehensive analysis can be leading to the flexible and responsive systemic management. No single methodology could cope with such a great complexity of the term “competitiveness”. To

uncover the extensive dimension, we aggregate initial inputs with the distant method (Hellwig, 1968), using a synthetic indicator to measure the level of regional resources (extensive component). The DEA method (Charnes, Cooper, Rhodes, 1978) is focused on the technical efficiency of the region and aggregates inputs and outputs (outcomes) reflecting the intensive dimension of competitiveness. Following the analysis in the extensive aspect, we get answer to the question: “What does a region perform with?” The second technical efficiency component helps answer the question: “Is regional performance efficient enough to produce maximum outputs from the given quantity of inputs?”

To evaluate the technical efficiency of resources usage, the nonparametric method such as Data Envelopment Analysis (DEA) is applied. It was introduced by Charnes, Cooper, and Rhodes (1978). This method allows measuring the intensive dimension of RC. The backbone of the DEA methodology is linear programming based on an optimization platform. DEA models can generate new alternatives to improve performance compared to other techniques. The aim of this method is to divide regions into effective and non-effective ones by the amount of consumed inputs and produced outputs and finally, to obtain the respective efficiency coefficients for each region. The efficiency coefficient is the ratio between the weighted sum of outputs and the weighted sum of inputs. Armed with two basic DEA models (input or output oriented), it is worth mentioning that regional level efficiency could more likely be achieved by growing outputs than by decreasing inputs. We share this position, adding that economical resources in a regional should not be decreased, and vice versa, regions should try to create larger resource abilities in order to expand markets and be more influential economically. Following this point of view, a multiplier output-oriented model with a constant return to scale (CCR) is used. When the number of regions is greater than the number of outputs, a dual model is used for computational reasons, giving efficiency scores from 0 to 1. However, this method suffers from one serious limitation related to the necessity of having large enough numbers of DMUs to get a well-differentiated efficiency score.

The next aspect of competitiveness measurement is the extensive one, which expresses the quality level of disposal resources. All regional resources can be characterized by a great number of features expressed by different indicators. For this purpose, we need to choose an appropriate method able to reduce the space of indices comprising all resource attributes into one composite indicator. The Numerical Taxonomy Analysis assessing or measuring the degree of development in regions is aimed at detecting homogenous groups (Harman, H.H., 1976; Hellwig, Z., 1968; Pluta W., 1977) using Hellwig’s synthetic indicator. Within this methodology using the principle of shortest (taxonomical) distance of an ideal object, we calculate the coefficients describing the development of resources belonging to the analysed regions. An economic interpretation of the development scores or taxonomical indicators is measured from 0 to 1 and the maximum value in this interval indicates the highest level of development.

Brought together, these methods go in line with methodological pluralism and complementary competitiveness measurement practice by introducing extensive and intensive aspects revealed by resource (Hellwig’s indicator) and technical efficiency (DEA) components correspondingly.

References

1. Charnes A., Cooper, W. W. Rhodes, E. (1978). *Measuring the efficiency of decision-making units*. European Journal of Operational Research, Vol. 2, No. 4, pp. 429–444.
2. Flood, R., Romm, N. (eds.) (1996). *Critical Systems Thinking: Current Research and Practice*. Plenum Press, New York.
3. Harman, H.H. (1976). *Modern factor analysis*. The University of Chicago Press, Chicago. – 423 p.
4. Hellwig, Z. (1968). *Usage of taxonomic methods for the typological divisions countries*. Stat Overview, Vol. 15, No. 4, pp. 307–327.
5. Mingers, J., Gill, A. (eds.) (1997). *Multimethodology: The Theory and Practice of Combining Management Science Methodologies*. Wiley, Chichester, p. 442.

6. Pluta W. (1977). *Multidimensional Comparative Analysis in economic research*. National Economic Publishing House, Warsaw.

SYSTEM ELEMENTS OF STRATEGIC PLANNING UNDER THE CONDITIONS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF CITY

Kalashnikova Christina,

PhD, associate professor,

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

The necessity of accelerating the process for indicators development characterizing the level of socio-economic development of the municipality and corresponding in the structure and content to qualitatively new tasks of management, is appreciated very slowly in our country. The analytical work in this direction is also moving in a slow pace. Even if individual municipalities are trying to evaluate the achieved results in certain directions (development of industrial and trade enterprises, analysis of education, health, culture, etc.), municipalities do not do enough for a general monitoring of the achieved results and a comprehensive assessment of the achieved level of socio-economic development.

Instruments of assessment for effectiveness of strategic management of socio-economic development of the city make a certain system of socio-economic indicators used to measure the processes taking place in the city that allows to set a specific relationship between the strategic objectives of the activities and operational management. This system allows to establish directions and goals for strategic development of the city and on their basis to calculate the performance indicators of the straight-line activities and track the progress of their achievement.

In the process of formation and implementation of the strategy, a necessary occurs of periodic adjustments taking into consideration changing conditions of the external and internal environment (the political situation, exchange rate, financial crisis, etc.) and new emerging opportunities. It is necessary to evaluate the strategy not only at the stage of its implementation but also at the stage of its formation.

The system of permanent scientific reasonable monitoring at the city level allows the administration to develop effective mechanisms for ensuring socio-economic development, to identify priority areas and to monitor the results of the decisions, tracking the movement to the goals planned in the strategic documents. Therefore, the problem of improving the strategic management of socio-economic development of the city based on introduction of modern assessment instruments for the strategy formation and the realization is relevant.

The subject of the bodies of power and administration activities in the sphere of realization of the strategy for socio-economic development of the city is a set of relations that include forms and methods of impact on production, social, financial and life-support system of the population of the territory, reflected in particular strategic documents of the city.

It is necessary to clearly distinguish the documents of socio-economic development: strategy, concept, and program. The strategy for socio-economic development is a controlled process that is realized in various spheres of public life and is aimed at achieving a certain level of development of social and economic spheres of the city with the least losses for natural resources and the highest level of meeting the collective needs of the population and interests of the citizens, i.e. with the most efficient use of all the resources. The essence of the strategy consists in a qualitative description of the result that motivates the subject to its inevitable achievement, while the goal is a quantitative description of this result, which sets up the criteria for the evaluation of this achievement completeness [1, p. 174].

Local economic strategy can be viewed as a set of measures of a regulatory impact on the economy, carried out by regional authorities or with their participation for the interests of the local

population, which correspond to a certain concept aimed at expanding of the economic potential of the region, increasing its efficiency of its use, strengthening the competitiveness of local enterprises through creating better production conditions and a favorable economic climate [2, p. 193]. Local economic strategy is an integral part of the strategy of socio-economic development of the city, which should be agreed and consistent with the relevant regional strategy development, though it can be implemented independently.

Under the strategic goal of development, in general one should understand an expected (proposed) reasonable result, which is defined qualitatively (at verbal, content level) as well as quantitatively and temporally. In this case, the goal of the strategic development of the territory is additionally characterized, firstly, by long-term (or intermediate-term) duration of implementation; secondly, considering the external factors (for the object of planning).

The program for comprehensive socio-economic development of the city realizes the concept. It is a forecasting and analytical document, which contains a set of actions connected with resources, performers and terms of realization aimed at achieving certain goals of socio-economic development of the city. The targeted comprehensive program is an addressed document, which contains a full complex of scientific, social, economic, organizational-economic, production-technical and other measures balanced in resources, performers, terms of implementation and aimed at solution of one or more economic problems. The targeted comprehensive program is characterized by clearly defined outcomes in the form of a set of indicators established on the basis of specific standards.

Therefore, the system of strategic planning of city development should be defined as a holistic complex of flexible regulatory provisions of organizational, legal, methodical and informational character, that allows to provide interaction between state, regional and local authorities, as well as economic entities in the process of developing the forecast-planned documents, which determine the prospects for development at the macro, meso and micro levels. The process of formation of strategic directions of socio-economic development of the city should be considered as a key stage for the process of strategic management of sustainable development of the city.

References

1. Соціально-економічні складові функціонування міського комплексу (теорія і практика): [монографія]/ О.А. Карлова/ Харків: Видавництво „Мадрид”, 2011. – 452 с.
2. Калашнікова Х.І. Міський господарський комплекс як складова регіональної економіки/ О.А. Карлова, Х.І. Калашнікова // Коммунальное хозяйство городов : научно-технический сборник (Серия: Экономические науки). – К. : Техника, 2010. – Вып. 96. – С. 190–197.

MAKING A RIGHT DECISION

Naplyokov Yuriy Vasilievich,

*Master of Strategic Sciences, Master of Military Art and Science, a senior lecturer of the department of training of peacekeeping personnel,
National Defence University of Ukraine named after Ivan Chernyakhovsky, Colonel.*

People make decisions to solve their problems. Loss of comfort (balance) forces people to restore it through achievement of established goals. It happens because of change of the environment and/or the need to satisfy human needs and ambitions. A decision is a mandatory guidance (plan) for action to make a person and/or an organization (system) satisfied and functional (effective).

A decision is a result of a decision-making process (DMP). It is a mental process to achieve the end-state by making a choice from possible alternatives based on analysis of the environment and the system. To balance ends, ways, and means in the framework of possible permissible risk should make the decision acceptable and realistic. The best decision means the most suitable choice in the given environment, which maintains (restores, establishes) equilibrium between the system and the environment, and allows achieving a desired goal successfully to provide system balance [6, p. 3].

There are two main reasons that may disrupt the existing system balance. The first reason is interior change of the system, which based on satisfaction of human needs, ambitions, fear, national values, principles, intents, and others. The second reason is an exterior (environmental) change that is initiated by technological revolutions, mutual influence among different systems, high-grow new media enterprises, and other future “inevitable surprises: major discontinues in the economic, political, and social spheres of our world, each one changing the “rule of the game” as it is played today [7, p. 4].” In both cases, the disrupted balance requires restoring through change – interior (system) change as system adaptation, exterior change (shaping environment) or mutual adaptation between the system and the environment.

There is a point of a perfect system balance. System is always in conditions of change because it fluctuates and seeks this point in a changeable and dynamic environment. To maintain this balance requires adaptation through change of the system and/or shaping of the environment. If there is no system balance or the system does not look for balance, people can consider that the decision is wrong. This decision does not provide balance or do not satisfy human needs and ambitions [6, p. 8].

Decision-making (DM) may require an irrational approach to understand the current environment and visualize a desired future environment, a system structure, and outcomes. Misunderstanding of mutual influence between the system and the environment, delay in reaction can complicate the DMP. To monitor situation, we have to accumulate and analyze information properly. People usually make rational decisions (to get a maximum result by minimum expenses). But, it does not mean that this decision is correct because of different human perceptions, biases, and traps. For example, according to the Bernoulli’s formula: Expected Value = (Odds of Gain) x (Value of Gain), people make errors in odds and errors in values [4]. It happens because people make decisions based on beliefs, values, thinking, emotions [2], national and organizational cultures, DM culture [6, p. 5], cognitive human traps and biases [3]. To avoid a negative impact of so powerful human perceptions on DM requires applying creative and critical thinking [3].

It is possible to assume that a decision has not been made yet until the level of system balance has not achieved a certain critical point when the system becomes unstable and starts losing effectiveness drastically. Up to this point, a decision-maker can hold the action and observe the situation, which may return to the previous phase. When the situation is critical - it is time to make decision. In this critical point of losing effectiveness, the system can change functionality because of breaking of the old structure and appearance of a new one, which can have another function (adaptation through functional change). For example, asymmetric approaches and human factor characterize today military conflicts more than use of traditional weapons. New ways and means (for example, memetic warfare) are involved in the problem solving.

The author suggests that decisions may be “yes,” “no,” and “maybe.” The decision “yes” can be made in the framework of possible permissible risk when ends, ways, and means are in balance. If there is no balance among ends, ways, and means and the level of risk is high, a leader can make decision “no” or “maybe” (a postponed decision), and wait for the ripen conditions to say “yes” or “no.” Decision “maybe” corresponds to the situation when conditions for decisions “yes” or “no” do not satisfy a decision-maker [6, p. 7].

To make decision or do not make any decisions and wait for suitable conditions is a matter of a leader - to influence the process of change, to direct or let the system and/or the situation “to swim freely.” In spite of different possible options, the decision-maker should make a decision in time in order to increase or save system functionality. If the system is able to restore equilibrium

itself, without additional correction (decision), the decision can be postponed (decision –“maybe”) or canceled. It is like a pendulum, which fluctuates, but, eventually, returns to a stable state.

Decision can change (influence) the system and/or the environment as well. To do nothing is also decision (neutral – “maybe”), which can be coined because of analysis of possible second and third order effects of an expected change. If these effects are negative, it is better to avoid them. In this case, even environmental change should not force a leader to make a critical decision in order to save system stability and functionality. In addition, the decision may create a quality new system shift, which should establish equilibrium with the future environment in order to sustain a required level of system effectiveness. If there is no decision, the end-state should be revised. To save of the goal may require adaptation to new conditions, use different means to influence the system and the environment. Structural chaos makes the system unbalanced and vulnerable. It facilitates system adaptation because the system becomes sensitive and ready for change. This process requires constant feedback and control of the situation. In case of system self-development (without additional influence), the system can get a new, adapted to a current environment, structure.

A necessity to maintain balance (stability) of the system through established goals forces people to make a decision. A right decision should satisfy basic human needs such as psychological, safety, love/belonging, self-esteem, and self-actualization needs [5]. Change of human needs and the environment influences dynamic of the DMP and makes it endless in order to keep the system balanced through maintaining equilibrium between the system and the environment. Personal traits such as intelligence quotation (IQ), emotional intelligence (EI), and ambitions, out many other factors, may explain an ability to make decisions. The environmental change can manage speed of DM. The goal can depend on the environment and a level of balance among ends, ways, and means to achieve it. A new environment creates new conditions, which influence (change) priorities and aims. The environment manipulates all aspects of our life such as income, stability of the situation, personal satisfaction, and others. Today decision can become obsolete tomorrow. Thus, decisions may be relative and dynamic.

In spite of a right decision is the most suitable option from a big amount of possible alternatives in the given conditions and in a certain moment, other options can be right also, but with a lower degree of effectiveness. A right decision can appear from big amount of mistakes (attempts). Creative environment tolerates to making mistakes. Finding a decision becomes a part of selection process like polishing of something. This process may remind a rocket fluctuation before hitting a target.

Environmental and system changes increase dynamic of the DMP and forces to make more decisions. The DMP takes time and in a dynamic environment the decision can become obsolete quickly. Hence, there are two important aspects: to choose a right decision now and to make a next decision in time. The DMP requires understanding of current and possible future conditions, creating of the future vision, and maintaining of required speed of DM. Also, it is important to refuse from a previous decision, which can postpone making a new one.

Leading of the DMP properly and building of a creative team with freedom of thinking facilitate making a right decision. Everyone can express own opinion and participate in the DMP. In addition, team members are inspired, motivated, and enjoy their job. Also, staying in a comfort zone can facilitate the DMP by decreasing of amount of mistakes and DM time. It is possible to find or create an own comfort zone. Even in a complex environment probability to make a right decision is high because people are located in their comfort zone, which opens their natural abilities and skills.

A learning organization [8] cultivates the DM culture, which is open, creative and free from strict rules and limitations. For example, to hold a cup of coffee and do not spill it, while you are walking, your hand should be relaxed and free to balance this cup. The brain controls the hand to hold a cup of coffee. You have to see and feel all holes of the road, environment around us in order to go ahead. Fast moving is important because it may create additional energy to implement an idea (to catch a moment). In case of a chain of right decisions, speed may transform to positive energy with synergy effect. Similarly for the DMP when our mind should be target-directed and free from prejudices and biases to make a right decision.

The design of DM can influence the DMP, put people into the environment without content and construct comfortable conditions for the DM team. An English graphic designer, Neville Brody, said “design can manipulate the way that people think” [1]. It can increase system effectiveness through decentralization and equal opportunities for team members because they are free to realize innovations and ideas.

To summarize, to make a right decision means to satisfy human needs by providing balance of the system through maintaining equilibrium between the system and the environment. A decision should be relevant and made in time based on an appropriate DM culture and critical thinking.

References

1. Brody, Neville. Interview with a graphic designer Neville Brody. <http://www.designboom.com/design/interview-with-graphic-designer-neville-brody-10-10-2014/> (accessed March 25, 2017).
2. Foskett, Gai. Two critical parts to making tough decisions. <http://www.coaching.net.nz/two-critical-parts-to-making-tough-decisions/> (accessed March 25, 2017).
3. Gerras, Stephen J. 2008. Thinking Critically about Critical Thinking: A Fundamental Guide for Strategic Leaders, Planner’s Handbook for Operational Design.
4. Gilbert, Dan. Why We Make Bad Decisions. <https://www.youtube.com/watch?v=c-4flnuxNV4> (accessed March 25, 2017).
5. Maslov, Abraham H. 1970, Motivation and personality. 2-nd ed. New York: Harper and Row.
6. Naplyokov, Yuriy V. 2017. Operational Planning Process according to NATO standards, NDU, Kyiv.
7. Schwartz, Peter. 2003. Inevitable surprises. New York: Gotham Books.
8. Senge, Peter M. 2006. The Fifth Discipline: The Art & Practice of The Learning Organization. New York: Doubleday.

URBAN BRANDING AS AN APPROACH TO SUSTAINABLE URBAN DEVELOPMENT

Oleksiy Krasnorutskyy,

Doctor of Sciences (Economics), Professor,

Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture

Today, the image of a city in some cases seems to play a more important role than its reality in shaping the opinion held by visitors, investors and its residents with regard to the place. Marketing techniques are often used to help towards the transformation of a city into a post-industrial center of tourism, culture and development. Sustainability in the urban image is one of the most important strategies for sustainable urban design. Most of cities are trying to strengthen its visual image to achieve a sustainable urban image by integrating non physical elements such as culture, economic, social aspects and activities through some of new strategies. One of these strategies is urban branding strategy.

Urban branding is a new approach toward urban development of sustainable cities. City branding, a novel aspect of urban communication, improves marketing of the city image in various ways by converting the visual image of the city into a brand image. So in this research we focused on city branding as a powerful image-building strategy.

To understand the concept of a sustainable urban image, it is first necessary to define visual image, urban image and sustainability. First “visual image is legible, real and tangible” [1], “it contains many elements, defined by Lynch as paths, edges, districts, nodes, and landmarks” [2]. Then an urban image is a set of attributes combined with special characteristics that define the

scope of a particular urban setting. These include format interfaces, colors, the skyline and cultural content. Cultural and economic use of a venue can greatly affect physical character. On the other hand, sustainability embraces social, economic, and cultural aspects of a developmental process. In addition, “sustainability implies the protection of non-renewable resources at an acceptable cost to benefit the society and the state” [3]. “Sustainability requires a comprehensive vision; it requires multi-dimensional indicators to show the relationship between economic, social and cultural aspects” [4].

“Sustainable development implies development to meet the needs of current generations without negative impact on meeting the needs of future generations” [5]. To create a sustainable urban image it is necessary to link the physical character of the built environment with the environmental, social, economic, and cultural aspects of that environment. Urban branding integrates socio-cultural, economic, and environmental themes into the city. The cities of today evolve constantly and compete intensely to project an attractive image. Cities first seek to strengthen the visual image, and, next, to link that content to cultural and economic activity.

The concept of urban branding is novel, and may be defined as the process by which unique physical features of the city are defined, and come to encapsulate the essence of the place. “Moreover, urban branding is not only limited to the promotion of a positive image of the city, but it extends more, to change it into an urban experience” [3]. “It is a process of differentiation and diversification whereby local tourism organizations, arts and cultural facilities, museums, historic preservation groups harness and construct place images, help producing tourist sites to attract consumers and investment to a particular local area”. “Branding of places and cities consists of two main elements, such as follows:

- place making or city building, a process that makes the place specifically advantageous or attractive;
- place or city marketing, an effort to promote the place/city specific advantage” [3].

The making of a good city image is a meaningful synthesis of activity and structure. The use of image planning strategies has become an essential need for cities in order to survive in the global economy. Since successful brands give benefit beyond the physical aspects of cities, there is a big desire to transfer the visual image into a unique brand image through certain strategies. There are different urban branding strategies that could be developed based on diverse city development objectives and visions, such as large scale urban projects, signed architecture, events, media, etc” [3]. “Urban branding strategies are not limited to the promotion of the city image, but it extends more, to change it into an urban experience for the interest of investors, politicians, real estate and construction projects, planners, architects, and other groups that stand to profit from enhancing the role of their cities” [3].

Thus, urban branding is important if it is aimed to sustain a city. Such branding affords new ways in which to convey an image of that city to the world, allowing the city to enjoy competitive advantages regionally and internationally, attracting tourists, and linking the physical character of the city to cultural and economic activities. Also, without a brand, cities will be less able to shape the powerful image that leads to sustainable urban development.

References

1. B. Berkel *Big and Super-Green: From Buildings to Cityscapes* McGraw-Hill Companies Headquarters, New York (2010)
2. K. Lynch *The Image of the CITY* The MIT Press, Cambridge (1960)
3. M. Helmy *Urban Branding Strategy and the Emerging Arab Cityscape: The Image of the Gulf city*, PhD Study Stuttgart University, Stuttgart (2008)
4. G. Evans *Creative cities, creative spaces and urban policy* *Urban Stud. J.*, 46 (2009), pp. 5–6.
5. M. Kavartzis, G. Ashworth *City branding: an effective assertion of identity or a transitory marketing trick* *J. Econ. Soc. Geogr.*, 5 (2005), pp. 506–514

MODERN MANAGEMENT AND PRINCIPLES OF DEVELOPMENT OF TOURISM INDUSTRY

Shamila Hassan Ismail,

Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University

The main purpose of this article is to understand the principles of development of tourism industry, as well as to identify the main objectives of management to improve the quality of service to tourists.

Tourism is one of the world's fastest growing Branches of economy and an important source of foreign investment and employment for many countries. According to the UNWTO statistics 903 million international tourists travelled in 2007. The same statistics indicate that the global figure will reach 01.6 billion international tourists by the year 2020.

The main directions of tourism development management.

1. Governance, strategic planning and leadership. A long run well planned strategy is a major key for development in tourism sector. Supervising Tourist sites, providing training programs for personnel from the tourism industry to ensure that tourism industry continues its world-class development with world-class people involved at all levels. Moreover to identify, assess, manage & monitor any kinds of risks, develop programs to monitor quality, health, and environment, corporate values human resources, and customers as well as the various systems and procedures, legislation, instructions and policies to govern and regulate the tourism industry.

2. Infrastructure. Providing a good infrastructure is the second key factor of a successful tourism. Investing heavily in the infrastructure; Hotels, Airport, Land, Ports, railways, shopping centers, Financial centers, exhibition centers, specialized cities, free zones, technology and Educational and training institutions brings a successful tourism

3. Hotels, Restaurants, Special Centers and Resorts. Success in the tourism sector is mainly because of the heavily investment in the hotels, restaurant and resorts sectors, malls and others alike.

4. Transportation. Transportation is one of the largest investments that contributed to boost tourism. Good airports, railways, roads must be in good condition as tourists must use any of them if not all, thus tourists need to have leisure and feel comfortable.

5. Licensing and Travel agencies. Tourism Companies contributes to the rise of economy in a country by connecting the country with visitors from different countries. Thus the government need to reduce unnecessary restrictions to those companies in getting licenses helps to push their work and bring more tourists in the country.

6. Telecommunications and Technology. Telecommunications and mobile networks boost tourism. The internet network should be integrating Services of all the time. Not only does it allows electronic payment of bills but also allows access to information, utility bills and business enquiries. All visitors should have access to inquire any info about the country they are. Most of the shopping malls, centers and retail shops must be linked to banks credit lines (Visa, and MasterCard). Also free Wi-Fi free connections should be major centers.

7. Sport facilities. Apart from the main attractions in the country about tourism, hosts should organize other entertainment which will be enjoyed by tourists like sports. Example; Golf, dhow racing, horse racing, tennis, volleyball and others alike.

8. Marketing and Media infrastructure. Tourism need enough advertisement to convince the visitors to leave other places and come to visit your place. The main tools used for marketing and advertisement are: production of promotion videos and TV commercials, industry partners for the promotion, Preparation and distribution of publicity material including brochures, guides and leaflets, Presence in international events exhibitions and fairs, partnership and sponsoring international clubs, teams and sports tournaments, and international advertising campaigns. Some of the major international exhibitions that regularly participates and involve different countries.

9. Security. The security is one of the most important factor in tourism. Safety of the country will attract visitors more than the other things.

Different perspectives and factors of tourism development:

1. Geographical perspective. From a geographer's perspective the main concern of tourism is to look into aspects like the geographical location of a place, the climate, the landscape, the environment, the physical planning and the changes in these emerging from provisioning of tourism facilities and amenities. A geographer feels that it is the climate, landscape or physical attributes which draw the tourist to a destination, for example.

2. Sociological Perspective. From a sociologist's perspective Tourism is a social activity. It is about interaction between different communities, hosts and guests and encounter between different cultures. This approach studies social classes, habits and customs of both hosts and guests in terms of tourism behavior of individuals or groups of people and the impact of tourism on society.

3. Historical Perspective. From an historian's perspective tourism is a study of the factors instrumental in the initiation of tourism to a particular destination, the order of happenings leading to tourism development, the reasons for happening of the occurrences in that order, beneficiaries of the tourist activity and an untimely and premature identification of negative effects.

4. Managerial perspective. From the management perspective tourism is an industry, and therefore needs managerial skills in order to be properly managed. As the industry grows we see continuous changes in various organizations and services linked with the industry, the tourism products and so on so this approach concentrates on management activities such as planning, research, pricing, marketing, control etc. as vital to the operation of a tourist establishment.

5. Economic perspective. From an economist's perspective tourism is a major source of foreign exchange earnings, a generator of personal and corporate incomes, a creator of employment and a contributor to government earnings. It is a dominant global activity surpassing even trade in oil and manufactured goods.

In conclusion, tourism is an excellent contribution to today's economy. It's a great way for people to spend their money, and cities attract other people. At the same time, cities around the world are attracting significant investments that can be used to preserve the environment, develop infrastructure, culture and so on.

References

1. Tourism: How Effective Management Makes the Difference Roger Doswell. // Business & Economics. - 1997 - 319 pages.
2. Tourism Planning: Policies, Processes and Relationships. Colin Michael Hall // Business & Economics - 2008 - 302 pages.
3. British Tourist Authority (intermittent) Digest of Tourism Statistics, London: BTA.
4. Tourism: Principles and Practice, London: Pitman, chs 6 and 7.
5. United Nations/World Tourism Organization (1995) Recommendations on Tourism Statistics, New York: United Nations
6. Cooper, C; Fletcher, J., Gilbert, D. and Wanhill, S. (1993) Tourism: Principles and Practice, London: Pitman, chs 10 and II.
7. Mathieson, A and Wall, G. (1982) Tourism: Economic, Physical and Social Impacts, Harlow: Longman.
8. Fridgen, J.D. (1991) Dimensions of Tourism, East Lansing, MI: Educational Institute of the American Hotel & Motel Association, chs 4, 6, 7.
9. Holloway, J.e. (1994) The Business of Tourism, 4th edn, London: Pitman, chs 7-13.
10. Swarbrooke, J. (1995) The Development and Management of Visitor Attractions, Oxford: Butterworth-Heinemann.
11. Tourism Works for America Council (annual) Tourism Works for America Annual Report, Washington, DC.

12. Middleton, VT.C. (1994) *Marketing in Travel and Tourism*, 2nd edn, Oxford:Butterworth-Heinemann

HERITAGE CONSERVATION AS A TOOL FOR SUSTAINABLE URBAN DEVELOPMENT

Svitlana Plotnytska,

Doctor of Science, Associate Professor,

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

Most of the world's countries have been facing the rapid urban growth during the last few decades. Cities have always been focal points for economic growth, innovation, and employment. Cities are also centers of modern living, where indicators of general health and wellbeing, literacy, women's status, and social mobility are typically highest. But almost every new development and redevelopment is going to break down cultural landscape and socio-economic character of towns and cities. The urban growth planned to improve urban life, affected the social, cultural and environmental fabric and created problems for the heritage in the cities. Rapid increase in the socio-economic conditions has also changed the people's aspirations and expectations of their common future. The local community and people have also shown their concerns about heritage conservation and its loss with the passage of time. This creates a problem situation between heritage conservation and urban regeneration. Urban development was not only affecting the city fabric but also destroying the vernacular built environment, cultural values and collective memory of habitants. Therefore, urban planners and policy makers thought about some practical way to solve this crucial problem.

Therefore, the aim of this paper is to study the role of heritage conservation for sustainable urban development.

At first, we investigate the term heritage and sustainable development. Heritage has different meanings to different context. World Heritage Convention classifies heritage into two categories: Cultural heritage: a monument, group of buildings or site of historical, aesthetic, archaeological, scientific, ethnological or anthropological value. Natural heritage: includes outstanding physical, biological, and geographical features, different kind of plants or animals species and areas with significant scientific or aesthetic value those could be best for conservation [4]. In this paper, we mainly focuses on cultural heritage that includes both tangible and intangible heritage.

Heritage conservation refers to the protection of heritage from damages since heritage is non-renewable in nature. Sustainable heritage conservation is "an approach to conservation that preserves the best of the heritage but does so without imposing insupportable costs and which affects a rational balance between conservation and change" [1]. The basic concept of conserving a building is to protect the built and cultural heritage [2]. This can significantly maintain social capital and generate economic resources as well as can strengthen the sense of living place and sense of belongings.

World Commission on Environment and Development (WCED) defines sustainable development as "development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs" [5]. This emphasis for a balance and integrated urban growth by utilizing minimum resources for dynamic results of sustainable development. During the preparatory meetings for the URBAN Conference (Berlin, July 2000) the following definition was developed to define sustainable urban development: "Improving the quality of life in a city, including ecological, cultural, political, institutional, social and economic components without leaving a burden on the future generations. A burden which is the result of a reduced natural capital and an excessive local debt. Our aim is that the flow principle that is based on equilibrium of

material and energy and also financial input/output plays a crucial role in all future decisions upon the development of urban areas."

Therefore, after the evolution of term "sustainability" urban planners, developers and policy makers have started thinking to create a balance between development and heritage conservation in the coming times. Urban regeneration involves comprehensive attempts to retrieve the decline in urban areas. The decline could be in the form of physical, social and economic functions in the urban fabric. The regeneration process is thus an integral part of urban planning which aims at reconciling the decline in the urban society and townscape.

So heritage conservation can help to visualize the diversity of urban form and to explore the cultural, political and historical character of the urban areas. Heritage conservation also support to reveal some significant case that might have brought major changes in the development trends, urban fabric and the townscape. In a way the conservation of heritage is a crucial factor in the long-term prosperity of a city. Furthermore the involvement of community in the process of heritage conservation can bring sustainable results.

Heritage conservation is a broader and holistic term which needs broader policy for better results by involving the community for getting the sustainability principles. Actually community participation increases the effectiveness and can initiate transparent measures to control the regeneration process. Effectiveness in this context is measured in terms of how well the process serves to solve urban problems.

Heritage is a catalyst for sustainable urban development. A comprehensive policy for heritage conservation by involving the community as a partner and integrating the heritage conservation in the process of urban development which can lead a way to sustainable development. The results of sustainable development can be attained by achieving social coherence, economic viability and environmental up gradation by the comprehensive policy for sustainable urban development.

References:

1. Delafons, J. (1997), Politics and Preservation - A Policy History of the Built Heritage 1882-1996, London: E & FN Spon.
2. Nasser, Noha (2003), "Planning for Urban Heritage Places: Reconciling Conservation, Tourism, and Sustainable Development", Journal of Planning Literature, Vol. 17, No. 4 (May).
3. Ng, M. K., Cook, A. and Chui, W. T. (2001), The Road Not Travelled: A Sustainable Urban Regeneration Strategy for Hong Kong, Planning Practice & Research, Vol. 16 No. 2
4. UNESCO (1972), Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage, Adopted by the General Conference at its seventeenth session Paris, 16 November 1972
5. World Commission on Environment and Development (1987), From One Earth to One World: An Overview, Oxford: Oxford University Press.

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ МОЛОДІЖНОГО РИНКУ ПРАЦІ М. КИСВА

Акіліна Олена Володимирівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Київський університет імені Бориса Грінченка

Проблемам функціонування ринку праці, зокрема молодіжного ринку праці, приділено увагу в багатьох сучасних наукових дослідженнях. МОП проводила масштабні дослідження кризи у сфері зайнятості молоді та молодіжної зайнятості в країнах Східної Європи («Криза в сфері зайнятості молоді: час діяти»; «Молодіжна зайнятість в країнах

Східної Європи: криза всередині кризи») [1; 2]. Проблематика програмного регулювання молодіжного ринку праці розглянута в складених МОП методологічних керівництвах зі складання національних планів дій в галузі молодіжної зайнятості, з аналізу ринку праці молоді та оцінки молодіжних програм зайнятості [3; 4]. Проте ще недостатньо розглянута значна кількість питань економічного, організаційного, соціального характеру, які виникають при формуванні та застосуванні механізмів регулювання молодіжного ринку праці на рівні окремого міста. З огляду на викладене, вагомого значення набуває вивчення ринку праці молоді м. Києва з точки зору міри, напрямів, заходів, інструментів регулювання, що й визначає мету даного дослідження.

Найбільше потребують соціального захисту від безробіття громадяни, які не здатні на рівних конкурувати на ринку праці, в першу чергу молоді особи, особливо випускники навчальних закладів. Кількість безробітних (за методологією МОП) в Україні у віці 15–70 років у I півріччі 2016 р., порівняно з відповідним періодом 2015 р., збільшилася на 1,5% та становила 1,7 млн. осіб. Із загальної кількості безробітних 79,7% раніше працювали, а інші 0,3 млн. осіб шукали роботу вперше та не мали досвіду роботи. Серед останніх переважала молодь, яка була непрацевлаштована після закінчення навчальних закладів. Зокрема, серед таких безробітних у I півріччі 2016 р. частка осіб віком 15–24 роки складала 83,2%, у віці 25–29 років – 13,7%. Рівень безробіття по м. Києву становив 6.5%. [5] Рівень безробіття серед молоді віком 15–24 роки в столиці, як і в цілому по Україні, перевищує відповідний показник серед населення працездатного віку.

Головний зміст механізму регулювання ринку праці молоді, на думку автора, визначається цільовим призначенням системи, розташуванням його елементів, цільовими функціями кожного з них, характером їх взаємозв'язків та взаємодії. Центральною ланкою, «ядром» механізму регулювання ринку праці молоді повинно бути прогнозування. Але абсолютизація прогнозування як єдиної центральної ланки механізму регулювання ринку праці може спричинити негативні економічні явища. Тому, автор підкреслює, що прогнозування як центральна ланка повинно коригуватися з позиції ефективності функціонування системи регулювання. Саме в останній закладені умови виконання планів-прогнозів і розвиток основних ланок механізму регулювання молодіжного ринку праці.

Для ефективного регулювання ринку праці необхідна наявність стабільних джерел фінансування системи. Тому як важливу складову механізму регулювання виділимо фінансове забезпечення. Згідно з Законом України «Про зайнятість населення» фінансове забезпечення державного механізму регулювання зайнятості здійснюється за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Доцільно поетапно додавати до визначених законом джерел фінансування кошти приватних або спонсорських цільових фондів в частині, призначеній на здійснення політики зайнятості відповідних верств населення, зокрема молоді. Існуючій сьогодні Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття повинен фінансувати лише реалізацію соціального важеля механізму регулювання, оскільки він за своєю суттю є спеціалізованим фондом, кошти якого повинні витрачатися тільки за його цільовим призначенням – фінансування страхових виплат. Функціонування інших складових частин механізму регулювання ринку праці пропонується забезпечуватися новоствореним цільовим позабюджетним Фондом розвитку ринку праці м. Києва. Для вирішення проблем зайнятості молоді необхідним є створення спеціального фонду підтримки професійної освіти молоді. Для ефективного використання грошових коштів цього фонду важлива його чітка професійна орієнтація, відповідно до потреб ринку праці вищої кваліфікації. Також слід суттєво розширити практику бюджетного кредитування навчання студентів у вищих навчальних закладах.

Програмні засоби регулювання ринку праці безпосереднім чином визначають ефективність механізму регулювання. Практично вони забезпечують необхідні спрямованість та пропорції використання економічних важелів регулювання, надають активності й стрункості політиці зайнятості. Серед програм, спрямованих на вирішення

молодіжної зайнятості м. Києва слід виділити Міські цільові програми на 2016-2018 рр.: «Освіта Києва», «Соціальне партнерство», «Діти. Сім'я. Столиця», «Молодь та спорт столиці», «Гурбота. Назустріч киянам», а також Міську цільову програму сприяння розвитку підприємництва, промисловості та споживчого ринку на 2015-2018 рр.[6]

Збалансувати інтереси роботодавців та найманих працівників шляхом переговорів і пошуку компромісу повинна допомагати система соціального партнерства. Цей вплив здійснюється через реалізацію узгоджених економічних та соціальних програм, забезпечення гарантій у сфері зайнятості, оплати праці, регулювання умов найму і звільнення працівників, робочого часу і часу відпочинку, створення умов для професійного зростання молоді.

Механізм регулювання ринку праці молоді не можна розглядати як щось статичне. Його склад та структура повинні бути динамічними та формуватися з позиції ситуаційного моделювання. Тобто нами розглянуто лише принципову конструкцію механізму регулювання молодіжного ринку праці м. Києва. Але наповнення, співвідношення та взаєморозташування зазначених елементів, взаємозв'язки в системі можуть та повинні змінюватися або коригуватися з огляду на зміни в стані економіки, структурній, фінансовій, інвестиційній політиці. У загальному вигляді модель механізму регулювання молодіжного ринку праці повинна бути орієнтована на пріоритети розвитку економіки, забезпечення повної, продуктивної зайнятості та підвищення рівня життя молоді м. Києва.

Список використаних джерел

1. Кризис в сфере занятости молодежи: время действовать: Доклад V Международной конференции труда, 101-сессия (Женева, 2012 г.). [Електроний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-moscow/documents/publication/wcms_345399.pdf

2. Молодежная занятость в странах Восточной Европы: кризис внутри кризиса: Справочный доклад к неофициальной встрече министров труда и социального обеспечения входе 100-й сессии Международной конференции труда (Женева, 15 июня 2011 г.) [Електроний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-moscow/documents/publication/wcms_345401.pdf

3. Россас Д. Руководство по составлению национальных планов действий в области молодежной занятости / Д. Россас, Д. Россиньотти. [Електроний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/ed_emp/documents/instructionalmaterial/wcms_140782.pdf

4. Мониторинг и оценка программ молодежной занятости: учебные материалы. [Електроний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-moscow/documents/publication/wcms_492715.pdf

5. Доповідь «Ринок праці» у I півріччі 2016 року. [Електроний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

6. Міські цільові програми: діючі Програми. [Електроний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmr.gov.ua/uk/municipal-target-programs>

ТУРИЗМ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ М. ХАРКОВА

Баландіна Ірина Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Туризм завжди був чинником духовного та матеріального розвитку людини. Сьогодні розвиток туризму є однією з найважливіших перспектив розвитку міст України. Туристична галузь має взаємний зв'язок з багатьма галузями національного господарства України:

готельне господарство, торговельне обслуговування, транспорт, будівництво, медицина, освіта, спорт, культура, тощо.

Сучасний туризм стає глобальним чинником розвитку цивілізації, однією зі складових економіки, соціальної сфери, духовної культури. Процеси, що відбуваються в туристичній індустрії країн світу, позначилися і на розвитку туризму в Україні. Державні документи про туризм визначають його як одну з пріоритетних сфер розвитку національної культури й економіки [1].

Туризм – явище поліфункціональне та багатогранне. До основних функцій туризму включають: рекреаційну, соціальну, культурну, екологічну, економічну, просвітницьку та виховну [2]. Така поліфункціональність туризму відповідає комплексному характеру мотивації, що спонукає людину до подорожі, і комплексності в організації подорожей та обслуговуванні туристів.

Потенційні можливості розвитку туризму в Україні величезні, але туристична галузь країни протягом тривалого часу відчуває на собі вплив таких достатньо серйозних негативних чинників, серед яких:

- відсутність державної політики у сфері туризму;
- бездіяльність органів Державної влади у сфері туризму;
- нехтування міжнародним досвідом розвитку туризму.

Слабкий розвиток туризму в Україні пояснюється тим, що до цих пір ця галузь не була пріоритетною для держави. Згідно з рейтингом ВЕФ пріоритетність сфери туризму для уряду знизилася з 125-го до 130-го місця. Україна завжди сприймалася як індустріальна країна, а туризм відходив на другий план [3].

Станом на кінець 2015 р. туристичному секторі української економіки було зайнято 214,5 тис. осіб, або 1,2 % від усіх зайнятих, що у 8 разів менше, ніж у середньому по світу. При цьому прогноз на 2026 рік 257 тис. осіб, або 1,3 % від усіх зайнятих.

Досвід розвинутих країн Європи показує напрями розвитку туризму у тих місцях, які на перший погляд не є «Меккою» для туристів. Харківський регіон завжди був та є промисловим, культурним, науковим та туристичним центром Слобожанщини. Але в умовах сьогодення він потребує розробки нового іміджу, який буде відповідати вимогам часу. При цьому основною конкурентною перевагою Харківського регіону є соціальна сфера, ринкова інфраструктура та інвестиційно-інноваційний потенціал.

Для туристичної індустрії в межах міста важливе значення мають ресурси, які сприяють розвитку економіки міста, торгівлі, будівництву, виробництву товарів та зайнятості населення.

Інформація щодо можливостей внутрішнього туризму Харкова та Харківській області недостатньо поширена на внутрішніх і зовнішніх туристських ринках. Сьогодні існує гостра потреба у всебічному інформаційно-рекламному забезпеченні громадськості України та країн зарубіжжя про розвиток існуючих та перспективних напрямків туристичної галузі у м. Харкові, насамперед у сфері туристично-екскурсійних, санаторно-курортних та спортивно-оздоровчих послуг.

У розвитку туризму окремого міста величезну роль відіграє відповідність готельного господарства сучасним вимогам. Готельний бізнес займає провідне місце в індустрії туризму, проте його роль і значення може бути всебічно розкрито тільки крізь призму його зв'язків і відносин з функціонально взаємопов'язаними сферами. Доведено, що саме туризм визначає масштаби готельного господарства і діапазон готельних послуг. Підвищення якості послуг має важливе значення для підприємств готельного господарства, споживачів та національної економіки в цілому.

Готельне господарство у перспективі має стати провідним чинником активізації туризму, інтеграції держави у світові структури міжнародного співробітництва, зростання значення національної культури. Для досягнення цієї мети на державному рівні необхідно розв'язати низку актуальних проблем.

Харківська область має середній по Україні показник забезпеченості ресурсним потенціалом для розвитку туризму, рекреації та екскурсійної діяльності. Але, крім «стандартного» набору туристичних ресурсів, Харківська область має ще велику кількість об'єктів та територій наукового, освітнього, промислового призначення, які доцільно використовувати для розвитку нетрадиційних видів туризму.

У цілому політика всебічного розвитку індустрії туризму у м. Харкові забезпечить:

- прискорення темпів реформування економіки м. Харкова і Харківської області та зміцнення ринкових основ господарювання;
- зміцнення дохідної бази бюджету міста;
- залучення довгострокових інвестицій у високотехнологічні об'єкти дозвілля;
- поглиблення зовнішньоекономічних і культурних зв'язків, поліпшення міжнародного іміджу регіону;
- збільшення обсягів фінансування, призначених для підтримки культурно-художньої, фізкультурно-оздоровчої та інших сфер діяльності, за допомогою залучення інвестицій, дотацій та інших форм підтримки
- стимулювання попиту на продукцію, яка, як правило, не має широкої реалізації на національному ринку (сувеніри, товари народних промислів тощо);
- поліпшення економічних результатів фінансування господарського комплексу районів області;
- оптимізація сфери зайнятості;
- підвищення ефективності діяльності з організації змістовного дозвілля населення, пропаганди національної історико-культурної спадщини тощо.

Відповідно до цільового ринку необхідно перетворити м. Харків та Харківську область на центр ринкової інфраструктури та ділових послуг: торговельно-посередницьких, кредитно-фінансових, страхових та консультаційних та маркетингових.

Список використаних джерел

1. Про туризм: Закон України // Правове регулювання туристичної діяльності в Україні. — К.: Юрінком Інтер, 2002. — С. 5.
2. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) : монографія / О.О. Любіцева. – К.: Вид-во "Альтерпрес", 2002. – 436 с.
3. Січко С. Основні тенденції розвитку туризму в Україні / Матеріали VII Міжнар. наук. -практ. інтернет-конф. «Науковий потенціал 2011» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://intkonf.org/sichko-sm-osnovni-tendentsiyi-rozvitku-turizmu-v-ukrayini/>.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Боровик Марина Вікторівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Гнедич Сергій Юрійович,

студент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

На сучасному етапі інформація стає основним ресурсом науково-технічного та соціально-економічного розвитку світової спільноти. У другій половині двадцятого століття людство почало здійснювати перехід від індустріального суспільства, відповідного

індустріального етапу розвитку, до однієї з форм постіндустріального суспільства, а саме до інформаційного суспільства.

В інформаційному суспільстві виробництво і споживання інформації стають найважливішими видами діяльності, а інформація - найбільш значущим ресурсом. Нові інформаційні та телекомунікаційні технології і техніка перетворюються в базові, провідні джерела сталого розвитку суспільства.

Економічною основою інформаційного суспільства в більшій мірі є галузі інформаційної індустрії, що переживають процес технологічної конвергенції та відрізняються більш швидкими темпами свого розвитку. Саме ці галузі мають все зростаючий вплив на всі галузі економіки і конкурентоспроможність підприємств різних країн на світовій арені.

Відбувається інтенсивне формування світової інформаційної економіки, що полягає в глобалізації інформаційних, інформаційно-технологічних і телекомунікаційних ринків, перетворення електронної комерції і інформаційного маркетингу в найважливіший інструментарій ведення бізнесу.

Розвиток нових інформаційних технологій, заснованих на широкому використанні обчислювальної техніки, дозволяє істотно підвищити якість інформаційного обслуговування всіх етапів маркетингової діяльності та забезпечити ефективність аналізу ринку з метою вироблення обґрунтованих рішень на будь-якому рівні керівництва виробництвом [1].

Розроблені до теперішнього часу технології дозволяють підприємцям при здійсненні комерційних операцій передавати інформацію за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних систем, досягаючи при укладанні, підтвердженні і виконанні комерційних угод (контрактів) підвищеної точності, швидкості та ефективності.

У сучасних умовах питання сприяння широкому доступу до міжнародної електронної торгівлі є пріоритетними для більшості впливових економічних і торговельних організацій різних держав. У зв'язку з цим рух до глобального інформаційного суспільства - це загальна тенденція як розвинених, так і країн, що розвиваються.

Саме інформаційне суспільство забезпечить на основі використання єдиного інформаційного простору, а також передових інформаційних ресурсів стійке поступальний розвиток економіки.

У процесі побудови інформаційного суспільства необхідно враховувати його особливості, які слід розглядати в економічному, техніко-технологічному, політичному і соціальному аспекті.

В економічному аспекті інформаційне суспільство характеризується тим, що інформація стає одним з основних ресурсів суспільства, що грає вирішальну роль в його розвитку.

Таке домінуюче значення інформації по відношенню до традиційних видів ресурсів - матеріальних, людських і енергетичним - обумовлена властивостями інформації та сформованими в даний час умовами, в яких відбувається розвиток суспільства.

Ці умови визначаються тим, що людство практично вичерпало екстенсивні шляхи свого розвитку.

Застосування традиційних технологій, способів виробництва, а також спосіб життя сучасної людини призводить до досить швидкого виснаження ресурсів землі та погіршення екологічної обстановки та здоров'я людини. Саме тому пошук і включення в світове виробництво нових ресурсів стали однією з найважливіших проблем другої половини XX століття [2].

Як такого ресурсу вибір припав на інформацію завдяки таким її властивостям:

- Інформація є екологічно чистим продуктом;
- Інформація є невичерпний ресурс, в процесі використання вона принаймні не зменшується, інформація щодо легко тиражується і поширюється;
- Інформація має ресурсозберігаючими властивостями і її застосування дозволяє скоротити споживання інших видів ресурсів і створити ресурсозберігаючі та екологічно

чисті технології і виробництва, до яких відносяться, наприклад, наукомісткі «високі» технології.

Перетворення інформації в основний ресурс сталого розвитку суспільства обумовлює домінуюче становище інформаційного сектора в економіці.

Виробництво і переробка інформації ставляться на промислову основу, різко підвищуючи продуктивність розумової праці.

У техніко-технологічному аспекті інформаційне суспільство характеризується масовим застосуванням високопродуктивних інформаційних засобів і відповідних інформаційних технологій, високим ступенем розвитку телекомунікаційних мереж. Це є основою перетворення інформації в інформаційний ресурс і необхідною умовою існування інформаційного суспільства та його сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Мельник Л. Г. Экономика информации и информационные системы предприятия : учебное пособие / Л. Г. Мельник, С. Н. Ильяшенко, В. А. Касьяненко.– Сумы: ИТД «Университетская книга», 2004.– 400 с.

2. Ілляшенко С. М. Інформаційний потенціал підприємства / С. М. Ілляшенко // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка.– 2004.– № 9(68).– С. 11 – 18.

ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Боровик Марина Вікторівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Скляренко Дмитро Геннадійович,

магістрант,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Процес економічного росту та глобалізація економіки значно актуалізували питання переходу суб'єктів господарювання на шлях до сталого розвитку. Існування будь-якої економічної системи пов'язано з розробкою, прийняттям і реалізацією управлінських рішень. Від того, які саме управлінські рішення розробляються і реалізуються, залежить поточна та перспективна конкурентоспроможність, ефективність діяльності та сталий розвиток будь-якого суб'єкту господарювання.

У найбільш загальному розумінні управлінське рішення представляє собою найдоцільніший варіант дій з багатьох можливих у певних умовах управлінської діяльності, тобто це конструктивний, збалансований комплекс конкретних, взаємопов'язаних і взаємообумовлених заходів, спрямованих на вирішення проблеми, завдань державного управління чи управлінської діяльності взагалі.

Кожен суб'єкт господарювання визначає певні цілі своєї діяльності, ефективно досягнення яких можливе лише внаслідок таких управлінських дій, які якісно розробляються та послідовно реалізуються в рамках його організації. Плануючи свою діяльність, менеджери визначають проблеми, цілі, способи їх реалізації та ресурси, необхідні для їх досягнення [1].

Управлінські рішення включені в якості необхідного компонента в реалізації всіх функцій управління. Вони є своєрідним механізмом їх здійснення. Положення про ключову роль управлінських рішень в системі управління організацією узгоджується з визначенням управління як сукупності системоутворюючих компонентів, спрямованих на реалізацію управлінських технологій, кінцевим результатом яких у міру дослідження інформації є

процес прийняття управлінських рішень. Управлінські рішення є механізмом реалізації технології управління, виступають способом впливу керуючої підсистеми моделі управління організацією на керовану підсистему.

Причини, що впливають на розробку управлінських рішень, досить різноманітні, але зводяться до двох груп: несподівані та планові. До несподіваних управлінських рішень відносяться ситуаційні та ініціативні, а до планових – наказові рішення, програмні та сезонні. Ситуаційні рішення викликані подіями, які можуть порушити запланований хід діяльності суб'єкта господарювання. Рішення даного виду відносяться до повсякденних рішень керівника. Ініціативні рішення - це творчий внесок керівника в діяльність організації у межах даних йому повноважень. Дані рішення мають доповнювати основні рішення керівників - в організації все повинні бути орієнтовані на одну мету. Управлінські наказові рішення входять до функціональних обов'язків нижчестоящого керівника і визначаються відповідними регламентами. Програмні управлінські рішення являють собою програмно-цільовий технологічний процес, за яким керівник в заданий час повинен приймати рішення про подальшу роботу свого підрозділу, поповненні ресурсів і т.д. Сезонні управлінські рішення - більш стійкі за часом, ніж програмна, пов'язані з календарними датами [2].

Повторюваність виконання управлінських рішень важливо для встановлення відповідної норми керованості. Традиційні рішення – це рішення, які до цього часу в практиці управління. В даному випадку необхідно лише зробити вибір із уже наявних альтернатив. Нетрадиційні називають такі рішення, для вирішення яких необхідно пошук нових альтернатив. Інноваційні рішення звичайно стосуються процесу реструктуризації та реформування організації для підвищення її конкурентоспроможності - це комплексні рішення і їх трудомісткість ще вище, ніж у нетрадиційних.

Процес прийняття управлінського рішення знаходиться під впливом великої кількості суб'єктивних та об'єктивних факторів, які, з одного боку, тісно взаємопов'язані між собою, а, з іншого, впливають на процес прийняття управлінського рішення з різною інтенсивністю і за різними напрямками.

Найбільший вплив на процес прийняття управлінських рішень мають наступні фактори: інформаційне забезпечення процесу; характеристики середовища прийняття рішення; характеристики особа, яка приймає рішення; ресурсне забезпечення процесу.

Кожен з зазначених факторів певним чином впливає на рівень якості прийняття управлінського рішення. Будучи тісно взаємопов'язаними між собою, виділені фактори різноспрямовано впливають на процес прийняття управлінського рішення: одні з них – позитивно, інші – негативно. Дія негативних чинників здатне зменшити позитивний вплив інших факторів. Крім того, необхідно враховувати, що дія одного і того ж фактора може бути неоднаковим у залежності від конкретних умов і ситуації: воно може бути сприятливим або агресивним.

Характер розробки та реалізації управлінських рішень сильно залежить від особистісних характеристик людини. Їх можна поділити на такі групи: врівноважені, імпульсивні, інертні, ризиковані, обережні. Урівноважені рішення приймають люди, уважно і критично відносяться до своїх дій, висунутим гіпотезам і їх перевірці. Такі люди зазвичай до прийняття рішення має сформульовану ідею. Імпульсивні рішення приймаються управлінцями, які легко генерують найрізноманітніші ідеї в необмеженій кількості, але не в змозі їх як слід перевірити, уточнити і оцінити. Рішення в даному випадку виявляються недостатньо обґрунтованими і надійними, тобто приймаються «ривками». Інертні рішення - результат обережного пошуку. У них переважають контрольні і уточнюючі дії над генеруванням ідей, в таких рішеннях важко виявити оригінальність, блиск, новаторство. Вони слабо активізують персонал на їх виконання. Ризиковані рішення приймається без обґрунтування дій керівника, який впевнений в своїх силах. Зазвичай такі керівники мають хороші тили у вигляді постійно підтримують їх вищестоящих керівників або підлеглих. Вони не бояться будь-яких небезпек. Обережні рішення характеризуються ретельністю оцінки керівника все варіантів, сверхкритично підхід до справи, велика кількість погоджень [3].

Таким чином, прийняття управлінських рішень характерно для будь-яких видів діяльності усіх суб'єктів господарювання, і від нього залежить ефект роботи як окремої людини, так і групи людей. Тому управлінські рішення слід розглядати як основний фактор ефективної діяльності який впливає на забезпечення сталого розвитку будь-якого суб'єкту господарювання.

Список використаних джерел

1. Петруня Ю. Є., Говоруха В. Б., Літовченко Б. В. та ін. Прийняття управлінських рішень. Навч. посіб./ за ред. Ю. Є. Петруні. – 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 216 с.
2. Злобина Н.В. Управленческие решения : учебное пособие / Н.В. Злобина. – Тамбов : Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2007. – 80 с.
3. Высочина М. В. Развитие методического подхода к оценке качества процесса принятия управленческих решений / М. В. Высочина // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. - 2013. - № 25(2). - С. 111-119.

УПРАВЛІННЯ СПІЛЬНИМ МАЙНОМ СПІВВЛАСНИКІВ БАГАТОКВАРТИРНИХ БУДИНКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТА

Браташ Мирослава Анатоліївна,
старший викладач,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Розвиток людського суспільства, що ґрунтується на історичних, наукових і технічних аспектах, а також розвиток соціальної інфраструктури, сформувавши пріоритетний спосіб організації спільного проживання людини як біосоціальної істоти – міські поселення. Місто як комплекс представляється в сучасних умовах провідною формою територіальної і соціо-еколого-економічної організації сучасного суспільства [1].

Основним принципом сталого розвитку житлового фонду міста, є забезпечення гідної якості життя, в тому числі і житлово-комунальному господарстві (ЖКГ), для всього людства, при збереженні природного багатства [1]. Для досягнення стабільності, необхідно розв'язати конфлікт, між двома пріоритетними завданнями: зростаючим споживанням матеріальних ресурсів і існуванням в межах міської біосфери.

Можна сказати, що місто являє собою поєднання штучного середовища, створеної людиною і природного середовища. Дані параметри знаходять пряме відображення в необхідності забезпечення сталого управління житловим фондом міста.

Процес управління житловим фондом розглядається в двох контекстах [2; 3]:

– Управління соціальним благом. Дана область включає в себе різного роду питання обліку, первинного розподілу і наступного перерозподілу житлового фонду. В даному випадку, в якості суб'єктів управління виступають органи влади в частині виконавчої і розпорядчої діяльності.

– Управління нерухомим майном. В цьому аспекті управління житловим фондом включає в себе питання експлуатаційного характеру, а так само забезпечення стійкості його функціонування і в певній мірі збереження. У контексті управління житловим фондом як управління нерухомим майном суб'єктами діяльності виступають комерційні та некомерційні організації. Прикладом останніх можуть бути – керуючі компанії, постачальники і підрядники послуг ЖКГ, об'єднання співвласників багатоквартирних будинків.

Ресурсомісткість житлового фонду характеризується необхідним обсягом ресурсів різного виду, серед яких можна виділити: теплопостачання, водопостачання, постачання

електроенергії, газопостачання, технічне оснащення та інші житлово-комунальних послуг (ЖКП).

На сьогоднішній день накопичено багато проблем в сфері управлінні житловим фондом України, які ставлять під загрозу можливість його сталого функціонування. Відсутність системних перетворень у цій сфері, недосконалість нормативно-правової бази та непослідовність у прийнятті рішень не дозволяють досягти бажаного результату щодо створення фінансово-спроможних та ефективно працюючих у ринкових умовах підприємств житлово-комунального господарства, які б надавали споживачам послуги необхідного рівня та якості.

Слід зазначити, що в сучасному динамічному темпі економічних і соціальних реформ, перед суспільством постають нові задачі. Однією з них є формування інституту відповідально власника житла. Тому особливої уваги потребують питання визначення перспективних напрямів розвитку та форм управління спільною власністю співвласників багатоквартирних будинків на основі врахування ключових факторів, до яких відносяться: якість надання ЖКП, рівень обслуговування багатоквартирного житлового фонду, обов'язки і відповідальність суб'єктів управління спільною власністю співвласників багатоквартирних будинків [4].

Співвласники багатоквартирного будинку можуть здійснювати управління ним самостійно – безпосередньо ухвалюючи певні рішення на зборах і виконуючи їх за взаємною згодою, або через створення для управління спільним майном юридичної особи – об'єднання співвласників багатоквартирного будинку (ОСББ) – і надання їй відповідних повноважень.

У житловому секторі повинен працювати ринок в повному обсязі, відповідно до притаманних йому властивостей. Власники окремих приміщень кожного будинку або групи будинків мають самі обирати спосіб управління житлом та форми і вартість його утримання. Завдання держави – законодавчо створити ринкові умови господарювання однакові для підприємств і підприємців різних форм власності, забезпечити інформаційну та навчальну підтримку суб'єктів господарювання у цій сфері, забезпечити контроль за дотримання вимог чинних законодавчих і нормативно-правових документів щодо розвитку житлової сфери та надавати допомогу малозабезпеченим верствам населення в отриманні якісних послуг. Упровадження ефективної системи управління житловим фондом потребує демонополізації ринків попиту і пропозиції на ці послуги, належної системи договірних відносин та підготовки і залучення професіоналів у цю сферу.

Перед державою стоїть завдання протягом деякого перехідного періоду допомогти власникам житла привести багатоквартирні будинки у стан, що відповідає сучасним вимогам, у тому числі по ощадливому споживанню ресурсів, шляхом консолідації фінансових коштів власників і коштів бюджетів різного рівня, а також передачі всіх прав замовлення і контролю над виконанням капітального ремонту власникам приміщень у багатоквартирних будинках. Здійснювані заходи державної підтримки повинні сприяти формуванню системи, при якій власники житла надалі будуть самостійно вирішувати проблеми утримання, ремонту, модернізації й реконструкції належного їм майна.

Будь-яка управлінська діяльність багатоквартирним будинком може бути ефективною лише за умови, коли співвласники майна будуть брати безпосередню участь в ухваленні певного управлінського рішення, а функції з управління спільним майном багатоквартирних будинків будуть передані професійним управителям. Перші кроки в цьому напрямі з боку держави зроблені з прийняттям закону Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку. Наступним кроком має стати формування інституту відповідального власника житла та усвідомлення мешканців багатоквартирних будинків спільної відповідальності за збереження власного будинку та утримання його в належному технічному стані. Професійного управління багатоквартирним будинком має стати основним вектором розвитку системи управління спільною власністю житлових будинків. При цьому слід визнати, що без усвідомлення співвласниками своїх прав і обов'язків щодо утримання власного майна останнє не може бути ефективним. Тому не менш важливим, ніж

законодавче закріплення особливостей здійснення права власності в багатоквартирному будинку, є заняття співвласниками активної позиції повноправного господаря, а не спостерігача, який чекає поліпшення його майна та іншу допомогу з боку інших осіб.

Список використаних джерел

1. Dresner S. The Principles of Sustainability// Earthscan, London, 2002. – 200 p.
2. Манцевич Ю. М. Удосконалення розвитку житлового господарства міст України [Текст]: автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» / Ю. М. Манцевич. — К., 2009. — 39 с.
3. Онищенко В. О. Організаційно-економічні засади сучасної житлової політики: регіональний вимір : монографія / В. О. Онищенко, Т. М. Завора / МОНМС України, Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка. – Полтава, 2012. – 248 с.
4. Браташ М. А. Управління спільним майном співвласників багатоквартирних будинків: законодавчий аспект / М. А. Браташ // Соціальна економіка: наук. економ. журнал. – Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, Вип. 50, 2015. – № 2. – С. 114 – 123.

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІНФРАСТРУКТУРИ ВЕЛИКИХ МІСТ ЗА КОРДОНОМ

Вавренюк Сергій Анатолійович,

кандидат наук з державного управління,

Національний університет цивільного захисту України

Аналіз світової практики дозволяє виділити переважно три типи управління розвитком інфраструктури у великих містах:

– англосаксонський (Велика Британія, США, Канада, Австрія тощо), за якого цей процес є прерогативою виключно органів місцевого самоврядування і держава практично не втручається в цей процес;

– азійський (Китай, В'єтнам тощо), за якого процес управління розвитком інфраструктури великих міст відбувається за переважної участі держави і під її контролем;

– змішаний тип (Франція, Іспанія, Німеччина, Японія тощо), що представляє собою комбінацію перших двох, включаючи переважну роль органів місцевого самоврядування і розвинену систему адміністративного контролю центральної влади над місцевими органами [1].

Незважаючи на це, останнім часом, можна виділити деякі загальні риси, характерні для всіх систем управління:

1) вилучення з ведення районів (округів, муніципалітетів) міста питань розвитку житлової, транспортної, освітньої інфраструктури та передача їх вищестоящим органам місцевого самоврядування;

2) упровадження менеджерських форм і методів управління в практику управління;

3) активне залучення громадськості в процес управління, зокрема щодо визначення ключових напрямків розвитку інфраструктури;

4) побудова активних комунікативних мереж на основі використання сучасних інформаційних технологій [2].

Загалом, слід відзначити що особливості управління великим містом у сучасних умовах здебільшого пов'язані з процесами глобалізації, характерними для всієї світової економіки. Глобалізація економіки багато в чому обумовлена створенням глобальної комунікаційної (інтернет та інші інформаційні системи, оптико-волоконні лінії зв'язку тощо), транспортної (трубопроводи, міжнародні морські, річкові, авіаційні, автомобільні, залізничні лінії), енергетичної (мережі та системи енергопостачання), інноваційної, установ охорони (особливо щодо СНІДу та інших епідемічних захворювань), екологічної, водної та

інших видів інфраструктури.

Глобалізацію можна визначити як засноване на інтеграції (створення єдиного цілого з розрізаних місцевих, регіональних і національних економік) та інтернаціоналізації (усуненні адміністративних і культурних бар'єрів, між економіками) створення єдиного світового ринку товарів і послуг, капіталів, робочої сили, інформації і технологій, викидів у навколишнє середовище і кластерів – відтворювальних комплексів (інформаційно-комунікаційного, енергетичного, транспортного, інноваційно-інвестиційного та інших), що охоплюють територію кількох міст, регіонів, континентів, держав [3].

Своєрідною відповіддю на процеси глобалізації є регіоналізація – процес перерозподілу владних компетенцій, передачі функцій від національного на регіональний рівень, поява і розвиток нових інституційних форм, що відповідають новій ролі регіонів у процесі прийняття рішень на національному та наднаціональному рівнях [4, с. 32–35]. Проявом регіоналізації в економічній сфері стає поява регіональних кластерів, спеціалізацій, територіальних брендів тощо. У результаті регіоналізація дозволяє підвищити конкурентоспроможність місцевих економік, і тим самим пом'якшити або уникнути негативних наслідків глобалізації, пов'язаних зі стягненням найбільш розвиненими країнами технологічної ренти з решти людства.

Одним із ключових наслідків процесів глобалізації та регіоналізації стає поява нової інфраструктури; насамперед, інформаційної, транспортної, енергетичної, екологічної та фінансово-торговельної. Новим елементом інфраструктури стають глобальні та регіональні мережі – ланцюжки створення вартості, утворені підприємствами та організаціями різних регіонів і країн за допомогою сучасних засобів зв'язку. Додана вартість у таких мережах створюється переважно за рахунок накопичення та ефективного використання знань. Отже, навчання кадрів стає органічною частиною відтворювального процесу, а людський капітал – основним стратегічним ресурсом економіки.

Список використаних джерел

1. Абдурахимов Ю. В. Муниципальная экономика: тенденции и перспективы развития / Ю. В. Абдурахимов. – Екатеринбург : Урал. гос. горно-геол. акад., 2000. – 108 с.
2. Ветров Г. Ю. Комплексное муниципальное планирование социально-экономического развития: современные тенденции и проблемы / Г. Ю. Ветров // Городской альманах. – 2005. – Вып.1. – С. 59–77.
3. Головнин М. Теоретические подходы к проведению денежно-кредитной политики в условиях финансовой глобализации / М. Головнин // Вопросы экономики. – 2009. – № 4. – С. 42–58.
4. Пила В. Программно-цільовий метод управління соціально-економічним розвитком регіонів / В. Пила, В. Абрамов // Економіка України. – 1998. – № 9. – С. 32–39.

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ГРОМАДЯН – ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ МІСТА

Васильєва Наталія Вікторівна,

доктор наук з державного управління, професор,

Національна академія державного управління при Президентові України

Фінансово-економічна, політична криза, військові події в Україні призвели до погіршення добробуту населення, поглибили їх соціальне та майнове розшарування. В останні роки у містах набули поширення такі інновації, як соціальне підприємництво, соціальна відповідальність бізнесу, волонтерський рух, різні види благодійницької

діяльності. Крім того, всебічна підтримка добровольчої активності українських громадян стало невід'ємною складовою суспільного буття.

Зазначимо, що соціальне підприємництво спрямоване на створення чи комбінування соціальних та економічних ресурсів з метою формування ефективного механізму виробництва і надання суспільних благ. Воно є потужним інструментом динамічного подолання гострих проблем на рівні територіальних громад, які не під силу вирішити державі, оскільки здатні відчувати «провали» ринку, знаходити можливості, акумулювати ресурси, розробляти нові рішення, які були втрачені іншими учасниками економічної системи, і держава має можливість оперувати цим видом діяльності у власних інтересах [1, с. 196]. Через поєднання соціальної (працевлаштування інвалідів, залучення маргіналізованих груп населення до громадського життя та ін.), комерційної (впровадження інновацій для забезпечення потреб неплатоспроможного населення, отримання прибутку), неприбуткової (залучення до розвитку діяльності підприємств та організацій різних форм власності) складових діяльність цих підприємств спрямована на підтримку вразливих груп населення, просування соціальних проєктів, зменшення безробіття завдяки створенню нових робочих місць [2, с. 37-38].

У суспільствах з усталеною демократичною традицією участь добровольців у реалізації конкретних цілей і завдань має важливе значення не лише з точки зору залучення безоплатної робочої сили, а й в контексті «пробудження» в соціумі таких норм і цінностей, якими є гуманізм, альтруїзм, відповідальність, допомога ближньому, на протипагу поширенню «цінностей» суспільства споживання. Особливий розвиток волонтерство отримало в США під час Великої депресії в 1930-х рр., у рамках політики «Нового курсу» набули поширення заходи (екологічно орієнтовані проєкти) щодо збереження довкілля та природних ресурсів [3, с. 6].

Створення механізму сприяння розвитку соціальної відповідальності на рівні міст, на наш погляд, має включати такі елементи:

- популяризація суспільної думки щодо значимості соціально відповідального бізнесу для розвитку територіальних громад;
- формування розуміння підприємцями довгострокового позитивного значення активної соціальної позиції;
- розробка органами місцевого самоврядування пакету місцевих програм, що матимуть локальний характер та орієнтацію на територіальну громаду. Це дасть змогу краще розробити, впровадити та зробити оцінку результатів виконання даної програми.

Отже, підсумовуючи, зробимо такі висновки:

По-перше, соціалізація громадян являє собою ефективний механізм розв'язання наявних проблем розвитку міст, однак в Україні залишається недостатньо системною його інституційне та організаційно-економічне забезпечення.

По-друге, соціальне підприємництво спрямоване на вирішення завдань соціального, культурного, економічного, екологічного розвитку депресивних територій. Однак такі ініціативи потребують стимулювання держави і неурядових організацій шляхом фінансової, інформаційної, методичної та кадрової підтримки, а також формуванням інституційного базису.

По-третє, розв'язання проблем розвитку міст неможливо здійснити без поширення соціальної відповідальності, соціально орієнтованого підприємництва, що дозволить безпосередньо реінвестувати доходи та прибутки суб'єктів бізнесу і капіталізувати потенціал неурядових організацій, уникаючи трансакційних витрат та інституційних «пасток» при перерозподілі коштів через місцевий бюджети.

Список використаних джерел

1. Андрюшенко А. І. Соціальне підприємництво як інноваційний механізм підвищення якості життя найбільш уразливих прошарків населення / А. І. Андрюшенко, І. М.

Рябець // СОСІОПРОСТІР : міждисциплінарний зб. наук. праць з соціології та соціальної роботи. - № 1/10. – С. 195-198.

2. Наумова М. Сутність соціального підприємництва та його роль у соціально-економічному розвитку суспільства / М. Наумова // Україна: аспекти праці №4, 2014. – С. 34-39.

3. Волонтерський рух: світовий досвід та українські громадянські практики : аналіт. доп. – К. : НІСД, 2015. – 36 с.

КОРПОРАТИВНА ПРОЗОРИСТЬ ТА ЇЇ РОЛЬ У ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Ващенко Олександр Миколайович,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Тесленко Роман Юрійович,

аспірант,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Чжан Хаоюй,

аспірант,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Transparency International, Світовий банк та інші організації та країни, у тому числі і країни ЄС, визначають корупцію як «зловживання довіреної влади заради особистої вигоди». Найчастіше термін «корупція» застосовується відносно системи державного управління. Вплив корупції на приватний сектор почали досліджувати та аналізувати в Україні лише недавно. Корупція є однією з важливих економічних проблем сучасності через її негативний вплив на економічне зростання, загрозу цілісності ринків, послаблення чесної конкуренції, порушення балансу в системі розподілу ресурсів у напрямку їх перерозподілу на користь осіб, які діють, обходячи загальнозастосовані правила. Корупційні процеси негативно впливають на політичну, економічну та соціальну сфери, а також на імідж України у міжнародних відносинах.

Корупційні процеси стримують отримання державою інвестицій, які мали б виступити основою для розвитку бізнесу та економічного росту в цілому, призводять до зменшення податкових надходжень до бюджету, зростання рівня тіньової економіки. Корупція знижує ефективність ринку, порушує ринкову конкуренцію, спричиняє неефективне використання бюджетних коштів, зокрема при розподілі державних замовлень та пільг. За рахунок корупційних витрат бізнесу штучно підвищуються ціни, що впливає на кінцевого споживача.

Корупція у бізнес-середовищі має два аспекти: корупція у відносинах з державними органами та установами (стосунки «бізнес-влада») та корупція у приватному секторі (стосунки «бізнес-бізнес»). Поступове зростання прозорості ведення бізнесу зараз є світовою тенденцією.

На сьогодні все більше країн запроваджують практики публічного розкриття кінцевих власників бізнесу, вимог щодо стандартів та принципів ведення бізнесу, інформації про структуру власності, зв'язки з політично важливими особами, правил надання та отримання подарунків, бізнес-гостинності тощо, що формує імідж компанії, є індикатором прозорості бізнесу та низького рівня корупційних ризиків. Хоч і оприлюднена інформація відбиває лише певну частину ситуації, проте вона створює позитивний образ підприємства. Розкриття даних говорить про те, що компанія прагне зробити свій бізнес відкритим не лише для

потенційних інвесторів та клієнтів, але й для громадськості, експертів та регуляторів. Надмірна закритість у сучасному бізнес-середовищі може зашкодити репутації і діяльності підприємства. В результаті компанії можуть потенційно отримувати завищену ціну на свій товар, знижуючи конкурентоспроможність своїх товарів та послуг, приймати корупційні ризики без розуміння їх наслідків персонально для акціонерів, керівників та співробітників компанії та зумовлювати закритість міжнародного ринку. Окремою проблемою для компаній є відсутність у керівників розуміння та ототожнення корупційних ризиків компанії зі своєю персональною відповідальністю у разі прийняття, погодження, сприяння та здійснення корупційних правопорушень.

Прозорість і доступність інформації в роботі бізнесу може стримувати корупційні ризики. Розкриття інформації, кодекс етики, антикорупційна програма та інші встановлені правила діяльності і відносин із партнерами і владою дозволяють регулювати конфлікт інтересів, неправильне використання коштів компанії, унеможливити чи попередити потенційні корупційні, або пов'язані з корупцією правопорушення. Зокрема, щорічна фінансова звітність дає можливість оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства, вивчення і аналізу механізмів управління капіталом і прибутком компанії, що є важливим для акціонерів підприємства, його потенційних інвесторів і бізнес-партнерів. Крім наведених вище інструментів запобігання корупції слід також зазначити важливість ролі особи, відповідальної за реалізацію антикорупційної програми (уповноважену особу з питань комплаєнсу), якщо підприємство відповідає критеріям, передбаченим п.5 ст. 62 Закону України «Про запобігання корупції». Проте, як показують результати дослідження з цього питання організацією Transparency International Україна, поки що не всі підприємства поспішають публічно розкривати інформацію про таких посадових осіб, що свідчить про недостатню усвідомленість в можливості таким чином підвищити власну репутацію перед потенційними контрагентами, партнерами чи інвесторами та відображає реальний рівень готовності з боку вищого керівництва компанії протистояти корупційним практикам.

Таким чином, прозорість та рівень корупції органів влади, найбільших та державних підприємств визначають інвестиційну привабливість держави, рівень життя населення, конкурентне середовище для бізнесу та ефективність функціонування економіки в цілому. Тому боротьба з корупцією з досягненням чесних умов та прозорості ведення бізнесу є такою необхідною.

РОЗВИТОК МІСТ В УМОВАХ УРБАНІЗАЦІЇ: ТЕНДЕНЦІЇ, ПРОБЛЕМИ

Великих Ксенія Олександрівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Під урбанізацією, слід мати на увазі зростання міст, підвищення питомої ваги їхнього населення та розвиток мереж і систем міста, які постійно ускладнюються [1, с. 248]. Тобто, урбанізація – це історичний процес, завдяки якому відбувається підвищення ролі міст у житті суспільства.

У 1950 році на міське населення припадало 30% світового населення. Сто років потому - у 2050 році - за оцінками, міське населення складе 70%. Для того, щоб йти в ногу з часом, необхідно нове бачення проблем урбанізації для планування і використання міських просторів.

Вперше в історії людства, більше половини населення світу живе в містах. Нинішня тенденція до урбанізації створить вражаюче зростання - 2,8 мільярда чоловік міського населення до 2050 року. Велика частина цього зростання буде в країнах з ринком, що розвивається.

Рухомі прагнення до поліпшення умов життя, освіти, охорони здоров'я та культури, ця нова міграція є однією з найбільш значних змін, які коли-небудь бачили в людській історії. Одним з результатів цього є зміна в джерелах економічного процвітання, близько 60% світового ВВП, формується в даний час в 600 містах.

Але цей масовий приплив значно переполює існуючу міську інфраструктуру. Міська влада, урядові чиновники, розробники і будівельники змушені переглядати умови міського життя і адаптуватися до змін.

Найбільше зростання міст відбувається в Африці, на Близькому Сході, в Латинській Америці і Азії. Якщо ми проаналізуємо лише міські агломерації (міські райони з більш ніж 1 мільйон жителів), передбачається, що в 2020 році Китай буде мати 121 таких областей - за ним йде Індія з 58.

У той же час, нові мегаполіси в розмірі 10 мільйонів або більше осіб будуть з'являтися в країнах з економікою, що розвивається, це такі міста як Шанхай, Сан-Паулу, Стамбул і Лагос.

Безперервне зростання великих міст також спостерігається в розвинених країнах. У 2020 році США матимуть 46 міських конгломератів, з темпами зростання на 30% вище, ніж по країні в цілому. Подібна тенденція спостерігається в іншій частині Європи і Північної Америки.

Давно доведено, що темпи та характер урбанізації залежать від рівня економічного розвитку країни. Тож у економічно розвинених країнах влада намагається брати під контроль зростаючу урбанізацію, для того щоб забезпечити більш-менш рівномірний розвиток міст і регіонів і пригальмувати приплив населення до міст. А в країнах з низьким рівнем розвитку урбанізація й далі залишається неконтрольованою, що не тільки не розв'язує соціальні проблеми, а ще більше загострює їх. Адже кількість робочих місць у містах набагато менша, ніж приплив людей, а це призводить до зростання безробіття, а також посилює протистояння у великих містах між багатими та бідними районами [2, с. 113—115].

Ефективний розвиток міського планування та інфраструктури має вирішальне значення для підтримки якості життя, підтримки бізнесу, промисловості і торгівлі, не кажучи вже про повсякденне життя. Це включає в себе основні послуги з управління, такі як водопостачання, електропостачання, санітарію, транспортну інфраструктуру і т.ін.

Це включає в себе створення житлових і комерційних площ. Наприклад, за оцінками, в 12 країнах, які мають 61% населення земної кулі, до 2030 року необхідно ввести в експлуатацію 250 млн одиниць житла. Таке велике зростання в житловому будівництві все більше показує переваги великих і середніх по висоті будівель, необхідних для проживання і роботи. Ці будівлі займають менше місця, дозволяючи при цьому централізовано і інтелектуально керувати ними.

Розвиток нової комерційної і житлової нерухомості являє собою прекрасну можливість поліпшити спосіб організації міста, сучасні технології дозволяють, більш ніж будь-коли, будувати екологічно чисті, економічні висотні будівлі.

Урбанізація також має негативні наслідки. До їх числа відносяться такі: міста в країнах, що розвиваються ростуть вдвічі швидше, ніж все населення цих країн; промислове зростання і концентрація населення в містах викликають забруднення води і повітря; у міру зростання міста все більше число людей використовують воду незалежно від її якості; більшість міст в світі виробляють більше відходів, ніж вони здатні переробити; у багатьох містах не збирається від 30 до 50% сміття; урбанізація забирає придатні до обробки землі і скорочує чисельність фермерських господарств, в той же час люди все більше вирощують продукти харчування в міській місцевості; в більшості країн, що розвиваються швидке зростання міст за рахунок міграції і природного зростання населення випереджає можливості системи охорони здоров'я [3, с. 91].

Велика частина населення Землі сьогодні живе і працює в містах. З цієї точки зору, весь міський простір працює в інтерактивному режимі з його жителями, підприємствами і

державним сектором. Все це вимагає використання нових технологій, гнучкого і всеосяжного підходу до міського планування.

Список використаних джерел

1. Ярошук В. Еволюція розвитку міських поселень / В. Ярошук // Управління сучасним містом. — 2008. — № 3—4/7—12 (23—24). — С. 248—254.
2. Спиридонов И.А. Мировая экономика: учеб. пособие / И.А.Спиридонов. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: ИНФРА-М, 1998. — 272 с.
3. Антонова Н.Л. Демография: учеб.-метод. пособие / Н.Л. Антонова. -Изд-во Урал. ун-та, 2014. — 154 с.

СУТНІСТЬ МОТИВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО РОЛЬ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Величко Яна Іванівна,

асистент,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

В сучасних умовах багато керівників зіткнулися з проблемою пошуку додаткових можливостей розвитку організацій. За рахунок збалансованого використання ресурсів на комплексні потреби економічного, соціального й екологічного розвитку можна досягати найповнішого освоєння та збереження потенціалу розвитку, що є однією з основ, на яких побудована концепція сталого розвитку. При цьому, з огляду на специфіку та особливості окремих видів ресурсів для них можуть визначатись об'єктивно пріоритетні напрями освоєння та використання. У зв'язку з цим, увага вчених зосередилася на дослідженні мотиваційного потенціалу підприємства, оскільки саме він визначає можливості підприємства впливати на поведінку працівників з метою задоволення їх потреб і напрямку зусиль, умінь і навичок на ефективне досягнення поставлених цілей. Уявлення про сутність потенціалу зумовлює підхід до його оцінки, вимірювання та управління, тобто виникає необхідність виділення поняття і основоположних чинників, що характеризують мотиваційний потенціал підприємства.

В цілому, під мотиваційним потенціалом підприємства деякі автори розуміють економічну категорію, яка визначає можливість підприємства впливати на поведінку працівників з метою задоволення їх актуалізованих потреб і спрямування їх зусиль, навичок і умінь в напрямку найбільш ефективного досягнення цілей організації [1-3]. Це підтверджується структуризацією мотиваційного потенціалу підприємства, при якій його елементи формуються сукупністю матеріальних і нематеріальних стимулів: матеріальних, моральних, стимулів професійно-кваліфікаційного розвитку працівників, стимулів сприятливих умов праці, стимулів соціальної гармонії і психологічного клімату в колективі [1]. Тобто, мотиваційний потенціал підприємства являє собою лише сукупність його можливостей щодо стимулювання працівників для досягнення встановлених цілей у матеріальній або нематеріальній формі.

У роботах [4-5] запропоновано визначати мотиваційний потенціал підприємства у вигляді виявлених мотиваційних потреб працівників та ступеня задоволеності виявлених потреб. З'ясування потреб персоналу і вимірювання ступеня їх задоволеності є процедурами необхідними для вибору форм стимулювання, тобто передумовою для формування і застосування інструментів управління персоналом. Отримані дані є інформаційною основою для застосування окремих методів і форм стимулювання, які в сукупності утворюють мотиваційний потенціал підприємства. Представляючи собою перелік можливих для використання засобів активізації трудової діяльності, мотиваційний потенціал є

характеристикою поточного стану підприємства. При цьому слід погодитися з думкою, що він одночасно виступає передумовою формування майбутніх результатів і майбутнього стану підприємства.

Інші автори [6] пропонують розглядати мотиваційний потенціал підприємства як здатність до узгодження своїх інтересів з інтересами працівників, залученню знань, здібностей і умінь працівників, створення ефективно працюючих команд. При цьому, мотиваційний потенціал підприємства характеризує: можливості ефективного використання наявних у підприємства ресурсів, керованість підприємства (результативність управлінських впливів), його адаптаційні можливості (швидкість і адекватність реакції на зміни зовнішнього середовища).

Однак, при уточненні поняття мотиваційного потенціалу підприємства необхідно ґрунтуватися на ресурсній позиції, яка відображає внутрішню характеристику потенціалу. Крім того, слід враховувати здатність підприємства здійснювати пошук додаткових зусиль, а також області перерозподілу наявних сил, розглядати зміну потенціалу в часі - в результаті саморозвитку і під впливом результатів перетворення; забезпечувати оптимальне поєднання ресурсів, наявних у підприємства в певній кількості і якості; враховувати обмеження, що формуються зовнішнім середовищем; уявити узагальнений опис всіх характерних ознак, якостей і рис потенціалу [7].

Таким чином, під мотиваційним потенціалом підприємства пропонується розуміти узагальнюючу динамічну характеристику внутрішніх ресурсів підприємства і зусиль їх оптимального використання при реалізації функції мотивування. При цьому підприємство здійснює пошук прихованих або перерозподіл наявних можливостей використання ресурсів шляхом їх перетворення і/або в результаті саморозвитку з урахуванням керованості підприємства і його адаптаційних можливостей на зміни зовнішнього середовища.

Необхідність введення мотиваційного потенціалу підприємства та його складових обумовлена насущними вимогами розробки апарату оцінки застосовності сучасних економічних підходів у практиці діяльності підприємств орієнтованих на забезпечення сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Горбань В. Б. Аналізування складових елементів мотиваційного потенціалу підприємств-суб'єктів господарської діяльності Львівської області / В. Б. Горбань // Наука й економіка. – 2012. – № 2 (26). – С. 151 – 159.
2. Колесникова О.С. Управление человеческими ресурсами: факторы эффективности / О.С. Колесникова, Е.П. Логвинова // Государственное и муниципальное управление в XXI веке: теория, методология, практика. - 2014. - № 11. – С. 161-165.
3. Скурська В. А. Дослідження мотиваційної термінології / В.А. Скурська // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2015. – № 1 (17). – С. 111-116.
4. Стахів О. В. Оцінка мотивації праці персоналу (на прикладі промислових підприємств) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.07 «Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика» / Ольга Володимирівна Стахів; Інститут демографії та соціальних досліджень Національної академії наук України. – К., 2010. – 17 с.
5. Васильчик С. В. Мотивація персоналу в системі безпеки підприємницької діяльності / С. В. Васильчик, Д. Г. Магомедрасупова // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.17. – С. 155 – 159.
6. Евсюков С. Г. Институциональные аспекты диагностики хозяйственной деятельности компании: автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. экон. наук спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / С.Г. Евсюков; Государственный университет управления. – Москва, 2008. – 27 с.
7. Шинкаренко В.Г. Сучасне розуміння потенціалу підприємства / В.Г. Шинкаренко, О.М. Криворучко, І.С. Пипенко // Економіка транспортного комплексу. – 2011. – № 18. – С. 47-58.

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Величко Яна Іванівна,

асистент,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Резніченко Лідія Віталіївна,

студентка,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Важливу роль у досягненні сталого розвитку підприємства в умовах нестабільності відіграє інтенсивне і збалансоване використання його потенціалу як основи, на якій будуються і реалізуються його зовнішні і внутрішні відтворювальні процеси. В основі процесу управління сталим розвитком підприємства лежить система управління персоналом, що дозволяє цілісно, комплексно підходити до процесу взаємодії різних підсистем, які приймають участь в управлінських процесах. У зв'язку з цим актуалізується необхідність формування багаторівневої системи управління персоналом підприємства, яка має ґрунтуватися на забезпеченні якісними і раціональними формуваннями, освоєнням і розвитком людських ресурсів для досягнення економічної ефективності підприємства і задоволення особистих потреб його працівників. Основною метою системи управління персоналом є забезпечення якісними і раціональними формуваннями, освоєння і розвиток людських ресурсів для досягнення економічної ефективності підприємства і задоволення особистих потреб його працівників. При цьому, системний підхід передбачає врахування взаємозв'язків між окремими аспектами проблеми для досягнення кінцевих цілей, визначення шляхів їх вирішення, створення відповідного механізму управління, що забезпечує комплексне планування та організацію системи.

Необхідне створення такої системи управління персоналом, що ґрунтується, в основному, не на адміністративних методах, а на економічних стимулах і соціальних гарантіях, орієнтованих на зближення інтересів працівника з інтересами підприємства в досягненні високої продуктивності праці, підвищенні ефективності виробництва, одержанні найвищих економічних результатів діяльності підприємства.

Управління персоналом являє собою діяльність спрямовану на досягнення найбільш ефективного використання працівників для досягнення цілей підприємства та особистісних цілей. Отже, система управління персоналом – це система, в якій реалізуються функції управління персоналом, в процесі обґрунтування, вироблення, прийняття і реалізації управлінських рішень. Найбільший успіх господарювання (діяльності) досягається тоді, коли всі функціональні підсистеми управління персоналом узгоджені в часі та просторі й застосовуються одночасно.

На функціонуючих підприємствах система управління персоналом вже сформована. Перед менеджером підприємства встає питання про її удосконалення тоді коли: проходить реконструкція діючого підприємства, створюється нове, виконується злиття. Отже, в результаті проведених досліджень запропоновані наступні етапи формування системи управління персоналом при створенні нового підприємства та при реструктуризації, реорганізації діючого підприємства.

Перший етап при створенні нового підприємства полягає у формуванні організаційної структури управління персоналом та розробці штатного розкладу. А при реструктуризації, реорганізації діючого підприємства – це удосконалення діючої організаційної структури управління персоналом, її затвердження, і також розробка штатного розкладу.

Другий етап при створенні нового підприємства передбачає набір персоналу згідно з затвердженою організаційною структурою підприємства та розміщення набраного персоналу згідно штатного розкладу. А при реструктуризації/ реорганізації діючого підприємства виконується переатестація діючих кадрів і їх розміщення згідно затвердженої організаційної

структури, звільнення зайвого управлінського персоналу та набір додаткового персоналу на вакантні посади згідно штатного розкладу.

Третій етап при створенні нового підприємства полягає у розробці регламентуючих документів, щодо функцій виконуваних персоналом за кожною посадою. А при реструктуризації, реорганізації діючого підприємства – це удосконалення і розробка нових регламентуючих діяльність управлінського персоналу документів.

Четвертий етап однаковий як для нового, так і для діючого підприємства – це оцінка ефективності системи управління персоналом, виявлення їх недоліків, а також розробка і впровадження заходів щодо усунення недоліків і підвищення ефективності системи управління персоналом (реформування).

В подальшому слід більш детально розробити кожний з перелічених етапів формування системи управління персоналом в умовах нестабільності для забезпечення сталого розвитку підприємства.

СТАЛИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ ТУРИНДУСТРІЇ

Власюк Дар'я Олександрівна,

студентка,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Туризм у багатьох країнах відіграє значну роль у формуванні валового внутрішнього продукту, активізації зовнішньоторговельного балансу, створенні додаткових робочих місць і забезпечення зайнятості населення тощо. Але величезний вплив він справляє на розвиток здоров'я і безпеки суспільства, тобто виступає своєрідним стабілізатором соціально-економічного сталого розвитку.

На розвиток туризму в світі здійснювали вплив науково-технічний прогрес, підвищення якості життя населення, збільшення тривалості вільного часу, відпусток, економічна і політична стабільність і ряд інших чинників, тому країни з розвиненою туристичною індустрією можуть слугувати прикладом для розбудови українського туризму. Для сталого розвитку цієї галузі, необхідний насамперед регіональний розвиток туризму. Не останню роль в цьому грає створення нових туристських фірм і розвиток вже існуючих [1].

Управління діяльністю туристичних підприємств полягає в особливому сполученні системного, адаптивного та ситуаційного управлінських підходів, результатом чого є максимальна адаптація сервісної діяльності туристичних підприємств до сучасних потреб споживачів і можливість своєчасно змінювати та оновлювати асортимент послуг, що є основою підвищення конкурентоспроможності та економічної ефективності підприємства. Управління туристичною діяльністю підприємства – це цілеспрямований вплив на його персонал і клієнтів для організації та координації їх дій у процесі надання туристичних послуг.

Основними принципами управління діяльністю туристичного підприємства є:

- спрямованість на задоволення споживача;
- узгодженість цілей керівника підприємства та колективу;
- мотивація поведінки та соціальна відповідальність;
- безперервність вдосконалень, розвитку та навчання [2].

Головною і найбільш складною областю діяльності менеджменту є людські ресурси організації, працівники, що утворюють її персонал. Головне полягає в тому, що люди – найважливіший ресурс організації. У сучасних умовах їх знання, уміння, трудові навички, ініціатива, заповзятливість, здатність самостійно діяти, приймаючи відповідальні рішення, стають усе більш важливим стратегічним ресурсом у порівнянні з фінансовим і виробничим

капіталом. Не розуміти сьогодні цього – значить не розуміти сучасного підприємства, що діє в ринкових умовах.

Отже, розвиток і навчання персоналу є одними з головних чинників підвищення економічної ефективності підприємства на сучасному етапі розвитку економіки. В силу специфіки роботи туристичного підприємства, де основою конкурентоспроможності є не тільки туристичний продукт та цінова політика, а й насамперед персонал турфірми, який швидко та якісно виконує побажання клієнта, може до кожного підібрати персональний підхід, та обере відповідний ціні та якості продукт, який повністю задовольнить побажання та сподівання клієнта, мета розвитку та навчання персоналу є ключовою для сучасного керівника.

Підприємство повинно розробляти і постійно поновлювати свої програми систематичного розвитку персоналу, які мають бути складені з урахуванням конкретних особливостей структури персоналу і актуальних завдань розвитку підприємства. Для сфери туризму самоменеджмент набуває особливого значення через те, що керівники та працівники турфірм в силу зазвичай малого штату співробітників особливо потребують навичок керувати собою та своїм часом.

Самоменеджмент – це саморозвиток людини як особистості і організація її особистої діяльності, що представляє собою цілеспрямоване і послідовне використання випробуваних методів роботи в повсякденній практиці в специфічних умовах переважаючої самоорганізації [3].

Оволодіння основами самоменеджменту повинно стати ціллю не тільки окремих робітників фірми, а й усього колективу. Таким чином кожен зможе ефективно організувати своє робоче місце, розпланувати час, підвищити рівень самоконтролю, налагодити комунікації та канали інформації, опанувати стрес, навчитися швидко приймати рішення та ставити цілі. Підвищення ефективності менеджменту та діяльності робітників, як основи підприємства, в повній мірі позитивно впливає на діяльність підприємства в цілому.

Список використаних джерел

1. Кобиляцький Н. Г. Соціальний захист населення як соціальний інститут та шляхи підвищення ефективності його функціонування. Дис. канд. соціол. наук. – Ставрополь, 2000 202 с.
2. Семенов А. К., Набоков В. І. Основи менеджменту: Підручник. - 5-е вид. Перероб. і доп. – М.: Видавничо-торгова корпорація «Дашков і К °». – 556 с. , 2008.
3. Колот А.М. Мотивація персоналу: Підр. – К.: КНЕУ, 2002.

ВПЛИВ ПРОБЛЕМ ТРУДОВОГО КОЛЕКТИВУ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Водолажська Тетяна Олександрівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Пушкар Микола Борисович,

заступник генерального директора ДНВП «Об'єднання Комунар» – директор Богодухівського електромеханічного заводу філії ДНВП «Об'єднання Комунар»

Протягом останніх років на підприємствах та в організаціях усіх сфер господарювання України одним із основних їх ресурсів виступає персонал. Тому забезпечення сталого розвитку цих підприємств досягається, в тому числі, шляхом забезпечення гідних умов праці трудового колективу та сприятливого клімату і

взаємовідносин у ньому. Останнє потребує вирішення тих проблем, які виникають у кожному трудовому колективі, та характеризуються значною кількістю, необхідністю їх упорядкування та усунення.

Як правило, проблеми трудового колективу підприємства визначають після їх загострення або виникнення конфліктної ситуації, основується на певній суб'єктивній думці. При цьому існує певний ступінь умовності зробленого висновку, результати якого можуть бути відмінними у різних експертів, що приймають рішення. Так, наприклад, О.М. Миронова, О.В. Мазоренко, І.С. Блохіна, Н.Ю. Ляшок [1, 2] при дослідженні проблем трудового колективу розглядають лише конфлікти та конфліктні ситуації, що вже виникли в колективі. При цьому основна увага приділяється якнайшвидшому їх вирішенню та усуненню наслідків, а не попередженню. Крім того, такий підхід не дозволяє виявити основну причину виникнення конфліктів зокрема та проблем у трудовому колективі підприємства в цілому.

Для вирішення проблем трудового колективу пропонується виділяти головні, тобто корінні проблеми трудового колективу – ті, що викликають появу усіх інших проблем. Тому актуальним завданням є вибір та використання найбільш ефективного методу визначення корінних проблем трудового колективу для їх подальшого видалення.

Вирішення поставленого завдання доцільно здійснювати за допомогою матричного методу шляхом побудови матриці значимих проблем трудового колективу. Суть матричного методу полягає в пошуку вирішення проблем та обробки сукупності цих проблем, названих проблемним полем. Побудова матриці значимих проблем трудового колективу дозволяє виділити найбільш значущі проблеми, що становлять основу проблемної ситуації.

Послідовність визначення проблем трудового колективу передбачає такі етапи: 1) виявлення загального переліку проблем трудового колективу певного підприємства; 2) вибір найбільш важливих проблем трудового колективу шляхом проведення експертної оцінки за критерієм ступеня їх важливості (значимості); 3) побудова «пустограки» проблем трудового колективу підприємства певними експертами; 4) розподіл загальних проблем трудового колективу на чотири типи (корінні – які викликають або загострюють інші проблеми; вузлові – які залежать від певних проблем, але одночасно викликають або загострюють інші проблеми; результуючі – є наслідком інших проблем; автономні – достатньо значимі, але не пов'язані з іншими); 5) індивідуальна оцінка різними експертами проблем трудового колективу підприємства; 6) агрегування виявлених проблем різними експертами в блоки та встановлення причинно-наслідкових зв'язків між ними; 7) визначення корінного блоку проблем трудового колективу; 8) визначення корінної проблеми у кожному з чотирьох блоків проблем трудового колективу підприємства; 9) вибір корінної проблеми серед всіх виявлених корінних проблем чотирьох блоків проблем трудового колективу; 10) розробка заходів з вирішення корінної проблеми колективу.

Так, відповідно запропонованій послідовності визначення проблем трудового колективу встановлено, що загальними проблемами є: №1 – байдужість підлеглих до зауважень керівника; №2 – недотримання графіку режиму роботи працівниками (запізнення на роботу); №3 – несвоєчасність виплати заробітної плати працівникам; №4 – низький рівень заробітної плати; №5 – відсутність системи преміювання; №6 – низький рівень кваліфікації працівників; №7 – низький рівень здатності у деяких працівників до самореалізації; №8 – відсутність взаємоповаги між членами трудового колективу; №9 – некоректні зауваження працівників один одному щодо виконаної роботи; №10 – велика кількість підлеглих у керівника знижує рівень контролю у трудовому колективі; №11 – складна структура управління; №12 – нераціональне використання робочого часу працівниками; №13 – нестача коштів на навчання працівників для підвищення їх кваліфікації; №14 – часті конфлікти між членами трудового колективу; №15 – низька мотивація до роботи у працівників. Тоді першим за значимістю корінним блоком проблем трудового колективу є блок I – «Низький рівень контролю керівництва щодо процесу роботи працівників».

Корінною проблемою I блоку проблем трудового колективу є проблема № 14 «Часті конфлікти між членами трудового колективу»; II блоку – № 15 «Низька мотивація до роботи у працівників»; III блоку – № 4 – «Низький рівень заробітної плати»; IV блоку – № 13 – «Нестача коштів на навчання працівників для підвищення їх кваліфікації».

Вибір корінної проблеми серед всіх виявлених корінних проблем чотирьох блоків проблем трудового колективу дозволив встановити, що корінною проблемою трудового колективу є проблема № 15 «Низька мотивація до роботи у працівників», що разом із іншими проблемами, такими як: низький рівень заробітної плати, нестача коштів на навчання працівників та часті конфлікти між членами колективу призводить до несприятливого стану трудового колективу.

Список використаних джерел

1. Миронова О. М. Конфліктологія : навч. посіб. / О. М. Миронова, О.В. Мазоренко. – Х. : ХНЕУ, 2011. – 168 с.
2. Блохіна І.С. Вирішення конфліктів у трудовому колективі – обов'язок керівника / І.С. Блохіна, Н.Ю. Ляшок // Актуальні проблеми економічного і соціального розвитку регіону [Електронний ресурс]. – Донецьк : ДонНТУ, 2010. – С. 47-50. – Режим доступу : <http://ea.donntu.org:8080/bitstream/123456789/19750/1/Blohina%20I.%20S.,%20Ljashok%20N.%20Ju..pdf>
3. Лапыгин Ю.Н. Системное решение проблем / Ю.Н. Лапыгин. – М. : Эксмо, 2008. – 336 с.
4. Социальные отношения в трудовом коллективе и пути их совершенствования [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://mirznanii.com/a/257822/sotsialnye-otnosheniya-v-trudovom-kollektive-i-puti-ikh-sovershenstvovaniya>
5. Криворучко О.М. Підхід до формування стратегій управління персоналом АТП / О.М. Криворучко, Т.О. Водолажська // Економіка транспортного комплексу : зб. наук. праць. – Х. : ХНАДУ. – 2013. – Вип. 22. – С. 97–107.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Волкова Мілиця В'ячеславівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Паливо і енергія є одними з основних видів природних матеріальних ресурсів, які не можуть бути відновлені в природі. При значних масштабах економіки і господарства України економічне використання паливно-енергетичних ресурсів (ПЕР) стає найважливішим резервом підвищення результатів господарювання в усіх галузях національного господарства. Так, власний видобуток первинних ЕР в Україні становить лише близько 37% від загальної величини споживання [1]. Зростання вимог до раціональності використання паливно-енергетичних ресурсів усіма категоріями споживачів насамперед обумовлюється обмеженістю джерел ПЕР на території України, наявністю стійких тенденцій до зростання вартості палива і енергії, низьким рівнем платоспроможності кінцевих споживачів і ін.

Тому в сучасних умовах зростання енергодефіциту одним із пріоритетних напрямків реформування галузі житлово-комунального господарства (ЖКГ) стає формування ефективної системи енергозбереження, результатом створення якої перш за все повинно стати скорочення витрат енергетичних ресурсів, використовуваних у виробничому процесі підприємств сфери ЖКГ при збереженні високої якості надаваних населенню послуг.

Найбільш енергоємними об'єктами галузі житлово-комунального господарства є системи теплопостачання та споживання будівель житлового фонду. Питома вага споживаної теплової енергії в житловому фонді становить близько 60% від загальної величини витрат, пов'язаних з функціонуванням ЖКГ в цілому [2].

У комплексі заходів щодо формування системи ефективного енергозбереження можна виділити три ієрархічних рівні: загальнодержавний, регіональний і муніципальний. Кожному рівню відповідають певні напрямки діяльності, цілі, завдання та способи їх досягнення. На загальнодержавному та регіональному рівнях здійснюється формування необхідної нормативно-правової бази, що визначає інституційні умови функціонування механізм енергозбереження, а також відбувається розробка цільових програм стимулювання науково-дослідних, конструкторських розробок в області енергозбереження.

Однак особливої актуальності подолання проблем економного використання паливно-енергетичних ресурсів набуває на рівні регіону. Адже саме регіональні органи державного управління в своїй роботі стикаються не тільки з економічними, а й з соціальними наслідками цієї проблеми - нестачею коштів на утримання соціальної сфери, можливими аварійними відключеннями електроенергії, руйнуванням інфраструктури забезпечення життєдіяльності населення та ін. Тому вирішення питання ефективного використання палива і енергії в регіонах також обов'язково вимагає реалізації комплексного, системного підходу до проблеми в рамках сформованого на загальнодержавному рівні інституційного забезпечення національної системи енергозбереження.

На муніципальному рівні здійснюється безпосередня реалізація комплексу конкретних заходів щодо впровадження енергозберігаючих технологій, економії всіх видів ПЕР, вдосконалення організаційно-економічного механізму економного використання палива та енергії.

Низький рівень ефективності використання ПЕР в комунальному господарстві перш за все обумовлюється високим рівнем морального і фізичного зносу основних виробничих фондів галузі, відсутністю розвиненої сучасної інфраструктури забезпечення життєдіяльності населення. Крім того, технологічне обладнання та виробничі процеси в ЖКГ є надмірно енергоємними, що в першу чергу пояснюється орієнтацією споживання ПЕР, яка тривалий час існувала, на споживання відносно дешевого (в порівнянні з альтернативними енергоресурсами) природного газу, вартість якого, проте, в даний час постійно зростає. Можливості впливу на даний процес з боку національних споживачів є вкрай обмеженими, а потенціал видобутку газу з вітчизняних джерел - лімітований.

У зв'язку з цим особливого значення в сучасних умовах на регіональному та муніципальному рівнях функціонування системи енергозбереження набуває реалізація заходів щодо вдосконалення організації та управління ресурсним забезпеченням діяльності підприємств житлово-комунального господарства, а також активізація зусиль по виявленню і реалізації резервів підвищення ефективності використання ПЕР. В рамках впровадження такого роду дій пріоритетне значення мають такі групи заходів:

- розробка і реалізація науково-обґрунтованих регіональних цільових програм енергозбереження, які передбачають встановлення чітких пріоритетів підвищення ефективності використання ПЕР (з урахуванням специфіки умов, цілей і завдань розвитку конкретних територій);

- створення персоніфікованої системи розподілу повноважень і відповідальності керівників усіх рівнів управління за реалізацію програм енергозбереження;

- розробка дієвої системи мотивації відповідальних осіб в тому числі і персоналу підприємств ЖКГ в цілому до участі в розробці та впровадженню заходів щодо скорочення економічно обґрунтованих рівнів витрат енергоресурсів, а також загальне підвищення зацікавленості виробничих підрозділів підприємства в зниженні витрат всіх видів виробничих ресурсів;

- підвищення ефективності виробництва і транспортування теплової і електричної енергії на основі цільового впровадження передових технологій виробництва та сучасного технологічного обладнання;

- своєчасне проведення капітальних і планово-попереджувальних ремонтів, підвищення якості технічного обслуговування виробничих фондів;

- формування фінансово-економічного механізму державної підтримки реалізації інноваційних проектів підвищення ефективності використання ПЕР та енергозбереження, розробка умов пільгового кредитування реалізації інвестиційних проектів впровадження енергозберігаючих технологій;

- розширення використання нових та нетрадиційних джерел палива і енергії в виробничих процесах підприємств житлово-комунального господарства.

Реалізація даних напрямків дозволить підвищити енергоефективність підприємств житлово-комунального господарства і забезпечити їм стійке економічне зростання.

Список використаних джерел

1. Наукові засади реформування і розвитку житлово-комунального господарства: Монографія. / Поважний О.С., Попов О.П., Запатріна І.В., Волков В.П. та ін. Черкаси : Брама-Україна, ЧДТУ, 2011. – 436 с.

2. Таранюк Л. М. Еколого-економічні аспекти формування стратегії енергозбереження в Україні [Електронний ресурс] / Л. М. Таранюк, А. І. Шаповал // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. Економічні науки. – 2010. – № 99. –Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vkhdtusg/2010_99/46.pdf.

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ РОЗПОДІЛУ ПРОДУКЦІЇ АПК

Вострякова Вікторія Іванівна,

асистент,

Вінницький національний аграрний університет

З швидким розвитком світової економіки, брак ресурсів і проблеми забруднення навколишнього середовища стають все більш актуальними. Значна частка проблем безпеки продуктів харчування відображає вразливість логістичних систем розподілу продукції АПК України. Україна є великою аграрною країною і сільське господарство є основою національної економіки. Виробництво, обмін, розподіл і споживання сільськогосподарської продукції утворюють органічний ланцюжок відтворення сільського господарства. Будь-який збій у цих процесах впливатиме на розвиток агросектору і країни загалом.

Під час реалізації логістичних операцій виникають величезні негативні наслідки від викидів вуглецю, нерационального використання ресурсів, транспортних і післяврожайних втрат та втрат готової продукції. Для того щоб вирішити ці проблеми, необхідно впроваджувати «зелені» ланцюги постачання сільськогосподарської продукції, які забезпечуватимуть тісні та ефективні взаємовідносини між постачальниками сировини, виробниками, переробниками, логістичними центрами, оптовиками, ритейлерами і споживачами і зможуть гарантувати безпеку якості сільськогосподарської продукції, зниження вартості логістики, досягнення цілей оптимального розподілу ресурсів, сприяння добробуту населення та охороні навколишнього середовища та сприятимуть розвитку логістики сільськогосподарської продукції України в напрямку сталого розвитку.

Посилення конкуренції на внутрішньому ринку продовольства потребує створення потужних переваг продукції вітчизняних товаровиробників над постачальниками імпорту,

яких можна досягти за допомогою створення ефективних логістичних систем розподілу сільськогосподарської продукції [2].

Важлива роль у створенні та підтримці функціонування таких систем належить інститутам – формальним і неформальним правилам гри у суспільстві. Вони окреслюють структуру мотивації людської взаємодії у політиці, економіці, соціальній сфері.

На нашу думку, агропродовольчий ланцюг в системі розподілу може виступати тим самим інституційним механізмом стратегічного планування, управління політикою, комунікації і консенсусу між зацікавленими сторонами або в якості соціального контракту, в якому держава, приватний сектор і громадянське суспільство встановлюють короткострокові і довгострокові зобов'язання для всебічного розвитку конкретного агропродовольчого ланцюга.

Поточна ситуація в Україні вимагає нових підходів до проведення реформ і формування політики. Єдина комплексна стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015-2020 рр. [2] націлена відповісти на цей виклик і комплексно провести низку реформ, на які вже довго чекають виробники сільськогосподарської продукції. Серед основних пріоритетів даної стратегії було визначено розвиток агропродовольчих ланцюгів доданої вартості, в межах якого виокремлено ряд напрямків: доступ до фінансів; розвиток виробничої, складської, переробної, транспортної інфраструктури та логістики агропродовольчих ринків; сприяння розвитку різноманітних форм організацій і представництв виробників та ін. Цієї мети можна досягти за допомогою вертикальної інтеграції в межах логістичної системи регіону.

За такої інтеграції можна одержати ефект кооперації логістичних зусиль, що дає змогу компенсувати недостатність інфраструктурної забезпеченості в певних регіонах. Таку форму інтеграції можливо реалізувати через формування угоди про адміністративне управління та контроль між роздрібною мережею та виробниками продукції, представником останніх може виступати і асоціація. Доцільність створення асоціації продиктована посиленням позицій особистих селянських та фермерських господарств в переговорному процесі з торговельною мережею, а також вироблення уніфікованої інституційної бази взаємовідносин в межах вертикально інтегрованої структури [1].

Питання щодо того як розробити та поєднати традиційне управління агропродовольчим постачанням з теорію екологічної логістики, щоб впровадити нову сучасну систему логістики стало першочерговим завданням в цій галузі, а результати досліджень зможуть оптимізувати роботу агрологістики, підвищити ефективність ланцюгів постачання та логістичної системи розподілу загалом одночасно зменшивши забруднення навколишнього середовища.

Список використаних джерел

1. Шукалович В. Ф. Інституціональне забезпечення вертикальної інтеграції для сільського розвитку [Електронний ресурс] / В.Ф. Шукалович // Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет. – 2014 р. Режим доступу: <http://www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=3279>

2. Єдина комплексна стратегія та план дій розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015-2020 роки [Електронний ресурс] Міністерство аграрної політики та продовольства України. – 2015 р. Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/node/16025>

ЛОГІСТИЧНІ ПРОЦЕСИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ЇХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Добраш Анна Анатоліївна,
старший викладач,

*Вищий навчальний заклад «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська
політехніка»*

На теперішній час, особливо в контексті концепції сталого розвитку, проблеми логістичного розвитку суб'єктів господарювання, окремих регіонів та країни в цілому тісно пов'язані між собою. При цьому, слід зазначити, що ці взаємозв'язки вийшли на новий рівень розвитку в період розвитку євроінтеграційних процесів.

Дослідження логістичних процесів в умовах сталого розвитку суб'єктів господарювання є дуже актуальним, адже – це процес постійних змін, при якому використання ресурсів, напрямок інвестицій, науково-технічний розвиток, впровадження інновацій, вдосконалення персоналу та інституційні зміни погоджені один з одним і спрямовані на підвищення сьогодення і майбутнього потенціалу підприємства, задоволення його потреб та досягнення стратегічних цілей [1].

В Україні логістика має різне тлумачення термінології, інституційне уявлення, відрізняється від уявлення організацій, які працюють на ринку. Логістика сьогодні - це управління повним об'ємом вантажопотоку від пункту виробництва до пункту споживання. Це - сучасна форма фізичної дистрибуції, що надає послуги додаткової вартості. Вона більше нагадує концепцію «поєднання послуг, що сприяють економічним транзакціям, пов'язаним з виробництвом та продажем». Логістика стосується радше ланцюга постачання, аніж тільки доставки в кінцевий пункт призначення. Ланцюг постачання складається з комбінації послуг чи ланцюгових з'єднань, де задіяні ресурси постачальника від пункту виробництва до кінцевого споживача. Перевезення є лише компонентом логістичних послуг, а не самою логістикою.

Поширеною є думка, що в сучасних економічних умовах на перший план виходить логістичні процеси, що відбуваються на підприємствах для створення та забезпечення ефективного функціонування суб'єктів господарювання.

Нажаль на вітчизняних підприємствах логістика розглядається лише, як процес перевезення вантажів. Хоча в цілому вона базується на чіткій взаємодії попиту, поставок, виробництва, транспортування і розподілу продукції. Логістика починається з первинних джерел сировини або вироблення напівфабрикатів, продовжується в обігу матеріалів і напівфабрикатів у рамках виробничого процесу підприємства і завершується доставкою готової продукції споживачу для досягнення економічних цілей підприємця.

Ключовим аспектом є те, що логістика включає в себе цілу низку різних видів діяльності (ланок), які інколи називаються додатковими послугами. Перевезення є лише компонентом логістичних послуг, а не самою логістикою. Нажаль, установи помилково підмінюють терміни, використовуючи поняття «логістика» для визначення чи то перевезення, чи транспортної інфраструктури, а то і їх обох разом. Така плутанина термінів трапляється не лише в цих організаціях, бо відтепер перевізники та транспортно-експедиторські організації часто називають себе логістичними провайдерами або операторами логістичних послуг, коли насправді вони надають звичайний ряд послуг з перевезень, і використовують термін «логістика» лише з метою ребрендингу в процесі рекламування або маркетингу своїх компаній.

На розвиток логістичних процесів суб'єктів господарювання впливає розвиток логістики в цілому по країні.

Для відображення стану логістики України в глобальному середовищі, користуються «Індексом ефективності логістики», що публікується Світовим Банком. Він відображає сім ключових аспектів діяльності:

- Продуктивність та ефективність процедури митного очищення органами прикордонного контролю;
- Якість перевезень та IT-інфраструктури;
- Легкість та доступність процесу організації транспортування;
- Компетентність місцевої галузі логістики;
- Можливість відстеження та контролю вантажоперевезень;
- Внутрішні витрати на логістику;
- Своєчасність проведення доставок до пунктів призначення.

Індекс використовується в якості засобу для визначення розвитку ринків логістичних послуг у різних країнах. За останнім звітом 2016 року серед 160 країн Україна посіла 80-е (2014 р. – 61-е місце) місце і піднялась вище Росії та Білорусії. Україна має найгірші показники з процедур митного очищення, своєчасності доставок та можливостей відстеження та контролю за проходженням перевезень.

З 2007 по 2016 рр. динаміка показника LPI по Україні була такою: найбільший показник країна продемонструвала 2014 р. (61-е місце, 2,98 бала), найменший – 2010 р. (102-е місце, 2,57 бала; хоча у 2007 р. країна посіла 73-е місце з нижчим сумарним балом 2,55). Причому найгірший показник серед усіх оцінюваних характеристик Україна демонструвала за митним обробленням вантажів з 2007 по 2016 рр., виключаючи 2014 р. [2].

В даний час все більш актуальною стає необхідність розробки відповідних методів і механізмів забезпечення економічно стійкого розвитку підприємств. Це передбачає врахування зовнішніх і внутрішніх факторів, управління якими здатне вплинути на параметри функціонування та ефективність управління.

Таким чином на розвиток логістичних процесів суб'єктів господарювання впливають зовнішні та внутрішні фактори, такі як: бюрократія, зміни законодавства, кадровий потенціал, ринкова і політична ситуації, наявність законодавчих, технічних, кон'юнктурних, управлінських, концептуальних ризиків та ін.

Стійкий економічний розвиток підприємств не обмежується лише стабілізацією виробництва, він охоплює також, фінансову, логістичну, екологічну, соціальну, маркетингову і інші сфери – як внутрішні, так і зовнішні, тобто всю систему бізнес-адміністрування.

Ситуація, що склалася в економіці країни, вимагає створення принципово нової системи управління логістичними процесами заснованими на сучасних технологіях та світових принципах керування матеріальними потоками.

Список використаних джерел

1. Шубравська О. Сталий економічний розвиток: поняття і напрям досліджень / О. Шубравська. // Економіка України. – 2005. - № 1. С. 36-42.
2. Федоришина Катерина. Індекс ефективності логістики 2016 – Німеччина знову в лідерах/ Е. Федоришина. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://eizvestia.com/uk/ekonomika-ukr/full/366-indeks-efektivnosti-logistiki-2016-nimechchina-znovu-v-liderax>.

ДИНАМІЧНИЙ НОРМАТИВ СКЛАДОВИХ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Догадайло Яна Вікторівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Конкурентні переваги є метою і результатом діяльності підприємств. Оцінка конкурентних переваг підприємства займає ключову роль у забезпечення

конкурентоспроможності підприємства. Для здійснення оцінки автором пропонується використовувати метод динамічного нормативу. Відмінність динамічного нормативу полягає в тому, що замість звичних рівнів і темпів зростання показників у цій системі оперують порядком темпів зростання, вираженим їх рангами. Динамічний норматив вважають еталонною моделлю функціонування підприємства [1]. Умови динамічного нормативу є досить жорсткими для виробництва, але його дотримання необхідно для гарантії підвищення ефективності та стійкості конкурентних переваг підприємства. Для використання обраного методу необхідно розробити динамічні нормативи для кожної складової потенціалу підприємства.

Перше місце серед цілей підприємства посідає прибуток як основний показник діяльності підприємства. Зростання прибутку зазвичай забезпечується збільшенням доходів підприємства, які повинні збільшуватись більш швидкими темпами ніж темпи росту власного капіталу. Складовими капіталу підприємства є оборотні та необоротні активи. Необоротні активи оновлюються значно повільніше ніж оборотні, що пояснюється довгостроковим використанням дорожньо-будівельної техніки, будівель та споруд. Темпи зростання оборотних активів повинні бути меншими, ніж темпи росту власного капіталу та більшими, ніж темпи росту необоротних активів. Зазвичай підприємство має кредиторську заборгованість та поточні зобов'язання, для своєчасного погашення яких підприємство повинно мати певну суму, що носить назву «забезпечення наступних витрат та платежів». Цієї суми повинно вистачати для погашення як поточних так і довгострокових кредиторських зобов'язань, відповідно її темпи росту повинні перевищувати темпи росту поточних зобов'язань, які повинні перевищувати темпи росту кредиторської заборгованості, оскільки остання має тенденцію збільшувати суму боргу підприємства. Пропонується об'єднати показники та представити залежність їх темпів росту у вигляді динамічного нормативу фінансових ресурсів:

$$T^{ЧП} > T^{Дм.п.} > T^{ВК} > T^{ОА} > T^{НА} > T^{Зв.п.} > T^{ПЗ} > T^{КЗ}, \quad (1)$$

де $T^{ЧП}$, $T^{Дм.п.}$, $T^{ВК}$, $T^{ОА}$, $T^{НА}$, $T^{Зв.п.}$, $T^{ПЗ}$, $T^{КЗ}$ – відповідно темпи росту чистого прибутку, доходів майбутніх періодів, власного капіталу, оборотних активів, необоротних активів, забезпечення наступних витрат та платежів, поточної та кредиторської заборгованості.

Аналогічним чином було розроблено динамічні нормативи інших складових потенціалу підприємств дорожнього господарства (таблиця 1).

Таблиця 1

Динамічні нормативи ресурсів підприємств дорожнього господарства

Назва складової потенціалу	Динамічний норматив	Умовні позначення
1. Технологічні ресурси	$T^{ОА} > T^{ВЗ} > T^{НВ} > T^{ПВ} > T^{Знос} > T^{В}$ м.п.	$T^{ОА}$, $T^{ВЗ}$, $T^{НВ}$, $T^{ПВ}$, $T^{Знос}$, $T^{Вм.п}$ – темпи зростання оборотних активів, виробничих запасів, незавершеного виробництва, первісної вартості та зносу обладнання, витрат майбутніх періодів.
2. Матеріальні ресурси	$T^{ВЗ} > T^{НВ} > T^C > T^{МВ}$	T^C , $T^{МВ}$ - темпи зростання собі вар-тості продукції, матеріальних витрат
3. Кадрові ресурси	$T^{ЧП} > T^{Др.п.} > T^{Пр} > T^{ССЧ} > T^{Зв}$	$T^{ЧП}$, $T^{Др.п.}$, $T^{Пр}$, $T^{ССЧ}$, $T^{Зв}$ – темпи росту чистого прибутку, доходу від реалізації продукції, кількості прийнятих працівників, середньо спискової кількості та кількості звільнених працівників.
4. Маркетингові ресурси	$T^П > T^{Др.п.} > T^{МД} > T^{Збут}$	$T^П$, $T^{МД}$, $T^{Збут}$ – темпи зростання маркетингових і збутових витрат
5. Організаційні	$T^{ВП} > T^{Др.п.} > T^{Ча.у.} > T^{Пр} > T^{Нр} > T$	$T^{ВП}$, $T^{Ча.у.}$, $T^{Пр}$, $T^{Нр}$, $T^{АВ}$, $T^{ВОП}$, $T^{Вм.п}$ –

ресурси	$AB > T^{BOII}$	темпи росту валового прибутку, чисельності апарату управління, кількості прийнятих та нереалізованих рішень, аміні-стративних витрат, витрат на оплату праці.
6. Технічні ресурси	$T^{ЧД} > T^{Совф} > T^{Прогр} > T^{Sp} > T^{ЗКО} > T^{КПавт} > T^{КПзаг} > T^{КПмех}$	$T^{ЧД}, T^{Совф}, T^{Прогр}, T^{Sp}, T^{ЗКО}, T^{КПавт}, T^{КПзаг}, T^{КПмех}$ – темпи зростання чистого доходу, вартості основних виробничих фондів, кількості прогресивного обладнання, кількості обладнання з терміном експлуатації до 5 років, загальної кількості обладнання, кількості працівників на автоматизованих операціях, загальної кількості працівників та кількості працівників, зайнятих на механізованих операціях.

Таким чином, були обґрунтовані динамічні нормативи для кожної складової потенціалу підприємств дорожнього господарства, дотримання яких забезпечить їх конкурентні переваги.

Список використаних джерел

1. Сыроежин И.М. Совершенствование системы показателей эффективности и качества / Сыроежин И.М. – М.: Экономика, 1980. – 346 с.
2. Догадайло Я.В. Методичні основи аналізу конкурентних переваг підприємства / Я.В. Догадайло, Г.О. Паутова // Научные ответы на вызовы современности: менеджмент, юриспруденция: монография. – Одесса: КУПРИЕНКО СВ. - 2016. – С.104-117.

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ФУНКЦІЇ КОНТРОЛІНГУ

Догадайло Яна Вікторівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний автомобільного-дорожній університет

Калина Наталія Андріївна,

студентка,

Харківський національний автомобільного-дорожній університет

Складність, нестабільність середовища підприємства обумовлюють необхідність пошуку підходів, технологій, методів управління, що дозволять ефективно керувати в умовах, що склалися. Контролінг дозволяє ефективно функціонувати саме в таких умовах, але для його впровадження перш за все необхідно визначитися з сутністю поняття «Контролінг». Автори вважають, що для більш точного визначення сутності поняття «контролінг» необхідно мати чітке уявлення про принципи та функції контролінгу, оскільки вона повинна відповідати останнім.

Під принципами контролінгу розуміються загальні вимоги до побудови контролінгу на підприємстві згідно його економічної сутності. Для досягнення поставленої мети підприємству необхідно керуватися відповідними принципами контролінгу. Для уточнення принципів контролінгу авторами було здійснені дослідження поглядів на перелік принципів

таких вчених як: Ю. П. Аніскін, І. А. Маркіна, Г. С. Панченко, Н. Г. Данилочка, А. М. Михайлова, М. В. Тарасюк, І. Б. Гусева, М. С. Пушкар, К. М. Азізова, О. Т. Тищенко, Н. П. Шульга, М. Максимова, О. О. Гасило, І. І. Цигилик, С. Ю. Беляєв. За результатами досліджень було виявлено, що за деякими принципами єдність існує: принцип своєчасності (співпадіння 53%), документування (40%), регулярності (20%), інтегрованості (20%) та принцип руху і стійкості (20%). Саме ці принципи на думку авторів можна розглядати як основні. Отже обрані принципи є основними та урахуваними думки усіх провідних спеціалістів в галузі контролінгу. Саме цих принципів необхідно дотримуватися при впровадженні контролінгу на підприємстві незалежно від специфіки діяльності, яку вони здійснюють.

Серед фахівців, що займаються проблемами контролінгу, немає чіткої і єдиної думки щодо функцій контролінгу, головним аргументом при виділенні комплексу функцій контролінгу є суть його концепції та його мета [1]. Кількісний та якісний склад функцій контролінгу залежить від умов функціонування підприємства, які постійно змінюються. Дослідниками був проведений порівняльний аналіз різних поглядів на склад переліку функцій контролінгу [1-8], було виявлено, що єдності думок не існує як до їх кількісного, так і якісного складу. Розглядається в основному від двох до восьми функцій контролінгу, іноді набагато більше (таблиця). В середньому дослідниками розглядається п'ять функцій контролінгу. Співпадіння думок від 50% склали за чотирма функціями: інформаційна (88%), коментуюча (50%), аналітична (50%), обліково-контрольна (50%). З координування та планування відсоток співпадіння складає лише відповідно тридцять вісім та двадцять п'ять відсотків, але на погляд автора досягнути цілі неможливо без планування та координування тому їх теж необхідно розглядати як основні. Крім аналізу і констатації поточного положення справ, на підприємстві повинна проводитися робота з покращення економічної діяльності, тобто повинен йти «процес безперервних покращень», тому доцільно додати функцію розвитку. Дослідниками визначено, що при організації впровадження контролінгу на підприємстві необхідно забезпечити виконання семи функцій контролінгу: інформаційної; аналітичної; планування; обліково-контрольної; координаційної; коментуючої та розвитку (що передбачає здійснення процесу безперервних покращень в підприємстві).

Таблиця 1

Порівняльний аналіз підходів до виділення функцій контролінгу

№ з/п	Назва функції	Номер літературного джерела								% співпадіння
		5	2	7	3	4	1	8	6	
1.	Інформаційна	x	x	x		x	x	x	x	88
2.	Коментуюча				x	x	x		x	50
3.	Аналітична	x				x	x		x	50
4.	Обліково-контрольна	x				x	x		x	50
...	...									
16.	Прогнозування								x	13
Всього		5	2	3	4	4	5	5	8	

Таким чином, в результаті проведених досліджень одержав подальший розвиток перелік функцій контролінгу шляхом додавання функції розвитку. Всі функції взаємопов'язані між собою и лише у комплексне їх виконання забезпечить довготривале існування підприємства в ринкових умовах.

Список використаних джерел

1. Петренко С. Н. Контроллинг: учебное пособие / С. Н. Петренко. – К.: Ника- Центр, Эльга, 2004. – 341 с.

2. Давидович І. Є. Управління витратами: навч. посіб.] / Давидович І. Є. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 320 с.
3. Королева Л.П. Формирование системы контроллинга на промышленном предприятии: дис. канд. экон. наук: 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством. – Саранск.: РГБ ОД, 2007. – 238 с.
4. Маркіна І.А. Контролінг для менеджерів. Навчальний посібник./ І. А. Маркіна, О. М. Таран –Лала, М.В. Гунченко. – К.: Центр учбової літератури. – 2013. – С.304.
5. Млинко І. Б. Функції контролінгу маркетингової діяльності підприємства/ І. Б. Млинко // Маркетинг та логістика в системі менеджменту- 2006.- 265 с.
6. Рибак О.В. Формування механізму контролінгу в управлінні результативною діяльністю підприємства: дис. на здобуття наук. ступеня канд. экон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / О.В. Рибак. – Хмельницький, 2014.– 248 с.
7. Теплякова Т. Ю. Контролінг: учебное пособие / Теплякова Т. Ю. – Ульяновск : УлГТУ, 2010. – 142 с.
8. Шешукова Т. Г. Теория и практика контроллинга: учебное пособие / Т. Г. Шешукова, Е. Л. Гуляева. – М.: Финансы и статистика. – 2008. –176 с.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ БЮДЖЕТУВАННЯ ЗІ СТРАТЕГІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА

Догадайло Яна Вікторівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний автомобільного-дорожній університет

Мироненко Владислав Володимирович,

студент,

Харківський національний автомобільного-дорожній університет

На сьогодні, бюджетування викликає неабияке зацікавлення не лише у науковців та дослідників, а й у менеджерів, фахівців, підприємців. Бюджетування являє собою управлінську технологію, яка дає змогу зв'язати діяльність підприємства з його стратегічними цілями, аналізувати і прогнозувати виконання планів підприємства. Здійснивши аналіз методичних підходів постановки бюджетування на підприємстві було виявлено, що лише Хруцьким В.Є. [1] запропоновано чітку схему бюджетування, яка передбачає реалізацію трьох етапів – технології, організації та автоматизації бюджетування. Технологія є основним етапом постановки бюджетування від якості якого залежать наступні етапи. Технологія бюджетування включає п'ять складових – цілі та задачі, види бюджетів, схеми консолідації, формати бюджетів та принципи. Авторами пропонується додати до даного переліку ще збалансовану систему показників, це дозволить зв'язати бюджетування зі стратегією розвитку підприємства та розкрити шляхи складання бюджетів. Але, невирішеним питанням є те, які саме показники результативності дозволять відстежити реалізацію стратегії підприємства та коректувати її у відповідності зі змінними умовами середовища, забезпечуючи в той же час основу для планування та оцінки виконання бюджетів підприємства. Тому метою роботи є розробка збалансованої системи показників для підприємств дорожнього господарства, яка дозволить зв'язати бюджетування зі стратегією розвитку підприємства та стане методичною основою для розробки форматів основних бюджетних документів.

Авторами збалансованої системи показників є Роберт Каплан та Девід Нортон. Ця система показників за основу використовує фінансові показники, як основний критерій

оцінки результатів діяльності підприємства, однак при цьому також акцентує увагу на показниках і не фінансового характеру, які оцінюють задоволеність клієнтів і акціонерів, ефективність внутрішніх бізнес-процесів, потенціал співробітників, та забезпечує збалансований підхід до оцінки матеріальних та нематеріальних активів підприємства [2,3]. В класичному варіанті, вона включає чотири складові – фінанси, клієнти, внутрішні бізнес-процеси та навчання і розвиток [2,3]. Аспект «фінанси» містить фінансово-економічні показники діяльності підприємства, які відображають стратегічні цілі його власників. Аспект «клієнти» містить інформацію про ставлення клієнтів до підприємства, а також інформацію про динаміку ринку. Аспект «внутрішні бізнес-процеси» призначений виміряти ефективність виконуваних на підприємстві бізнес-процесів. Аспект «навчання та розвиток» необхідний для оцінки забезпеченості підприємства трудовими ресурсами, рівня їх якості [2,3].

Розробка збалансованої системи показників пов'язана із вибором стратегії розвитку підприємства. Найбільш доцільним для вибору стратегії розвитку підприємства є SWOT-аналіз, за допомогою якого можна визначити чотири різновиди стратегії: стратегія «Максі-Максі» – стратегія, яка використовує сильні сторони підприємства для реалізації зовнішніх можливостей підприємства; стратегія «Максі-Міні» – стратегія, яка використовує сильні сторони підприємства для знешкодження зовнішніх загроз; стратегія «Міні-Максі» – стратегія, спрямована на мінімізацію слабких сторін підприємства внаслідок використання зовнішніх можливостей та стратегія «Міні-Міні» – стратегія, спрямована на мінімізацію слабких сторін підприємства і уникнення зовнішніх загроз.

Для формування збалансованої системи показників доцільно використати метод експертних оцінок. Експертам було запропоновано проранжувати окремі показники, які характеризують результативність кожної зі стратегій розвитку та обрати показники, найбільш доцільні для використання підприємствами дорожнього господарства. В результаті проведеного дослідження, було виявлено, що експерти обрали наступні показники:

1) стратегія «Максі-Максі»: обсяг робіт, виконаних власними силами; сума виручки, яка може бути отримана в результаті залучення нових матеріалів та обладнання; індекс росту доходів у плановому періоді; середній розмір виручки на взаємодію із замовником; частка ринку підприємства в цільовому ринковому сегменті; загальний прибуток в розрахунку на одного замовника; середній рівень задоволеності клієнтів;

2) стратегія «Максі-Міні»: кількість функціональних особливостей даного підприємства, які мають перевагу над конкурентами; рентабельність використаного капіталу; рентабельність власного капіталу; коефіцієнт ритмічності; механоозброєність праці; енергоозброєність виробництва; фондоозброєність; задоволеність замовників даного сегменту ринку;

3) стратегія «Міні-Максі»: продуктивність праці; рентабельність активів; коефіцієнт абсолютної ліквідності; коефіцієнт поточної ліквідності; запас фінансової міцності; коефіцієнт швидкої ліквідності; фактор операційного важелю; коефіцієнт фінансового леверіджу; коефіцієнт оновлення основних фондів; коефіцієнт зносу;

4) стратегія «Міні-Міні»: рентабельність продукції; оборотність коштів, вкладених в оборотні активи; коефіцієнт фінансової незалежності; коефіцієнт покриття; коефіцієнт придатності основних фондів; якість виконаних робіт; коефіцієнт, що характеризує прибутковість клієнта; заборгованість підприємства.

Таким чином, розроблено систему підконтрольних показників підприємств дорожнього господарства, що передбачає застосування збалансованої системи показників відповідно до існуючої стратегії підприємства. Вибір стратегії підприємства здійснюється на підставі використання SWOT-аналізу. Розроблена збалансована система підконтрольних показників відповідає вимогам щодо побудови та збалансованості системи підконтрольних показників.

Список використаних джерел

1. Хруцкий В.Е. Внутрифирменное бюджетирование: Настольная книга по постановке финансового планирования / В.Е. Хруцкий, В.В. Гамаюнов. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 464 с.
2. HBR's 10 Must-Reads on Strategy. - Boston: HBR, 2011. - 143 p.
3. Kaplan R.S. The Strategy – Focused Organization: How Balanced Scorecard Companies Thrive in the New Business Environment / R.S. Kaplan, P.P. Norton. – Boston: Harvard Business School Press, 2001. – 352 с.

СТАЛИЙ РОЗВИТОК МІСЬКИХ ТРУБОПРОВІДНИХ СИСТЕМ У ЧАСІ ТА ПРОСТОРІ

Дядюн Сергій Васильович,

кандидат технічних наук, доцент,

Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова

Трубопровідні системи відносяться до класу безперервно еволюціонуючих систем, розвиток яких здійснюється як в часі, так і в просторі. Процеси споживання цільового продукту (ЦП) є, як правило, нестационарними стохастичними процесами, що містять детерміновані монотонно зростаючі тренди, які характеризують загальну тенденцію до зростання як числа споживачів, так і обсягів споживання ними ЦП. Більш того, вплив на ці процеси величезної кількості неконтрольованих зовнішніх (метеорологічних, хронологічних, організаційних) чинників призводить до появи в них періодичних компонент, параметри яких змінюються у часі [1].

Таким чином, процес розвитку ТС у часі необхідно розглядати як керований процес розвитку структури мережі і зміни її параметрів з метою виконання нею свого основного функціонального призначення.

Наявність в процесах споживання цільового продукту ЦП трьох основних компонент (поліноміального тренду, полігармонічних компонент і випадкового шуму) призводить до необхідності побудови трирівневої схеми управління поточкорозподілом у ТС [1]:

- управління розвитком ТС; полягає в цілеспрямованому розвитку структури і параметрів системи, що забезпечує відстеження поліноміального тренду; зводиться до вирішення і реалізації задач реконструкції та проектування в умовах розвитку;

- планування режимів транспорту і розподілу ЦП в ТС; забезпечує цілеспрямоване відстеження полігармонічних трендів за рахунок зміни структури і параметрів існуючої мережі;

- стабілізація режимів; забезпечує компенсацію впливу шумовий складової в процесах споживання ЦП.

Вимога певних тимчасових витрат для реалізації управляючих дій на розглянутих етапах управління призводить до необхідності використання на кожному з цих етапів дискретного способу управління. Таким чином, увесь інтервал управління розбивається на дискрети (кванти), що визначаються точністю апроксимації відповідних компонент (поліноміальних, полігармонічних, шумових) процесів споживання ЦП і часом реалізації управління на кожному з етапів [1].

Дискретність управління дозволяє представити цей процес на кожному етапі у вигляді послідовної багатокрокової процедури прийняття рішення.

Розвиток ТС у просторі є наслідком загальної тенденції зростання споживання ЦП на потреби населення і промисловості. Все це призводить до появи нових, рознесених у просторі споживачів і до необхідності збільшення пропускної здатності існуючих ТС.

На прикладі таких важливих трубопровідних систем як системи водопостачання (СВ) було зроблено цілий ряд досліджень щодо підвищення якості і ефективності їх функціонування.

Підвищення якості та ефективності функціонування СВ може бути досягнуто за рахунок вдосконалення принципів їх проектування та реконструкції. Розглянемо один з таких принципів вдосконалення проектування СВ - шляхом використання регулюючих ємностей між зонами водопровідної мережі [2; 3; 4].

Запропонована[2] багаторівнева (зонна) структура проектування СВ, що дозволяє кожен з рівнів розглядати незалежно від інших, тобто окремі рівні якої були б розв'язані між собою. В результаті цього кожна зона є керованою по поточкорозподілу, що істотно спрощує рішення задач розвитку СВ. Як елементи розв'язки пропонується використовувати регулюючі ємності, які служать точками, що зв'язують між собою окремі рівні і окремі зони СВ.

Введення міжзональних регулюючих ємностей у практику проектування і реконструкції СВ дозволяє[4] значно підвищити якість забезпечення водою споживачів за рахунок використання внутрішніх резервів системи. Запропоновані принципи вдосконалення проектування СВ мають наступні переваги[2;4]: забезпечують можливість використання для регулювання нерівномірності водоспоживання запаси води інших зон і міжзональних регулюючих ємностей; сприяють зниженню надлишкових напорів в мережах та зменшенню витоків води і, як наслідок, скороченню непродуктивних витрат і витоків в мережах, а також зменшенню ймовірності виникнення аварійних ситуацій; забезпечують зменшення витрат електроенергії та загальної подачі води в мережу; підвищують живучість СВ. Крім того, наявність регулюючої ємності в СВ дозволяє стабілізувати режими роботи насосних станцій, зменшивши діапазони зміни їх режимних параметрів і підвищивши к.п.д. їх роботи.

Розроблено імітаційні моделі [3] процесів функціонування СВ спільно з регулюючими ємностями, які використовуються для оцінки ефективності запропонованих принципів вдосконалення проектування СВ. Проведено порівняльний аналіз значень критеріїв якості та ефективності функціонування СВ при наявності різних видів регулюючих ємностей і без них. Результати імітаційного моделювання[3] реальної СВ підтверджують доцільність використання міжзональних регулюючих ємностей в практиці проектування і реконструкції СВ.

Таким чином, як в існуючих, так і у реконструйованих і знову проектованих СВ достатньо внутрішніх резервів для підвищення якості та ефективності їх функціонування. Широке їх використання на практиці дозволить дати значний народногосподарський ефект.

Список використаних джерел

1. Евдокимов, А. Г. Оперативное управление потокораспределением в инженерных сетях / А. Г. Евдокимов, А. Д. Тевяшев. – Харьков, Вища школа, 1980. – 144 с.
2. Евдокимов А.Г., Дядюн С.В., Бойко Э.Д., Глуховский И.И. Система водоснабжения. Изобретение А.с. №4631749/23-33 от 25.07.1989 г.
3. Новицкий Н.Н., Сухарев М.Г., Тевяшев А.Д., Дядюн С.В. и др. Трубопроводные системы энергетики. Методические и прикладные проблемы математического моделирования. Изд-во "Наука", Новосибирск, 2015, 476с.
4. Дядюн С.В. Совершенствование принципов проектирования и реконструкции систем водоснабжения. // Сб. «Методические вопросы исследования надежности больших систем энергетики». Вып. 61. «Проблемы исследования и обеспечения надежности либерализованных систем энергетики». – Иркутск, 2012, с. 426-433.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД В СФЕРІ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ І РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Запорожець Анна Олександрівна,

студентка,

*Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії
державного управління при Президентіві України*

Ефективність діяльності економічних суб'єктів в сучасних умовах ринкового середовища визначається їх стратегією, як однією з функцій управління. При цьому якщо підприємство орієнтовано на існування впродовж довго періоду часу, то горизонт передбачення, і відповідно до нього план діяльності, повинен бути максимально розширено. Організації, які приділяють увагу питанням стратегії, виявляються більш конкурентоздатними і стійкими. Створюючи стратегію, керівництво підприємства буде майбутнє компанії, формулює основні постулати, що включають місію, бачення, корпоративну культуру.

На підставі усіх перерахованих унікальних цінностей компанії розробляється стратегічний план, реалізація якого дозволить підприємству досягнути мети його функціонування, будь-то збільшення прибутковості, розширення зон впливу або впровадження нових продуктів та послуг. Недостатній досвід щодо розробки стратегій в Україні, неможливість шаблонного застосування досвіду іноземних компаній, застарілі способи планового методу роботи, стимулюють кожного керівника до самостійного пошуку нових, унікальних способів розробки стратегії для свого бізнесу.

Метою статті є дослідження та систематизація накопичених міжнародною практикою методів формування стратегій з метою їх використання в Україні.

Стратегічне планування являє собою процес визначення цілей організації і їхніх змін, ресурсів для їхнього досягнення і політики, спрямованої на придбання і використання цих ресурсів [1].

Стратегічний план, з одного боку, повинний бути зорієнтований на віддалену перспективу, а з іншого боку – досить гнучким, щоб при необхідності можна було внести в нього зміни. Практично це програма діяльності підприємства протягом тривалого часу; її необхідно пристосовувати до постійно мінливої ділової і соціальної обстановки [3].

Враховуючи різноманітні погляди вчених на розуміння стратегії і сучасні управлінські тенденції, пропонуємо наступне визначення стратегії – це перспективне бачення факторів та умов, котрі можуть вплинути на функціонування підприємства, свідоме визначення його діяльності, що спрямоване на розвиток.

Світовий історичний досвід незаперечно доводить, що ефективний і стійкий розвиток підприємств у різних сферах бізнесу досягається за рахунок оперативного використання у своїй господарській діяльності відкриттів, винаходів, і інших інновацій, що забезпечують стратегічні конкурентні переваги на ринку. Саме тому підприємства застосовують стратегію наступу, адже особливістю стратегії є активна участь співробітників фірми у створенні та впровадженні інновацій, що так необхідно для підприємств.

Для реалізації наступальної інноваційної стратегії необхідно:

- керівникам підприємства мати інноваційне мислення;
- мати персонал творчого складу і високої кваліфікації;
- гарне знання ринку і маркетингових методів;
- мати можливість розподілу ризику;
- обґрунтовано вибрати ефективну інновацію;

- скласти план і провести велику організаторську роботу з упровадження нововведення [4].

Наступальна інноваційна стратегія має кілька різновидів, серед яких можна виділити три основні:

1. Стратегія досягнення переваг по витратах за рахунок більш дешевого виробництва і збуту продукції. Масове виробництво дозволяє мінімізувати постійні витрати і встановлювати низькі ціни.

2. Стратегія орієнтації на нові ринки — найбільш ризикована і дорога; припускає розробку нових товарів і освоєння нових ринків одночасно, що дозволяє знизити залежність підприємства від одного продукту чи асортиментної групи і виявити найбільш ефективну сферу діяльності.

3. Стратегія орієнтації на конкретний сегмент ринку досягається через низькі ціни, шляхом контролю витрат і концентрації зусиль на декількох товарах, призначених для особливих груп споживачів. Унікальність товару досягається за рахунок підвищення його якостей і специфічних споживчих властивостей [5].

Світовий досвід свідчить: на основі загальних принципів кожне підприємство обирає ту чи іншу систему, робить акцент на окремих сторонах діяльності підприємства, вводячи цей орієнтир як основу планування.

Варто зазначити, що будь-яка найкраща стратегія, нічого не варта без прийняття її колективом, тому спосіб створення корпоративної стратегії - це створення її силами власних співробітників, коли для розробки стратегії залучаються не лише топ-менеджери, але й ключові співробітники. У цьому випадку крім бачення і місії компанії, з'являється команда з її впровадження.

Основні позитивні зміни, які відбудуться при впровадженні стратегічного планування:

- визначається генеральна мета існування компанії;
- спрощується спосіб прийняття рішень: будь-які можливості/загрози аналізуються з точки зору впливу даної події на генеральну мету;
- співробітники стають самостійними і самовмотивованими: час на те, щоб пояснити нові завдання зводиться до мінімуму;
- клієнти перетворюються на стратегічних партнерів [2].

Саме стратегічне планування може стати тим дієвим інструментом сучасного управління, завдяки якому підприємства зможуть піднятися, стабілізувати свою діяльність і одержати необхідний імпульс для подальшого розвитку.

Узагальнюючи вищезазначене, можна стверджувати, що стратегія як спосіб дій стає необхідною в ситуації, коли для прямого досягнення основної мети недостатньо наявних резервів ресурсів.

Список використаних джерел

1. Бобров В.Я. Основи ринкової економіки і підприємництва: Підручник. / В.Я. Бобров. – К., Вища школа, 2003. – 506 с.
2. Владимірова Л.П. Прогнозирование и планирование в условиях рынка: Учеб. пособие. / Л.П.Владимірова. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательско-торговая корпорация “Дашков и К”, 2003. – 400 с.
3. Пастухова В.В. Стратегічне управління підприємством: філософія, політика, ефективність: Монографія. / В.В. Пастухова. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2002.– 302 с.
4. Романенко О. Системний підхід до стратегічного аналізу на промислових підприємствах / О. Романенко // Економічний аналіз. – 2012. – 640 с.
5. Шершньова З.Є. Стратегічне управління: Підручник / З. Є. Шершньова. - Київський національний економічний ун-т. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2004. – 700 с.

СКЛАДОВІ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ В МІСТАХ

Карлова Олена Анатоліївна,

доктор економічних наук, професор,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Козак Сергій Вікторович,

магістрант,

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Житлове будівництво є індикатором розвитку економіки держави, регіону, дієвою галуззю матеріального виробництва, яка створює умови для динамічного розвитку міст. Головною функцією житлового будівництва є створення основних фондів невиробничого призначення для покращення якості життя населення України. Будівельна продукція має свої особливості, які пов'язані із великої тривалістю виробничого циклу, високою матеріаломісткістю та трудомісткістю, ціни на будівельну продукцію встановлюються на окремі види будівельно-монтажних робіт або закінчені елементи будівництва, відмінності за місцевими умовами, в яких будуються конкретний об'єкт та ін.

Виділимо наступні основні особливості підприємств будівельної галузі:

- територіальна прив'язаність до регіону, в якому знаходиться будівельне підприємство. Територіальний чинник включає можливість залучення до конкурсних торгів у певному регіоні, платоспроможність замовників, роль клімату та місцевих умов, які зумовлюють сезонний характер будівництва;

- діяльність будівельних підприємств є різномірною – включає інвестиційну, здачу в оренду майна, безпосередньо будівництво, продаж готової продукції та інші види, тобто для будівельних підприємств існує необхідність здійснювати повний об'єм діяльності без залучення співвиконавців для досягнення швидких та ефективних результатів;

- будівельні підприємства різняться за обсягами діяльності, формами власності, організаційно-правовими формами.

У зв'язку із цими особливостями автор можна згрупувати будівельні підприємства по ознакам:

- територіальна приналежність до певного регіону;
- види діяльності;
- обсяги діяльності.

В Україні немає будівельних підприємств, які працюють в декількох містах одночасно, в основному територіальну базу складає одне місто. Для аналізу сучасного стану та порівняння показників діяльності підприємств будівельної галузі в частині житлового будівництва потрібно інформацію згрупувати за наступними показниками: об'єми виконаних будівельних робіт, введення в експлуатацію житла та інвестиції в основний капітал в житлове будівництво. На основі цих показників можна порівнювати темпи зростання будівництва в регіонах України. Для вибору підприємств з метою оцінки їх конкурентоспроможності необхідно визначити поняття «будівельне підприємство» та виокремити його від поняття «підприємство будівельного комплексу», оскільки поряд із поняттям будівельної галузі використовується поняття «будівельний комплекс», однак ці терміни не можна ототожнювати. Комплекс – група взаємопов'язаних галузей, підгалузей, підприємств, що виробляють продукцію єдиної природи. Будівельний комплекс – сукупність галузей, виробництв і організацій, які характеризуються тісними стійкими економічними, організаційними, технічними і технологічними зв'язками в отриманні кінцевого результату – забезпечення виробництва основних фондів народного господарства. Як видно з наведеного визначення, «підприємство будівельного комплексу» – досить широке поняття, яке включає власне будівельні підприємства, а також підприємства, що забезпечують допоміжну діяльність з виробництва та реалізації будівельної продукції.

Вчені [1, 2, 3] розглядають будівельний комплекс як інвестиційно-будівельний комплекс, – сукупність суб'єктів господарської діяльності, інститутів, які втягнуті в процеси інвестування, будівництва, експлуатації та споживання об'єкту нерухомості, які пов'язані єдиними технологічними або економічними ризиками [1], тим самим підкреслюється значна роль інвестиційної діяльності в будівництві.

В роботі [3] представлена структура сучасного будівельного комплексу, який складається з таких трьох елементів: виробнича діяльність (об'єм продукції та послуг, які може виробляти комплекс), господарська діяльність (об'єм продукції та послуг, які необхідні для розвитку економіки держави або приватного підприємства), інституційна діяльність (пов'язана з інвестиціями в основний капітал, господарське та нормативно-законодавче забезпечення). Із цього слід, що будівельний комплекс – досить широке поняття, яке включає безпосередньо будівельну діяльність та діяльність, що пов'язана із інвестуванням в будівництво та забезпеченням господарської діяльності.

Виділяють суб'єкти інвестиційно-будівельного комплексу: споживачі, органи влади, генеральні підрядники, будівельно-монтажні організації (субпідрядники), банки, інвестори, девелопери, науково-дослідницькі центри, учбові організації, технічні замовники, проектні інститути та бюро, регіональні інженерні відомства, дослідники (інженерні дослідження в будівництві), ріелтори, транспортно-логістичні компанії, виробники (постачальники) матеріалів, орендодавці будівельних машин та обладнання, реєстратори прав, оператори управління нерухомістю, інформаційні органи, страхові компанії, саморегулюючі організації та галузеві асоціації. Всі ці суб'єкти безпосередньо впливають на будівельні підприємства, можуть виступати як підрозділи головного підприємства, бути окремими підприємствами в складі інвестиційно-будівельного комплексу, однак самі не виробляють готову будівельну продукцію для кінцевих споживачів. З цього слід, що будівництво є видом економічної діяльності, яка знаходиться на стику декількох сфер економіки, і його можна розглядати не просто як галузь, а як один із комплексів народного господарства. Отже, слід визначити, які саме підприємства є будівельними. За класифікацію КВЕД (розділ F) будівельна діяльність включає: будівництво будівель, споруд, спеціалізовані роботи. З цього слід, що до будівельні підприємства – підприємства, які безпосередньо займаються зведенням будівель та споруд, виконують будівельні роботи та головним кінцевим продуктом яких є одиниця площини нерухомості.

Від ефективності діяльності будівельних підприємств залежить ефективність економіки держави в цілому, оскільки будівельні підприємства є основними споживачами підприємств з добування та виробництва будівельних матеріалів, продуктів банківського кредитування, будівництво створює нові виробничі площини та робочі місця. Будівництво має певну структуру суб'єктів, якими виступають інвестор, замовник (забудовник) і користувач об'єкта капітального будівництва. Оскільки саме будівельні підприємства виробляють продукцію для безпосереднього використання кінцевими споживачами, саме вони заслуговують на пильну увагу і всебічне вивчення.

Список використаних джерел

1. Бурмака М. М. Управління розвитком підприємства (на прикладі підприємств будівельної галузі) : монографія / М. М. Бурмака, Т. М. Бурмака. – Харків : ХНАДУ, 2011. – 204 с.
2. Мешков А. В., Ментель О. Ю. Удосконалення інструментів оцінки інвестиційної привабливості підприємства у відповідності до сучасних проблем ринку і змін чинного законодавства. Проблеми економіки № 4, 2014. – с. 298- 304.
3. Залуніна О.М. Огляд управлінських складових стратегічного планування будівельної галузі // Вісник СумДУ.— 2012.— № 1.— С. 122-128.

РОЗРОБКА КОМПЛЕКСУ МАРКЕТИНГУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Кіктенко Руслан Дмитрович,
студент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Головна мета розроблення компанією комплексного маркетингу – забезпечити їй стійкі конкурентні переваги задля завоювання стабільних позицій на ринку. Сутність комплексного маркетингу полягає в оперативному реагуванні на зміни становища на ринку. Такої оперативності можна досягти, виконавши глибокий економічний аналіз і комерційні розрахунки з використанням сучасних економіко-математичних методів. Велику роль у розробці комплексного маркетингу відіграють практичний досвід та інтуїція маркетолога. Останніми роками перелік складових комплексу маркетингу доповнюються такими елементами, як людський фактор, матеріальне підтвердження товару, процес тощо. Нині цей перелік може налічувати від чотирьох до шістнадцяти компонентів [1].

Першою і найважливішою складовою комплексу маркетингу, яку підприємство розробляє для свого цільового ринку, є товар. Важливе значення має створення привабливої упаковки товару, використання ефективного товарного знаку, його офіційна реєстрація. Розробляючи товар як комплексне поняття, можна сприймати його на трьох рівнях: товар за задумом, товар у реальному виконанні, товар із підкріпленням. Перший рівень відображає ту потребу, яку товар задовольняє, ту вигоду, яку отримує споживач при його використанні. На другому рівні товар сприймається як реально створений виріб із конкретними властивостями і характеристиками. Позиції товару також можуть бути суттєво підкріплені додатковими послугами і вигодами – це відображає третій рівень товару.

Одним із важливих елементів розроблення товару є упаковка, яка в умовах розвинутого ринку стає дедалі дієвим інструментом маркетингу, складовою іміджу підприємства і предметом новаторського пошуку. До упаковки також належать етикетка та укладка. Етикетка містить назву продукту, товарний знак, штрих-код, вміст товару, рекламні матеріали, інструкції для зберігання і використання. Якщо є необхідність, до упаковки додають укладки – детальні інструкції, щодо того, як користуватися складною продукцією.

Виважена цінова політика значно впливає на ринковий успіх підприємства. Ціни часто змінюються протягом життєвого циклу товару: від високих – для залучення покупців товарів, які орієнтуються на престиж, до низьких, розрахованих на масовий ринок. Ціни тісно пов'язані з іншими складовими комплексу маркетингу підприємства, передусім із самим товаром, його якісними характеристиками, рівнем сервісу. Рівень цін пов'язаний також з обраною системою розподілу товару і витратами на його просування. Коригування цінової політики підприємства передбачає прийняття великої кількості стратегічних і тактичних рішень.

В умовах насиченого ринку недостатньо розробити новий якісний товар, встановити на нього оптимальну ціну і вибрати ефективні канали розподілу. Дедалі більшої ваги набуває складова комплексу маркетингу – методи просування товару, тобто сукупність маркетингових рішень, пов'язаних з комунікативністю. Система маркетингових комунікацій підприємства спрямована на інформування, переконання, нагадування споживачам про його товар, підтримку збуту, а також створення позитивного іміджу підприємства [2].

Не треба забувати про основний інструмент ринку – рекламу. В її основі лежить інформація та переконання. Вона, по суті, представляє можливість продавати споживачеві повідомлення про послугу та товар, віддаючи перевагу та відрізняючи від конкурента. Реклама у сучасному світі стає частиною громадського життя, передаючи свіжі новини, суспільні, політичні та благодійні ідеї. Також ефективним методом реклами є дегустація продукції в магазині, водночас продаючи товар зі знижкою. Це дозволить не тільки

збільшити оборот цього товару, але й підняти загальний рівень продажів за рахунок більшої кількості відвідувачів.

Отже, відзначимо що, товар є першою складовою комплексу маркетингу, яку підприємство розробляє для своїх споживачів. Визначне місце в товарній політиці підприємства займають проблеми формування асортименту та його оновлення. Але ж звісно, в побудові комплексу не можуть не враховуватися дії конкурентів, посередників, органів державної влади та посередників.

На мою думку, будь-яка маркетингова діяльність підприємства буде більш ефективною, якщо постійно контролювати дії маркетингових рішень та їх доцільність та ефективність.

Виявлення факторів ризику у сфері управління збутовою політикою повинно здійснюватись на основі постійного моніторингу маркетингового середовища підприємства. З метою нівелювання виявлених ризиків необхідно їх аналізувати з погляду їх імовірності, небезпеки і важливості та на основі цього розробити маркетингові стратегії щодо управління ризиками у сфері управління [3].

Комплекс маркетингу – це універсальний інструмент, який слугує «ключем» майже для будь-якого ринку.

Список використаних джерел

1. Примак Т. О. / Маркетинг: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2004. – 228 с.
2. Економіка Підприємства / Навчальний посібник / (І.В Ковальчук) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1209061347524/ekonomika/analiz_mozhливostey_rinku.
3. Колонтаевский О.П., Лиман Н.Ю. Формування системи стратегічного маркетингу на підприємстві XI Международная научная практична конференція, «Achievement of high school», – 2015. Том 2. Економіки. Софія . «Бял ГРАД-БГ» ООД. – С. 26 – 28.

ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ УРБАНІЗАЦІЇ

Колісник Олена Віталіївна,
студентка,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

У світі все більше людей віддають перевагу життю в міських районах перед сільськими. Станом на 2014 р. 54% населення світу проживало в містах, тоді як ще півстоліття тому цей показник становив 30%, а до 2050 р. прогнозується його зростання до 66%.

Існує значна різноманітність у рівнях урбанізації, досягнутих у різних регіонах. Найбільш урбанізовані регіони включають Північну Америку (станом на 2014 р. 82% проживають у міських районах), Латинську Америку і країни Карибського басейну (80%), Європу (73%). На відміну від цього в Африці та Азії залишаються переважно сільські населені пункти, лише 40 і 48%, відповідно становить населення, що проживає в міських районах. Усі регіони, як очікується, будуть збільшувати темпи урбанізації в найближчі десятиліття. Темпи урбанізації Африки та Азії будуть швидшими, ніж в інших регіонах, і, за прогнозами, до 2050 р. міське населення становитиме 56 і 64% відповідно. Майже половина міських жителів у світі проживають у відносно невеликих населених пунктах із менш ніж 500 тис. жителів, близько 1/8 населення живуть у 28 мегаполісах із населенням більш ніж 10 млн. жителів. Кілька десятиліть тому найбільші світові міські агломерації були розташовані в найрозвиненіших регіонах, але сьогоднішні великі міста зосереджені і на так званому глобальному Півдні [1].

Важливим є дослідження питання економічної складової глобального процесу урбанізації, оскільки міста є центрами економічної діяльності, що найчастіше пов'язують із підвищенням продуктивності. Промисловість і послуги, як правило, зосереджені в міських районах, що приваблює підприємства і кваліфіковану робочу силу. Зосередження фінансового і людського капіталу в одному місці дає змогу підтримувати високий рівень продуктивності за рахунок кращого поділу праці, підвищення внутрішньогалузевої спеціалізації, легкості поширення знань і досвіду, збільшення економії за рахунок масштабу і дешевого транспортування. Крім того, міста є інкубаторами нових ідей і технологій, які можуть прискорити економічний прогрес. Городяни можуть отримати доступ до багатьох переваг міського життя: більш високих заробітків, кращої освіти та охорони здоров'я, доступу до інфраструктури та послуг.

Дослідженням сутності поняття урбанізації з точки зору географічної складової займалися М.Ф. Аверкіна, І.В. Гукалова, Н.В. Омельченко, Д.М. Кузьменко, К.Ю. Сегіда, Є.Н. Перчик та ін. Т.Б. Заставецький розглядає урбанізацію не тільки як геопросторове розміщення населення та розвиток міст, але й завдяки проведеному аналізу праць провідних науковців минулого та сьогодення як історичний процес, що постійно еволюціонує та проходить визначені стадії. Автор виокремлює три історичні еволюційні стадії розвитку урбанізації в Україні [1; 2]. А.Є. Буряченко розглядає урбанізацію в контексті фінансового, демографічного та соціального розвитку. Крім того, автор пропонує розглядати урбанізацію як один із чинників економічного росту, вказуючи на кореляцію між показником рівня урбанізації та деякими показниками макроекономічного розвитку країн [4; 5].

Урбанізація є однією з головних глобальних тенденцій сьогодення та залишиться такою найближчими десятиліттями. З огляду на це, питання урбанізації регулярно обговорюється в рамках програм Організації Об'єднаних Націй (ООН) та її структурних підрозділів. Питання урбанізації є одним із ключових у сформованих Цілях сталого розвитку. Одним із найважливіших видань ООН у даному напрямі є *World Urbanization Prospects*, востаннє опубліковане в 2014 р., яке містить статистичні дані щодо рівня урбанізації у світі, регіонах та окремих країнах [1].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну увагу до урбанізації науковців та міжнародних організацій, серед вітчизняних і зарубіжних учених немає єдиної думки щодо трактування поняття «урбанізація». Більшість науковців визначають поняття урбанізації з точки зору демографічних перетворень. Проте урбанізація, з огляду на вищесказане, є складовою частиною й економічного розвитку, тому визначення урбанізації як економічного процесу є актуальним та потребує вивчення.

Головними дослідниками поняття «урбанізація» є вітчизняні та зарубіжні вчені, які досліджують її з точки зору географічної та демографічної складових. Так, М.Ф. Аверкіна стверджує, що урбанізація як соціально-економічне явище характеризується значним зростанням міст, міського населення, поширенням міського способу життя на все суспільство. Урбанізація – становлення міста саме як міста, спосіб життя населення якого відрізняється від способу життя жителів інших, насамперед сільських населених пунктів. Д.М. Кузьменко, К.Ю. Сегіда урбанізацію розглядають як позитивну тенденцію розвитку світу, як об'єктивний процес, пов'язаний із забезпеченням для все більшого числа жителів планети умов для більш зручного, комфортабельного, здорового життя, для більш повного розвитку здібностей. Урбанізація супроводжується не тільки позитивними змінами в житті людей, але й негативними, зокрема забрудненням навколишнього середовища, перенаселенням території, збільшенням негативних суспільних явищ [7]. Т.Б. Заставецький зазначає, що урбанізація – процес, який виявляється не тільки в збільшенні частки міського населення та зростанні ролі міст у розвитку регіону, але й впливу міст на спосіб життя людей, їхню життєдіяльність, а також на існування всієї зони, прилеглої до міста [1, с. 41–45]. І.В. Гукалова, Н.В. Омельченко визначають урбанізацію як усебічний процес підвищення значимості міст у житті суспільства, результатом якого є відносно збільшення міського населення і формування ієрархічної системи міських поселень як центрів поширення міських

умов життя населення і міської культури в конкретних суспільно-географічних умовах [8, с. 104]. На думку Є.Н. Перцика, урбанізація являє собою багатогранний глобальний процес, що охопив увесь світ, пов'язаний із посиленням у часи науково-технічної революції розвитком і концентрацією виробничих сил і форм соціального спілкування, підвищенням ролі міст та розповсюдженням міського стилю життя на всю мережу населених пунктів [9]. Г.В. Горнова стверджує, що урбанізація являє собою такий спосіб людської організації у просторі і часі, при якому конфлікти і протиріччя, що викликані ускладненням життя, не будучи гармонізованими, перетворюються на процеси прогресивної соціальної трансформації або деградації. Відсутній єдиний підхід щодо трактування урбанізації і серед міжнародних організацій, у тому числі й структурних підрозділів ООН [10].

Визначення:

✓ Урбанізація – це зростання міст унаслідок переміщення населення із сільських районів у пошуках кращої роботи і кращих умов життя.

✓ Процес концентрації населення в містах у результаті міграції із сільських районів або збільшення кількості міських районів.

✓ Процес, який описує зміни в популяції від такої, що поширюється на невеликі сільські населені пункти, в яких сільське господарство є домінуючою в економічній активності, до популяції, зосередженої у великих, густонаселених міських поселеннях, які характеризуються домінуванням промисловості та сфери послуг.

✓ Урбанізація країни – це процес збільшення частки міського населення, який супроводжується зростанням економічної, політичної і культурної значущості міст порівняно із сільською місцевістю.

✓ Урбанізація – це глобальний процес зміни соціального та екологічного ландшафту на кожному континенті. Урбанізація є результатом міграції населення із сільських районів на додаток до природного міського демографічного росту [11].

Визначення поняття урбанізації дає змогу виділити головні її риси, серед яких: підвищення ролі міських поселень у системах розселення і соціально-економічних системах; збільшення кількості міст і, відповідно, міських мешканців; розширення площ урбанізованих поселень; популяризація міського способу життя; розвиток взаємозв'язаних форм міського розселення – агломерацій тощо. Крім того, досить яскравою рисою є зміна психологічної поведінки в місті, що виявляється в урізноманітненні потреб, підвищенні вимог до якості життя, трансформації моральних норм, культури тощо [4, с. 86].

Урбанізація часто ототожнюється зі зростанням міського населення, проте існує низка протиріч. По-перше, урбанізація визначається як зростання частки міського населення, отже, якщо міське і сільське населення зростають пропорційно, то урбанізація відсутня. По-друге, якщо загальна чисельність населення не змінюється, але частка містян зростає, то зростання міського населення є результатом урбанізації. Дані протиріччя свідчать про недосконалість демографічного підходу до визначення урбанізації, відповідно до якого урбанізація насамперед є результатом міграції. Проте міграційна складова урбанізації, на нашу думку, є лише зовнішнім проявом та результатом урбанізації, а не навпаки. Демографічна складова міграції включає в себе міграцію між сільською та міською місцевістю, розширення меж міста, першопричиною якої є економічна складова.

Включення зростання міського населення, що є результатом розширення міських кордонів, до складу урбанізації, викликає суперечності серед демографів, оскільки на практиці люди, накопичуючись у приміських поселеннях або селищах міського типу, мають два основні мотиви: по-перше, бути ближче до більших населених пунктів або, по-друге, подалі від центру міських поселень, віддаючи перевагу їх периферії. Проте, розглядаючи урбанізацію як наслідок економічного розвитку та пов'язаних із ним перетворень, суперечності усуваються, оскільки урбанізація має як позитивні, так і негативні наслідки. Саме останні спонукають жителів міст віддавати перевагу периферії, тому сільсько-міська міграція в усіх напрямках може бути наслідком урбанізації. Різниця в природному прирості населення між міськими районами та сільською місцевістю може також сприяти урбанізації.

Тобто різниця в доступі до соціальних благ, екологічна складова можуть бути причинами розривів між показниками смертності та народжуваності в містах та селах. Таким чином, урбанізація має як економічну, так і соціальну і екологічну складові, що пов'язує її з поняттям сталого розвитку [3].

Отже, урбанізацію необхідно розглядати не тільки як геопросторовий, соціальний, демографічний, але й як економічний процес. Пропонуємо визначати урбанізацію в економічному сенсі як процес кількісних та якісних (структурних) змін в економіці, що змушує оточуюче середовище пристосовуватись до змін і проявляється у зростанні ролі міських поселень, зростанні частки індустріальних підприємств та підприємств сфери послуг, розширенні меж міст, поширенні міського способу життя, прагненні до підвищення життєвих стандартів, міграції, зміні екологічного стану та ін. Масштабна урбанізація створює потенціал для отримання значних переваг в економічному розвитку, соціальному прогресі та ефективному використанні природних ресурсів. Урбанізація дає можливість трансформувати соціальну й економічну сфери країн. Міста відповідають за більшу частину виробництва і споживання в усьому світі та є основними рушіями економічного зростання і розвитку. Приблизно три чверті світової економічної активності припадає на міста, і в міру зростання міського населення частка світового ВВП та інвестицій у містах буде зростати [1]. Таким чином, урбанізація створює потенціал для економічного розвитку країни, проте використання даного потенціалу може привести до отримання як вигод, так і небажаних наслідків.

Список використаних джерел

1. Заставецький Т.Б. Система міських поселень агропромислового регіону в умовах трансформації суспільства : [монографія] / Т.Б. Заставецький. — Тернопіль, 2005. — 180 с.
2. Заставецький Т.Б. Стадійність розвитку урбанізаційного процесу в Україні / Т.Б. Заставецький // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія «Географія». — 2014. — № 2. — С. 17–21.
3. Населення світу [Електронний режим доступу]. <http://www.geograf.com.ua/human/school-course/385-naselennya-svitu>
4. Буряченко А.Є. Урбанізація в контексті фінансового, демографічного та соціального розвитку / А.Є. Буряченко // Вчені записки : зб. наук. праць ; редкол.: А.Ф. Павленко (відп. ред.) [та ін.]. — Київ : КНЕУ, 2013. — Вип. 15. — С. 84–95.
5. Буряченко А. Урбанізаційні фактори економічного росту / А. Буряченко // Ринок цінних паперів України. — 2013. — № 7–8. — С. 13–23.
7. Кузьменко Д.М. Дефініція поняття «урбанізація» в суспільній географії / Д.М. Кузьменко [Електронний режим доступу]. <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/7706>.
8. Гукалова І.В., Омельченко Н.В. Категорія «урбанізація» у понятійній площині соціальної географії та інших наук / І.В. Гукалова, Н.В. Омельченко // Вісник Одеського національного університету. Серія «Географічні та геологічні науки». — 2015. — Т. 20. — Вип. 2(24). — С. 96–109.
9. Перцик Е.Н. Геоурбаністика : [учебник для студ. высш. учеб. завед.] / Е.Н. Перцик. — М. : Академия, 2009. — 432 с.
10. Горнова Г.В. Урбанистический дискурс западной философии XX века / Г.В. Горнова // Вестник ЧелГУ. — 2010. — № 16. — С. 180–187.
11. Урбанізація. Матеріали Всемирного банка для учащихся [Електронний режим доступу]. <http://www.un.org/ru/youthink/urbanization.shtml>.

ЕКОНОМІКА ЗНАНЬ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ МІСТА

Колесник Тетяна Миколаївна,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Необхідність рішення завдання прискореного переходу України до «економіки знань» є однією з ключових умов стійкого розвитку країни як повноцінного члена світового співтовариства. Сучасна побудова економіки, що базується на знаннях, у розвинутих країнах світу є основним шляхом підвищення конкурентоспроможності будь-якої країни та забезпечення нової якості життя населення. Здатність країни продукувати знання, зокрема наукові, їх упроваджувати й ефективно використовувати для досягнення цілей її соціально-економічного розвитку стають основними факторами, що забезпечують позитивну динаміку економічному розвитку поряд із традиційними джерелами – інвестиціями, інноваціями, державною підтримкою та людською працею.

На сьогоднішній день сформувалось точка зору, що визначальними характеристиками економіки знань є [1,2]:

- освіта і навчання (наявність освіченого і професійно підготовленого населення, здатного створювати, накопичувати і використовувати знання);
- динамічна інноваційна інфраструктура (ресурси, починаючи з радіо і закінчуючи Інтернетом, що забезпечить комунікації, обробку і розповсюдження інформації);
- економічні стимули і інституційний режим (загальноекономічне середовище, що сприяє вільному руху знань, упровадження інформаційно-комунікаційних технологій і розвитку підприємництва);
- інноваційні системи (мережа дослідницьких і «мозкових центрів», університетів, приватних фірм і організацій, що займаються створенням нових знань, їх запозиченням зовні і пристосуванням до місцевих потреб).

Еволюція і динаміка перспектив розвитку економіки знань в Україні обумовлені загальносвітовими тенденціями її формування. Проте порівняно з передовими зарубіжними країнами Україна поки що знаходиться на початковій стадії розвитку економіки знань [3].

Серйозні побоювання викликає той факт, що відповідно до результатів соціологічних опитувань в Україні населення накопичує знання у віці до 35 років, а після цього частка населення, що продовжує навчання, просто мізерна.

За експертними оцінками економістів розвинутих країн, приріст валового внутрішнього продукту за рахунок сучасних знань, нової інформації та нових технологій становить від 50 до 70%.

Динамічність розвитку соціально-економічних процесів в Україні та її регіонах обумовлює необхідність збереження та нагромадження трудового та інтелектуального потенціалу країни. Перспективи примноження такого потенціалу, в першу чергу, пов'язані з процесами соціально-економічної інтеграції такої вагомої та вразливої соціально-демографічної групи, як молодь.

Сьогодні, незважаючи на те, що Україна ще не втратила головний ресурс – знання, інтелектуальний потенціал населення України та її регіонів значно знизився. Це пов'язано з небажанням і неможливістю молоді вчитись у ВНЗ. Але, ще функціонують наукові школи, здатні виконувати фундаментальні дослідження, збереглися наукомісткі галузі та показники якості середньої і вищої освіти, розвитку людського потенціалу є досить високими.

Харківська область є однією з найбільш розвинутих в Україні. У структурі промисловості на частку машинобудування і металообробки припадає 53%. Головне місце за обсягом валової продукції займає сільськогосподарське машинобудування, зокрема тракторне. Високого рівня розвитку досягло енергетичне і електротехнічне машинобудування. Тут випускають потужні турбіни для електростанцій, генератори, електродвигуни і т.ін. Область поставляє країні тепловози, літаки, підшипники, різноманітне

обладнання для багатьох галузей господарства. Найбільший розвиток в області харчова (особливо цукрова), легка (текстильна, швейна), а також будівельна, газопереробна, целюлозно-паперова та поліграфічна промисловість.

Харків та Харківська область має свої певні культурні та освітні особливості. Багатогранність історії міста, його самобутність та насиченість пам'ятниками культури впливає на молодь і її бажання пізнавати нове. Тому потенціал міста щодо розвитку економіки знань не визиває сумніву.

Проблеми соціокультурного розвитку Харківського регіону загострюються тим, що освіта молоді протягом останнього часу по суті втратила суспільні орієнтири своєї діяльності, не навчилася направляти свою лінію на освітні запити суспільства і його окремих громадян.

Як свідчить світовий досвід, умовами забезпечення зміни джерел зростання великого індустріального міста країни, що розвивається (такого, як Харків в сучасній Україні) повинні стати зрушення в галузевій структурі економіки міста на користь наукомістких секторів економіки; залучення в міжнародні та міжрегіональні коопераційні альянси, засновані на розвитку економіки знань. Тобто, завдання глобального позиціонування міста повинні бути органічно підпорядковані його міжрегіональній та локальній функціям - посилення ролі Харкова як інноваційного центру для України.

Розвиток економіки знань послужить в першу чергу для Харкова і Харківської області для того, щоб регіон позиціонувався як: розумний регіон, духовний, культурний центр, сучасний спортивний, транспортний і інтернаціональний, діловий і торговий. Слід зазначити, що регіон характеризується досягненнями адміністративного центру, і зазначені характеристики в першу чергу стосуються міста Харкова.

Масштабна активізація розвитку економіки знань в м. Харкові можлива за умови включеності в ці процеси основних регіональних суб'єктів: місцевих органів влади, ВНЗ, науково-технічних і виробничих підприємств і фірм, фінансових інститутів. Оскільки кожен із суб'єктів цієї сфери має в ній свої специфічні рольові функції та інтереси, то реальний ефект на рівні міста від розвитку даного напрямку може бути сформований тільки при активній співучасті в його розробці всіх перерахованих вище суб'єктів.

Список використаних джерел

1. Економічна колекція // Економіка знань в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://economycollection.ru/category/category1/page/3>.
2. Україна у вимірі економіки знань / за ред. В. М. Гейця. - К. : Основа, 2006. – С. 36-37.
3. Макаров, В. Л. Как нам построить экономику знаний? [Текст] / В. Л. Макаров // Ученый совет. — 2010. — № 1. — С. 43–47.

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Колонтаєвський Олег Петрович,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

В сучасних умовах першочерговим завданням вітчизняних підприємств є виживання і забезпечення безперервності розвитку. Розробка стратегії розвитку підприємства повинна здійснюватися поетапно. На першому етапі необхідно усвідомити місію підприємства, довгострокові і короткострокові цілі.

Довгострокові цілі служать вирішенню двох завдань: плануванню виробничих показників на п'ять і більше років наперед (дає уявлення про те, яких заходів необхідно

вжити, щоб досягнути запланованих на довгострокову перспективу показників) і визначенню цілей на довгострокову перспективу будуть спонукати керівників зважувати вплив сьогоднішніх рішень на довгострокові показники.

Короткострокові цілі докладно пояснюють результати, які потрібно досягти в близькому майбутньому. Вони визначають як швидкість, з якою компанія буде розвиватися, так і рівень показників діяльності, який запланований на найближчий час. Короткострокові цілі можуть співпадати з довгостроковими, коли компанія вже здійснює свою діяльність на рівні показників, запланованих на довгострокову перспективу.

Цілі абсолютно необхідні для успішного функціонування і виживання організації в довгостроковій перспективі. Однак, якщо цілі неправильно визначені, це може привести до дуже серйозних негативних наслідків для організації. Для цього потрібні правильно сформульовані цілі і вимоги.

Для розробки стратегії необхідний комплексний аналіз діяльності підприємства [1]. На основі результатів аналізу зовнішнього середовища підприємства та аналізу внутрішнього середовища, який дав можливість виявити сильні та слабкі сторони підприємства, для підприємства ми обираємо стратегію розвитку та зміцнення позицій підприємства на даному ринку. Така стратегія обрана тому що досліджуване підприємство перебуває на стадії зрілості. Стадія зрілості визначена відповідно до таких характеристик: частки на ринку вже розподілені, хоча конкуренція за їх перерозподіл все ще продовжується, існує повне насичення ринку, більшість потенційних покупців відвідують підприємство достатньо регулярно.

Відповідно до обраної стратегії уточнюємо допоміжні цілі другого порядку. Цілі необхідно розробляти з метою підвищення іміджу підприємства, що надасть йому можливість зміцнити своє становище та збільшити обсяги продажу за рахунок залучення більшої кількості покупців.

Збільшення обсягу товарообороту можливе за рахунок встановлення знижок при придбанні товару в великій кількості.

Для коригування поведінки підприємства на ринку у відповідь на зміни цінової політики конкурентів пропонується запровадити алгоритм цінової реакції підприємства. Удосконалення цінової політики дозволить закріпитися на власних ринках та дає змогу вийти на новий ринок.

Елементи процесу розробки стратегії розвитку підприємства: підхід до розроблення стратегії розвитку підприємства; елементи стратегії розвитку підприємства; аргументи формування змісту стратегії розвитку підприємства; порядок оцінки значень аргументів формування змісту стратегії розвитку підприємства; порядок інтерпретації значень аргументів формування змісту стратегії розвитку підприємства; порядок агрегування значень аргументів формування змісту стратегії розвитку підприємства [2].

Зовнішні інгібітори розвитку підприємства: окремі зовнішні умови, які обмежують розвиток підприємства та мають бути враховані у його стратегії. Розробка стратегії відбувається за трьома основними сферами діяльності підприємства: ринкової, фінансовій та організаційно-технічній [3].

Список використаних джерел

1. Розробка стратегії розвитку підприємства на основі конкурентних переваг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.managerhelp.org/hoks-1099-1.html>
2. Розробка стратегії розвитку підприємства / К. А. Десва // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. – 2013. – № 25(1). – С. 54-62.
3. Македон В. В. Розробка стратегії розвитку промислового підприємства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journals.uran.ua/index.php/2225-6407/article/view/16036>

ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ ВИМОГ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Комеліна Ольга Володимирівна,

доктор економічних наук, професор,

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

Федорова Юлія,

магістрант,

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

З урахуванням низки вимог сталого розвитку, інноваційна діяльність будь-якого підприємства має враховувати комплекс економічних, екологічних, соціальних пріоритетів розвитку міста, регіону, країни та на цих засадах формувати власну стратегію сталого розвитку. Отже, у повній відповідності із теоріями та концепціями «сталого розвитку», «економіки знань» та «нової конкуренції» актуалізується потреба синтезу систем управління конкурентоспроможністю із застосуванням технологій інноваційного менеджменту [1]. Інноваційні підходи до управління конкурентоспроможністю підприємств є раціональним рішенням в процесі забезпечення його виживання, стабільності та розвитку в перспективі в умовах нестабільності. У той же час, сучасний менеджмент підприємства має бути спрямованим на формування, розвиток і реалізацію конкурентних переваг і забезпечення життєздатності підприємства як суб'єкта економічної діяльності [3].

Необхідність і доцільність формування інноваційної моделі управління конкурентоспроможністю підприємства на засадах сталості виникає у зв'язку із тим, що [4]: класичний менеджмент не може вирішити актуальних проблем управління сучасними підприємствами; перспективна модель управління підприємством зорієнтована на перехід від ієрархії до мережі; досягнення успіху в агресивному конкурентному середовищі потребує формування і впровадження інноваційних методів управління конкурентоспроможністю підприємства.

Методологічною основою управління конкурентоспроможністю підприємства на засадах сталості є концептуальні положення сучасної економічної та управлінської теорії, зокрема – ключові положення теорії ринку, теорії конкуренції та конкурентних переваг, концепції стратегічного управління, сучасної управлінської парадигми, а також базові принципи та прикладні інструменти, напрацьовані в рамках сучасних управлінських підходів, зокрема – процесного, системного, ситуаційного [3].

Впровадження інновацій сприяє формуванню ринкових конкурентних переваг підприємства завдяки випередженню конкурентів у часі. Зрозуміло, що інноваційні зміни у розвитку підприємства порушують рівновагу, але створюють внутрішню енергію зростання для нього і можливості переходу у нову якість. Стійке зростання конкурентоспроможності підприємств і, як наслідок, посилення його конкурентних позицій на ринку, неможливі без ретельно проробленої організаційно-економічної моделі управління конкурентоспроможністю підприємства, заснованої на комплексному механізмі реалізації його конкурентних переваг.

Не менш важливим є формування методології сталого розвитку підприємства, що передбачає формування відповідних принципів та методів. Загальні принципи формування такої оцінки розкрито у праці [5] та включають: організацію обліку та взаємообумовленості розвитку підсистем підприємства (економічної, виробничої, соціальної, екологічної); досягнення стійкості динаміки розвитку промислового підприємства з урахуванням економічної ефективності, соціальної стабільності, ризикозахисності та екологічної безпеки; пріоритетність мети, яка полягає у виявленні ресурсів стійкості розвитку підприємства.

Разом з тим, на наш погляд, ці принципи мають бути доповнено принципами системності, інноваційності, конкурентоспроможності розвитку підприємства. Системний підхід до формування сталого розвитку підприємства дає змогу визначити джерела та фактори його конкурентоспроможності, оцінити внесок підприємства у реалізацію стратегії сталого розвитку міста, регіону, країни; проаналізувати техніко-технологічну складову забезпечення сталого розвитку підприємства та рівень його інноваційності в цілому.

Аналіз існуючих методичних підходів оцінювання сталого розвитку підприємства з урахуванням вище викладеного дає змогу запропонувати такі пропозиції з урахуванням інноваційних аспектів забезпечення конкурентоспроможності підприємства в системі вимог сталого розвитку:

По-перше, процес підвищення рівня управління конкурентоспроможністю вимагає врахування специфіки взаємозв'язку між елементами організації та їх оточенням, що, в свою чергу, вимагає: 1) проведення об'єктивної оцінки існуючого стану підприємства; 2) розроблення і прийняття концепції підвищення ефективності управління конкурентоспроможністю на засадах сталості; 3) обґрунтування необхідності змін з урахуванням пріоритетів та вимог сталого розвитку міста, регіону, країни; 4) конкретизації очікуваних результатів вдосконалення діяльності підприємства;

По-друге, підприємство, яке діє як правило в умовах обмеженого власного ринкового потенціалу, при формуванні стратегії сталого розвитку має визначити: 1) загальний потенціал сталого розвитку та місію підприємства; 2) потенціал складових сталого розвитку (економічний потенціал, що розкривається через характеристики виробничого, фінансового, стратегічного, маркетингового, інформаційного розвитку підприємства); соціальний потенціал, що розкривається через характеристики кадрового, соціального, мотиваційного та інших соціальних складових розвитку; екологічний потенціал, що потребує вивчення інноваційних та техніко-технологічних характеристик підприємства, його ресурсного забезпечення, відповідності екологічним вимогам організації виробничої діяльності тощо); 3) потенціал конкурентоспроможності; 4) інноваційний потенціал; 5) ресурсний потенціал; 5) фінансовий потенціал.

У сучасних умовах теорія і практика управління конкурентоспроможністю стрімко розвивається і вдосконалюється, тому практична діяльність підприємства потребує врахування нових технологій менеджменту. Дотримання згаданих принципів сталого розвитку підприємства та комплексного оцінювання його сталості дає змогу оцінити якість управлінського впливу на рівень стійкості підприємства та дотримання пріоритетів сталого розвитку. Важливою складовою підвищення рівня управління конкурентоспроможністю підприємств у сучасних умовах є сформована інноваційна інфраструктура регіону і країни в цілому [1].

Сучасний стан управління конкурентоспроможністю підприємств України потребує вдосконалення у відповідності з рівнем розвитку теорії і практики в цій сфері, використання досвіду провідних іноземних підприємств, а також достатньої підтримки з боку держави та відповідних державних нормативно-законодавчих актів, які сприятимуть реалізації Стратегії сталого розвитку України - 2020.

Список використаних джерел

1. Комеліна О. В. Стратегія трансформації інноваційно-інвестиційного простору України: теорія, методологія і практика: монографія / О.В. Комеліна - К.: ТОВ «ДКС центр», 2010. – 438 с.
2. Закон України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності» від 18 лютого 1992р. № 2132-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua
3. Павлова Ст. А. Конкурентоспроможність підприємства: управління, оцінка, стратегія: монографія / В.А. Павлова, А.В. Кузьменко, В.М. Орлова, Р.А. Рижкова. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2011. – 352 с.

4. Тарнавська, Н. П. Нові погляди на сутність конкурентоспроможності підприємств / Н. П. Тарнавська, І. В. Макарова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – № 12. – С. 57-66.

5. Квятковська Л.А. Реалізація принципів концепції сталого розвитку в діяльності підприємства / Л.А. Квятковська // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2013. - Випуск 1 (48). - С. 85 – 89.

РЕГІОНАЛЬНИЙ МАРКЕТИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Костогриз Вікторія Григорівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Черкаський навчально-науковий інститут ДВНЗ „Університет банківської справи”

Досягнення сталого розвитку регіонів, оптимізація структури їхньої економіки, ефективне вирішення соціальних та інвестиційних проблем територій в сучасних умовах можливі лише на засадах застосування новітніх підходів не лише у сфері виробництва, впровадження новітніх технологій та способів використання ресурсів, а й в застосування в управлінні розвитку регіонів спеціального сучасного інструментарію менеджменту та маркетингу, а саме регіонального маркетингу.

Маркетинг і маркетингова діяльність орієнтовані на вивчення потреб людини і засобів їх задоволення, тобто приймають участь у формуванні якості життя людини. Регіональний маркетинг є однією з найбільш вдалих концепцій сучасного маркетингу та менеджменту. Регіон розглядається як товар, який пропонується цільовим ринкам (об'єктам маркетингу), які і виступають в якості незалежної сили, аналогічної споживачам, покупцям, клієнтам традиційного маркетингу. Регіональний маркетинг може здійснюватися у вигляді маркетингу землі, житла, зон господарської забудови, інвестицій, туристичного маркетингу тощо. Точно так, як і маркетинг продукту виявляє і доводить до споживача унікальні властивості продукту, регіональний маркетинг виявляє і частково створює унікальні властивості регіону, які можуть бути корисні для споживачів: для підприємців - близькість ринків збуту, кваліфікація робочої сили; для туристів - кліматичні умови, визначні пам'ятки; для інвесторів - ціни на нерухомість, відпрацьованість процедур купівлі-продажу титулів власності, тощо [1]

Фактична реалізація маркетингу на практиці повинна здійснюватися з використанням основних інструментів маркетингу, дещо адаптованих до територіального управління. Комплекс територіального маркетингу може бути представлений через інструменти маркетингу, або так званий маркетингмікс: територіальний продукт, ціна територіального продукту, місце (локалізація) територіального продукту і просування територіального продукту.

Для маркетингу територій, крім традиційних інструментів «4Р», дійсні ще два – підтримка місцевої спільноти та політичні сили. Будь-який процес із реалізації територіального маркетингу повинен починатися із стратегічного аналізу території з одночасним виробленням бачення та місії маркетингової кампанії. Найбільш доцільно застосовувати SWOT-аналіз, для оцінки переваг, недоліків, можливостей і загроз розвитку території. [2]

В сучасних умовах розробка стратегії маркетингу регіону повинна включати:

аналіз внутрішнього середовища – оцінка можливостей і загроз регіону з точки зору перспектив отримання доходів у бюджет, розвитку великого, середнього і малого бізнесу, інвестицій, зайнятості, соціального середовища і соціального капіталу;

аналіз зовнішнього середовища – вивчення потреб і переваг цільових ринків регіону: інвесторів, підприємців, туристів;

аналіз конкурентних позицій регіону у порівнянні з іншими;
розробка шляхів покращення конкурентних позицій регіону [1].

Основною задачею регіонального маркетингу повинні бути створення нових і зміцнення існуючих переваг для залучення у регіон економічних агентів, здатних підвищити добробут жителів регіону. Відповідно основними завданнями регіонального маркетингу в сучасних умовах повинні бути:

1. Створення механізму економічної зацікавленості у розвитку галузей найбільш привабливих і перспективних для даного регіону. Ефективне використання всіх видів ресурсів регіону. Виявлення цільових сегментів ринку для розвитку регіональної економіки.

2. Залучення у регіон нових інвестицій та суб'єктів господарювання.

3. Забезпечення прибутковості діяльності регіону, створення ефективної виробничо-збутової діяльності регіону.

4. Ріст зайнятості, доходів населення та якості життя, формування сприятливої демографічної структури, сприяння соціальному і культурному прогресу, збереження природного середовища та покращання екологічної ситуації. Створення комфортного життєвого середовища для населення регіону

5. Зростання конкурентоспроможності підприємств регіону. Поширення інформації про конкурентні переваги регіону. Підвищення конкурентоспроможності інституційних одиниць територіального утворення.

6. Залучення до регіону нових споживачів товарів і послуг, що надаються регіоном. Стимулювання постійного попиту на продукцію, що вироблена в регіоні.

7. Створення позитивного ділового іміджу регіону в країні та за кордоном. Формування привабливого іміджу органів влади у регіоні, поширення позитивної інформації про них.

8. Налагодження стійких зв'язків з іншими територіями, регіонами, країнами.

9. Прогнозування та моніторинг ринкової ситуації в країні загалом та в регіоні зокрема.

Регіональний маркетинг як процес управління територією, перебуває на етапі становлення. Тому чинники, що стримують розвиток регіонального маркетингу пов'язані з: проблемами використання маркетингової діяльності на всіх рівнях управління; недостатнім визначенням і осмисленням необхідності практики маркетингу для сталого розвитку регіону; недосконалістю ринкових відносин, специфікою ринку у нашій країні, що зумовлена передусім нестабільною ситуацією в економічній, політичній і соціальній сферах; суперечливим характером українських реформ та їх незавершеністю; низьким рівнем підготовки та відсутністю маркетологів; неврегульованістю законодавчої бази з питань захисту прав споживачів; низькою конкурентоспроможністю українських виробників; наявністю кримінальних регуляторів ринку на всіх рівнях управління; низькою купівельною спроможністю населення тощо.

Отже, як актуальна складова частина регіональної економічної політики, регіональний маркетинг відрізняється від традиційного своєю спрямованістю на вирішення проблем регіону і його територіальних утворень. Є важливим інструментом сталого розвитку регіону, що включає в себе розробку і реалізацію концепції комплексного розвитку економіки й соціальної сфери території, спрямовану на вирішення її соціально-економічних проблем.

Список використаних джерел

1. Лучик В.Є. Особливості регіонального маркетингу [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_113/19.pdf

2. Бондаренко В.М. Шершун К.О. Поняття та інструменти територіального маркетингу в контексті стратегічного розвитку регіонів [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/3347/1/ПОНЯТТЯ%20ТА%20ІНСТРУМЕНТИ%2>

СУЧАСНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Купіна Анастасія Олексіївна,

магістрант,

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

На сьогоднішній день зовнішньоторговельні зв'язки отримують все більший розвиток в складі господарської діяльності підприємств. Зростає інтерес компаній до участі в економічній, виробничій і науково-технічній співпраці з партнерами із зарубіжних країн. Це дозволяє використовувати переваги міжнародної кооперації виробництва, що, у свою чергу, підвищує ефективність функціонування підприємств і зміцнює їх конкурентоспроможність [1].

Економічні перетворення, які відбуваються в Україні, мають на меті поступову інтеграцію українських підприємств до системи міжнародних економічних зв'язків, з одного боку, і залучення іноземних підприємців до діяльності в Україні – з другого. Зовнішньоекономічна діяльність сприяє розвитку перспективних напрямів експортного потенціалу; саме за рахунок зовнішньоекономічної діяльності наша країна вирішує проблему нестачі енергоносіїв, новітніх машин та устаткування, технологій, деяких товарів народного споживання [2]. Така ситуація вимагає істотного покращення інформаційного забезпечення діяльності підприємств щодо особливостей зовнішнього і внутрішнього середовища, формування нових підходів до аналізу та кількісній оцінці рівня ефективності використання зовнішньоекономічного потенціалу і, як наслідок, конкурентоспроможності підприємства [3].

Традиційно зовнішньоекономічний потенціал підприємства розглядається як сукупність наявних у підприємства ресурсів і можливостей для виробництва конкурентоспроможної продукції, її реалізації та обслуговування на зовнішніх ринках, як в короткостроковому, так і довгостроковому періоді. Підходи щодо оцінювання зовнішньоекономічного потенціалу підприємства передбачають вивчення кількісних та якісних параметрів структури його ресурсів (виробничих, фінансових, трудових і т.д.) та визначення особливостей їх використання; дослідження можливостей щодо мобілізації резервів для досягнення поставлених цілей у визначений часовий термін; встановлення резервів збільшення й удосконалення всіх складових зовнішньоекономічного потенціалу.

Науковці виокремлюють дві основні групи факторів, які впливають на управління зовнішньоекономічним потенціалом підприємства: 1) ендогенні, які пов'язані з діяльністю підприємства, його зовнішньоекономічною маркетинговою стратегією та характеристиками менеджменту; 2) екзогенні, що пов'язані з характеристиками політичного, географічного, природно-кліматичного середовища, а також з ефективністю внутрішнього та зовнішнього менеджменту.

Зазначені фактори впливають не тільки на розвиток зовнішньоекономічного потенціалу підприємства, а також в кінцевому результаті вони здатні посилити конкурентоспроможність підприємства з урахуванням їхнього впливу при ухваленні управлінських рішень щодо діяльності підприємства. Всі зазначені фактори є важливими та системоутворюючими, тобто вони формують зовнішньоекономічний потенціал підприємства, є взаємозалежними та об'єднані єдиною метою – забезпечити розвиток та ефективно управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства [5].

Реалізація заходів по кожному фактору розвитку зовнішньоекономічного потенціалу сприятиме підвищенню конкурентних позицій підприємства, ефективному просуванню продукції підприємства на цільовому зовнішньому ринку.

Для ефективного управління зовнішньоекономічним потенціалом на рівні підприємства необхідна адекватна умовам його роботи структура управління. Відповідно повинні існувати певні відділи та служби, що мають можливість приймати рішення щодо формування зовнішньоекономічної політики підприємства. До них належать:

відділи і служби, що здійснюють планування, а саме: планово-економічний, валютно-фінансовий, транспортний відділи та бухгалтерія. Вони забезпечують планування і контроль зовнішньоекономічної діяльності, аналіз господарської діяльності, планування та контроль за банківськими, валютними, кредитними і розрахунковими операціями, планування і забезпечення експортно-імпортних перевезень вантажів, облік і звітність, аналіз результатів фінансової діяльності з об'єднання і рекомендації щодо її поліпшення;

маркетингові відділи: відділ кон'юнктури і цін, відділ реклами і виставок, відділ спільних підприємств, технічного обслуговування і запчастин, інженерно-технічний відділ. Ці служби займаються дослідженням попиту і пропозиції, динаміки цін, структури ринків, координують роботу фірми із загальними іноземними агентами, здійснюють методичне керівництво та контроль правильності розрахунків і застосування цін при підготовці й ухваленні контрактів, а також виконують іншу роботу з дослідження кон'юнктури ринків;

група відділів, що забезпечують ухвалення і виконання управлінських рішень: відділ розвитку та вдосконалення організаційної структури об'єднання, відділ АСУ, відділ кадрів, відділ закордонних відряджень, канцелярія, адміністративно-господарський, юридичний та протокольний відділи [4].

Якщо керівництво компанії проводить ефективну зовнішньоекономічну політику, максимально враховує потреби споживачів і створює конкурентні переваги для завоювання нових ринків, чітко визначає свої міжнародні стратегії, то воно може займати лідируючі позиції не тільки на національному, але і на світовому ринках. Міжнародна стратегія фірми являється збільшеним описом скоординованих дій по реалізації всього комплексу її міжнародних цілей. Багато цілей дозволяють реалізуватись багатьма способами, і сукупність комбінацій цих способів створює набір альтернативних стратегій [4].

Отже, керівному персоналу підприємства необхідно приділяти особливу увагу здійсненню ефективного управління зовнішньоекономічним потенціалом, яке забезпечить розширення мережі збуту продукції підприємства за межі країни, дозволить сформувати більш високий імідж, отримувати додаткові прибутки, що в свою чергу забезпечить лідируючі конкурентні позиції на вітчизняних ринках та довіру серед населення.

Список використаних джерел

1. Вічевич А.М. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності / А.М. Вічевич, О.В. Максимець. – Львів: Афіна, 2004. – 140 с.
2. Гребельник О.П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: підручник / О.П. Гребельник. – 3-тє вид. перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 432 с.
3. Дроздова Г.М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства: навч. посібник для студ. вузів. – К.: Центр навч. літ. 2004. – 247 с.
4. Кредісова А.І. Управління зовнішньоекономічною діяльністю: навч. посіб. / А. І. Кредісова. – К.:Альянс, 1999. – 448 с.
5. Маковоз О.С. Особливості економічного потенціалу підприємств торгівлі / О.С. Маковоз // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: зб. наук. пр. – Х.: ХДУХТ, 2008. – Ч. 2. – С. 417-424.
6. Пирець Н.М. Експортний потенціал України в контексті розвитку світового господарства: автореф. дис. к.е.н.: спец. 08.05.01 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / Н.М. Пирець. – Донецьк, 2005. – 20 с.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Лук'янов Віктор Іванович,

директор Житлово-комунального технікуму,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Головною метою розвитку сучасної соціально орієнтованої економіки є формування гідних умов життя людини. Житлово-комунальне господарство формує середовище та умови життєдіяльності людини та виступає однією з важливих і пріоритетних галузей національного господарства України, яка значною мірою впливає на якість життя людини.

Житлово-комунальне господарство – це одна з важливих і пріоритетних галузей національного господарського комплексу, яка забезпечує життєдіяльність населених пунктів та суттєво впливає на розвиток різноманітних взаємовідносин у державі. Житлова сфера включає управління житловим фондом і об'єктами комунального господарства, їх утримання, будівництво й ремонт.

Суб'єктом і основним носієм функцій у системі місцевого самоврядування і повноважень є територіальна громада як спільнота мешканців, жителів населених пунктів (сіл, селищ і міст), об'єднана загальними інтересами власного життєзабезпечення, самостійного, в межах законів, вирішення питань місцевого значення як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування. Територіальна громада села, міста є організаційною основою місцевого самоврядування.

Але, сьогодні житлово-комунальне господарство залишається однією із самих слабких ланок в економіці України. Головна причина полягає в тому, що галузь безнадійно відстала у впровадженні ринкових реформ та в оновленні основних фондів та технологій.

За останнє десятиріччя у ЖКГ України накопичилося багато проблем, які потребують негайного вирішення. Ігнорування та несвоєчасне вживання відповідних заходів може призвести до погіршення стану житлового фонду та основних фондів підприємств, збільшення витрат енергоносіїв і кількості аварійних станів в інженерних системах, суттєвому зростанню витрат на капітальні і поточні ремонти, а також внаслідок цього – підвищення собівартості послуг, подальший спад прибутковості підприємств, зниження якості житлово-комунального обслуговування населення, збільшення видатків з державного та місцевих бюджетів.

Головні причини незадовільного стану міських об'єктів ЖКГ вбачаємо в недостатньому фінансуванні будівництва, розвитку, оновлення технічних засобів, хронічному бюджетному недофінансуванні житлово-комунального сектора, низькій інвестиційній привабливості вкладень у ЖКГ, відсутності надійних державних гарантій для вітчизняних та іноземних інвесторів, неефективній системі управління функціонуванням житлово-комунального сектора української економіки в ринкових умовах господарювання. Негативно впливає на фінансування міського житлово-комунального комплексу в Україні хронічна недооплата послуг населенням і бюджетними організаціями, що становить із розрахунку на рік приблизно 10 % загального обсягу оплати. Недооплата компенсується дотаціями житлово-комунальним підприємствам із бюджетів.

Слід зазначити, що житлово-комунальне господарство поєднує дві підгалузі: житлове господарство та комунальне господарство, які дуже відрізняються між собою як об'єктами управління, так і механізмами управління, що ускладнює загальний процес управління ЖКГ.

Незважаючи на те, що проблеми функціонування житлово-комунального комплексу постійно перебувають у фокусі пильної уваги органів державного управління, серйозних позитивних зрушень у цій сфері досі не відбулося. Це можна пояснити тим, що система житлово-комунального господарства є інфраструктурною складовою системи державного управління та місцевого самоврядування, проте інвестується за остаточним принципом.

Складається порочна практика, коли підприємства галузі не мають достатніх обігових коштів для утримання в належному стані комунальних споруд, мереж, устаткування, погіршується технічний стан основних фондів, збільшуються питомі втрати та непродуктивні витрати матеріальних та енергетичних ресурсів, як наслідок – знижується рівень та якість комунальних послуг, що викликає обґрунтоване незадоволення населення і, відповідно, зменшення обсягів платежів.

До функцій державного регулювання житлово-комунального господарства відносяться:

- визначення мети та стратегії розвитку;
- стимулювання;
- регламентуюча функція;
- коригування;
- управління неринковим сектором економіки;
- контролююча функція;
- регулювання діяльності монополій [1].

Умови світової фінансової кризи, глобалізація бізнес-процесів вимагають розробки й обґрунтування напрямів удосконалення державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства на основі демонополізації, конкурентоспроможності, публічно-приватного партнерства, максимальної економії паливно-енергетичних, матеріальних і трудових ресурсів та впровадження нових систем управління як підприємствами, так і галуззю в цілому.

Напрями державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства повинні включати створення необхідної нормативно-правової бази, реформування системи управління, стабілізацію фінансово-економічного стану підприємств та галузі, створення сприятливих умов для накопичення власних фінансових ресурсів.

Успішне вирішення завдань програми реформування ЖКГ багато в чому залежить від урахування специфіки його підгалузей. Так, зокрема, основним проблемним питанням у житловому господарстві є неефективність існуючої системи обслуговування, коли житлово-експлуатаційна організація одночасно виступає в ролі замовника та виконавця послуг з обслуговування і утримання житлових будинків. Така система не здатна забезпечити вимоги мешканців щодо повноти та якості надання житлово-комунальних послуг.

Ключовою проблемою управління на етапі реформування житлово-комунального господарства є запровадження системи договірних відносин, зумовлених появою у цій сфері господарюючих суб'єктів різних організаційно-правових форм.

Реформування ЖКГ пройде швидше й буде найбільш ефективним, якщо виробничі стосунки будуть будуватися на економічній взаємовигідній основі. В першу чергу це стосується виробничого сектора ЖКГ, що здійснює послуги з управління, утримання та технічної експлуатації житлового фонду.

Список використаних джерел

1. Заключний звіт про науково-дослідну роботу на тему: «Дослідження засобів і механізмів державного регулювання діяльності в сфері надання житлово-комунальних послуг в Україні та підготовка комплексу пропозицій щодо його вдосконалення». – Інститут соціально-економічних стратегій – Київ, 2011. – 200с.

МАРКЕТИНГОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ

Луценко Олена Анатоліївна,
кандидат економічних наук, доцент,
Харківський національний технічний університет сільського господарства
імені Петра Василенка

Забезпечення сталого розвитку територій неможливе без використання відповідних соціально та екологічно орієнтованих інструментів економічних наук, серед яких слід відмітити і маркетингові інструменти. Концепція маркетингового підходу до сталого розвитку територій припускає поширення інструментів маркетингу на весь процес стратегічного управління територією, що має на увазі визначення головної стратегічної мети як найбільш повного задоволення територією потреб головної цільової аудиторії місцевого населення. Таким чином, все стратегічне планування розвитку територій стає орієнтованим на місцеве населення як головного споживача територіального продукту [1].

Під інструментами територіального маркетингу слід розуміти комплекс засобів і заходів, що використовуються для дослідження маркетингового потенціалу та цільових груп споживачів територій, планування та реалізації маркетингової діяльності по просуванню територій

Фактична реалізація маркетингу на практиці здійснюється з використанням основних інструментів маркетингу, дещо адаптованих до територіального управління. Комплекс територіального маркетингу може бути представлений через інструменти маркетингу, або так званій маркетингмікс: територіальний продукт, ціна територіального продукту, місце (локалізація) територіального продукту і просування територіального продукту. Для маркетингу територій, крім традиційних інструментів «4Р», дійсні ще два – підтримка місцевої спільноти та політичні сили.

Зупинимось більш детально на комплексі маркетингових інструментів. Перший інструмент, це територіальний продукт комплексне поняття, що складається з трьох елементів: конкретні характеристики і ресурси територій (людина сприймає територію як об'єкт свого розташування в просторі, що задає для неї визначені корисності); конкретне місце, де людина отримуватиме і витратиме доходи (людина сприймає територію як об'єкт своїх економічних і соціальних інтересів); - система організації і якості менеджменту цієї території (людина сприймає суспільноорганізовані сили територій, які визначатимуть і впливатимуть на її життя і ділову активність).

Для стратегічного розвитку територій за різними напрямками, її представлення як продукту потребує диференціації для різних груп споживачів. Це означає, що для різних цільових груп один і той самий регіон пропонується як різний продукт, як з різними (дешева робоча сила – для інвесторів, унікальна культурна спадщина – для туристів), так і однаковими перевагами (екологічно чиста територія для жителів і для відвідувачів).

Ціна територіального продукту це витрати, які несе споживач в процесі придбання даного територіального продукту, тобто витрати які нестиме споживач, мешкаючи і/або здійснюючи діяльність на цій території. Повна ціна територіального продукту припускає облік явних і прихованих витрат, що особливо важливо при порівнянні і виборі територій. При цьому ціна територіального продукту також схильна до замінювання і важливості потреби, тобто, якщо споживач вважає конкретний територіальний продукт унікальним, або існує гостра необхідність споживача в територіальному продукті, попит нееластичний [2]. На підвищення споживацької цінності спрямований окремий інструмент маркетингу – брендинг. Брендинг – це побудована на пізнаваних, відомих ресурсах матеріально невідчутна цінність пропозиції, що може бути створена поєднанням товарів, послуг, інформації та досвіду. Брендинг територій означає створення додаткової атрактивності місця, його головною метою є створення ідентичності бренду міста чи регіону [3].

Наступним інструментом територіального маркетингу є місце, тобто локалізація територіального продукту в просторі. З однієї сторони, це статична, така, що не підлягає зміні локалізація (територія як точка на карті), з іншого боку, це динамічна характеристика, оскільки територіальний продукт може розглядатися як ланка в комунікаційних потоках, як елемент в системі руху сировинних, людських, матеріальних, фінансових, інформаційних потоків. При цьому територію можна розглядати як елемент різних за масштабами систем і систем, критерієм побудови яких є різні чинники (адміністративний, економічний, географічний, спільність політичних і соціальних завдань управління тощо). Ініціатором нових комунікацій може виступати сама територія і тим самим формувати своє зовнішнє мікросередовище.

Четвертий інструмент територіального маркетингу це просування територіального продукту. Дослідженнями доведено, що для просування територіального продукту можуть бути використані усі інструменти маркетингових комунікацій [5]. Просування безпосередньо пов'язане з першим інструментом – продуктом та його диференціацією. Тобто для різних цільових груп використовуються різні підходи у просуванні. Змістовне наповнення реклами може переслідувати цілі інформування про територіальний продукт, переконання осіб, що приймають рішення про придбання територіального продукту, у перевагах пропонованого продукту, а також нагадувати покупцям про необхідність «придбати» територіальний продукт.

Однією з найбільш ефективних стратегій маркетингу регіону, що поєднує в собі різні інструменти є стратегія ключових факторів успіху (ключових компетенцій) регіону, запропонована Г. Хемелом і К. Прахаладом [3]. Відповідно до цієї стратегії для успіху міських співтовариств в умовах глобалізованої ринкової економіки вирішальне значення має формування набору саме ключових компетенцій, що впливають на придбання територією конкурентних переваг. Такими перевагами можуть бути: компетенція майстерності (виробництво унікальних або дуже якісних товарів і послуг), компетенція знань (нові технології, знання, наукомісткі продукти), компетенція зв'язків (комунікація матеріальних, фінансових, інформаційних потоків), компетенція ефективного управління територією як єдиною системою, компетенція співробітництва (погодження цілей), компетенція якості життя.

Таким чином, інструменти територіального маркетингу дозволяють:

- дати характеристику ресурсів території, умов життєдіяльності, якості територіального менеджменту;
- оцінити вартість проживання і/або ведення діяльності на території;
- дати просторову оцінку розташування території
- організувати просування інформації і створювати привабливий образ ресурсів території, умов життєдіяльності і ділової активності.

Список використаних джерел

1. Вебмісто 2010. Українські міста онлайн. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://placeid.com.ua/ukraine/prezentatsiyavebmisto2010>. – 2010. – 1 березня 2012.
2. Кахович О. О. Регіональний маркетинг: Суб'єкти та цілі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/kahovichooregionalniymarketingsubektitatsili/>. – 1 березня 2012.
3. Старостіна А. О., Мартов С. Є. Регіональний маркетинг: суть та особливості становлення в Україні // Маркетинг в Україні. – 2004. – № 3. – С. 55 – 57.
4. Трегубов О. С. Теоретичні аспекти маркетингу території // Вісник Хмельницького національного університету – 2010. – № 6. – Т. 4. – С. 128 – 131.
5. Anholt Simon. Competitive Identity: the new brand management for nations, cities and regions. – London: Palgrave Macmillan, 2007. – 134 p.

СИСТЕМА МОТИВАЦІЇ ТА СТИМУЛЮВАННЯ ПЕРСОНАЛУ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Мадукє Кристина Вернатіусівна,
студентка,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

В умовах сталого розвитку проблеми мотивації працівників підприємств грають не останню роль, оскільки від правильно розроблених систем мотивації залежать результати діяльності підприємств та, як наслідок, їх розвиток, особливо при впровадженні у виробництво інноваційних технологій і заходів науково-технічного прогресу. «Мотивація» і «стимулювання» - два близьких поняття, однак, якщо поняття «стимул» вживається в основному для позначення матеріального або морального заохочення, то «мотив» використовується більш широко і охоплює всі сторони поведінки працівника. У діяльності підприємства стимулювання грає величезну роль, так воно спрямоване на мотивацію працівника до ефективної та якісної праці, яка не тільки покриває витрати роботодавця на організацію процесу виробництва, оплату праці, а й дозволяє отримати певний прибуток, що потім йде на виплату податків до федеральних і місцевих бюджетів та на розширення виробництва. Таким чином, стимулювання праці працівників відіграє важливу роль для сталого розвитку економіки країни.

Ще в 70-х роках ХХ ст. Едвард Дісі з Рочестерського університету США в цілій серії експериментів показав, що тривала прихильність справі виховується тільки створенням умов, які породжують внутрішні мотиви. Слідуючи цим положенням, слід цілеспрямовано створювати умови для посилення трудової активності та підвищення зацікавленості персоналу в результатах своєї діяльності, і відкривати джерела внутрішньої мотивації для своїх працівників [1].

Для мотивації праці, а також для забезпечення потрібного рівня трудової активності адміністрації підприємства необхідно: визначитися з набором благ, які будуть лежати в основі мотивування працівників. Такий набір повинен відбивати всі основні інтереси і потреби людини. Всі блага фіксуються в формі переваг, пільг, видів заохочення в правилах внутрішнього трудового розпорядку установи і закріплюються в інших локальних нормативних правових актах. Необхідно детально розглянути всі види трудової діяльності, які необхідні організації та які доцільно мотивувати. Варто пов'язати види діяльності з набором благ, переваг і пільг; організація праці повинна виглядати так, щоб могла переконати працівників в можливості задоволення інтересів з доступними для них видатками в тому числі: час, можливість відновити працездатність, фізичні і моральні сили. Беручи на роботу людей необхідно з'ясувати, якою мірою працівник піддається мотивуванню, наскільки він соціалізований, а також дізнатися систему його цінностей.

Система матеріального і морального стимулювання праці в організаціях подається як комплекс заходів, які спрямовані на підвищення трудової активності працівників, і отже, підвищення ефективності та якості праці. Л. Якокка писав: "Коли мова йде про те, щоб підприємство рухалося вперед, вся суть в мотивації людей. Людство накопичило чимало форм, систем, методів стимулювання працівників" [2].

На сьогоднішній момент недооцінюються кадрові питання. Потрібно враховувати, що сталому розвитку підприємств або їх виходу з кризи сприятимуть фахівці вищої кваліфікації. Їх головне завдання полягає не тільки в удосконаленні управління людськими ресурсами, а й в розробці нових мотиваційних моделей, що сприяють справедливій оплаті праці, розподілу соціальних благ, а також плануванню кар'єри працівників. Розробка і практичне застосування нових мотиваційних систем безпосередньо в підприємствах дозволяють залучати в більшій мірі нових висококваліфікованих фахівців, здатних управляти як малими, так і великими колективами, орієнтуючись переважно при цьому на індивідуальне мотивування відповідно до кількості і якості праці робітника. Особисті, колективні та

суспільні інтереси мають протилежну спрямованість. Розв'язання проблеми можливе за допомогою стимулу, який враховує точки зіткнення різних інтересів. Наприклад, винагорода за працю, що відбиває особистий інтерес працівника, відбувається при досягненні певного результату [3], потрібного роботодавцю, що відображає колективний і суспільний інтерес.

Таким чином, система мотивації та стимулювання персоналу відіграє важливу роль в існуванні або подальшому розвитку підприємства, та є не менш важливим фактором сталого розвитку економіки країни. Тому слід зазначити, що будь-який керівник, бажаючий домогтися ефективної діяльності своїх підлеглих, повинен не забувати про наявність для них стимулів працювати.

Список використаних джерел

1. Губарева В.В., Кузнецов С.А. Мотивация и стимулирование труда персонала [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.scienceforum.ru/2013/54/57>
2. Стимулювання и мотивація персонала [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://znaytovar.ru/s/Stimulirovanie-i-motivaciya-per.html>
3. Колонтаевский О.П. Совершенствование системы стимулирования производственного персонала дорожно-строительных предприятий. Вісник НТУ «Харківський політехнічний інститут». Збірник наукових праць. Тематичний випуск: Технічний прогрес і ефективність виробництва. - Харків: НТУ «ХПИ». – 2006. - № 13. – С.116-121.

МАРКЕТИНГОВІ ЗАХОДИ ЩОДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Манаєнко Карина Вікторівна,

студентка,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Маркетинг – вид людської діяльності, направлений на задоволення потреб за допомогою обміну. Існує сотні визначень маркетингу. Одне з них наголошує на існуванні трьох вимірів у такому визначенні: маркетинг є філософією бізнесу; маркетинг є набором ефективних інструментів, які є необхідними для функціонування підприємства в умовах високої конкуренції; маркетинг є важливою частиною системи управління підприємством [1].

Маркетингові заходи являють собою комплекс заходів по залученню клієнтів та підвищенню обсягів продажів. Основні види маркетингових заходів – це презентації, виставки, розпродажі, акції та ін.

Сталій розвиток (англ. *Sustainable development*) – загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі. Як сформулювала визначення сталого розвитку у своїй доповіді Комісія Брундтланд, це розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби.

У сучасних умовах розвитку українського бізнесу чимало труднощів і невдач на цьому шляху досить часто пояснюються недостатньою поінформованістю, правдивістю, гнучкістю та відкритістю учасників ринку [2].

По-друге, компанії-партнери повинні знаходитися в одному ціновому сегменті, щоб їх товари або послуги виглядали однаково комерційно привабливо як для споживачів однієї компанії, так і для споживачів іншої.

По-третє, партнери повинні мати спільну цільову аудиторію або такі цільові аудиторії, що відповідають одна одній за демографічними, соціальними характеристиками тощо.

По-четверте, марочний капітал та рівень якості партнерів-брендів повинен бути приблизно на однаковому рівні, оскільки в іншому випадку партнерство з брендом, який має більш низьку якість, може негативно вплинути на рівень лояльності споживачів до його партнера.

Впровадження системи стратегічного маркетингового управління у практику діяльності дозволить підприємствам гнучко реагувати на зміни у маркетинговому середовищі і забезпечити довгострокові конкурентні переваги в області збуту [3].

Серед сучасних проблем людства, пов'язаних з процесами соціально-екологічного розвитку, одними з основних продовжують бути екологічні. Екстенсивний розвиток господарства при практичному ігноруванні його впливу на навколишнє природне середовище зумовив сучасну екологічну кризу, яка протягом ХХ століття переросла з локального рівня в глобальний.

Одним із методів забезпечення збалансованого розвитку суспільства є екологічні інновації, які сприяють проведенню екологізації всіх сфер людського життя.

Головне завдання Концепції сталого розвитку України - це забезпечення можливостей інтеграції екологічної політики у стратегію соціально-економічних реформ.

В Україні здійснюються роботи щодо створення єдиної державної системи використання і відтворення природних ресурсів, які спрямовані, насамперед, на розвиток системи ведення кадастрів природних ресурсів, удосконалення нормативно-правового забезпечення дозвільно-ліцензійної діяльності природокористування.

Основними завданнями поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки в Україні є:

- впровадження енергоефективних і ресурсозберігаючих технологій, маловідходних, безвідходних та екологічно безпечних технологічних процесів;

- визначення основних засад державної політики щодо запобігання змінам клімату, розроблення та поетапне виконання національного плану заходів щодо пом'якшення наслідків зміни клімату на період до 2020 року;

- удосконалення механізму стимулювання суб'єктів господарювання до раціонального землекористування та відновлення природних ландшафтів і екосистем, рекультивациі і відновлення непридатних до використання земель, що утворилися внаслідок порушення встановленого режиму їх використання;

- удосконалення планів землеустрою і просторового планування міських і сільських територій з метою розроблення до 2020 року регіональних програм сталого розвитку землекористування тощо.

На сьогоднішній день найбільш перспективними можна назвати такі технологічні напрямки, як: сонячні електростанції, сонячне охолодження, мембранні технології у водному господарстві, біопластмаси та полімери, децентралізоване водопостачання, синтетичне біопаливо та ін.

Справжнім гальмом на шляху розвитку національної інноваційної економіки є проблема стимулювання підприємництва, низький рівень підприємницької активності вітчизняних суб'єктів господарювання, особливо в складних, наукомістких видах бізнесу.

Сьогодні серед підприємців поширення набула стратегія копіювання. Однак вихід на світовий ринок з даною продукцією можливий лише за умови цінової конкуренції, яка останнім часом втрачає свою ефективність.

Проблема полягає в тому, що інновації потребують значних коштів. Вирішення проблеми фінансового забезпечення інноваційної діяльності покладається на державу, яка повинна діяти у двох напрямках: надавати пряму бюджетну підтримку та створити ефективну систему стимулювання приватних інвестицій у науково-технічну сферу. Пряма державна підтримка має концентруватися на базисних екологічних інноваціях, на найбільш конкурентоспроможних технологіях світового рівня, які мають високий ринковий потенціал, а також на тих, які необхідні для забезпечення безпеки держави.

Українські підприємства повинні йти по шляху найбільш високорозвинених країн які, подолавши енергетичну кризу, на основі прискореного впровадження досягнень НТП, значних інвестицій у структурну перебудову економіки стабілізували екологічну ситуацію і вступили в постіндустріальну епоху або інформаційне суспільство. Економічні можливості дозволили їм спрямувати значні ресурси на усунення чи згладжування екодеструктивних наслідків господарювання.

Список використаних джерел

1. Маркетинг. Матеріал з Вікіпедії [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B3>
2. Титаренко Ю. В. Проблеми реалізації стратегії інноваційного розвитку України [Електронний ресурс]: – Режим доступу: http://studme.com.ua/13761106/ekonomika/marketingovaya_deyatelnost_osnovnye_vidy.htm
3. Колонтаєвський О. П. Удосконалення системи управління стратегічним маркетингом на підприємстві / О. П. Колонтаєвський // Соціальна економіка. - 2016. - № 1. - С. 146-151.

СМАРТ-ІНФРАСТРУКТУРА ТА URBAN BIG DATA

Манакова Наталія Олегівна,

кандидат технічних наук, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова,

Сенчук Тетяна Сергіївна,

асистент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Смарт-інфраструктура є основою для всіх основних аспектів проживання в смарт-місті, включаючи раціональну поведінку населення, раціональну мобільність, раціональну економіку, раціональний спосіб життя, раціональне управління і раціональне користування навколишнім середовищем.

Основною характерною рисою, що лежить в основі більшості зазначених компонентів, є їх взаємопов'язаність і генерування даних, які можна раціонально використовувати в цілях забезпечення оптимального ресурсоспоживання і підвищення результативності. У цих тезах представлений ряд основних компонентів інфраструктури смарт-міста з заключним висновком про необхідність застосування комплексного підходу до формування такої інфраструктури.

1) Раціональне управління відходами:

Стрімке зростання виробництва відходів перевищує темпи урбанізації [1]: містам все важче відстежувати походження, забезпечувати сортування та утилізацію різних видів відходів, які в принципі можуть бути повернені в споживчий цикл. Управління відходами зазвичай включає в себе моніторинг, збір, вивезення, переробку, утилізацію відходів.

Система раціонального управління відходами дозволяє знижувати обсяги відходів і забезпечувати сортування за видами відходів у джерела їх утворення, а також розвивати методи належної обробки відходів. Такі системи можуть застосовуватися для перетворення відходів в будь-якої ресурс і створення економіки замкнутого циклу. Основною вигодою від їх впровадження є підвищення ефективності збору, вивезення, сортування, вторинного використання і утилізації. Одним з головних недоліків системи управління відходами є нездатність прогнозування періодичності вивозу відходів. Екологічні системи управління

поводження з відходами дозволяють відслідковувати переміщення різних видів відходів, а застосування технологій - ефективніше контролювати обсяги відходів на шляху від джерела до утилізації та здійснювати управління ними.

2) Раціональне водопостачання:

Міста постійно працюють над вирішенням проблеми нестачі води за допомогою інноваційних технологій і більш раціонального управління водним господарством. В системі раціонального управління водними ресурсами застосовується цифрова технологія, що сприяє економії води, зниження витрат і підвищення надійності та транспарентності водорозподілення [2].

3) Раціональні цифрові шари:

Раціональна цифрова інфраструктура сприяє підвищенню рівня взаєморозуміння і контролю над операціями і оптимізації використання обмежених ресурсів в тому чи іншому місті. Однією з найбільш цінних можливостей застосування ІКТ в смарт-місті є здатність своєчасно проводити прийом інформації та обмін нею. Якщо ця інформація надходить в реальному часі і є точною, у міст в принципі є можливість вжити заходів до початку загострення будь-якої проблеми. Одним з можливих видів застосування цифрової інфраструктури є різні допоміжні цифрові шари, як то: міське середовище; датчики; мережеве взаємодія; аналіз даних; автоматизація.

Для впровадження технологій смарт-міста найчастіше необхідні надійна і економічно доступна мережа широкосмугового зв'язку, ефективна екосистема для управління обладнанням через Інтернет і потенціал для використання великого обсягу генеруються даних.

4) Необхідність комплексного підходу:

Об'єднання інфраструктурних операцій в смарт-містах полягає в інтеграції даних, зібраних через один компонент інфраструктури, і їх ефективне використання під час експлуатації або обслуговування іншого компонента [3]. Інформаційний простір смарт-міста має базуватися на підході обробки структурованих і неструктурованих даних величезних обсягів, які будемо називати далі як Міські Великі Данні (Urban Big Data - UBD). UBD також, як і Big Data мають визначальну характеристику "4V": обсяг (volume), швидкість (velocity), різноманіття (variety) і цінність (value). Застосування Data Mining до обробки і аналізу міських даних поза всякими сумнівами дозволить вивести теорію і практику міського управління на новий рівень.

Місто - це природна просторово-розподілена область, для якої карто-графічне представлення є найбільш наочним. Значна концентрація людей, транспорту і виробництва, а також просторово-розподілений характер більшості систем житлово-комунального господарства призводить до цільових перевірок доцільність використання методології геопросторового аналізу (Spatial Analysis).

Великі дані (Urban Big Data) є міждисциплінарної областю дослідження, яка представляє собою поєднання кількох наук:

- Урбаністика в широкому сенсі (Urban Science), як ключова галузь знань.
- Геоінформаційні системи (GIS) і географічна наука, як наукова основа для накопичення даних про просторово-розподілені об'єкти міського середовища.
- Соціологія (Social Science) як сукупність методологічних підходів.
- Data Mining для всіх етапів роботи з даними, починаючи від збору до аналітичної обробки.

Взаємний вплив всіх цих областей дослідження дозволяє створити багатопрофільне поле дослідження, в центрі якого знаходиться UBD - перспективний напрямок досліджень, зокрема для підтримки прийняття рішень в управлінні містами.

Основні висновки полягають в наступному: 1) Концепція смарт-міста в значній мірі залежить від конкретних обставин. Тому національним і міським органам влади важливо взаємодіяти з усіма відповідними суб'єктами для вироблення загального розуміння того, що означає поняття «смарт-місто» з точки зору специфіки їх національних і місцевих умов. 2)

При проектуванні смарт-міст та інфраструктури необхідно орієнтуватися на потреби населення. 3) Важливе місце при проектуванні смарт-інфраструктури набуває опрацювання даних, для високофективної реалізації якого необхідно створювати концептуальний фреймворк Urban Big Data.

Список використаних джерел

1. D Hoornweg and P Bhada-Tata, What a waste: A global review of solid waste management, Urban Development Series Knowledge Papers No. 15, World Bank, 2012. [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://siteresources.worldbank.org/INTURBANDEVELOPMENT/Resources/336387-1334852610766/What_a_Waste2012_Final.pdf.

2. J Polson, Water losses in India cut in half by smart meters, Bloomberg News, 15 March, 2013. [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bloomberg.com/news/articles/2013-03-15/water-losses-in-indiacut-in-half-by-smart-meters-iron>.

3. International Business Machines, Traffic management for a smarter planet, [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ibm.com/smarterplanet/us/en/traffic_congestion/article/traffic-management-and-prediction.html.

ОГЛЯД ТА КЛАСИФІКАЦІЯ МЕТОДІВ DATA MINING В ГАЛУЗІ HUMAN RESOURCE

Манакова Наталія Олегівна,

кандидат технічних наук, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Циганенко Інна Іванівна,

аспірант,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Кадрові рішення пов'язані з рухом персоналу приймаються в більшості випадків суб'єктивно, без аналізу статистичних даних, їх динаміки, тенденцій та закономірностей руху персоналу.

В цій роботі ми будемо зосереджені на прогнозуванні «наміру звільнитись», що є скоріше когнітивним чим кількісним поняттям, тим самим ускладнюючи математичний вимір.

Наприклад, 2000 року Роджер Гріффет і Пітер Хом [2] провели метааналітичні дослідження, в ході яких з'ясувалося «намір звільнитися» реалізується фактичним звільненням приблизно на 12 %.

Калькуляція та порівняння різноманітних показників в цій галузі це доволі простий засіб. Але оскільки він представляє собою наріжний камінь для використання більш складних та перспективних методів, то нижче розглядаються базові показники з точки зору використання їх на різних рівнях аналізу плинності кадрів.

Описові методи.

Базові описові методи дуже прості та знаходяться в межах можливостей будь-якого фахівця з персоналу.

Рейтинг плинності. Це найбільш поширений показник обороту кадрів в Європейських дослідженнях [1]. Коефіцієнт річного обороту визначається як «кількість співробітників, що пішли з компанії в минулому році поділене на загальну чисельність персоналу». «Чисельність персоналу» в цьому заході розраховується шляхом усереднення

загального числа співробітників на початок періоду і загального числа співробітників на кінець періоду.

Головним недоліком цього показника є те, що його обчислення не допоможе обчислити ймовірність того, що людина піде, не виявить співробітника, який має намір звільнитися, не визначить кар'єрний етап, коли йде більшість ваших співробітників.

Коефіцієнт утримання. Рівень утримання схожий на коефіцієнт плинності, але має суттєву перевагу. Рівень утримання відображає втрату поточних співробітників протягом певного періоду часу і, крім того, відсікає нових співробітників, які приєднуються та звільняються протягом того ж періоду. Залежно від того, що ви аналізуєте, це може значно підвищити обґрунтованість вашого дослідження.

Цей захід дозволяє відповідати на питання про поточний персонал окремо від нових співробітників.

Проміжні методи.

Методи цієї групи називатимемо проміжними, бо вони ще не використовують розширені статистичні методи і, як і раніше, мають описовий характер. Однак розглянуті в цій групі методи вносять часову складову, яка може допомогти зрозуміти дані обороту.

Метод ковзаючих середніх. Це базовий метод згладжування, який допомагає аналізувати ряди даних з плином часу. Цей метод запозичений з фінансів, де він зазвичай використовується при аналізі даних фондового ринку.

Звертання до плинності кадрів, дозволяє нам більш чітко уявити, як оборот змінюється з плином часу. Слід зазначити, що, застосування цього методу дозволяє проілюструвати поєднання методів управління, традицій і психології.

Потенційною проблемою застосування цього методу може бути розмір вибірки. Вибірка окремого підприємства, а тим більше окремого підрозділу, може виявитися недостатньо великою, щоб ефективно демонструвати швидкість обороту.

Когортний аналіз - це метод, який найчастіше використовується в маркетинговій аналітиці для відстеження відтоку клієнтів. Вони хочуть знати, коли клієнти перестануть користуватися їх сервісом. Аналогічно фахівець з кадрів хоче мати можливість знати момент часу, коли співробітники збираються звільнитися. Сегментуємо співробітників в когорти, ґрунтуючись на тому, коли вони надійшли на підприємство, що надає можливість відстежувати коефіцієнт утримання за періодами для конкретної когорти. Провівши спільний аналіз когорт можна побачити життєвий цикл робочого періоду співробітника.

Когортний аналіз дозволяє нам почати аналізувати ймовірність звільнення, виходячи з того, де кожен співробітник знаходиться в життєвому циклі.

Просунуті методи аналізу.

Будемо називати ці методи просунутими, оскільки вони вимагають спільного використання статистичних базових підходів і більш складних (але більш результативних) методів з розділу Data Mining.

Логістична регресія - це метод, який часто зустрічається при створенні прогнозів обороту в різних сферах.

Мета будь-якого типу регресії - передбачити результат з використанням одного або декількох інших факторів. В кадровому аналізі плинності ми повинні прогнозувати оборот кадрів як залежну змінну, використовуючи наші дані про робочі місця, які є незалежними змінними.

Особливістю логістичної регресії в тому, що вона є формою регресії, яка використовується, коли результат, який передбачається дорівнює 1 або 0. Для прогнозування плинності кадрового складу це дуже підходить, оскільки співробітник або звільняється, або ні.

Основним недоліком застосування логістичної регресії в сфері оцінки ризику втрати персоналу полягає в тому, що рівень точності прогнозу для людської поведінки не настільки високий як для технічних систем, де інтервал відмови машин набагато точніший і передбачуваний.

Аналіз виживаності, також відомий як аналіз історії подій, є вдосконаленим статистичний метод, який використовується для оцінки ймовірності події, що відбувається з плином часу. Цей метод широко застосовується в медичних науках, де він використовувався для прогнозування виживаності пацієнтів, але може бути застосований і для оцінки плінності кадрів.

На відміну від вище розглянутих результатів логістичної регресії аналіз виживаності може бути використаний для отримання ймовірності звільнення в певний момент часу для конкретного співробітника.

Методи дерев - Дерева прийняття рішень та Випадковий ліс (Decision Trees and Random Forest). У порівнянні з логістичною регресією або аналізом виживання, які відразу приводять до індивідуальному рівню передбачення, модель дерева рішень починає з аналізу всіх співробітників, а потім сортує їх на менші і менші групи в залежності від ймовірності їх звільнення. Це створює деревоподібну структуру з центральним вузлом і багато листя для кожного можливого шляху від кореня (центрального вузла).

У своєму дослідженні [3] «Аналіз звільнення співробітників» Divyabh Mishra аналізує, як управлінська політика і інші фактори прийняті в компанії впливають на оборот в SanDisk.

Метод Random Forest ґрунтується на моделі дерева рішень наступним чином. На високому рівні випадковий ліс бере випадковий вибір даних з вашого набору даних і групує їх за своїми власними деревах рішень. Потім він бере середнє значення всіх створених дерев, щоб зробити прогноз. Ідея тут полягає в тому, що багато дрібніших передбачення, взяті разом, можуть в кінцевому підсумку створити сильніший прогноз.

Список використаних джерел

1. Richard Rosenow: Analyzing Employee Turnover. Descriptive Methods. Available online at <https://www.linkedin.com/pulse/analyzing-turnover-descriptive-methods-richard-rosenow-pmp>, checked on 4/1/2017

2. Rodger W. Griffeth, Peter W. Hom, Stefan Gaertner."Meta-Analysis of Antecedents and Correlates of Employee Turnover: Update, Moderator Tests, and Research Implications for the Next Millennium ". Journal of Management 2000, Vol. 26, No. 3, 463–488

3. Divyabh Mishra "Employee Attrition Analysis Identify / Model key indicators of employee attrition for SanDisk employees based on publicly available data ". Available online at <https://www.slideshare.net/divyabh/employee-attrition-analysis>. checked on 4/1/2017

4. Rodger W. Griffeth, Peter W. Hom, Stefan Gaertner."Meta-Analysis of Antecedents and Correlates of Employee Turnover: Update, Moderator Tests, and Research Implications for the Next Millennium ". Journal of Management 2000, Vol. 26, No. 3, 463–488

ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

Манецька Юлія Ростиславівна,

студентка,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Людський капітал – це найважливіша складова частина сучасного продуктивного капіталу, яка представлена властивим людині багатим запасом знань, розвинених здібностей, визначених інтелектуальним і творчим потенціалом. Основним чинником існування і розвитку людського капіталу є інвестиції в людський капітал [1, с.49].

Сучасні процеси розвитку світового господарства в цілому і економічного простору розвинених країн, зокрема, показують, що модернізацію української економіки необхідно здійснювати в контексті постіндустріалізації з упором на розвиток людського капіталу та

формування «економіки знань». В цьому відношенні Україна, безумовно, має деякі напрацювання: досить розвинену систему освіти, високий рівень освіченості населення. Разом з тим є і всім відомі проблеми - труднощі з подоланням негативної демографічної обстановки, відсутність належної уваги до духовно-моральному здоров'ю суспільства, низькі темпи оновлення галузей охорони здоров'я, науки, соціально небезпечні рівні диференціації за доходами, відсутність стимулів для «припливу умів». У вітчизняній теорії та практиці державного управління соціально - економічними процесами в наявності відсутність комплексного підходу до реабілітації національного людського капіталу, погодженого з ключових параметрів його відтворення і модернізації. Під людським розвитком навіть в суто економічному аспекті тепер мається на увазі не тільки формування продуктивних здібностей, скільки комплексний гармонійний розвиток здібностей сучасної людини. В економіці постіндустріального типу зростає роль людини не тільки як виробника, але і як споживача. Людський капітал як категорія зазнає якісних змін, знаходячи наповнення споживчої стороною життєдіяльності сучасної людини. Вплив постіндустріалізації на людський капітал багато в чому опосередковано впливом потреб на його розвиток, і проявляється у формуванні людського капіталу нового - постіндустріального типу.

Україні доцільно досліджувати передовий досвід економічно розвинених країн світу з регулювання та активізації політики інвестування в людський капітал, де на законодавчому рівні не тільки розроблені стимулюючі податкові заходи з підвищення активності підприємств в інвестуванні коштів в професійний розвиток співробітників, але і в більшості країн відповідними законами затверджено обов'язковий характер таких виплат та напрями їх реалізації [2, с. 53].

Це призводить до необхідності внести наступні пропозиції щодо формування регіональної політики розвитку людського капіталу. В сучасних умовах назріває необхідність створення регіональних фондів розвитку людського капіталу, основним призначенням яких має стати фінансування заходів: 1) по розробці і реалізації великих інвестиційних проектів загально регіонального значення, що забезпечують накопичення цільового ресурсу - людського капіталу (в першу чергу, підготовка висококваліфікованих фахівців, необхідних для постіндустріалізації регіональних економічних систем, їх розвитку в напрямку економіки знань); 2) по впровадженню в практику державного управління нових інвестиційних інструментів, які могли б створити механізми залучення приватних інвестицій в конкретні проекти розвитку людського капіталу регіону; 3) щодо включення в практику державного управління нових механізмів залучення конкурентоспроможного людського капіталу в економіку регіону, заснованих на сучасних прозорих схемах найму висококваліфікованих фахівців.

Сучасні держави виступають в якості основних інвесторів в людський капітал, що, однак, супроводжується низкою суперечностей: з одного боку, «провали» ринку як головний аргумент на користь масштабних вкладень в людський капітал з боку держави, з іншого боку, процеси глобалізації, зниження бар'єрів для міграції людського капіталу, що піднімають питання про доцільність та ефективність дорогих національних вкладень в «вільно переміщуваний» людський капітал. Одним з найгостріших питань при проведенні соціально-економічної політики залишаються реалізація принципу «соціально-економічної відповідальності», а також забезпечення належного рівня соціальної стійкості як необхідного елемента благополучного економічного розвитку і, в широкому сенсі, як основи «сталого суспільства». Важливою ланкою в цьому ланцюжку виступає створення умов відтворення і накопичення людського капіталу з метою його сталого розвитку. Підхід до структурування соціальних інвестицій в Україні потребує модернізації, як і підхід до їх програмування (для формування «дорожньої карти») і моніторингу (з метою більшої прозорості для суспільства).

Сектор соціальних програм здебільшого традиційно лягає на регіональні і муніципальні бюджети, тому в сучасних умовах назріває необхідність у регіональних фондах розвитку людського капіталу, створення яких дозволить скоординувати зусилля регіонів щодо фінансування заходів, спрямованих на розвиток людського капіталу, а також вести

якісно нового рівня офіційну статистику, адекватну вимогам постіндустріального господарства, яка буде включати дані по величині накопичених вкладень в людський капітал і динаміці умов розвитку людського капіталу як невід'ємної компоненти національного багатства регіону.

Список використаних джерел

1. Интеллектуальный капитал // Мировая экономика и международные отношения. – М., 1998. – № 11. – С. 42-49.
2. Захарова О.В. Особенности национальной политики стран мира в области инвестирования в человеческий капитал // Международная научно-практическая конференция: IV Чтения, посвященные памяти известного белорусского и российского ученого-экономиста М.В. Научителя «Актуальные вопросы экономической науки в XXI веке», 19 октября 2012 года, Беларусь, г. Гомель. – Гомель: ГГУ им. Ф. Скорины, 2012. – В 2-х частях. – Часть 1. – С. 52-55.

ЗАРУБІЖНА ПРАКТИКА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Манойло Павло Олександрович,
аспірант,
Класичний приватний університет

Зміна характеру відносин між учасниками житлово-комунальної сфери, пов'язана з трансформаційними перетвореннями в Україні, неефективним використанням матеріально-технічних та фінансових ресурсів галузі, що спрямоване, більшою мірою, на розв'язання поточних проблем й не носить стратегічного характеру і це призвело до занепадання сфери ЖКГ в нашій державі. Але як свідчить провідний зарубіжний досвід, при використанні ефективних механізмів державного управління сферою ЖКГ, ця галузь господарства стає енергоефективною та енергозаощадливою, функціонує не як монопольна інституція, а діє на засадах конкурентних ринкових відносин, має налагоджену цінову політику. Тому це вимагає аналізу зарубіжної практики державного управління цією сферою з метою використання позитивних аспектів до сучасних українських реалій.

У цілому, у зарубіжній практиці узагальнено виокремлюють 4 підходи до державного управління сферою житлово-комунального господарства (США, Англія, Франція, Німеччина). Але всі вони, маючи свою специфіку, характеризуються окремими спільними рисами, зокрема: державні органи виконують регулюючу функцію, регламентують роботу приватних підприємств сфери ЖКГ, створюють умови для розвитку конкурентних відносин, забезпечують дотримання прав споживачів послуг сфери ЖКГ та слідкують за дотриманням стандартів якості на такі послуги тощо. Як наслідок, ефективне управління сферою ЖКГ у результаті використання цих підходів є децентралізованим, а держава виконує лише контролюючу функцію.

Крім того, відповідно до світової практики виокремлюють три моделі реорганізації житлово-комунальних відносин: «англійська» – об'єкти ЖКГ повністю знаходяться у приватній власності; «німецька» – підприємства ЖКГ за організаційно-правовою формою є акціонерними товариствами, основний пакет акцій яких належить муніципальній владі; «французька» – уявляє собою поєднання муніципальної власності на об'єкти ЖКГ з їх управлінням приватним сектором на засадах довгострокової оренди та додаткових інвестиційних угод [1].

Східноєвропейські країни також мають певний позитивний досвід у частині реформування сфери ЖКГ у державі. Так, наприклад, у Польщі у цьому процесі брали

активну участь банкові установи, які надаючи житловим товариствам низьковідсоткові кредити для оновлення житлового фонду, мали при цьому підтримку з боку уряду. Реформування сфери ЖКГ у Латвії передбачало реформи щодо повного роздержавлення цього сектору, проведення заходів з оновлення та модернізації житлового фонду, енергоефективності та енергозаощадження, поширення практики створення ОСББ. В Угорщині були реалізовані проекти за американською технологією щодо вдосконалення системи водоочищення, що зменшило вартість експлуатації очисних споруд [2].

Перспективним у частині вдосконалення функціонування сфери ЖКГ в країні видається розвиток концепції «розумних міст» («Smart cities»), ключовими напрямками якої, у тому числі, є ефективне управління послугами сфери ЖКГ (енергетика, вода, поводження з твердими відходами та стічними водами, використання, збереження та перероблення відновлюваних джерел енергії), оновлення та вдосконалення інфраструктури міста, розвиток електронної складової комунікації між суб'єктами управління містом, посилення взаємодії між державним, приватним та громадським секторами.

У рейтингу «розумних міст» у 2015 р. перші позиції посідали такі міста, як Барселона, Нью-Йорк, Лондон, Ніцца, Сінгапур, що відзначалися високим рівнем якості життя їх населення за рахунок постійного вдосконалення та розбудови технологічної інфраструктури міста, використання сучасних технологій, дотримання стандартів екологічності, сталого розвитку, а також активного залучення громадськості до процесів управління містом. При цьому перевагами впровадження та використання сучасних smart-технологій у містах України може стати [3]: прискорення прийняття рішень (у 5 разів), покращення фінансових показників (у 2 рази), зменшення рівня споживання тепла, води, електроенергії (у 2 – 4 рази), поліпшення екологічних показників і зменшення викидів (до 15%).

Беручи до уваги досвід провідних міст світу, які розвивалися на засадах концепції «Smart cities» можна виокремити такі позитивні аспекти функціонування ЖКГ:

– використання «розумних лічильників» (електронних пристроїв, які реєструють споживання електроенергії, тепла чи води, при цьому додатково тарифікуючи облік за часом доби (для електроенергії) чи за температурою енергоносія та його об'єму (гаряча вода, централізоване опалення) щогодини або частіше та передає цю інформацію постачальнику з метою моніторингу, управління мережею та виставлення рахунків) – забезпечують обмін інформацією щодо споживання енергії та розмірів її тарифікування між споживачем та її постачальником [4];

– розвиток мережі «розумних будинків» – сучасних житлових будинків, оснащених автоматичними системами керування, що контролюють споживання енергії тощо, організований для проживання за допомогою автоматизації та високотехнологічних пристроїв (управління світлом, управління кліматом, система безпеки, сенсорне управління, віддалене управління, голосове управління) [5];

– поширення системи «розумних офісів» – будівель з системою, яка регулює та контролює рівень опалення та освітлення виходячи з реальних витрат та потреб людей, які працюють у приміщенні запобігаючи втратам тепла та світла.

Таким чином, практика зарубіжних держав щодо управління та розвитку сфери ЖКГ базується на співпраці між державним та приватним секторами. При цьому, приділяється значна увага пошуку стимулів щодо залучення приватних інвестицій, оновленню матеріально-технічної бази житлового фонду, впровадженню енергозберігаючих технологій, розвитку мережі „розумних міст”.

Список використаних джерел

1. Рибачук В.Л. Зарубіжний досвід формування та управління ринком житлово-комунальних послуг [Електронний ресурс] / В.Л. Рибачук // Державне управління: вдосконалення та розвиток : електрон. наук. фах. вид. – 2012. – № 5. – Режим доступу : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=484>.

2. Стеценко А.А. Зарубіжний досвід реалізації державних програм у сфері житлово-комунального господарства [Електронний ресурс] / А.А. Стеценко // Державне управління: теорія та практика. – 2011. – № 2 – Режим доступу : www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Stetsenko.pdf.

3. Концепція Kyiv Smart City [Електронний ресурс] / Міжнародний фонд Відродження. – Режим доступу : <http://kyivsmartcity.com/Kyiv-Smart-City-Concept.pdf>.

4. Законодавче регулювання процесу встановлення розумних лічильників (smart meter) в країнах ЄС [Електронний ресурс] / Європейський інформаційно-дослідницький центр. – Режим доступу : <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28997.pdf>.

5. Дужак І.О. „Розумний будинок” / І.О. Дужак // Автоматизація технологічних і бізнес-процесів. – 2013. – № 13, 14. – С. 31 – 33.

ФОРМУВАННЯ СТІЙКИХ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Марьєнкова Вікторія,

магістрант,

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

У сучасних умовах господарювання, успішне функціонування підприємств вимагає від них не лише удосконалення існуючих виробничих систем і систем управління, але й повного та комплексного використання стратегічного потенціалу і вміння протистояти конкурентам в обраній сфері діяльності. З огляду на це, забезпечення високих фінансових результатів і стійкої конкурентної позиції, потребує формування нових конкурентних переваг. Від того, наскільки довготривалими та стійкими є конкурентні переваги, і наскільки ефективно суб'єкт господарювання може захищати наявні та генерувати нові конкурентні переваги, вирішальним чином залежить його стратегічна стійкість і міцність конкурентної позиції на ринку.

Дослідження проблеми формування конкурентних переваг підприємства знайшли своє відображення в працях українських і зарубіжних вчених: А.О. Левицької, І.Є. Лозинського, Л.В. Нагірної, Ж.-Ж. Ламбена, М.Портера та інших. Однак сьогодні ця проблема не втрачає своєї актуальності. Відомий європейський маркетолог Ж.-Ж.Ламбен [2] відзначав, що «конкурентна перевага – це ті характеристики, властивості товару або торгової марки, які створюють для фірми певну перевагу над прямими конкурентами».

Конкурентні переваги тісно пов'язані з конкуренцією і виникають вони лише там, де вона існує, також вони є основою забезпечення конкурентоспроможності будь-якого підприємства. Серед основних властивостей конкурентних переваг підприємства можна виділити, насамперед, такі: 1) відносність (конкурентна перевага виявляється тільки при порівнянні конкурентних позицій кількох підприємств або позицій, тому конкурентна перевага, яка забезпечила успіх одного підприємства, не обов'язково підійде для іншого); 2) динамічність (здатність змінюватися в залежності від стадії життєвого циклу товару, конкурентного середовища, та інших факторів зовнішнього середовища); 3) ефективність (отримання фінансового ефекту); 4) адаптивність (мінливість умов, в яких функціонує організація, вимагають швидкого пристосування конкурентних переваг в цих умовах); 5) стійкість (здатність конкурентної переваги зберігатися протягом тривалого періоду часу).

Найбільшу цінність являють собою стійкі конкурентні переваги, які підприємства, можуть генерувати та підтримувати самостійно.

Стійка конкурентна перевага — це стійка в часі цінність, значущість, створювана компанією для своїх споживачів, у рамках єдиної ринкової, заснованої на особливому поєднанні ресурсів і здібностей стратегії, яка не може бути повторена конкурентами

протягом тривалого часу.

Основними умовами формування і підтримання конкурентних переваг, як показує український і зарубіжний досвід господарювання, можуть бути:

- 1) прагнення керівництва підприємства до нововведень і змін у всіх аспектах господарської діяльності;
- 2) удосконалення і збільшення кількості джерел конкурентних переваг, які сприяють збереженню його діяльності і стійкості;
- 3) застосування системного підходу до формування конкурентних переваг, що охоплює весь механізм діяльності підприємства.

Формування і підтримання конкурентних переваг має безпосереднє відношення до всього механізму діяльності підприємства, пов'язаного з створенням, виробництвом і реалізацією продукції. Сам процес формування конкурентних переваг є досить складним і багатогранним, тому сьогодні серед вчених існують значні відмінності у трактуванні його змісту. Зокрема, з позицій процесного підходу забезпечення конкурентних переваг підприємств можна розглядати як процес створення конкурентних переваг, який реалізується функціональними сферами діяльності підприємства і наслідком якого має стати поліпшення його конкурентної позиції на ринку. Системний підхід розглядає процес забезпечення конкурентних переваг як систему взаємопов'язаних елементів (цілей, методів, функцій органів управління, інформації, моделей), а також комплексної взаємодії між ними з метою покращення конкурентного положення підприємства.

В сучасних умовах, прийняття рішення про необхідність формування нових конкурентних переваг на підприємстві відбувається, як правило, в процесі їх моніторингу, тобто коли виникає необхідність заміни застарілих конкурентних переваг і тих, що знаходяться на стадії спаду, новими, більш ефективними та стійкими.

Тому, процес формування нових, більш ефективних та стійких, конкурентних переваг підприємства складається з таких етапів:

- 1) підготовчий (здійснюється аналіз інформації, необхідної для формування нових конкурентних переваг, одержаної в процесі моніторингу);
- 2) проектний (обґрунтовуються чіткі вимоги, що пред'являються до конкурентних переваг, здійснюється розробка проекту нових конкурентних переваг і проводиться оцінка очікуваної ефективності та стійкості в рамках затвердженого проекту.);
- 3) впровадження нових конкурентних переваг;
- 4) аналіз результатів впровадження нових конкурентних переваг (проведення порівняльного аналізу запланованих результатів з тими, які були отримані при проведенні моніторингу).

Також, для досягнення стійких конкурентних переваг, підприємству потрібно визначитись із науковими підходами, які будуть застосовуватися при цьому.

Доцільно виділити сучасні наукові підходи до формування стійких конкурентних переваг: 1) стейкхолдерський підхід; 2) технологічний підхід; 3) підхід заснований на знаннях; 4) фінансовий підхід; 5) інформаційний підхід; 6) гуманітарний підхід. Кожний з них має свої переваги та недоліки, проте всі вони без виключення забезпечують певний інформаційний урівень для прийняття управлінських рішень щодо стратегії подальшого розвитку конкретного підприємства.

Таким чином, в сучасних умовах господарювання, для підприємства характерною є проблема не лише формування конкурентних переваг, але і їх збереження, тобто проблема стійкості конкурентної переваги. Від рівня стійкості переваги залежить, наскільки довго вона може забезпечувати суб'єкту господарювання лідерство перед конкурентами.

Список використаних джерел

1. Комелина О.В., Ржепишевская В.В. Конкурентный потенциал в системе регионального управления / О.В. Комелина, В.В. Ржепишевская // Экономика региона. - 2014.- № 1.

2. Ламбен Ж.-Ж. Менеджмент, ориентированный на рынок / Перевод с англ. под ред. В.Б. Колчанова. – СПб.: Питер, 2007. – 800 с.
3. Портер М. Конкуренция: перевод с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2005. – 608 с.
4. Старостіна А.О. Формування конкурентних переваг підприємств на міжнародних ринках / А.О. Старостіна, В.А. Кравченко, Л.О. Ярош-Дмитренко // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2012. – № 5. – С. 13-18.

УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ ЩОДО ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Матвєєва Наталя Миколаївна,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Участь громадськості в процесі розробки й прийняття рішень на рівні місцевої та центральної влади є досить поширеною практикою в усьому світі. У більшості демократичних країн Заходу без участі громадськості не приймається жодне важливе для суспільства рішення. В Україні цей процес знаходиться на початковій стадії.

Успішна реалізація реформи ЖКГ припускає активне залучення в цей процес місцевої громадськості, оскільки центральні державні органи і навіть муніципалітети не зможуть надалі проконтролювати роботу комерційних структур, прихід яких на ринок комунальних послуг може трапитися у зв'язку з демонополізацією ЖКГ. Ці організації повинні базуватися на індивідуальній або груповій приватній власності і працювати за договорами з власниками квартир (будинків) або організаціями власників (кондомініумов) мешканців багатоквартирних будинків.

Із світової практики відомо, що одним з найбільш прийнятних способів уникнення соціальної напруженості в суспільстві є проведення публічних слухань і формування відкритих процедур установа тарифів. Тариф на ту чи іншу комунальну послугу завжди повинен бути компромісом між потребами комунального підприємства і платоспроможністю споживача, зокрема населення. Важливо підкреслити, що тариф мусить бути обґрунтований соціально, тобто споживачеві дана відповідь на запитання про те, якої якості послуги він повинен одержувати при діючих значеннях тарифу. Дуже важливою у формуванні тарифів на житлово-комунальні послуги є думка населення – основного споживача послуг. Тарифи мають бути прозорими, а їх розрахунок зрозумілим для споживачів. Для цього органи місцевого самоврядування повинні проводити громадські слухання і соціологічні дослідження, і за їх підсумками визначати оцінку готовності населення оплачувати відповідну якість послуг за встановленим тарифом.

На думку автора, потрібно визначитись з поняттям “прозорість”. Прозорість - головний засіб посилення відповідальності в державному секторі. Вимога прозорості означає, що всі документи та ін. інформація, підготовлені урядом і його організаціями, повинні бути доступні публіці. При скороченні прозорості тими, що програли, стають звичайні громадяни, можливості яких для підтримки відповідальності уряду зменшили, а переможцями - ті політичні діячі й урядовці, які вважають за краще виконувати свої дії без громадського контролю і втручання. До теперішнього часу головні дії щодо прозорості зводилися до публікації двох-трьох звітів, проведення суспільної конференції і слухання, а чого бракувало, так це залучення заінтересованих груп, більш широких відкритих слухань, публікації документів (резольцій) і встановлення мінімального періоду проведення слухань. Однією з причин повільного розвитку відвертості процесу розробки і його оцінки для суспільства, поза сумнівом, є просто інерція.

Відкриті слухання, соціальні огляди, арбітраж, консультативні комітети та ін. засоби зв'язку з широкою громадськістю треба враховувати і використовувати на самому ранньому етапі. А для поліпшення прозорості й відповідальності необхідно розвивати й пробувати нові моделі участі. Наведемо одну з таких моделей. На сьогодні “прозорість” у прийнятті рішень з приводу встановлення нових тарифів на послуги ЖКГ у м.Харкові регламентується проведенням громадських слухань. Громадські слухання відбуваються наступним чином. Для їх підготовки та проведення створюється дорадчий комітет, склад якого затверджується згідно з темою слухання. Призначається відповідальний за підготовку, проведення та організаційне забезпечення громадських слухань. До участі в слуханнях запрошуються керівники виконавчих органів міської і районних у місті рад, представники громадськості, депутати міської ради. Спільно з прес-службою міської ради треба підготувати й опублікувати в засобах масової інформації нарис за темою громадських слухань. На думку автора, головним недоліком тут є те, що при проведенні “громадських слухань” відсутній головний момент – висновки з приводу цих “громадських слухань”, тобто резолюції та рекомендації щодо подальшого їх використання, та як вони знайшли висвітлення у засобах масової інформації.

Залучення громадськості і забезпечення її участі в публічному житті досягається звичайно шляхом переконання та з'ясування користі і, відповідно, вимагає значного часу для того, щоб суспільство було підготовлено до прийняття запропонованих змін й почало застосовувати нові методи планування і реалізацію заходів, спрямованих на досягнення своїх цілей.

Як основні напрямки в роботі громадських слухань можна виділити наступні:

- цілі й завдання громадських слухань;
- основи успішного формування слухань;
- типові помилки при проведенні слухань, що вже відбувалися;
- визначення ресурсів для реалізації слухань.

Слід також зазначити, що громадськість є найбільшою складовою яка бере участь у розробці плану стратегічного розвитку міста. В умовах місцевого самоврядування громади мають самостійно, виходячи з власних інтересів, визначати й планувати майбутнє своїх міст. При цьому вони можуть використовувати досвід передових демократичних країн. Стратегічні плани, звичайно, включають наступні питання: економічний розвиток міста, розвиток галузей його життєзабезпечення (саме до цього відноситься галузь житлово-комунального господарства), використання ресурсів розвитку, охорона навколишнього середовища, вирішення інших важливих питань.

Залучення громадян до активної участі в житті міста, до планування майбутнього громади є дуже актуальною сьогодні темою і вкрай важливою для прогресивного розвитку кожного міста. Відкритість політики органів місцевого самоврядування, ефективна співпраця влади з громадянами стали тими вершинами, без подолання яких неможливо рухатися далі.

За допомогою громадських слухань може встановитися тісний і якісний зв'язок “влада і громадськість” для реалізації вкрай важливих питань міста.

Список використаних джерел

- 1.Філюк Г.М. Сучасні тенденції та проблеми регулювання діяльності суб'єктів природних монополій в Україні. // Економіка України. - 2014, №7, С.31-40.
- 2.Флибьорг Бент Мегапроекти: история недостроев, перерасходов и прочих рисков строительства / Бент Флибьорг, Нильс Брузелиус, Вернер Ротенгаттер; [Пер. с англ. А.А. Исаева]. –М.:, 2015.-224с.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИЗМУ ТА КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ – ОДИН З НАПРЯМКІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕРГАЧІВСЬКОГО РАЙОНУ

Мірошнікова Юлія Сергіївна,

студентка,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Дергачівський районний Будинок культури є методичним, культурно-просвітницьким центром, який проводить просвітницьку діяльність з метою збагачення духовності населення, збереження нематеріальної культурної спадщини. Основні завдання якого є: розвиток народної творчості та художньої самодіяльності, всебічний гармонійний розвиток особистості, задоволення пізнавальних і духовних потреб населення, вдосконалення організації відпочинку є методичним, культурно-просвітницьким центром, який проводить просвітницьку діяльність з метою збагачення духовності населення, збереження нематеріальної культурної спадщини. Основні завдання якого є: розвиток народної творчості та художньої самодіяльності, всебічний гармонійний розвиток особистості, задоволення пізнавальних і духовних потреб населення, вдосконалення організації відпочинку [1].

Головною метою діяльності методичного кабінету є вивчення та координація процесів культурного розвитку району, досвіду збереження і розвитку народної творчості, аматорського мистецтва, туристичної галузі та її напрямків, співробітництво з іншими суб'єктами культурної, туристичної діяльності незалежно від відомчого підпорядкування та форми власності.

Культурно-дозвіллева діяльність у районі здійснюється 16 клубними закладами: комунальною установою «Дергачівський районний Будинок культури» та 15 сільськими Будинками культури та клубами.

Відповідним наказом директора Дергачівського районного Будинку культури методисти та спеціалісти районного Будинку культури закріплені за клубними установами району. Методичним кабінетом складається графік виїзду методистів та спеціалістів в клубні заклади району з наданням методичної та практичної допомоги, аналізується робота та визначається коло проблемних питань.

Дозвілля, або вільний час, як одна зі сторін життя суспільства наповнюється різним змістом. В основі своєї дозвілля має дві функції: з одного боку, відновлення сил людини, що поглинаються різними видами праці, а з іншого боку – її духовний розвиток. Це повною мірою відноситься й до дитячого дозвілля. Діти, будучи найбільш уразливою й залежною частиною суспільства, не можуть самостійно вирішувати, коли, скільки і як вони можуть використовувати вільний від основного заняття - навчання - час. Разом з тим важливо зрозуміти специфіку дитячого дозвілля як соціально-історичної категорії в часи найбільш серйозних соціально-політичних змін. На даному історичному етапі нашої країни важливо виховувати дітей у дозвіллевий час у дусі патріотизму, любові до ближніх, прищеплювати дітям доброту до однолітків, повагу до дорослих, прививати звичку до занять спортом.

Головна мета дозвіллевої діяльності, позашкільної освіти й виховання – створення умов для творчого, інтелектуального й фізичного розвитку дітей та учнівської молоді у вільний від навчання час, впровадження якісно нових форм і методів організації позашкільної життєдіяльності дітей, задоволення їхніх освітніх та духовних потреб. Для цього установами культурно-дозвіллевої діяльності міста організуються різноманітні гуртки, студії, клуби за інтересами та спортивні секції.

Аматорські (гурткові) об'єднання – це основа діяльності культурно-дозвіллевої установи.

У сучасному світі туризм – це багатогранне явище, тісно пов'язане з економікою, історією, географією, архітектурою, медициною, культурою, спортом та іншими науками [2]. Однак жодна з них не може повністю і вичерпно схарактеризувати його як об'єкт власних

досліджень і жоден з існуючих соціально-економічних інститутів не в змозі самотійно розв'язати комплекс його проблем.

Існує багато поглядів на туризм як на галузь господарства, так і на міжгалузевий комплекс або ринок, де туристичне підприємство з продукції різних галузей формує туристичний продукт.

Згідно з визначенням Всесвітньої туристичної організації (ВТО), туризм є похідним від французького *tour* (прогулянка, поїздка) і являє собою подорож у вільний час, один із видів активного відпочинку.

Закон України «Про туризм» визначає туризм як тимчасовий виїзд людини з місця постійного проживання з оздоровчою або професійно-діловою метою без зайняття оплачуваною [3].

Пам'ятки історії і культури відіграють особливу роль в розвитку туристичної діяльності, являючи собою наочне свідчення таланту українського народу, його тисячолітньої історії. Тому важливо підкреслити необхідність сталого розвитку культурного туризму із урахуванням потреб охорони об'єктів спадщини. Для цього відділом культури і туризму було розроблено маршрут : патріотичний «Шляхами подвигу і слави Дергачівщини», який включає в себе Висоту Петріщева в с. Польова, Меморіальний комплекс Висота ім. І.С. Конєва в смт. Солоницівка та краєзнавчий музей смт. Пересічне. В цьому випадку туризм базується на унікальності об'єкта і його неповторній автентичності, завдяки цьому гості можуть дізнатися більше про історію нашого краю, і це може бути гарним стимулом для збереження пам'яток історії та культури. Слід пам'ятати, що з минулого ми отримали безцінні пам'ятки історії та культури. У них матеріалізована історія українського народу, його творчість, боротьба за краще майбутнє. Вони є свідками економічного, суспільно-політичного, науково-технічного й культурного розвитку нашого народу, становлять водночас невід'ємну питому частку загальнолюдських цінностей. Цю спадщину ми зобов'язані берегти, розумно використовувати, примножувати і як естафету передавати нащадкам.

Список використаних джерел

1. Дергачівський районний Будинок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dr-dk.net/about>
2. Організація туристичної діяльності в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/books_ukr/kyfjak_1.htm
3. Закон України «Про туризм» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ ОБРОННО-ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Момот Тетяна Валеріївна,

доктор економічних наук, професор,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Аванесова Ніна Едуардівна,

кандидат економічних наук, доцент, докторант,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Вінник Іван Юлійович,

здобувач,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Складне та динамічне безпекове середовище довкола України, що характеризується посиленням глобальної воєнно-політичної нестабільності, пов'язаної зі збройним конфліктом на Сході України, воєнно-політичною нестабільністю на Близькому Сході, боротьбою за вплив на світові фінансові та енергетичні потоки зумовлює перегляд та уточнення доктринальних положень щодо формування та реалізації воєнної політики України. На важливості запобігання виникненню воєнних конфліктів та підготовку держави до можливого воєнного конфлікту, а також на застосування воєнної сили для захисту державного суверенітету, територіальної цілісності, інших життєво важливих національних інтересів наголошено у новій редакції Воєнної доктрини України, затвердженої Указом Президента України від 24 вересня 2015 р. №555/2015.

Зростання зазначених глобальних викликів сучасності актуалізує увагу до дослідження безпеки як результату цілеспрямованих зусиль, що забезпечують надійність середовища, діяльності, процесів, інститутів тощо. М.В. Трунов, розглядаючи амбівалентність понять внутрішньої і зовнішньої безпеки, зазначає, що прагнення людини до безпеки має універсальний характер і актуалізується в певних потребах, серед яких потреба: в гарантії захищеності від зовнішньої загрози; підтриманні порядку як чинника забезпечення належного рівня безпеки, душевній рівновазі [1, с. 230]. Безумовно варто відзначити нерозривний зв'язок умов безпеки і добробуту. При цьому у широкому розумінні національна економічна безпека містить дві складові: інтереси і цілі в рамках кордонів своєї країни, тобто підтримання державного суверенітету; місце країни у світовому поділі праці, світовій торгівлі, міжнародних фінансів і банківських сегментах. На Заході основу сучасних досліджень з безпеки склав В. Парето, який визначив безпеку суспільства як тріаду політичної стабільності, економічного процвітання та обороноздатності країни.

Для досягнення цілей Воєнної доктрини та забезпечення боєздатності збройних сил (ЗС), а отже, обороноздатності України, на оборонно-промисловий комплекс (ОПК) країни покладаються завдання із забезпечення створення, виробництва, ремонту і модернізації озброєння, військової та спеціальної техніки і боєприпасів для задоволення потреб безпеки і оборони відповідно до цілей, пріоритетів і завдань воєнної політики держави.

Технічний стан наявного озброєння й військової техніки характеризується швидкими темпами скорочення ресурсу технічної придатності. Переоснащення ЗС новітніми зразками озброєнь ускладнюється відсутністю замкнених циклів їх виробництва в оборонно-промисловому комплексі України і хронічним недофінансуванням протягом тривалого часу.

В цих умовах невідворотною є всеосяжна реформа оборонно-промислового комплексу країни, спрямована на побудову ефективної системи, яка б відповідала сучасним викликам та загрозам та гарантувала громадянам безпеку в межах своїх кордонів. Важливим є розуміння базисної ролі економічної безпеки підприємств ОПК у розвитку суспільства, що проявляється у перетину економічної сфери і суміжних позаекономічних сфер, зокрема у воєнно-економічній сфері, сфері захисту науково-технічного й інтелектуального потенціалу країни тощо [2, с. 119].

Таким чином, з позиції синергетичної парадигми обґрунтовано концепцію формування економічної безпеки підприємств оборонно-промислового комплексу України в умовах учасних глобальних викликів шляхом обґрунтування кластерної моделі об'єднання підприємств ОПК в рамках єдиного інноваційного циклу «дослідження - розробка - серійне виробництво - споживання (реалізація) - сервісне обслуговування - утилізація» за п'ятьма виробничими сегментами бронетанкової, авто-інженерної і спеціальної техніки; літакобудування; судобудівництва та морської техніки; радіолокації, радіозв'язку та систем ППО; високоточних озброєнь та боєприпасів, що дозволяє створити замкнутий цикл виробництва за сегментами ОПК, підвищити інноваційність виробництва; посилити конкурентоспроможність на основі партнерських відносин.

Список використаних джерел

1. Трунов М.В. Знание о безопасности – история, технология, культура // Вестник ЧГПУ. – 2012. - №3. - С. 230 – 232.

2. Барановський О.І.: монографія: у 2 т. / О.І. Барановський. – К.: УБС НБУ, 2014. – Т.1: Основи економічної і фінансової безпеки економічних агентів. – 831 с.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ЖИТЛОМ

Нестеров Олексій Олександрович,
аспірант,
Класичний приватний університет

У сучасних українських реаліях недостатність фінансового забезпечення житлової сфери, недосконалість організаційного механізму, неефективність взаємодії між державним та приватним секторами у частині реалізації державної житлової політики спричиняють проблеми у сфері формування та використання житлового фонду країни, зокрема, недоступність житла для окремих категорій населення, припинення фінансування багатьох державних житлових програм, що впроваджувались у державі, низька ефективність використання потужностей будівельної галузі, застарілість комунальної інфраструктури, невисока якість житлово-комунальних послуг і т.д.

Окремі аспекти державної житлової політики, проблеми забезпечення населення житлом та питання формування й використання житлового фонду досліджували такі науковці, як О.А. Більовський, В.О. Букашвілі, О.М. Ганєва, О.П. Ковалевська, В.І. Кравченко, І.В. Лисов, А.В. Мерзляк, Т.Г. Молодченко, О.М. Непомнящий, Н.І. Олійник, В.Г. Першин, О.В. Сударенко, С.А. Ушацький, Т.В. Шевчук та ін.

Попри висвітленості різних аспектів житлової політики у наукових джерелах, окремі проблем державного управління в сфері забезпечення населення житлом потребують подальшого розв'язання, зокрема, нагальною залишається питання нарощування частки доступного житла в державі, а також середнього класу, як основного споживача на ринку житла. Це зумовлене низкою чинників, а саме:

1. Висока вартість житла, особливо на вторинному ринку. Так, у червні 2016 р. середня вартість однокімнатної квартири на вторинному ринку України коливалась від 514,4 тис. грн. (м. Луганськ), 552,6 тис. грн. (м. Ужгород), 562,2 тис. грн. (м. Житомир) до 789,9 тис. грн. (м. Львів), 881,8 тис. грн. (м. Одеса), 1077,5 тис. грн. (м. Київ) [7]. При цьому вартість середньої однокімнатної квартири у новобудовах сягає близько 20-25 тис. \$ [2]. Однак, реальна вартість такого житла становить значно більше з урахуванням того факту, що на відміну від європейської практики, коли житло здається в експлуатацію забудовниками вже з ремонтом, а іноді навіть і зі стандартним набором меблів, в Україні квартири в новобудовах є майже непридатними для проживання відразу та потребують додаткових вкладень в ремонт приміщення.

2. Висока вартість оренди, навіть без урахування оплати комунальних платежів. У середньому вартість оренди однокімнатної квартири у листопаді 2016 р. в Україні варіювалась від 1108 грн. у місяць (м. Луганськ), 1896 грн. (м. Донецьк), 1921 грн. (м. Кропивницький) до 3896 грн. у місяць (м. Львів), 5108 грн. (м. Одеса), 6800 грн. (м. Київ) [6].

3. Наддорожчі іпотечні кредити в країні по відношенню до доходів домогосподарств. Це зумовлене як високими відсотковими ставками по кредитах, так і високими цінами на нерухомість. У 2016 р. середня реальна ставка по іпотечним кредитам в залежності від терміну кредиту складала 23–25% річних [8]. Для порівняння в країнах, що входять до Єврозони, середньозважена ставка по іпотечному кредиту дорівнює 4,5% [4].

4. Невисокий рівень життя та доходів громадян. За даними рейтингу, який оцінює індекс соціального розвитку, в 2016 р. Україна з-поміж 133 країн посіла 66 місце, відносячись до групи країн з рівнем соціального розвитку нижче середнього (8267 \$ ВВП на душу населення). У цьому ж рейтингу за рівнем доступності житла наша держава знаходиться на 116 позиції [5].

Однак, беручи до уваги зарубіжний досвід, часто у державах Західної Європи, США, Канади вартість житла становить дво- або трирічний сукупний валовий дохід сім'ї. Однак, у разі оренди такого житла або виплати іпотечного кредиту, щомісячні витрати на житлові потреби не перевищують 20-30% щомісячного доходу. З огляду на це, доступності житла в Західних країнах приділяється значна увага з боку урядів, політика яких у цій сфері спрямована на розвиток сектору соціального житла.

На сьогоднішній день діючі в Україні державні житлові програми не отримують належного фінансування з державного бюджету. Вже кілька років, не передбачаються кошти на їх реалізацію на державному рівні. Саме тому, однією з перспектив розвитку житлових програм в Україні, яка наразі активно реалізується на регіональному рівні, є використання можливостей децентралізації, особливо фінансової, для розв'язання проблем, пов'язаних із житловою політикою.

Так, за даними Державного фонду сприяння молодіжному житловому будівництву на початок 2016 р. на пільгове молодіжне кредитування у місцевих бюджетах всіх рівнів було передбачено 61,3 млн. грн. На кінець 2016 р. загальна сума збільшилась на 27,4 млн. грн. і становила 88,7 млн. грн., тобто зросла на 30%. Найбільші суми збільшення в бюджетах: Миколаївського регіону – на 7,7 млн. грн., Харківського – на 5,5 млн. грн., Рівненського – на 4 млн. грн., Київського – на 2,87 млн. грн. та Полтавського – на 1 млн. грн. [3].

Крім того, заходи, що реалізуються у державі, спрямовані на збільшення обсягів фінансування будівництва соціального і доступного житла, мають бути доповнені заходами, спрямованими на регулювання вартості житла, зокрема, вартості його будівництва. Оскільки на сьогоднішній день слід відзначити надмірно високу вартість житлового будівництва в Україні, що в значній мірі об'єктивно обумовлене: витратами компаній-девелоперів на отримання права оренди землі або її викуп, витратами компаній-забудовників на інженерну підготовку територій, зокрема, високими витратами на підключення до інженерних мереж; витратами на розвиток інфраструктури територій та її соціальний розвиток; високими витратами за користування кредитними ресурсами; високими цінами на будівельні матеріали; наявністю адміністративних бар'єрів, які суттєво збільшують терміни будівництва тощо [1, с. 48].

У цілому, сучасні тенденції, пов'язані з євроінтеграційними прагненнями України, процесами децентралізації, а також проблеми соціально-економічного характеру, які характеризують сучасний стан житлово-комунальної сфери в державі вимагають нових підходів до реалізації житлових програм, пошуку нових інструментів формування та використання житлового фонду.

Список використаних джерел

1. Більовський О.А. Державна житлова політика України: проблема соціально-економічної ефективності : аналіт. доповідь / О.А. Більовський / Національний Інститут стратегічних досліджень. – 2012. – 60 с.

2. Дубенська О. Чи реально купити квартиру за 20 тисяч доларів? [Електронний ресурс] / Ольга Дубенська // Економічна правда. – 2015. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/publications/2015/05/14/541716/>.

3. Житлові програми в умовах децентралізації [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу : <http://www.molod-kredit.gov.ua/news/novini/jitlovi-programi-v-umovah-decentralizaciyi.html>.

4. Ипотека на карте мира: в Европе в 3 раза дешевле, чем у нас [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.n-s-k.net/hypothec/article/112>.

5. Индекс соціального розвитку, 2016 : експертна думка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/research/social-progress-index-2016.html>.

6. Как изменилась стоимость аренды жилья и чего ждать от рынка недвижимости [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://budport.com.ua/news/4082-kak-izmenilas-stoimost-arendy-zhilya-i-chego-zhdet-ot-rynka-nedvizhimosti>.

7. На Украине дорожают квартиры на «вторичке»: инфографика цен по регионам [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://nahnews.org/855398-na-ukraine-dorozhayut-kvartiry-na-vtorichke-infografika-cen-po-regionam>.

8. Средняя реальная ставка по кредитам на приобретение жилья на вторичном рынке недвижимости снизилась и составляет 23,8% годовых [Электронный ресурс]. – Режим доступа

: http://www.prostobank.ua/zhile_v_kredit/stati/srednyaya_realnaya_stavka_po_kreditam_na_priobretenie_zhilya_na_vtorichnom_rynke_nedvizhimosti_snizilas_i_sostavlyayet_23_8_godovyh.

ДІЛОВА РЕПУТАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ СТРАТЕГІЧНИЙ АКТИВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Нечепоренко Анна Дмитрівна,
студентка,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

На сьогодні ми бачимо, що підприємства вийшли на новий рівень розвитку, коли пріоритетну роль відіграє управління нематеріальними активами підприємства. Ділова репутация виступає важливим нематеріальним ресурсом.

Ділова репутация підприємства відіграє значну роль в конкурентних перевагах:

1. висока ділова репутация приводить до зменшення чутливості споживачів до ціни на продукцію;
2. полегшує доступ підприємства до ресурсів (фінансових, інформаційних, трудових і інших);
3. вона сприяє розвитку позитивних зв'язків з партнерами, постачальниками, клієнтами.

Понад 80% керівників компаній з Fortune 500 (рейтинг 500 найбільших світових компаній, критерієм складання якого служить виручка компанії) вважають ділову репутацию таким же важливим активом, як і фінансовий стан підприємства, так як 49% акцій даних компаній продаються тільки завдяки позитивній діловій репутации [1].

Ділову репутацию часто порівнюють з іміджем та гудвілом. Ці поняття є близькими, але мають значні відмінності. Імідж є емоційним сприйняттям організації її клієнтами, іншими учасниками ринку, а отже складно піддається узагальненню. Ділова репутация – це формалізоване сприйняття характеристик, переваг та недоліків підприємства у бізнес-середовищі, що стимулює клієнтів користуватися його продукцією, послугами і приносить прибуток. Саме ця здатність ділової репутации, впливати на фінансові показники фірми, вкладається у понятті „гудвіл” – грошова вартість репутации як нематеріального активу компанії [1].

Поняття «гудвіл» найчастіше використовується в комерційних операціях та бухгалтерському обліку для відображення грошової вартості ділової репутации як нематеріального активу.

Гребешкова О.М., Шиманська О.В. визначають ділову репутацию за трьома групами:

– загальну поінформованість про діяльність компанії, що не передбачає глибокого аналізу й оцінки;

– деяке знання, отримане шляхом безпосереднього залучення цільових груп в оцінку стану компанії – на основі власного досвіду або думок сторонніх експертів;
– нематеріальний об’єкт, що має вартісне вираження, тобто, по суті, є фінансовим або економічним активом [2].

Також визначають ділову репутацію як стійку думку про якість й переваги організації в у певному сегменті ринку. Найважливішими її складовими є: 1) сильна організаційна культура; 2) високий авторитет першої особи і топ-менеджменту компанії; 3) престиж організації на ринку; 4) інноваційність стратегії; 5) присутність не тільки на внутрішньому, а й на міжнародних ринках;; 6) порядність; 7) дотримання закону.

Тому, можна зробити висновок, що основними складовими ділової репутації є :

- імідж, який відіграє значну роль у емоційному приваблюванні підприємства;
- гудвіл, як складова економічного відображення підприємства;
- організаційна культура як внутрішнє джерело формування ділової репутації;
- соціальна відповідальність підприємства, як необхідна умова довіри до підприємства;
- якість товарів та послуг.

Ділова репутація є цінною для компанії, тобто є складовою її ринкової вартості. За даними Ernst&Young у компанії Microsoft частка ділової репутації складає 84%, Disney – 66%, Yahoo – 91%, Nike – 76%. Також, за результатами досліджень Гарврдської Бізнес школи, за останні 11 років, працюючи над своєю репутацією, компанії підвищили свій дохід на 682%, прибуток на 756% та чисельністю персоналу відповідно на 282%. У цей же час, компанії, не приділяючи великої уваги цьому аспекту, отримали результати у 166%, 1% та 36% відповідно [3].

Таким чином, було уточнено визначення ділової репутації як одного з стратегічних активів підприємства. Ділова репутація є нематеріальним активом сучасного підприємства, який є стратегічно значущим, а отже відноситься до стратегічних активів. Стратегічними є така частина активів організації, яка в їх синтезі забезпечує організацію стійкими конкурентними перевагами і може приносити прибуток у процесі досягнення стратегічних цілей підприємства.

Список використаних джерел

1. Гребешкова О. М. Ділова репутація як стратегічний актив компанії / О. М. Гребешкова, О. В. Шиманська // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): наук. журнал. – Вип. 1-2/ Гол. ред. А. П. Степанов. – К.: НАУ, 2007. – С.493-502.

2. Довбенко В.І., Кузьмич О.С Роль ділової репутації в управлінні розвитком підприємства – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/17048/1/77-Dovbenko-126-127.pdf>

3. Зайцев І. Добрий гудвіл / Іван Зайцев // Контракти. – 2006. – № 16. – Електронний ресурс – Режим доступу до журн.: <http://kontrakty.com.ua/show/ukr/article/37/1620067235.html>

ВИКОРИСТАННЯМ МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЇ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ПАСАЖИРІВ З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТ

Озерова Ольга Олексіївна

асистент,

Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту

Яновський Петро Олександрович,

кандидат технічних наук, професор,

Київський національний авіаційний університет

Омельченко Олександр Дмитрович,

доктор технічних наук, професор

Київський національний авіаційний університет

Для забезпечення нормального життя міст та регіонів повинна розвиватися транспортна інфраструктура відповідно до вимог населення та наближатися до темпів розвитку розвинутих країн світу.

В останнє десятиріччя у багатьох великих містах України вичерпані чи близькі до вичерпання можливості екстенсивного розвитку транспортних мереж. Тому особливу увагу набуває оптимальне планування мереж, покращення організації руху, оптимізація систем, маршрутів громадського транспорту. Розв'язок таких задач неможливий без математичного моделювання транспортних мереж. Головна задача математичних моделей – визначення і прогноз всіх параметрів функціонування транспортної мережі, таких як інтенсивність руху на всіх елементах мережі, обсяг перевезень мережі громадського транспорту, середня швидкість руху, затримки та втрати часу.

Математичні моделі, прийняті в теперішній час для аналізу транспортних мереж, суттєво різняться задачами, що вирішуються, математичним апаратом, даними, що використовуються, та ступенем деталізації опису руху транспортних засобів. Через велике їх різноманіття зараз відсутня повна класифікація цих моделей. Покладаючись на функціональну роль прийнятих для вирішення конкретних задач моделей, виділяються три основні їх класи: прогнозні, імітаційні, оптимізаційні моделі [1].

Моделі прогнозу потоків, імітаційні моделі ставлять перед собою адекватне відтворення транспортних потоків. Існує значна кількість моделей, призначених для оптимізації функціонування транспортних мереж. В цьому класі моделей розв'язуються задачі оптимізації маршрутів пасажирських перевезень, створення оптимальної конфігурації мережі. Методи оптимізації транспортних мереж являють собою значну область досліджень, що виходить за межі даного огляду.

Вибір технологічних завдань суб'єктивний, і, перш за все, пов'язаний з виділенням нових наукових задач, рішення яких може забезпечити вдосконалення управління процесом пасажирських перевезень з метою підвищення ефективності роботи транспорту. Одним із завдань, щодо вдосконалення технологій процесу перевезень є створення моделі (системи моделей) процесу перевезення пасажирів у великих вузлах. Найважливішими умовами сучасного етапу розвитку методів управління перевезеннями є підвищення наукоємності та комплексності завдань, що потребують вирішення.

Інформаційний рівень моделювання є найбільш трудомістким. Він характеризує реалізацію можливості вирішення задач на різних рівнях. В той же час моделі і методи верхніх рівнів (економічний аналіз, планування, управління та інше) формують і оцінюють задачі, що виникають в організації та реалізації процесів перевезень [2]. Розробка і створення багаторівневої системи моделей процесу перевезення є складною і актуальною науково-технічною проблемою в сфері пасажирського міського транспорту.

Для постановки та вирішення таких задач досліджені моделі і методи кооперативного управління міським рухомим складом: теорія неантагоністичних кооперативних ігор, аксіоматичні методи векторної оптимізації. При цьому враховані фактори і властивості моделей компромісів: час та вартість перевезення пасажирів, прибуток, експлуатаційні витрати на реалізацію перевезень.

Структура системи моделей управління процесом перевезення залізничного транспорту є багаторівневою і може бути представлена в наступному вигляді: інформаційно-аналітичне представлення процесу перевезення (моніторинг процесів функціонування пасажирського транспорту); економічні моделі процесу перевезення; математичне моделювання процесу перевезення пасажирів; моделі для представлення соціально-економічних потреб населення в перевезеннях (оцінка ефективності залізничного транспорту) [2]. Перелік задач математичного та інформаційного моделювання щодо вдосконалення технології процесу перевезень пасажирів у містах продовжений через високу складність і масштабність цих процесів та зростання вимог до якості управління.

Особливість вдосконалення технології перевезень пасажирів у містах, полягає в необхідності формування динамічних моделей для оцінки часу використання міського транспорту. Аналізуючи деякі економічні явища можна виділити системи, ціль функціонування яких – задоволення масового випадкового потоку заявок на виконання однотипних дій (на обслуговування). Такі системи отримали назву систем масового обслуговування.

Посеред характеристик, що досліджуються в системах масового обслуговування особливе значення мають характеристики вхідного потоку вимог (заявок на обслуговування); характеристики структури системи, яка їх обслуговує, (її часто називають механізмом обслуговування, з детальним представленням його структури, із визначенням тривалості обслуговування заявок); прийнятий порядок обслуговування вимог або дисципліна обслуговування.

Список використаних джерел

1. Склозуб В.В. Процедуры многокритериальной оптимизации в задачах с совокупно противоречивыми критериями // Алгоритмизация решения задач оптимального проектирования: Сб. науч. тр. / АН Украины. Ин-т кибернетики им. В.М. Глушкова. – К.: 1997. С. 53–56.
2. Бек Н.Н., Голенко Д.И. Статистические методы оптимизации в экономических исследованиях. – М.: 1971. с.135.

МОТИВАЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КАР'ЄРИ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

Олешко Анна Анатоліївна,

студентка,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Управління кар'єрою працівника являє собою організацію його роботи, кар'єрний та кваліфікаційний ріст, що допомагає йому розвивати і реалізовувати знання та вміння в інтересах організації.

Обираючи професію людина переслідує певні цілі, її бажання отримати посаду викликане певними внутрішніми та зовнішніми мотивами. В свою чергу організація приймаючи на роботу співробітника також переслідує певні цілі, на сам перед отримати від нового члена колективу певний зиск, адже для ефективної роботи будь-якої організації кожен повинен знати і виконувати свої обов'язки.

Мотивація – процес розвитку і закріплення у працівників внутрішніх мотивів до

діяльності. Мотивувати працівника означає використовувати внутрішні причини, які спонукають працівника до діяльності, допомагати йому їх усвідомити. При нестачі або відсутності таких причин включається стимулювання, з метою сформулювати мотиви діяльності. [1].

В сучасних реаліях жорсткої конкуренції необхідно реально оцінювати свої ділові якості, співвідносити їх з вимогами, що ставить організація для успішної роботи. Від цього залежить успіх управління кар'єрного зростання.

Шукаючи перспективну область застосування своїх здібностей на ринку праці, людина часто стикається з невідповідністю свого кваліфікаційного рівня зазначеним вимогам, тому правильна самооцінка своїх можливостей і ділових рис, знання своїх недоліків та переваг, а особливо, вміння обертати слабкі сторони в можливість є важливими навичками для саморозвитку та самонавчання майбутніх працівників.

Тільки в таких умовах можна правильно організувати план розвитку власної кар'єри. Управління кар'єрою не може обмежуватися лише областю діяльності, певною роботою, чи кваліфікацією. Воно має більш глибокий зміст, що проявляється в причинах, з яких людина прагне досягати нових і нових висот, її амбіціями, мотивами, що не обмежуються певною посадою.

Знання логіки процесу мотивації не дає істотних переваг в управлінні цим процесом. Можна вказати на декілька чинників, які ускладнюють і роблять неясним процес практичного розгортання мотивації.

Важливим чинником є не очевидність мотивів. Можна припускати, здогадуватися з приводу того, які мотиви діють, але в явному вигляді їх "вичленувати" неможливо.

Наступним важливим чинником є мінливість мотиваційного процесу. Характер мотиваційного процесу залежить від того, які потреби ініціюють його. Проте самі потреби знаходяться між собою в складній динамічній взаємодії, часто суперечивши один одному або ж, навпаки, підсилюючи дії окремих потреб - при цьому складові цієї взаємодії можуть мінятися в часі, змінюючи спрямованість і характер дії мотивів тому навіть при найглибшому знанні мотиваційної структури людини, мотивів його дії можуть виникати непередбачені зміни в поведінці людини і непередбачена реакція з його боку на мотивуючі дії [2].

Однак мотивація співробітників є одним з найголовніших питань для керівників і менеджерів по персоналу в поважаючих себе компаніях.

Компанія може надавати гідну заробітну плату, солідний соціальний пакет і привілеї, але всі більш-менш успішні компанії проявляють щодо своїх працівників подібну турботу, а висококласний професіонал, рідкий фахівець або успішний топ-менеджер з більшим досвідом і в період кризи без роботи не залишається. Його можуть переманити конкуренти або більш успішні на ринку компанії.

Крім матеріальних інтересів, професіоналами завжди рухає щось ще, у кожного своє й, як правило, не лежить на поверхні. Люди прагнуть свідомо робити свою кар'єру, займатися улюбленою справою, одержувати реальні результати, вчитися новому, розширювати свої можливості й повноваження, займати певне положення в соціальному і професійному середовищі.

Часто, проводячи на фірмі оцінку персоналу, керівництво цікавиться саме індивідуальною мотивацією співробітників. У підсумковому звіті потрібно не просто намалювати портрет людини, а виявити його прагнення й побажання і їх відповідність реальному потенціалу.

Менеджери по персоналу, ґрунтуючись на цих відомостях, можуть використовувати кар'єрне просування співробітника в якості сильного мотивуючого фактора. Якщо службовець буде бачити для себе бажані перспективи просування, його чи навряд спокують пропозиції більш високої зарплати (якщо тільки матеріальний стимул не є для нього єдино значимим, але за такого працівника, мабуть, не варто триматися). Бачення майбутнього і відчуття його реальності, повага до інтересів і цінностей кожної значимої для фірми людини допомагають створити згуртовану команду, яка буде продуктивно працювати [3].

Мотивація є однією з головних функцій управління, оскільки досягнення мети на пряму залежить від мотивів покладених в основу будь-якої дії.

Завданням керівника є спонукати колектив до ефективної роботи, створити оптимальні умови для такої роботи, підтримувати зацікавленість співробітників в отриманні кращих результатів, їх активне залучення до співпраці, досягнення цілей організації, створення творчої атмосфери в колективі.

Способи зацікавленості людей у праці існували не одне століття, але традиційних засобів застосування простої матеріальної винагороди у сучасному середовищі вже недостатньо.

Для ефективного управління мотивацією необхідно: чітко усвідомити модель основного процесу мотивації: потреба – мета – дія – результат – очікування, а також знати фактори, що впливають на мотивацію – набір потреб, які ініціюють рух до здійснення мети і умови, при яких потреби можуть бути задоволені.

Система мотивів і стимулів праці має ґрунтуватися на певній нормативно-правовій базі. Робітник повинен чітко усвідомлювати, які вимоги ставляться перед ним, яка буде винагорода за їх виконання і які санкції застосовуватимуться у випадку недотримання вимог.

Вдосконалення системи мотивації для управління на будь-якому рівні повинно бути одним з першочергових завдань менеджменту.

Список використаних джерел

1. Колонтаевский О.П. Мотивы и стимулы трудовой деятельности персонала. Вісник Міжнародного Слов'янського університету. Харків. Серія «Економічні науки». – Х.: – 2006. – том IX. - № 1. – С.42-44.

2. Виноградський М.Д., Менеджмент в організації: Навч. посіб./ М.Д. Виноградський, А.М. Виноградська, О.М. Шкапова. – 3-тє вид., виправлене. – К.: Кондор, 2004. – 598 с.

3. Мотивація кар'єри персоналу – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.managerhelp.org/hoks-1668-1.html>

ОБ'ЄКТИВНА НЕОБХІДНІСТЬ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Плекан Уляна Михайлівна,

аспірант,

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя

Зовнішнє середовище, як складна багатовекторна та багаторівнева система, чинить великий вплив на діяльність підприємства. Для забезпечення сталого розвитку вже не достатньо випускати якісну продукцію і при цьому отримувати дохід від продажу, а управління тільки процесом виробництва не може вирішити усіх проблем, з якими стикається підприємство щоденно. Ринкове середовище створює потребу постійного коригування підходів, методів та інструментів управління для тих його учасників, які прагнуть мати конкурентні переваги.

В умовах гуманітаризації економічного розвитку поширюються тенденції соціально відповідального господарювання.

Поняття «корпоративна соціальна відповідальність» не має загальноприйнятого трактування, це широке поняття, яке вирішує комплексні проблеми. Втім, однозначно можна стверджувати, що соціальна відповідальність підприємств повинна позитивно впливати на суспільство та сприяти його сталому розвитку.

Аналіз еволюції ставлення підприємств до феномену соціальної відповідальності дозволяє виокремити прояви загальних етапів розвитку соціально відповідальної діяльності (далі СВД):

- 1) Законослухняність
- 2) Благодійність
- 3) Налагодження відносин з громадськістю
- 4) Перебудова бізнес-процесів
- 5) Стратегічний підхід до СВД [1].

Підприємство XXI століття – повноправний суб'єкт соціальної політики, для якого питання вдосконалення системи управління, переорієнтації на соціальні аспекти діяльності є вкрай актуальними. Найперше, в сучасних умовах підвищеного динамізму конкуренції, потребують дієвих змін підходи до взаємин із зацікавленими сторонами, а також із суспільством та навколишнім середовищем. Проблема соціалізації постає так гостро, що керівники та менеджери компаній змушені постійно переглядати власні підходи до процесу управління, враховувати передові технології управління усіма видами діяльності підприємства.

Старі моделі управління, які не враховують добровільних соціальних ініціатив, очевидно, є застарілими. Саме тому, новою основою успішного управління підприємством є відповідальне ставлення до суспільства та природи на кожному етапі його життєдіяльності.

Потреба у формуванні соціально орієнтованого управління на мікрорівні диктується об'єктивними передумовами на мезо- та макрорівні, зазначеними в роботі [2]:

- курс на побудову в Україні соціальної держави з достойним рівнем життя громадян і забезпеченням вільного розвитку людини;
- гостра потреба переорієнтації економіки у сучасну соціально-орієнтовану ринкову економіку зі здатністю легкої адаптації до динамічних нестабільних умов ринкового середовища;
- розрив у розвитку теорії управління від практики реформування системи управління мезо- та макрорівня.

Запровадження управління СВД не є гарантією відсутності усіх негативних факторів нестабільного зовнішнього середовища, однак, соціальна орієнтованість на усіх організаційних рівнях створює комфортніші умови для підприємства, громади та інших учасників ринкового середовища, що відзеркалюється у справедливій економічно орієнтованій податковій системі, соціально орієнтованому розподіленні бюджетних ресурсів, морально і економічно підтримуваному меценатстві, різних формах благодійності. Здорове суспільство постійно підвищує вимоги до бізнесу, спонукаючи підприємства більшу увагу приділяти соціальному розвитку. Таким чином, управління СВД на підприємстві – основоположний елемент процесу становлення соціально-орієнтованого підприємництва в Україні.

Поєднання звичайної діяльності сучасного підприємства з СВД вимагає побудови ефективної системи управління, яка не просто враховує СВД, а першочергово зорієнтована на неї. В цьому контексті очевидно є необхідність формування управління СВД та адаптація її до ринкового середовища.

До факторів, що підтверджують необхідність управління СВД на підприємстві, віднесемо:

- покращення соціальних показників;
- інноваційність СВД;
- мінімізація ентропійних тенденцій;
- формування умов сталого розвитку підприємства, регіону, країни, всієї цивілізації.

Вищезазначені фактори утворюють управління СВД як важливу конкурентну перевагу, оскільки мінімізуються ризики, пов'язані з впливом зовнішнього середовища, що, в свою чергу, підвищує ефективність діяльності підприємства, збільшує прибуток, створює інвестиційну привабливість. На нашу думку, через сформовані фактори необхідності

управління СВД виявляється спроможність підприємства керовано здійснювати іманентно властиві йому процеси, позиціонувати себе суб'єктом історії та активним творцем соціального середовища.

Список використаних джерел

1. Кулешова Л. В. Корпоративна соціальна відповідальність як інструмент сталого розвитку підприємств / Л. В. Кулешова // Вісник ДДМА. – 2013. – № 1 (30). – С. 195–199
2. Фурсін О. О. Шляхи і напрямки підвищення ефективності управління соціально-орієнтованою економікою регіонів України / О. О. Фурсін // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014. – Вип. 59. – С. 96-106
3. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності : посібник / О.Лазоренко, Р. Колишко та ін. – К. : Енергія, 2008. – 96 с.

ВРАХУВАННЯ МОЖЛИВИХ ВАРІАНТІВ ВИХОДУ З ПРОБЛЕМНИХ ЗОН У СФЕРІ БІЗНЕС-РИЗИКУ ТА НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Потишняк Олена Миколаївна,

доктор економічних наук, професор,

Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

Кожне підприємство, діючи на сучасному ринку щодня зустрічається віч на віч з великою кількістю ситуацій, які можуть бути розцінені як ризикові. Тому проблема є актуальною і доки існує підприємницька діяльність, вона буде залишатися такою. Слід мати на увазі, що управління ризиками це не тільки наука, але й мистецтво. Чим більше нестандартним є проект або завдання, тим важливіше роль мистецтва в управлінні ризиками. Тому ефективність управління ризиками може бути підвищена не тільки за рахунок застосування наукових методів, а й творчих підходів.

Треба чітко розмежувати поняття “ризик” і “невизначеність”. Ризик характеризує таку ситуацію, коли настання невідомих подій надто імовірне і може бути оцінено кількісно, а невизначеність - коли ймовірність настання таких подій оцінити заздалегідь неможливо [1]. У реальній ситуації управлінські рішення майже завжди пов'язані з ризиком, що зумовлений наявністю ряду факторів невизначеності, заздалегідь непередбачених. Невизначеність і ризик у підприємницькій діяльності відіграють важливу роль, вміщуючи в собі протиріччя між планованим і дійсним, тобто джерело розвитку підприємницької діяльності.

Ризиків у підприємницькій діяльності в умовах ринкових відносин уникнути не можна. Для одержання економічного прибутку доводиться свідомо йти на прийняття ризикового рішення. Прийняття рішень за умов невизначеності характеризується тим, що неможливо однозначно передбачити наслідки цих рішень, хто б їх не прогнозував.

То що ж саме робити, коли підприємство потрапило у невизначеність чи ризикову ситуацію? Як ми вже зрозуміли, не існує загальноприйнятих норм, дій чи чіткої стратегії поведінки, яка може допомогти керівникам вийти з ризикової ситуації переможцем. Цей процес є дуже індивідуальним. Але можна узагальнити етапи, які є невід'ємними у поведінці менеджера. Базою цього процесу є такі дії: *моніторинг, ідентифікація, оцінка та контроль*[2].

Тож управління ризиками повинно входити в загально-організаційний процес управління, слід розробити свою стратегію і тактику ефективного управління ризиками. Так само, важливо не тільки реалізовувати управління ризиками, а й періодично переглядати заходи та засоби такого управління. Підприємництва без ризику не існує. Найбільший прибуток, як правило, приносять ринкові операції з підвищеним ризиком. Ризик обов'язково

повинний бути розрахований до максимально припустимої межі. Як відомо, усі ринкові оцінки носять різноманітний характер. Важливо не боятися помилок у своїй ринковій діяльності, оскільки від них ніхто не застрахований, а головне - помилок не повторювати, постійно коректувати систему дій з позицій максимуму прибутку [3].

Менеджер покликаний передбачати додаткові можливості для пом'якшення різких коливань на ринку. Головна мета менеджменту, особливо для умов сьогodнішньої вітчизняної економіки - домогтися, щоб при самому гіршому розкладі мова могла йти тільки про деяке зменшення прибутку, але не в якому випадку не поставало питання про банкрутство підприємства. Тому особлива увага приділяється постійному удосконалюванню управління ризиком - ризик-менеджменту.

Список використаних джерел

1. Горбенко О.В. Невизначеність функціонування підприємств як об'єкт дослідження та оптимізації // Науково-технічний зб.: Вісник НТУ. – 2003, № 8. – С. 384-386.
2. Кортни Х., Керкленд Д., Вигери П. Стратегія в умовах неопределенности /Кортни Х., Керкленд Д., Вигери П "Вестник McKinsey", 2002, № 1.
3. Соломянюк Н.М. Оцінка впливу умов невизначеності на розробку стратегічних планів / Соломянюк Н.М. Економіка: проблеми теорії та практики. – 2004, т. 1, Випуск 197. – С. 170-174.

МІЖНАРОДНІ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Радинський Сергій Віталійович,

кандидат економічних наук, доцент,

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Місцеве самоврядування, як і парламентаризм, розподіл влади, незалежність судів та інші атрибути демократичної політичної влади поступово входять в політико-правове життя українського суспільства.

Значний вклад у розвиток самоврядування, його реального втілення в практику місцевих влад вносять ініціативи міжнародних організацій, які стосуються управління наданням послуг, збільшення дохідної частини місцевого бюджету, розробки стратегії і тактики сталого розвитку території. Тому одним з найпоширеніших інструментів державного регулювання розвитку регіонів є участь у міжнародних програмах розвитку, а також розроблення власних середньо- та довгострокових програм [1].

Стратегічна програма - це запланована діяльність району для досягнення однієї стратегічної цілі району. Район врешті реалізує стільки стратегічних програм, скільки визначено ним стратегічних цілей. Якщо вирішили розпочати нову програму, це означає, що ціль тієї програми треба прийняти як нову стратегічну мету. Буває і так, що район не може в даний час реалізувати дану стратегічну ціль, і програма залишається «замороженою». Але навіть для такої відсутності цілі програма має бути, хоч вона і «заморожена». Якщо не маємо в даній справі жодної програми, то тим самим погоджуємося, що вона не буде реалізована, і тому не вписуємо її до наших стратегічних цілей, бо це була б чиста фікція.

Кожній стратегічній цілі відповідає одна стратегічна програма. Кожна стратегічна програма реалізує одну зі стратегічних цілей.

Міжнародна програма, як і міжнародні проекти, що складаються для неї, має певні постійні елементи.

1. Назва програми і символічне позначення, що вказує, якій цілі підпорядкована дана програма;
2. Окреслення проблеми (короткий опис);

3. Опис програми, і в ньому: а) головна ціль програми; б) вступні окреслені часові рамки і загальний план-графік, обмежений до показання головних проектів, с) вступні окреслені пропозиції головних результатів.

В рамках розвитку місцевого самоврядування України діють ряд міжнародних програм розвитку, основними серед них є наступні:

1. Регіональна місія Агентства США з міжнародного розвитку (АМР США) — надання допомоги Україні у здійсненні розвитку ринкової економіки на широкій суспільній базі. Програми Місії у нашій країні здійснюється за такими основними напрямками як демократія та самоврядування, економічне зростання та розвиток соціального сектора.

2. Програми Світового Банку.

Розвиток приватного сектора — підвищення конкурентоспроможності українських підприємств. Проект складається з чотирьох компонентів: надаються консультативні послуги через місцеве неприбуткове агентство з метою підвищення прибутковості, продуктивності та загальної ефективності виробництва, фінансової діяльності та управління приватних і приватизованих підприємств; у рамках другого компонента впроваджується установа повинна розробляти, укладати контракти та наглядати за організацією місцевих курсів для вибраних кандидатів; у рамках третього компонента фінансується моніторинг і управління проектом. Завдання четвертого компонента — поліпшувати регулятивне середовище, забезпечуючи стимули до дерегуляції, які ґрунтуються на показниках роботи.

Позика з муніципального розвитку — надання довгострокових позик платоспроможним муніципалітетам та підприємствам муніципальної власності, що надають державні послуги в Україні[3].

Програма «Голос громадянськості» — розбудова доброчесності на муніципальному рівні через посилення впливу груп громадян, які вимагають ефективнішого управління та більш якісних послуг, а також сприяння більш вчасній та адекватній реакції державних установ на потреби населення.

3. Представництво Європейської Комісії в Україні.

Агентство розвитку малого та середнього підприємництва — консультативні послуги щодо маркетингу зовнішнього та внутрішнього ринку товарів, робіт, послуг та капіталу; встановлення ділових зв'язків з національними та іноземними фірмами і фінансовими організаціями; розробка та експертиза бізнес-планів розвитку виробництв; проведення короткотермінових навчальних курсів та семінарів для представників малого бізнесу з проблем становлення і розвитку підприємництва; видання навчальних матеріалів і бізнес-екскурсії.

Програма TACIS-BISTRO — надання підтримки у процесі переходу до демократичного суспільства і ринкової економіки в Україні. Програма спрямована на доповнення головних програм TACIS шляхом надання оперативного і гнучкого механізму підтримки маломасштабних проектів технічної допомоги. Напрямок співробітництва включають «Підтримку інституційної, правової і адміністративної реформ», «Підтримку приватного сектора і сприяння економічному розвитку» і «Підтримку в подоланні соціальних наслідків перехідного періоду».

4. Програма USAID (США). Діяльність USAID у сфері розбудови місцевого самоврядування і муніципального управління, та місцевого економічного розвитку має на меті зміцнити спроможність місцевих органів влади до надання більш якісних послуг населенню, вдосконалення методів незалежного і прозорого фінансового планування і управління, інформування громадян про діяльність влади та надання цим громадянам можливостей брати активну участь у прийнятті рішень на місцевому рівні. Більшість напрямів діяльності та досягнень з тих, що окреслені нижче, стали результатом проектів USAID, які були спрямовані на вдосконалення систем врядування на місцевому рівні, забезпечення фіскальної автономії і більш ефективного управління місцевими бюджетами, підвищення якості комунальних послуг та широкомасштабне навчання працівників місцевих органів влади [2].

5. Місцева програма дій по охороні навколишнього середовища (МПДОНС). Успішний перехід України до демократичного суспільства та розвиток ринкової економіки відповідає фундаментальним національним інтересам США. Стратегічними цілями допомоги США Україні є наступні - допомогти Україні у розбудові сильної, незалежної, демократичної держави з життєздатною економікою та сприяти зусиллям України в інтеграції до міжнародного співтовариства та в налагодженні більш міцних зв'язків з країнами Заходу.

В цілому, слід відзначити, що міжнародні організації, які діють в Україні, за допомогою власних програм сприяння розвитку регіону, зробили і в подальшому зроблять вагомий внесок, у розробку концепції регіональної політики, створення мережі організацій регіонального розвитку, у розробку довгострокових планів розвитку територій, навчання персоналу агенцій регіонального розвитку, розробку транскордонних програм та проектів.

Список використаних джерел

1. Гаркавий І.Б. Узгодження програмних заходів зміцнення містообслуговуючої сфери – запорука сталого розвитку / І.Б.Гаркавий // Місцеве самоврядування – основа сталого розвитку України : матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 16 трав. 2014 р.) : у 2 т. / за наук. ред. Ю. В. Ковбасюка, К. О. Ващенко, С. В. Загороднюка. – К. : НАДУ, 2014. – Т. 1. – 244 с.

2. Офіційний сайт Агенства США по міжнародному розвитку (USAID) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.usaid.gov/uk/ukraine>

3. Федонюк С. В., Галяс В.І. Європейська інтеграція: регіональна політика Європейського Союзу. Короткий лексикон - Луцьк РВВ «Вежа» Волинський держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2006. - 101 с.

РИНОК ЕНЕРГЕТИЧНИХ ПОСЛУГ ЯК ФАКТОР СТАЛОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ

Самойленко Інна Олександрівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Чайка Валентин Станіславович,

студент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Створення сприятливого бізнес-клімату задля сталого зростання економіки; запровадження європейських стандартів енергетичного менеджменту, зокрема, рейтингу параметрів в енергетиці і мінімальних стандартів діяльності в енергетиці (MEPS), та загальна перебудова енергетичної інфраструктури, потребує досягнення адаптаційно-збалансованої взаємодії суб'єктів енергетичного ринку та споживачів. Міжнародний досвід (країн-членів ОЕСР) свідчить, що для успішного руху в напрямку підвищення енергоефективності та сталого енергетичного розвитку необхідно мати розвинутий ринок енергетичних послуг (який складається з доступу до фінансових інститутів, розвинутих засобів стимулювання, дії стандартизованих контрактів, функціонування інституту фасилітаторів, навичок управління та розвинутої інформаційної підтримки). Розвиток ринку енергетичних послуг потребує активної участі усіх ланок цього ринку – місцевих і державних органів влади, представників державного та приватного сектора (промисловість, середній та малий бізнес), банківських установ та житлово-комунального господарства.

На сьогодні енергетичний ринок країни знаходиться на порозі суттєвих структурних змін і, насамперед, змін у підходах щодо оптимального споживання

енергетичних ресурсів та стратегічного бачення сталого енергетичного розвитку. Поступово на перше місце виходить заохочення кінцевого споживача до співробітництва у сфері енергоефективності шляхом свідомого вибору енергозберігаючих технологій та формування нової культури щодо бережливого природокористування. Найголовніше, на що повинні орієнтуватися основні гравці енергетичного ринку – це, власне, на самого споживача, як найбільшу цінність і основу діяльності самого енергетичного ринку.

Зміни в діяльності енергетичного ринку, його розвиток та ефективне функціонування слід розглядати через становлення та розвиток енергетичних послуг. Громадською спілкою «Муніципальна енергія» діяльність якої спрямована на поліпшення екології та міської економіки шляхом енергоефективної модернізації комунальної інфраструктури визначено «Формуючий ринок послуг повинен забезпечити споживачів можливістю вибрати більш якісне обслуговування в поєднанні з комплексом послуг, які будуть затребувані внаслідок створення та розвитку ринкових взаємин у галузі, а регламенти взаємодії та організаційна структура забезпечувати механізми і можливість такого вибору» [1].

«Збереження та розширення клієнтської бази постає як першочергове завдання енергопостачальних підприємств у процесі поглиблення реформ енергоринку. Закріплення споживацької довіри, довгострокова співпраця енергопостачальних підприємств зі споживачами електроенергії досягаються шляхом формування цінності взаємовідносин між учасниками взаємодії» [2], «Управління взаємовідносинами з різними категоріями споживачів має відбуватись шляхом заохочення до енергозбереження та завчасності й повноти розрахунків за спожиту електроенергію. На рівні ОЕП (обласні енергопостачальні підприємства) ефективне управління взаємовідносинами з клієнтами доцільно розпочинати з формування портфелю клієнтів, управління їх структурою і режимами споживання електроенергії, індивідуалізації пропозиції послуг для кожної категорії споживачів, врахування ризиків несвоєчасних і неповних розрахунків при укладанні річних контрактів на постачання електроенергії» [3] – наголошують українські науковці.

Отже, з вищевикладеного можна зробити висновок про взаємозв'язок якості енергетичних послуг та забезпечення інтересів споживачів. Для того щоб забезпечити прихильність споживачів мають впроваджуватись сучасні стимулюючі методи, що направлені на задоволення очікувань споживачів. Довіра споживача та якісний сервіс – це головні постулати взаємовідносин на ринку енергетичних послуг. Які можливо досягти лише за умов забезпечення:

- надійності енергетичних послуг;
- технічного обслуговування електроустановок споживачів;
- гарантії компенсації за відхилення від стандартів якості послуг;
- кваліфікованої інформаційно-роз'яснювальної роботи;
- професійності збутового персоналу;
- роботи з претензіями споживачів і встановлення зворотного зв'язку;
- необхідної нормативно-технічної документації;
- оперативності у вирішенні будь-яких питань споживачів.

То б то лише за умов постійного підвищення якості обслуговування споживачів.

Список використаних джерел

1. Муніципальна енергетика – складова частина міського комунального ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://municipalenergy.org.ua/?p=3704>
2. Перерва П.Г., Омеляненко Т.В. Формування цінності взаємовідносин енергопостачальних підприємств зі споживачами електроенергії / П.Г. Перерва, Т.В. Омеляненко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2014. – № 1. – С. 152-160.
3. Напрямки управління взаємовідносинами з клієнтами енергопостачальної компанії / Міщенко В. А., Омеляненко Т. В., Федоренко І. А. // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХПІ». – 2012. – № 58(964). – С. 106–115.

СОЦІАЛЬНА МОБІЛІЗАЦІЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА СТАЛОГО МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ

Самоткал Тетяна Геннадіївна,
аспірант,

Національна академія державного управління при Президентові України

Буденність життєдіяльності наших співвітчизників показує, що важливою передумовою для сталого розвитку міст є активна участь членів громад у безпосередній реалізації місцевої соціальної політики.

Щодня в нашому середовищі часто виникають проблеми, які ми не завжди можемо вирішити самостійно, саме тому ми рахуємо, що згуртованість громади навколо вирішення проблеми є запорукою ефективному її розв'язанню. Разом з цим, розуміння громадянами важливості вирішення тієї чи іншої проблеми, і того, що такі дії спрямовані на досягнення благополуччя усього міста або його частин, може стати стимулом не лише для загального схвалення дій місцевої влади, а й активного залучення самих мешканців до конкретної діяльності [1].

Виходячи з цього, саме різноманітні форми безпосередньої участі громад у місцевому самоврядуванні здатне значно сприяти сталому розвитку міст. Однією із таких форм безпосередньої участі громад у місцевому самоврядуванні є соціальна мобілізація.

Для початку встановимо що ж таке соціальна мобілізація. Соціальна означає: взаємовідносини між людьми та громадою, або неформальне зібрання, організоване групою людей. Мобілізація означає: активізувати когось для діяльності, або організувати громадян для певної мети.

Соціальна мобілізація - це спланований процес, в якому всі основні сектори суспільства діють разом задля досягнення спільної мети. [3]

Соціальна мобілізація – це приведення територіальної громади у такий стан (організаційний, інституційний, ментальний), коли вона здатна вирішити проблеми, що виникли перед нею, із використанням власних ресурсів. Це включає і зміну способу мислення людей, які мають конкретну проблему, таким чином, щоб вони об'єдналися, використали свій прихований потенціал у допомозі собі самостійно [4; с. 144].

Соціальна мобілізація – це активне залучення всіх верств населення до вирішення пріоритетних соціальних, економічних, екологічних проблем місцевого значення. Соціальна мобілізація об'єднує всі сегменти суспільства (чоловіків, жінок, молодь, бідних/багатих, приватний сектор, місцеву владу, представників громадянського суспільства, освітні заклади) у формі партнерства заради досягнення спільної мети і призводить до активної участі громади в процесі місцевого розвитку [4; с. 135].

Соціальна мобілізація – об'єднання зусиль громади, яка активно долучається до безпосередньої участі у вирішенні власних проблем, бере на себе ініціативу щодо реалізації проектів, є запорукою сталого розвитку [2; с. 72].

У широкому сенсі соціальна мобілізація означає: організація людей у певній громаді задля певної мети.

Метою може бути – релігійна, соціальна, економічна, екологічна, політична, культурна, тощо.

Для успішного проведення соціальної мобілізації слід звернути увагу на такі фактори, які є визначальними для того, щоб задумана ідея дала результати:

- бажання людей;
- зацікавленість та характер учасників (відповідність відповідати місцевій ситуації, незаангажованість, об'єктивність, бажання служити суспільству);
- сприятливе середовище або зв'язки з організаціями з розвитку.

Інструмент соціальної мобілізації є дієвим для вирішення таких питань:

- безпека життя – подолання наслідків стихій, запобігання ВІЛ/СНІД, соціальна терпимість, інтеграція та співпраця;
- ефективне врядування;
- створення та утримання інфраструктури громад соціального та екологічного характеру;
- комплексні проблеми (гендер, молодь);
- охорона довкілля, управління природними ресурсами;
- охорона здоров'я, освіта;
- мікрофінансування, розвиток малого підприємництва, страхування. [4; с. 266].

Метод соціальної мобілізації можна використовувати для вирішення повсякденних питань, проте він потребує залучення різних структур (громадськість, органи місцевого самоврядування, підприємці) і лише за налагодження їх взаємодії можливий сталий розвиток території. [4; с. 135].

Для успішного проведення соціальної мобілізації слід звернути увагу на такі фактори, які є визначальними для того, щоб ідея дала результати:

- бажання людей;
- зацікавленість та характер учасників (відповідність місцевій ситуації, незаангажованість, об'єктивність, бажання служити суспільству);
- сприятливе середовище або зв'язки з організаціями з розвитку. [4]
- бажання людей сприяти розвитку певної території чи громади, зацікавленість громади у виконанні проекту та сприятливе середовище;
- для успішної реалізації та сталому розвитку міста необхідно долучати власні кошти у виконання проекту;
- не залежно від наявного ресурсного потенціалу громади, можна покращити добробут її міста, формуючи у людей відповідальність, цілеспрямованість, довіру та впевненість у власних силах. [1]

Отже ми можемо зробити висновки, що соціальна мобілізація створена для того, щоб об'єднати зусилля та бажання громади, яка активно б долучалася до безпосередньої участі у вирішенні проблем, які перед нею виникають, а також ініціює реалізацію проектів, що є запорукою сталого розвитку міста.

Список використаних джерел

1. Махначова Н. Соціальна мобілізація та ресурсний потенціал громади / Н. Махначова [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5175>
2. Місцевий розвиток за участі громади : монографія : у 2 т. – Суми : Університеська книга, 2014. Том 2: Інституційні та прикладні аспекти управління
3. Скрябіна Р. Соціальна мобілізація / Р. Скрябіна [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ua-referat.com/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0_%D0%BC%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F
4. Сталий розвиток суспільства: навчальний посібник/ авт.: А. Садовенко, Л. Масловська, В. Серета, Т. Тимочко. – 2 вид. – К.; 2011. – 392 с., с. 144].

МАРКЕТИНГОВІ ІНСТРУМЕНТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТуРАГЕНСТВ

Семенцова Тетяна Олександрівна,

студентка,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Найважливішим напрямком діяльності фірм, що працюють в туристській сфері, є просування турпродукту на ринок, реклама і реалізація підготовленого турпакета, тобто маркетингова діяльність туристичної фірми. В даний час засоби масової інформації, спеціальні видання, рекламні проспекти буквально переповнені різноманітними туристськими пропозиціями, і шлях фірми до успіху полягає в тому, щоб довести до потенційного клієнта відповідну інформацію і викликати його відповідні дії. Це завдання здійсненне, якщо керівництво фірми володіє знаннями в області маркетингу.

Маркетинг в туризмі – це система управління та організації діяльності туристських компаній по розробці нових, більш ефективних видів туристсько-екскурсійних послуг, їх збуту з метою отримання прибутку на основі підвищення якості туристичного продукту та обліку процесів, які протікають на світовому туристському ринку [1].

Експертні оцінки свідчать, що в більшості країн близько 40 % всіх туристів, що виїжджають за кордон, організовують свої поїздки через туристські фірми [2].

Посилення конкуренції та підвищення вимог клієнтів до туристським послуг призводять до того, що все більше число вітчизняних туристських фірм звертаються до маркетингу, прагнучи адаптуватися до змін зовнішнього середовища.

Орієнтація на концепцію маркетингу передбачає задоволення виявлених потреб цільових ринків. При цьому основну увагу туристської фірми повинна бути зосереджена на постійному спостереженні за станом цільового ринку, виявленні потреб клієнтури та проведення комплексу маркетингових заходів для їх задоволення.

Тому основною тенденцією в діяльності туристських фірм є розширення кола здійснюваних операцій. Зокрема, фірми, як правило, займаються формуванням і продажем турів, окремих туристських послуг, реалізацією проїзних документів, страхуванням туристів, обміном валют, оформленням віз, продажем сувенірів, путівників та інше. Це створює зручності для споживачів і сприяє збільшенню доходів туристських підприємств [3].

При такому підході фірма забезпечує отримання прибутку за рахунок створення максимальної споживчої задоволеності. Однак дуже важливо, щоб концепція маркетингу здійснювалася на практиці, а не просто проголошувалась. Часто фірми заявляють про застосування в своїй діяльності маркетингу. Насправді все зводиться, скажімо, до використання реклами або навіть створення служби маркетингу. Але це саме по собі ще не вирішує проблеми реального використання концепції маркетингу в діяльності фірми.

По мірі розвитку ринкових механізмів будуть розвиватися можливості ефективного застосування концепції маркетингу. Орієнтація на маркетинг як філософію бізнесу сприяє поступовій перебудові психології співробітників, розуміння того, що успішна діяльність підприємства в умовах ринку залежить від роботи кожного [3].

Виходячи з вище сказаного, можна зробити висновок, що маркетинг – це система взаємопов'язаних прийомів і заходів, що дозволяють турагенству отримувати позитивні результати на ринку турпослуг. Маркетинг необхідний туристським фірмам, так як їх діяльність в умовах ринку і конкуренції завжди пов'язана з великим або меншим фінансовим ризиком.

Список використаних джерел

1. Маркетинг в туризмі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://studme.com.ua/14940807/marketing/marketing_turizme.htm
2. Набір вимог до процесів обслуговування туристів під час подорожі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tourism-book.com/books/book-23/chapter-1275/>

3. Дурович А. П., Копанев А. С. Маркетинг в туризмі: Навч. посібник / Під загальною ред. З. М. Горбылевой. – Мн.: «Экономпресс», 1998. – 400 с. ISBN 985-6479-06-1.

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ЕНЕРГЕТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Семерніна Марина Сергіївна,

студентка,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Характер сучасного розвитку економіки, обумовлений наявністю кризових явищ, стимулює усі галузі національного господарства до пошуку радикальних шляхів розвитку і активізації інноваційної діяльності. У цих умовах пріоритетною стає інноваційна діяльність спрямована на забезпечення конкурентоспроможності продукції та ефективності бізнес-процесів.

Складність та тривалість інноваційного процесу на фоні впливу дестабілізуючих чинників обумовлюють значні труднощі щодо вибору та впровадження інновацій. Це зумовлює необхідність виваженої, гнучкої та комплексної оцінки ефективності інноваційної діяльності як основи прийняття об'єктивних управлінських рішень. [1]

Для успішного вирішення проблем розвитку інноваційної діяльності необхідні достатні виробничі потужності, обсяги інвестицій, готовність керівництва підприємства до інноваційної діяльності, постійний попит на продукцію, кваліфікований персонал.

На сьогоднішній день в енергетиці України накопичилося ряд проблем, які потребують нагального вирішення:

- зростаючий рівень енергоємності та низька ефективність (старіння основних фондів енергоємних галузей);

- суперечлива нормативно-правова база (більшість енергетичних підприємств в Україні знаходяться у державній власності, тому на ринку майже відсутня конкуренція, що знижує її привабливість для інвесторів);

- несприятливий інвестиційний клімат (обмежений доступ до звітності та засобів впливу, недостатній облік енергетичних потоків, слабка реалізація правил ціноутворення та верховенства закону стають на перешкоді для отримання внутрішніх та іноземних коштів;

- невідповідна та недосконала система управління енергетичними підприємствами.

Зменшення обсягів корисних копалин, які несуть із собою джерела здобуття енергії, без якої неможливе існування людства на нинішньому етапі його розвитку, нагально ставить перед ним плани ефективного впровадження енергозощадливих та енергозберігаючих технологій. Проблеми енергоефективності, які досить гостро стоять перед людством у XXI столітті, для нашої держави є гіперактуальними.

Питання модернізації та оновлення енергетичного сектору продовжують бути актуальними на сьогодні. Вони включені до Оновленої Енергетичної стратегії України на період до 2030 року.

Аналіз Проекту оновлення Енергетичної стратегії України на період до 2030 року дає змогу усвідомити, що цілі, поставлені перед паливно-енергетичним комплексом (ПЕК) України є відкоригованими щодо задоволення вимог Європейського Союзу (ЄС) у цьому питанні для подальшого приєднання України до єдиної електромережі. Всі вони позиціонуються як глобальна форма вирішення проблем. зокрема, одним із завдань нової стратегії є «створення умов для залучення до ПЕК приватних інвестицій, нових технологій і сучасного досвіду ефективної роботи» [2]. Для досягнення цієї мети, в першу чергу, необхідно змінити підхід до управління енергетичними підприємствами.

Інноваційно-інвестиційна модернізація підприємств електроенергетики може бути здійснена як складова масштабного загальнонаціонального проекту модернізації

енергетичної галузі, який повинен розроблятися й реалізовуватися на основі еколого-економічної концепції модернізації електроенергетики. [3] Крім того, такий проект має супроводжуватися як мінімум двома підтримуючими проектами, теж загальнонаціонального масштабу:

- а) проектом модернізації енергорозподільчої галузі;
- б) проектом реалізації потенціалу енергозаощадження.

Сам процес розробки національного проекту модернізації енергетичних підприємств має відбуватися в рамках взаємодії трьох суб'єктів: безпосередньо енергогенеруючих підприємств, національного диспетчерського центру і держави – як стратега розвитку енергогенеруючих потужностей країни (наприклад, в особі Міністерства енергетики), і як регулятора процесу енергоспоживання (в особі Національної комісії регулювання енергетики). Цей процес має відбуватися в кілька етапів. На першому етапі необхідно достовірно спрогнозувати потреби електроенергії і їх розміщення в часі на період реалізації проекту. На другому етапі необхідно визначити ліміти зростання обсягів генерації електроенергії для кожної підгалузі і, відповідно, динаміку структури генерації електроенергії. Для цього необхідно виконати на цьому ж етапі деталізацію проектів розвитку тепло- і гідроенергетики. Сутність третього етапу розробки національного проекту модернізації електроенергетичних підприємств полягає в деталізації проектів розвитку ядерної та альтернативної енергетики.

Список використаних джерел

1. Чорна М. В. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств : монографія / М. В. Чорна, С. В. Глухова. – Харків : ХДУХТ, 2012. – 210с.
2. Офіційний веб-сайт Міністерства енергетики та вугільної промисловості України. Оновлення Енергетичної стратегії України на період до 2030 р. – 2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mpe.kmu.gov.ua/fuel/doccatalog/document?id=222032>
3. Коваленко О. В. Розвиток інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств енергетичної галузі придніпровського економічного району / О. В. Коваленко, Ю. О. Янчуков // Науковий вісник Мукачівського державного університету. – 2015. – Випуск 2(4). Серія Економіка. – Частина 1 – С. 150-156.

ЩОДО ЗРУЧНОСТІ СПРИЙНЯТТЯ КОРИСТУВАЧАМИ РЕЗУЛЬТАТНОЇ ЕКОНОМІКО-АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЗА РАХУНОК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЙБІЛЬШОЇ ВИРАЗНОСТІ ПРЕДСТАВЛЕНИХ ДАНИХ

Ткаченко Сергій Анатолійович,

кандидат економічних наук, доцент,

*Вищий навчальний заклад «Міжнародний технологічний університет
«Миколаївська політехніка»*

Особлива увага в методології інтегральної економічної діагностики [1, 2, ін.] в умовах сучасного функціонально розвинутого стратегічного управління повинна бути звернена на зручність сприйняття користувачами результатної економіко-аналітичної інформації за рахунок забезпечення найбільшої виразності представлених даних. Науковий підхід до вирішення означеного питання надає теорія інформації. З точки зору зручності сприйняття на кількість наявної у повідомленні інформації повинні бути накладені певні обмеження, а саме: з одного боку, необхідно, щоб повідомлення містило інформаційні дані про відхилення від стандарту, причому це відхилення має так відрізнятися від еталона, щоб користувач міг розрізнити та оцінити його істотність; із іншого боку, відхилення не повинно відхилятися від еталону занадто далеко, щоб не позбавити сприйняття «точки опори» тощо. На практиці

відхилення від еталону можуть бути й дуже великими. У таких випадках доцільно сукупність повідомлень користувачам організувати частинами, щоб підготувати їх до сприйняття інформації про нетипові ситуації. З цими обмеженнями і зв'язується виразність повідомлень, а визначення найбільшої її величини може бути представлено як завдання (мета) оптимізації.

Якщо позначити виразність економіко-аналітичного повідомлення як ε , тоді для її розрахунку необхідно буде знати наступні змінні: x - відхилення від еталону (плану, норми, стандарту, та інше); x_0 - найменше помітне відхилення (межа роздільної здатності органів сприйняття, що залежить від характеру розв'язуваної задачі); a - гранична величина відхилення, при якій втрачається зв'язок між інформацією, що сприймається і заданим еталоном. Далі, знаючи величини x , x_0 та a , можна визначити, чи задовольняє вимогу зручності сприйняття таке або інше економіко-аналітичне повідомлення, формула (1):

$$\varepsilon(x) = \left(1 - \frac{x}{a}\right) \cdot \log \frac{x}{x_0}. \quad (1)$$

Удосконалення методології інтегральної (єдиної) економічної діагностики діяльності підприємств за розглянутим вище напрямком розвитку істотно полегшує вироблення в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю промислових підприємств і виробничих об'єднань проектних рішень за підсистемою економіко-аналітичної обробки інформації та значно підвищує їх економічну ефективність і якість, внаслідок чого методологія представляє найважливіший, такий що забезпечує елемент методу підсистеми економіко-аналітичної обробки інформації, багато в чому визначає ідеологію підсистеми та характер проектних рішень за іншими її елементами методу, що забезпечують. Тому розробка, затвердження і передача теоретико-методологічних матеріалів за інтегральною економічною діагностикою підприємствам та організаціям, які проектують в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю промислових підприємств і виробничих об'єднань підсистему економіко-аналітичної обробки інформації, повинні передувати проведенню проектних робіт за іншими видами забезпечення функції, ін.

Список використаних джерел

1. Карякина, Л. А. Формирование и развитие кластерных образований в экономике [Текст]: монография / Л. А. Карякина. – Москва: Дашков и К°, 2015. – 149 с.: ил., табл.; 21 см.
2. Головнина, Л.А. Экономический анализ/ Л.А. Головнина.-М.: КНОРУС, 2016.-400с.

УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ТА УНИКНЕННЯ БАНКРУТСТВА

Троц Ірина Вікторівна,

*доктор філософії, кандидат економічних наук,
Хмельницький національний університет*

За сучасних умов господарювання типовою для багатьох підприємств є проблема неефективного управління ризиками (запізніле їх ідентифікування і нейтралізація) та оперативного виявлення і використання додаткових шансів поліпшення діяльності, наслідком чого може бути зменшення потенціалу розвитку, фінансова криза та банкрутство.

Нестабільність сучасної економіки, поглиблення кризи та наростання дестабілізуючих факторів у діяльності більшості вітчизняних підприємств актуалізує питання ефективного

управління сталим розвитком підприємства з метою стабілізації його фінансового стану та, як наслідок, запобігання банкрутству.

А.І. Бурда [1] під сталим розвитком підприємства визначає наявність потенціалу сталого розвитку, локальні складники якого забезпечують несуперечливий, збалансований, гармонійний розвиток соціально-економічної системи, і, шляхом адаптивності та гнучкості, ефективного його використання для нейтралізації зовнішніх дестабілізаційних чинників і, створених конкурентним середовищем, загроз без ризику для життєдіяльності підприємства [1, с. 29].

Д.В. Прозоров сталий розвиток підприємства розглядає як цілеспрямований та безперервний розвиток, націлений на створення довгострокової вартості за рахунок збалансування фінансових і нефінансових цілей, ефективного використання наявних ресурсів (капіталів), імплементації концепції корпоративної соціальної відповідальності та використання можливостей й управління ризиками, які виникають в результаті економічного, соціального й екологічного розвитку [4, с. 112].

Характерними рисами або факторами сталого розвитку підприємства чи організації є: фінансова стабільність і позитивна динаміка у прибутковості; наявність замовників, клієнтів чи споживачів продукції або послуг, тобто джерела доходів підприємства; комфортність праці, компетентність, соціальна захищеність у забезпечені персоналу – тобто фактори, які створюють конкурентні переваги в результативності праці персоналу; позитивний вплив результатів діяльності на суспільну свідомість з точки зору охорони навколишнього середовища і споживання енергетичних ресурсів; позитивна оцінка діяльності підприємства суспільством, персоналом і партнерами у бізнесі [2, с. 86-87].

Для досягнення сталого розвитку підприємства повинні акцентувати свою увагу на розвитку: інвестиційно-фінансової сфери діяльності; сфери інноваційної діяльності; сукупного потенціалу стійкості; системи управління якістю; системи зв'язків і комунікацій; оновленні асортиментного ряду; людського капіталу; потенціалу підприємства.

Сталий розвиток підприємств повинен забезпечуватись на трьох рівнях: державному (економіка країни), регіональному (економіка регіону) та рівні підприємства. На рівні підприємства сталий розвиток характеризується, в першу чергу, покращенням фінансово-економічного стану підприємства та підвищення його ринкової вартості на довгострокову перспективу. Покращення стану підприємства досягається за рахунок ліквідації збиткових операцій, виходу з неперспективних ринків, скасування застарілих технологій, скорочення обсягів виробництва відповідно до попиту та інше. Після виявлення стратегічних і тактичних можливостей підприємства здійснюється оцінка стратегічного й тактичного напрямків розвитку з позиції його сталості і розробляється план заходів щодо вдосконалення механізму управління сталим розвитком [4, с. 114].

Сталий розвиток підприємства в поточному періоді слід розглядати як його здатність до здійснення економічної діяльності в кожен окремий момент часу в умовах невизначеності впливів зовнішнього середовища, які порушують нормальне функціонування і розвиток підприємства. [2, с. 87].

Забезпечення сталого розвитку підприємства в умовах кризи передбачає поетапне проведення заходів для фінансової стабілізації його діяльності, а саме: усунення неплатоспроможності; відновлення фінансової стійкості; зміна фінансової стратегії з метою прискорення економічного зростання. Відповідно кожному етапу проведення фінансової стабілізації відповідає застосування певних механізмів, серед яких виділяють: оперативні (спрямовані на зменшення зобов'язань, скорочення витрат і збільшення грошового потоку), тактичні (спрямовані на досягнення фінансової рівноваги у довгостроковому періоді) та стратегічні (спрямовані на підтримку прискореного економічного зростання підприємства) [5, с.119-120].

Важливу роль у досягненні сталого розвитку сучасного підприємства відіграє інтенсивне і збалансоване використання його потенціалу як основа, на якій будуються і реалізуються його зовнішні і внутрішні відтворювальні процеси [3].

Критеріями фінансової стабілізації слід вважати досягнення випереджаючих темпів стійкого економічного розвитку підприємства, а також адекватне зростання його ринкової вартості у довгостроковій перспективі [5, с. 120].

Таким чином, можемо зробити висновок, що в динамічних умовах господарювання фінансова стабілізація діяльності підприємства та утримання його ринкових позицій є однією із важливих складових управління сталим розвитком підприємства.

Список використаних джерел

1. Бурда А. І. Особливості управління сталим розвитком підприємства / А. І. Бурда // Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону : матеріали доповідей II міжнар. наук.-практ. конф., 18-20 травня 2011 р – Суми : СумДУ, 2011. – С. 29-30.
2. Квятковська Л. А. Реалізація принципів концепції сталого розвитку в діяльності підприємства / Л. А. Квятковська // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. пр.; Одеський нац. екон. ун-т. – Одеса, 2013. – Вип. 1 (48). – С. 85-89.
3. Пакулін С. Л. Управління сталим розвитком сучасного підприємства [Електронний ресурс] / С. Л. Пакулін, А. А. Пакуліна // Траєкторія науки. – 2016. – №3(8). – Режим доступу: <http://pathofscience.org/index.php/ps/article/view/503>.
4. Прозоров Д.В. Механізм управління сталим розвитком підприємств / Д.В.Прозоров // Модернізація фінансово-кредитної системи: досвід та перспективи : тези доповідей II міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції, 27-29 квітня 2015 р. – Северодонецьк : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2015. – С. 111-114.
5. Троц І. В. Стабілізація діяльності машинобудівних підприємств за кризових умов розвитку / І. В. Троц // Розвиток національних економік в умовах глобальної нестабільності : матеріали I міжнар. наук.-практ. конф., 15-16 лютого 2013 р. – Одеса : ВД «Гельветика», 2013. – С. 119-121.

СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ПІДПРИЄМСТВА

Федорова Вікторія Олександрівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Для створення та підтримки іміджу в процесі всього періоду функціонування підприємства на ринку, необхідно розробляти стратегію формування іміджу. Дана стратегія повинна враховувати інтереси, як суб'єктів безпосереднього оточення, так і працівників підприємства, тобто носити комплексний характер. У зв'язку з цим постає завдання систематизації класифікаційних ознак стратегій формування іміджу підприємства та виділення основних їх видів.

Аналіз літературних джерел [1-9] показав, що дослідники розглядають стратегію формування іміджу підприємства як частину стратегії маркетингу та асоціюють її в більшості випадків зі стратегією маркетингових комунікацій. Окремі види стратегій формування іміджу з їх характеристикою представлені лише в роботі Бабкіна П.Ю. [3]. Дослідник виділяє чотири види стратегій: «унікальна продукція», «унікальна організація», «унікальний персонал і керівник» та «комбінована». Однак при такому підході відсутній комплексний характер стратегії, оскільки увагу націлено на одну зі сторін, які формують імідж підприємства.

Таким чином, постає завдання розробки класифікації стратегій формування іміджу підприємства на основі систематизації основних їх ознак.

Стратегія формування іміджу спрямована на створення образу підприємства в свідомості цільових груп, до яких відносяться як суб'єкти безпосереднього оточення, так і працівники підприємства. Образ підприємства в свідомості суб'єктів безпосереднього оточення характеризує зовнішній імідж, а в свідомості працівників підприємства –

внутрішній імідж. Виходячи з цього, стратегію формування іміджу підприємства слід розробляти за двома напрямками: розробка стратегії формування зовнішнього іміджу, що враховує інтереси цільових груп, а також розробка стратегії формування внутрішнього іміджу, що відображає інтереси працівників підприємства. У свою чергу, стратегія формування іміджу підприємства об'єднує інтереси, як цільових груп, так і працівників підприємства. Необхідність використання комплексного підходу при розробці стратегії формування іміджу підприємства пояснюється тим, що зовнішній та внутрішній рівень іміджу зумовлюють один одного. Так, якщо при формуванні стратегії іміджу не будуть враховані інтереси працівників підприємства, то ніколи не буде досягнутий необхідний рівень зовнішнього іміджу, оскільки працівники беруть безпосередню участь в процесі його створення. У зв'язку з цим виділення стратегій формування іміджу підприємства пропонується здійснювати на основі побудови матриці визначення узагальненого його рівня. Матриця будується в двовимірній площині, утвореній показниками зовнішнього та внутрішнього іміджу. Область матриці поділяється на дев'ять осередків. Осередки світло-сірого кольору характеризують зону з низьким рівнем іміджу підприємства. Підприємству, чий імідж відповідає даним осередкам, пропонується дотримуватися однієї з трьох стратегій створення іміджу (стадія зародження або занепаду життєвого циклу), оскільки імідж вимагає або створення «з нуля», або кардинальної зміни. Діагональні осередки без кольору характеризують зону з середнім рівнем іміджу. Для підприємств, що потрапили в дані осередки матриці, рекомендується розробляти одну з трьох стратегій поліпшення іміджу (стадія зростання життєвого циклу), оскільки вони передбачають підвищення рівня або зовнішнього, або внутрішнього іміджу. У свою чергу, темно-сірі осередки характеризують зону з високим рівнем іміджу підприємства і відповідають трьома стратегіями підтримання іміджу (стадія зрілості життєвого циклу).

Таким чином, запропоновано основні види стратегій формування іміджу підприємства, виділені на основі співставлення рівнів зовнішнього та внутрішнього іміджу підприємства. Розробка та реалізація даних видів стратегій дозволить підприємству сконструювати у свідомості споживачів та працівників підприємства бажаний образ, який гарантує тривале функціонування і успіх на ринку.

Список використаних джерел

1. Ястремська О.О. Теоретичне та методичне забезпечення оцінювання іміджу промислового підприємства: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. ек. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / О.О. Ястремська. – Харків, 2011. – 18 с.
2. Брежнева В.М. Формирование и развитие имиджа организаций потребительской кооперации: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. эк. наук: спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством (маркетинг)» / В.М. Брежнева. – Белгород, 2007. – 25 с.
3. Бабкин П.Ю. Управление корпоративным имиджем промышленного предприятия как инструмент повышения его конкурентоспособности: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. эк. наук: спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством (экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами (промышленность))» / П.Ю. Бабкин. – Тула, 2013. – 20 с.
4. Мамаева В.Ю. Стратегия формирования имиджа медицинской организации / В.Ю. Мамаева, В.В. Мацько // Вестник Омского университета. Серия «Экономика». – 2012. – №3. – С. 132-134.
5. Гордеева О.В. Стратегия формирования положительного имиджа организации / О.В. Гордеева, М.Д. Костин, А.А. Удалов // NovaInfo. – 2015. – №37-1. – С. 83-86.
6. Колодка А.В. Комплексна схема управління іміджем підприємства на етапах його життєвого циклу / А.В. Колодка // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2014. – №1. – С. 132-141.

7. Алешина И. Корпоративный имидж / Алешина И. // Маркетинг. – 1998. – №1. – С. 50 – 54.
8. Шкардун В.Д. Оценка и формирование корпоративного имиджа предприятия / В.Д. Шкардун, Т.М. Ахтямов // Маркетинг в России и за рубежом, 2001. – №3. – С.68-77.
9. Блинов А.О. Имидж организации как фактор ее конкурентоспособности / А.О. Блинов, В.Я. Захаров // Менеджмент в России и за рубежом, 2003. – №4. – С.35-44.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МАРКЕТИНГУ ТА ЛОГІСТИКИ В ДІЯЛЬНОСТІ АТП

Федотова Ірина Володимирівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Комихова Яна Дмитрівна,
студентка,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Маркетинг-логістика заснована на об'єднанні ідей маркетингу та логістики. В деяких компаніях маркетинг та логістика сприймаються як непов'язані, навіть конкуруючі напрямки. Одночасно удосконалювати обслуговування клієнтів і мінімізувати витрати на розподіл, доставку продукції, тобто в однаковій мірі враховувати інтереси маркетингу та логістики, неможливо. Адже покращення сервісу передбачає наявність достатніх товарних запасів і складів, що неминуче веде до зростання витрат на логістику. Але вдало побудована стратегія фірми повинна оптимально зв'язувати ці задачі, адже зараз конкурентоспроможність підприємства залежить не тільки від того, які послуги воно надає, але й від того, яким чином це здійснюється.

Маркетинговий підхід до товару, який впроваджується, вимагає перш за все виявлення вигідності та пошук оптимальних варіантів реклами, господарської поведінки фірми, заснованих на детальному обліку сировинних, кадрових та технічних ресурсів і ринкових характеристик попиту. Логістичний підхід до товарних ресурсів вимагає визначення вигідності варіантів різних каналів по їх фізичній доставці споживачам при заданих маркетингом характеристик попиту. При цьому від логістики в значній мірі залежить формування кінцевої ціни споживання товару на ринку [1, с. 10]. В рамках синтезного підходу доцільно розглядати всі функції маркетингу та логістики разом узяті. Мова може йти тільки про міру інтеграції цих двох функціональних видів діяльності для створення системи, яка забезпечує конкуренту перевагу [2, с. 58].

Основна мета маркетинг-логістики – донесення послуги до споживача зі збереженням її цінності найбільш ефективним способом шляхом управління матеріальними, фінансовими, технічними потоками, оскільки на сьогодні автотранспортні підприємства орієнтуються на встановлення довгострокових відносин як із споживачами, так і з постачальниками, оскільки «мережа створення цінності» включає постачальників, підприємства і безпосередньо кінцевого споживача. Маркетинг-логістика сфокусована на дослідженні якості обслуговування, індивідуальному підході до кожного клієнта, на політиці безперервних удосконалень, підлаштуванні під вимоги конкретного замовника.

Автотранспортне підприємство (АТП) відрізняє від промислового перш за все його подвійна роль функціонуванні логістичної системи. З одного боку, АТП є елементом макрологістичних систем, яке забезпечує зв'язок між ланками логістичного ланцюга (просування матеріальних потоків), а з другого боку, АТП – споживач окремих матеріальних потоків, кінцева ланка відповідного логістичного ланцюга. Тут АТП виступає як внутрішньовиробнича логістична система, в якій перетворюються вхідні матеріальні потоки

(паливо, запасні частини, агрегати, шини і т.д.) в матеріальні послуги – транспортні послуги. Виробництво автотранспортних послуг включає етапи постачання, виробництва та збуту даного виду послуг. При цьому вирішення процесів постачання матеріальними ресурсами АТП є предметом заготівельної логістики транспорту. Рух матеріальних і відповідних фінансових, інформаційних та кадрових потоків в середині АТП у ході виробництва транспортних послуг – предмет внутрішньовиробничої логістики транспорту. Реалізація послуг АТП – предмет логістики розподілу [3, с. 59-60]. Отже, на відміну від промислового підприємства на АТП виникає співпадіння у часі процесів виробництва та реалізації (збуту) готової продукції.

Концепція маркетинг-логістики передбачає виявлення та ефективне управління механізмом областей взаємодії маркетингу та логістики. Для аналізу взаємодії маркетингу послуг та логістики в економічній літературі часто використовують поняття маркетингового та логістичного комплексу елементів, наведених на рисунку 1.

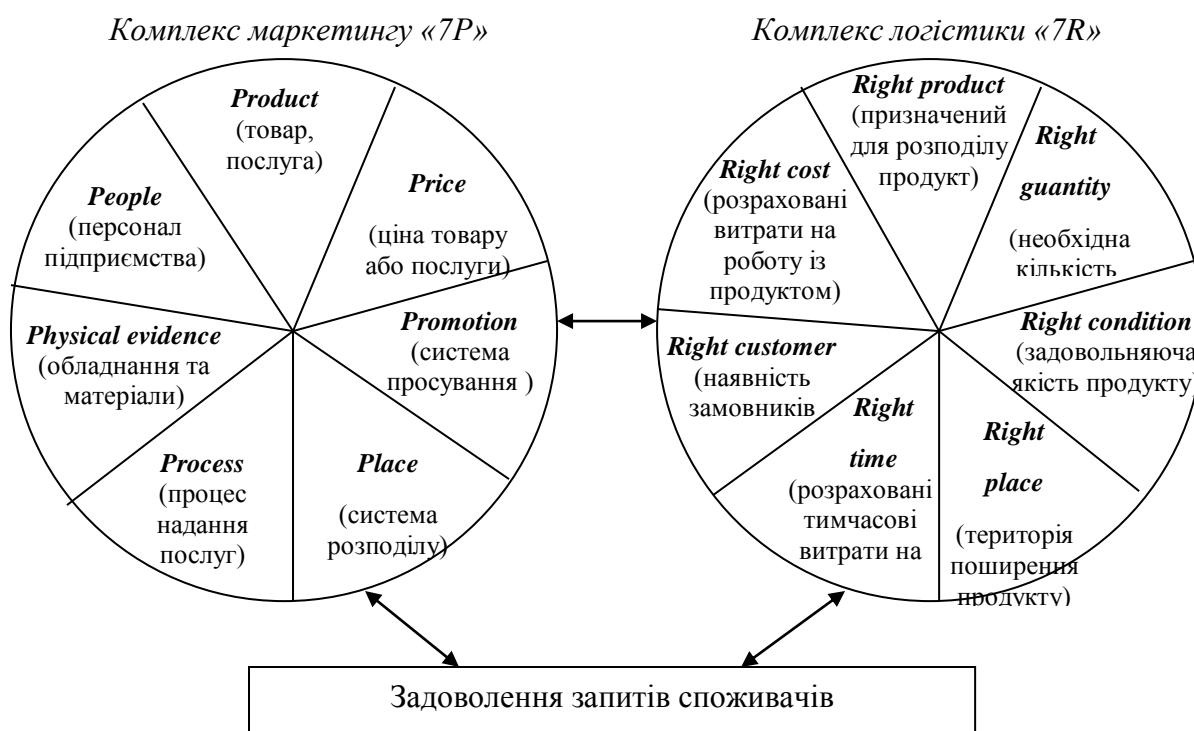

Рисунок 1 - Взаємозв'язок маркетингу та логістики

Пропонується розглядати маркетинг-логістику в АТП як систему, що формується за допомогою елементів комплексів маркетингу та логістики. В цій системі маркетинг слугує для того, щоб визначити властивості продукту або послуги та ознайомити з ними споживачів, а також розробити механізм укладання угод купівлі-продажу; логістика відповідає за дві складових формули вартості – час та місце. По суті справи, це означає, що логістика повинна забезпечити наявність продукту або послуги тоді і там, коли і де це потрібно споживачам.

Список використаних джерел

1. Головатюк И.В. Формирование маркетинговой логистической системы на фармацевтическом предприятии: автореф. дис. на получение научн. степени канд. эк. наук: спец. 08.00.05. «Экономика и управление народным хозяйством» / И.В. Головатюк. – Воронеж, 2009. – 22 с.
2. Кирюков С.И. Становление и развитие маркетинговой логистики/ Кирюков С.И. // Вестник СПбГУ. – 2006. – №3 – С. 44-61.
3. Лукинский В.С. Логистика автомобильного транспорта / Лукинский В.С. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 364 с.

ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМКІВ ОЦІНКИ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ

Федотова Ірина Володимирівна,
кандидат економічних наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Скурту Валерія Віталіївна,
студентка,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Важливість екологічних проблем та занепокоєність відносно шляхів їх вирішення сприяли визнанню шкідливого впливу транспорту на довкілля. У зв'язку з цим ряд міжнародних транспортних організацій (IRU, IMO, ICAO, тощо) зобов'язалися в майбутньому досягти максимальної сумісності між безпечним і планомірним розвитком свого виду транспорту і якістю навколишнього природного середовища. Україна, як член більшості з таких організацій, взяла на себе зобов'язання забезпечувати екологічну безпеку транспорту на національному рівні. Для того, щоб визначити наскільки діяльність автотранспортного підприємства (АТП) є безпечною для навколишнього середовища, необхідно в першу чергу визначити, за якими напрямками слід оцінювати екологічну безпеку АТП.

Система критеріїв оцінки екологічної безпеки автотранспортного виробництва орієнтована на оцінку екологічної безпеки окремих бізнес-процесів АТП. Перш за все розглянемо більш докладно бізнес-процеси (БП) автотранспортного підприємства з точки зору адаптивного управління: 1) основні бізнес-процесами є виконання перевезень; 2) супутні процеси ремонту стороннього транспорту на власній ремонтній базі, експедирування вантажів, навантажувально-розвантажувальні операції; 3) допоміжні бізнес-процеси технічного обслуговування і ремонту рухомого складу; 4) забезпечувальні бізнес-процеси енерго- та матеріальними, фінансовими, людськими та іншими ресурсами; 5) бізнес-процеси управління та розвитку. Процес перевезень, технічне обслуговування і ремонт автотранспорту призводять до утворення викидів, скидів та відходів.

Виходячи з аналізу методик оцінки екологічної безпеки підприємств та регіонів [1-5] запропоновано виділити наступні складові екологічної безпеки АТП, наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Основні напрямки оцінки екологічної безпеки підприємства

Назва бізнес-процесу	Складові оцінки екологічної безпеки			
	<i>Інноваційна (І)</i>	<i>Техніко-технологічна (ТТ)</i>	<i>Санітарно-гігієнічна (СГ)</i>	<i>Фінансово-економічна (ФЕ)</i>
Основний бізнес-процес	Показники впровадження інновацій в певні процеси, що поліпшують екологічну безпеку процесів	Показники рівня викидів (скидів, відходів), відповідності вимогам, нормам, стандартам, економії використання ресурсів, наявності документації	Показники рівня санітарно-гігієнічних умов праці, рівня захворюваності і травматизму серед персоналу	Показники виплат та штрафів за наднормативні викиди, скиди забруднюючих речовин, відходи, відшкодування шкоди, заподіяної порушенням природоохоронного законодавства
Допоміжний бізнес-процес				
Супутній бізнес-процес				
Забезпечувальний бізнес-процес				
Бізнес-процес управління та розвитку				

Модель оцінки екологічної безпеки АТП та його основних бізнес процесів представлена на рисунку 1.

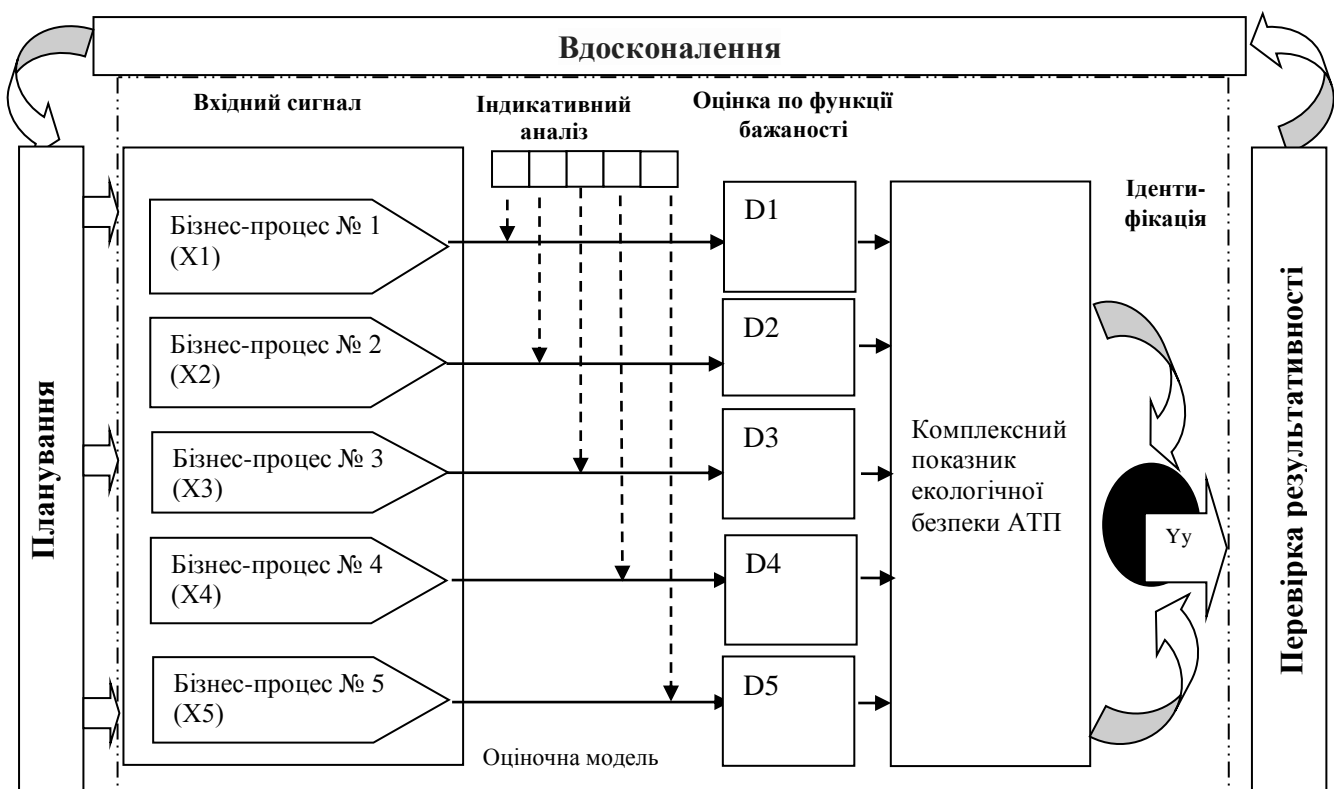

Рисунок 1 - Структура методики комплексної оцінки екологічної безпеки АТП

Таким чином, запропоновано модель оцінки екологічної безпеки АТП, що базується на оцінці базових бізнес-процесів АТП за чотирма складовими (інноваційній, техніко-технологічній, санітарно-гігієнічній і фінансово-економічній) з використанням узагальненої функції бажаності.

Список використаних джерел

1. Берстень Е.В. Оценка экологической эффективности организационной структуры промышленного предприятия [Электронный ресурс] / Берстень Е.В., Егорова Т.А. - Режим доступа до журн.: http://www.e-rej.ru/Articles/2007/Bersten_Yegorova.pdf.
2. Вольнов А.С. О системном подходе к оценке влияния автотранспортных средств в процессе эксплуатации на экологию городов / А.С. Вольнов // Вестник Оренб. Гос. Ун-та. – 2014. – №1. – С. 161–166.
3. Кудрявцева О.В. Критерії оцінки економічної безпеки автотранспортного підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн.: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/9_2015/42.pdf.
4. Филиппов А.А. Развитие нормативной базы, регламентирующей экологическую безопасность автотранспортных средств / А.А. Филиппов, О.В. Дудченко // Вестник Оренбургского государственного университета. - 2015. - № 9 (184) – С. 200-206.
5. Черноштан Т.М. Високі екологічні стандарти Євросоюзу для автотранспорту / Т.М. Черноштан // Гуманітарний вісник ЗДІА. - 2013. - № 52. – С. 125-132.

МАРКЕТИНГОВІ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Цибульняк Олександра Сергіївна,

студентка,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Стратегія маркетингу представляє принципові середньострокові або довгострокові рішення, що визначають орієнтири на певні маркетингові заходи для досягнення цілей діяльності і сталого розвитку організації [3]. Вибір стратегії маркетингу обмежують зовнішні і внутрішні умови, просторове виділення ринку (локальний, регіональний, національний), вихід на новий ринок, обсяг ринку, що вивчається (один сегмент, декілька сегментів, увесь ринок), способи аналізу ринку (диференційований, недиференційований), концентрація на одному з інструментів маркетингу (ціна, якість), первинна мета (збут, рентабельність), відношення до конкурентів (агресивне, нейтральне), відношення до кооперації, відношення до темпів зростання (швидке зростання, помірні темпи, скорочення виробництва), відношення до інновацій [1].

Деякі базисні стратегії маркетингу необхідно розглянути детальніше. Стратегія сегментації ринку заснована на тому, що найчастіше споживачі не є однорідною сукупністю і розрізняються з точки зору своєї потреби, переваг і наявних фінансових ресурсів. Цю обставину враховує стратегія сегментації ринку, згідно якої ринок збуту розглядається не як недиференційована спільність, а складається з окремих груп споживачів (кластерів, сегментів). Сегменти ринку вимагають специфічного маркетингової аналізу. Передумовою використання цієї стратегії є відмінності між сегментами щодо попиту, а також можливість їх виділення за допомогою дослідження ринку. Крім того, сегмент ринку має бути чималим, аби виправдати використання певної стратегії маркетингу. Для організації, що використовує стратегію сегментації ринку, виникає питання, скільки сегментів необхідно аналізувати? Вибір альтернативи залежить від ресурсів організації, економічного значення окремих сегментів і поведінки конкурентів. Переваги аналізу одного сегменту – це перш за все концентрація сил і економія фінансових ресурсів. Такий підхід привабливий для невеликих і середніх організацій, проте ця стратегія пов'язана з ризиком, оскільки успіх її реалізації залежить від розвитку одного сегменту. При аналізі декількох сегментів підвищуються можливості розширення ринку, оскільки продукт пристосовується до потреб різних сегментів. Витрати в цьому випадку більше, тому таку стратегію використовують частіше великі організації. Сегментація ринку сьогодні дуже поширена в практичному маркетингу стратегія. Це пов'язано перш за все з диференціацією потреб споживачів на багатьох ринках. Як переваги цієї стратегії можна назвати такі: сегментація ринку веде до детального вивчення ринку (величина, поведінка споживачів, сильні і слабкі сторони конкурентів і т. ін.); за допомогою сегментації краще задовольняються потреби споживачів; знання поведінки споживачів дає можливість ефективно розподілити бюджет маркетингу відповідно до ситуації на ринку.

Інновації продукту ще одна стратегія маркетингу, яка використовується в умовах технічного прогресу і прискореної зміни потреб споживачів, що сприяє скороченню життєвих циклів продукту і розширенню асортименту продукції. На багатьох ринках виявляються тенденції до насичення, тому створення нових продуктів і виникнення нових потреб набуває все більшого значення в умовах глобалізації. Це змушує організації займатися систематичною роботою щодо нових розробок конкурентоспроможної продукції. Аби витримати конкурентну боротьбу, організації повинні постійно пропонувати нові або покращувати властивості продуктів, що реалізуються. Вони можуть бути новими як для ринку в цілому, так і для організації. Проте розробка нових продуктів найчастіше пов'язана з великими витратами і новими ризиками. Емпіричні дослідження показали, що в середньому від 100 нових ідей лише 4 – 5 нових продуктів мають успішну реалізацію на ринку [2]. Вивчення принципів впровадження інновацій дозволяє знизити пов'язаний з ними ризик:

інновації принципово повинні ґрунтуватися на довгостроковому цільовому і стратегічному впровадженні; величина, структура і фінансові ресурси організації повинні дозволяти впровадження інновацій; організація повинна реалізовувати політику впровадження нових технологій, необхідно налагодити постійний обмін інформацією зі споживачами і експертами для своєчасного виявлення нових потреб, нові продукти повинні відрізнятися від тих, що вже реалізуються на ринках, інновації, джерелом яких є ринок, мають більший успіх, ніж ті, що виникли як впровадження результатів теоретичних науково-технічних досліджень.

Диверсифікація наступна стратегія маркетингу, яка передбачає включення у виробничу програму організації продуктів, які не мають прямого безпосереднього зв'язку з колишньою сферою діяльності. У багатьох випадках має сенс застосовувати в нових областях знання, досвід, зв'язки, накопичені при роботі зі старими продуктами. Це дозволяє понизити уразливість організації в разі кризи або використовувати нові ринкові можливості. До переваг, які можуть використовуватися для нового продукту, можна віднести систему збуту, контакти з клієнтами, досвід в області дослідження ринку, рекламу. Стратегія інтернаціоналізації ринку передбачає систематичний аналіз зарубіжних ринків. Причини для використання цієї стратегії такі: посилювання конкуренції, стагнація національних ринків, прагнення до повного завантаження виробничих потужностей організації, прагнення до використання ефекту навчання, розподіл ризиків і фінансові переваги. Проте реалізація на зарубіжному ринку викликає і додаткові проблеми, а саме: особливі вимоги до управління організацією, урахування специфіки ринку, необхідність координації діяльності в різних країнах. Першим кроком при виході на зарубіжний ринок є збір необхідної інформації в рамках ситуаційного аналізу. Невеликі організації, як правило, не мають можливості самостійно досліджувати зарубіжний ринок. У європейських країнах таку інформацію можна отримати в міністерствах, торгівельних і промислових палатах, а також в спеціалізованих організаціях.

Стратегія глобалізації полягає у визначенні загальних, не залежних від особливостей окремих країн, характеристик ринків і цільових груп. Головна стратегія вибору і обробки ринків – стандартизація. Організація прагне до оптимізації загальних результатів, свідомо допускаючи відхилення від оптимальної роботи на окремих ринках. Для обґрунтування стратегії глобалізації наводять зазвичай такі аргументи: всесвітнє вирівнювання потреб на ринках вже не допускає диференціації деяких продуктів, що має сенс; рівень потреб споживачів в різних країнах також вирівнюється; пов'язаний зі світовою конкуренцією вплив на ціни приведе до виготовлення особливого варіанту продукту для однієї країни економічно не вигідним; інтернаціоналізація ринку приведе до того, що майже в кожній країні працюють одні і ті ж конкуренти. Ці чинники визначають особливе значення стратегії глобалізації. Необхідно враховувати, що недиференційований підхід придатний не для кожної країни, не для кожного продукту і не для кожного ринку. На практиці часто вибирають щось середнє між диференціацією і стандартизацією, причому діють за принципом: стандартизація використовується там де можливо, а диференціювання там де необхідно.

Стратегія кооперації використовується в умовах динамічного розвитку національних і міжнародних ринків, що нерідко спонукає організацію, з метою повнішого використання потенціалу ринку і зміцнення існуючої ринкової позиції, шукати взаємовигідну співпрацю з іншими організаціями. Співпраця може полягати в створенні закупівельних, дослідницьких, рекламних об'єднань, збутових синдикатів, спільних торгівельних марок. Технологічна маркетингова стратегія полягає в тому, що в умовах технологічного розвитку багатьох галузей нові технології стають усе більш важливим чинником конкурентних переваг. Для багатьох організацій велике значення має правильний вибір технологічної стратегії, що означає систематичне спрямування технічного потенціалу організації на потреби ринку. Стратегічний успіх може бути досягнутий завдяки використанню нових технологій у виробництві продуктів, бізнес-процесах, управлінні. Нова технологія продукту представляє сукупність технічних рішень, спрямованих на задоволення потреб споживачів. Нова технологія процесів об'єднує технічні методи в процесі виробництва. Технологія управління

охоплює структуру і бізнес-процеси в менеджменті. Таким чином, правильний вибір базової маркетингової стратегії або розумне їх поєднання в процесі управління організацією дозволяє досягти заплановані цілі і забезпечити стійкий розвиток організації в довгостроковій перспективі на ринку.

Список використаних джерел

1. Новікова М. М. Соціальний потенціал маркетингових комунікацій у сучасному місті (мова оригіналу – англійська) / М. М. Новікова, С. О. Гайдученко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2016. – № 4. – С. 85 – 91.
2. Котлер Ф., Основи маркетингу. – Москва, Санкт-Петербург, Київ: Издательский дом "ВИЛЬЯМС", 2007. – 656 с.
3. Куденко Н. В., Стратегічний маркетинг: Навч. посібник / Н. В. Куденко; Київ. нац. екон. ун-т. – К., 1998. – 396 с.

ГРОМАДСЬКИЙ ТРАНСПОРТ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Шатірішвілі Давід Арчілович,
аспірант,

Національна академія державного управління при Президентові України

Встановлено, що концепція сталого розвитку визнана головним напрямом подальшого розвитку людської цивілізації. Акцентуємо увагу на розвитку громадського транспорту як пріоритеті сталого розвитку. Наприклад, в Ольборзькій Хартії «Міста Європи на шляху до сталого розвитку» зазначено, що для підтримки сталого розвитку у великих і малих містах віддати перевагу не використанню індивідуальних моторизованих, а екологічно безпечних засобів пересування (ходьбі, велосипедному руху, електричному громадському транспорту). Моторизовані транспортні засоби повинні виконувати допоміжну функцію, полегшуючи доступ до громадського сервісу і підтримуючи економічну діяльність в місті [1].

У Лейпцизькій Хартії «Міста Європи на шляху до сталого розвитку» зауважено, що істотний внесок у забезпечення бажаної якості життя, місця знаходження та навколишнього середовища вносять надійні і легкодоступні системи міського транспорту, що узгоджено пов'язані з транспортною інфраструктурою муніципально-регіонального значення. Наголошено, що добре розвинена система громадського міського пасажирського транспорту за доступними цінами стимулює право громадян міських кварталів на мобільність і досяжність. Планування й управління транспортом у таких районах повинно бути спрямоване на зниження його негативних впливів на навколишнє середовище [2].

В Європейських хартіях міст II і III «Маніфест нової урбаністики» акцентовано на тому, що забруднення повітря, шум, відсутність безпеки на дорогах, дроблення простору в результаті вторгнення різних інфраструктур, збиток міському ландшафту вимагають більшою мірою враховувати людський вимір міст, таким чином, звільнитися від занадто великої залежності від автомобілів, бо ті громадяни, які не мають доступу до індивідуального автомобільного транспорту, не можуть повною мірою користуватися благами міста, де мешкають. Потрібно розробляти та впроваджувати заходи, які істотно збільшать доступну й безпечну інфраструктуру для громадського транспорту, що, в свою чергу, полегшить доступ для людей з обмеженими можливостями [3, 4].

«Транспорт і свобода пересування» є одним із напрямів Хартії українських міст, положеннями якої пропонується розробити та запровадити дієву стратегію планування та землекористування, спрямовану на гармонійне поєднання житла, роботи й інших функцій; організувати рух таким чином, щоб він сприяв збереженню умов життя в місті та надавав

перевагу громадському транспорту, велосипедам і пішоходам над індивідуальним транспортом – легковим і вантажним. Пристосування вулиць до потреб мешканців міста – створення більш широких тротуарів, пішохідних ділянок, контролю над рухом транспорту за допомогою відповідного планування та розташування вулиць, використання вулиць з одностороннім рухом тощо [5].

Отже, управління містом має бути результатом постійного, регулярно відновлюваного співробітництва між виборними представниками органів місцевого самоврядування та мешканцями міста. На наш погляд, містом майбутнього є те, де досягнуто рівновагу між різними секторами та видами діяльності (вуличний рух, умови життя, роботи і проведення дозвілля); в якому забезпечуються громадянські права і найкращі умови життя; яке відображає спосіб життя та думок своїх мешканців і реагує на них; де повністю враховані інтереси тих, хто ним користується, працює чи відвідує його, шукає в ньому розваг, культуру, інформацію, знання тощо.

Таким чином, громадській транспорт має стати гідною альтернативою приватним автомобілям через зменшення забруднення повітря та заторів, що веде до зниження рівня захворюваності населення на серцево-судинні та бронхо-легеневі хвороби; залежності від імпорту нафти; використання землі, ніж для обслуговування паркінгів і нових автомобільних доріг. Впроваджуючи концепцію сталого розвитку потрібно вдосконалити наявну транспортну систему міста.

Список використаних джерел

1. Ольборзька Хартія «Міста Європи на шляху до сталого розвитку» / схвалена учасниками Європейської конференції зі сталого розвитку великих і малих міст Європи 27 трав. 1994 р. у м. Ольборг, Данія [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.ecology.donbass.com/articles-pdf/aalborgcharter_russian.pdf
2. Лейпцизька Хартія «Міста Європи на шляху сталого розвитку» / прийнята з нагоди неформальної зустрічі міністрів з питань міського розвитку і територіальної єдності, проведеної 24-25 трав. 2007 р. у м. Лейпциг - [Електронний ресурс] – Режим доступу до документу : http://2.auc.org.ua/sites/default/files/leypcizka_hartiya.pdf
3. Європейська хартія міст II (Маніфест нової урбаністики) / прийнята Конгресом в ході його 15-ої Пленарної сесії 29 трав. 2008 р. у Страсбурзі [Електронний ресурс] – Режим доступу до документу : <http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2015/05/Principle-9.-European-chart.pdf>
4. HABITAT III NEW URBAN AGENDA / Draft outcome document for adoption in Quito, October 2016 – http://citiscopes.org/sites/default/files/h3/Habitat_III_New_Urban_Agenda_10_September_2016.pdf
5. Хартія українських міст / розроблена і прийнята Загальними зборами Асоціації міст України на основі і з врахуванням Європейської Хартії міст, 26 черв. 1997 р., м. Київ [Електронний ресурс] – Режим доступу до документу : <https://www.auc.org.ua/>

СЕКЦІЯ 3.
ОСВІТА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

THE DIRECT METHOD LIKE A MOTIVATING START FOR STATE PROFESSIONAL DEVELOPMENT

Krokhmal Alla,
associate professor,
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

The direct method which is sometimes also called natural method is a method that refrains from using the learners' native language and just uses the target language. The direct method operates on the idea that second language learning must be an imitation of first language learning. The method relies on a step-by-step progression based on question-and-answer sessions which begin with naming common objects such as doors, pencils, floors, etc. It provides a motivating start as the learner begins using a foreign language almost immediately. Lessons progress to verb forms and other grammatical structures with the goal of learning about thirty new words per lesson.

There are several characteristic features of the direct method which can be noted by some scientists. These are:

centrality of spoken language (including a native-like pronunciation)

- teaching vocabulary through pantomiming, real-life objects and other visual materials
- focus on question-answer patterns
- teacher-centeredness

It should be emphasised that there are principles of the direct methods which teacher has to follow if he or she wants to get the aid in teaching process and stimulate students to state professional development. These principles are:

1. Teaching grammar by using an inductive approach (i.e. having learners find out rules through the presentation of adequate linguistic forms in the target language). Only everyday vocabulary and sentences are taught.
2. Grammar is taught inductively.
3. Student should be speaking at least 80% of the time during the lesson.
4. Classroom instructions are conducted exclusively in the target language.
5. New teaching points are introduced orally.
6. Concrete vocabulary is taught through demonstration, objects, and pictures; abstract vocabulary is taught by association of ideas.
7. Oral communication skills are built up in a carefully graded progression organized around question-and-answer exchanges between teachers and students in small, intensive classes.
8. Both speech and listening comprehensions are taught.
9. Correct pronunciation and grammar are emphasized.
10. Students are taught from inception to ask questions as well as answer them.

The series method is a variety of the direct method that is directly connected to the target language. Such direct "translation" of experience into words, makes for a "living language". Students learn a language more quickly and retain it better if it is presented through a chronological sequence of events. If the series of sentences are shuffled, their memorization becomes nearly impossible. For this psycholinguistic theory of the 20th century was preceded. People will memorize events in a logical sequence, even if they are not presented in that order. It was discovered a second insight into memory called "incubation". Linguistic concepts take time to settle in the memory. The learner must use the new concepts frequently after presentation, either by thinking or by speaking, in order to master them. Language was learned in sentences with the verb as the most crucial component.

References

1. Kruse, A. 1979. Vocabulary in context. *ELT Journal*, 33 (3): 207-13.
2. Palmberg, R. 1988. Computer games and foreign-language vocabulary learning. *ELT Journal*, 42 (4): 247-52.
3. Rivers, W. and M. Temperley. 1978. *A Practical Guide to the Teaching of English as a Second or Foreign Language*. New York: Oxford University Press.
4. West, M. 1960. *Teaching English in Difficult Circumstances*. London: Longman.

PROFESSIONAL COMPETITIVENESS IMPROVEMENT AS A PRECONDITION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Olena Ilienکو,

associate professor,

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

As it is known, modern universities should be able to foster, develop and maintain generations of educated, competitive and skilled professionals to ensure sustainable development of the region. Due to how world economies are evolving and changing, university graduates will need increasingly sophisticated and technologically attuned skills for the foreseeable future.

It has become commonplace globally to focus on competence as a driver of global competitiveness [1, 2]. Yet, these discussions typically deal with initiatives to strengthen the educational system. Education reform alone, however, as important as it may be, will not meet most of the future challenges. To focus on effective developing of competence as a competitive advantage, we must reassess a whole set of ideas on which options will accelerate competence development and boost highly productive employment. This issue could become the basis for development of a much more productive policy that would help students compete more effectively at different levels of academic training as well as on graduation.

In recent years, emerging demands for new skills from entirely new industries are seen in Ukrainian society, and, just as importantly, from a rapidly evolving global economy. According to W.D. Eggers, countries that only recently began developing now compete for the best talent, wherever it can be found. The types of talent in high demand have changed as well. Professionals are more mobile, and many are willing and able to pursue multiple income streams. However, the best talent is constantly learning. Today's graphic designer may be a software engineer in two years [1, p. 4].

Unfortunately, this type of competence and a more flexible, dynamic disposition towards work demanded today and tomorrow is often in short supply. The job market, known for its flexibility and resilience, is still learning how to adapt in our country. Once, a university graduate had enough basic training to last a career. Today, the skills that university graduates acquire have an expected life of only five years, meaning that skills learned in school can become outdated long before the student graduates the university.

There is no longer standard workforce requirements. The knowledge economy is creating a constant series of new professions and the global economy is entering the age of hyper specialization. "The modern-day Renaissance Man just can't exist." [1, p. 5] The solution is not simply more education, but ongoing and more specifically tailored professional development for a new generation of professionals.

Following the new trend of the job market, companies have begun hiring more part-time, freelance and contract workers. The supply of competent professionals has changed as well, and these changes provide strong reasons for concern. While there is a high unemployment rate, a surprising number of enterprises and companies find it nearly impossible to obtain qualified

professionals. New demands placed on the competent employee have changed the shape of the potential candidate. The task of the university now is to keep up with these shifting demands.

The results of the research conducted by C.Kreber [2] prove that the era of the 40-year job is becoming an anachronism; statistics shows that the average person spends only 4.4 years at one job and can expect to work at 11 companies in the span of a career. Moreover, this trend is accelerating globally. With these frequent professional shifts, the average university graduate will need to remain resilient and open to change.

Students entering university today may graduate into jobs that did not exist when they were enrolled. To keep up with this pace of change, they will need to continue learning over their lifetime. Hence, as the average lifespan of the professional skills required to execute a particular job continues to contract, additional learning inside and outside the curriculum will become increasingly important. This opportunity is offered by the partial degrees courses that universities suggest and students can choose nowadays.

Most universities around the globe now offer full or partial degrees taught through a foreign language. English has long been the language of science, but these degrees have made English the language of higher education in Europe. Serving partly as programmatic development, partly as an explicit competition in a wider tertiary environment, English has become the de-facto language for academic discourse [3]. An effective resource of combining English language and content could be collaboration between content subjects and ESP teachers. In order to manage this collaboration in Ukraine it is necessary to consider the kinds of communication tasks and skills that form the core competence profile as well as the intercultural communication conventions in each discipline. It is also important to note the skills that may be transferable between languages and the academic genres that should be covered from the language point of view in order to use them in a variety of interpretations about how to implement this new policy. The necessity to implement this task can be the main motivation to gather a group of content teachers and English language teachers in order to create a discursive platform to share experiences and points of view at a time to make it possible to reflect on how to introduce a new language of instruction. The focus of interest for such a potential interdisciplinary discussion could cover the following aspects: 1) outlining the number of competencies for each subject, which students should acquire and teachers should adequately assess; 2) distribution of subjects with credits in English; 3) determination of students' needs for courses delivered in English; 4) consideration of disciplinary differences in modes of teaching and pedagogical strategies; 5) specification of opinions on a second language of instruction.

Moreover, the involvement and enthusiasm of the university community is also essential for the success of the program. Making discursive spaces available for interdisciplinary collaboration of teachers is a good measure to motivate and involve them in integrating content and language. Besides, it is advisable to create spaces and platforms where students and administrative staff can also participate, such as workshops, seminars, or on-line platforms, which will help to create a corporate image about multilingualism at the university level. Furthermore, other accompanying activities can help to successfully implement a multilingual higher education policy for the region in which the university is embedded, which would foster a higher level of the region competitiveness and ensure the sustainability of its development.

References

1. Eggers W.D. Brawn from Brains: Talent, Policy, and the Future of American Competitiveness / W. D. Eggers, J. Hagel. // A deloitte series on making America stronger. Retrieved from http://d2mtr37y39tpbu.cloudfront.net/wp-content/uploads/2012/09/DUP178_TALENT1.pdf;
2. Kreber C. Supporting students learning in the context of diversity, complexity and uncertainty. The university and its disciplines: Teaching and learning within and beyond disciplinary boundaries. – New York: Routledge, 2009. – P. 3-18;
3. Fortanet-Gómez I. Critical components of integrating content and language in Spanish higher education. Across the Disciplines. – № 8(3). – 2015. – P. 57-69;

МАРКЕТИНГ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Аллабердієв Гайипназар,
студент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Останніми роками ситуація з використанням маркетингу в самих різних областях діяльності організацій докорінно змінилася, що навіть важко уявити, як могли вищі навчальні заклади не використовувати маркетинг у своїй діяльності. Саме тому, в сучасних умовах глобальних викликів в суспільстві вузам необхідно спрямувати зусилля на активізацію діяльності з маркетингу вищої освіти.

Під маркетингом вищої освіти найчастіше розуміють обмежені види діяльності, спрямовані на залучення студентів і розробку привабливого web сайту вузу. Навіть в США, на батьківщині маркетингу, багато вузів саме цим і обмежуються, про що свідчить тематика доповідей на щорічних симпозіумах з маркетингу вищої освіти, вже 12 років проводяться Американської маркетингової асоціацією [1].

До основних досягнень останнього десятиліття ХХ століття в маркетингу вищої освіти можна віднести визначення продукту вузу, його споживачів, покупців та цільових аудиторій, а також усвідомлення необхідності стратегічного підходу до маркетингової діяльності і її організаційного оформлення.

Всім відомий термін «освітні послуги» включає цілий комплекс продуктів і послуг, що надаються вузом в рамках його освітніх програм. Освітня програма – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їхнього вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також містить очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти [2].

У найбільш загальному вигляді освітня програма представляє собою комплекс освітніх послуг, націлений на зміну освітнього рівня і / або професійної підготовки споживача і забезпечений відповідними ресурсами освітньої організації. Дане визначення основного маркетингового продукту вузу дозволяє класифікувати всі програми вузів за рівнем освіти, профілем, формою навчання, по використовуваних методів навчання, а також за наявністю додаткових компонентів, коли для досягнення поставлених цілей не достатньо лише ресурсів вузу. Освітня програма і є той товар, з яким вуз виходить на ринок. Точніше, на ринки. Адже свої освітні програми вуз пропонує як їх безпосереднім споживачам - студентам і слухачам, так і опосередковано, через своїх випускників, ринку праці і державним органам.

Таким чином, до споживачів освітніх послуг вузу можна віднести з одного боку студентів / слухачів, а з іншої компанії і організації. Саме їх потреби прагне задовольнити вуз. Ще одним важливим замовником (покупцем і споживачем) освітніх програм є суспільство, найчастіше представлене державою, встановлює свої вимоги і стандарти, орієнтовані не тільки на підготовку професійної робочої сили потрібної кваліфікації, а й на задоволення потреби особистості в інтелектуальному, культурному і моральному розвитку, виділяє певні бюджетні кошти на навчання так званих бюджетних студентів. Покупцями освітніх програм можуть бути батьки, які беруть участь в ухваленні рішення про вибір вузу і оплачують навчання своїх дітей.

Крім них цільовими аудиторіями вузу є абітурієнти та середні школи, викладачі та постачальники (видавництва, виробники учбових меблів, канцелярських товарів тощо.) І, нарешті, ЗМІ. Всі ці цільові аудиторії мають власні потреби і очікування щодо освітніх програм ВНЗ.

Складність маркетингу вищої освіти в необхідності одночасного обліку цих деколи суперечливих потреб і очікувань цільових аудиторій.

Стратегія маркетингової діяльності ВНЗ, як і будь-яка маркетингова стратегія, включає аналіз сильних і слабких сторін вузу, можливостей і загроз ринку, конкурентів, їх відмінних рис і на основі такого аналізу формулювання власних конкурентних переваг. Стратегія маркетингу освітніх послуг повинна включати чіткі визначення цілей і завдань вузу, опис його споживачів і цільових аудиторій, а також процедур, конкурентних переваг освітніх програм ВНЗ, з якими він виходить на ринок.

Зміни, що відбуваються на міжнародному ринку освітніх послуг, свідчать про те, що інтернаціоналізація стає невід'ємним елементом вищої освіти. Економічна інтеграція вимагає певної стандартизації результатів освітньої діяльності. Знання, отримані студентами у вузах однієї країни, повинні бути застосовні в інших країнах, як для продовження навчання, так і для професійної діяльності. Нові країни впевнено входять в традиційну групу експортерів освітніх послуг. Крім США і Великобританії все більше число іноземців навчаються у вищих навчальних закладах Канади, Австралії, Голландії. Все більше по всьому світу пропонується програм англійською мовою. Навіть в таких країнах, як Німеччина і Франція, які завжди були віддані національним мовам, бурхливо розвиваються англомовні програми. У найбільшого експортера студентів перетворюється Китай. Європейський Союз, стурбований зростаючою конкуренцією на міжнародному ринку освітніх послуг, розробляє спеціальні програми зміцнення конкурентоспроможності європейської вищої освіти [1].

Список використаних джерел

1. Сагинова О. В. Маркетинг высшего образования: основные понятия, новые тенденции и перспективы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://smmrostov.ru/marketing-vysshego-obrazovaniya-osnovnye-ponyatija-novye-tendentsii-i-perspektivy>

2. Теоретико-методичні засади розроблення освітніх програм : Методичний посібник / Л.А. Раскола, О.М. Ружицька, за ред. О.В. Запорожченко, В.М. Хмарського. – Одеса : Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2016. – 68 с.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ

Баєв Вадим Вікторович,

кандидат економічних наук, доцент,

Міжрегіональна академія управління персоналом

В ХХІ сторіччі медичний туризм перетворився в окремий вид туристичної індустрії. За прогнозами Всесвітньої організації охорони здоров'я до 2022 року туризм та охорона здоров'я мають стати провідними галузями світо господарства. Очікується зростання прибутків від цієї галузі в 2017 році до 500 млрд. доларів США. Основні прибутки від медичного туризму отримують США, Німеччина, Туреччина, Індія та Таїланд [3]. Наприклад, такий лідер ринку медичного туризму як Туреччина, в 2012 році прийняв 6712 тисяч медичних туристів та отримав прибуток 4,2 млрд. доларів США, За прогнозами Турецької Асоціації медичного туризму до 2017 року країна планує збільшити потік медичного туризму до 1млн. осіб з доходом до 10 млрд. доларів [4]. Враховуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що в недалекому майбутньому на ринку праці виникне потреба у фахівцях, орієнтованих на надання послуг в сфері медичного туризму.

Професійна підготовка фахівців для сфери медичного туризму має включати такі компоненти: пізнавальний, функціональний, діяльнісний, особистісний. При цьому: пізнавальний компонент відображає зміст професійної підготовки фахівців сфери медичного туризму; функціональний - професійну підготовку фахівців сфери медичного туризму до

виконання професійних функцій; діяльнісний - професійну підготовку майбутніх фахівців сфери медичного туризму до здійснення різних видів професійної діяльності в умовах організації міжнародних турів з оздоровчого та медичного туризму; особистісний - формування особистості фахівця сфери медичного туризму, його особистісних якостей та професійної культури та біоетики.

При підготовці фахівців, орієнтованих на сферу медичного туризму, мають враховуватись вимоги національного стандарту ДСТУ ISO 9004:2012. В п.6.3.2 якого визначається, що організація має гарантувати відповідну компетентність та з цією метою встановлювати та підтримувати план розвитку персоналу та пов'язані з цим процеси [1].

Окремим міжнародним стандартом ISO 10015:1999 та згармонізованим до нього національним стандартом ДСТУ ISO 10015:2008 «Управління якістю. Настави щодо навчання персоналу» визначено, що систематичний процес навчання може внести суттєвий внесок в досягненні організацією цілей, спрямованих на поліпшення системи управління якістю та реалізації бізнес-стратегій [2]. У відповідності до вищезазначеного стандарту туристична організація має постійно аналізувати компетентність персоналу та виявляти розходження між існуючою його компетентністю та тією, що вимагається базовими стандартами ISO. Цикл вибору та проведення навчання персоналу туристичної організації за чотирьохступеневим процесом, передбаченим стандартом ДСТУ ISO 10015:2008.

Доцільно використовувати всі можливі види навчання персоналу з медичного туризму: тематичні курси та семінари; семінари - практикуми; семінари - навчання, тощо. Школи з медичного туризму, як правило, проводяться в рамках Міжнародних конгресів з медичного туризму та Міжнародних виставок з медичного туризму, які проводяться Асоціацією медичного туризму (Medical Tourism Association), міжнародною Асоціацією медичного туризму (International Medical Travel Association), Всесвітньою асоціацією медичного туризму (Global Healthcare Travel Council). В останні роки навчанням персоналу з медичного туризму опікується також Українська асоціація медичного туризму. Провідне місце в розвитку сфери оздоровчого та медичного туризму займає МТЕС.Kiev – Medical Travel Exhibition and Conference, який сприяє об'єднанню фахівців з індустрії медичного туризму, обміну досвідом та підвищенням кваліфікації персоналу.

Рядові співробітники туристичного підприємства можуть проходити навчання з медичного туризму безпосередньо в організації. З цією метою, працівники, які пройшли навчання та отримали відповідні сертифікати, можуть підготувати та провести відповідні лекції. В бюджеті туристичного підприємства витрати на навчання з медичного туризму можуть бути віднесені до статті витрат «Навчання персоналу».

Розвиток медичного туризму в Україні має передбачати відповідну підготовку не тільки на рівні післядипломної, проте й на рівні дипломної освіти. Формування компетенцій з медичного туризму можна передбачити за рахунок введення нової спеціалізації «Медичний туризм» в рамках підготовки магістрів зі спеціальності 242 «Туризм».

Підготовка фахівців з медичного туризму передбачає набуття компетенцій з організації діяльності в сфері медичного (лікувального) та оздоровчого туризму. Формування вищезазначених компетенцій базується на знаннях, отриманих при навчанні на бакалавраті за напрямом «Туризм».

Вивчення трьох навчальних дисциплін з варіативної частини навчальної програми підготовки магістрів з медичного туризму «Організація оздоровчого туризму», «Організація медичного туризму» та «Маркетинг медичного туризму» мають за мету формування необхідних знань та професійних навичок з організації подорожей з медичного та оздоровчого туризму. Основними завданнями вищезазначених навчальних дисциплін є теоретична і практична підготовка майбутніх магістрів з питань: основних видів медичного туризму; типів туристів; специфічних особливостей туристичного продукту з наданням діагностичних, лікувальних та оздоровчих послуг; сегментації ринку медичного туризму; туристичне посередництво в медичному туризмі; ресурси медичного туризму; механізм державного регулювання медичного туризму; принципи формування програмного

обслуговування в медичному та оздоровчому туризмі; організація транспортних подорожей та перевезень в медичному туризмі; технології організації та умови здійснення туристичних подорожей з метою діагностики, лікування та оздоровлення, тощо.

Розвиток медичного туризму в Україні має передбачати надання гарантій туристичного підприємства щодо відповідної компетентності його персоналу та з цією метою встановлювати та підтримувати план розвитку персоналу з організації медичного та оздоровчого туризму та пов'язані з цим процеси. Навчання фахівців з медичного туризму має бути безперервним та проводитись на рівнях дипломної та післядипломної освіти.

Список використаних джерел

1. DSTU ISO 9004:2012 Upravlinnia zadlia dosiahnennia staloho uspikhu orhanizatsii. Pidkhid na osnovi upravlinnia iakistiu [Elektronnyj resurs].- Shliakh dostupu: document.ua/upravlinnja-zadlja-dosjagnennja-stalogo-uspikhu-organizaciyi.-nor24660.html
2. DSTU ISO 10015:2008 Upravlinnia iakistiu. Nastanovy schodo navchannia personalu [Elektronnyj resurs].- Shliakh dostupu: document.ua/upravlinnja-jakistiu.-nastanovi-schodo-navchannja-personalu-i-nor24545.html –
3. Fedorchenko V.K. Teoretychni ta metodychni zasady pidhotovky fakhivtsiv dlia sfery turyzmu: Monohrafiia. - K.: Slovo, 2004. - 465 s.
4. Health in Turkey: medical travel //DEiK[Електронний ресурс].- Режим доступу: //http://www.healthinturkey.org/en-EN/medical-helthcare-travel/41.aspx

РОЛЬ ОСВІТИ І НАУКИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАНДАРТІВ ЄДИНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Барабан Лариса Миколаївна,

старший викладач,

Черкаський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»

Адаптація системи вищої освіти України до стандартів єдиного європейського освітнього простору потребує інноваційного типу розвитку, що не можливо без кардинальних змін в усіх галузях господарювання і в освітянській зокрема. Забезпечення сталого розвитку освіти вимагає органічної інтеграції науки і виробництва, розробки і реалізації стратегії інноваційного маркетингу та формування фахівців нового покоління, які спроможні вирішувати завдання в нестандартних ситуаціях і вміти самостійно приймати управлінські рішення.

Україна протягом років незалежності має значні проблеми із проведенням ефективної наукової, науково-технічної та інноваційної політики. Стан наукової, науково-технічної сфери за ці роки різко погіршився: скорочено обсяг замовлень на інноваційні розробки та продукцію, скоротилася кадрова та матеріальна база проведення досліджень та розробок, різко зменшилася результативність самої науки. Наближення України до європейських освітянських та технологічних стандартів неможливе без пріоритетного фінансування науки. Однак бюджетні витрати на науку за роки незалежності скоротилися більш ніж у 30 разів і до 2015 року не підвищувались більш ніж на 0,4 % ВВП [1].

Враховуючи, що головним завданням вузів є підготовка висококваліфікованого сегмента ринку праці, вони повинні бути головними розробниками глобальних наукових тем, які передбачають фундаментальні та прикладні дослідження. Для підвищення ефективності науково-дослідних розробок, які проводяться фахівцями вузів, передусім ученими з докторськими та кандидатськими ступенями, необхідно створити сприятливі умови для досліджень у межах науково-дослідних інститутів, секторів, лабораторій за окремими напрямками, до розробки яких залучалися б здібні студенти і аспіранти. Передумовою

створення ринку нововведень у країні є не тільки підготовка спеціалістів високої категорії, а й розвиток наукоємних організацій з необхідними забезпеченням їх засобами для досліджень і експериментів та інформаційними технологіями.

В економічно розвинених державах 10% витрат на науку припадає на фундаментальні дослідження, 40-60% - на конструкторсько-технологічні розробки, а 30-50 % - на впровадження у виробництво та закріплення на товарних та фінансових ринках. В Україні витрати на наукову діяльність розподілені так: фундаментальні дослідження – 60%, – конструкторські - технологічні розробки – 15-20%, виробництво дослідницьких зразків -5-10%, впровадження у виробництво та просування товарів на ринок - 10% [2]. Світова практика управління інноваційної діяльністю підтверджує доцільність організації технопарків з їх структурними підрозділами (інкубаторами, центрами, інжиніринговими фірмами), венчурних фондів, промислово-фінансових груп, консалтингових фірм, лізингових центрів, підприємств малого та середнього бізнесу тощо.

Світовою практикою доведено, що інвестиції в людський потенціал – найефективніші. Саме цим зумовлюється якість економічного зростання, яку можна спостерігати в розвинених країнах. Зокрема, в Західній Європі цей компонент забезпечує близько 75% приросту національного багатства. Тобто нині на перше місце виходять інтелектуальні ресурси. На жаль, за останні роки в Україні вони зазнали певної руйнації – втрачаються кадровий потенціал, високий статус професора і вченого, якісні параметри роботи вищих навчальних закладів. Разом з тим Україна ще й сьогодні характеризується високорозвиненим інтелектуальним потенціалом. Міжнародні дослідження якості вищої освіти засвідчують, що показники якості вищої України є доволі неоднорідними. З одного боку за кількісним показником – охоплення вищою освітою – Україна перебуває в числі перших 10-15 країн світу. Доволі високі показники має математична і природнича освіта – Україна посідає тут місце не нижче 50-го. За якістю освіти з менеджменту місце України коливається біля сотого. Не менш неоднозначними виглядають показники розвитку вищої освіти також у глобальному інноваційному індексі (The Global Innovation Index), в якому у 2015 році Україна зайняла 63-є місце серед 143 країн світу [2]. Ефективне використання цього потенціалу вже у найближчий час могло б забезпечити високе зростання економіки, входження нашої держави до групи європейських країн-лідерів за соціально-економічним розвитком. Проте цей потенціал практично не трансформується у виробничий процес. Останнім часом виник переки між об'єктивним попитом і пропозицією. Надзвичайно стрімко зростає кількість студентів. Проте підготовка фахівців з вищою освітою III - IV рівнів акредитації не узгоджується з підготовкою кадрів у навчальних закладах I – II рівнів, а також з підготовкою працівників масових професій, як в усіх країнах Європейського Союзу.

У часи активного обговорення концепції створення єдиного європейського простору вищої освіти в Україні затверджується Національна доктрина розвитку освіти, в якій, зокрема, зазначається, що одним із пріоритетних напрямів її розвитку є інтеграція до європейського та світового освітнього просторів, започатковується кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищі заклади освіти III – IV рівнів акредитації. Цим самим Україна, нехтуючи окремими стратегічними розбіжностями у розбудові національної системи вищої освіти у порівнянні зі стратегічним курсом, взятим на той час 33 європейськими країнами, вибудовуючи освітню політику на найближчі роки, поставила перед собою амбітні завдання. Зазначимо, що стратегічним орієнтирам створення єдиного європейського освітнього простору попри позитивні очікувані наслідки притаманні певні суперечності та негативні аспекти:

- відмінності у національних і європейських класифікаторах професій, особливості матеріального і духовного виробництва суперечить вимозі пристосування вищої освіти до потреб ринку праці;
- якісну вищу освіту можна буде здобути здебільше у високорозвинених країнах;
- занепад системи вищої освіти неминуче веде до зменшення інтелектуального потенціалу нації та перманентного його вихолощення через відтік науково - педагогічних

кадрів та обдарованих студентів, підтриманих системою грантів і стипендій з боку покупців чужоземного інтелекту;

▪ якщо вищим навчальним закладам надається право розробляти освітні та навчальні програми, то як у такому разі домогтися їх уніфікації в межах держави і єдиного європейського освітнього простору. Автономізація завжди суперечить стандартизації, водночас надлишкова автономія веде до хаосу.

Зазначене свідчить про те, що, визначившись щодо орієнтирів розвитку системи вищої освіти, Україна повинна відшукати оптимальні тактичні прийоми реалізації стратегічного задуму, розробити механізм розв'язання зазначених вище суперечностей. Водночас, які б засади ми не виробили, переконавшись, що з адаптацією вітчизняної системи вищої освіти до єдиних європейських стандартів ми більше здобудемо, ніж втратимо, резонно поставити запитання тактичного характеру щодо синхронізації модернізації системи вищої освіти України та вступу до ЄС, що є необхідною умовою реалізації частини позитивних і нейтралізації негативних наслідків, яких слід очікувати від зазначеного реформування. Незважаючи на інтеграцію, ми повинні не тільки зберегти, а й посилити національний характер нашої освіти, зробити її ефективною і конкурентоспроможною.

Список використаних джерел

1. Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року
2. <https://www.globalinnovationindex.org/userfiles/file/reportpdf/GII-2014vSp.pdf>

ЗНАННЯ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Боровик Марина Вікторівна,

кандидат економічних, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Сучасний стрімкий соціально-економічний розвиток суспільства призвів до того, що наше століття вже по праву можна назвати інформаційним, або століттям економіки знань. Саме стрімкий розвиток економіки, заснованої на знаннях, стає сьогодні одним з основних стратегічних пріоритетів політики як розвинених, так і країн, що розвиваються.

Систематичні дослідження, які проводяться Світовим Банком, починаючи з 1995 року, свідчать про те, що ті країни, які сприяють розвитку науки, освіти та інформаційно-комунікаційних технологій, можуть забезпечити сталий розвиток своєї економіки [1].

Економіка основана на знаннях має певні характерні відмінності від традиційної економіки. Ці відмінності, перш за все, пов'язані з тим, що знання та інформація, як один з видів ресурсів, який на відміну від інших численних ресурсів, що застосовуються в діяльності будь-яких суб'єктів господарювання не зменшуються при їх постійному та активному використанні, а також не змінюють свій стан, форму та якість. Поряд з цим знання (у вигляді інформації) не мають ніяких обмежень, та можуть з великою легкістю передаватися від одного споживача та іншого. Крім того, знання мають властивість постійно оновлюватися. Однак, головне в економіці, заснованої на знаннях полягає не стільки у створенні нового знання, скільки у продуктивному його використанні. Тобто, знання є запорукою існування та сталого розвитку будь-якого суб'єкту господарювання, тобто вони виступають у ролі нематеріального активу, якому слід приділяти належну увагу. Саме тому, будь-яка економічна діяльність пов'язана зі знаннями та управлінням ними.

Успіх діяльності організації у сучасних умовах господарювання залежить від існуючої системи управління знаннями. У загальному розумінні управління знаннями можна представити як сукупність управлінських дій, та засобів, методів та форм організації

соціальних стосунків у сфері виробництва, поширення та використання знань, спрямоване на підвищення ефективності цих процесів, що здійснюються у конкретних економічних межах (організації, установи, відділу тощо).

Управління знаннями можна також представити як технологічний процес роботи з інформаційними ресурсами для забезпечення доступу до знань, їх об'єднання і генерації нового знання з метою нарощування ефективності і потенціалу діяльності колективу людей. Оцінка знань тісно пов'язана з оцінкою якості бізнес-процесів, тобто чим вище якість бізнес-процесу, тим більше знань у ньому задіяне. Виходячи з цього управління знаннями можна розглядати у вигляді циклу, спрямованого на генерацію та отримання знань з метою підвищення якості внутрішніх процесів, які, у свою чергу, забезпечують появу нового досвіду і таким чином сприяють генерації нового знання.

Головна проблема управління знаннями на сьогодні полягає в тому, як скористатися знаннями, які існують, оскільки більшість з них «приховано» в головах індивідів тобто співробітників організацій (установ). Сучасні дослідження показали, що понад 42 % знань організації знаходиться тільки у головах співробітників і саме від них залежить, стануть ці знання доступними іншим або ні [2].

У залежності від того наскільки обґрунтовано здійснюється управління знаннями залежить результати економічної діяльності суб'єктів господарювання, тобто на ринку завжди знайдеться інший суб'єкт, який приділяє знанням більшу увагу, що дозволить йому отримати певні конкурентні переваги, які є запорукою сталого соціально-економічного розвитку.

В сучасних умовах знання отримали нову роль, тобто знання перетворилися на один з найважливіших факторів виробництва, поряд з природними ресурсами, працею і капіталом. При цьому спостерігається збільшення частки сфери послуг та значне зростання саме тих послуг, що пов'язані з використанням певних знань. Крім того, постійно зростає значення людського капіталу та інвестицій в освіту та підготовку кадрів. Значними темпами поширюється розвиток та використання нових інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Активне використання знань та пов'язаних з ними інновацій перетворюється в основне джерело економічного зростання і конкурентоспроможності підприємств, регіонів і національних економік. Все це призводить до всебічного зростання усвідомлення важливості знання та інновацій для забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання та соціально-економічного сталого зростання країни.

Особливу роль мають знання, які використовуються у сфері науки та освіти. Зростання значення таких складових людського капіталу як освіта та навички роботи з інформацією та ІКТ в економічному розвитку підтверджується статистичними даними та спеціальними дослідженнями [3]:

- останнім часом фіксується постійне зростання частки осіб з вищою освітою в економічно активному населенні;
- в сучасній економіці збільшується кількість працівниці, в обов'язки яких входить отримання, обробка та аналіз інформація, тобто кількість новостворених робочих місць пов'язаних з обробкою інформації постійно збільшується;
- зростає кількість робочих місць і професійних занять пов'язано сьогодні з використанням комп'ютера;
- інвестиції в людський капітал, призводять до зростання освітнього рівня населення та здійснюють позитивний вплив на сталий розвиток економіки.

Разом з тим, як зазначалося в тих же дослідженнях, ефективність вкладень в освіту сьогодні залежить від типу і якості освіти. Розвиток сучасної економіки накладає особливі вимоги на систему освіти і перепідготовки кадрів з точки зору гнучкою реакції на вимоги швидкоплинні ринку праці, забезпечення можливості отримання освіти впродовж усього життя, отримання навичок використання ІКТ, на формування здатності до творчості і самоосвіті [3].

Швидкий доступ до необхідних знань відіграє первинну роль у забезпеченні сталого розвитку економіки, оскільки дозволяє значно підвищити якість щоденних ділових процесів у будь-яких сферах діяльності суспільства. Цілеспрямоване використання й удосконалення знань вивільняє величезний потенціал економіки країни для забезпечення її сталого розвитку в умовах глобальних викликів.

Список використаних джерел

1. Мурадов А.Н. Экономика знаний как формирующаяся экономическая система // Вектор науки Тольяттинского государственного университета. Серия: Экономика и управление. 2012. № 2. С. 46-50. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://elibrary.ru/>
2. Новікова М.М. Боровик М.В. Організація системи управління знаннями. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». Випуск 7. Частина 3. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2014. – С. 134 - 137.
3. Хохлов Ю.Е., Шапошник С.Б. Экономика, основанная на знании: социально-экономические тенденции и политические цели [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://emag.iis.ru/arc/infosoc/emag.nsf/BPA/48188a53de82dc06c3256d57004084a8>

МОДНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ОСВІТІ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Воронкова Анастасія Ігорівна,
аспірант,

Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

У сучасних умовах модернізації людина повинна вчитися протягом всього життя, підвищуючи свою кваліфікацію, та підлаштовуватися під ринок праці, так вибір освіти стає особливо актуальним. Разом зі зміною популярних професій на світовому та внутрішньому ринку праці відбуваються зміни й в освітній сфері, тому є важливим вивчення модних напрямів освіти, оскільки результати процесу навчання реалізуються в одержуваних професіях.

Зараз випускники знаходяться перед важливим вибором затребуваної, модної, цікавої та одночасно прибуткової професії. На формування модних професій впливає група факторів, серед них розвиток освітньої сфери, дозвілля та екологічний стан довкілля. Велика кількість людей в таких умовах обирають для себе творчі професії. Також, користуються популярністю професії, що не потребують довгих років навчання, для оволодіння якими достатньо закінчити курси або відвідати декілька практичних занять, це дозволяє швидко змінювати рід діяльності на більш актуальний на ринку сьогодні та високооплачуваний. Якщо обрана професія перестає бути актуальною існує можливість за короткий час перекваліфікуватися, змінюючи її знову і знову.

З розвитком туризму та індустрії розваг актуальними в нашій державі стають такі професії як гід, гід-перекладач, менеджер з туризму, конференсьє, кондитер, бариста, та інші професії, що належать до готельно-ресторанного бізнесу.

Актуальні зараз і професії у сфері послуг, які покращують зовнішність, наприклад, фітнес-інструктор, стиліст, візажист, дієтолог, косметолог, перукар та майстер манікюру. Також актуальними професіями є ІТ-спеціаліст, флорист, кумер (перукар для тварин), дизайнер, байер, стендист (звертає увагу на продукцію, що рекламують на виставках та показах), психолог, лайф-коучер, журналіст-блогер, який висловлює свою думку про подію, що сталася.

Природа та стан довкілля, що погіршуються (утилізація відходів, забруднення ґрунтів та водойм, захист зелених насаджень), актуалізують умови для появи нових професій та збільшення популярності вже відомих, таких як екологи, вірусологи та метеорологи.

Однак, саме поняття “фах” із стрімким світовим прогресом дещо знівелюється, оскільки обираючи ту чи іншу професію для себе в молодості, людині доведеться змінювати її, згідно з вимогами часу, 8-10 разів протягом життя.

Слід зазначити, що мода на професії та здобуття освіти визначається не лише елементом творчості, а й внутрішнім рівнем розвитку економічної сфери в державі та вимогою підтримувати певний баланс з навколишнім середовищем. Тому важливою складовою у забезпеченні сталого розвитку в сучасних умовах є отримання актуальної освіти, підвищення кваліфікації, поглиблення та оновлення згідно сучасних умов фахових знань.

ВИЩА ОСВІТА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ: НООСФЕРНИЙ АСПЕКТ

Гайдученко Світлана Олександрівна,

кандидат наук з державного управління, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Сучасний період розвитку людства відзначається появою теорій глобалізму, нової цивілізації, інформаціоналізму, сталого розвитку, які цілком обґрунтовано можна назвати похідними від ноосферної теорії В. Вернадського. Адже ноосферна теорія носить глобальний, планетарний характер і базується на революційному розвитку людського розуму, що у сукупності сприяє гармонійній і збалансованій взаємодії людства із середовищем його існування у самому широкому його значенні. Йдеться про ресурси біосфери, геосфери, техносфери, галактичного простору тощо, які зумовлюють високий рівень людської відповідальності і культури. Однодумці Вернадського визначали ноосферу як єдність природи і культури з рівнозначною силою впливу. Згідно цього, сталий розвиток в умовах глобальних викликів обумовлений ноосферою освітою людей на усіх етапах їх розвитку, а особливо, на етапі вищої освіти.

На часі формується цивілізація антропогенного типу або постіндустріальне (інформаційне) суспільство, в якому основою любого виробництва стає інформаційна база, що потребує постійного підвищення рівня культури і освіти, кваліфікації і здібностей людей. Науково-технічний прогрес зумовлює зміни в соціальній структурі суспільства, змінює характер і зміст праці, формує новий прошарок працівників з високою інтелектуальною кваліфікацією. При цьому значно скорочується життєвий цикл багатьох професій, тому впродовж людського життя виникає необхідність кілька разів змінювати кваліфікацію, займатися самоосвітою та саморозвитком, відслідковувати тенденції розвитку життєдіяльності людства, підвищувати рівень культури і змінювати поведінку. До цих глобалізаційних аспектів життєдіяльності людини слід додати здатність мислити глобальними і стратегічними категоріями сталого розвитку. Очевидною також стає необхідність формування нових людських якостей, таких як відповідальність за себе і навколишній світ, а також здібність передбачати результати своїх дій.

Відповідно до цього, “основною функцією освіти має стати передача в практику знань, методологій, методів, вироблених наукою та галузями практичної діяльності, і їх інкультурація (соціалізація)” [2]. Вища освіта, як самий дієвий соціальний механізм функціонування суспільної системи, має змінити свій зміст і форму, щоб задовольнити потреби нинішніх і майбутніх поколінь людства, які мають за ціль виживання в умовах збереження і покращення середовища свого існування.

Вища ноосферна освіта має бути побудована на засадах теорії інформаціоналізму з її технологіями інформації та знання, а також на засадах ноосферної теорії стосовно формування у процесі навчання людини-особистості, а саме: гармонічної з природою та суспільством, духовної, творчої, здібної збільшувати запас міцності життя людства. При цьому особливого значення набуває соціальне партнерство вищого учбового закладу із органами державної влади, місцевого самоврядування, бізнесом та неурядовими організаціями у плануванні та реалізації освіти, що сприяє появі нетрадиційних форм навчального процесу, оперативному реагуванню на їх актуальні проблеми з урахуванням інтересів кожного, впровадженню нових наукових здобутків у повсякденну практику.

Таким чином, вища школа в умовах глобальних викликів стає відповідальною, у першу чергу, за ноосферний розвиток людини-громадянина. Адже, як стверджував відомий італійський дослідник глобальних проблем і концепції сталого розвитку людства Ауреліо Печчеї, – “головне – це людська особистість, вона важливіша за будь-які справи чи ідеї, адже всі вони без людей нічого не вартують” [3, с. 310]. Відповідно до цього, актуалізується проблема ноосферної підготовки і перепідготовки викладацького складу, а також керівництва вищих учбових закладів із тим, щоб розпочати кропітку і досить термінову справу впровадження ноосферної освіти і освіти для сталого розвитку. Тільки у сукупності такі дії можуть забезпечити революційний прорив у розвитку людської особистості і надійне соціальне партнерство освітньої галузі із державними, недержавними та бізнесовими організаціями шляхом “наукової думки і праці організованого людства” [1].

Список використаних джерел

1. Вернадский В. И. Автотрофность человечества // Владимир Вернадский. Жизнеописание. Избранные труды. Воспоминания современников. Суждения потомков / В. И. Вернадский. – М. : Современник, 1993. – С. 462 – 520
2. Маслова Н.В. Ноосферное образование – фундаментальная социальная технология / Н.В. Маслова. – Электронный ресурс. – Режим доступа: http://noosferiana.narod.ru/olderfiles/1/7_Noosf_Obrazov_Kluch.pdf
3. Печчеи А. Человеческие качества / А. Печчеи. – М. : Прогресс, 1985. – 312 с.

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА МОВА ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Демченко Володимир Миколайович,
кандидат філологічних наук, доцент,
Херсонський національний технічний університет

Останнім часом термін «глобалізація» часто використовується в науковому й публіцистичному дискурсах як атрибут західної сучасної цивілізації, що намагається привести економічну систему до різноманітних узагальнень. Зрозуміло, що цей процес відбувається й у галузях культури, освіти й науки. Однак якщо поглянути глибше на світову історію, стає зрозумілим, що в межах будь-якої імперії відбувалася уніфікація галузей народного господарства в кожному з її етнічних регіонів.

Для такої уніфікації імперія-колоніст використовувала різноманітні інструменти, одним із яких була метрополійна мова. В одних випадках вона використовувалася як засіб міжнаціональної комунікації – для розуміння аборигенами державної політики. При цьому етнічна мова залишалася в сільських / провінційних школах і місцевих управлінських структурах, зокрема й у суді. В інших імперіях мова метрополії насаджувалася всюди. Так було в Російській імперії, система науки й освіти якої реалізувалася російською мовою, так

було в Радянському Союзі, ідеологічний режим якого мав метою через кілька поколінь створити зрештою один народ.

В умовах упродовження загальнодержавних орієнтирів і, з іншого боку, активної антинаціональної пропаганди (наприклад, спрямування неофіційних комунікативних технологій на негативне маркування українців, молдован, євреїв або латвійців), а також різкої індустріалізації та урбанізації в 60-х роках, одним із чинників яких був вплив росіян у національні регіони країни, російськомовна освіта й культура досягли тієї означеної мети, і радянський народ у таких промислових районах сформувався.

Після швидкого розпаду загальнодержавного організму і його ідеології (через категоричну виснаженість їхніх ресурсів) було створено окремі незалежні держави, які проте залишалися довгий час під впливом колишньої метрополії – Росії та, звичайно, російської мови. Звичайно, це заважало й заважає сталому розвитку цих національних регіонів, оскільки компонентами політики русифікації є не лише усна комунікація, але й інформаційна сфера, культура й Церква, які цілком досяжні для управлінського впливу й контролю національної держави. Тобто саме в цих сферах офіційної комунікації можливі конкретні виправлення й удосконалення, що зрештою впливатимуть і на усне спілкування, у межах якого діють уже інші чинники – наприклад, мода на національну мову.

Однак усі зазначені вище позиції ґрунтуються на захисті й розвитку української мови, яка потребує перегляду своєї орфографії та пунктуації, що упродовж сторіччя штучно підлаштовувалися під одні схеми з російською мовою. Численні наукові інституції та ідеологічні структури працювали в цьому напрямку, маючи за стратегічну мету знищення української (як і білоруської) мови, асимілювавши її в загальноросійський (або певний територіальний) конгломерат.

Одним із засобів такого поступового знищення є калькування – добір слів і конструкцій за однією графічною чи морфологічною схемою з російською мовою, коли одиниці або однаково формуються (*спор – спір, заместитель – замісник, проявляют – проявляють* тощо), або однаково конструюються (*порубка – вирубка, разработка – розробка* тощо) [1]. На цьому ґрунті формується й вульгарна фразеологічна система, зокрема канцелярські кліше (*на сьогоднішній день, приймати закони, приймати участь* тощо). Ще в 70-х роках був поширений жарт «єсть предложення завершить пренія», однак це цілком реальний протокольний штамп у проведенні зборів. Усі чотири слова – з російської мови, однак реалізовані вони в українській фонетиці, що й могло створити певну штучну (вульгарну) мову на кшталт «бразильської» чи «аргентинської» (зіпсутих португальської та іспанської), або й різноманітних варіантів англійської (напр., «американської» чи «ямайської»).

Ще один аспект проблеми такого засмічення української мови виявляється в медіа-засобах і рекламі, які мають безпосередній вихід на зворотну рефлексію споживачів. І тому російські слова в українському контексті найбільш небезпечні для системи мови. Так, назва міста *Южний* має сприйматися як іншомовна (типу *Мелітополя* чи власних імен *Нікіта, Крістіна*), а рекламний слоган «Моє улюблене «Чудо» – як жартівлива форма (типу *чудо-юдо*). Написання ж слів із дефісом, незважаючи на їх семантичну структуру (на зразок російської безсистемності в цьому правилі), узагалі дивне, оскільки термін, скажімо, «державно-владний вплив» у такому разі матиме семантику «і державний, і владний». Тобто має писатися *державновладний* (як і *публічно-правовий, міжнародно-правовий, і особливо внутрішньоорганізаційний*).

Можна навести ще кілька прикладів відчутного калькування, що потребують виправлення (неправильні форми підкреслюємо): фразу «люди, які не мають жодного відношення до того чи іншого закладу» має бути змінено на «люди, які жодним чином не пов'язані з тим чи іншим закладом» або й «люди, не пов'язані з будь-яким закладом», фразу «зі своєї сторони волонтер зазначив, що в першу чергу необхідно прислухатись» – на «зі свого боку волонтер зазначив, що насамперед потрібно прислухатись...», фрагмент «слідкуватимуть за ходом проведення оперативних дій і слідства щодо зазначеної справи.

Сподіваємося, що до злочинців будуть застосовані відповідні покарання» – на «слідкуватимуть за проведенням оперативних дій і слідства в зазначеній справі. Сподіваємося, що злочинці будуть відповідно покарані», фрагмент «облдержадміністрація на протязі тривалого часу видавала ряд розпоряджень. Це дуже важливе питання, від якого сьогодні залежить ефективність роботи і кількість населення, що отримали субсидії» – на «Облдержадміністрація впродовж тривалого часу видала низку відповідних розпоряджень, що вплинуло на ефективність роботи у сфері надання субсидій населенню».

Зрештою увага й контроль з боку держави до захисту й розвитку української мови, яку було структурно вульгаризовано й функціонально ослаблено впродовж більш ніж ста років, допоможуть установити білінгвістичний паритет, оскільки сталий розвиток суспільства залежить насамперед від вирішення головних конфліктних питань державотворення, які сьогодні безпосередньо стосуються й державної безпеки.

Список використаних джерел

1. Демченко В. М. Українська мова: зорові та слухові особливості сприйняття структурних елементів : монографія / Демченко В. М. – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013. – 104 с.

РОЛЬ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ФІНАНСОВО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СТАЛОМУ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Добрик Лілія Олександрівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту

ім. ак. В. Лазаряна

Сучасне фінансове право як самостійна галузь права і відповідна сфера українського законодавства стрімко розвивається, в результаті чого конкретизується предмет фінансово-правового регулювання, оновлюються його підгалузі та інститути. Як вірно зазначає доктор наук, професор, академік Академії правових наук України, засновник вітчизняного фінансового права Л.К. Воронова, призводить фінансову систему в дію держава за допомогою права. Важлива роль у цьому належить фінансовому праву, значення якого полягає в тому, що воно охоплює своїм впливом фінансову систему в цілому. Суспільні відносини, які виникають в процесі цієї діяльності, складають предмет регулювання фінансового права [2].

У сучасних умовах розвитку фінансових відносин фінансове право теоретично, методологічно і практично впливає на регулюючі механізми захисту прав, свобод і загальнолюдських цінностей, ґрунтуючись на фінансово-економічних інтересах, що враховують систему фінансового ринку, яка об'єднує приватні, публічні і міжнародні фінанси. Системи макроекономічних показників, фіскальної політики, грошово-кредитної, валютно-курсової та політики у фінансовому секторі мають проблеми, які не дозволяють вже тривалий час досягти стабілізації економіки, активної інтеграції вітчизняного фінансового ринку в міжнародний, а тому науково-практичні дослідження у фінансовому праві дозволять перейти від декларування цілей до реальних впроваджень новацій у сферу правозастосування та забезпечення фінансової безпеки та правопорядку. Проблемі теоретичних і практичних аспектів формування раціональної фінансової політики та побудови оптимальної фінансової системи присвячували свої дослідження багато вітчизняних і зарубіжних юристів, економістів, практиків, політиків, вчених в галузі фінансового та адміністративного права.

Предметом заглибленого вивчення та наукового осмислення стають цінності і життєві обставини, характер відносин та нових потреб, генезис формування культурних традицій, можливості розширення простору для самовираження. Сучасна доктрина фінансового права і стан фінансового законодавства характеризуються відсутністю загального розуміння та однаковості правового регулювання засад формування та підходів до реалізації фінансової політики. Офіційна правова доктрина України як теоретичне закріплення поглядів щодо загальноновизнаних цінностей і соціальної дійсності відображена в основному джерелі фінансового права - Конституції. Закріплені Основним Законом України положення є стрижнем для формування та реалізації фінансової політики, правового регулювання публічних доходів і витрат, організації та здійснення фінансового контролю. Конституцією передбачено, що виключно законами встановлюються (ст. 92) засади утворення і функціонування фінансового, грошового, кредитного та інвестиційного ринків [1].

Аналіз літературних, публіцистичних творів та джерел права на тему формування та реалізації фінансової політики дозволяє зробити висновок про те, що це явище досліджено недостатньо. Соціально-економічні та політичні перетворення, які в Україні, спрямовані на побудову демократичної правової держави, докорінно змінили сферу суспільного виробництва в ринкових умовах, а тому законність і правопорядок у сфері економіки та фінансової діяльності держави стають особливо актуальними. Становлення в Україні ринкової інфраструктури істотно впливає на економічну, соціально-політичну, інформаційно-правову, міжнародно-фінансову середу функціонування інститутів, моделювання нових правил поведінки і взаємодії як у співдружності державних органів і громадських утворень, так і у співробітництві різних держав. Поєднання політики реформ і фінансової стабілізації в державі з активною політикою економічного зростання є складовими економічної безпеки при захисті національних фінансових інтересів. Разом з тим в Україні немає закону про основи створення і функціонування фінансового ринку, як передбачено Конституцією України, з визначенням принципів управління, регулювання, нагляду та міжнародного співробітництва, який би, маючи свою структуру (суб'єкт, об'єкт, предмет, потреби, цілі, засоби), включав би в себе не тільки грошову, кредитну та інвестиційну складову, а й бюджетну, емісійну, і як узагальнене поняття характеризував врегульовану фінансово-правовими нормами, систему відносин між державою і різними суб'єктами завдяки фінансовій діяльності держави у процесі формування, розподілу та перерозподілу, використання фондів грошових коштів, охоплюючи всю економіку, управлінську та соціальну сфери, відображав особливості розвитку України в конкретний історичний період в умовах суспільних трансформацій. Однією з передумов існуючих проблем здійснення фінансової діяльності в державі є недоліки у побудові фінансової політики, враховуючи її короткострокове орієнтування. Оскільки право є регулятором відносин і безпосередньо впливає на розвиток конкурентоспроможного суспільства, то важливо щоб загальний курс розвитку країни, стратегічні цілі і національна ідея були загальним надбанням народу, територіальних громад, політичних партій, громадських об'єднань і влади з можливістю для кожного реалізувати себе (інтелектуальний і культурний потенціал) заради суспільного блага майбутніх поколінь.

Держава за допомогою норм фінансового та інших галузей права ретельно регламентує відносини, що виникають у процесі формування та перерозподілу фондів коштів, необхідних для її функціонування. Фінансові ресурси необхідні державі для забезпечення всіх сторін її діяльності, до того ж чим більше розвивається держава, тим більше їй потрібно коштів і тим ретельніше вона повинна регулювати фінансові відносини за допомогою фінансово-правових норм. Неможливо зупинити процес суспільного відтворення, що зумовлює поновлення фінансових правовідносин [3].

Фінансово-правове регулювання сучасної держави з метою утвердження та забезпечення прав і свобод людини має ґрунтуватися на базових юридичних категоріях для досягнення прогресивних цілей - цінностей: правового закону і правової держави, проголошених Конституцією України. Фінансове право є необхідною умовою і засобом

реалізації Конституції і законів України у сфері функціонування публічних фінансів, адже бюджет країни відображає зміст фінансової діяльності, її соціально-економічну та політичну природу. І необхідно, щоб в Україні було змінено підходи до управління і методів діяльності різних суб'єктів, переосмислено і втілено в життя нові принципи оподаткування, сформовано політичну еліту суспільства, наповнено новим змістом ринкові відносини.

Реалізація вказаних завдань неможлива без забезпечення взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування з громадськістю через участь останньої у формуванні та реалізації фінансової політики; наявності громадського контролю над діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування; плідна та ефективна співпраця з засобами масової інформації в висвітленні етапів реалізації фінансової політики та результатів проведення соціологічних і наукових досліджень. За допомогою фінансового права держава реалізує свою економічну функцію. Об'єктивна необхідність регулювання фінансових відносин існує в будь-якому суспільстві, оскільки таким чином держава на основі специфічних імперативних засобів отримує можливість впливу на формування майнових відносин шляхом прямого або непрямого втручання.

Список використаних джерел

1. Конституція України: закон України: від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.
2. Воронова Л. К. Наука фінансового права и ее современные задачи / Л. К. Воронова // Финансовое право. – 2007. – № 1. – С. 5–9.
3. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки та О. П. Гетманець ; Ю. М. Жорнокуй, О. В. Кашкар'ова, Т. В. Колесник та інші. – Х. : Екограф, 2015 – 500 с.

РОЛЬ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Дорош Тетяна Леонідівна,

*кандидат наук з державного управління, професор,
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

Сучасний стан музичної освіти потребує ретельного переосмислення суспільством і науково-педагогічними фахівцями її ролі та змісту в освітньо-виховному процесі. Пріоритетом музичної освіти є духовний розвиток особистості, яка набуває здатності самостійно й креативно розв'язувати проблемні завдання, адекватно реагувати на виклики сьогодення, утілювати здобуті знання й уміння в практичну діяльність.

Музична освіта є складовою культурної політики держави. Тобто, можемо говорити про те, що освіта й культура мають тісний зв'язок між собою, вони не відокремлені один від одного, адже, саме через освіту відбувається культурний розвиток особистості. Велику роль у цих процесах відіграє музична освіта, ефективність якої визначається в наступному: її ролі в сучасному суспільстві, у наданні якісних послуг кожній особистості, задоволенні освітніх потреб громадян. Тобто, мається на увазі питання професійної підготовки майбутніх кадрів музичного мистецтва, якість яких відповідає сучасним потребам суспільства, забезпечує допомогу людині бути успішною, самодостатньою, конкурентоспроможною на світовому ринку праці й освітніх послуг, розвиває здатність до безперервного навчання впродовж усього життя.

Реалізація цих положень відбувається шляхом органічного поєднання освітньої, наукової та інноваційної діяльності. У вищій школі майбутні фахівці музичного мистецтва на музичних заняттях здобувають і поглиблюють професійні знання, виробляють уміння й навички, реалізують і поширюють їх у своїй праці. Набуті знання вони демонструють на

творчих звітах, концертних виступах, конкурсних змаганнях, доповідях під час проведення всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференцій.

Якщо говорити про конкурсні випробування, то варто звернути увагу на виступи студентів у Всеукраїнському конкурсі м. Ніжина, Другому та Третьому Міжнародному полікультурному Інтернет-фестивалі «Переяславський дивограй» м. Переяслав-Хмельницька, International Musical Competition «Fortissimo» м. Харкова. Мета цих конкурсів пов'язана з пошуком та підтримкою молодих талантів, естетичним залученням творчої молоді до світових та національних цінностей, розвитком національного та міжнародного науково-творчого співробітництва між вузами та навчальними закладами різних рівнів акредитації тощо. Кожен учасник намагається гідно репрезентувати свій виступ, розкрити свої здібності. І як нагорода – посідають почесні місця, здобувають звання лауреатів та примножують славу рідної alma mater.

У роботі зі студентами-початківцями велика роль відводиться викладачеві, який має на всіх етапах становлення студента допомогти йому знайти себе, стати суб'єктом спільних дій у творчому, пізнавальному процесі. Для успішної адаптації майбутніх фахівців музичного мистецтва до активних освітньо-виховних процесів створюються відповідні педагогічні умови, що сприяють їх пізнавальній діяльності, формують ініціативну та самостійну особистість.

Слід звернути увагу й на те, що студенти старших курсів, які набули досвід практичної роботи з дітьми ДНЗ, застосовують різноманітні музично-дидактичні ігри (піктограми, листівки з зображеннями, «казки-мультфільми»), за допомогою яких перед дитиною відкривається цікавий навколишній світ, збагачується її світогляд.

Отже, можемо констатувати, що музична освіта в сучасному суспільстві сприяє розвитку та стимулюванню пізнавальної діяльності людини, формує гармонійно розвинену творчу особистість.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Дядюн Сергій Васильович,

кандидат технічних наук, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Євдокімов Андрій Анатолійович,

кандидат технічних наук, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Штельма Ольга Миколаївна,

старший викладач

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Інформатизація освіти в Україні є одним із пріоритетних напрямів реформування. У широкому розумінні - це комплекс соціально-педагогічних перетворень, пов'язаних з насиченням освітніх систем інформаційною продукцією, засобами й технологією, у вузькому - впровадження в заклади системи освіти інформаційних засобів, що ґрунтуються на мікропроцесорній техніці, а також інформаційної продукції і педагогічних технологій, які базуються на цих засобах.

На сучасному етапі інформатизації суспільства все більшого поширення в різноманітних сферах життя набувають комп'ютерні технології, вони виступають як один із інструментів пізнання. В цілому освіта характеризується як велика система, якісне

функціонування якої неможливе без використання сучасних телекомунікаційних і комп'ютерних засобів зберігання, опрацювання, передавання, подання інформації.

Сьогодні інформаційні технології стали невід'ємною частиною життя, вони значною мірою визначають подальший економічний та суспільний розвиток людства. У цих умовах якісних змін вимагає й система навчання. Актуальність даного питання має місце у сучасному освітньому середовищі, адже нині якісне викладання дисциплін не може здійснюватися без використання засобів і можливостей, які надають комп'ютерні технології та Інтернет. Вони дають змогу викладачеві краще подати матеріал, зробити його більш цікавим, швидко перевірити знання та підвищити інтерес до навчання.

Інформаційно-комунікаційні технології торкаються всіх сфер діяльності людини, але великий позитивний вплив вони мають на освіту, оскільки відкривають можливості впровадження абсолютно нових методів викладання і навчання. Застосування комп'ютерів в освіті привело до появи нового покоління інформаційних освітніх технологій, що дали змогу підвищити якість навчання, створити нові засоби впливу, ефективніше взаємодіяти педагогам зі студентами. Застосування новітніх інформаційних технологій в навчальному процесі - це не тільки нові технічні засоби, але і нові форми і методи викладання, новий підхід до процесу навчання. Це спонукає викладачів до впровадження інноваційних методів навчання та використання й адаптування цих технологій у навчальний процес.

Одним із важливих напрямків розвитку інформатизації освіти є нові комп'ютерні технології. Інтерактивність, інтенсифікація процесу навчання, зворотний зв'язок - помітні переваги цих технологій, котрі зумовили необхідність їх застосування у різних галузях людської діяльності, насамперед у тих, які пов'язані з освітою та професійною підготовкою.

Освітні технології є одним із головних елементів системи освіти, оскільки вони безпосередньо спрямовані на досягнення головних цілей: навчання і виховання. Під освітніми технологіями розуміють як реалізацію навчальних планів і навчальних програм, так і передавання студенту системи знань, а також використання методів і засобів для створення, збирання, передавання, збереження і оброблення інформації в конкретній галузі. Наука накопичила величезний досвід з передавання знань від викладача до студента, створення технологій освіти і навчання, а також з побудови їх моделей. Змістовна основа масової комп'ютеризації в освіті, безумовно, зв'язана з тим, що сучасний комп'ютер являє собою ефективний засіб оптимізації умов розумової праці взагалі, у будь-якому його прояві.

Інтенсифікація навчання, що характеризується збільшенням обсягу навчального матеріалу та зменшенням часу засвоєння, потребує пошуку ефективних методів навчання, засобів контролю засвоєння знань, що значно підвищували б якість навчання.

Упровадження в навчальний процес нових інформаційних технологій є об'єктивним процесом розвитку освіти. Збільшення комп'ютерної техніки та подальше її вдосконалення поширює можливості викладачів використовувати комп'ютерні технології не тільки при вивченні інформатики, але й у поєднанні викладання інших дисциплін із використанням комп'ютерної техніки. Новітні розробки в галузі інформаційних технологій змінюють засіб їх застосування при вивченні різних дисциплін у процесі навчання.

Застосування сучасних інформаційних технологій у навчанні - одна з найбільш важливих і стійких тенденцій розвитку світового освітнього процесу. У вітчизняних навчальних закладах в останні роки інформаційно-комунікаційні технології стали все частіше використовуватися при вивченні більшості навчальних предметів. Інформатизація істотно вплинула на процес придбання знань. Нові інформаційно-комунікаційні технології навчання дозволяють інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість сприйняття, розуміння та глибину засвоєння величезних масивів знань.

Удосконалення системи освіти на основі інформаційних технологій, широке впровадження їх у навчальний процес привело до появи віртуальних університетів, відкритої системи освіти. Реалізація відкритої освіти може здійснюватись за рахунок дистанційної освіти, яка розглядається як різновид освітньої системи, в якій переважно використовуються дистанційні технології навчання та організації освітнього процесу. Дистанційна освіта - це

педагогічна система відкритих освітніх послуг, що надаються широким верствам населення за допомогою спеціалізованого інформаційного освітнього середовища, котре базується на дистанційних технологіях навчання (мультимедійних, мережних, телекомунікаційних, ТВ-технологіях тощо). Слід також звернути увагу на проблему забезпечення сфери освіти теорією і методикою як розробки, так і ефективного застосування нових засобів інформаційних технологій. Теорія інформаційних технологій повинна визначити моделі базових інформаційних процесів, пов'язаних з отриманням, збором, передачею, обробкою, зберіганням, накопиченням і представленням інформації. Особливе місце займають моделі формалізації та представлення знань. Інформаційні системи дають можливість обробки великої кількості інформації в режимі реального часу і доступ до неї майже з будь-якої точки за допомогою баз даних. Актуальним видається виділення базових інформаційних технологій, до яких можна віднести технології розподіленого зберігання і обробки, офісні технології, мультимедіа технології, геоінформаційні технології, технології захисту інформації, CASE-технології, телекомунікаційні технології. На основі базових розробляються прикладні інформаційні технології по областях застосування.

У доповіді надається всебічний аналіз сучасного стану інформаційно-комунікаційних технологій в нашій освіті та пропонуються засоби вирішення методичних та організаційних проблем інформатизації освіти.

МАРКЕТИНГОВІ АСПЕКТИ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Запорожець Ганна Володимирівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

На ринку послуг вищої освіти України ми сьогодні спостерігаємо такі тенденції, по-перше, суттєве зниження кількості випускників шкіл, а отже і кількості абітурієнтів до вищих навчальних закладів, як наслідок негативних демографічних тенденцій, а саме спаду народжуваності у 90 - початок 2000 років, по-друге, пропозиція на ринку освітніх послуг не просто врівноважує раніше домінуючий платоспроможний попит, а навіть значно його перевищує; по-третє, економічна ситуація в країні, а саме збідніння населення, не сприяє виникненню платоспроможного попиту на освітні послуги; по-четверте, показники державного замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою за останні роки зніжуються, по-п'яте, держава не в змозі забезпечити вищим навчальним закладам (ВНЗ) необхідну матеріальну підтримку, а отже вони змушені звертатися до маркетингу з метою посилення власних позицій у конкурентній боротьбі.

Наразі проблеми в національній вищій освіті розглядаються багатьма науковцями – як представниками ВНЗ України, так і професіоналами в різних галузях знань, однак нерозкритим залишається питання побудови комплексної системи маркетингу ВНЗ, яка б включала в себе взаємодію усіх елементів комплексу маркетингу, та сприяла максимальному задоволенню потреб споживачів тим самим створенню надійного бренду для посилення конкурентних позицій ВНЗ.

Маркетингова діяльність у ВНЗ це діяльність направлена на досягнення цілей ВНЗ на профільних ринках навчальних послуг, ринку науково-технічної продукції та послуг, а таких ринку праці.

У відповідності чотирьом неодмінним складовим ефективного провадження маркетингової діяльності (традиційний маркетинг-мікс 4P – „Product – Price – Place – Promotion) впровадження інструментів маркетингу у діяльність ВНЗ повинна бути скоординована за чотирма відповідними основними взаємопов'язаними напрямками. При

цьому, для ефективного маркетингу ВНЗ, принцип 4P має бути функціонально інтерпретованим наступним чином:

Product - погляду класичної теорії маркетингу — це сукупність матеріальних і нематеріальних характеристик, які пропонуються для задоволення потреб і забезпечують очікувані вигоди як для споживачів, так і для товаровиробників. Адаптуючи поняття «товар» до ВНЗ, в роботі запропоновано його розділити на 5 основних груп:

1. освітні послуги (довузівські освітні програми, освітні програми, післядипломні освітні програми, додаткові освітні програми);
2. науково-технічна продукція та послуги (НДДКР, науково-технічна продукція, науково-технічний консалтинг, об'єкти інтелектуальної власності);
3. випускники ВНЗ (бакалаври, спеціалісти, магістри);
4. видавництво навчальної та наукової літератури (посібники, навчальні посібники, монографії, наукові журнали, збірники наукових праць);
5. здача в оренду приміщень.

Price - у класичній теорії маркетингу - кількість грошей, запитуваних за продукцію або послугу. Для ВНЗ, як повноцінного суб'єкту ринкових відносин притаманні ринкові методи ціноутворення, а саме метод оснований на цінності товару для споживача, метод оснований на рівні поточних цін на антологічні товари, та метод на основі закритих торгів (тендерів). Однак слід зазначити, що особливу складність представляє розрахунок ціни безпосередньо для освітніх послуг, які є основним товаром ВНЗ.

Практика останніх років показує, що за рахунок коштів студентів - платників ВНЗ змушені оплачувати всі інші витрати закладу, які недофінансовуються чи взагалі не фінансуються загальним фондом бюджету.

Place - у роботі розуміємо як працевлаштування випускників, збір інформації з ринку попиту. Сегмент ринку праці випускників ВНЗ — найпроблемніша частка загальнонаціонального ринку праці. Пошуки першого робочого місця, невідповідність рівня та якості отриманої освіти професійним обов'язкам, відсутність досвіду роботи, завищені запити молоді та невідповідність їм пропозицій роботодавців посилюють напруження на ринку праці.

Враховуючи вищевикладене, можна зазначити, що необхідно налагоджувати зворотній зв'язок на ринку праці між ВНЗ на потенційними роботодавцями, який би знаходив своє відображення у Ярмарках вакансій, реальним проходженням практик на підприємства та організаціях, залучення фахівців з підприємств до керівництва практиками, курсовими та дипломними роботами, стажування та підвищення кваліфікації викладачів на підприємствах.

Promotion – адаптуючи для ВНЗ це - профорієнтаційна діяльність, реклама, зв'язки з громадськістю. Якщо враховувати той факт, що основний товар, який пропонує ринку ВНЗ це освітні послуги то профорієнтаційній роботі повинна бути приділена особлива увага, бо абітурієнти є основним споживачем цих послуг.

В роботі доведено, що є різниця між навчальним закладом і підприємством, але, спільного в них набагато більше, ніж відмінного, а саме метою ВНЗ, як і звичайного підприємства є задоволення потреб споживачів та отримання певного прибутку, а також підтримання іміджу та створення надійного бренду для посилення конкурентних позицій.

Список використаних джерел

1. Волосова Н. До питання визначення вартості освітніх послуг та формування ефективної цінової політики у державних вищих навчальних закладах / Н. Волосова, Н. Стеблюк // Економічний аналіз. – 2011. – № 8. – С. 258-261
2. Гук Н. А. Співпраця роботодавців та ВНЗ щодо розв'язання питань подальшого працевлаштування молоді / Н. А. Гук, І. Л. Татомир // Економічний форум. — 2013. — № 2. — С. 1 – 7.
3. Данилишин Б. Освіта, наука і виробництво у контексті вимог Болонської декларації [Текст] / Б. Данилишин, В. Куценко // Вісник НАН України. — 2007. — № 3. — С. 14—22.

4. Матвіїв М.Я. Методологія та організація маркетингового менеджменту в сфері вищої освіти: монографія / М.Я. Матвіїв. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – 560 с.
5. Оболенська Т.Є. Маркетинг освітніх послуг: вітчизняний і зарубіжний досвід / Т.Є. Оболенська. – К. : КНЕУ, 2001. – 208 с.

ВПЛИВ КУЛЬТУРИ ТА ЗНАНЬ ЛЮДИНИ НА ПОВЕДІНКУ В СУСПІЛЬСТВІ

Касатонova Інна Анатоліївна,

кандидат економічних наук, доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Культура – першопричина, яка визначає потреби і поведінку людини. Дитина від народження засвоює базовий набір цінностей, уподобання, манери і вчинки, характерні для її сім'ї та основних інститутів суспільства. Будь-яка культура включає в себе більш дрібні складові, чи субкультури, які надають своїм членам можливість більш конкретного ототожнення і спілкування із собі подібними. У великих спільнотах зустрічаються групи осіб однієї національності, наприклад, українців, татар, німців, азербайджанців, які проявляють чіткі етнічні смаки та інтереси. Окремі субкультури зі своїми специфічними уподобаннями і заборонами представляють релігійні групи, такі, як групи православних, католиків, мусульман. Розрізняють також субкультури географічних районів. Майже в кожному суспільстві існують різні суспільні класи – це порівняно стабільні групи в рамках суспільства, розташовані в ієрархічному порядку, які характеризують ціннісні уявлення, інтереси та поведінку їх членів.

Тип особистості – це сукупність відмітних психологічних характеристик, які забезпечують відносну послідовність і сталість відповідних реакцій людини на навколишнє середовище.

Людина засвоює знання в процесі діяльності. Засвоєні знання – це певні зміни, що відбуваються в поведінці індивіда під впливом накопиченого їм досвіду. Людська поведінка є в основному набутою. Засвоєння вважають результатом взаємодії спонукань, сильних і слабких подразників відповідних реакцій і підкрплень. У людей є переконання, що стосуються конкретних товарів і послуг. З цих переконань складаються образи товарів. На підставі своїх переконань люди діють. Якщо якісь переконання невірні і перешкоджають здійсненню покупки, виробнику необхідно провести цілу кампанію з їх виправлення. Різні відносини індивіда утворюють логічну структуру, в якій зміна одного елемента може зажадати складної перебудови ряду інших. Фірмі вигідніше враховувати вже існуючі відносини національного ринку, ніж намагатися їх змінити [1, с. 73-74].

На купівельному виборі індивіда відбиваються також чотири основних фактори психологічного порядку: мотивація, сприйняття, засвоєння, переконання і відносини. В будь-який момент часу людина відчуває різні потреби. Одні є наслідком таких станів внутрішньої фізіологічної напруженості, як голод, спрага, дискомфорт, інші з'являються через внутрішню психологічну напруженість – потреба у визнанні, духовній близькості. Потреба, яка досягла досить високого рівня інтенсивності, стає мотивом. Мотив (чи спонукання) – нужда, яка стає настільки невідкладною, що змушує людину шукати шляхи і способи її задоволення. Мотивована людина готова до дії. Характер її дій залежить від того, як вона сприймає ситуацію. Два різні люди, однаково мотивовані, в одній і тій же об'єктивній ситуації можуть діяти по-різному, оскільки по-різному сприймають цю ситуацію.

Сприйняття можна визначити як процес, за допомогою якого індивід вибирає, організує та інтерпретує інформацію, що надходить для створення значимої картини навколишнього світу. Сприйняття завжди вибіркове. Люди схильні сприймати подразники, пов'язані з наявними у них в даний момент потребами.

Список використаних джерел

1. Лаврова Ю.В. Маркетингова діяльність підприємств транспортного ринку: навчальний посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Ю.В. Лаврова, Д.А. Горовий, І.А. Касатонова – Харків: Вид-во ХНАДУ, 2014. – 356 с.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР ОСВІТИ І НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

Короткова Марина Геннадіївна,

студентка,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Вражаючий розвиток освіти у другій половині ХХ століття, який іноді визначають як «вибух освіти», досить відчутне підвищення середнього рівня освіченості населення планети знаменують собою одну з найбільших змін загальноосвітнього значення. Її вплив на економічне, соціальне, культурне та політичне життя виявився набагато більшим, ніж можна передбачити. Саме розвиток вищої освіти, темпи якого були найбільш високими, став одним із вирішальних факторів прогресу освіти в цілому та надзвичайному прогресу знань. Саме цей розвиток за декілька десятиліть сприяв небаченому зростанню промисловості, інших галузей виробництва, забезпечив підґрунтя для практичного застосування та впровадження технічних інновацій, зокрема перехід до інформаційного суспільства.

Україна, яка інтенсивно переймається сьогодні пошуком значущих для свого розвитку ціннісних орієнтацій, також починає відкривати для себе освіту в такому модерністському розумінні. Свідчення тому – урядові та різноманітні теоретичні проекти довгострокової дії, суспільствознавчі розвідки та монографічні дослідження і, звісно, футурологічні прогнози в оптимістичному своєму варіанті. З освітою пов'язується, наприклад, можливість якісних соціокультурних зрушень, успіхи в державотворенні, збереження та нарощування інтелектуального потенціалу нації – основи духовного її багатства. А ще освіта тлумачиться як потужне соціокультурне модерністське знаряддя, завдячуючи якому Україна має долучитися до планетарних цивілізаційних змагань, відповідним чином наближатися до тих, хто переймається сьогодні проблемами планування та прискорення розвитку інтелектуального капіталу нації – самогенеруючої сили людського духу, могутнього джерела

Великим недоліком побудови освітнього процесу у більшості ВНЗ сьогодні є відсутність цілісності в баченні мети й шляхи підготовки адекватного сучасним потребам випускника, спеціаліста, неадекватність змісту освіти потребам виробництва, неузгодженість пропозиції та попиту на фахівців – випускників вузів, що призводить до їх безробіття та вимушеної заробітчанської еміграції. [1]

За роки незалежності на основі Конституції України (254к/96-ВР) визначено пріоритети розвитку освіти, створено відповідну правову базу, здійснюється практичне реформування галузі згідно з Державною національною програмою «Освіта» («Україна ХХІ століття») (896а-93-п).

Водночас стан справ у галузі освіти, темпи та глибина перетворень не повною мірою задовольняють потреби особистості, суспільства і держави. Глобалізація, зміна технологій, перехід до постіндустріального, інформаційного суспільства, утвердження пріоритетів сталого розвитку, інші властивості сучасній цивілізації риси зумовлюють розвиток людини як головну мету, ключовий показник і основний важіль сучасного прогресу, потребу в радикальній модернізації галузі, ставлять перед державою, суспільством завдання забезпечити пріоритетність розвитку освіти і науки, першочерговість розв'язання їх проблем.

Актуальним завданням є забезпечення доступності здобуття якісної освіти протягом життя для всіх громадян та подальше утвердження її національного характеру. Мають постійно оновлюватися зміст освіти та організація навчально-виховного процесу відповідно

до демократичних цінностей, ринкових засад економіки, сучасних науково-технічних досягнень. Критичним залишається стан фінансування освіти і науки, недостатнім є рівень оплати праці працівників освіти і науки.

Потребують державної підтримки дошкільна, загальна середня освіта у сільській місцевості, професійно-технічна освіта, навчання здібних та обдарованих учнів і студентів, а також дітей з особливостями психічного і фізичного розвитку. [2]

Мета державної політики щодо розвитку освіти полягає у створенні умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України, вихованні покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя, оберігати і примножувати цінності національної культури та громадянського суспільства, розвивати і зміцнювати суверенну, незалежну, демократичну, соціальну та правову державу як невід'ємну складову європейської та світової спільноти.

Освіта має гуманістичний характер і ґрунтується на культурно-історичних цінностях Українського народу, його традиціях і духовності. Освіта утверджує національну ідею, сприяє національній само ідентифікації, розвитку культури Українського народу, оволодінню цінностями світової культури, загальнолюдськими надбаннями.

Національне виховання є одним із головних пріоритетів, органічною складовою освіти. Його основна мета – виховання свідомого громадянина, патріота, набуття молоддю соціального досвіду, високої культури міжнаціональних взаємовідносин, формування у молоді потреби та уміння жити в громадянському суспільстві, духовності та фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, трудової, екологічної культури.

Національне виховання спрямовується на залучення громадян до глибинних пластів національної культури і духовності, формування у дітей та молоді національних світоглядних позицій, ідей, поглядів і переконань на основі цінностей вітчизняної та світової культури. Головними складовими національного виховання є громадянське та патріотичне виховання.

За роки незалежності України вищі навчальні заклади отримали право формувати і здійснювати програми обміну студентів та персоналу при національних і зарубіжних університетах. Міністерство освіти і науки України сприяє розвитку мобільності і навчанню студентів за кордоном як за системою грантів, так і за індивідуальними програмами.

Таким чином, розвиток освіти України, завдання, які ставляться перед вищою освітою, та практичні кроки з її розвитку, удосконалення організації і змісту, інформатизація та впровадження інноваційних освітніх технологій спрямовані на всебічну (комплексну) інтеграцію вітчизняної вищої освіти з європейською, що сприятиме ефективному та швидкому досягненню шести основних цілей Болонського процесу. Спираючись на всі ці положення Міністерство освіти і науки України разом із значною частиною провідних вищих навчальних закладів – учасників педагогічного експерименту з впровадження загальноєвропейських принципів вищої освіти робить значні кроки в цьому напрямку.

Список використаних джерел

1. Журавський В. С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні / В. С. Журавський. – Київ : Видавничий дім «Ін Юре», 2003. -416с.
2. Тимошенко З. І. Болонський процес: Нормативно-правові документи / З. І. Тимошенко, І. Г. Оніщенко, А. М. Грехов, Ю. І. Палеха. – Київ : Вид-во Європ. Ун-ту, 2004. -102с.
3. Яблонський В. Вища освіта України на рубежі тисячоліть. Проблеми глобалізації / В. Яблонський. – Київ, 1998. – 227 с.

НОВИЙ РЕЛІЗ СТАНДАРТУ ECMASCRIPT 2016 В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Костюк Владислав Дмитрович,
студент,

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Сьогодні навіть важко собі уявити управління сталим розвитком без використання сучасних ІТ-технологій, Інтернету та хмарних обчислень. Головним вектором розвитку цих технологій є *всесвітня павутина* (англ. Web), яка зіткана з мільйонів окремих Web-сторінок. Кожна така сторінка складається з: 1) змісту (англ. content), 2) вигляду (англ. view) та 3) поведінки (англ. behavior).

Зміст Web-сторінки – це все, що бачить користувач при її перегляді (текст, малюнки, відео і т. і.). Він розмічається за допомогою мови HTML. Вигляд Web-сторінки відповідає за те, як вона буде виглядати в різних умовах (наприклад, на різних пристроях, з різним розміром екрану і т. і.) і записується на мові CSS. Поведінка – це те, як сторінка реагує на дії користувача та інші обставини. Найчастіше поведінка Web-сторінки програмується на мові JavaScript. Це так зване програмування на стороні клієнта, або англ. FrontEnd-програмування.

Передумовою для розробки JavaScript стала проблема, яка виникла в середині 90-х років минулого століття, і яка була пов'язана з необхідністю зробити Web-сторінки «живими». Тобто, розробникам HTML-документів необхідний був інструмент, який би дозволяв динамічно управляти всіма об'єктами Web-сторінок, а також реагують на дії користувача. І такий інструмент був створений в 1995 році співробітником Netscape Communications Бренданом Айком.

Сама назва «JavaScript» є зареєстрованим товарним знаком компанії Sun Microsystems (а тепер, після її поглинання – Oracle Corporation). Тому, офіційно, з 1997 року мова програмування JavaScript називається ECMAScript. Але ця дещо не зовсім благозвучна назва використовується тільки в разі, якщо необхідно явно послатися на стандарт. Однак, на практиці всі воліють використовувати саме назву JavaScript для позначення будь-якої її реалізації.

Оскільки, за словами Брендана Айка, JavaScript був створений «за 10 безсонних днів і ночей», тому деякі моменти були продумані погано; в ньому є і відверті помилки, і цілком об'єктивні недоробки. Є навіть думка, що JavaScript майже цілком складається з недоліків. Але, найчастіше, недоліки підходів і технологій – це зворотная сторона їх корисних властивостей. Чи варто дорікати молоток в тому, що він важкий?

В перші десятиліття свого існування JavaScript майже не змінювався, оскільки повністю задовольняв потреби розробників краще, ніж його найближчі конкуренти, такі як JScript та VBScript. Однак, в останні роки ситуація кардинально помінялася – JavaScript все частіше став використовуватися для програмування на стороні сервера (англ. BackEnd-програмування), а в 2016 році став найпопулярнішою мовою програмування в світі [2]. В зв'язку з цим виникла негайна потреба в пристосуванні мови до нових реалій у вигляді затвердження нових релізів стандарту ECMAScript.

Останній реліз стандарту ECMAScript 2016 [3] (також відомий як ES2016, ECMAScript 7 або ECMA-262 7th edition) було офіційно затверджено на черговому засіданні Генеральної Асамблеї ECMA 14 червня 2016. Основою для документа послужила специфікація ECMAScript 2015 року. Ця специфікація є першою версією ECMAScript, випущеною в рамках щорічного поновлення, запланованого Ecma TC39. Він визначив базові функціональні можливості процесу формування стандартів, які планується випускати кожного року.

Попередник ECMAScript 7 – ECMAScript 6 [1] був затверджений тільки через шість років з моменту прийняття ECMAScript 5, і отримав достатньо велику порцію нововведень, які ще навіть повністю не реалізовані у сучасних браузерях. На відміну від ECMAScript 6

специфікація ECMAScript 7 має відносно не багато змін, які розвивалися у рамках безперервного обновлюваного варіанта специфікації ECMAScript Next. У стандарт даної специфікації були перенесені вже підтримувані браузерами можливості, тому ECMAScript 7 відразу став доступний у всіх основних браузерах і не вимагає додаткового часу на реалізацію.

У ECMAScript 7 увійшли зміни, пов'язані з усуненням недоліків і внесенням уточнень до ECMAScript 6, а також додано декілька нововведень. Основними поміж них є наступні:

Оператор «**» для зведення в ступінь. Наприклад, замість «Math.pow(x, y)» тепер можна написати «x ** y» (2 ** 3; // 8).

Методи String.prototype.padStart() і String.prototype.padEnd() для доведення рядки до заданого розміру шляхом додавання повторюваного шаблону заповнення на початок або в кінець рядка. Наприклад, 'abc'.padEnd(10, "foo") видасть "abcfoofoof", а 'abc'.padEnd(6, "123465") поверне "abc123".

Підтримка нового методу Array.prototype.includes. Метод Array.prototype.includes, розроблений Доменіко Деніколой і Ріком Валдрон, перевіряє, чи міститься переданий аргумент в масиві чи ні. Наприклад, ['a', 'b', 'c'].includes('a') поверне true, а ['a', 'b', 'c'].includes('d') – false.

Також у стандарті ECMAScript 7 були розроблені спеціальні інструменти, такі як Esmarkup, Esmarkdown і Grammarkdown, що допомагають у процесі формування нових релізів стандарту.

ECMAScript 2016 – невеликий реліз, і це показує, що новий процес формування стандартів працює на таких принципах:

Нові можливості мови включаються в реліз тільки після того, як вони повністю готові і є мінімум дві імплементації, які пройшли достатнє тестування в процесі практичного застосування.

Релізи відбуваються значно частіше (раз на рік), і зміни будуть вноситися поступово.

Розвиток JavaScript с початку був дуже повільним, але за останній час неймовірно прискорився. Підтвердженням цього є прийняття стандартів ECMAScript 6 та ECMAScript 7. Тому з упевненістю можна сказати, що JavaScript нікуди не дінеться, і сподіваємося, що стандартизаційні комісії та збори будуть вести його у тому напрямку, у якому його хочуть бачити розробники.

Список використаних джерел

1. Прасти Н. Введение в ECMAScript 6. / пер. с англ. Рагимов Р. Н. – М.: ДМК Пресс, 2016 – 176 с.: ил.
2. JavaScript признан самым популярным языком в мире. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://getinstance.info/news/javascript-is-most-popular-language/>.
3. ECMAScript® 2016 Language Specification. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ecma-international.org/ecma-262/7.0/index.html>.

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ОСВІТИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Кризина Наталія Павлівна,

доктор наук з державного управління, професор,

Національна академія державного управління при Президентіві України

Сталий розвиток – це планетарна стратегія, яка покликана впроваджувати на національних та регіональних рівнях, оскільки кожна нація і кожна держава несуть свою частку відповідальності за спільне майбутнє людства.

Сталий розвиток в його сучасному значенні було сформульовано у 1987 р. Міжнародною комісією з навколишнього середовища та розвитку. Тобто – це розвиток, який забезпечує збалансоване вирішення соціально-економічних завдань, а також проблем сприятливого навколишнього середовища та природно-ресурсного потенціалу з метою задоволення потреб сучасного та наступних поколінь людства.

На Всесвітньому саміті зі сталого розвитку у 2002 р. сформульовано чотири принципи досягнення сталого розвитку людства: визначення проблеми; колективна відповідальність та конструктивне партнерство; рішучість у спільних діях; неподільність та єдність людської гідності.

Вони по суті повторюють чотири основи освіти, що були зафіксовані Комісією з освіти ЮНЕСКО: “Освіта дає навички навчитися: пізнавати, жити разом, робити та жити”.

Освіта є навчальним, базовим елементом трансформації суспільства до сталого розвитку за рахунок забезпечення особистості можливістю втілити свої уявлення про суспільство у життя.

Якісна освіта є необхідною (але недостатньою) умовою забезпечення сталого розвитку суспільства. За допомогою освіти можна прищеплювати цінності, виховувати поведінку та стиль життя, необхідні для забезпечення сталого майбутнього. Освіта повинна бути початковим елементом трансформації суспільства до сталого розвитку, який буде забезпечувати потреби людства у можливостях втілювати свої уявлення про такий розвиток у реальність. Вона має надавати не тільки наукові та технічні знання, а й забезпечувати відповідну мотивацію, пояснювати та здійснювати соціальну підтримку для формування навичок та їх використання. Основним завданням освіти у XXI сторіччі є розвиток мислення, орієнтованого та стале майбутнє [1].

Універсальний характер ідеї сталого розвитку та відповідні міжнародні угоди привели до появи нового типу освіти – “освіта для сталого розвитку” або “освіта в інтересах сталого розвитку” (ОСР). Основна причина появи ОСР – є усвідомлення необхідності змін в освітній парадигмі з метою подальшого сталого розвитку суспільства, економіки та навколишнього середовища.

В основі ОСР лежать завдання, що сформульовані у “Порядку денному на XXI століття”: забезпечити просвіту з питань розвитку та збереження навколишнього середовища для громадян усіх вікових категорій. При цьому необхідно особливу увагу приділяти підготовці майбутніх керівників; забезпечити участь учнів у місцевих та регіональних дослідженнях стану довкілля, включаючи питання придатності води для споживання, санітарії, харчових продуктів та екологічних наслідків використання природних ресурсів [2].

Освіта для сталого розвитку повинна сприяти засвоєнню знань, умінь та переконань, які дають змогу ухвалювати та впроваджувати рішення на місцевому та глобальному рівнях, спрямовані на підвищення якісного рівня життя, що не загрожують можливостям наступних поколінь задовольняти свої потреби.

В Україні - освіта для сталого розвитку розвивається на базі екологічної освіти, в якій суттєву роль відіграють загальна середня та позвшкільна освіта, вища освіта і просвіта через неурядові громадські організації та засоби масової інформації. Розбудова ОСР має сприяти становленню нового складу мислення, за якого всі соціально-економічні та соціально-екологічні процеси та явища повинні розглядатися з урахуванням принципів сталості та обережності. Це повинно відображатися у поступках, соціальних стратегіях та проектах їх реалізації.

Список використаних джерел

1. Резолюція учасників Всеукраїнського екологічного форуму «Екологічна освіта для сталого розвитку: проблеми, пошуки, інновації» Київ, 4-5-березня 2015 р. <https://nenc.gov.ua/wp-content/uploads/2015/01/4-5-03-2015.pdf>

2. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization., 2014a. Ecological Sciences for Sustainable Development. [online] Available at: <<http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/ecological-sciences/capacity-building-and-partnerships/educational-materials/>>

АКТУАЛЬНІСТЬ ЗМІН В СИСТЕМІ ОСВІТИ

Кучер Маргарита Миколаївна,

кандидат економічних наук, доцент

Дніпровський державний технічний університет

В представлений Мінекономрозвитком експортній стратегії України, яка передбачає надання допомоги вітчизняному бізнесу в активному завоюванні зовнішніх ринків і, відповідно, в забезпеченні сталого розвитку, зроблено ставку на семи секторах економіки (сільське господарство, інформаційні і комунікативні технології, техобслуговування і ремонт воздушних суден, виробництво запчастин і комплектуючих для авіа- и аерокосмічної промисловостей, машинобудування, туризм та креативні послуги (дизайн, кіно, мода)) [1]. Для грамотної реалізації цієї стратегії передбачена необхідність вирішення ряду завдань законотворчого, організаційного, інноваційного та освітянського характеру. У якості ключових елементів виконання цих задач виділені креативність мислення висококваліфікованих фахівців з різних галузей знань та синхронізація і досягнення балансу між навичками, затребуваними підприємствами, та навичками, які сьогодні формує система освіти.

На жаль, сьогодні інтелектуально місткі сектори вітчизняної економіки майже повністю деградували. Попит на ринку праці переважно змістився на представників сфери послуг, де практично виявилися непотрібними складні наукомісткі знання для створення нового, а знадобилися лише обізнаність з предметною галуззю, певні навички та практичний досвід [2, с.6]. За таких умов сфера передової освіти, науки та інновацій, особливо у фундаментально-природничій компоненті, почала «заважати» ринку праці та новому суспільству. Примітивний ринок праці почав позбавляти молодь і систему вищої освіти відповідних стимулів, що призвело до синдрому непотрібності науко-містких знань і витіснення кращого людського капіталу з країни. Цей інституціональний конфлікт суттєво заблокував розвиток економіки та суспільства і спрямував вектор руху країни до групи тих країн, що не відбулися [2, с.6].

Яким же чином відповіла система освіти на такий виклик сьогодення? Спостерігається зменшення частки фундаментально-природничої компоненти, популяризується компетентнісний підхід до навчання. Більшість вітчизняних академічних вищих навчальних закладів питання підготовки висококваліфікованих фахівців, перш за все, менеджерів, здатних забезпечувати конкурентоспроможність підприємств в умовах стрімких і жорстких змін зовнішнього середовища, вирішують шляхом залучення і прямої трансляції методичної бази західних шкіл, не враховуючи культуру своєї країни у наданні освітянських послуг. Так, у відповідності до культури західних країн, які тяжіють до технологізації, стандартизації, типізації, навчання менеджменту орієнтоване на «накачування» знаннями та навичками (готовими алгоритмами) шляхом вирішення тисячі завдань («кейсів») і проведення тренінгів, які максимально прив'язані до конкретних, найчастіше «штатних», ситуацій, що виникають у реальній дійсності. Такий механістичний підхід, дійсно, розвиває рефлексію - швидко, майже автоматичну реакцію на вирішення стандартних проблем, і здібності до розуміння, комунікацій та мислення. Однак, як зазначає директор школи бізнесу Цлаф В.М. «...фундаментальної методологічної бази розумової діяльності не створюється»

[3], а, отже, здібності до продукування креативних, нестандартних рішень не розвиваються належним чином.

Вітчизняний підхід, що відповідає національним традиціям і культурі, тяжіє до створення унікальних зразків і застосовується у деяких вітчизняних навчальних закладах, сприяє розвитку, перш за все, мислення, а вже потім, - рефлексії і комунікативної компетентності. Такий підхід дозволяє вітчизняному випускнику-менеджеру, з одного боку, краще, аніж його західному колезі, справлятися з проблемними ситуаціями (це не раз продемонстрували і демонструють вітчизняні випускники вищих навчальних закладів), а, з іншого, - «програвати» у «штатних» ситуаціях за рахунок того, що він не досить добре (порівняно з західним колегою) справляється з завданнями уніфікації та технологізації і тому кожен раз створює для себе власний інструментарій для вирішення багатоаспектних, найчастіше нестандартних і неформалізованих проблем.

Для України характерне виникнення значної кількості унікальних ситуацій. І це не може не впливати на хід підготовки сучасного менеджера. Вже звідси випливає об'єктивна необхідність старанного визначення і виваження сукупності причин і наслідків вибору пріоритетів того чи іншого підходу при наданні освітянських послуг майбутнім менеджерам. Отже, у сфері освіти стоїть дилема між «технологізацією» і «інтелектуалізацією». Гостро постає методологічна проблема можливості інтеграції та синтезу цих двох підходів – ідеального варіанту освіти. Однак, ця проблема поки ще не вирішена.

При визначенні пріоритетів щодо застосування того чи іншого підходу в системі освіти враховуються не тільки переваги і недоліки кожного з них, але і їхня роль і значущість для фахівців різних рівнів управління. Так, при підготовці фахівців та керівників нижчої ланки управління, що вирішують переважно оперативні завдання, - пріоритетним є підхід, заснований на «технологізації», а при підготовці фахівців та керівників вищої ланки управління, для яких переважає евристичний характер праці і діяльність яких спрямована на вирішення стратегічних завдань, - навпаки, - підхід, заснований на «інтелектуалізації». Це положення дозволяє при отриманні базової освіти у якості пріоритетного підходу обирати «технологізацію», а при отриманні повної професійної освіти - «інтелектуалізацію». З цього випливає, що для підготовки студентів рівня «бакалавр» необхідно збільшувати практичну складову вивчаємих дисциплін, а для підготовки магістрів – ту теоретико-практичну складову, яка дозволяє бачити усі явища системно, далекоглядно, з «висоти пташиного польоту» і міждисциплінарно.

Від вирішення проблеми модифікації методологічних підходів у системі освіти значною мірою залежить новий якісний стан системи освіти. При усьому різноманітті підходів, які претендують на роль модифікаторів, доцільно виокремити наступні загальні основні положення: визнання центральної ролі споживача освітянських послуг, орієнтація на якість і задоволення його потреб, зростання ролі знань фундаментально-природничої складової і їх трансфер, питання організаційних змін у системі освіти. При цьому гостро постає питання майбутнього кадрового складу та інтелектуальних компетенцій, які вже зараз формуються у системі освіти.

Таким чином, модифікація системи освіти збільшує роль освіти в забезпеченні соціально-економічного розвитку країни. В ній вже сьогодні формується інтелектуальна основа майбутнього носія високопрофесійного кадрового ресурсу, ставиться завдання підвищити його інтелектуальну міцність. Це стає можливим завдяки використанню сучасного методичного інструментарію, здатного долати живучі застарілі догми і стереотипи мислення минулого, та нових наукових знань, притаманних і потрібних людству у XXI столітті.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Експортної стратегії України: Дорожньої карти стратегічного розвитку торгівлі на період 2017 – 2021 років. Проект розпорядження КМУ України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk->

UA&id=e6ab10fa-0ad9-4fe4-b8be-32f570693b64&title=EksportnaStrategiiaUkraini-DorozhniaKartaStrategichnogoRozvitkuTorgivli2017-2021

2. Форсайт економіки України: середньостроковий (2015-2020 роки) і довгостроковий (2020-2030 роки) часові горизонти (версія для обговорення) / наук. керівник проекту акад. НАН України М. З. Згуровський - Київ : НТУУ «КПІ», 2015. - 36 с.

3. Цлаф В.М. Теорія управління соціально-діяльними системами: Курс лекцій / В.М. Цлаф. – Самара: ГОУ ВПО СГУ, 2009. – 225 с.

ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ: МЕТА, ПОНЯТТЯ І ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Малеки Ольга Анатоліївна,

аспірантка,

Національна академія державного управління при Президентові України

Освіта для сталого розвитку – сучасний підхід до організації навчального процесу, який включає інформування членів суспільства про основні проблеми сталого розвитку, формування світогляду, що базується на засадах сталості, переорієнтацію навчання з передачі знань на встановлення діалогу, орієнтацію на порушення та практичне розв'язання місцевих проблем.

Освіта є навчальним, базовим елементом трансформації суспільства до сталого розвитку за рахунок забезпечення особистості можливістю втілити свої уявлення про суспільство у життя.

Мета освіти для сталого розвитку полягає у сприянні засвоєнню знань, вмінь та переконань, які дають змогу ухвалювати та впроваджувати рішення на місцевому та глобальному рівнях, спрямовані на підвищення якісного рівня життя і які не загрожують можливостям наступних поколінь задовольняти свої потреби.

Освіта для сталого розвитку триває протягом усього життя і включає усі рівні та категорії освіти та навчання. У формальній освіті це: дошкільна освіта; загальна середня освіта; вища освіта; дистанційна освіта; перекваліфікація; короткотермінове навчання (тренінги, стажування у вітчизняних та закордонних університетах та організаціях). У неформальній освіті це: самоосвіта, включно й у пенсійному віці; участь у діяльності громадських організацій, асоціацій, зібрань.

Чимало принципів впровадження сталого розвитку прямо залежать від сприйняття та виконання їх місцевою громадою та від змін у поведінці кожної конкретної людини. Тому для реалізації ідей сталого розвитку вирішальну роль відіграють освіта та просвіта.

Освіта для сталого розвитку повинна сприяти засвоєнню знань, умінь та переконань, які дають змогу ухвалювати та впроваджувати рішення на місцевому та глобальному рівнях, спрямовані на підвищення якісного рівня життя, що не загрожують можливостям наступних поколінь задовольняти свої потреби.

«Освіта розглядається як інструмент позитивних змін у ставленні до довкілля, змін у свідомості та поведінці людей. Освіта для сталого розвитку сприятиме позитивним зрушенням у суспільстві на користь сталості». Звіт проекту «Інтеграція ключових ідей освіти для сталого розвитку в систему освіти Санкт-Петербурга», 2002 р.

Традиційна освіта неспроможна вчасно реагувати на гострі проблеми та повною мірою задовольняти потреби сьогодення, оскільки: лише перелічує проблеми і не націлена на їх розв'язання; не дає змоги осягнути системну картину світу, оскільки більшість дисциплін викладається відокремлено; не спрямована на вивчення та практичне розв'язання місцевих проблем; суспільство розвивається швидшими темпами, тому знання часто застарівають ще до закінчення терміну навчання.

Головними інструментами з впровадження освіти для сталого розвитку є: діалог: налагодження взаєморозуміння та постійного діалогу між владою, неурядовими організаціями, бізнесовими структурами, різними групами населення, окремими особами; навчання: розвиток нових знань, навичок та вмінь для заохочення практики сталості в сфері бізнесу, економіки, в цілому у повсякденному житті; інформування: доступ до інформації з питань сталого розвитку та стану довкілля, інформування про здобутки в справі впровадження сталого розвитку; маркетинг: зміни в поведінці кожної людини на користь сталості при виборі рішення, оцінюючи вигоди та затрати.

Екологічна освіта була передумовою виникнення освіти для сталого розвитку та стала її базою. Зараз освіта для сталого розвитку охопила всі сфери діяльності людини і уособлює значно ширше поняття, ніж екологічна освіта.

Список використаних джерел

1. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization., 2014a. Ecological Sciences for Sustainable Development. [online] Available at: <<http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/ecological-sciences/capacity-building-and-partnerships/educational-materials>>.
2. Резолюція учасників Всеукраїнського екологічного форуму «Екологічна освіта для сталого розвитку: проблеми, пошуки, інновації» Київ, 4-5-березня 2015 р. <https://nenc.gov.ua/wp-content/uploads/2015/01/4-5-03-2015.pdf>

SMART – ОСВІТА ЯК ОДИН З ІНСТРУМЕНТІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Мерзляк Анжела Віталіївна,

доктор наук з державного управління, професор,

Класичний приватний університет, Директор Інституту управління

Шаров Павло Юрійович,

аспірант,

Класичний приватний університет

На сьогоднішній день одним із перспективних напрямів розвитку сучасного українського суспільства та держави в інформаційному та освітньому аспектах є розвиток та поширення концепції Smart-освіти (S – self-directed – самокерованість; M – motivated – мотивованість; A – adaptive – адаптивність; R – resource-enriched – ресурсозбагаченість; T – technological – технологічність), яка передбачає використання в освітньому процесі сучасних smart-технологій навчання – інтерактивних навчальних платформ та ресурсів на основі впровадження новітніх ІКТ або окремих їх елементів, з використанням «розумних» електронних пристроїв та широким впровадженням у навчальний процес інтерактивних способів викладення матеріалу (відео, медіа-презентацій, вебінарів, гейміфікації навчального процесу, навчання на платформі Moodle, «хмарні технології» тощо), що в результаті дозволяє інтегрувати інформаційні ресурси освіти, науки, бізнесу та держави у підготовці висококваліфікованих фахівців з інноваційним типом мислення, здатних розв'язувати сучасні проблеми економіки держави та сприяти її сталому розвитку.

Концепція Smart-освіти розвивалась у межах парадигми «освіти впродовж життя» («lifelong learning») та була створена в ході еволюціонування інформаційного суспільства й розвитку в державах таких підходів до навчання, як e-learning (електронне навчання, що передбачало активне використання у процесі навчання комп'ютерів та мультимедійних технологій), m-learning (мобільне навчання, яке реалізується переважно із використанням користувачем освітніх послуг мобільних пристроїв), u-learning (ubiquitous learning – повсюдне

навчання, тобто безперервний процес вдосконалення своїх навичок та постійне оновлення знань з використанням будь-якого електронного пристрою, у т.ч. комп'ютера, планшета, смартфона та ін., а також мережі Інтернет, що робить навчання доступним у будь-якому куточку світу), blended learning (змішане навчання, що поєднує електронне навчання та аудиторні заняття). У багатьох країнах світу, зокрема, в Південній Кореї, Японії, США, деяких європейських державах концепція Smart-освіти була визначена в якості національної доктрини освіти та отримала належну підтримку з боку уряду через різного роду адміністративні та економічні важелі.

Про посилення ролі Smart-освіти у сучасних реаліях свідчить й зниження конкурентоспроможності європейської Болонської системи, що демонструє меншу гнучкість та мобільність у порівнянні з «електронним» навчанням. Прикладом цього може бути той факт, що окремі навчальні заклади, які надають послуги зі Smart-освіти, зокрема, Відкритий університет (Великобританія) за критерієм задоволеності студентами освітою займає більш високі позиції, наприклад, за Оксфордський та Кембриджський університети. Про розвиток концепції Smart-освіти свідчить й постійно зростаюче число студентів, які навчаються он-лайн, яких наразі у світі нараховується близько 43 млн.

Найбільш позитивним прикладом поширення та державної підтримки Smart-освіти може слугувати досвід Південної Кореї, де починаючи з 1996 р. з прийняттям Закону «Про розвиток інформатизації» активно популяризувалась та запроваджувалась електронна освіта. На початку 2000-х з метою розбудови інформаційного суспільства в державі реалізовувалась програма «Кібер Корея 21», що забезпечувалась спеціальними державними установами та метою якої стало створення загальнодержавної бази знань, активний розвиток мережі кібершкіл та віртуальних університетів (яких в державі наразі налічується близько 20), масова перепідготовка зайнятого населення (приблизно 85%) з обов'язковим щорічним підвищенням кваліфікації з 10 та більше дисциплін, що здійснювалось переважно через віртуальні платформи. Також до 2015 р. в Південній Кореї діяла програма «Smart – Корея», реалізація заходів у межах якої також була спрямована на формування інноваційної держави, орієнтованої на накопичення людського капіталу, здатного використовувати сучасні інформаційні інструменти.

Для України у частині запровадження елементів концепції Smart-освіти на сучасному етапі характерні такі тенденції:

- активне поширення дистанційної освіти. Беручи до уваги зарубіжний досвід, наприклад, в Китаї, Африці у середньому кожен десятий студент навчається дистанційно, а у США 30% студентів пройшли щонайменше один он-лайн курс. Крім того, стосовно цього 68% студентів Греції наголошують на тому, що використання ІКТ покращує якість процесу навчання. Тому для України важливим є подальше поширення дистанційних програм, що вимагає на 20-30% нижчих витрат на підтримку навчального процесу;

- запровадження програм змішаного навчання (blended learning), зокрема, для України такою інноваційною он-лайн технологією є загальнодержавна безкоштовна програма вивчення іноземної мови від «Академії навичок» Lingva.Skills, яка має на меті покращення знань та навичок володіння іноземними мовами державними службовцями, працівниками системи освіти, студентами у процесі їх навчання у ВНЗ у відповідності до стандартів ЄС та задля підвищення конкурентоспроможності й збільшення можливостей для реалізації свого кадрового потенціалу на ринку праці;

- популяризація он-лайн освіти із використанням зарубіжних освітніх платформ для навчання, таких як Coursera, EdX, Udacity. Так, на сьогоднішній день у вільному доступі масових відкритих он-лайн курсів лише на платформі Coursera викладено понад 2000 курсів та 160 спеціалізацій від 149 навчальних закладів світу (у т.ч. таких провідних університетів, як Стенфордський, Принстонський, Мічиганський, Пенсільванський та ін.);

- використання мультимедійної техніки та технологій у навчальному процесі. Так, Україна приєдналася до програми SMART Exchange. На сьогоднішній день у державі встановлено більше 4 тис. інтерактивних дошок SMART Board у середніх та вищих

навчальних закладах, що надає можливість використовувати інтерактивний ресурс викладачами та учнями.

Для України реалізація елементів концепції Smart-освіти є також складовою частиною запровадження національного проекту «Розумна Україна», відповідно до якого передбачається втілення у практику на рівні окремих територій («розумні регіони», «розумні міста і села», «розумні будинки») та галузей («розумні галузі», «розумні корпорації», «розумні підприємства») ідеї щодо сталих інвестицій в людський та суспільний капітал з одночасним розвитком сучасної інфраструктури, що стане передумовою зростання економіки держави та підґрунтям гідного рівня життя її населення. У цьому контексті освітній аспект відіграє важливу роль, оскільки у подальшому формує кадровий потенціал регіонів, галузей та держави в цілому. Таким чином, Smart – освіту можна розглядати як один з інструментів реалізації державної політики інформатизації її суспільства, а також як один із шляхів розвитку освітньої системи.

Список використаних джерел

1. Карпенко М.М. Світовий досвід розвитку дистанційних форм освіти у вітчизняному контексті : аналіт. записка [Електронний ресурс] / М.М. Карпенко / Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1693/>.

2. Проблемы и технологии SMART-образования в экономике, налогообложении и финансах : матер. Всерос. науч.- метод. онлайн конф., 16 мая 2014 г., СПб. – 61 с. – Режим доступу : <http://nizrp.narod.ru/metod/kaffiniuch/8.pdf>.

3. Семеніхіна О.В. Нові парадигми у сфері освіти в умовах переходу до smart-суспільства [Електронний ресурс] / О.В. Семеніхіна // Науковий вісник Донбасу : електрон. наук. фах. вид. – 2013. – № 3 (23). – Режим доступу : <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN23/13sovpds.pdf>.

4. SMART-освіта: ресурси та перспективи : матер. Міжнар. наук.-метод. конф., 16-17 жовтня 2014 р. / Київ. нац. торг.-екон. ун-т м. – К., 2014. – 350 с.

РОЛЬ ОСВІТИ У ВИЗНАЧЕННІ ЗАСАД СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Мохова Юлія Леонідівна,

*кандидат наук з державного управління, доцент
Донецький національний технічний університет*

Сталий розвиток в його сучасному значенні представляє собою розвиток, який забезпечує збалансоване вирішення соціально-економічних завдань, а також проблем сприятливого навколишнього середовища та природно-ресурсного потенціалу з метою задоволення потреб сучасного та наступних поколінь людства [3].

Оскільки сталий суспільний розвиток як процес позитивних, постійно зростаючих соціально-економічних, культурних змін передбачає узгодження потреб сучасних і майбутніх поколінь у ресурсах розвитку, упровадження соціальних стандартів, створення нових технологій, збереження довкілля тощо, він є залежним від рівня освіченості громадян та сукупного інтелекту нації.

У 2005 р. була ухвалена Стратегія Європейської економічної комісії ООН з освіти в інтересах сталого розвитку. У ній освіта визначається як процес, що триває протягом усього життя, починаючи з раннього дитинства до отримання вищої освіти і освіти для дорослих, і виходить за межі формальної освіти [2].

Право на освіту є одним з основних невід'ємних прав, проголошених Загальною декларацією прав людини. Минуло шість десятиліть, а в світі, як і раніше, мільйони людей позбавлені можливості реалізувати це право.

З точки зору людського розвитку, освіта суттєво розширює можливості людини, оскільки позитивно впливає на різні сторони її життєдіяльності, стан здоров'я, суспільну та політичну активність, доступ до знань та вміння ними користуватися як на роботі, так і вдома – у побуті, вихованні дітей тощо. Освічена людина більш ефективно використовує свої здібності, фізичний та природний капітал, завдяки чому він стає більш продуктивним [2].

Цінність вищої освіти, як соціального інституту, визначається її людино- і культуротворчою спрямованістю, стратегічною важливістю для сталого розвитку суспільства, забезпечення прогресу його соціальної, економічної та інших складових.

Вплив вищої освіти на економічне зростання виявляється в:

зростанні продуктивності праці;

спрямуванні працівників до нових ідей та технологій,

формуванні здатності приймати самостійні рішення, що сприяє скороченню часу між науковими відкриттями та їх упровадженням;

прискоренні появи нових технологій та нових відкриттів, що пояснюється зосередженням у вищій школі переважної більшості висококваліфікованих спеціалістів [1].

Основні завдання освіти в галузі сталого розвитку полягають у:

подальшому вдосконаленні базової освіти;

переорієнтації освіти на реалізацію сталого розвитку;

усвідомленні широкою громадськістю принципів і перспектив реалізації сталого розвитку;

практичній підготовці й перепідготовці фахівців у галузі сталого управління територіями, ресурсами, галузями господарства [1].

Переважна частина нових наукових знань виробляється саме в освітніх установах – університетах, академіях, інститутах, де зібраний потужний науковий кадровий потенціал і створена відповідна матеріальна база наукових досліджень.

Сьогодні впровадження освіти для сталого розвитку в практику навчальних закладів є досить актуальним. Вищі навчальні заклади покликані сформувати нове морально вмотивоване покоління, яке має відповідні знання і компетентність, спроможне діяти в сучасному, постійно змінюваному, світі.

Вищі навчальні заклади потребують підтримки з питань викладання проблем сталого розвитку. Їм треба визначитися з міждисциплінарними навчальними курсами для всіх студентів, з підготовкою викладачів, розробкою необхідних навчально-методичних матеріалів.

Освітня діяльність завжди ґрунтується на фундаменті теоретичних доробок як результаті проведених досліджень. Тому потрібно розвивати в університетах дослідження з питань сталого розвитку, випрацьовувати єдину методику підходу до них, встановлювати нові ділові, партнерські відносини з діловими колами та іншими незалежними секторами, а також з зарубіжними партнерами з питань обміну знаннями, ноу-хау, сучасними освітніми технологіями.

Отже, найважливішою місією університету стає формування освіченої людини, оскільки науково-технологічний рівень розвитку суспільства сягнув так далеко, що тільки високоосвічена людина спроможна забезпечити сталість такого розвитку.

Система освіти взагалі, вищої школи зокрема, проявляється як найбільш ефективна інвестиція в людський капітал, що забезпечує країні економічні і соціальні вигоди та стимулює всебічний прогрес. Освіта для сталого розвитку повинна сприяти засвоєнню знань, умінь та переконань, які дають змогу ухвалювати та впроваджувати рішення на місцевому та глобальному рівнях, спрямовані на підвищення якісного рівня життя, що не загрожують можливостям наступних поколінь задовольняти свої потреби.

Список використаних джерел

1. Клименко М. Навчально-методичне забезпечення освіти для сталого розвитку [Електронний ресурс] / М. Клименко, А. Прищепа, Л. Клименко, О. Брежицька / Нова педагогічна думка / Педагогіка // Бібліотека наукових статей «Statti Online». – Режим доступу: <http://www.stattionline.org.ua/pedagog/106/19918-navchalno-metodichne-zabezpechennya-osviti-dlya-stalogo-rozvitku.html>.
2. Садовенко А. Сталий розвиток суспільства: навчальний посібник / А.Садовенко, Л. Масловська, В. Серета, Т.Тимочко. – 2 вид. – К.; 2011. – 392 с.
3. United Nations (1987), “Report of the World Commission on Environment and Development: 96th plenary meeting”, available at: <http://www.un.org/documents/ga/res/42/ares42-187.htm> (Accessed 27 March 2017).

АНАЛІЗ ДЕРЖАВНИХ СТАНДАРТІВ ОСВІТИ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Пахомова Мілана Володимирівна,
старший викладач,
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»

Світоглядні, екологічні, економічні, демографічні виклики постають перед світовою спільнотою як глобальні загрози. Домінуючими стали ті з них, які зумовлені вадами господарювання, нездатністю забезпечити мінімальний рівень якості життя для кожного третього жителя планети, нищівним руйнуванням навколишнього середовища [4, 4].

Підґрунтям до Концепції сталого розвитку стало виголошення доповіді Римського клубу «Межі зростання» (1972 р.). Формування даної Концепції пов'язують із проведенням Всесвітнього саміту ООН з проблем сталого розвитку у Ріо-де-Жанейро (1992 р.).

Казакевич Г. М. представляє Концепцію сталого розвитку як поєднання економічної, екологічної та соціокультурної складових, «згідно з якими людство має орієнтуватися на застосування енергозберігуючих та природоохоронних технологій, створення екологічно безпечної продукції, переробку відходів, збереження непорушності природних біологічних систем, підтримання культурного плюралізму в суспільстві [672, 3].

Протягом більше сіддесяти років ХХ століття навколишнє середовище, незаймані екосистеми сприймалися як майданчики для фіксування чергової перемоги людства над природою. Споживацьке ставлення до всього, що оточувало людину, вважалося закономірністю НТР та стрімкого прогресу, засобом возвеличення Людини, що й призвело, по суті, до екологічних, гуманітарних та економічних катастроф.

Сталий розвиток забезпечується завдяки стабільному функціонуванню економічної, соціальної та екологічної складових, і перехід до нього неможливий без змін функцій самої держави, удосконалення законодавства в галузі освіти.

Першим кроком до усвідомлення необхідності розвитку суспільства на засадах сталого розвитку є зміни світоглядних позицій суспільства, формування у громадян соціальної, загальнокультурної, комунікативної, економічної та інших дієвих у даній траєкторії розвитку компетентностей. Підвалинами для формування вказаних ключових компетентностей у членів суспільства є єдина система навчання і виховання (звичайно, за умови врахування ментальних рис інших націй).

В Україні Концепція сталого розвитку знайшла своє відображення в Базовому компоненті дошкільної освіти (дошкільна ланка) та Державних освітніх стандартах (загальна середня освіта), що визначають вимоги до рівня освіченості та сформованості навичок/компетентностей вихованців та учнів основної і старшої школи.

Так, у Базовому компоненті дошкільної освіти, в інваріативній складовій визначені наступні освітні лінії:

Освітня лінія «Дитина в соціумі»

Зміст її передбачає формування у дітей навичок *соціально визнаної поведінки*, готовності співпереживати та співчувати іншим. Завдяки спілкуванню з дорослими, як носіями суспільно-історичного досвіду людства, в дитини з'являються *інтерес долучатися до спільної діяльності* з однолітками та дорослими, об'єднувати з ними свої зусилля для *досягнення спільного результату, поважати бажання та інтереси інших людей*. Взаємодія з іншими людьми є своєрідним видом входження дитини в людський соціум, що вимагає *уміння узгоджувати свої інтереси, бажання, дії з іншими членами суспільства*.

Освітня лінія «Дитина у природному довкіллі»

Розвиток *емоційно-ціннісного та відповідального екологічного ставлення до природного довкілля*. Природнича освіченість, зокрема передбачає *позитивний і негативний вплив людської діяльності на стан природи*. Ціннісне ставлення дитини до природи виявляється у її *природодоцільній поведінці: виважене ставлення до рослин і тварин; готовність включатися у практичну діяльність, що пов'язана з природою; дотримання правил природокористування*.

Освітня лінія «Дитина у світі культури»

Результатом оволодіння дитиною різними видами предметної та художньої діяльності є сформоване *емоційно-ціннісне ставлення до процесу та продуктів творчої діяльності, позитивна мотивація досягнень; художньо-продуктивної діяльності, а також оволодіння навичками практичної діяльності, культури споживання* [1].

У Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти визначені освітні галузі, в яких знайшли своє відображення основні положення Концепції:

II. Освітня галузь «Мови і літератури», метою якої є розвиток особистості учня, формування в нього мовленнєвої і читацької культури, комунікативної та літературної компетентності, *гуманістичного світогляду, національної свідомості, високої моралі, активної громадянської позиції, естетичних смаків і ціннісних орієнтацій*»

III. Освітня галузь «Суспільствознавство»

Метою освітньої галузі «Суспільствознавство» є формування в учнів почуття власної гідності, *поваги до прав людини, гуманістичних традицій та загальнолюдських цінностей*, здатності формувати власну *етичну позицію* та дотримуватися *правил соціально відповідальної поведінки*.

VI. Освітня галузь «Природознавство» – *формування ціннісних орієнтацій на збереження природи, гармонійну взаємодію людини і природи, а також ідей сталого розвитку* [2].

Отже, є достатні підстави для твердження про усвідомлення необхідності розбудови держави на основі узгодження і гармонізації її соціальної, економічної, екологічної, інституційної, духовної складових, формування у населення філософії сталого розвитку в Україні шляхом виховання у підростаючого покоління ціннісних орієнтирів Концепції сталого розвитку, що відображено у Державних освітніх стандартах.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти, затверджений наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22 травня 2012 №615. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua>

2. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

3. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ОСВІТИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Радченко Людмила Миколаївна,
аспірантка,

Національна академія державного управління при Президентові України

Сталий розвиток в його сучасному значенні було сформульовано у 1987 р. Міжнародною комісією з навколишнього середовища та розвитку. Тобто – це розвиток, який забезпечує збалансоване вирішення соціально-економічних завдань, а також проблем сприятливого навколишнього середовища та природно-ресурсного потенціалу з метою задоволення потреб сучасного та наступних поколінь людства.

На Всесвітньому саміті зі сталого розвитку у 2002 р. сформульовано чотири принципи досягнення сталого розвитку людства: визначення проблеми; колективна відповідальність та конструктивне партнерство; рішучість у спільних діях; неподільність та єдність людської гідності.

Вони по суті повторюють чотири основи освіти, що були зафіксовані Комісією з освіти ЮНЕСКО: “Освіта дає навички навчитися: пізнавати, жити разом, робити та жити”.

Освіта є навчальним, базовим елементом трансформації суспільства до сталого розвитку за рахунок забезпечення особистості можливістю втілити свої уявлення про суспільство у життя.

Якісна освіта є необхідною (але недостатньою) умовою забезпечення сталого розвитку суспільства. За допомогою освіти можна прищеплювати цінності, виховувати поведінку та стиль життя, необхідні для забезпечення сталого майбутнього. Освіта повинна бути початковим елементом трансформації суспільства до сталого розвитку, який буде забезпечувати потреби людства у можливостях втілювати свої уявлення про такий розвиток у реальність. Вона має надавати не тільки наукові та технічні знання, а й забезпечувати відповідну мотивацію, пояснювати та здійснювати соціальну підтримку для формування навичок та їх використання. Основним завданням освіти у XXI сторіччі є розвиток мислення, орієнтованого та стале майбутнє.

Універсальний характер ідеї сталого розвитку та відповідні міжнародні угоди привели до появи нового типу освіти – “освіта для сталого розвитку” або “освіта в інтересах сталого розвитку” (ОСР). Основна причина появи ОСР – є усвідомлення необхідності змін в освітній парадигмі з метою подальшого сталого розвитку суспільства, економіки та навколишнього середовища.

В основі ОСР лежать завдання, що сформульовані у “Порядку денному на XXI століття”: забезпечити просвіту з питань розвитку та збереження навколишнього середовища для громадян усіх вікових категорій. При цьому необхідно особливу увагу приділяти підготовці майбутніх керівників; забезпечити участь учнів у місцевих та регіональних дослідженнях стану довкілля, включаючи питання придатності води для споживання, санітарії, харчових продуктів та екологічних наслідків використання природних ресурсів.

Освіта для сталого розвитку повинна сприяти засвоєнню знань, умінь та переконань, які дають змогу ухвалювати та впроваджувати рішення на місцевому та глобальному рівнях, спрямовані на підвищення якісного рівня життя, що не загрожують можливостям наступних поколінь задовольняти свої потреби.

В Україні - освіта для сталого розвитку розвивається на базі екологічної освіти, в якій суттєву роль відіграють загальна середня та позвшкільна освіта, вища освіта і просвіта через неурядові громадські організації та засоби масової інформації.

Інноваційна орієнтація системи підвищення кваліфікації фахівців системи охорони здоров'я передбачає розвиток професійних якостей [1, с. 25].

Список використаних джерел

1. Трощинський В. П. Термін «публічний» як відображення нових реальностей у сфері управління / В. П. Трощинський // Понятійно-категоріальний апарат публічного управління : матеріали наук.-методолог. семінару у режимі відеоконференцз'язку, Київ – Дніпропетровськ – Львів – Одеса – Харків, 31 берез. 2010 р. / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, Ю. П. Сурміна, В. П. Трощинського; передмова Ю. В. Ковбасюка. – К.: НАДУ, 2010. – 96 с.

ЩОДО ПИТАННЯ ПРОБЛЕМ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Романенко Євген Олександрович,

*доктор наук з державного управління, професор,
Міжрегіональна Академія управління персоналом*

Чаплай Ірина Віталіївна,

*кандидат наук з державного управління, доцент
Міжрегіональна Академія управління персоналом*

Для українців, націлених на заробіток за кордоном, відкрилися нові можливості - 08 лютого 2017 р. чеський уряд удвічі збільшив квоту на прийняття працівників з України. Окрім цього, пообіцяв збільшити, також, чисельність працівників консульства, щоб не виникало затримок із оформленням працевлаштування.

Цьому рішенню передувало звернення Конфедерації союзу роботодавців та підприємців Чехії до уряду своєї країни. За їх словами, так званий «режим Україна» не виправдовував себе. Квота на 3800 працівників не задовольняла потребу в понад 100 тисяч кадрів. Особливо гостра нестача спостерігалася на працівників середньої та низької кваліфікації.

Саме тому, представники чеського бізнесу подали заяву із проханням про дозвіл тимчасового набору українських претендентів на роботу. В заяві представники закликали уряд збільшити квоту кадрового потенціалу Міністерства закордонних справ, щоб допомогти компаніям забезпечити кадри для надання послуг та забезпечення виробництва.

До речі, чеські профспілки назвали звернення роботодавців намаганням зекономити. Бо, за словами голови Чесько-Моравської конфедерації профспілок, висококваліфіковані чеські працівники відмовляються від занадто низької заробітної плати. Таким чином, якщо протягом місяця місце вільне роботодавці мають право взяти на роботу іноземця.

Сьогодні, все більше українських юнаків та дівчат змушені шукати перспективної освіти у закордонних вищих, адже до цього спонукає так європейська реформа освіти України: вступ через конкурс сертифікатів і неможливість здобути якісну повну загальну середню освіту, закриття шкіл в селах та селищах і створення опорних шкіл в районних у зниження статусу коледжів і технікумів України, відсутність місць на ринку праці для фахівців з дипломами бакалавра та магістра, подальших перспектив розвитку освіти України, руйнація традиційно-сформованої національної освітньої системи, недолугі експерименти, які умовах реалій української економіки та управління тріщать в усіх швах. Ми бачимо, що не тільки фінансово-економічна та виробнича криза, а й проведення необдуманих освітніх реформ зруйнували злагоджену систему її кадрів, дефіцит яких гостро

відчуває сучасне виробництво, а взамін, на жаль, нічого реального і дієвого не запропоновано.

Список використаних джерел

1. Развитие строительной науки и техники в Украинской ССР в 3 т. / [гл. ред. М.М. Жербин и др.]. – К. : Наукова думка, 1990. Т.3 : Строительная наука и техника в Украинской ССР в 1943–1987 гг. – 352 с.
2. Проблеми підготовки фахівців для будівельної галузі України: Тези доповідей Всеукраїнської науково-методичної конференції. – К. : КНУБА, 2002. – 76 с.
3. Чентемиров М. Г. Вклад науки в капитальное строительство / Чентемиров М.Г. – М.: Стройиздат, 1984. – 303 с.

РОЛЬ ОСВІТИ В КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Рощупкіна Світлана Володимирівна,

студентка,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Освіта для сталого розвитку базується на фундаментальному припущенні, що людство має радикально змінити сучасний хід економічного, екологічного і соціального розвитку для забезпечення здорового та якісного життя майбутніх поколінь[1, с. 44].

Найбільш часто згадуються три взаємопов'язані області концепції сталого розвитку: суспільство, навколишнє середовище та економіка, де політичні аспекти підпорядковані суспільству в цілому. Ці три елементи є основою сталого розвитку, вони надають йому форму і зміст:

- Суспільство: розуміння ролі соціальних інститутів у зміні та розвитку, а також роль демократичної системи, яка дає можливість висловлювати свою думку, обрати владу, знаходити консенсус у вирішенні різних проблем.

- Навколишнє середовище: усвідомлення крихкості фізичної середовища і природних ресурсів, позитивних і негативних ефектів впливу людини на навколишнє середовище, обов'язкове включення питань навколишнього середовища при проведенні соціально-економічної політики.

- Економіка: усвідомлення обмежень і потенціалу економічного зростання і його вплив на суспільство і на навколишнє середовище, необхідність зменшення індивідуальних рівнів споживання і колективна турбота про стан навколишнього середовища і соціальної справедливості.

Ці три елементи передбачають процес постійної зміни в довгостроковій перспективі. Сталий розвиток є динамічною концепцією, яка визнає, що людське суспільство постійно трансформується і перетворюється. Сталий розвиток не прагне зберегти статус-кво, навпаки, прагне вивчати тенденції і проводити зміни.

Однією з передумов досягнення збалансованого (сталого) розвитку суспільства виступають наука і освіта, які водночас є і найважливішими інструментами ефективного управління, обґрунтованого прийняття рішень, розвитку демократії. На всіх стадіях розробки і втілення концепції сталого розвитку – від з'ясування потреби, формулювання ідей до практичної реалізації, вона потребує міцного, глибокого і розгалуженого науково-теоретичного підґрунтя і максимально широкої освітньої та роз'яснювальної роботи [2, с. 183].

Освіту можна розглядати як частину стратегії сталого розвитку. Сталий розвиток є, по суті, ставленням між людьми і навколишнім середовищем. Іншими словами, це соціально-культурна і економічна проблема.

Поряд з позитивними духовними мотивами, освіта є нашою найкращою можливістю для просування і закріплення цінностей, потрібних для сталого розвитку.

Ключова роль освіти в концепції сталого розвитку:

- Освіта повинна вселяти впевненість в тому, що ми будемо мати можливість для досягнення позитивних змін в глобальному масштабі.

- Освіта є основним способом трансформації бачення вирішення проблем сталого розвитку суспільства в реальність.

- Освіта заохочує цінності, поведінку і стиль життя необхідні для сталого розвитку.

- Освіта в інтересах сталого розвитку є процесом де ви навчитеся приймати рішення, які беруть до уваги довгострокові перспективи майбутнього економіки, екології та всього суспільства.

- Освіта зміцнює здатність до рефлексії, орієнтованої в майбутнє.

Роль освіти в інтересах сталого розвитку, підкреслює також і культурні аспекти:

- необхідність визнання різноманітності: багатство людського досвіду багатьох соціально-культурних груп світу;

- підвищення поваги і терпимості до відмінностей;

- необхідність у відкритій дискусії для підтримки діалогу;

- зміцнення людського потенціалу в усіх аспектах сталого розвитку;

- використання наукових знань для ефективних методів ведення сільського господарства, використання водних ресурсів і т.ін .;

- вдосконалення наукових підходів до природи, суспільству, замість того, щоб ігнорувати їх або знищити (свідомо чи ненавмисно) в ім'я розвитку;

Основоположними моментами в зв'язку освіти з стійким розвитком повинно, принаймні, бути повага гідності і прав людини, прагнення до соціальної справедливості і економічну вигоду для всіх, турбота про різноманітність форм життя, яка включає в себе захист і відновлення екосистем планети.

Список використаних джерел

1. Підліснюк В., Рудик І., Кириленко В., Вишенська І., Маслюківська О. Сталий розвиток суспільства: роль освіти. Путівник / За ред. В.Підліснюк – К.: Видавництво СПД «Ковальчук», 2005. – с.88

2. Садовенко А., Масловська Л., Серета В., Тимочко Т. Сталий розвиток суспільства: навчальний посібник / авт.: А. Садовенко, Л. Масловська, В. Серета, Т. Тимочко. – 2 вид. – К.; 2011. – 392 с.

ПРОФЕСІОНАЛЬНЕ ЗРОСТАННЯ У ГАЛУЗІ ЕНЕРГООЩАДЖЕННЯ Й ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ

Самойленко Інна Олександрівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Сьогодні можемо із упевненістю говорити про те, що ринок енергосервісних послуг сформувався: він має активних учасників і енергосервісні проекти, що реалізуються в різних секторах економіки, хоча надання енергосервісних послуг наразі не набуло значного поширення. Водночас зростання тарифів на енергоносії, низька енергетична ефективність житлово-комунального комплексу та бюджетної сфери, зниження фінансової стабільності свідчать про необхідність переходу до енергоефективного варіанта розвитку в найближчій перспективі. В іншому випадку економічне зростання стримуватиметься високими цінами та зниженням доступності енергетичних ресурсів. Із огляду на це енергозбереження в сучасних

умовах – це один із способів стимулювання економічного зростання країни без значних державних інвестицій.

Вирішення проблеми енергозбереження й підвищення енергетичної ефективності має довгостроковий характер, що зумовлено, по-перше, необхідністю зміни системи відносин на ринках енергоносіїв, по-друге, заміни та модернізації значної частини виробничої, інженерної та соціальної інфраструктур, а по-третє, відповідного кадрового потенціалу розвиток яких має відбуватися на інноваційній базі. У зв'язку з цим необхідним є розвиток системи підготовки кадрів з реалізації енергоефективних заходів з акцентом не стільки на технічні аспекти, які добре прописані в спеціальній літературі, скільки на освоєння передового досвіду і «меню управлінських рішень» з оптимізації енергозабезпечення населення та соціальної сфери.

Із метою підвищення зацікавленості енергосервісними схемами та переходу до енергосервісного контракту видається доцільним створення механізмів надання в доступній для керівників (менеджменту) підприємств формі інформації про технологічні можливості енергоощадження, умови залучення кредитних ресурсів, а також наявні страхові продукти. Підґрунтям інформаційного забезпечення заходів із енергоощадження та підвищення енергетичної ефективності є створення Державної інформаційної системи у сфері енергоощадження й підвищення енергетичної ефективності. Інформаційне забезпечення передбачає проведення таких заходів: випуск тематичних теле- та радіопередач; знімання програм про можливості й способи енергоощадження та підвищення енергетичної ефективності; організація виставок об'єктів і технологій із високою енергетичною ефективністю; інформування про кращі практики енергоощадження. Актуальним сьогодні є також розроблення програм навчання та підвищення кваліфікації для представників органів влади, які беруть участь у реалізації державної політики в галузі енергоощадження на регіональному й муніципальному рівнях, а також галузевих міністерств і відомств, що опікуються найбільш енергоємними галузями економіки – промисловістю, енергетикою, будівництвом, житлово-комунальним і сільським господарствами, транспортним сектором, освітою та охороною здоров'я.

Створення вичерпної методологічної бази, упровадження нових стандартів якості й уживання низки супровідних заходів щодо розробки та впровадження програм з навчання та підвищення кваліфікації представників органів влади, які беруть участь у реалізації державної політики в галузі енергоощадження сприятиме формуванню відповідного середовища для розквіту енергосервісного бізнесу в Україні, розвитку державно-приватного партнерства, професіонального зростання й реалізації фахівців у галузі енергоощадження й енергоефективності, появи стабільного інтересу до укладання та застосування енергосервісних контрактів.

Слід зазначити, що енергосервісна діяльність є консолідаційною ланкою, у якій збігаються інтереси багатьох представників сучасної економічної системи: держава отримує можливість реалізувати програми у сфері енергоощадження й енергоефективності; для виробників енергоефективного обладнання з'являються перспективи відкриття нових векторів на ринку збуту, отже, формування стійкого попиту на їхнє обладнання шляхом реалізації ЕСК; енергоаудиторські компанії, фасилітатори одержують змогу забезпечити себе роботою на найближчий час, зберегти й створити нові кваліфіковані робочі місця на ринку; фінансові структури дістають додатковий фінансовий інструмент, оскільки йдеться про новий напрям інвестиційної діяльності в нашій країні; бізнес здобуває потенційно високоефективний сегмент ринку.

ВИКОРИСТАННЯ БЕНЧМАРКІНГУ НА РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Семенюк Світлана Богданівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Сьогоднішня ситуація на ринку освітніх послуг вимагає впровадження нововведень у діяльність вищих навчальних закладів (ВНЗ), використання позитивного і успішного досвіду зарубіжних закладів освіти. Для того, щоб успішно функціонувати на ринку, ВНЗ повинні намагатися вдосконалити освітні послуги, перетворювати їх в актуальний, сучасний та затребуваний товар. В цьому їм може допомогти бенчмаркінг.

Бенчмаркінг (від англ. Benchmarking) – це процес визначення, розуміння і адаптації до існуючих прикладів ефективного функціонування організації з метою покращення власної діяльності [1, с.125]. Він включає в себе два процеси: оцінку і співставлення.

Часто за взірць приймають кращу та більш якіснішу продукцію та маркетинговий процес прямих конкурентів для виявлення можливих способів вдосконалення власної продукції підприємства чи способів роботи. Тобто бенчмаркінг можна розглядати як один із стратегічних напрямів діяльності компанії.

Варто зазначити, що метод бенчмаркінгу був розроблений у 1972 році для оцінки ефективності бізнесу Інститутом стратегічного планування в Кембріджі. Вперше почала використовувати бенчмаркінг компанія Хегох під час кризи в 1979 році для аналізу витрат і якості власних продуктів порівняно із японськими.

На сьогоднішній день бенчмаркінг - дуже поширений метод маркетингових досліджень конкурентного середовища, особливо коли необхідно з'ясувати, чому певний конкурент розвивається на ринку більш високими темпами, ніж компанія, що проводить дослідження. Результати методу є ефективними в області підвищення задоволеності, лояльності клієнтів, а також продуктивності персоналу.

Бенчмаркінг в освіті стали використовувати недавно. В зарубіжній практиці існують кілька підходів до визначення бенчмаркінгу в сфері освітніх послуг. Так, у 2002 році на семінарі, організатором якого була Європейська мережа гарантії якості (ENQA), прозвучало таке визначення: «Бенчмаркінг – це процес вивчення, який потребує довіри, розуміння, це відбір і адаптація кращої практики з метою вдосконалення...».

Бізнес-школа Копенгагена визначає бенчмаркінг як метод, «який залучає організацію до пошуку кращих практик: не просто, що зроблено, а яким чином це зроблено».

По-іншому розглядають поняття бенчмаркінгу в Агентстві по забезпеченню якості (QAA) у Великобританії: «Бенчмаркінг – це професійне товариство, яке точно описує суть і стандарти кваліфікації, на основі яких будуються очікування знань від випускника». Для цього агентством були опубліковані критерії для ряду дисциплін, які дозволяли чітко встановлювати академічні характеристики і стандарти програм для ВНЗ Великобританії.

В Україні бенчмаркінг є новинкою, адже ще досить мало використовується в бізнесі, не кажучи вже про освіту, де прослідковуються лише перші кроки у цій сфері. Проте використання бенчмаркінгу може дати ряд переваг для ВНЗ:

1. Можливість проаналізувати свої сильні та слабкі сторони.
2. Цілеспрямоване вивчення ВНЗ-лідерів дозволить визначитися із стратегічними орієнтирами для того, щоб знаходитись завжди попереду.
3. Отримання нових ідей як в організації навчального процесу, так і в сфері маркетингу освітніх послуг.
4. Регулярний бенчмаркінг дозволить відслідковувати дії конкурентів і відповідно діяти.
5. Бенчмаркінг представить альтернативу традиційному стратегічному плануванню, що дозволить перейти до планування на основі показників конкурентів.

Для практичного застосування бенчмаркінгу у діяльності ВНЗ можна виділити такі етапи:

- 1) дослідження власних процесів управління навчальною, науковою та інноваційною діяльністю ВНЗ,
- 2) аналіз діяльності інших ВНЗ,
- 3) порівняння результатів діяльності ВНЗ з іншими університетами,
- 4) впровадження необхідних змін в діяльність ВНЗ для скорочення відриву.

Розрізняють внутрішній та зовнішній бенчмаркінг. Внутрішній передбачає співставлення та порівняння результатів діяльності в межах одного ВНЗ, тобто між факультетами чи університетами в межах університету. Такий вид бенчмаркінгу необхідний для того, щоб проводити моніторинг внутрішньої системи якості освітніх послуг. Зовнішній (конкурентний) бенчмаркінг дозволяє відслідковувати та аналізувати відмінності в ключових показниках у порівнянні із ВНЗ-конкурентами, переймати у них кращий досвід. За допомогою зовнішнього бенчмаркінгу можна отримати відповіді на такі запитання:

1. Як можна оцінити роботу ВНЗ у порівнянні із конкурентами?
2. До чого варто прагнути?
3. Які ВНЗ мають кращі успіхи на ринку освітніх послуг?
4. Яким чином вони досягають кращих результатів?
5. Що може застосувати наш ВНЗ із досвіду ВНЗ-конкурентів?
6. Як досягти кращих результатів від ВНЗ-конкурентів?

Таким чином, застосовуючи бенчмаркінг, варто знайти те, що об'єднує ВНЗ із діяльністю інших освітніх закладів, порівняти це і застосувати кращі досягнення на ринку освітніх послуг.

Список використаних джерел

1. Алексунин, В.А. Маркетинг в отраслях и сферах деятельности: учеб. пособие [Текст] / В.А Алексунин – М. : Маркетинг, 2007. – 516 с.
2. Белаш О.Ю. О маркетинговой деятельности в государственном техническом вузе / О.Ю.Белаш // Маркетинг в России и за рубежом. – 2006. - № 1(51). - С.97-107.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Союнов Джумагелді,
студент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

В умовах глобалізації не тільки і не стільки праця або капітал є джерелом прибутку організації, а вся система, в якій виробляється і споживається продукція. Ідеї, знання, навички, вміння та інформація, в тому числі і електронна, особливо Інтернет ресурси, є невід'ємною і найважливішою частиною цієї системи. Вони взаємопов'язані як з процесами виробництва продуктів, так і з процесами організації підприємства, обміну інформацією з клієнтами, споживачами, постачальниками, конкурентами.

Сьогодні не тільки в бізнесі, але і в політиці, науці і культурі має більший успіх послуг той, хто випереджає конкурентів за обсягом знань, доступною для аналізу і використання інформації, хто випереджає конкурентів по інтелектуальному капіталу, швидкості обробки відповідних документів, за паливною ефективністю пошуку і синтезу необхідних даних.

Розвиток Інтернету зробило величезний вплив на мобільність інтелекту, фінансів, знань та інформації. Тенденції розвитку Інтернет технологій і побудовані на їх основі

інформаційні та фінансові системи слід розглядати не тільки як технологічне або інформаційне явище.

Останнє має стати об'єктом вивчення економічної науки, як в цілому, так і в окремо з точки зору розвитку національної економіки, заснованої на знаннях. Новий інструмент дозволяє змінити технологію праці, в свою чергу зміна самої технології змінює зміст і якість праці. Останнє і визначає якість і вартість самого продукту праці, будь це управлінське або судове рішення, або закон, який приймається законодавчим органом.

Прискорення розвитку мережі Інтернет, і його вплив на суспільство в цілому, і як наслідок, підвищення його економічного рівня вже незрівнянно з будь-яким іншим традиційним методом передачі і поширення інформації та знань.

Розвиток Інтернету надає стабілізуючий вплив на розвиток світової економіки, зокрема в оптимізації інвестиційного ринку, за такими основних причин [1]:

- оптимізуються механізми інформаційної взаємодії практичних всіх суб'єктів світової економіки, світового ринку. «Павутина» Інтернету охопила не тільки весь ринок, а й дозволило прискорити темпи створення єдиного інформаційного простору, стандартизувати і уніфікувати технологію прийняття управлінських рішень, інваріантних від національної або територіальної приналежності,

- децентралізоване ресурси, що стимулюють самостійний розвиток суб'єктів ринку,
- зростають швидкості оборотів грошових коштів за рахунок використання систем електронних платежів,

- реалізуються заставні схеми залучення фінансових ресурсів для обслуговування виробництва, в тому числі і взаємодії інвесторів на фондовому ринку, зменшується обсяг тіншового і спекулятивного капіталу за рахунок скорочення числа посередників, спекулянтів, які не є виробниками, а, отже, буде рости обсяг інвестицій в виробничу сферу,

- створюється нова інфраструктура, нові види сервісу і послуг,
- забезпечуються умови для відкритої конкуренції на ринках товарів і послуг,
- прискорюється процес просування на ринку нових товарів і послуг і надання їх в зручній для користувача формі та у зручній для нього час,

- дешевизна послуг, проведення віртуальних аукціонів і торгів, використання систем електронних магазинів (спеціалізованих і універсальних), організація електронних банків і грошових коштів, які дозволяють швидко вибирати, замовляти і оплачувати товари і послуги,

- ефективне регулювання цінової політики. Виробник може гнучко змінити і ціни і номенклатуру, і умови продажу товарів та послуг, проводити активну і цілеспрямовану рекламу, орієнтовану на потенційних і реальних покупців. У сучасній економіці, що розвивається подібні зміни відбуваються швидше, ніж з'являється реклама в ЗМІ,

- ефективну взаємодію з клієнтами (покупцями), з інвесторами,
- забезпечення зворотного відкритої зв'язку з потенційними клієнтами, що дозволяє не тільки оперативно аналізувати поточний стан ринку, але і проектувати, передбачати тенденції в поле попиту і пропозицій, а також проводити прямі і надточні маркетингові дослідження, наприклад, перевіряти ідею нової продукції або послуги без значних витрат на рекламу.

Сучасні організації використовують Інтернет технології в якості активного елементу свого бізнесу для отримання додаткових конкурентних переваг в ринковому змаганні, створення інтерактивних систем взаємодії з покупцями і поліпшення сервісних послуг, збільшення частки ринку через онлайн продажі, створення або посилення свого бренду. При цьому однією з основних функцій веб-сайтів та інших Інтернет ресурсів є надання споживачам повної інформації і про продукти, і про компанію, що особливо важливо для дистриб'юторів великих організацій, яким не доводиться витрачати додаткових зусиль, коштів, часу на ознайомлення покупців з успіхами організації, її досягненнями на ринку, змінами цінової політики, асортименту продукції тощо. Більш того, сайт як представництво

організації працює і як маркетинговий засіб для просування бізнесу, яке серйозно впливає на фінансові результати, підвищує вартість організації [2].

Список використаних джерел

1. Ваганян О. Інструмент інноваційної політики в економіці, основаній на знанні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iatp.am/vahanyan/articles/ruseurop_new.pdf

2. Ковач М.Й. Ноль і місце інтернет-економіки в сучасній економічній системі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/images/pubs/47/2/47_2_35.pdf

ХІМІЧНА ОСВІТА В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Швець Ольга Григорівна,

кандидат педагогічних наук, доцент

Сумський національний аграрний університет

Концепція сталого розвитку суспільства, яка має на меті забезпечення сучасних потреб людства таким чином, щоб не обмежувати і не піддавати небезпеці можливість задоволення потреб майбутніми поколіннями, була визнана світовою спільнотою домінуючою ідеологією розвитку людської цивілізації у ХХІ ст., стратегічним напрямком забезпечення матеріального, соціального і духовного прогресу суспільства.

Через десять років після запровадження ідей сталого розвитку на самміті “Земля-2002” у Йоганнесбурзі було засвідчено, що дана концепція потребує вдосконалення, і передбачає формування такого ставлення в суспільстві до навколишнього середовища, яке сприятиме особистій участі кожної людини в з’ясуванні соціально-економічних причин екологічних проблем, в їх розв’язанні та попередженні. На цьому ж самміті був ухвалений План дій, в якому рекомендувалося 2005–2015 рр. проголосити десятиліттям “освіти для сталого розвитку” [2; 3]. Ці рекомендації були враховані при розробці Концепції національної екологічної політики України на період до 2020 року [1].

Існує думка, що сучасна освіта є чи не єдиним соціальним інститутом за допомогою якого відбувається реалізація базових цінностей і напрямів розвитку суспільства. В умовах докорінних ідеологічних змін, соціальних поглядів і ідеалів, саме освіта дозволяє здійснювати адаптацію до нових життєвих особливостей та закріпити в суспільній свідомості нові ідеї та орієнтири розвитку.

Вважаємо, що у реалізації ідей сталого розвитку провідна роль належить хімічній науці, адже вона допомагає у вирішенні таких далекосяжних проблем, як:

- енергопостачання;
- охорона навколишнього середовища;
- якість питної води та їжі;
- глобальна охорона здоров’я.

Водночас, останніми роками різко погіршився рівень знань із хімії у випускників старшої школи. Часто, для того, щоб студенти могли засвоїти програми вузівських курсів «Хімія», «Загальна та неорганічна хімія», необхідно опрацювати основні розділи шкільного курсу. Студенти вважають хімію складною дисципліною, яку вони не здатні засвоїти через усвідомлення власної низької базової підготовки. Скорочення годин на вивчення фундаментальних дисциплін, до яких належить хімія в аграрному вузі, також ускладнює роботу викладача.

Для ефективного застосування хімічних знань у забезпеченні ідей сталого розвитку суспільства вважаємо за необхідне посилити практичний, професійноорієнтований компонент при вивченні дисциплін хімічного циклу в аграрному вузі.

Задля цього при викладанні теоретичного матеріалу звертаємо увагу студентів на те, що без хімічних знань неможлива реалізація виробничих ресурсозберігаючих технологій, не може здійснюватися хімічний моніторинг, не можуть бути зрозумілими процеси в навколишньому середовищі та попередження їх негативних наслідків.

В якості самостійної роботи студентів пропонуємо опрацювання окремої хімічної проблеми, що пов'язана із фахом майбутніх бакалаврів та досягненнями хімічної науки в цій галузі.

На лабораторних роботах пропонуємо виконання дослідів, пов'язаних зі спеціалізацією студентів. Наприклад, «Виявлення катіонів та аніонів у суміші та у розчинах індивідуальних речовин з урахуванням їх значення для контролю харчових виробництв», «Визначення кислотності харчових продуктів», «Визначення білка в молоці формальним титруванням», «Фотометричне визначення заліза у питній воді», «Рефрактометричне визначення вмісту речовин у харчових об'єктах» тощо. Зазначимо, що такі дослідницькі роботи викликають у студентів зацікавлення, вони із задоволенням приносять для дослідження харчові продукти, та побутові засоби, з якими мають справу в повсякденному житті.

При вивченні нових понять, типів задач, виконанні вправ вводимо до їх змісту відповідний екологічний чи професійно-спрямований компонент, які зібрані у авторських посібниках [4;5]. Наприклад, *задача*: найдешевший лужний реагент для нейтралізації кислотних промислових стоків у молочній промисловості – гашене вапно (Кальцію гідроксид). Використовують як суспензію Кальцію гідроксиду (вапняне молоко), так і прозорий розчин (вапняна вода). Обчисліть рН 0,02 М розчину Кальцію гідроксиду; *запитання*: який процес відбувається на катоді при корозії заліза в кислому середовищі з доступом повітря; *тестове завдання*: Для контролю вмісту важких металів Pb^{2+} , Sn^{2+} , Cd^{2+} у харчових продуктах досліджуваний зразок обробили розчином $(NH_4)_2S$. За умови однакових концентрацій першим буде осаджуватись йон:

а) всі осадяться одночасно;

в) Pb^{2+} , бо $DP PbS = 2,5 \cdot 10^{-27}$;

б) Cd^{2+} , бо $DP CdS = 1,6 \cdot 10^{-28}$;

г) Sn^{2+} , бо $DP SnS = 2,5 \cdot 10^{-27}$.

Як засвідчує наш досвід, використання комплексу вищезгаданих підходів до популяризації хімічних знань сприяє усвідомленню студентами ролі хімічної науки в житті суспільства та їх професійній підготовці, підвищує мотивацію до вивчення хімічних дисциплін і робить свій вклад у напрямку забезпечення сталого розвитку суспільства.

Список використаних джерел

1. Концепція національної екологічної політики України на період до 2020 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2007 р. № 880-р. – Режим доступу: <http://www.gdo.kiev.ua/files/db.php?god=2007&st=2961>

2. Моисеев Н.Н. Специальное и гуманитарное экологическое образование в государствах СНГ – необходимое условие реализации концепции “устойчивое развитие” / Н.Н. Моисеев, В.М. Коликов, Х.З. Бакенов // Экология и жизнь. – 2001. – № 4. – С. 30–33.

3. Zoller, U. HOCS-Promoting Interdisciplinary (Environmental) Education for Sustainability – A Pre-Condition for Responsible Action: Proceedings of 1st European Network Conference on Sustainability in Practice, (Berlin, 1–4 April 2004). – P. 51–53.

4. Власенко О.Г. Завдання екологічного змісту в курсі хімії. Навчальний посібник / Ольга Григорівна Власенко. – Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2004 р. – 94 с.

Власенко О.Г. Тести з хімії екологічного змісту. Навчальний посібник / Ольга Григорівна Власенко. – Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2006. – 150 с.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА ІНТЕГРАЦІЯ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ ЯК ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Шевченко Вікторія Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Стратегічним завданням державної освітньої політики є вихід освіти, набутої в Україні, на ринок світових освітніх послуг, поглиблення міжнародного співробітництва, розширення участі навчальних закладів, учених, педагогів і вчителів, учнів, студентів у проектах міжнародних організацій та співтовариств.

Держава сприяє розвитку співробітництва навчальних закладів на дво- і багатосторонній основі з міжнародними організаціями та установами (ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, Європейським Союзом, Радою Європи), Світовим банком, зарубіжними освітянськими фондами, іншими міжнародними організаціями. [1]

Перша стратегічна мета у розвитку освіти і науки – утвердження в суспільстві розуміння абсолютної пріоритетності цих сфер та фактичне її забезпечення. В найближчі роки заплановано довести фінансування науково-технічної сфери до 1,7% ВВП задля того, щоб наблизитись до країн ЄС, які визначили на 2010 рік сумарне фінансування науки за рахунок усіх джерел у розмірі 3% від ВВП. В освіті ставиться завдання практично подвоїти нинішні 4,3% ВВП, аби бути конкурентоспроможними з європейськими країнами.

Друга стратегічна мета полягає в модернізації освітянської діяльності задля того, щоб готувати людину, здатну до ефективної життєдіяльності у XXI столітті. Основні напрямки модернізації визначено у Національній доктрині розвитку освіти, схвалений II Всеукраїнським з'їздом освітян і затвердженій Указом Президента України у 2002 році.

Для досягнення цієї мети потрібно вирішити наступні завдання:

– перше - суттєво скоригувати спрямованість освітнього процесу. Освіта повинна готувати людину, здатну сприймати зміни, творити їх, розцінювати змінність як органічну складову власного способу життя. Інноваційний характер сучасної цивілізації та сучасної економіки потребує людину інноваційного типу, яку може сформулювати лише інноваційна за своєю сутністю освіта;

– друге, це модернізація освіти. Без формування самодостатньої особистості неможливе ні стабільне демократичне суспільство, ні ефективна ринкова економіка, яка вимагає дієвого, активного, відповідального громадянина;

– третє полягає в модернізації освіти полягає у переведенні матеріально-технічної бази навчального процесу на сучасний рівень. Навчальний заклад, що має в аудиторіях лише дошки, парти та підручники, відходить у минуле. Сьогоднішня освіта неможлива без сучасних комп'ютерів, електронних підручників, новітніх фізичних, хімічних та біологічних кабінетів. Останнім часом зроблено суттєві зрушення в комп'ютеризації. Сьогодні у країні комп'ютеризовано 54% середніх шкіл, з них сільських – 45%;

– четверте полягає у здійсненні мовного прориву в освіті, а потім і в українському суспільстві. Тут є два пів завдання. Одне полягає у забезпеченні знання державної мови. Проблем тут у певних регіонах України чимало, і обумовлені вони, передусім, відсутністю україномовного середовища. Друге, в сучасному світі людина не може діяти максимально ефективно, не може підтримувати своєї професійної компетентності без можливості широкого спілкування зі світом. Ось чому поряд з ґрунтовним вивченням української, рідної мови, в освіті робляться кроки щодо забезпечення вивчення іноземних мов.

Щодо розвитку вищої освіти, то стратегічні цілі обумовлені її новими функціями у сучасному світі. Вища освіта сьогодні не є виключно засобом підготовки фахівців для народного господарства. Отримання вищої освіти, окрім цього, стає все більш обов'язковим етапом у розвитку людини; У суспільстві створюється інтелектуальний потенціал, а відтак – передумови для впровадження науково-інформаційних технологій, переходу до інноваційної

економіки. В Україні в останні роки досягнуто суттєвих показників. Якщо в 1990 році, тоді ще в УРСР, навчалось 176 студентів на 10 тис. населення, то сьогодні – 385.

Важливою проблемою залишається якість вищої освіти. Призупиняється діяльність відокремлених підрозділів ВНЗ, в яких не забезпечується належний рівень якості. Водночас продовжується робота з оптимізації співвідношення підготовки фахівців. Усі додаткові місця державного замовлення, а за останні 3 роки їх число зросло на 15%, виділено для спеціальностей, пов'язаних з науково-інформаційними технологіями та реальним виробництвом.

Одне з важливих завдань – приєднання до Болонського процесу. Альтернативи цьому курсу для України немає. Отже приєднання до Болонського процесу та й безпосередні внутрішні інтереси потребують суттєвого збільшення ролі університетської науки. [2]

Європейський процес останнім часом дуже швидко просувається вперед. Сьогодні необхідно пам'ятати, що Європа – це не тільки євро, банки та економіка: вона також має бути «Європою знань». Ми маємо спиратись на інтелектуальну, культурну, соціальну й технічну велич нашого континенту, яка у значній мірі здобута й розвивається європейськими університетами.

Європейський простір вищої освіти відкриває величезні перспективи. Поважаючи нашу різноманітність, ми разом з тим маємо докласти зусиль для знищення кордонів і розвитку структури викладання та навчання, яка сприяла б розвитку мобільності та тісної співпраці. Міжнародне визнання та великий потенціал наших систем пояснюються їхньою прозорістю та привабливістю. Виникає система, у якій визнаними стануть два основних рівні підготовки.

Оригінальність та гнучкість цієї системи досягатимуться на основі впровадження кредитів (за схемою ECTS) та узгодження семестрів. Це дозволить легалізувати отримані кредити для тих, хто бажає почати або продовжити навчання в будь-якому європейському університеті та здобути ступінь у будь-який час протягом свого життя. [3]

До науково-технічної сфери необхідно активно включати бізнес і ринок. З метою подальшого залучення коштів вітчизняних і зарубіжних інвесторів у наукові дослідження, розробки та впровадження у виробництво нових наукоємних технологій необхідно якнайшвидше удосконалити законодавчу базу і практичну роботу щодо страхування інноваційних ризиків, пільгового оподаткування, трансферу технологій, інтелектуальної власності. Безумовно, потребує нових зусиль інтеграція освіти і науки. Ці та інші дії, безперечно, сприятимуть зростанню внеску освіти і науки в структурно-інноваційну побудову економіки та забезпечення сталого розвитку українського суспільства. [2]

Список використаних джерел

1. Тимошенко З. І. Болонський процес: нормативно-правові документи / З. І. Тимошенко, І. Г. Оніщенко, А. М. Грехов, Ю. І. Палеха. – Київ : Вид-во Європ. Ун-ту, 2004. – 102с.
2. Кремень В. Г. Вища освіта України і Болонський процес: навчальний посібник / В. Г. Кремень, М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабин. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384с.
3. Тимошенко З. І. Болонський процес: документи / З. І. Тимошенко, А. М. Грехов, Ю. А. Гапон, Ю. І. Палеха. – Київ : Вид-во Європейського ун-ту, 2004. – 169с.

МАТЕМАТИЗАЦІЯ ЯК АСПЕКТ ВИПЕРЕДЖАЮЧОЇ ОСВІТИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Якунін Анатолій Вікторович,

кандидат технічних наук, доцент,

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Випереджаюча освіта [2] виступає як запорука сталого розвитку, який передбачає гуманізацію всіх сфер існування людства і пріоритетність задоволення соціально значущих потреб без шкоди довкіллю зі збереженням ресурсів для прийдешніх поколінь. Глобалізація призводить до посилення системних зв'язків між окремими людськими спільнотами як у виробництві, так і в суспільному житті в цілому, що сприяє самоорганізації земної цивілізації, проте породжує відцентрові тенденції всередині її окремих компонент.

Упровадження наукоємних екологічно безпечних мало витратних технологій передбачає стрімке зростання місця і ролі людського капіталу, що не можна забезпечити лише екстенсивними методами, оскільки біологічні можливості людської істоти є обмеженими. Тому сам перехід до загальної вищої освіти, що намітився останнім часом, не може розв'язати проблеми випереджаючої підготовки трудових ресурсів і їх усебічного розвитку. Потрібна інтенсифікація освітніх процесів, основою якої стає підвищення ролі фундаментальності та гнучкості знань, їх постійного оновлення [3].

В умовах інформатизації життєдіяльності людського суспільства найважливішою складовою фундаментальної підготовки є адекватний рівень математичних знань, умінь і навичок [1; 4; 5]. Математизація не тільки базується на впровадженні комп'ютерних технологій, а сама сприяє створенню нових обчислювальних засобів і процедур оперування з ними. Такий діалектичний зв'язок, з одного боку, прискорює автоматизацію та інформатизацію всіх сфер життя суспільства, а з іншого – підштовхує до добування та засвоєння нових математичних знань, розширення застосування математичних методів. Зокрема, в економічних і соціальних науках, де реальні активні експерименти дуже затратні чи взагалі недопустимі, все частіше використовується математичне моделювання та обчислювальний експеримент.

Застосування математичної термінології дозволяє формалізувати опис техніко-економічних і соціальних процесів, що відкриває можливість використовувати для їх аналізу та прогнозування досягнення математики і суміжних наук. У свою чергу, необхідність розв'язування дуже складних прикладних задач збагачує проблематику математичних досліджень і спонукає до відкриття прихованих закономірностей, внутрішніх взаємозв'язків, веде до взаємопроникнення часто дуже віддалених розгалужень математики [1].

Окрім утилітарної спрямованості математизації на вирішення задач з реальним змістом, треба вказати на місце математики як важливого компонента загальної культури та основи наукового світогляду. Універсальність мови математики сприяє налагодженню плідної комунікації, ставлячи її на міцне підґрунтя і стираючи понятійні відмінності різних природних мов. Математична компетентність полегшує засвоєння досягнень інших наук і спонукає до систематизації та узагальнення знань. Історія математичних відкриттів і життєвих шляхів великих вчених відіграє значну роль у вихованні гуманізму, толерантності та патріотизму. Взаємопроникнення математичних і гуманітарних дисциплін збагачує і гармонізує стилістику математичних термінів і формулювань, озброює дослідників-гуманітаріїв потужним математичним інструментарієм.

Також слід наголосити на значному впливі математизації на формування інтелектуальних якостей людської особистості та задоволення індивідуальних пізнавальних потреб. Чіткість постановок математичних задач, обґрунтованість вибору шляхів розв'язування, строгість і системність аналітичних викладок, довершеність формулювань висновків поглиблюють основні функції логічного мислення і підіймають особистість на вищий штабель розумового розвитку. Людина з високою математичною підготовкою

спроможна до ефективного вирішення проблем на основі їх глибокого аналізу та синтезу алгоритмізованих шляхів подолання. Міцна наукова база розширює кругозір особистості, спонукає її до саморозвитку і самоосвіти, що відкриває можливість оперативно реагувати на зміни у різних сферах суспільного життя, швидко прилаштовуватися до інновацій, самій виступати рушієм прогресу.

Математизація випереджаючої освіти повинна проводитись органічно і відповідати критеріям доступності, науковості та практичної спрямованості. Для навчального закладу особливо важливим є створення і підтримка атмосфери поваги до математики, грамотного повсюдного її використання [4]. Починати треба з математичної оптимізації освітніх програм і робочих планів по кожній спеціальності з точки зору набору і об'єму окремих дисциплін, порядку їх проходження, можливої інтеграції.

Успішне викладання математичних дисциплін потребує не тільки посилення прикладної спрямованості, а й забезпечення наукової обґрунтованості результатів, підвищення наочності подання матеріалу. Математика повинна стати об'єднуючим фундаментом при вивченні інших дисциплін, що посилює інтеграцію знань, забезпечує їх систематизацію й ущільнення, тим самим запобігає надмірному перевантаженню другорядним матеріалом. Це вимагає перегляду програм фахових дисциплін з позицій їх математизації, розробки відповідних методичних посібників і дидактичних прийомів, підвищення рівня математичної підготовки самих викладачів-прикладників [5]. Використання в навчальному процесі інформаційно-комунікаційних технологій, віртуальних освітніх середовищ, відкритих «хмарних» сервісів і мобільних пристроїв дозволяє реалізувати активні методи формування математичної компетентності, звільнитись від марудних обчислень і сконцентруватись на висвітленні сутті понять, виборі оптимальних шляхів вирішення проблем і способів подання результатів.

Список використаних джерел

1. Бахтина Г. П. Математизация науки и образования – необходимое условие реализации концепции устойчивого развития / Г. П. Бахтина // Инженерное образование. – 2009. – №5. – С. 28–34.
2. Ефремов А. П. Опережающее обучение и опережающее образование / А. П. Ефремов // Вестник ЧелГУ. – 2012. – №19 (273). – С. 38–43.
3. Лунев В. В. Ориентиры высшего образования постиндустриального общества / В. В. Лунев, Т. А. Лунева, А. И. Бакшеев, Д. В. Рахинский, Э. В. Савина // Вестник КГПУ им. В. П. Астафьева. – 2016. – № 1 (35). – С. 76–80.
4. Павлова Е. В. Вопросы математизации научных знаний в системе вузовской подготовки / Е. В. Павлова, Г. Ф. Исламгулова // Научный диалог. – 2016. – № 5 (53). – С. 225–233.
5. Харитонова И. В. К проблеме математизации при изучении нематематических дисциплин студентами вузов / И. В. Харитонова, Е. В. Петрова // Проблемы и перспективы развития образования: материалы II Междунар. науч. конф. (г. Пермь, май 2012 г.). – Пермь : Меркурий, 2012. – С. 165–167.

Наукове видання

**СТАЛИЙ РОЗВИТОК В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ

***ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ***

7-8 квітня 2017 р.

Відповідальний за випуск *М. М. Новікова*

Технічні редактори *М. В. Боровик, Х.І. Калашнікова*

Підп. до друку .05.2017 р.

Друк на ризографі

Зам. №

Формат 60x84/16

Ум. друк. арк. 23,7

Тираж пр.

Виконавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК 4705 від 28.03.2014 р.